

MIKKELIN KAUPUNGIN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2015

MIKKELIN KAUPUNKI

SISÄLLYSLUETTELO

Elinvoiman kehittämistä ja rakennemuutosten valmistelua	5
OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA.....	7
Luottamushenkilöorganisaatio	10
Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	16
Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	18
Henkilöstömäärä	22
Riskien arviointi ja niihin varautuminen	24
Ympäristötilinpäätös	25
Sisäinen valvonta	34
TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN	37
Tuloslaskelman analysointi	39
Rahoituslaskelman analysointi	43
Taseen analysointi	45
Kokonaistulot ja menot	50
Konsernin toiminnan ohjaus ja rakenne	51
Konsernituloslaskelman analysointi	54
Konsernin rahoituslaskelman analysointi	55
Konsernitaseen analysointi	57
Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	60
TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	63
Kaupungin strategisten tavoitteiden toteutuminen 2015	65
Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelma	72
Konsernin tavoitteiden toteutuminen	73
Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen	87
Keskusvaalilautakunta	89
Tarkastuslautakunta	89
Konsernipalvelut	90
Ympäristölautakunta	94
Seudullinen sosiaali- ja terveyslautakunta	97
Tuotantolautakunta	100
Kasvatus- ja opetuslautakunta	112
Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta	122
Tekninen lautakunta	132
Maaseutu- ja tielautakunta	143
Rakennuslautakunta	145
Liikelaitoksien ja taseyksiköiden tavoitteiden toteutuminen	150
Talousarvion toteutuminen	151
Liikelaitosten ja taseyksiköiden vaikutus tulokseen	154
Investointien toteutuminen	156
Rahoitusosan toteutuminen	160
Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	161

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	165
Tuloslaskelma	167
Rahoituslaskelma	168
Tase	169
Konsernin tuloslaskelma	171
Konsernin rahoituslaskelma	171
Konsernitase (lyhyt)	172
LIITETIEDOT	175
Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	177
Laskennallisia verovelkoja koskeva liitetieto	178
Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	179
ERIYTETTY TILINPÄÄTÖKSET - liikelaitokset	201
Otavan Opiston liikelaitos	203
Mikkelin Vesiliikelaitos	213
ERIYTETTY TILINPÄÄTÖKSET - taseyksiköt	233
Etelä-Savon pelastuslaitos	235
Tilakeskus	247
ALLEKIRJOITUKSET	265
LUETTELO JA SELVITYKSET.....	269

Elinvoiman kehittämistä ja rakennemuutosten valmistelua

Etelä- Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän perustamisen valmistelu sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integroimista koskevat Esper- ja Esso-hankkeet etenivät vuoden 2015 aikana tuloksellisesti kohti yhteistä kuntayhtymää. Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden uudelleen järjestäminen edistää vuonna 2019 tapahtuvan valtakunnallisen sote-uudistuksen toteutusta Etelä-Savon alueella.

Myös Mikkelin kaupungin hallinnollisten tukipalveluiden uudelleenorganisointi ja hallintorakenteen uudistusta koskeva valmistelu aloitettiin vuonna 2015. Tukipalveluiden uudelleenorganisointi on valmis 1.6.2016 mennessä ja päätös hallintorakenteesta ja johtamisjärjestelmästä tehdään talousarvion 2017 käsittelyn yhteydessä.

Liikunnan ja hyvinvoinnin lisääntymiseen tähdätään 1.10.2015 alkaneella Hyvinvoinnin virtaa- hankkeella, jonka osana Liikkumisen unelmavuosi kannustaa kaikkia kaupunkilaisia liikkumaan ja kokeilemaan uusiakin liikuntamuotoja. Suomi 100 v. juhluvuotta suunniteltiin. Vuoden aikana on ollut avoimia tilaisuuksia, työpajoja ja tiedotusta.

Suomen taloustutkimuksen tekemässä vuoden 2015 Kuntien imago tutkimuksessa Mikkeli oli mukana olevista kaupungeista suurin nousija sijalta 24. sijalle 8. Erityisen hyvät arvot tulivat yritysten ja oppilaitosten välisestä yhteistyöstä, kunnan markkinoinnista sekä keskustan kaupallisista palveluista.

Alueen elinvoiman ja kilpailukykyä kehittämistä vahvistettiin fuusioimalla kehitysyritykset. Mikkelin Seudun elinkeino-yritys Misset Oy:n sulautuessa Miktech Oy:öön 31.5.2015 syntyi Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy. Etelä-Savon työterveys liikelaitos yhdistettiin Kuntalain muutoksesta johtuen. Etelä-Savon Työterveys Oy on Suomen ensimmäinen vapailla markkinoilla toimiva työterveyshuollon palveluita tuottava kunnallinen yritys.

Asuntopäivät Mikkeli 2017- messutoimisto aloitti toimintansa vuoden 2015 aikana. Kirkonvarkauden asemakaava-alueella, jossa asuntopäiväalue sijaitsee, kunnallistekniikan rakentaminen ja tonttien markkinointi on edennyt tavoitteiden mukaisesti.

Vuonna 2015 valmisteltiin kaupungin historian suurinta yksittäistä investointia. Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon hankintaan sisältyville rahoitusjärjestelyille ja puhdistamon hankesuunnitelmalle saatiin valtuuston hyväksyntä. Puhdistamon toteutussuunnittelua jatkettiin.

Väkiluku kasvoi, työllisyydenhoidon kehittämiskumppanuutta jatkettiin

Mikkeli oli vuonna 2015 väkiluvulla mitattuna edelleen Suomen 18. suurin kaupunki. Vuoden 2015 lopussa Mikkelin kaupungin väkiluku oli 54.630 asukasta, mikä on 25 asukasta enemmän kuin vuonna 2014. Etelä-Savon kunnista väestö lisääntyi ainoastaan Mikkeli. Tilastokeskuksen mukaan uusia mikkeliäisiä syntyi 471, mikä oli 38 vähemmän kuin vuonna 2014.

Työttömyysaste oli Mikkeli 2015 lopussa 15,6 %, mikä oli 1,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuoden 2014 lopussa. Koko Etelä-Savon työttömyysprosentti oli 16,2 % (15,1 % vuonna 2015) ja valtakunnallinen taso 14,4 % (13,9 % vuonna 2014). Työllisyydenhoidon kehittämiskumppanuutta jatkettiin Mikkelin toimintakeskus ry:n kanssa ja vuoden 2015 aikana työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvua pystyttiin hillitsemään vertailukuntiin suhteutettuna.

Kaupungin talouden kehitys

Kaupungin reaalitalouden toteutuma on ollut suunnilleen samalla tasolla vuosina 2013 - 2015. Tilikauden tulos muodostui alijäämäiseksi 6,6 miljoonaa euroa, taseessa on kertyneitä ylijäämiä tilikauden jälkeen 5,9 miljoonaa euroa.

Mikkelin kaupungin verotulot kasvoivat kokonaisuutena 3 miljoonaa euroa ja kasvua oli 1,5 prosenttia. Valtionosuudet kasvoivat 3,2 miljoonaa euroa ja kasvua oli 3 %. Yhteensä verotulot ja valtionosuudet kasvoivat 6,2 miljoonaa euroa, kun kasvu oli 8,7 miljoonaa euroa vuonna 2014 ja 12,2 miljoonaa euroa vuonna 2013. Sosiaali- ja terveystaloudessa toimintakulut kasvoivat kokonaisuutena kohtuullisen hillitysti 1,8 prosenttia, vaikka erikoissairaanhoidopiirin kulujen kasvu oli 4,6 prosenttia kulujen kasvaessa 3,5 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelma linjaa keskeisiä tuottavuutta lisääviä toimenpiteitä, joita on vietävä edelleen eteenpäin tulevina vuosina. Kaupunki jatkaa kasvustrategiaa ja priorisoi investointeja velkamäärän hallitsemiseksi. Palvelutuotannosta haetaan säästöjä siten, että peruspalvelutasosta pidetään huolta. Kaupungin taloudellisena tavoitteena on, että kaikki Kuntalain 118 § mukaiset tunnusluvut kehittyisivät myönteiseen suuntaan.

Timo Halonen
Kaupunginjohtaja

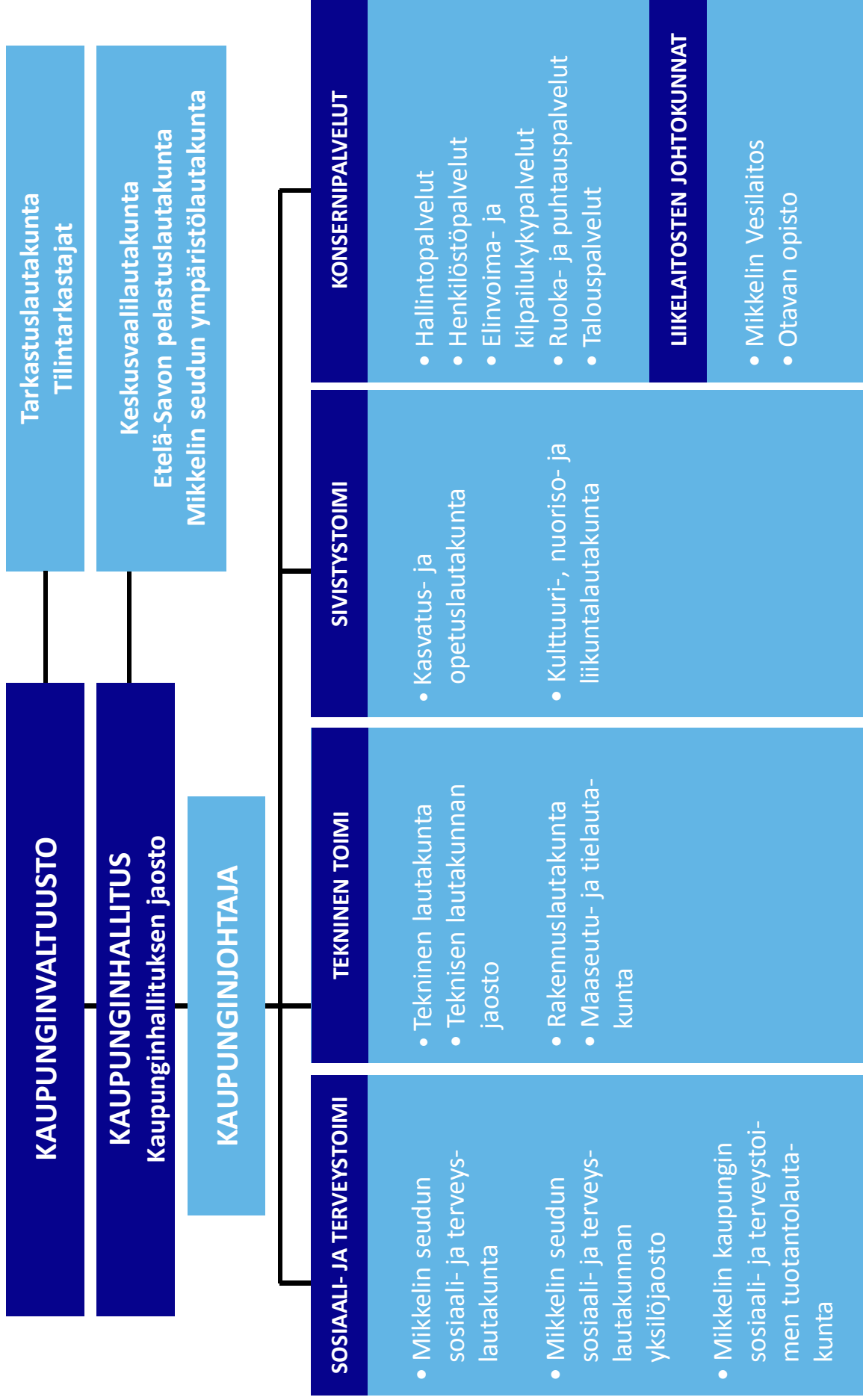
MIKKELIN KAUPUNKI

OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

MIKKELIN KAUPUNKI

Organisaatio

Luottamushenkilöorganisaatio

KAUPUNGINVALTUUSTO 1.1. - 31.12.2015

Vaalit 28.10.2012

	Puheenjohtaja	
	Taavitsainen Satu, sosionomi (AMK), toiminnanjohtaja	
	1. varapuheenjohtaja	
	Olkkonen Kirsi, toiminnanjohtaja, agrologi	
	2. varapuheenjohtaja	
	Miettinen Mauri, metsänhoitaja, maaherra emeritus	
KOK	Aho Eero	ylipalomies, turvallisuuskouluttaja
SDP	Aholainen Markku	maakunta-asiamies
KD	Ahonen Liisa	lähihoitaja
SDP	Barck Paavo	eläkeläinen, sähköasentaja
VIHR	Berndt Rauni	terveyskeskuslääkäri
KESK	Harmoinen Taina	MMM, viestintäalan yrittäjä
PS	Heinänen Raimo	lähihuokayrittäjä
PS	Himanen Vesa	kiinteistönhoitaja, laitospäivähoitaja
SDP	Hokkanen Marita	apulaisjohtaja, opettaja
SDP	Huoponen Marianne	sosionomi, (ylempi AMK)
PS	Hämäläinen Marja	yrittäjä
KOK	Hölttä Elina	YTK, koulutussosiologian ja -politiikan opiskelija
KD	Järvinen Sami	toiminnanjohtaja, aluemyyntipäällikkö
KESK	Kakriainen Markku	insinööri, toimitusjohtaja
KESK	Kauppi Marja	fysioterapeutti
KESK	Kauria Outi	varatuomari, mökkiyrittäjä
PS	Kivinen Harri	yrittäjä
KOK	Koivikko Jyrki	kirkkoherra, opettaja
SDP	Korhonen Tapani	kiinteistönhoitaja
KESK	Kuikka Seija	lääketieteen tohtori, erikoislääkäri
SDP	Lehkonen Raine	lehtori, pääluottamusmies
VIHR	Liikanen Veli	nuorisotutkija
KOK	Mielonen Hannu	yrittäjä

KOK	Miettinen Mauri, 2.VPJ
KOK	Miettinen Olli 20.1.2015 alkaen
KESK	Moilanen Pekka
KOK	Nepponen Olli
SDP	Nieminen Kalle
KESK	Nykanen Heikki
KOK	Oksa Pertti, 4.3.2015 saakka
KOK	Oksman Juhani
KESK	Olkkonen Kirsi, 1.VPJ
KESK	Pekonen Petri
KESK	Piispa Matti
KESK	Pulkkinen Tero
KOK	Purkkinen Satu
SDP	Pyrhönen Heikki
VIHR	Pöytänen Minna
PS	Pöyry Jukka
KESK	Pöyry Pekka
KD	Rantalainen Erkki
PS	Roivas Jari
KOK	Salo-Oksa Armi
SDP	Seppälä Arto
KESK	Siitari Keijo
PS	Siitari Markku
VIHR	Siitonen Mikko
KOK	Soininen Mali 23.3.2015 alkaen
KESK	Strandman Jaana
SDP	Taavitsainen Satu, PJ
SDP	Tikkanen Petri 26.5.2015 alkaen
KOK	Toivakka Lenita
KOK	Toivonen Hannu
SDP	Tullinen Hannu
SDP	Turkka Markku
SDP	Ukkonen Osmo
KOK	Valtola Pirkko, 19.1.2015 saakka
SDP	Vartiainen Jaana
SDP	Viitamies Pauliina 25.5.2015 saakka
KOK	Vuori Juha
KESK	Väänänen Jaakko
KESK	Ylönen Päivi

metsänhoitaja, maaherra emeritus
yrittäjä, toimitusjohtaja
kirvesmies, yrittäjä
prikaatikenraali, evp.
terveystarkastaja, eläkeläinen
maatalousyrittäjä
toimitusjohtaja, yrittäjä
insinööri
toiminnanjohtaja, agrologi
maanviljelijä
maaseutuyrittäjä
yrittäjä
sairaanhoitaja, TtM
projektipäällikkö
myyntineuvottelija, tradenomi
LVI-tekniikko
opettaja, yrittäjä
diplomi-insinööri
varastomies
yrittäjä, toimitusjohtaja
ylitarkastaja
yliluutnantti evp., maanviljelijä
tekniikko
historian ja yhteiskuntaopin lehtori
yksikönjohtaja, KM
rehtori, erityisopettaja
sosionomi (AMK), toiminnanjohtaja
työsuojeluvaltuutettu
kansanedustaja, KTM
eversti evp.
pääloukkausmies
psykologi, eläkeläinen
eläkeläinen, kirjailija
työterveyslääkäri, yleislääketieteen erikoislääkäri
sosiaalikasvattaja, esikoulunopettaja
kansanedustaja, filosofian maisteri
vanhempi konstaapeli, eläkeläinen
maaseutuyrittäjä
oppisopimuskoordinaattori, KM

Valtuuston varajäsenet 1.1. - 31.12.2015

KESK	Siiskonen Pirjo	professori, varajohtaja
KESK	Hasanen Satu	yhteisöpedagogi
KESK	Noponen Katriina	maaseutuyrittäjä, poliisin sosiaalityöntekijä
KESK	Puustinen-Kiljunen Tanja	maatalouslomittaja
KESK	Alanen Juhani	maakuntaneuvos, eläkeläinen
KESK	Pulliainen Liisa	fysioterapeutti
KESK	Leppänen Toni	sähköasentaja
KESK	Hulkkonen Hannu	terveystarkastaja
KESK	Sihvonen Jari	sähkötekniikko
KESK	Partio Keijo	maatalousyrittäjä, eläkeläinen
KESK	Häkkinen Sanna	psykoterapeutti, yrittäjä
KESK	Ruuth Noora	maaseutuyrittäjä, metsätalousinsinööri (AMK)
KESK	Tarkiainen Samuel	metsätalousinsinööri, hankinta-asiamies
KESK	Härkönen Jyrki	maanviljelijä
KESK	Lehtinen Pertti	toimitusjohtaja, yrittäjä
KESK	Parkkinen Pekka	maaseutuyrittäjä
KOK	Miettinen Olli	valtuutetuksi 20.1.2015
KOK	Soininen Mali	valtuutetuksi 24.3.2015
KOK	Kontinen Juha	yrittäjä, toimitusjohtaja
KOK	Rasola Nina	rehtori, eläkeläinen
KOK	Kuikka Ari	yrittäjä, toimitusjohtaja
KOK	Paanila Juha	everstiluutnantti evp., maanpuolustuspiirin päällikkö
KOK	Suhonen Antti	hallinto- ja talousjohtaja
KOK	Teittinen Sari	asianajaja, varatuomari
KOK	Puhakka Paavo	terveystieteiden maisteri, ESH-kätilö
KOK	Lahti Jari	DI, talotekniikan myyjä
KOK	Puntonen Pia	luokanopettaja, vararehtori
KOK	Pöytänen Jukka	FM, historian tutkija
KOK	Viljakainen Eetu	pääloukkausmies, muusikko
KOK	Kukkola Harri	opiskelija
KD	Ruotsalainen Pertti	yrittäjä
KD	Sippo Pekka	lähetyksen johtaja
KD	Siikavirta Pekka	yrittäjä, eläkeläinen
SDP	Tikkanen Petri, valtuutetuksi 26.5.2015	kirkkomuusikko
SDP	Teittinen Leena	työsuojeluvaltuutettu
SDP	Saukkonen Lauri	myymäläpäällikkö, eläkeläinen
SDP	Harmoinen Jorma	maalari
SDP	Lahikainen Markku	sähköurakoitsija
SDP	Härkönen Sirkka	toimittaja, FM
SDP	Ylönen Teijo	lähihoitaja, pääluottamusmies
SDP	Tessieri Enrique	työvalmennuskeskuksen johtaja
SDP	Himanen Markku	B.A., monikulttuurisuuskoordinaattori
SDP	Liukkonen Seppo	tietoliikenneasentaja
SDP	Savander Susanna	autonkuljettaja
SDP	Nurmi Ilkka	rehtori, FM
SDP	Putkonen Ilkka	KM, luokanopettaja
		äidinkielenopettaja

SDP	Sikanen Mikko	pääloukkausmies
SDP	Rautiainen Sari	ravitsemistöntekijä, pääloukkausmies
PS	Lampinen Aki-Pekka	kuorma-autonkuljettaja
PS	Korhola Anne	omaishoitaja
PS	Korpelainen Mirva	lähihoitaja
PS	Tissari Markku	metsäkoneurakoitsija
PS	Martinen Jussi	muusikko
PS	Asikainen Katariina	FM, laivavirkailija
PS	Paukku Markku	FM, historian ja yhteiskuntaopin opettaja
VIHR	Heikkilä Pekka	suojelubiologi, FM
VIHR	Piispa Leevi	sairaalapastori, työnohjaaja
VIHR	Pohjanvirta Aino	ylioppilas
VIHR	Pietiläinen Maija	YTM, miestyönkehittäjä

KAUPUNGINHALLITUS 1.1.- 31.12.2015**Jäsen**

Kuikka Seija, PJ	erikoislääkäri
Pekonen Petri	maatalousyrittäjä
Kauria Outi	mökkiyrittäjä
Väänänen Jaakko	maaseutuyrittäjä
Seppälä Arto 1.VPJ	kunnallisuusneuvos, ylitarkastaja
Lehkonen Raine	lehtori
Vartiainen Jaana	lastentarhanopettaja
Kilki Hannu	metsuri
Nepponen Olli 2.VPJ	prikaatikenraali
Vuori Juha	vanh. Konstaapeli
Salo-Oksa Armi	yrittäjä, toimitusjohtaja
Teittinen Sari	osastonhoitaja, TtM
Himanen Vesa	kiinteistönhoitaja, laitosmies
Kähkönen Kati	osaston ylilääkäri
Liikanen Veli	nuorisotutkija

Henkilökohtainen varajäsen

Pöyry Pekka	opettaja, yrittäjä
Nykänen Heikki	maatalousyrittäjä
Kauppi Marja	fysioterapeutti
Kilpeläinen Kaija	vakuutusvirkailija, eläkk.
Nieminen Kalle	terveystarkastaja
Turkia Markku	psykologi
Tikkanen Petri	työsuojeluasiantuntija
Rusakko Susanna	myyjä
Toivonen Hannu	eversti evp.
Koivikko Jyrki	kappalainen
Hölttä Elina	YTM, KM
Kortelainen Hannu	yrittäjä
Korhola Anne	
Siitari Markku	yrittäjä, toimitusjohtaja
Pöntinen Minna	tradenomi

KAUPUNGINHALLITUKSEN KEHITTÄMIS - JA KONSERNIJAOSTO 1.1.- 31.12.2015**Jäsen**

Kuikka Seija, **PJ**
Pekonen Petri
Seppälä Arto, **1. VPJ**
Lehkonen Raine
Nepponen Olli, **2.VPJ**

Varajäsen

Kauria Outi
Väänänen Jaakko
Kilki Hannu
Vartiainen Jaana
Vuori Juha

ETELÄ-SAVON PELASTUSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen****Mikkelin toiminta-alue**

Parkkinen Pekka PJ	maaseutuyrittäjä, Mikkeli
Rautiainen Kaija	palveluneuvoja, Mikkeli
Ruohoranta Mika	Mäntyharju
Lehto Liisa	Pertunmaa
Luntta Pirkko VPJ	emäntä, Hirvensalmi

Savonlinnan toiminta-alue

Loikkanen Tuomas	Savonlinna
Puustinen Veikko	Savonlinna
Häkkinen Anna-Maija	rakennusarkkitehti, Sulkava
Kokkonen Auvo	Rantasalmi

Pieksämäen toiminta-alue

Suhonen Leena	Pieksämäki
Kietäväinen Mauri	Pieksämäki
Kilki Hannu, Kh:n edustaja	

Varajäsen

Ruuth Noora	maaseutuyrittäjä (AMK)
Paasonen Leena	sosionomi, (AMK), ohjaaja, Mikkeli
Ollikainen Jukka	Mäntyharju
Lindsberg Arja	Pertunmaa
Pellava Riitta	filosofian kandidaatti, Puumala
Repo Esa, Sulkava	Sulkava
Kosonen Seppo	Savonlinna
Uosukainen Olli	rovasti, Rantasalmi
Juuti Markku	Savonlinna
Varis Miia	Joroinen
Änkiläinen Petri	Joroinen

KAUPUNGINVALTUUSTON VAALILAUTAKUNTA 1.1 - 31.12.2015**Jäsen**

Kauppi Marja, VPJ	työfysioterapeutti
Hokkanen Marita	opettaja, apulaisjohtaja
Aho Eero	ylipalomies-sairaankuljettaja
Liikanen Veli, PJ	nuorisotutkija
Hämäläinen Marja	yrittäjä

Henkilökohtainen varajäsen

Strandman Jaana	luokanopettaja, rehtori
Lehkonen Raine	lehtori
Toivonen Hannu	eversti evp.
Siitonen Mikko	lehtori
Roivas Jari	varastomies

KESKUSVAALILAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Kauppinen Helena, PJ	opettaja
Pulkkinen Rauno,	osastonhoitaja, eläkeläinen
Karvo Timo, VPJ	musiikinopettaja
Lankinen Jukka	eläkeläinen, yrittäjä
Ruottinen Outi	MMM, agronomi

Varajäsen siinä järjestyksessä kuin kutsutaan kokoukseen

Elkharam Tiina	yrittäjä
Rautiainen Kaija	palveluneuvoja
Härkänen Keijo	metsätekniikko
Elo Veikko	eläkeläinen, yrittäjä
Lappi Riitta	projektipäällikkö

KULTTUURI-, NUORISO- JA LIIKUNTALAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Toivonen Hannu	eversti evp.
Kontinen Juha	rehtori, eläkeläinen
Särkkä Niina	sairaanhoitaja, maa- ja metsätalousyrittäjä
Kinni-Jenu Milja	iltpäivätoiminnan ohjaaja
Kolmisoppi Jenni, VPJ	kieltenopettaja
Huoponen Marianne, PJ	sosionomi (ylempi AMK)
Pyrhönen Heikki	projektipäällikkö
Tessieri Enrique	B.A., monikulttuurisuuskoordinaattori
Hassinen Sanni	terveydenhoitajaopiskelija
Kiljunen Kyösti	metsäneuvoja
Sihvonen Jari	sähkötekniikko
Pulliainen Liisa	fysioterapeutti
Siiskonen Pirjo	professori, varajohtaja
Roivas Jari	varastomies
Korpelainen Mirva 31.8.2015 saakka	lähiohjaaja
Korhola Anne 1.9.2015 alkaen	
Vuori Juha, Kh:n edustaja	

Henkilökohtainen varajäsen

Viljakainen Eetu	opiskelija
Ahonen Hannu	opistoupseeri evp., yrittäjä
Ruottinen Outi	MMM, agronomi
Pöntinen Minna	tradenomi
Taivalantti Jukka	nuorisotyönohjaaja
Laamanen Teemu	tietojenkäsittelyopiskelija (AMK)
Putkonen Ilkka	äidinkielenopettaja
Paasonen Leena	sosionomi, (AMK), ohjaaja
Töyrynen Kirsi	myyjä
Kiesilä Taneli	eläkeläinen
Mustonen Eero	työnjohtaja
Nykänen Osku	notaari
Hasanen Satu	yhteisöpedagogi
Lampinen Aki-Pekka	kuorma-auton kuljettaja
Korhola Anne 31.8.2015 saakka	omaishoitaja
Korhola Annuriikka 1.9.2015 alkaen	

KÄRÄJÄOIKEUDEN LAUTAMIEHET 1.1. - 31.12.2015

Laamanen Hannu	lomittaja
Katajamäki Arvo	seurakuntamestari
Heikkilä Anja	sisustaja, artesaani
Gråsten-Tarkiainen Tarja	herastuomari
Himanan Aija	toimitusjohtaja
Manninen Reino	huoltopäällikkö
Sirkka Härkönen	eläkeläinen
Korhonen Jaakko	asentaja
Loisa Hannele	sairaanhoitaja
Valtonen Veli-Jussi	tehdastyöläinen
Varjus Tapani	yrittäjä
Mielonen Hannu	yrittäjä
Puhakka Matti	laitosmies
Jalkanen Jari	rehtori
Kaukonen-Ripatti Susanna	toimistosiihteeri
Liukkonen Saara	yrittäjä
Himanan Vesa	laitosmies
Marttinen Jussi	muusikko
Pulkkinen Marja	vapaa toimittaja
Pihlaja Leila	lehtori

MAASEUTU- JA TIELAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Miettinen Olli, VPJ	yrittäjä, toimitusjohtaja
Paanila Juha	hallinto- ja talousjohtaja
Kartano Pirjo	KM, luokanopettaja
Ahonen Liisa	kodinhoitaja
Kemppainen Satu	sosionomi (AMK), painopinnanvalmistaja
Nikulainen Pia	myyjä
Lyytikäinen Voitto	eläkeläinen
Siitari Keijo, PJ	maanviljelijä
Harmoinen Taina	viestintäalan yrittäjä
Härkönen Jyrki	maanviljelijä
Kosunen Aili	yrittäjä

Himanan Vesa, kh:n ed.

Henkilökohtainen varajäsen

Toivonen Jukka	yrittäjä
Kirjalainen Miikka	kirjanpitäjä
Rantanen Suv	merimies, taksinkuljettaja
Kuikka Pirkko	lähihoitaja
Pöyry Tuula	insinööri (AMK)
Klen Susanna	kotiäiti, kahvilatyöntekijä
Tikkanen Petri	työsuojeluvaltuutettu
Tarssanen Heikki	maaseutuyrittäjä
Kohvakka Tuula	lähihoitaja
Viitikka Jari	metsäkoneenkuljettaja
Korpelainen Mirva 31.8.2015 saakka	lähihoitaja
Korhola Anne 1.9.2015 alkaen	

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Koivikko Jyrki, VPJ	kirkkoherra
Hölttä Elina	opiskelija
Teittinen Sari 16.2.2015 saakka	terveystieteiden maisteri
Vihermäki Eeva 17.2.2015 alkaen	psykoterapeutti
Berndt Rauni,	terveyskeskuslääkäri
Tarkiainen Samuel	metsätalousins., hankintaesimies
Pöyry Pekka	opettaja, yrittäjä
Kontunen-Karhula Katri	mehiläistalousyrittäjä
Strengell Janne	henkilöstöasiantuntija
Ukkonen Osmo, PJ	eläkeläinen, kirjailija
Rautiainen Sari	ravitsemistyöntekijä, pääluottamusmies
Tikkanen Petri	työsuojeluvaltuutettu
Rusakko Susanna	myyjä
Paukku Markku	FM, historian tutkija ja yht.kuntaopin opettaja
Pekonen Petri, kh:n edustaja	Asikainen Katariina

Varajäsen

Ojanen Atte,	vastaava isännöitsijä
Selenius Leila	vastaava ohjaaja
Kontturi Helen	yrittäjä
Pulkkinen Yrjö	muusikko, soolosellisti
Sanisalo Jarkko	henkilöstökoordinaattori
Piispa Matti	maaseutuyrittäjä
Kauria Henna	farmaseutti
Stolyarov Stanislav	linja-auton kuljettaja
Harmoinen Jorma	sähköurakoitsija
Nikulainen Pia	myyjä
Paasonen Arto	trukinkuljettaja
Loisa Hannele	sairaanhoitaja
Asikainen Katariina	FM, laivavirkailija

RAKENNUSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Puntanen Pia 23.3.2015 saakka	FM, historiantutkija
Peura Eija 24.3.2015 alkaen	lehtori
Kervinen Jaana	yhteisöpedagogi AMK
Kortelainen Hannu	yrittäjä
Väisänen Kauko, VPJ	yo-merkonomi
Haukijärvi Erja	diplomi-insinööri, tradenomi
Sikanen Mikko 23.3.2015 saakka	pääluottamusmies
Liikanen Kari 24.3.2015 alkaen	rakennusmestari
Savander Susanna	rehtori, KM
Arnell Kalevi	eläkeläinen
Piispa Matti	maaseutuyrittäjä
Suutari-Piispa Eija	AMK-hortonomi
Himanan Vesa, PJ 23.3.2015 saakka	kiinteistönhoitaja, laitosmies
Korhola Anne, PJ, 24.3.2015 alkaen	
Väänänen Jaakko, kh:n edustaja	

Henkilökohtainen varajäsen

Halme Wilhelmiina	tekstiilitaiteilija
Mäkeläinen Terttu	luokanopettaja
Nousiainen Jouko	everstiluutnantti evp
Mynttinen Jarmo	insinööri
Pajunen Leevi	kauppatieteiden maisteri, eläkeläinen
Liikanen Kari 23.3.2015 saakka	rakennusmestari
Tirkkonen Markku 24.3.2015 alkaen	
Nyyssönen Nina	myyjä
Toivainen Harri	rakennusmies
Kohvakka Asko	eversti evp
Puustinen-Kiljunen Tanja	maatalouslomittaja
Härkönen Päivi	yrittäjä

MIKKELIN PALVELUTUOTANTOYKSIKÖN SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN TUOTANTOLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Moilanen Pekka, **PJ**
 Noponen Katriina
 Häkkinen Sanna
 Partio Keijo
 Ylönen Teijo, **VPJ**
 Aholainen Markku
 Härkönen Sirkka
 Pulkkinen Satu
 Mielonen Hannu
 Aho Eero
 Elo Veikko
 Pietiläinen Maija
 Järvinen Sami
 Oinonen Maritta
 Valtonen Helvi
 Salo-Oksa Armi, Kh:n edustaja

kirvesmies, yrittäjä
 poliisin sosiaalityöntekijä
 psykoterapeutti, yrittäjä
 maatalousyrittäjä
 työhönvalmennuskeskuksen johtaja
 maakunta-asiamies
 lähihoitaja, eläkeläinen
 sairaanhoitaja
 yrittäjä
 ylilälmies-sairaankuljettaja
 eläkeläinen, yrittäjä
 YTM, miestyönkehittäjä
 aluemyyntipäällikkö
 kättilö, terveydenhoitaja AMK, (Hirvensalmen
 (Puumalan kunta)

Henkilökohtainen varajäsen

Miralem Alic
 Kauppi Marja
 Kopakkala Heidi
 Laamanen Hannu
 Rahikainen Ismo
 Suovalkama Kirsu
 Rahikainen Pirkko
 Seppälä Maarit
 Tarkiainen Lauri
 Jalkanen Jari
 Haikarainen Jaana
 Mäkeläinen Paula
 Hirvonen Timo
 Marttinen Timo
 Reponen Timo
 ravintoiltsija
 fysioterapeutti
 opiskelija
 maatalouslomittaja
 myyntineuvottelija
 erikoistyövoimaneuvoja
 päiväkodin johtaja
 hoitaja
 kauppatieteiden opiskelija
 luokanopettaja/rehtori
 myyjä
 hoitotyönyliopettaja
 toimittaja
 lääkintävahtimestari, eläkeläinen (Hirvensalmen kunta)
 (Puumalan kunta)

MIKKELIN SEUDUN SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Turkia Markku, **PJ**
 Kovanen Jaana
 Soininen Mali
 Auvinen Pekka
 Kauria Outi
 Hartonen Ari
 Nykänen Tapani, **VPJ**
 Vekkelu Kirsu
 Leppänen Susanna **31.8.2015 saakka**
 Salenius Leila **1.9.2015 alkaen**
 Hämäläinen Timo
 Teittinen Sari, kh:n edustaja

psykologi, Mikkeli
 koulutuspäällikkö, opettaja Mikkeli
 yksikönjohtaja, Mikkeli
 metsätalousinsinööri, Mikkeli
 mökkiyrittäjä, Mikkeli
 Mäntyharjun kunta
 Kangasniemen kunta
 Pertunmaan kunta
 terveydenhoitaja Hirvensalmen kunta
 Hirvensalmen kunta
 Puumalan kunta

Varajäsen

Erola Eero
 Hokkanen Outi
 Kontinen Juha
 Kortelainen Hannu
 Silvonen - Jokinen Leena
 Kuoksa Liisa
 Tiihonen Hannu
 Lindberg Arja
 Salenius Leila **31.8.2015 asti**
 Herrala Sigita **1.9.2015 alkaen**
 Kontinen Teuvo
 ekonomi, eläkeläinen, Mikkeli
 lomittaja, Mikkeli
 rehtori, eläkeläinen, Mikkeli
 toimitusjohtaja, Mikkeli
 teologian maisteri, Mikkeli
 Mäntyharjun kunta
 toimitusjohtaja, Kangasniemen kunta
 Pertunmaan kunta
 Hirvensalmen kunta
 Hirvensalmen kunta
 Puumalan kunta

MIKKELIN SEUDUN SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNAN YKSILÖJAOSTO 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Nykänen Tapani, **VPJ**
 Vekkelu Kirsu
 Hartonen Ari
 Turkia Markku, **PJ**
 Soininen Mali

Varajäsen

Hämäläinen Timo
 Kauria Outi
 Auvinen Pekka
 Lepänen Susanna
 Kovanen Jaana

TARKASTUSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Elkharam Tiina
 Kurvinen Minna
 Kakriainen Markku
 Tullinen Hannu, **VPJ**
 Teittinen Leena
 Klèn Tanja
 Oksman Juhani, **PJ**
 Korhonen Tea-Tuulia
 Rantalainen Erkki
 Aaltonen Janne
 Piispa Leevi

yrittäjä
 asiakaspalvelija
 toimitusjohtaja
 pääluottamusmies
 myymäläpäällikkö
 yrittäjä
 insinööri
 myyntineuvottelija
 diplomi-insinööri
 noutomyyjä
 sairaalapastori

Henkilökohtainen varajäsen

Suutari-Piispa Eija
 Puhakka Seija
 Alanen Juhani
 Ylönen Teijo
 Toijonen Merja
 Paasonen Arto
 Laukkanen Asko
 Mielonen Hannu
 Riikonen Marjukka
 Marttinen Jussi
 Rautio Tiia
 hortonomi
 maakuntaneuvos
 työhönvalmennuskeskuksen johtaja
 erikoissuunnittelija
 trukinkuljettaja
 isännöitsijä
 yrittäjä
 sairaanhoitaja
 muusikko
 sairaanhoitaja

TEKNINEN LAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Valtola Pirkko, **PJ 16.2.2015 saakka**
 Puntanen Pia, **17.2.2015 alkaen**
 Rasola Niina
 Puhakka Paavo **PJ 17.2.2015 alkaen**
 Heikkilä Pekka
 Puikkonen Tero, **VPJ**
 Strandman Jaana
 Kauppi Marja
 Siiriäinen Jukka
 Paasonen Leena
 Hokkanen Marita
 Liukkonen Seppo
 Ruotsalainen Raimo
 Heinänen Raimo
 Seppälä Arto, Kh:n edustaja

työterveyslääkäri
 FM, historiantutkija
 yrittäjä, toimitusjohtaja
 DI
 suojelubiologi
 yrittäjä
 rehtori, erityisopettaja
 fysioterapeutti, yrittäjä
 työnjohtaja
 sosionomi, (AMK), ohjaaja
 opettaja, apulaisohjaaja
 autonkuljettaja
 apulaisjohtaja
 lähiruokayrittäjä

Henkilökohtainen varajäsen

Manninen Jyrki
 Kankkunen Tarja
 Korhonen Leena
 Lausas Pekka
 Ylönen Päivi
 Panula-Ontto-Suuronen Anni
 Kurvinen Minna
 Viitikka Jari
 Hokkanen Outi
 Riepponen Tapio
 Härkönen Keijo
 Juopperi Topias
 Tissari Markku
 alueellinen riskipäällikkö
 toimitusjohtaja, yrittäjä
 kiinteistönvälittäjä
 tietotekniikkakouluttaja
 oppisopimuskoodinaattori
 erikoissuunnittelija
 asiakaspalvelija
 metsäkoneen kuljettaja
 lomittaja
 DI, yrittäjä
 asentaja-koneistaja
 sorvari
 metsäkoneurakoitsija, maanviljelijä

TEKNISEN LAUTAKUNNAN JAOSTO 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Valtola Pirkko PJ , 24.3.2015 saakka	työterveyslääkäri
Puntanen Pia, PJ 25.3.2015 alkaen	FM, historiantutkija
Ojanen Atte	vastaava isännöitsijä
Puikkonen Tero	yrittäjä
Strandman Jaana	luokanopettaja
Nyyssönen Nina	myyjä
Himanen Markku	tietoliikenneasentaja
Heinänen Raimo	lähiruokayrittäjä
Seppälä Arto, kh:n ed.	

Varajäsen

Pöyry Raili	psykologi
Miettinen Olli	toimitusjohtaja
Siiräinen Jukka	työnjohtaja
Ylönen Päivi	oppisopimuskoodinaattori
Nikulainen Pia	myyjä
Riepponen Tapio	DI, yrittäjä
Tissari Markku	metsäkoneurakoitsija

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Pekonen Petri, PJ	maanviljelijä
Panula-Ontto-Suuronen Anni	erikoissuunnittelija
Pöyry Raija, VPJ	opettaja
Nyström Erika	asiakasvastaava
Velling Nalle	aikuisopiskelija
Liikanen Veli, kh:n edustaja	

Varajäsen

Tarssanen Heikki	maaseutuyrittäjä
Ruuth Noora	maaseutuyrittäjä
Suuniittu Ulla-Maija	kehittämispäällikkö
Moilanen Anneli	toiminnanjohtaja
Auvinen Pekka	metsätalousinsinööri

NUORISOVALTUUSTO 1.1.-31.12.2015

Heikkinen Aaro	Ristiina
Heinikainen Kaisla	
Helmola Niko	
Korpelainen Paavo	Suomenniemi
Kurvinen Kusti	Ristiina
Malinen Linda	
Marttinen Emma, 2.VPJ	
Mikkonen Niko	
Nykänen Roope	
Partio Juho	Suomenniemi
Purhonen Pape, 1.VPJ	
Rahikainen Aliisa	
Ripatti Wiktorina	
Salmikunnas Ida	Ristiina
St. Clair Stevenson Simone, PJ	
Tiihonen Julia	
Toivanen Eveliina	Anttola
Urpilainen Aada	Ristiina
Vahvaselkä Lotta	
Vauhkonen Nea	Haukivuori
Vicari Lars	
Honkanen Miika, varajäsen	

ANTTOLAN ALUEJOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Noponen Katriina	maaseutuyrittäjä
Leppänen Toni	sähköasentaja
Harmoinen Jorma, PJ	sähköurakoitsija
Korhonen Tapani	kiinteistönhoitaja
Leinonen Tiina, VPJ	yrittäjä
Kauppi Juhani	kehittämiskoodinaattori
Kuva Ilkka	työsuojelupäällikkö, eläkeläinen
Salonranta Sui	
Pylkkänen Ilpo	
Korpikallio Titta	
Kukko Helena	
Himanen Vesa, kh:n edustaja	

Henkilökohtainen varajäsen

Pöyry Jouko	talonmies/vahtimestari
Harmoinen Tanja	viestintäalan yrittäjä
Penttinen Riitta	maatalouslomittaja
Toijonen Merja	ennakointiasiantuntija
Laiho Mikko	opettaja
Piskonen Tarja	taloussihteeri
Heinänen Raimo	lähiruokayrittäjä
Ketola Jerry	
Hahl Oiva	
Tullinen Sinikka	
Romo Eeva	terveydenhoitaja

HAUKIVUOREN ALUEJOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Pullainen Liisa, VPJ	fysioterapeutti
Kohvakka Arto	eversti, evp
Teittinen Leena	eläkeläinen
Häkkinen Jarmo	sähköasentaja
Laukkanen Leo, PJ	kauppaneuvos
Kääriäinen Hannu	huoltomies
Numento Mirva	terveydenhoitaja
Kohvakka Ilpo	maanviljelijä
Manninen Veli	toiminnanjohtaja
Karppinen Mika	automaatioinsinööri
Vauhkonen Pekka	
Saloviini Minna	
Häkkinen Eva	muotoilija
Lehkonen Raine, kh:n edustaja	

Henkilökohtainen varajäsen

Kekkonen Minna	maatalousyrittäjä
Hänninen Ville	metsäkoneenkuljettaja
Nikulainen Pia	myyjä
Kääriäinen Martti	yrittäjä
Forsblom Tarja	yrittäjä
Hämäläinen Marja	yrittäjä
Siikavirta Pekka	kirkkomuusikko
Nieminen Raimo	
Pirttinen Sari	toimitusjohtaja
Kohvakka Harri	
Vauhkonen Mirva	kotiäiti
Mattila Hanne	kotiäiti/maanviljelijä
Kohvakka Hannu	metsäkoneyrittäjä

RISTIINAN ALUEJOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Puhakka P. Olli J (Paavo)	diplomi-insinööri
Puhakka-Matilainen Eija	yrittäjä
Kortelainen Hannu	toimitusjohtaja
Tikkanen Petri, VPJ	työsuojeluvaltuutettu
Klèn Tanja	yrittäjä
Vartiainen Jaana	lastentarhanopettaja
Viitikka Jari, PJ	metsäkoneenkuljettaja
Hämäläinen Ari	maatalousyrittäjä
Kilpeläinen Kaija	vakuutusvirkailija, eläkeläinen
Elkharam Tiina	yrittäjä
Rantalainen Erkki	diplomi-insinööri
Härkönen Päivi	yrittäjä
Kinni-Jenu Milja	filosofian ylioppilas
Teittinen Sari kh:n edustaja	

Henkilökohtainen varajäsen

Korhonen Jan-Mika	
Pönniö- Kanerva Tarja	kahvilan emäntä
Ahonen Hannu	
Liukkonen Seppo	autonkuljettaja
Töyrynen Kirsi	myyjä
Hassinen Sanni	terveydenhoidon opiskelija
Siiräinen Jukka	työnjohtaja
Härkönen Jyrki	maanviljelijä
Suutari-Piispa Eija	AMK-hortonomi
Palmgren Marjo	sairaanhoitaja
Kolmisoppi Jenni	kieltenopettaja
Himanen Vesa	kiinteistöhoitaja, laitosmies
Kuusela Meri 7.12.2015 saakka	
Kuusela Jukka 8.12.2015 alkaen	

SUOMENNIEMEN ALUEJOHTOKUNTA 1.1.- 31.12.2015**Jäsen**

Heikkilä Markku	yrittäjä
Kauppi Marja	fysioterapeutti
Kilki Hannu, VPJ	metsuri
Ruottinen Outi	toiminnanjohtaja
Kosunen Aili	yrittäjä
Pallassuo Veikko	yrittäjä
Korhonen Risto, PJ	opistoupseeri evp
Viitikka Ville	yrittäjä
Korhonen Kirsi	toimitusjohtaja
Kauria Outi, kh:n ed.	

Henkilökohtainen varajäsen

Kiesilä Olli	yrittäjä
Liukkonen Terttu	yrittäjä
Ruotsalainen Raimo	asiantuntija
Särkkä Niina	sairaanhoitaja
Erola Päivi-Kristiina	kirjastovirkailija
Halttunen Sirpa	yrittäjä
Laamo Marja	eläkeläinen
Karhula Jussi	opiskelija, yrittäjä
Kiljunen Kyösti	metsäneuvoja

OTAVAN OPISTON LIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Tuupanen Esa	erityisopettaja
Marttinen Riia	projektiassistentti
Hakala Kerttu, PJ 26.10.2015 saakka	opiskelija
Pietiläinen Maija, PJ 27.10.2015 alkaen	
Hasanen Satu	yhteisöpedagogi
Pajunen Leevi, VPJ	KTM, eläkeläinen
Asikainen Katariina	FM, laivavirkailija
Takatalo Erkki	koulutuspäällikkö, Jyväskylän yliopisto
Louhivuori Petri	henkilöstön edustaja
Kauria Outi, Kh:n ed.	

Varajäsen

Palonen Juhani	VTM, johtaja
Myyräläinen Veikko	artesaani
Pulkinen Marja	
Ruuth Noora	YTM, toimittaja
Malual Peter	maaseutuyrittäjä
Kähkönen Kati	tulkki
Nurmela Juha	osaston ylilääkäri
Kurki Niina 12.10.2015 saakka	tutkimuspäällikkö, tilastokeskus
Kekkonen Taru 13.10.2015 alkaen	henkilöstön edustaja
	henkilöstön edustaja

MIKKELIN VESILIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2015**Jäsen**

Suomela Timo	henkilökunnan edustaja
Korhonen Tapani, PJ	kiinteistöhoitaja
Toijonen Merja	ennakointiasiantuntija
Kuikka Ari	everstiluutnantti evp.
Mäkeläinen Terttu	luokanopettaja
Partanen Helena, VPJ	matkailuopas
Himanen Aija	toimitusjohtaja
Hartikainen Jorma	
Kähkönen Kati, Kh:n ed.	osastonylilääkäri

Varajäsen

Viita Jarmo	henkilökunnan edustaja
Martikainen Anni-Mari	opiskelija
Niskala Ksenia	graafinen suunnittelija
Pöyry Reijo	työvalmentaja
Kontulainen Nina	lastentarhanopettaja
Torniainen Markus	luokanopettaja
Pöyry Jouko	talonmies-vahtimestari
Härkönen Päivi	yrittäjä

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys¹

Huolimatta euroalueen kasvun kohentumisesta ja Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen hyvistä kasvunäkymistä, kansainvälinen talous on yhä altis negatiivisille shokeille. Venäjän taloudellisen kehityksen ennustetaan olevan lähivuodet heikkoa. Vuonna 2015 EU-alueen bruttokansantuote kasvoi 1,8 prosenttia. Kasvua tukevan kevyen rahapolitiikan johdosta on ollut havaittavissa lisääntyntä halukkuutta riskinottoon ja sijoitusvirtoja on ohjautunut ennen kaikkea asunto- ja osakemarkkinoille. Rahoitusmarkkinoiden riskien ja reaali talouden välinen yhteys on nykyoloissa kenties tiiviimpi kuin aikaisemmin.

Kotimaiset riskit liittyvät edelleen reaali talouden kehitykseen ja työmarkkinoihin. Reaali talouden suotuisa kehitys on välttämätön ehto julkisen talouden tilan kestäväälle paranemiselle. Suomen talouden vaikeudet jatkuvat seuraavien parin vuoden aikana. Kasvunäkymät ovat heikot ja julkisen talouden tilanne ei parane oleellisesti. Suomen teollisuustuotannon tason arvioidaan olevan vuonna 2017 noin neljänneksen alempi kuin kymmenen vuotta sitten. Nykyisenkaltaisella talouden rakenteella teollisuuden ja viennin virkoaminen on ehdoton edellytys Suomen talouden suotuisalle kehitykselle. Suomen talouskasvu jää ennustehorisontin aikana kilpailijamaitamme hitaammaksi ja työttömyysaste korkeaksi.

Bruttokansantuotteen volyymi kasvoi 0,4 prosenttia viime vuonna. Suomen kansantalous kasvoi vuonna 2015 edellisestä vuodesta kolmen taantumavuoden jälkeen. Suurinta kasvu oli toisella vuosineljänneksellä, jolla bruttokansantuote kasvoi 0,5 prosenttia edellisestä neljänneksestä, muilla neljänneksillä kasvu oli lähellä nollaa. Työllisyystilanne heikkeni vuoden kuluessa.

Koko vuonna 2015 viennin volyymi kasvoi 0,4 prosenttia. Tavaroiden vienti väheni, mutta palveluiden vienti kasvoi. Tuonnin volyymi sen sijaan supistui 1,2 prosenttia. Sekä tavaroiden että palveluiden tuonti vähenivät. Koko vuonna 2015 yksityiset kulutusmenot kasvoivat volyymiltaan 1,3 prosenttia. Erityisesti kestokulutustavaroiden kulutus kasvoi, samoin palvelujen kulutus. Julkisten kulutusmenojen volyymi supistui 0,3 prosenttia. Koko vuonna 2015 investoinnit supistuivat neljättä vuotta peräkkäin, 1,1 prosenttia.

Työllisyys, palkat ja kansantulo

Koko vuonna 2015 työllisten määrä Suomessa väheni 0,3 prosenttia edellisestä vuodesta ja tehdyt työtunnit 0,1 prosenttia. Työttömyysaste oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan koko vuonna 9,4 prosenttia, kun se edellisessä vuonna oli 8,7 prosenttia. Tilastokeskuksen työvoimatutkimus perustuu 15-74-vuotiaasta väestöstä poimittuun otokseen. Yleisen taloudellisen aktiviteetin kohenemisen myötä vuosina 2016- 2017 työllisyystilanteen arvioidaan paranevan 0,4 % vuodessa. Työmarkkinoiden tilanne pysyy kuitenkin heikkona ja työn tuottavuuden kehitys pysyy edelleen vaisuna. Pitkäaikaistyöttömien suuri määrä aiheuttaa kuntasektorille lisäkustannusta. Tilastokeskuksen työvoimatutkimus perustuu 15-74-vuotiaasta väestöstä poimittuun otokseen.

Ely-keskuksen työttömyysasteluvut perustuvat Työ- ja Elinkeinoministeriön tilastoon siitä, kuinka moni on ilmoittautunut työhakijaksi TE-toimistoihin. Ely-keskuksen mukaan Suomen työttömyysaste oli 14,4 %. Etelä-Savon työttömyysaste vuoden 2014 lopussa oli 16,2 %. Mikkelin kaupungin työttömyysaste oli niin ikään noussut vuoden takaisesta ollen 15,6 %, mikä on 1,3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2014 lopussa.

Vuonna 2015 ansiotaso kehittyi työmarkkinaosapuolten vuoden 2013 syksyllä neuvotteleman työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaisesti keskimäärin 0,5 %. Viimeisimmän kesäkuussa 2015 neuvotellun työmarkkinaratkaisun arvioidaan nostavan sopimuspalkkoja keskimäärin 0,5 % vuonna 2016. Suomen hallitus käy parhaillaan neuvottelua kilpailukyky sopimuksesta ammattiliittojen kanssa. Sen pohjalta on mahdollisuus siihen, että sopimuskorotukset vuodelle 2017 olisivat 0 %. Kilpailukyky sopimuksen tarkoitus on alentaa yritysten kustannuksia eli heikentää työntekijöiden etuja, jotta muun muassa vienti lisääntyisi ja maahan syntyisi lisää työpaikkoja. Se toisi verotuloja, mikä vähentäisi tarvetta leikata etuuksia.

Kuntien talous

Kuntien verotulot vuonna 2015 olivat yhteensä noin 21,76 miljardia euroa ja kasvoivat edellisestä vuodesta 2,8 %. Kunnallisverotulot kasvoivat 1,8 %, kun 98 kuntaa nosti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2015. Yhteisöverot kasvoivat yli 12,3 %, joka johtui osin työmarkkinatuen kompensatiosta kunnille. Kiinteistöverot kasvoivat 6,1 %, mitä edesauttoi veroprosenttien ala- ja yläajojen korotus. Vuonna 2016 keskimääräinen kunnallisveroprosentti on 19,87 %, mikä on 0,04 % suurempi kuin vuonna 2015. Kuntaliitto ennustaa talouskasvun elpyvän hitaasti, joten kuntien veropohjan kehitys on jatkossakin vaatimatonta. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen tehtiin vuonna 2015 noin 236 miljoonan euron lisäleikkaus ja valtionosuudet kasvoivat kunnissa keskimäärin vain 0,3 %.

Etelä-Savon kuntien verotulot paranivat alustavien tietojen mukaan samassa tahdissa kuin maassa keskimäärin. Kokonaisuutena verotulot kasvoivat maakunnassa 2,7 %, kun koko maassa kasvua oli 2,8 %. Valtionosuuksia saatiin maakuntaan kuitenkin 0,7 % vähemmän kuin edellisessä vuonna ja koko maan keskiarvoa (0,3 %) heikommin.

Valtionosuusleikkauksista ja heikosta verotulokehityksestä johtuen kuntien tulo rahoitus ei riittänyt kattamaan investointeja, vaan kuntien vuosikateprosentti investoinneista oli 64 %. Tämä selittää osaltaan kuntien velkaantumisen jatkumisen.

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta oli alustavien tilinpäätöstietojen perustella vuoden 2015 lopussa 15,24 miljardia euroa, jossa kasvua 0,56 miljardia euroa. Kasvu oli 3,9 prosenttia ja hidastui edellisestä vuodesta. Vuonna 2015 asukasta kohden laskettu kuntien lainakanta oli 2 793 euroa, kun vastaava luku oli edellisvuonna 2 697 euroa. Mikkelin kaupungin velkamäärä asukasta kohden 2015 lopussa oli 3 324 euroa.

Kuntien vuosikatteen heikkenivät 11,4 prosenttia, johon vaikutti muun muassa kunnallisten liikelaitosten ja ammattikorkeakoulujen yhti-

¹Lähteet: Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus Talvi 2015, Tilastokeskus 16.3.2016: Bruttokansantuote kasvoi 0,5 % vuonna 2015, Kuntaliitto 10.2.2016: Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2015 tilinpäätösarvot, Etelä-Savon Maakuntaliitto: Etelä-Savon kuntien vuosi 2015 ennakoitua parempi.

öittäminen vuonna 2014. Nämä yhtiöittämiset vaikuttivat merkittävän paljon toimintakulujen ja tulojen muutokseen vuonna 2015. Kuntien toimintakulut alenivat 1 %, mutta ilman yhtiöittämisiä toimintakulujen kasvu olisi ollut 1 %. Kaikkiaan 11 kuntaa arvioi vuosikatteen jäävän negatiiviseksi, kun edellisenä vuonna näitä kuntia oli 10.

Etelä-Savon kuntien vuosikate heikkeni 14,8 %. Maakunnan kuntien vuosikatteet ovat kuitenkin kaikissa kunnissa vielä plussalla. Maakuntaliiton kokoamiin lukuihin eivät sisälly kuntayhtymien tiedot, kuten valtakunnallisessa aineistossa. Etelä-Savon kuntien ennakkotietojen mukaan toimintakulut kasvoivat 1,5 % vuoteen 2014 verrattuna. Koko maassa kustannuskehitys oli siten hieman alhaisempaa.

Kuntien tulos heikkeni koko maassa huomattavasti vuoteen 2014 verrattuna. Kuntien tilikauden tulos oli 0,07 miljardia euroa, kun se oli 2,03 miljardia euroa vuonna 2014. Ennusteiden mukaan Etelä-Savon kunnille on kertymässä alijäämää noin 6,5 miljoonaa euroa. Mikkelin kaupungin alijäämä oli 6,6 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

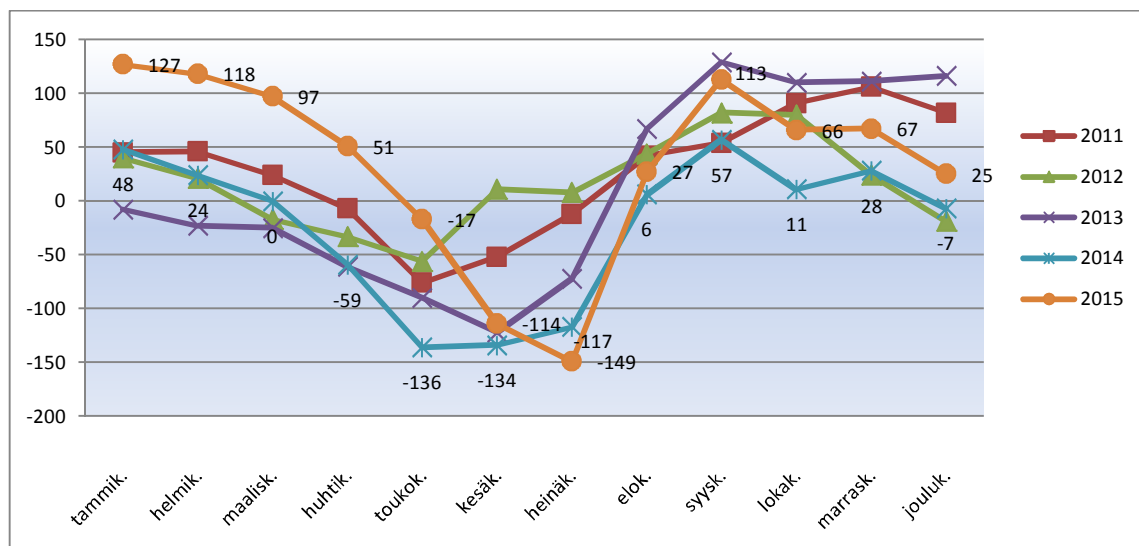
Toimintaympäristön muutokset

Kunnan toimintaan vaikuttaa asukasluku ja sen rakenne, työllisyydenhoito, yritystoiminta ja koulutus sekä kaupungin oma toiminta.

Asukasluku

Mikkelin kaupunki kuuluu Etelä-Savoon, johon kuuluvat Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seutukunnat. Kuntia on yhteensä 14. Asukasluku Etelä-Savossa oli 31.12.2015 yhteensä 150 292. Kokonaismuutos vuoden aikana oli -1270 asukasta.

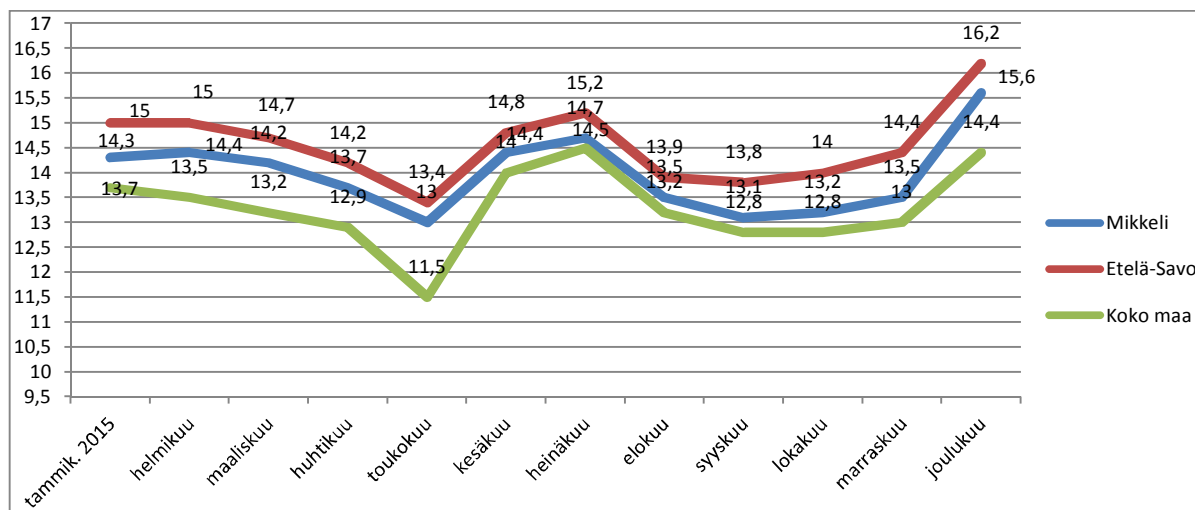
Mikkelin kaupungin asukasluku oli vuoden 2015 lopussa 54 630. Asukasluku lisääntyi vuoden 2015 aikana 25 henkilöllä. Muuttoliike vuoden 2015 aikana oli hyvä. Väestön lukumäärään vaikuttaa se, että syntyvyys on väestömäärään suhteutettuna alhainen. Luonnollisen väestömuutoksen kehitys kertomusvuonna oli huonoin kuuteen vuoteen.

Asukasluvun kumulatiivinen kehitys v. 2011- 2015 (vuosille 2014-2015 on laitettu luvut), lähde: Etelä-Savon Maakuntaliitto

Työllisyydenhoito

Kaupunki on seurannut kuukausittain keskeisiä työllisyydenhoitoon kuuluvia tilastoja. Vertailuja on tehty eri kuntiin ja kaupunkeihin sekä koko maahan työttömyysprosenttien, työpaikkojen sekä työmarkkinatukien kuntaosuusmaksujen osalta. Työllisyydenhoitoon vaikuttaa yleinen valtakunnallinen taloustilanne.

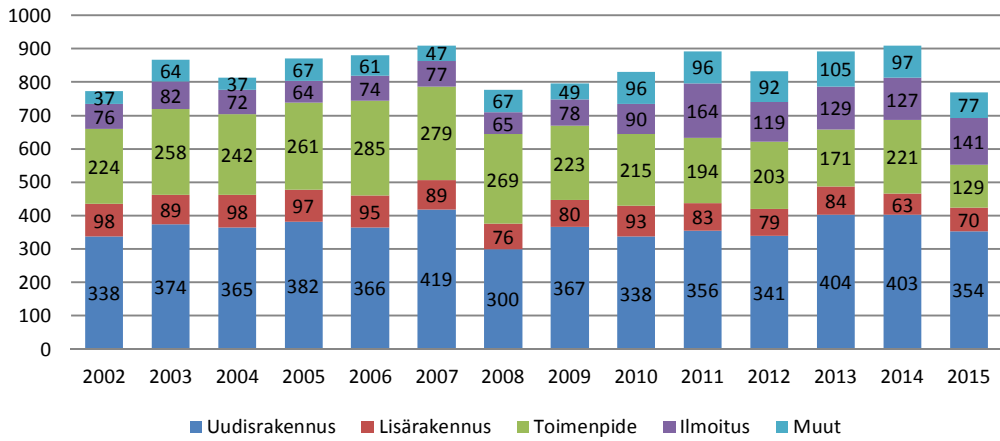

Työttömyysprosentit, lähde: Ely-keskus

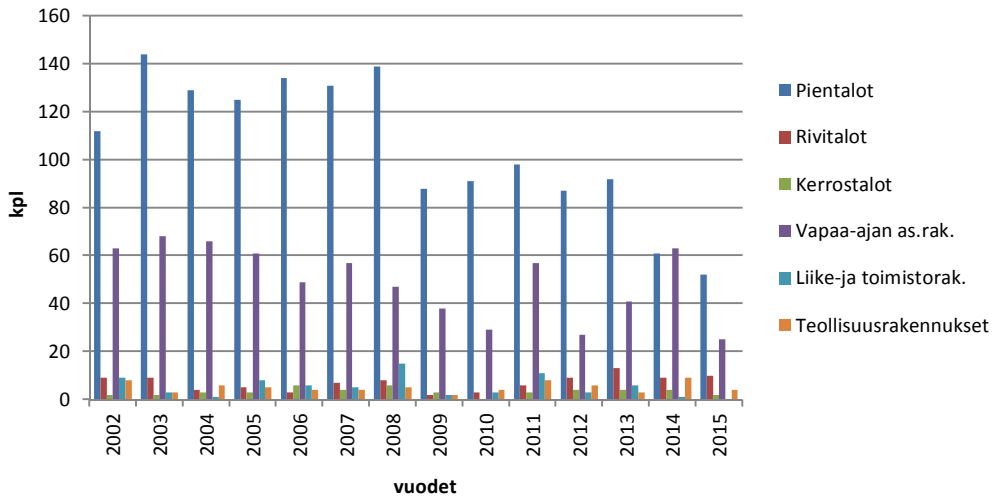
Asuminen ja rakentaminen

Lupia myönnettiin uusille rakennuksille ja laajennuksille 424 kpl, muita toimenpidelupia oli 129 kpl ja rakentamislupia tehtiin 141. Rakennusvalvonnan lupamäärä laski vuoden 2014 tasosta noin 15 %. Hankkeiden kokonaiskerrosala kasvoi kuitenkin noin 10 000 m², uusia lupia asunnoille haettiin viime vuotta vastaava määrä 169 kpl. Omakotitalorakentamisessa ei ollut enää merkittävää muutosta edelliseen vuoteen, lupia haettiin 49 kpl. Vapaa-ajan asuntorakentamiseen haettiin lupia 44 kpl, jossa on kasvua edelliseen vuoteen noin 35 %. Uusia merkittävimpiä lupahakemuksia olivat Mikkelin jäteveden puhdistamon ja Kalevankankaan kaupunginosaan rakennettava arkistolaitoksen rakennukset. Talouden suhdanne ja varoisuus näkyvät edelleen rakentamisessa.

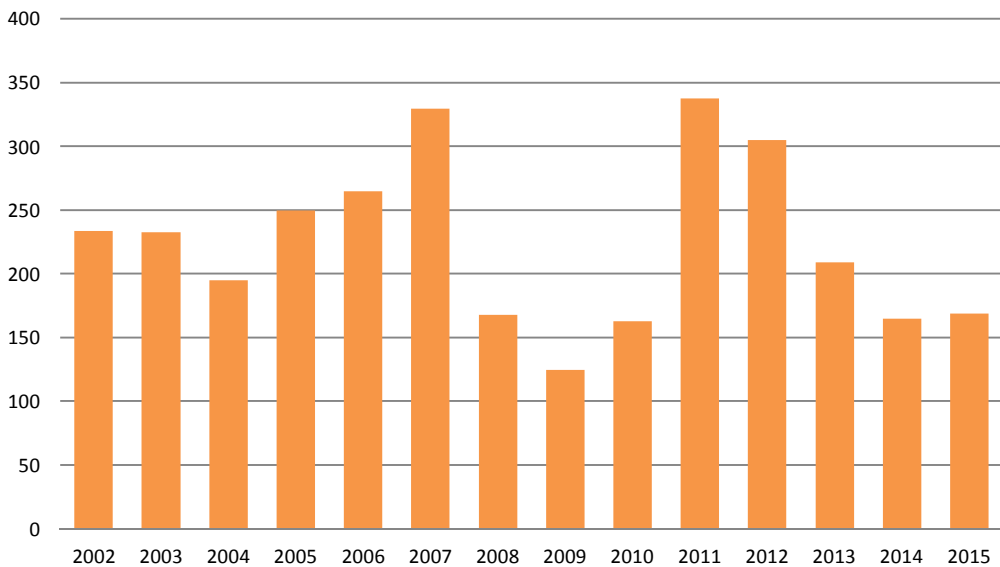
Lupatilasto toimenpiteittäin

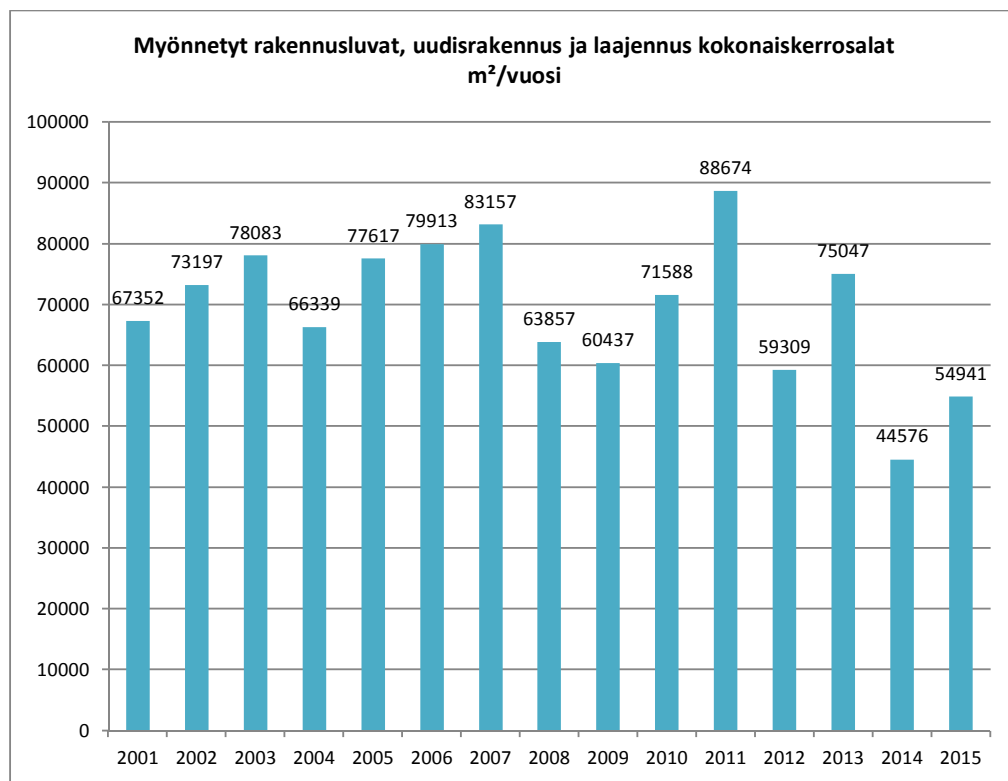

Valmistuneet rakennukset käyttötarkoituksittain / kpl

Myönnetyt luvat, asunnot vuosittain

Yritysyhteistyö

Miksei Oy:n perustaminen toteutettiin tukemaan kaupungin yritystoimintaa, sen kehittämistä, hankeosaamista ja seurantaa.

Koulutus ja oppilaitokset

Kaupungissa toimii perus- ja lukiokoulutuksen lisäksi Etelä-Savon Koulutus Oy, Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy ja Helsingin yliopiston pisteet. Opiskelijoita kaupungissa vuonna 2015 oli noin 7 000. Kaupungin ja oppilaitosten yhteistyötä vahvistamaan perustettiin syksyllä 2015 opiskelijaneuvottelukunta vuosille 2016- 2017.

Olennaiset muutokset Mikkelin kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän perustamisen valmistelua jatkettiin ja uusi kuntayhtymä perustettiin 1.3.2016. SOTE -kuntayhtymään lähti mukaan koko sosiaali- ja terveyspalveluiden laajuudella Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa ja Puumala, näiden kuntien väestömäärä on 79.327 asukasta. Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen uudelleen järjestäminen edistää vuonna 2019 tapahtuvan valtakunnallisen SOTE -uudistuksen toteutusta Etelä-Savon alueella. Etelä-Savon Työterveys Oy aloitti toimintansa 1.1.2015 ja yhtiön ensimmäinen toimintavuosi onnistui toiminnallisesti ja taloudellisesti hyvin. Työterveyden yhtiöittäminen alensi kaupungin tuloslaskelmassa sekä myyntituottoja että toimintakuluja vuonna 2015. Elinkeinoja kehittävät yhtiöt Miset ja Miktech fuusioitiin Mikkelin kehitysyrityksi Miksei Oy:ksi 1.6.2015; fuusiolla vahvistettiin kaupungin elinvoimaisuuden kehittämisresursseja. Vuoden 2017 asunomessujen valmistelua jatkettiin ja messujen järjestämistä varten tarvittavien tonttien kauppamäärä on nyt varmistunut.

Kaupungin tulos muodostui alijäämäiseksi 6,6 miljoonaa euroa. Kaupungin reaalityö on nyt kolmatta vuotta tappiollinen, jos tarkastelusta eliminoidaan vuoden 2014 kertaluonteiset satunnaiset tuotot, jonka avulla vuoden 2014 tilinpäätös muodostui ylijäämäiseksi. Omaisuuden myyntivoitot olivat 4,5 miljoonaa euroa alemmat kuin vuonna 2014. Etelä- Savon sairaanhoitopiirin laskutus kasvoi 4,6 %, mutta toisaalta Etelä-Savon sairaanhoitopiiri kykeni kattamaan vuoden 2015 noin 7,2 miljoonan euron ylijäämillä aiempina vuosina kertyneet alijäämät. Uuden Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän yksi keskeisin haaste on kyetä järjestämään sosiaali- ja terveyspalvelut kustannustehokkaasti siten, että kustannuskehitys vastaa nykyistä kuntien rahoituksen kasvatasoa.

Olennaiset tuloperusteiden muutokset

Kuntien yhteenlasketut verotulot kasvoivat keskimäärin 2,8 % vuonna 2015. Kunnallisverotulot kasvoivat kunnissa keskimäärin 1,8 %. Kuntien keskimääräinen kunnallisveroprosentti oli 19,83 % vuonna 2015, missä oli nousua 0,09 % vuodesta 2014. Yhteisöverotulot kasvoivat kunnissa keskimäärin 12,3 %, mikä johtui osaltaan työmarkkinatuen rahoitusvastuun 75 miljoonan euron kompensatiosta kunnille jako-osuutta korottamalla. Kiinteistöverot kasvoivat kunnissa keskimäärin 6,1 %.

Mikkelin kaupungin yhteenlasketut verotulot kasvoivat 1,5 %. Kunnallisverotulojen kasvu oli 0,8 %. Yhteisöverotulojen kasvu oli 15,6 %.

Verotulojen kertyminen 2014 - 2015

	2014	2015	Ero
Kunnallisvero	167 620 637	168 949 039	1 328 402
Yhteisövero	10 697 340	12 366 441	1 669 101
Kiinteistövero	17 977 229	17 987 442	10 213
YHTEENSÄ	196 295 206	199 302 922	3 007 716

Mikkelin kiinteistöverotulot olivat vuoden 2014 tasolla. Mikkelin kaupunki ei korottanut tulo- ja kiinteistöveroja vuonna 2015. Kuntien yhteenlasketut valtionosuudet pysyivät suunnilleen vuoden 2014 tasolla euromääräisesti, kun kasvua oli vain 0,64 %. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin tehtiin 236 miljoonan euron lisäleikkaus vuonna 2015. Lisäksi kuntien valtionosuuksia pienennettiin sosiaali- ja terveyshuollon maksujen korotuksen verran 40 miljoonaa euroa.

Mikkelin kaupungin valtionosuudet kasvoivat 3,2 %, jolloin valtionosuuksien kasvu oli 3 miljoonaa euroa. Mikkelin kaupungin valtionosuuksien myönteinen kasvu johtuu kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistuksesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien edellisvuotta pienemmästä tasauksesta. Mikkelin valtionosuuksien kasvu on hyvällä tasolla myös vuonna 2016.

Merkittävät poikkeamat talousarvion mukaisessa toiminnassa

Kaikkiaan sosiaali- ja terveystoimi ylitti alkuperäisen talousarvion toimintakulut noin 15,2 miljoonalla eurolla. Toimintatuotot toteutuivat vastaavasti 3,6 miljoonaa euroa suurempina. Toimintakate ylittyi 11,6 miljoonaa euroa alkuperäisestä talousarviosta. Erikoissairaanhoidon palveluiden osto ylitti alkuperäisen talousarvion 6,8 miljoonaa euroa. Etelä-Savon sairaanhoitopiirin laskutus kasvoi 3,5 miljoonaa euroa vuodesta 2014. Lisämäärärahaa erikoissairaanhoidon haettiin noin 6 miljoonaa euroa, joka ylittyi vielä 0,8 miljoonaa euroa.

Sivistystoimen käyttötalouden tulos oli alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 0,2 miljoonaa euroa parempi. Toimintakulut ylittyivät 221 000 eurolla ja vastaavasti toimintatuotot ylittyivät 429 000 eurolla. Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunnan merkittävin 150 000 euron lisämääräraha haettiin Mikkelin Jäähalli Oy:n yhtiövastikkeeseen. Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 435 000 euroa. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hanketuloja ja kotikuntakorvauksia saatiin arvioitua enemmän.

Teknisen lautakunnan toimintakulut ylittyivät 2 miljoonaan euroa. Toimintakulujen ylitys selittyy pääosin Kirkonvarkauden asuntomessualueen maanparannuskustannuksista, jotka olivat 2,3 miljoonaan euroa. Nämä ylitykset säästyivät investointeista. Alkuperäiseen talousarvioon haettiin kyytineuvon perustamiseen 319 000 euron määräraha. Energiapuuvaraston alaskirjauksesta syntyi 447 000 euron varastotappio ja myyntitulo ylittyi vastaavasti 236 000 euroa.

Vuoden 2015 tuloksen heikentymiseen edellisestä vuodesta vaikutti merkittävästi seuraavat seikat:

- Vuonna 2015 kulut Kirkonvarkauden alueen maanparannuskustannuksista olivat 2,3 miljoonaan euroa.
- Vuoden 2014 tulokseen vaikutti kertaluonteisesti Kampuskiinteistöt kuntayhtymän ylijäämien palautus 5 061 000 euroa.
- Vuoden 2015 käyttöomaisuuden myyntivoitot olivat noin 4,5 miljoonan euroa pienemmät kuin vuonna 2014.
- Palvelutuotannosta poistuneista kiinteistöistä tehtiin noin yhden miljoonan euron kertapoistot vuonna 2014, joka näkyy vuonna 2015 vastaavasti pienempänä poistotasona.

Vuonna 2014 arvioitiin, että reaalityaloudellinen toiminnan tulos olisi ollut noin -5,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 toiminnallisen tuloksen voidaan arvioida olevan samalla tasolla kuin edellisenä vuonna 2014.

Tilinpäätöksen vaikutus kuluvan vuoden talousarvioon ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Helsingin käräjäoikeuden 28.11.2013 antaman tuomion perusteella Mikkelin kaupungille Lemminkäinen Oy:n maksettavaksi tuomitut korvaukset tuotto- ja viivästyskorkoineen sekä oikeudenkäyntikulut viivästyskorkoineen olivat yhteensä 1,18 milj. euroa. Korvauksia ei kirjattu vuoden 2013 tilinpäätökseen, koska kaupungille 2.1.2014 maksetut korvaukset eivät olleet lainvoimaisia 31.12.2013 mennessä ja tuomion valitusajaksi on jatkettu 31.3.2014 asti. Tämä summa on edelleen taseessa eikä sitä ole kirjattu tulokseen vuosina 2014 - 2015. Summasta noin 604.000 olisi investointien hankintamenon vähennystä ja loppu muita rahoitustuottoja, noin 370.000 euroa. Asia on korkeimmassa hallinto-oikeudessa edelleen kesken.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 21.1.2013 Mikkelin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman ja ohjelmaan tehdyt päivitykset vuosille 2015-2016 19.1.2015. Tasapainottamistoimenpiteet keskittyvät sähköisten palveluiden käyttöönottoon, hallinto- ja palvelutuotantorakenteen tarkasteluun sekä osin omaisuuden realisointiin. Toteutumista raportoidaan kaupungin raportointisuunnitelman mukaisesti maaliskuu-, heinä- ja lokakuun toteutumaraporttien yhteydessä sekä osana tilinpäätösraportointia.

Henkilöstömäärä

	VAKINAISET					MÄÄRÄAIKAISET				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Kaupunginhallitus	230	242	272	256	246	41	35	54	47	40
Konsernipalvelut	230	242	272	256	246	41	35	54	47	40
Ympäristölautakunta	20	20	23	22	21	4	3	2	5	7
Sosiaali- ja terveystoimi	1187	1281	1024	1046	1025	232	234	224	179	218
Sos.- ja terv.toimen tuotantoltk			1020	1046	1023			224	179	217
Johtamisen tukipalvelut	16	27	12	15	11	3	3	0	0	0
Sosiaalipalvelut			142	133	92			34	27	29
Lapsiperheiden palvelut	459	461	0	0	0	84	78	0	0	0
Psykososiaaliset palvelut	54	69	0	0	0	13	18	0	0	0
Terveyspalvelut	157	157	272	289	268	19	27	31	38	35
Vanhusten palvelut	501	563	594	609	0	113	108	159	114	0
Vammais- ja vanhuspalv,					652					153
Mlin seudun sos. ja terv. ltk		4	4		2		0	0		1
Sivistystoimi	622	628	1114	1102	1102	105	112	210	171	200
Sivistystoimen tukipalvelut	25	23	17	16	6	1	3	2	1	3
Opetuslautakunta	475	481	963	956	959	79	86	180	150	165
Varhaiskasvatus			413	407	406			87	60	49
Perusop., lukiot ja kansalaisop.			550	549	553			93	90	116
Kulttuuri- nuoriso- ja liikuntaltk.	122	124	134	130	137	25	23	28	20	32
Tekninen toimi	200	188	190	185	179	42	38	38	12	33
Tekninen lautakunta	69	73	73	75	69	5	5	1	2	4
Rakennuslautakunta	13	10	11	11	15	1	1	0	0	1
Maaseutu- ja tielautakunta	118	105	106	99	95	36	32	37	10	28
Liikelaitokset ja taseyksiköt	300	310	360	312	285	78	105	104	97	58
Mikkelin Vesiliikelaitos	31	30	33	27	30	5	9	8	8	11
Etelä-Savon työterveys liikelaitos	34	38	45	45	0	5	8	1	5	0
Otavan Opiston liikelaitos	49	49	56	59	62	24	44	49	49	25
Etelä-Savon pelastuslaitos	168	175	208	163	176	43	42	45	33	21
Tilakeskus	18	18	18	18	17	1	2	1	2	1
	2559	2669	2983	2923	2858	502	527	632	511	556

	TYÖLLISTETYT					KOKO HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Kaupunginhallitus	28	33	3	13	11	299	310	329	316	297
Konsernipalvelut	28	33	3	13	11	299	310	329	316	297
Ympäristölautakunta						24	23	25	27	28
Sosiaali- ja terveystoimi	20	18	5	1	1	1439	1533	1253	1226	1244
Sos.- ja terv.toimen tuotantoltk							1529	1244	1225	1240
Johtamisen tukipalvelut	2					21	30	12	15	11
Sosiaalipalvelut								176	160	121
Lapsiperheiden palvelut	8	10				551	549	0	0	0
Psykososiaaliset palvelut		2				67	89	0	0	0
Terveyspalvelut						176	184	303	327	303
Vanhusten palvelut	10	6				624	677	753	723	0
										805
Mlin seudun sos. ja terv. ltk							4			
Sivistystoimi	43	32	14	12	15	770	772	1338	1285	1317
Sivistystoimen tukipalvelut						26	26	19	17	9
Opetuslautakunta	25	21				579	588	1143	1106	1124
Varhaiskasvatus								500	467	455
Perusop., lukiot ja kansalaisop.								643	639	669
Kulttuuri- nuoriso- ja liikuntaltk.	18	11				165	158	162	150	169
Tekninen toimi	1	0	1	2	0	243	226	229	199	212
Tekninen lautakunta	1	0				75	78	74	77	73
Rakennuslautakunta						14	11	11	11	16
Maaseutu- ja tielautakunta						154	137	143	109	123
Liikelaitokset ja taseyksiköt	1	0	0	1	0	379	415	464	410	343
Mikkelin Vesiliikelaitos						36	39	41	35	41
Etelä-Savon työterveys liikelaitos						39	46	46	50	0
Otavan Opiston liikelaitos						73	93	105	108	87
Etelä-Savon pelastuslaitos	1					212	217	253	196	197
Tilakeskus						19	20	19	20	18
YHTEENSÄ	93	83	23	29	27	3154	3279	3638	3463	3441

Lisäksi 31.12.2015

Kansalaisopiston tuntiopettajia 136

Sivutoimisia tuntiopettajia 10

Oppisopimussuhteisia 15

Sopimuspalokuntalaisia 522

Sivutoimisia verkko-opettajia (Otavan opisto) 25

Palkat ja palkkiot (sis. lomapalkkajaksotukset)

1000 euroina

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) yli (-) alle
Keskusvaalilautakunta	49		49	58	9
Tarkastuslautakunta	26		26	18	-8
Valtuusto	126		126	116	-10
Kaupunginhallituksen alaiset yksiköt	11 253		11 253	9 927	-1 326
Ympäristölautakunta	1 022		1 022	1 035	13
Mikkelin seudun sos.- ja terv.lautakunta	237		237	238	1
Sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunta	40 532	106	40 639	41 046	407
Sivistystoimi	43 585	-35	43 550	44 460	910
Kasvatus- ja opetuslautakunta	39 073	-59	39 014	39 853	839
Kulttuuri-liikunta- ja nuorisolautakunta	4 512	24	4 536	4 607	71
Tekninen lautakunta	2 701	185	2 886	2 697	-189
Rakennuslautakunta	694		694	621	-73
Maaseutu- ja tielautakunta	3 841		3 841	3 284	-557
Taseyksiköt					
Etelä-Savon pelastuslaitos	9 659		9 659	9 322	-338
Tilakeskus	779		779	693	-86
Liikelaitokset					
Otavan Opiston liikelaitos	3 606		3 606	3 504	-102
Mikkelin Vesiliikelaitos	1 169		1 169	1 496	327
	119 276	257	119 533	118 512	-1 019

Riskien arviointi ja niihin varautuminen

Yleisenä haasteena kunnissa ovat väestön ikärakenteen tuomat palvelurakenteen muutostarpeet. Kuntien talouden haasteena tulee olemaan valtionosuuksien ja verotulojen alhainen kasvu tulevinä vuosina. Lisäksi julkisen sektorin velkaantuminen lähivuosina tulee aiheuttamaan paineita investointien tulorahoitusosuuden kasvattamiselle.

Arvio merkittävimmistä riskeistä

Kaupungin riskit voidaan jakaa riskienhallinnassa taloudellisiin, strategisiin, operatiivisiin ja vahinkoriskeihin. Taloudellisissa riskeissä talousarvion toteutumiselle suurin riski sisältyy verotulojen kehitykseen. Erityisesti verotulojen kasvu pidemmällä aikavälillä on epävarmaa, koska BKT:n kasvuennusteet ovat suhteellisen varovaisia tuleville vuosille. Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa on merkittävä painoarvo työpaikkojen lisäämisen, työllisyyden parantamisen ja elinvoimaisuuden lisäämisellä.

Korkoriski on olemassa pidemmällä aikavälillä. Korkoriskiin vaikuttaa Euroopan taloudellisen tilanteen kehityksen epävarmuus. Lisäksi julkisen velan kasvu voi johtaa Suomen luottoluokituksen muutokseen ja julkisen sektorin rahoituksen hintaan. Luottoluokituksen määrittelyjen seurauksena voi olla jatkossa se, että luottoluokitusten määrittely ulotetaan koskemaan kuntia ja kunnille määritellään kuntakohtaiset luottoluokitukset. Silloin vakavaraisuudeltaan ja kasvunäkymiltään heikommat kunnat maksavat rahoituksestaan suhteellisesti enemmän. Korot pysyivät vuonna 2015 edelleen alhaisella tasolla. Mikäli Euroopan talous alkaa elpyä selvästi, nousevat korot arvioiden mukaan nopeasti ainakin hieman korkeammalle tasolle. Korkojen nousulta on suojauduttu korko-johdannaisilla ja kaupungin lainojen suojaustaso on noin 40 % tasolla.

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon kustannusten nousun hillitsemiseksi suunnitellaan psykiatrian palveluiden uutta toimintamallia ja yhteispäivystyspalveluita. Sivistystoimen päiväkotia - ja kouluverkko- ja palveluiden valmistuminen ja sen pohjalta tehtävät tuottavuutta lisäävät toimenpiteet on saatava nopeasti tuotantoon. Valmistelussa olleet sivistystoimen muiden tulosalueiden palveluverkkoselvitys ja sosiaali- ja terveystoimen palveluselvitys tarkentavat tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmaa.

Strategisissa riskeissä suurin haaste on väestörakenteen muutoksen aiheuttama muutospaine palvelurakenteisiin ja palveluiden saatavuuteen. Ikääntyvän väestön palvelutarve tulee olemaan muutaman vuoden kuluttua aivan eri tasolla terveydenhuollossa ja arjessa selviytymisessä kuin nyt. Palvelurakennetta ikääntyneelle väestölle on kyettävä uudistamaan siten, että palvelukysynnästä selvitään. Tämä asettaa haasteita sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamiselle siten, että terveyden edistämistä ja vanhusten kotona selviämisen tukemista kehitetään voimakkaasti.

Operatiivisissa riskeissä keskeistä on henkilöstöresurssien hallinta ja henkilöstökulujen hillitseminen on keskeinen edellytys talouden tasapainottamisen onnistumiseksi. Viime vuosina on esimiestyön ja henkilöstön kehittämiseen panostettu voimakkaasti. Henkilöstömäärän ja palkkakulujen kuukausiseurannan avulla pyritään arvioimaan henkilöstöresurssien kehitystä ja palkkabudjetin riittävyyttä. Toisaalta henkilöstön saatavuus tulee olemaan haaste pidemmällä aikavälillä. Jo nyt on vaikeuksia saada pätevää henkilökuntaa useisiin terveydenhuollon tehtäviin. Sairaslomien saaminen hallintaan on myös merkittävä tekijä henkilöstöriskien osalta.

Vuosi 2015 oli hallinnon erityisasiantuntijahenkilöstön vaihtuvuuden kannalta hyvin vilkas. Rekrytointiin oli varattava aikaa, joten avoimia tehtäviä priorisoitiin ja jaettiin resurssien mukaan. Vuoden 2015 aikana käynnistettiin muun muassa seuraavien vakanssien uudelleenrekrytoinnit: kaupunginjohtaja, talousjohtaja, henkilöstöjohtaja, henkilöstöpäällikkö, johtava rakennustarkastaja, kaupunginlakimies, konsernitarkastaja ja logistiikkapäällikkö. Riskeinä sijaistajajärjestelyissä on, että työt kasautuvat ja tehtäviä joudutaan priorisoimaan.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa on käytössä HAIPRO- ohjelma, jonka avulla seurataan potilasturvallisuutta ja hallitaan toimintariskejä raportoidulla vaarantavista tapahtumista. Haipron käyttöön on kirjattu toimintamalli kuinka ilmoitukset käsitellään ja kuinka ne raportoidaan sekä yksiköissä käsitellään.

Ympäristövastuusiin on varauduttu tekemällä varauksia muun muassa pilaantuneiden maiden ja vanhojen kaatopaikkojen kunnostusta varten. Haukivuoren pilaantuneiden maiden puhdistamiseen tehtiin 105 000 euron ympäristövastuuvarauksen nosto. Tavoitteiden toteutumista ja varojen käyttöä valvotaan toimialoilla säännöllisesti kokoontuvassa johtoryhmässä.

Vahinkoriskeiltä voidaan suojautua vakuuttamalla ja henkilöstöä kouluttamalla poikkeustilanteiden varalle. Riskien tunnistamista ja riskikoulu- lutusta on järjestetty toimialoilla vaihtelevasti. Riskejä voidaan nähdä yleisessä turvallisuudessa ja käytännön toiminnassa kouluissa, sosiaali- ja terveyspalveluiden toiminnassa sekä muilla alueilla. Myös maailmanlaajuisesti luonnon ilmiöt ovat lisääntyneet ja niiden vaikutukset ovat olleet entistä merkittävämpiä. Yhtenäistä riskien tunnistamiskäytäntö on laadittu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen myötä. Kaupungin talouden hoidon kannalta merkittävänä riskinä on myös kiinteistöjen korjausvelka, joka on kaikkiaan noin 60 miljoonan euron suuruinen, josta noin puolet kohdistuu purkukuntoisiin rakennuksiin ja rakennelmiin.

Ympäristötilinpäätös

Yleistä ympäristötilinpäätöksestä

Ympäristötilinpäätöksen keskeisenä asiana on kunnan ympäristöriskien ja -vastuiden selvittäminen ja esittäminen kaupungin tilinpäätöksessä. Euroopan yhteisöjen komissio on antanut suosituksensa ympäristötilinpäätöksen teosta vuonna 2001 (2001/453/EY, Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 13.6.2001) ja kirjanpitolautakunta on antanut yleisohjeen aiheesta 2009. Mikkelin kaupungin ympäristötilinpäätöksessä on sovellettu kyseisiä ohjeita.

Ympäristötilinpäätöksessä keskitytään esittämään taloudelliset tunnusluvut ja toiminnan toteutuminen suhteessa ympäristönsuojeluvaatimuksiin. Ympäristötilinpäätös kattaa pääosin Mikkelin kaupunkiorganisaation toimintayksiköitä koskevat ympäristötuotot ja -kulut. Kaupunkikonsernin muut yksiköt eivät kuulu tähän tarkasteluun.

Ympäristötilinpäätökseen on kuitenkin otettu mukaan Mikkelin vesiliikelaitoksen, Etelä-Savon Energia Oy:n ja Metsäsairila Oy:n ympäristöön liittyvät lupaehdot ja toiminnan toteutumisen tarkastelu suhteessa lupaehtoihin. Etelä-Savon Energia Oy tekee oman ympäristöraporttinsa vuosittain. Metsäsairila Oy tekee oman vuosikertomuksensa, joka sisältää toimintaa koskevia tietoja ja tilinpäätöksen.

Ympäristömenot määritellään ympäristönsuojelutoimenpiteistä aiheutuviksi menoiksi. Menojen keräämisessä on noudatettu ensisijaisuuden periaatetta siten, että mukaan otettujen menojen ensisijainen tarkoitus on ympäristönsuojelu. Komission suosituksen mukaan ympäristömenot voidaan myös arvioida, mikäli ei ole mahdollista erottaa niitä kirjanpitovelvollisen menoista.

Investoinneissa huomioidaan varsinaisten ympäristönsuojeluinvestointien lisäksi ympäristönsuojelun tasoa parantavista osainvestoinneista johtuva lisämeno.

Ympäristötulot ovat vastaavasti ympäristönsuojeluun liittyviä tuloja, kuten esimerkiksi jätevesimaksut.

Ympäristötilinpäätöksen tietojen käyttö on luonteeltaan sellaista, että euromäärien ei tarvitse olla aivan tarkkoja – menojen ja tulojen suuruusluokka on oleellista. Hyvin monet toiminnot pitävät sisällään ympäristömenoja, ympäristötilinpäätökseen on pyritty kokoamaan niistä oleellimmat. Ympäristöasioiden taloudellinen merkitys on todennäköisesti jonkin verran suurempi kuin kerätyt ympäristömenot osoittavat.

Ympäristötulot ja ympäristömenot

Ympäristötaloudelliset tunnusluvut kuvaavat kaupungin taloudellista panostusta ekologiseen kestävyYTEEN.

Kaupungin yhteenlasketut ympäristötulot vuonna 2015 olivat 6,29 milj. euroa (2014; 5,80 milj. euroa), joka on 6,7 prosenttia kaupungin kaikista toimintatuotoista. Asukasta kohden ympäristötuottoja kertyi 115,2 euroa. Lähes kaikki tuotot tulivat jätevesimaksuista, mitkä olivat 83,5 prosenttia kaikista ympäristötuloista. Muita tuloja tuli mm. asfalttirouheen murskauksesta ja myynnistä sekä viranomaistehtävien hoitamiseen liittyvistä lupa- ja valvontamaksuista.

Vuonna 2015 ympäristömenot olivat 7,54 milj. euroa (vuonna 2014; 7,81 milj. euroa), joka oli 1,9 prosenttia kaupungin kaikista toimintamenoista (poistot mukana). Asukasta kohden ympäristömenoja kertyi 138 euroa. Suurimmat menoerät olivat viemärlaitoksen poistot (25,7 %), jäteveden puhdistus (25,6 %). Muita menoja olivat mm. ympäristönsuojelun viranomaistehtävien hoitoon liittyvät menot, vanhojen kaatopaikkojen hoitoon liittyvät menot (varauksia mukana), katuojen pölyämisen ehkäisystä johtuvat menot, kunnan toimintoista syntyvien jätteiden käsittelyyn ja liikenne- ym. alueiden puhtaanapitoon liittyvät menot. Ympäristötulot ja -menot vuosilta 2014-2015 on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Ympäristötulot ja -menot milj.euroa.

	2015	2014
Ympäristötulot	6,29	5,80
Ympäristökulut *)	7,54	7,81
• ympäristönsuojeluun annetut avustukset **)	0,19	0,212
Ympäristökulut, netto	-1,25	-1,97

*) Poistot ja varaukset mukana.

**) Avustus haja-asutusalueiden viemäröintiin.

Yllä olevissa ympäristömenoissa ei ole huomioitu asuatomessualueen kunnostuskuluja, jotka olivat noin 2,2 milj. euroa.

Ympäristövastuut

Komission suosituksen mukaan ympäristövastuu on aikaisemmista tapahtumista johtuva, ympäristöön liittyvä olemassa oleva velvoite, joka lankeaa maksuun myöhemmin. Tällainen ympäristövastuuseen liittyvä vastainen meno merkitään taseeseen joko pakollisena varauksena tai siirtovelkana.

Vuonna 2015 suurin varaus, 105 000 euroa, tehtiin Haukivuoren satama-alueen kohteeseen, jossa Kyyvedentien kadun rakentamisen kaiveut, lievästi PCDD/F-yhdisteillä pilaantuneet maa-ainekset yhteydessä oli läjitetty kasalle. Maa-ainesten sijoittamiselle löytyi sopiva kohde Kaatromäen ampumaradan taustavallista. Kunnostustyö käynnistyi loppuvuodesta 2015 jatkuen maaliskuulle 2016.

Vuoden 2014 tilinpäätöksessä oli tehty 80 000 euron varaus Tikkalan entisen kaatopaikan suotovesien johtamiseksi jätevedenpuhdistamolle sekä 130 000 euron varaus Suomenniemen liimapuutehtaan alueen pilaantuneiden maiden kunnostamiseksi.

Kaupungin ja Metsäsairila Oy:n välisessä sopimuksessa on sovittu, että Metsäsairila Oy vastaa jälkihoitotöiden toteuttamisesta Metsä-Sairilan jätekeskuksen kaatopaikalla. Työt oli aiemmin suunniteltu toteutettavaksi v. 2009- 2012, mutta koska vanha jätepenkka painuu vielä, töiden toteutukselle haettiin jatkoaikaa vuoteen 2018 saakka. Ensimmäinen vaihe on toteutettu vuonna 2009 ja toinen vaihe vuonna 2013. Metsä-Sairilan jätekeskuksen varausta on kartutettu vähitellen.

Graanin alueella saattaa olla vielä pilaantuneita maita, joiden puhdistamisesta voi tulla vastuita myös kaupungille.

Ympäristöhankkeet

Painopiste kaupungin kehityksessä tulee siirtymään tulevaisuudessa Mikkelin satama-alueelle, joten sen maaperää on tutkittu hyvin kattavasti. Sataman ympäristössä, Laiturikadun varren tonteilla, sataman kaduilla ja muilla yleisillä alueilla, veturitallin ja ratapihan alueilla, Saksalan ranta-alueella, jätevedenpuhdistamon tontilla sekä satamalahdella on tehty maaperän ja sedimenttien pilaantuneisuustutkimuksia. Kaikilla tutkituilla alueilla on maaperän pilaantumista ja näitä alueita joudutaan kunnostamaan ennen niiden käyttöönottoa uuteen käyttötarkoitukseen. On tehty arvio, että mikäli kaikki pilaantuneet maat jouduttaisiin kaivamaan pois, pilaantumien kunnostaminen voisi maksaa noin 2 milj. euroa ja mikäli 70 % pilaantuneista maista voitaisiin hyödyntää alueella, kustannukset olisivat noin 1,2 milj. euroa. Yleiskaavoituksessa tulisi huomioida pilaantuneiden massojen hyödyntäminen alueella, mikäli kunnostuskustannukset haluttaisiin minimoida.

Kaupungin toimesta vuonna 2009 aloitettiin Pursialassa Leipomonkadun päässä kloorifenolipitoisen pohjaveden koepumppaaminen jätevedenpuhdistamolle. Kloorifenoleita on saatu pumpattua laskennallisesti ylös vuoden 2015 loppuun mennessä noin 169 kg. Määrä on sellainen, että sillä voitaisiin tehdä juomakelvottomaksi 16,9 miljoonaa m³ vettä, mikä on enemmän kuin Mikkelin kaupungin viidessä vuodessa käyttämä vesimäärä. Pumppaus on onnistunut hyvin, eikä siitä ole ollut haittaa vedenotolle tai jätevedenpuhdistamon toiminnalle. Koepumppaus on toiminut hyvin myös suoja-pumppauksena niin, että vedenotomolle menevän veden kloorifenolipitoisuutta on saatu pudotettua. Kloorifenolin lähteenä toimivan vanhan VAPO:n saha-alueen in-situ kunnostuksen koetoiminta käynnistyi loppuvuodesta 2015. In-situ kunnostusta toteuttaa VAPO.

Kirkonvarkauden rakennettavalla asuatomessualueella sijainneet entiset maanläjitysalueet (kaksi erillistä läjitysalueita) sekä entisen jätevedenpuhdistamon alue kunnostettiin massanvaihtona touko-marraskuussa 2015. Maanläjitysalueiden kaikki täyttöaines, noin 245 000 tonnia, kaivettiin ja seuloittiin. Kaivumaat seuloittiin kolmeen jakeeseen; seula-alitteeseen (<50 mm), välitteeseen (50-150 mm) sekä ylitteeseen (>150 mm). Alitteesta seurattiin humuspitoisuutta sekä haitta-ainepitoisuuksia. Alitetta hyötykäyttettiin alueen täytörakenteissa noin 156 000 tonnia. Ylijäänyt alite, noin 102 500 t, toimitettiin Oravinmäen maankaatopaikalle ja Metsä-Sairilan jätekeskukseen. Välitteestä eroteltiin käsin juuret, kannot ja jätėjakeet (betoni, asfaltti, muu jäte). Puuaines sekä jätėjakeet toimitettiin jakeittain Metsä-Sairilan jätekeskukseen. Ylitteestä eroteltiin kaivinkoneella kiviaines jätėjakeista. Välitteen ja ylitteen kivet käytettiin alueen täytön rakenteissa. Entisen jätevedenpuhdistamon alueelta poistettiin vanhat betoniset perustukset, ym. rakenteet sekä muut purkujätteet. Kunnostetuilta alueilta poistettiin betonijätettä yhteensä noin 13 800 tonnia, puujätettä 1 300 tonnia ja asfalttia 320 tonnia. Sinkillä pilaantunutta maata (pitoisuudet yli alemman ohjearvotason) toimitettiin Metsä-Sairilan jätekeskukseen yhteensä noin 515 tonnia. Kynnyсарvon ylittäviä öljyhiilivetyypitoisuuksia sisältävää maata toimitettiin Oravinmäen maankaatopaikalle noin 1 300 tonnia. Muutoin seula-alitteessa ei todettu merkittäviä pitoisuuksia öljyjakeita, PAH-yhdisteitä ja/tai raskasmetalleja. Ennen kunnostusta alueella suoritettujen ympäristötekniisten tutkimusten yhteydessä alueelle asennettiin kaksi pohjaveden havaintoputkea. Kunnostuksen vaikutuksia alueen pohjaveden tilaan tarkkailtiin kunnostustyön aikana ja jälkeen kolmesta alueen pohjavesiputkesta. Kunnostustoimenpiteitä ei todettu aiheutuneen muutoksia alueen pohjaveden laatuun (tarkkailu jatkuu 2016). Otetuissa tarkkailupohjavesinäytteissä ei ole todettu laboratorioanalyysin määrittämissä ylittäviä pitoisuuksia öljyhiilivetyjä, PAH-yhdisteitä tai aromaattisia hiilivetyjä.

Mikkelin satamanlahden itärannan noin 2 ha laajuinen ruovikkoalue ruopattiin tammi-huhtikuussa 2015. Alue ruopattiin 0,5 m Saimaan alivedentason alapuolelle, mikä mahdollistaa alueen veneilykäytön. Ruoppausmassat läjitettiin itärannalle Ankkurikadun ja Saimaan väliselle alueelle rakennettuihin läjitysaltaisiin. Läjitetyistä massoista suoritettujen kartoitusten perusteella ruopattu massamäärä oli noin 16 200 m³. Tutkimusvaiheessa haitta-ainepitoisuuksia sisältävältä alueelta ruopatut massat sijoitettiin omaan altaaseen. Läjitettyjen ruoppausmassojen haitta-ainepitoisuudet varmistettiin laboratorioanalyysin massojen kuivettua, jolloin ruoppausmassoissa todettiin ainoastaan yksittäisiä VNa 214/2007 kynnyсарvotason ylittäviä pitoisuuksia raskasmetalleja. Ruoppausmassat loppusijoitettiin Oravinmäen maankaatopaikalle. Massojen kuljetus Oravinmäkeen jatkuu 2016. Läjitysaltaat on tarkoitus hyödyntää jatkossa Mikkelin uuden jätevedenpuhdistamon putkilinjojen ruoppausmassojen käsittelyssä. Läjitysaltaat siirtyvät Mikkelin vesilaitoksen hallintaan kunhan nykyiset ruoppausmassat on toimitettu Oravinmäen maankaatopaikalle.

Tikkalan vanhalle kaatopaikalle on suunniteltu kaatopaikan suotoveden hitaan pumppaamisen toteutusrakenteet. Pumppauksen tavoitteena on alentaa jätetäytön suotovedenpintaa pumppaamalla suotovettä Mikkelin kaupungin jätevesiviemäriin. Suotoveden alentamisella tavoitellaan kaatopaikan kuormituksen vähentämistä Pahalampeen ja edelleen siitä alapuolisiin vesistöihin (ojastot ja Kallajärvi). Pumppauksen toteuttamisesta sekä pumppausveden johtamisjärjestelyistä on laadittu rakennussuunnitelma. Pumppausjärjestelyn rakennusurakka on kilpailutettu kesällä 2015 ja urakka aloitettu syksyllä 2015. Rakennusurakka käsittää pumppujen asennuksen, laittilan asennuksen, tarvittavien paineilma- ja viemäriinjojen sekä kaapelointien rakentamisen kaatopaikalta olemassa olevalle Tikkalan jätevedenpumppaamolle. Viemäri liitetään olemassa olevaan pumppaamoon ja kaatopaikan pumppauslaitteisto liitetään Mikkelin vesilaitoksen etävalvontaan. Urakka valmistuu 8/2016, jonka jälkeen aloitetaan laitteiston käyttöönotto ja koekäyttö. Pumppauskaivojen rakentaminen, varsinaiset pumput sekä pumppauksen laitekontti koneistoinen ovat tilaajan erillishankintoja. Tikkalan kaatopaikan kuormitusta pinta- ja pohjavesiin tarkkaillaan voimassa olevan tarkkailuohjelman mukaisesti.

Lentokentän ympäristölupahakemuksen valmistelu aloitettiin vuonna 2015 ja sen on määrä valmistua vuoden 2016 alussa. Hakemus teetetään loppuun konsultilla (Ramboll).

Ympäristöinvestoinnit

Kaupungin vuoden 2015 ympäristöinvestoinnit olivat 3,83 milj. euroa (vuonna 2014; 2,39 milj. euroa), mikä oli 15,5 prosenttia kaupungin kaikista käyttöomaisuusinvestoinneista. Asukasta kohti ympäristöinvestointeja kertyi 70 euroa. Suurimmat investointikohteet liittyivät jäteveden puhdistamiseen ja viemärintiin sekä melun torjuntaan ja ympäristön suojelun edistämiseen.

Kenkäveronniemen jätevedenpuhdistamo tullaan siirtämään Metsä-Sairilan jätekeskukseen. Puhdistamon rakentamisen on suunniteltu käynnistyvän vuonna 2016 ja puhdistamo otettaisiin käyttöön vuonna 2020. Puhdistamon ja siirtoviemäreiden kustannusarvio on 45 milj.

euroa. Itä-Suomen aluehallintoviraston myöntämä lupapäätös puhdistamon rakentamisesta on saatu ja lupapäätöksessä purkupaikaksi on osoitettu Pappilanselkä. Puhdistusvaatimukset kiristyivät uuden lupapäätöksen myötä kaikilta osin. Uutena vaatimuksena tuli hygieniasointi-vaatimus. Uudet puhdistusvaatimukset on esitetty jäljempänä kohdassa, jossa on esitetty puhdistamon toiminnan tulokset viime vuodelta.

Anttolan jätevedenpuhdistamo tullaan lakkauttamaan ja sen jätevedet johtamaan uudelle puhdistamolle v. 2020- 2021.

Uudet puhdistamohankkeet tulevat vaatimaan jätevesimaksun nostamista. Verollinen jätevesimaksu 2015 oli 2,91 e/m³. Alustavien laskelmien mukaan vuonna 2018 jätevesimaksu olisi 3,32 18 e/m³.

Ympäristötulot, - menot ja -investoinnit

Taulukossa 2 on esitetty vuoden 2015 ympäristötulot, -menot ja -investoinnit eriteltyinä ja verrattu tuloksia vuoden 2014 vastaaviin. Vuonna 2015 ylläpidon alueurakka-alueet (keskusta ja kehä 1.10.2015 alkaen) muuttuivat.

Taulukko 2. Ympäristötulot, -menot ja -investoinnit.

Mikkelin ympäristötulot, -menot ja -investoinnit	2015			2014		
	Tuotot 1000 €	Menot 1000 €	Investoinnit 1000 €	Tuotot 1000 €	Menot 1000 €	Investoinnit 1000 €
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	0	317	0	0	43	0
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	6 214	2 953	2 846	5 660	3 753	2 219
3. Jätehuolto ja roskaantumisen	25	1 086	0	27	894	0
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	0	318	0	19	403	0
5. Melun ja värinän torjunta	0	0	863	0	40	2
6. Luonnon- ja maisemansuojelu	31	57	0	44	35	0
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomastehtävät	10	359	0	34	314	0
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	11	497	115	13	527	164
9. Ympäristöperusteiset verot		512		0	368	0
10. Ympäristönsuojelun poistot		1 439		0	1 435	0
Yhteensä	6 291	7 538	3 824	5 797	7 812	2 385

Ympäristönsuojelun edistäminen

Ympäristönsuojelua edistetään monella tavalla myös niin, että kaikille ympäristönsuojelua edistäville toimille ei pystytä ilmaisemaan tarkkaa rahallista arvoa. Näillä toimilla on kuitenkin merkitystä ympäristönsuojelun kannalta.

Kaupungin toimesta ympäristönsuojelua on edistetty mm. osallistumalla rahallisesti tai viranhaltijoiden työpanoksen kautta ympäristönsuojelua edistäviin hankkeisiin ja huomioimalla ympäristönäkökohdat kaupunkistrategian valmistelussa ja muissa kaupungin toimintaa ohjaavissa strategioissa. Alla on kuvattu muutamia ympäristönsuojelua edistäviä toimia ja hankkeita, joita kaupunki on toteuttanut tai joiden toteutukseen kaupunki on osallistunut.

1. Kaupunkistrategian ja siihen liittyvän ympäristöohjelman toteuttaminen

Mikkelin kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden kaupunkistrategian syyskuussa 2013. Mikkelin kaupunkistrategia rakentuu kolmesta osasta, joiden tavoitteena on turvata kuntalaisten, elinkeinojen ja ympäristön hyvinvointi.

Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnille on valittu kolme strategista päämäärää, jotka ovat:

- Monipuolisen ja puhtaan luonnon vetovoimaisuuden hyödyntäminen
- Ekologisuuden ja ekotehokkuuden lisääminen
- Rakennetun ympäristön laatu

Kaupunkistrategian hyvinvointitavoitteita tukemaan on laadittu yksityiskohtainen ympäristön hyvinvointiohjelma, jossa kuvataan kaupunkistrategiaan valituille ympäristön hyvinvoinnin vaikuttavuusindikaattoreille toimenpiteet, vastuutahot ja resurssit. Ympäristöohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan vuosittain.

2. Ilmanlaatu

Ympäristöpalvelut on aiemmin käynnistänyt yhdessä Savonlinnan ja Pieksämäen kaupunkien ja paikallisten energiantuotantoyhtiöiden kanssa viisi vuotta (2014-2018) kestävä ilmanlaadun jatkuvatoimiset mittaukset (hengitettävien hiukkasten mittaukset ja vuonna 2014 typenoksidimittaukset). Vuonna 2015 mittaukset tehtiin Mikkeliissä. Mittauspalvelut ostetaan J.P. Pulkisen Kalibrointi Ky:ltä. Mittaustulokset ovat nähtävillä reaaliaikaisena ilmanlaatuportaaliassa osoitteessa ilmanlaatu.fi ja niistä julkaistaan vuosiraportit. Ilmanlaadun mittauksen vuosittainen kustannus Mikkelin kaupungille on 3200 euroa.

3. Ilmasto

Mikkelin kaupungin vuosille 2010- 2020 laaditun ilmasto- ja energiastrategian ensimmäinen seurantaraportti tehtiin ympäristöpalveluissa vuoden 2015 aikana. Raporttiin tuottivat aineistoa ja toimittivat tietoa monet eri henkilöt kaupungin yksiköistä ja liikelaitoksista sekä yhtiöistä. Seurantaraporttia käsiteltiin Mikkelin seudun ympäristölautakunnassa 10.12.2015. Ympäristölautakunta lähetti raportin edelleen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle.

4. Energiatehokkuus ja energianeuvonta

Mikkelin kaupunki on solminut energiatehokkuussopimuksen vuonna 2010. Vuodesta 2010 lähtien erilaisiin energiatehokkuutta parantaviin

toimiin on investoitu noin 400 000 euroa vuosittain. Kokonaispanostus vuoteen 2015 mennessä on ollut noin 2 000 000 euroa. Noin 80 %:iin tilakeskuksen kiinteistöistä on tehty energiakatselmoinnit. Lisäksi on toteutettu useita kymmeniä erilaisia energiatehokkuutta lisääviä toimia, joiden investoinnit ovat vaihdelleet välillä 10 000- 800 000 euroa. Investointien lisäksi on erityistä huomiota kiinnitetty kiinteistöjen automaation toimintaan ja kiinteistöjen kulutusseurantaan. Kiinteistöjen ominaiskulutus on laskenut vuoden 2010 luvusta 47,6 kWh/m³/v vuoteen 2014 mennessä 42,5 kWh/m³/v. Kiinteistöjen mitattu ja raportoitu kulutus on laskenut vuosien aikana 11 prosenttia. Koko energiatehokkuussopimuksen voimassaolon aikana merkittävimmät hankkeet ovat olleet Otavan päiväkotia ja Rantakeidas. Lisäksi yhteiskoulu on hyvä esimerkki siitä, kuinka energiankulutusta on mahdollista merkittävästi lisätä aktiivisella seurannalla ja oletusarvoja muuttamalla.

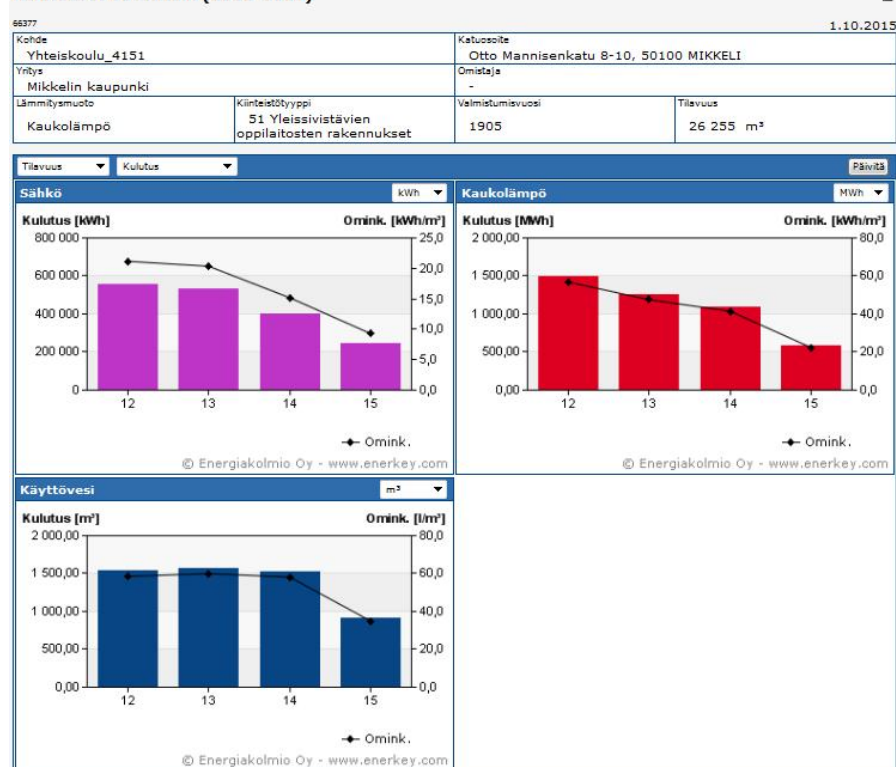
Otavan päiväkodin Kiinteistö on vanha päiväkotirakennus, jossa on noin 1800 k-m². Kiinteistössä uusittiin vanha öljykattilajärjestelmä maalämmöllä. Maalämpöpumpulla korvattiin kokonaan öljynkulutus, joka oli noin 38 000 litraa vuodessa. Arvioidut säästöt ovat 279 MWh/v energiaa ja 15 tonnia hiilidioksidipäästöjä. Hanke valmistui vuonna 2014 alussa ja kulutustietojen mukaan säästöt ovat vastanneet laskettuja. Hankkeen takaisinmaksuaika on noin 8 vuotta.

Liikuntakeskus Rantakeitaassa uusittiin liikuntasalia, kuntosalia, pukuhuoneita ja yleisiä tiloja palvelevat ilmanvaihtokoneet uusiksi energiatehokkaiksi malleiksi. Laskennallinen kaukolämmön säästö on 139 MWh ja sähkön säästö 44 MWh. Hiilidioksidipäästöt laskevat 61 tonnia vuodessa. Hankkeen takaisinmaksuaika on noin 12 vuotta.

Yhteiskoulu on hyvä esimerkki miten vanhemman kiinteistön kulutusta voidaan merkittävästi vähentää aktiivisella seurannalla ja asetuservoja muuttamalla sekä pienillä muutostöillä. Kiinteistössä on usean vuoden kestänyt laskeva trendi. Koulurakennuksissa yleisesti säästöjä saavutetaan valaistuksen ohjauksella, lämmitysverkoston käyrien säätämisellä ja ilmanvaihdon käyntiaikojen muuttamisella.

Kuva 1. Yhteiskoulun energiankulutus.

Kulutukset vuosittain (2012-2015)

Mikkelissä asukkaiden tietoisuutta energian tehokkaasta käytöstä on lisätty tarjoamalla energianeuvontaa vuodesta 2013 alkaen. Energianeuvontatoimintaa tukee kaupungin lisäksi paikalliset energiayhtiöt. Asukkaille järjestetään tapahtumia sähkönkäytön, lämmityksen ja rakentamisen energiatehokkuuteen liittyen ja neuvontaa tarjotaan puhelimitse ja sähköpostitse. Lisäksi energianeuvontaa voidaan tarjota neuvontapisteillä maakunnan tapahtumissa ja luennoilla kouluissa. Energianeuvonnan vuosittainen budjetti on ollut 40 000- 47 000 euroa ja se on tavoittanut vuosittain yli 2 000 kuluttajaa. Kaupunki on myös osallistunut vuosittain maailmanlaajuiseen Earth Hour- tapahtumaan. Vuonna 2015 Ympäristöpalvelut ja Tilakeskus järjestivät kaupungin henkilöstölle energiansäästöviikolla energiaseminaarin, jossa esiteltiin kaupunkikonsernin sisällä tehtävää energia- ja ilmastotyötä.

5. Pinta- ja pohjavesien vedenlaatu

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut seuraa omalla toimialueellaan pintavesien vedenlaatua kohdennetusti. Vuonna 2015 vedenlaatuselvitykset keskittyivät pysyviin seurantavesistöihin (Mikkelin Kaihunahti, Karjalampi, Laajalampi, Saimaan Mustaselkä, Kauhjärvi, Laaja, Korpjärvi, Keskinen, Saporoinen, Ristilampi, Hanhilampi, Urpolanlampi, Iso-Vuolinko ja Mäntyharjun /Pertunmaan Peruvesi). Vesistöseurannan kustannukset vuonna 2015 olivat noin 12 000 euroa.

Mikkelin kaupunginhallitus hyväksyi osaltaan Mikkelin Hanhikankaan, Pursialan, ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat ja nimesi toimeenpanon järjestämisestä vastaavan ryhmän. Pohjavesien suojelun yhteistyöryhmä järjestäytyi vuonna 2015 ja kokoontui kaksi kertaa.

Haja-asutusalueiden jätevesiasetuksen toimeenpanoon liittyvää tiedottamista jatkettiin osallistamalla vesiosuuskuntien perustamisvaiheen kokouksiin ja muiden keskeisten sidosryhmien järjestämiin tapahtumiin. Haja-asutuksen jätevesienkäsittelyn viranomaisvalvontaa kohdistettiin Tarsalan, Koivikon, Vatialan ja Rahulan selvitysalueille, joilla sijaitsee vesihuoltolaitokselle vuonna 2014 vahvistettu toiminta-alue. Mäntyharjulla jätevesikäsittelyn viranomaisvalvontaa kohdistettiin Miekankosken alueelle ja Pertunmaalla Ahvenjärven alueelle.

OMAVESI (Oikeaa tietoa maaseudun vesihuollosta) – hanke jatkui vuonna 2015. Hanketta hallinnoi Mikkelin seudun ympäristöpalvelut ja se jatkuu 30.4.2016 saakka. Hanke tarjoaa vesihuoltoon liittyvää puolueetonta ja maksutonta neuvontaa haja-asutusalueilla sijaitseville kiinteistöille. Neuvonnalla pyritään lisäämään kiinteistön omistajien tietoutta jätevesien käsittelyn vaatimuksista ja edistämään käsittelyjärjestelmien saneerausta talousjätevesiasetuksen vaatimusten mukaiselle tasolle.

6. Vt 5 hanke välillä Pitkäjärvi asema

Tiehankkeen pituus Mikkelin kohdalla on yhteensä 4 km ja hanke työllistää 60-80 henkilöä. Hankkeeseen sisältyy melusuojaus yhteensä 5,2 km, kun otetaan huomioon liittyviin tehtävät suojaukset, ja pohjavesisuojaus yhteensä 2,1 km. Hankkeen kustannukset ovat 27 milj. €, josta Mikkelin kaupungin osuus on 5 milj. €. Vuoden 2015 aikana hankkeessa on tehty melusuojaus ja hulevesien johtamisjärjestelyjen uudistamista on jatkettu.

Valtatie 5:n perusparannushankkeen ympäristöhaasteet ja kustannukset on esitetty seuraavassa taulukossa 3.

Taulukko 3. VT5 perusparannushankkeen ympäristöhaasteet ja kustannukset

Ympäristöhaaste	Ratkaisu	Kustannus
Pohjavesialue Hankealue sijaitsee osittain Mikkelin tärkeimmän pohjavesialueen päällä.	2.1 km:n matkalle asennetaan pohjavesisuojaus tien laitaan. Suojauksena käytetään sekä bentoniittimattoja, suodatinkangasta ja ohutta muovikalvoa, jotka katetaan suojaavilla viherrakenteilla. Tiealueen hulevedet ohjataan kosteikon kautta pohjavesialueen ulkopuolelle, jotta estetään liikkaiden torjunnassa käytetyn suolan kulkeutuminen pohjaveteen. Lisäksi hankkeeseen liittyy pinta- ja pohjavesien tarkkailua.	496 000 euroa
Hulevedet	Sekä tiealueen että osa kaupungin hulevesistä ohjataan ekologisen kosteikon kautta vesistöön pohjavesialueen ulkopuolelle. Samalla hulevesiverkostoa mitoitetaan uudelleen siten, että sen kapasiteetti tulvavesien johtamiseen lisääntyy.	1 milj. euroa
Melunsuojaustarve	Melukaiteet ja aidat, yht. 2,1 km	1 milj. euroa
Pilaantuneet maat Hankealueella on aiempien toimien takia (mm. polttoaineenjakeleypisteet, VR:n lajittelualue) öljyhiilivedyillä ja raskasmetalleilla pilaantuneita alueita.	Pilaantuneiden alueiden kartoitus ja maaperäanalyysit, maamassojen vaihto	215 000 euroa
seudullisesti arvokas linnustoalue Hankealueella sijaitsee seudullisesti arvokkaaksi luokiteltu naurulokin pesimäalue.	Osaa naurulokin pesimäalueesta käytetään hulevesien viivyttämiseen. Hulevedet johdetaan kosteikkoon siten, että vedenpinnan vaihtelut ovat mahdollisimman pienet, jotta lokkien pesintä ei häiriinny. Kosteikon ja tien väliin on asennettu verkko, joka estää lokkeja lentämästä tielle.	76 000 euroa
Liito-oravan esiintymisalue	Liito-oravan esiintyminen on kattavasti selvitetty ennen hankkeeseen ryhtymistä. Niiltä osin, kun liito-oravan kulkuyhteydet tien yli heikkenevät tietä levennettäessä, asetetaan liito-oravalle ns. hyppypuita.	10 000 euroa

7. Kaavahankkeet ja ympäristönsuojelu

Mikkelissä on viime vuosina uudistettu maankäytön suunnittelun periaatteita siten, että kestävä kehitys ja hiilineutraaliuden tavoitteet tulisivat paremmin huomioituksi. Kantakaupungin osayleiskaavatyön tueksi on valmisteilla Ekosysteemipalvelut –selvitys, jolla muodostetaan kattava kuva kaupungin ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi tarvittavasta viheralueverkostosta. Pääosa Ekosysteemipalvelut –selvitykseen liittyvistä töistä on tehty vuoden 2015 aikana. Viime vuosina on myös toteutettu useita kaupunkisuunnittelun suunnitteluhankkeita, joissa ympäristönäkökohdat ovat olleet erityishuomion kohteena. Esimerkkeinä tällaisista kohteista ovat mm. Satamalahden kansainvälinen suunnittelukilpailu ja Graanin rannan rakentaminen.

8. Ympäristökasvatus

Ympäristöpalveluiden ylläpitämä Urpolan luontokeskus oli avoinna yleisölle neljä kuukautta kesällä 2015. Vuonna 2015 näyttelyn aiheena oli jääkausi ja kivikausi. Luontokeskuksen toiminta on suunnattu lähinnä päiväkotij- ja alakouluikäisten lasten ympäristökasvatukseen ja matkailukohteeksi. Luontokeskuksessa vieraili kaudella 2015 yhteensä 2761 ihmistä.

Osana ympäristökasvatustoimintaa on myös Mikkelin kaupungin järjestämä kuntalaisille ja yhteisöille suunnattu Mikkelin siistiksi- kampanja, jonka aikana kerätään joukolla roskia eri puolilta kaupunkia. Siivoustalkoot järjestettiin myös toukokuussa 2015.

9. Mikkelin toimintakeskus

Mikkelin toimintakeskus saa kaupungilta tukea kumppanuussopimuksen kautta 900 000€ työllisyyden hoitoon. Ekotorin ylläpitäminen ja kierrätys ja kierrätyksen edistäminen ovat merkittävä osa toimintakeskuksen toimintaa.

Muut merkittävät ympäristökohteet

Valtatie 5 rakennustyöt Mikkellisä välillä Pitkäjärvi- Kenkävero aloitettiin vuonna 2014 ja töiden on tarkoitus valmistua vuoden 2017 aikana. Hankkeesta vastaavat Liikennevirasto, Governia Oy ja Mikkelin kaupunki. Vuoden 2015 aikana suoritettiin Kaihulahden ja Veturitallinlahden rakennusalueiden vaatimia ruoppaustöitä. Ruoppausmassat läjitettiin kuivumaan Veturitallinlahden läheisyyteen rakennettuun läjitys-

taaseen, missä niiden haitta-ainepitoisuudet varmistettiin ennen jatkosijoittamista. Massoissa todettiin VNa 214/2007 kynnysarvotason ylittäviä pitoisuuksia yksittäisiä metalleja ja ne loppusijoitettiin Kenkäveron liittymän ramppien ”kainaloihin”. Kaihulahden ruoppaustöitä on tarkoitus jatkaa pengerrystöistä aiheutuneiden kohonneiden massojen osalta 2016. Pilaantuneen maan kunnostustoimenpiteitä suoritettiin Veturitalinlahden valtatiepuoleisen reunan kaivutöiden yhteydessä sekä jätevedenpuhdistamolla suoritettujen kaivutöiden yhteydessä. Todetut pilaantuneet maa-ainekset (yli alemman ohjearvotason ylittävät öljyhiilivety- ja metallipitoisuudet) toimitettiin Metsä-Sairilan jätekeskukseen. Hankkeen aikana tehtävässä kattavassa pohjaveden tarkkailussa ei pohjavedessä ole havaittu rakentamisen vaikutuksia.

VR:n kyllästämö on aiheuttanut merkittävän maaperän ja pohjaveden pilaantumisen Setrinmäessä. Kohteen kunnostamisesta vastaa valtion yhtiö Governia Oy ja maksajana on myös Liikennevirasto. Pilaantuneiden maiden massanvaihto pohjavedenpinnan yläpuolelta on tehty syksyllä 2008. Kreosoottifaasin pumppaus pilaantumisen pohjalta ja pohjaveden kunnostaminen on alkanut syksyllä 2009. Puhdistaminen tulee kestämaan vuosia. Pilaantunutta pohjavettä on käsitelty 90 000 m³ ja PAH-yhdisteitä on saatu poistettua 84 kg. Pumppauksen tehostamisesta on tehty suunnitelmia ja suoritettu koetoimintaa. Joulukuussa 2014 pidettiin ohjausryhmän kokous, jossa käsiteltiin pohjavesiriskien hallintaa ja rantaimeytymistä. Kokouksessa käytiin läpi erilaisia kunnostusvaihtoehtoja, mutta päädyttiin toistaiseksi jatkamaan nykyisiä kunnostustoimia samaan malliin kuin aikaisemmin. Pilaantuma-alueen yli menevän VT5:n teialueen reunat tullaan suojaamaan siten, etteivät sadevedet pääse huuhtomaan teialueen alla olevia pilaantuneita maita. Kaupungilla ei ole vastuuta kohteen puhdistamisesta.

Laiturikatu 6, entinen Oy Shell Ab:n tontti, on pahasti pilaantunut öljytuotteilla. Oy Shell Ab oli kaupungin vuokralaisena tontilla vuosina 1931–1990. Tontilla toimi öljyterminaali. Alueella ei ole ollut muuta pilaavaa toimintaa ennen eikä jälkeen Oy Shell Ab:n toiminnan. Mikkelin kaupunki myi tontin Savcor Group Ltd Oy:lle vuonna 2000 ja osti sen takaisin vuonna 2009. Kiinteistökaupoilla ei ole vaikutusta kunnostusvastuusiin. Oy Shell Ab myyttiin St1:lle vuonna 2010, jonka jälkeen vastuu kunnostamisesta on siirtynyt St1 Energy Oy:lle. Tontille on kaavailtu yleisten rakennusten, kerrostalojen ja pien- ja rivitalojen alueita. Tuleva maankäyttö huomioiden St1 Energy Oy:n pitäisi kunnostaa pilaamansa tontti ennen alueen rakentamista. ST1 Energy Oy on aloittanut kunnostuksen tontilla. Kunnostus toteutetaan kahdessa vaiheessa, joista ensimmäinen in-situ-kunnostus vaihe kestää kesään 2016 asti. Toinen vaihe suoritetaan massanvaihtona kesällä 2016.

Pohjavesi Pursialan kaupunginosassa Vapon entisen tontin kohdalla on pahoin pilaantunut kloorifenoleilla. Kloorifenolien jakauma vastaa Vapon toiminnassaan käyttämän sinistymisenestokemikaalin KY-5 sisältämien kloorifenolien jakaumaa. Muita KY-5:den käyttäjiä alueella ei ole ollut. Pilaantuma on levinnyt entisen sahan alueelta jo vedenottamolle saakka. Mikkeli saa Pursialan pohjavedenottamolta 70 % tarvitsemastaan talousvedestä, eikä korvaavaa pohjavesilähdettä ole löydetty. Etelä-Savon ympäristökeskus ja Vapo ovat neuvotelleet ja kirjelmöineet jo usean vuoden ajan kloorifenolitilanteesta. Vapo on saatu tekemään alueella selvityksiä ja nyt ollaan siinä vaiheessa, että Vapo jätti vuonna 2015 ympäristölupahakemuksen AVI:lle kohteen kunnostamisesta. Hakemus siirtyi AVI:lta ELY:n käsiteltäväksi. Lupa on saatu kesällä 2015. Pahan pilaantuma on nykyisen saharakennuksen alla, joten kohteen kunnostaminen tulee olemaan hankalaa. Vapo tulisi saada vastuuseen kloorifenolien aiheuttamista kustannuksista ja tarvittavista toimenpiteistä myös entisen tonttinsa ulkopuolella vedenottamolle saakka. Vesilain mukaan Vapo on kunnostamisvastuussa myös naapurikiinteistöillä. Kaupunki tekee Vapolle korvausvaatteen.

Misawa on rakentamassa sahan alueelle uutta kuivaamaa. Kaupunki vastaa hankkeeseen liittyvien pilaantuneiden maiden aiheuttamista kustannuksista. Vapo maaperän pilaajana tulisi saada vastuuseen pilaantumisen puhdistamisen kustannuksista. Vapolle on tehty korvausvaade kaupungille ja vesilaitokselle syntyneistä kustannuksista.

Haukivuoren käytössä olevalla I-luokan pohjavesialueella, 100 metrin etäisyydellä vedenottamosta, on sijainnut kaksi ampumarataa 1950–1988. Ampumaradat on siirretty vuonna 1988 kauemmaksi, 150 metrin päähän vedenottamosta, vedenottamon pilaantumisen pelon vuoksi. Alueen pintamaa on pilaantunut lyijyllä. Lyijyllä pilaantunutta maata tulisi poistaa noin 8 350 tonnia, jotta pohjaveden lyijypitoisuus ei ylittäisi missään tapauksessa sallittua talousveden raja-arvoa 10 µg/l. Vastuu pilaantumisen kunnostamisesta kuuluu ensisijaisesti ampumaseuralle, joka on pilaavaa toimintaa harjoittanut. Maanomistaja on Metsähallitus. Huosiskankaan ampumata-alue kunnostetaan vuonna 2016. Kaivettavat massat hyödynnetään Kaatronmaan uuden ampumaradan sivuvalleissa. Kyseessä on valtionjätehuoltotyö, joka rahoitetaan Metsähallituksen, Etelä-Savon ELY-keskuksen, Mikkelin kaupungin sekä Mikkelin vesilaitoksen rahoilla sovitun jaon mukaan. Kokonaiskustannus tarkentuu tarjouskilpailussa. Sopimusta ei ole vielä tehty. Ampumaratayhdistyksen kustannus muodostuu uuden radan vallien suojarakenteesta sekä suojakerroksen massoista.

Suomenniemiellä Kaurian alueella (Teollisuustie 59) on harjoitettu mekaanista puunjalostusteollisuutta 1970-luvulta lähtien yhteensä 40 vuotta. 1980-luvulta lähtien tehtaassa on valmistettu liimalevytuotantoa. Kohdealue sijoittuu vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle (Koiralahti, 0577512) ja tehdasalueen pohjoispuolella sijaitsee Koiralahden vedenottamo. Puhdistamistyö on alueen pohjaveden vuoksi tärkeää. Kohdekiinteistöt omistaa Etelä-Savon OP-Kiinteistökeskus Oy. Kohdealueen tutkimuksissa havaittiin 0,5–1,5 m paksuinen hiekka-/soratyttö ja 0,3–2,5 m paksuinen purutyttö, joiden seassa esiintyy metalleja, muovia, tuhkaa ja mahdollista palojätettä sekä puujätettä. Purutyttöalueen vesinäytteissä todettiin muun muassa kohonneita raskasmetalli- ja öljypitoisuuksia. Alueelle on tehty kunnostussuunnitelma, jonka mukaan kaupungin osuudeksi tulee noin 130 000 euroa (varaus tehty vuonna 2014). Koiralahden täyttöalue kunnostetaan kaupungin kiinteistön osalta vuonna 2016 valtion jätehuoltotyönä. Kunnostustyö rahoitetaan Mikkelin kaupungin ja Vesilaitoksen ja Etelä-Savon ELY:n varoin. Sopimusta ei ole vielä tehty. Osuuspankki ei ole mukana tässä hankkeessa (ei ole aiheuttaja). Kaupungin alue on ns. isännätön (konkurssi ja useita toimijoita, joita ei saada vastuuseen aiheuttajana).

Geologian tutkimuskeskus toteutti yhdessä Mikkelin vesiliikelaitoksen, Mikkelin kaupungin ja Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa vuosien 2014–2015 aikana Hanhikankaan tärkeän pohjavesialueen rakennetutkimuksiin liittyvän tutkimusprojektin. Työssä selvitettiin alueen geologista rakennetta ja pohjavesiolosuhteita muun muassa geofysikaalisilla mittauksilla, maaperäkairauksilla ja pohjavesiputkien asennuksilla. Tutkimuksen perimmäisenä tavoitteena oli hankkia Hanhikankaalta riittävä tietopohja sekä vesihuollon turvaamisen että vesienhoitosuunnittelun ja maankäytön suunnittelun/toteuttamisen edellyttämille toimenpiteille. Tavoitteen saavuttamiseksi paikannettiin vedenhankinnan kannalta keskeiset maaperäyksiköt ja samalla selvitettiin kallionpinnan topografiaa sekä laadittiin Hanhikankaan pohjavesien virtausmalli. Vuonna 2016 toteutetaan Mikkelin keskeisten pohjavesialueiden geologinen rakennetutkimus ja pohjaveden virtausmallinnus yhteistyössä GTK:n (Geologinen tutkimuskeskus), ELY:n, vesilaitoksen ja kaupungin kesken. Kunkin kustannusosuus on 10 000 euroa.

Mikkelin vesiliikelaitos, Etelä-Savon Energia Oy ja Metsäsairila Oy

Mikkelin vesiliikelaitos on kaupungin omistama liikelaitos, Etelä-Savon Energia Oy ja Metsäsairila Oy ovat kaupungin omistamia yhtiöitä.

Ylivoimaisesti merkittävimmät kaupungin ympäristötulot ja -menot liittyvät jätevesien johtamiseen ja käsittelyyn. Nämä toiminnot on toteu-

tettu Mikkeliissä tehokkaasti ja taloudellisesti. Lupaehtojen raja-arvot alittuvat selkeästi.

Vesilaitostoiminta sujui vuonna 2015 pääpiirteissään suunnitelmien mukaan. Kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Vesijohtoveden laatu säilyi hyvänä eikä vedenjakelussa, viemäröinnissä tai jätevesien puhdistuksessa tapahtunut vakavia häiriöitä.

Kenkäveronniemen puhdistamon virtaama säilyi edellisten kausien vaihteluvälillä. Maksimi päivävirtaama (23 300m³/d) mitattiin toukokuun 9. päivä. Tarkkailuvuoden keskimääräinen tulokuormitus oli edellisen vuoden tapaan kemiallisen hapenkulutuksen (COD_{cr}), biologisen hapenkulutuksen (BOD₇) ja kiintoaineen osalta hieman aikaisempia vuosia (2009- 2014) korkeampi. Sen sijaan fosforin ja typen osalta puhdistamolle tuleva vesi oli keskimääräistä laimeampaa.

Puhdistamon toiminta oli tehokasta ja se saavutti kaikki sille asetetut voimassa olevan ympäristöluvan määräysten mukaiset puhdistusvaatimukset. Tarkkailuvuotena vesistökuormitus oli korkeinta kahden ensimmäisen tarkkailuneljänneksen aikana. Vuosikeskiarvona tarkasteltuna vesistökuormitus oli fosforin ja typen osalta edellisvuosia alhaisempi ja ammoniumtypen osalta korkeampi. Muilta osin kuormitus säilyi edellisten vuosien vaihteluvälillä.

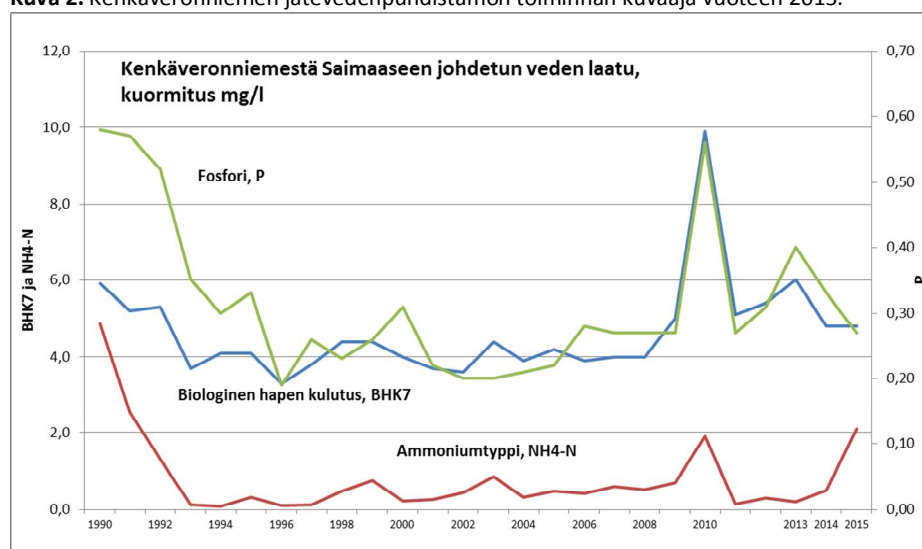
Taulukossa 4 on verrattu Kenkäveronniemen puhdistamon toiminnan vuoden 2015 tuloksia voimassa oleviin ympäristöluvan lupaehtoihin ja vuoden 2014 toteutumaan.

Taulukko 4. Kenkäveronniemen puhdistamon toiminnan tulokset vuosina 2014-2015 verrattuna voimassa oleviin ympäristöluvan lupaehtoihin.

	Lupaehto	Toteuma 2015	Toteutuma 2014	Lupaehto	Puhdistusteho vähintään %	
	mg/l	mg/l	mg/l	%	Toteuma 2015	Toteutuma 2014 %
Biologinen hapenkulutus, BOD ₇ atu	< 10	4,8	5	> 96	98	98
Fosfori, P	< 0,5	0,27	0,33	> 96	97	97
Ammoniumtyppi, NH ₄ -N	< 4	2,1	0,5	> 90	96	99
Kiintoainepitoisuus	< 35	11	11	> 90	98	98
Kemiallinen hapenkulutus, COD _{cr}	< 125	33	32	> 75	95	96

Kuvassa 2 on esitetty Kenkäveronniemen jätevedenpuhdistamon toiminnan kuvaaja vuodesta 1990 vuoteen 2015.

Kuva 2. Kenkäveronniemen jätevedenpuhdistamon toiminnan kuvaaja vuoteen 2015.

Etelä-Savon Energia Oy (ESE) tuottaa sähköä omassa Pursialan vastapainevoimalaitoksessa, yhteistuotannossa kaukolämmön kanssa. Vastapainevoimalaitoksessa yhteistuotannossa syntyvä hukkalämpö johdetaan kaukolämpöverkkoon, mutta mikäli kaukolämpökuormaa ei ole, hukkalämpö ohjataan Saimaaseen. Tällöin puhutaan lauhde- tai apujäähdyntituotannosta. Viime vuonna ESE tuotti vastapainesähköä 142,3 GWh, eli sen tuotannon osalta lämpö ohjattiin kaukolämpöverkkoon. Lauhteena tai apujäähdyntituotannossa syntynyttä sähköä tuotettiin 33,1 GWh, jonka osalta syntynyt hukkalämpö ohjattiin Saimaaseen.

Polttoaineet ovat lähes 100 % kotimaisia ja puupolttoaineiden osuus on yli 80%. ESE pystyy tuottamaan kaiken myymänsä sähkön, mutta pörssisähkön alhaisesta hinnasta johtuen ESE myös osti sähköä pörssistä vuonna 2015. ESE myi vuonna 2015 noin 55 % omalla toimitusvelvollisuusalueellaan myydystä sähköstä. ESE on myös täysin omavarainen lämmöntuotannossa.

ESE Oy:ssä on rakennettu laatu-, ympäristö-, työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmät. Toimintajärjestelmä vastaa ISO 9001-, ISO 14001- ja OHSAS 18001- standardien vaatimuksia. Lähitulevaisuuden kehitystä ohjaa sertifioitu ympäristöjärjestelmä, joka velvoittaa ympäristönsuojelun jatkuvaan parantamiseen. ESEn toiminnan merkittävimpiä ympäristövaikutuksia ovat energiantuotannon päästöt ilmaan.

Etelä-Savon Energia Oy:n Pursialan voimalaitoksen ympäristölupa koskee uutta ja vanhaa voimalaitosta. Toiminnanharjoittajan tulee seurata ilmaan tulevia hiukkas-, typenoksidi- ja rikkidioksidipäästöjä sekä poltossa käytettävän turpeen ja poltossa syntyvän tuhkan laatua.

Taulukoissa 5 ja 6 on verrattu uuden ja vanhan voimalaitoskattilan ilmapäästöjen luparaja-arvoja ja vuosina 2013-2015 toteutuneita ilmapäästöjä.

Taulukko 5. Luparaja-arvot ja toteutumat Pursiala 2 voimalaitoskattilan ilmapäästöille 2013-2015.

	Lupaehto mg/m ³	Toteutuma 2015 mg/m ³	Toteutuma 2014 mg/m ³	Toteutuma 2013 mg/m ³
Typenoksidit	400	292	263	297
Hiukkaset	50	2,5	11,2	5,1

Taulukko 6. Luparaja-arvot ja toteutumat Pursiala 1 voimalaitoskattilan ilmapäästöille 2013-2015.

	Lupaehto mg/m ³	Toteutuma 2015 mg/m ³	Toteutuma 2014 mg/m ³	Toteutuma 2013 mg/m ³
Typenoksidit	600	193	295,5	234
Hiukkaset	50	2,6	11,3	4,8

Energialaitoksella on oltava Euroopan yhteisön komission direktiivin ja päästökauppalaan mukaisesti päästöoikeudet. Jos energialaitoksella on tiettyä vuonna päästöoikeuksia vähemmän kuin todellisia päästöjä, sen on ostettava päästöoikeuksia markkinoilta tai käytettävä kyseisen päästökauppakauden muille vuosille myönnettyjä päästöoikeuksiaan. Jos energialaitoksella on päästöoikeuksia enemmän kuin todellisia päästöjä, se voi myydä päästöoikeuksia tai säilyttää niitä käytettäväksi myöhemmin kyseisellä päästökauppakaudella. ESE Oy:n päästöoikeudet ja päästöt vuosina 2013-2015 on esitetty taulukossa 7. ESE Oy on saanut vuonna 2015 60 000 tonnia ilmaisia päästöoikeuksia. Aiempien vuosien ilmaiset päästöoikeudet olivat 76 153 tonnia (2014) ja 84 732 tonnia (2013).

Taulukko 7. ESE Oy:n päästöoikeudet vuosina 2013-2015.

ESE Oy:n päästöoikeudet	t CO ² v. 2015	t CO ² v. 2014	t CO ² v. 2013
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	150 158	139 105	157 051
Toteutuneiden päästöjen määrä	62 199	65 100	104 902
Päästöoikeuksien määrä 31.12.	147 959	150 158	138 503

ESE Oy laatii vuosiraportin ja erillisen ympäristöraportin, jotka sisältävät yksityiskohtaisemmat tiedot ympäristöasioista.

Metsäsairila Oy ylläpitää Metsä-Sairilan jätekeskusta Mikkeliissä. Alueen omistaa Mikkelin kaupunki. Metsäsairila Oy järjestää mm. asumisessa syntyvän jätteen jätehuollon, hyötyjätteiden kierrätyksen ja hoitaa vaarallisten jätteiden jätehuollon. Lisäksi Metsäsairila Oy ylläpitää kolmea pienjäteasemaa (Haukivuori, Ristiina ja Suomenniemi). Erilliskerätyn biojätteen ja jätevedenpuhdistamon lietteiden kompostoinnin operoinnista vastaa Kekkilä Oy.

Metsäsairila Oy on toimittanut vuoden 2008 lopusta lähtien syntypaikkalajiteltua sekajätettä polttoaineeksi Kotka Energia Oy:n Hyötyvoimalaan, jossa tuotetaan sähkön ja kaukolämmön lisäksi myös höyryä tehtaiden tarpeisiin. Vuonna 2015 jätteen toimitusmäärä oli 11 000 t, joka vastaa yli 75 % Metsä-Sairilaan jätekeskukseen tulevasta yhdyskuntajätteestä. Vuonna 2015 Metsäsairila Oy:n hyödyntämisaste kaikelle jätteelle oli yli 90 prosenttia.

Vuonna 2012 Metsäsairila Oy teki päätöksen lähteä osakkaaksi Varkauteen perustettavaan jätevoimalaitosyhtiöön. Varkauden voimalan käynnistyessä (arvio joulukuussa 2016) kaikki kotitalouksien sekajäte toimitetaan energiahyötykäyttöön. Tulevaisuuden kierrätystavoitteet edellyttävät entistä parempaa kotitalouksien jätteen syntypaikkalajittelua, mm. lasin, metallin ja biojätteen osalta. Tulevaisuuden kierrätysvaatimusten täyttämiseksi Metsäsairila Oy otti käyttöön 2014 jätteiden lajitteluhallin ja uuden siirtokuormausalueen. Vuonna 2015 rakennettiin lisää jätteiden käsittelykenttiä.

Jätekeskuksen vanhalla kaatopaikalla syntyvä metaani kerätään valtaosaltaan talteen ja se hyödynnetään tuottamalla sähköä sekä lämpöä vuonna 2005 käyttöön otetussa mikroturbiinilaitoksessa. Laitoksen tuottama sähkö hyödynnetään jätekeskuksen alueella (oma toiminta, Kekkilä Oy, Paperinkeräys Oy) ja ylimääräinen sähkö myydään Suur-Savon Sähkö Oy:lle. Lämpö hyödynnetään jätekeskuksen lietealtaiden lämmityksessä. Vuonna 2015 mikroturbiineilla tuotettiin sähköä ja lämpöä 270 000 Nm³ kaasumäärästä taulukon 8 mukaan. Kaasun käyttö sähköön ja lämmön tuotantoon vähentää vanhan kaatopaikan haitallista kasvihuonekaasuvaikutusta.

Taulukko 8. Biokaasulaitoksen toiminta vuosina 2013-2015.

Suure	Yksikkö	Arvo 2013	Arvo 2014	Arvo 2015
Kaasupumppaamon käyntiaika	h	5666	7047	7018
Kaasupumppaamon käyttöaste	%	65	80	80
Keskimääräinen virtaama *)	Nm ³ /h	67	45	30
Keskimääräinen polttoainetehto *)	kW	379	246	185
Kokonaiskaasumäärä *)	Milj. Nm ³	0,38	0,317	0,270
Kokonaisenergia *)	GWh	2,15	1,73	1,62

*) Virtaama, polttoainetehto ja kokonaismäärät on laskettu käyttöpäiväkirja merkintöjen ja mittauspöytäkirjojen perusteella

Metsä-Sairilan jätekeskuksen ympäristöluvassa ei ole varsinaisia päästöraja-arvoja. Toimintaa tarkkaillaan käyttötarkkailuna sekä päästö- ja vaikutus-tarkkailuna useasta eri pisteestä. Jätekeskuksen alueelta tulevat suotovedet johdetaan Kenkäveronniemen jätevedenpuhdistamolle.

Jätekeskuksen lähijärviä ovat Saimaa ja Iso-Palvanen. Saimaan myllylahden suuntaan laskevan ojan vedessä havaittiin edellisvuosien tapaan lievää kuormitusvaikutusta. Myllylahden tarkkailupisteellä ei sen sijaan todettu selvää kuormitusvaikutusta. Arvioitu jätekeskuksen Myllylahteen aiheut-tama typpikuorma (193 kg/a) on vuosina 2001- 2014 havaittua keskiarvotasoa (268 kg/a) matalampi. Fosforikuormaa ei jätekeskuksesta arvioitu vuonna 2015 aiheutuneen. Iso-Palvasen tarkkailupisteellä havaitaan mahdollisesti jätekeskuksen valumavesien vaikutusta. Iso-Palvasen osalta vuoden 2015 kuormitukset olivat keskimäärin samaa tasoa kuin vuonna 2014, mutta merkittävästi pienemmät kuin esim. vuosina 2000- 2004.

Pohjavesitarkkailutuloksien mukaan jätekeskuksen vaikutuksia on edellisvuosien tapaan todettavissa jätekeskuksen alueen sisällä tai välittömässä läheisyydessä olevissa tarkkailupisteissä. Otetuissa tarkkailuvesinäytteissä on todettu lähinnä arseenipitoisuuksien, ammoniumtyypen ja orgaanisen hiilen pitoisuuksien kohoamista. Ulkopuolisten talousvesikaivojen veden laadussa ei ole todettu jätekeskuksen vaikutusta.

Sisäinen valvonta

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kuntalain 39§ mukaan kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Edelleen lain 115§ mukaan toimintakertomuksessa on mainittava tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Sisäinen valvonta perustuu kuntalain lisäksi kaupungin johtosääntöihin, johtosääntöjä täydentäviin ohjeisiin ja määräyksiin sekä niissä määriteltyihin tehtäviin, toimivaltuuksiin ja vastuisiin sekä talousarvioon.

Mikkelin kaupungissa päivitettiin vuonna 2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje, jonka tarkoituksena on

- varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Mikkelin kaupunkikonsernissa,
- tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle,
- määrittää sisäisen valvonnan vastuita sekä tehtäviä toimenpiteitä ja toimintaan liittyviä raportointivelvoitteita ja
- terävöittää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja siitä raportointia.

Kaupunginhallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti. Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta konserniohjeen mukaisesti. Liikelaitoksissa johtokunnilla on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasoilla osana toimintarutiineita. Kaikkien tulosalueiden ja tulosyksiköiden on toimintaa suunnitellussaan otettava huomioon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asettamat vastuut ja velvoitteet sekä varattava niille tarvittavat resurssit.

Konsernitarkastaja kartoitti joulukuussa 2015 sisäisen valvonnan toimivuutta haastatteluin ja käymällä läpi vuoden tilivuoden tapahtumia. Vuoden 2015 kokousasiakirjojen perusteella kaupunginhallituksen ja sen alaisten jaostojen sekä lautakuntien ja johtokuntien toimielimissä on käsitelty varsin niukasti sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Määrärahojen käytön ja tavoitteiden toteutumisen seuranta

Investointimäärärahojen käyttötarkoituksen muutokset sekä lisämäärärahaesitykset vietiin tarvittavassa laajuudessa luottamuselimiä päätettäväksi. Varojen käytön valvontaa on suoritettu lautakuntatasolla kuukausittain järjestetyn seurannan avulla. Yksiköiden varojen käytön valvontaa ovat suorittaneet tulosaluepäälliköt, jotka raportoivat kuukausittain tilanteesta seurannan yhteydessä. Tavoitteiden toteutumista sekä varojen käyttöä on valvottu ja seurattu annettujen ohjeiden mukaisesti. Kuukausittain tehtävän talousseurannan ja tuloskortin kautta on arvioitu ja kehitetty toimintaa ja palveluita. Päätösten oikeellisuutta seurataan kaupunginhallituksen ohjeen mukaan ja mm. otto-oikeuden toteutumisesta tehtävän ilmoitusmenettelyn avulla niin viranhaltija- kuin lautakunnan tasolla. Vapautuvien vakanssien täyttämisessä noudatettiin välttämättömyysharkintaa ja tarkkaa lupamenettelyä.

Omaisuuksien hallinta

Tilikauden aikana omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa toteutuneet mahdolliset menetykset on ilmoitettu toimintakertomuksessa kunkin toimintayksikön kohdalla. Jokainen taseen pysyviin vastaaviin kuuluvaa omaisuutta hallinnassaan pitävä toimintayksikkö on vastuussa omaisuuden turvaavasta säilyttämisestä. Edellä mainitusta omaisuudesta tulee pitää luetteloa. Kiinteä ja irtain omaisuus tulee säännönmukaisesti inventoida ja varmistaa, että omaisuus on kaupungin hallinnassa. Taseen pysyviin vastaaviin kuulumattoman irtaimen omaisuuden turvaamisessa on kaupungissa kehitettävää. Talouspalvelut valmistelee ohjeistusta omaisuusrekisterin ylläpidosta ja käytännöistä.

Hankinnat

Palveluhankinnoissa muun muassa kaupungin kustantamat koulutukset edellyttivät perusteltua tarvetta. Hankintarajoja ja toimivaltuuksia sekä kilpailutusta koskevia määräyksiä noudatettiin pääsääntöisesti. Henkilökuntaa koulutetaan hankinta-asioissa jatkuvasti. Välttämättömissä suora-hankinnoissa vaaditaan kattavat perustelut. Tilintarkastaja on tarkastuksissaan havainnut sisäisen valvonnan puutteita hankintojen ja kilpailutuksen osalta. Puutteista on laadittu toimenpidesuosituksia, joiden toimeenpanoa seurataan. Suurimmat menoerät (aineisto ja logistiikka) on kilpailutettu hankintapalveluiden avulla ja muissa hankinnoissa on noudatettu hankintapalveluiden antamaa ohjeistusta. Omaisuuden hankinnasta, luovutuksesta ja hoidosta on ohjeistettu käyttösuunnitelmien yhteydessä. Hankintapalvelujen kilpailuttamia sopimustoimittajia on hyödynnetty palvelu- ja tavarahankinnoissa.

Sopimusten valvonta

Sopimusten valvonta kuului tulosalueiden ja -yksiköiden päivittäiseen toimintaan. Sopimusten noudattamista valvottiin normaaliin toimintaan liittyvissä kokouksissa ja katselmuksissa, joita pidettiin säännöllisesti sopimuskumppaneiden kanssa. Riskienhallintaan liittyvä merkittävä riski teknisellä toimialalla sisältyy infra -omaisuuteen. Omaisuuden kunto on tunnistettu ja on pyritty toimimaan ennakoivasti. Omaisuuden käytön tehokkuutta on arvioitu edullisuusvertailujen ja erilaisten toimintamallien vaihtoehtotarkastelujen avulla.

Tietojärjestelmät

Toimimattomat tietojärjestelmät aiheuttivat ongelmia vuonna 2015. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimissa tapahtui ostolaskujen myöhästymisiä ja asiakaslaskutusten viivästymisiä tietojärjestelmäongelmista johtuen. Oma valvonta ja seuranta järjestettiin erillisillä omilla Excel-seurantalomakkeilla, jotta henkilöstömääriä ja ostopalveluiden kehittymistä voitiin jollakin tasolla seurata. Taloushallinnon tietojärjestelmien vanhoja ongelmia ja palvelutarvetta tarkasteltiin kriittisesti uuden palvelusopimuksen ollessa katkolla.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen, käytännöt ja suunnitelmallisuus

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa heidän valvontatehtävässään. Sisäistä tarkastusta koordinoi konsernitarkastaja, jonka päämääränä on edistää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa sekä tukea kaupunkikonsernia sen tavoitteiden saavuttamisessa. Konsernitarkastaja toimii suoraan kaupunginjohtajan alaisuudessa. Konsernitarkastajan tehtävänä on sisäisen valvonnan koordinoinnin lisäksi kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi sekä konserniyhteisöjen hallinnon ja talouden kehityksen seuraaminen ja analysointi sekä osallistuminen sovituksi ulkoiseen tilintarkastukseen.

Sisäinen tarkastus on riippumatonta tarkastettavista toiminnoista eikä sillä ole toimivaltaa eikä vastuuta tarkastettavien toimintojen suhteen. Tarkastuksen kohteena ovat kaikki kaupungin yksiköt ja toiminnot lukuun ottamatta valtuustoa, kaupunginhallitusta ja sen jaostoja, lautakuntia sekä kaupunginjohtajaa.

Sisäisen tarkastuksen toimintasäännön mukaan kaupunginjohtajan hyväksymä sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma yksilöi vuosittaiset tarkastuskohteet. Tarkastuskohteet valitaan riskiperusteisesti. Toimintasuunnitelmassa kuvatut tarkastuskohteet pyritään yhteensovittamaan tilintarkastajan tarkastussuunnitelman kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi. Tarkastuksista raportoidaan kaupunginjohtajalle, toimialajohdolle, tarkastettavalle kohteelle sekä ja JHT-tilintarkastajalle. Toimintasuunnitelmassa määriteltyjen tarkastusten ja erillisselvitysten lisäksi konsernitarkastaja voi antaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevia neuvontaluonteisia konsultointipalveluja.

Tarkastussuunnitelman mukaisia tarkastuksia ei toteutettu vuonna 2015 puutteellisista resursseista johtuen. Mikkelin kaupungin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan konsernitarkastajan virkaa hoidettiin väliaikaisin järjestelyin suurimman osan vuodesta 2015. Konsernitarkastajan virka oli virallisesti avoinna 1.8.-31.11.2015. Uusi konsernitarkastaja aloitti virassa 1. joulukuuta. Vuonna 2015 ei tehty kaupunginhallituksen hyväksymän tarkastusohjelman mukaisia dokumentoituja tarkastuksia. Joulukuussa aloitettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konserniohjauksen käytänteiden selvitys ja toimialoihin perehtyminen uudelleen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje päivitettiin vuonna 2014, mutta sen jalkauttaminen konserniin on ollut vaikeaa vuonna 2015 vähäisistä resursseista johtuen. Myös konserniohjeen päivitys jäi vuodelta 2015 valmisteluvaiheeseen. Ohjeet tarkastellaan ja päivitetään uusin henkilöresurssein ja ne tuodaan päivitettynä hyväksyttäväksi ja noudatettavaksi vuoden 2016 aikana. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen sisältöä ja jalkauttamista tullaan vuonna 2016 päivittämään suuntaan, jossa riskien tunnistamisesta ja käsittelystä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteiden asettamisesta tulee entistä pysyvämpi osa lautakunta- ja hallitustyöskentelyä toimiala- ja konserniyhtiötasolla. Ohjeiden uudistus- ja jalkautustyössä kiinnitetään huomiota myös sisäisen valvonnan raportointiin. Toimialat ja konserniyhtiöt raportoivat vuosittain tilipäättöraportoinnin yhteydessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta.

MIKKELIN KAUPUNKI

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tuloslaskelman analysointi

Tuloksen muodostuminen ja tuloslaskelman tunnusluvut

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa. Tuloslaskelma osoittaa kuinka tilikauden tuotot riittävät vuotuisten toiminnasta aiheutuvien kulujen kattamiseen. Virallisessa tuloslaskelmassa osoitetaan ulkoiset tuotot ja kulut, joiden pohjalta seuraavaa analyysia on tehty.

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään tuloslaskelman eristä ja välituloksesta laskettuja tunnuslukuja.

Tuloslaskelman analysoinnissa vertaillaan tuloslaskelman eriä edellisen vuoden tilinpäätökseen. Siten on arvioitu esim. toimintatuottojen ja -kulujen vuotuista muutosta.

Tuottojen kehitys

Mikkelin kaupungin tuottojen (toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet) kokonaismäärä oli yhteensä 396,2 milj. euroa, missä oli alene-
maa 1,2 miljoonaa euroa edellisestä vuoteen. Verotulot kasvoivat 3 miljoonaa euroa (1,5 %) ja valtionosuudet kasvoivat 3,2 miljoonaa euroa (3,2 %). Toimintatuotot alenivat edellisestä vuodesta 7,4 miljoonaa euroa (-7,4 %). Etelä-Savon Työterveys liikelaitoksen yhtiöittäminen vuoden 2015 alusta vähensi myyntituottoja edellisestä vuodesta noin 5,8 miljoonaa euroa, jonka vuoksi myyntituotot alenivat kaupungilla kokonaisuutena 1,1 miljoonaa euroa. Toimintatuotoissa tapahtui merkittävin muutos erässä muut toimintatuotot, joissa laskua 4,9 miljoonaa euroa (-41,6 %). Muiden toimintatuottojen lasku johtui pääosin siitä, että omaisuuden myyntivoitot olivat vain 0,6 milj. euroa vuonna 2015, mikä on 4,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2014. Omaisuuden myyntivoittojen osalta myös alkuperäinen talousarvio alittui 2,4 milj. euroa.

Vuonna 2015 kunnallisverotuloja kertyi kaikkiaan 168,9 miljoonaa euroa, missä oli kasvua edellisvuodesta 1,3 miljoonaa euroa eli 0,8 %. Yhteisöverot olivat 12,4 miljoonaa euroa ja kasvoivat liki 1,7 miljoonaa euroa eli 15,6 %. Kiinteistöverot olivat 18 miljoonaa euroa ja olivat samalla tasolla kuin vuonna 2014. Verotulot olivat yhteensä 199,3 miljoonaa euroa, kun ne olivat 196,3 miljoonaa euroa vuonna 2014.

Valtionosuudet olivat 103,6 miljoonaa euroa, joiden 3 miljoonan euron ja 3,2 % kasvua voidaan pitää hyvänä. Vuonna 2016 valtionosuuksien kasvun odotetaan olevan vähintään samalla tasolla.

Toimintakulujen kehitys

Mikkelin kaupungin toimintakulujen kokonaismäärä oli 388,9 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 6,53 miljoonaa euroa vuodesta 2014 eli 1,7 %. Palveluiden ostot olivat edellisten vuosien tapaan kaupungin suurin kustannuserä. Kaikkiaan palveluiden ostot olivat 179,1 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua edellisvuodesta 7,3 miljoonaa euroa eli 4,3 % koko kaupungin tasolla. Pääosin palveluiden ostojen kasvu muodostui erikoissairaanhoidon palveluista, jotka kasvoivat 3,5 milj. euroa eli 4,6 %. Kokonaisuutena sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten kasvu oli kohtuullisen maltillisesti 4 miljoonaa euroa eli 1,8 %. Uuden Etelä-Savon Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän muodostaminen saattaa vaikeuttaa tuottavuuskehityksen läpivientiä vuosina 2016 - 2017, koska organisaatiomuutoksen toteutus aiheuttaa muutuskustannuksia. Palveluiden ostoissa oli myös kertaluonteinen Kirkonvarkauden asuntomessualueen maa-alueiden puhdistuskustannus 2,3 miljoonaa euroa.

Palkkakulut alenivat 1,8 miljoonaa euroa eli 1,5 % edellisestä vuodesta. Palkkakulujen aleneminen johtui Etelä-Savon Työterveysliikelaitoksen yhtiöittämisestä 1.1.2015 alkaen, jonka seurauksena palkkakuluja poistui kaupungin tuloslaskelmasta noin 2,2 milj. euroa.

Maksettujen avustusten määrä kasvoi 1,8 miljoonaa euroa ollen 29 miljoonaa euroa. Avustuskulut kasvoivat noin 6,5 %.

Muut rahoitustuotot alenivat 4,34 miljoonaa euroa eli 46 %. Muiden rahoitustuottojen aleneminen vuodelle 2015 johtui siitä, että vuonna 2014 tehtiin Etelä-Savon Kampuskiinteistöt kuntayhtymästä kertaluonteinen ylijäämän palautus 5,1 miljoonaa euroa.

Korkokulut ovat olleet edelleen erittäin alhaisella tasolla. Korkokulut alenivat edellisvuodesta noin 463 000 euroa, sen sijaan muut rahoituskulut nousivat noin 331 000 euroa. Kokonaisuutena rahoituskulut olivat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna.

Investoinneista tehtävät suunnitelman mukaiset poistot tehdään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaisesti ja ovat noin 18,2 miljoonaa euroa vuonna 2015. Suunnitelman mukaiset poistot alenivat 1,6 milj. euroa edellisestä vuodesta, mikä johtuu osaltaan siitä, että vuonna 2014 tehtiin palvelutuotannosta poistuneista kiinteistöistä yhteensä noin 1 miljoonan euron kertapoisto.

Tuloksen analysointi

Tilikauden alijäämä oli -6,6 milj. euroa vuonna 2015 ja tulos heikkeni edellisestä vuodesta 10,4 miljoonaa euroa. Tilikauden tuloksen heikkenemistä edellisestä vuodesta selittää pääosin seuraavasti:

- 1) Vuonna 2014 omaisuuden myyntivoitot olivat 4,5 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuonna 2015.
- 2) Vuonna 2014 oli Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymän kertaluonteinen ylijäämän palautus 5,1 miljoonaa euroa.
- 3) Toisaalta vuonna 2014 tehtiin palvelutuotannosta poistuneista kiinteistöistä 1 miljoonan euron kertapoisto.
- 4) Vuonna 2015 oli kertaluonteinen asuntomessualueen maa-alueiden puhdistuskustannus 2,3 miljoonaa euroa.

Kokonaisuutena kaupungin reaalin talouden asetelma ei ole merkittävästi muuttunut vuosien 2013 - 2015 aikana. Talouden rakenteen on ollut perusteiltaan alijäämäinen vuosina 2013 - 2015. Talouden alijäämätilanne vastaa noin yhden tuloveroprosentin korotusta.

Tunnusluvut

Toimintakate ja vuosikate

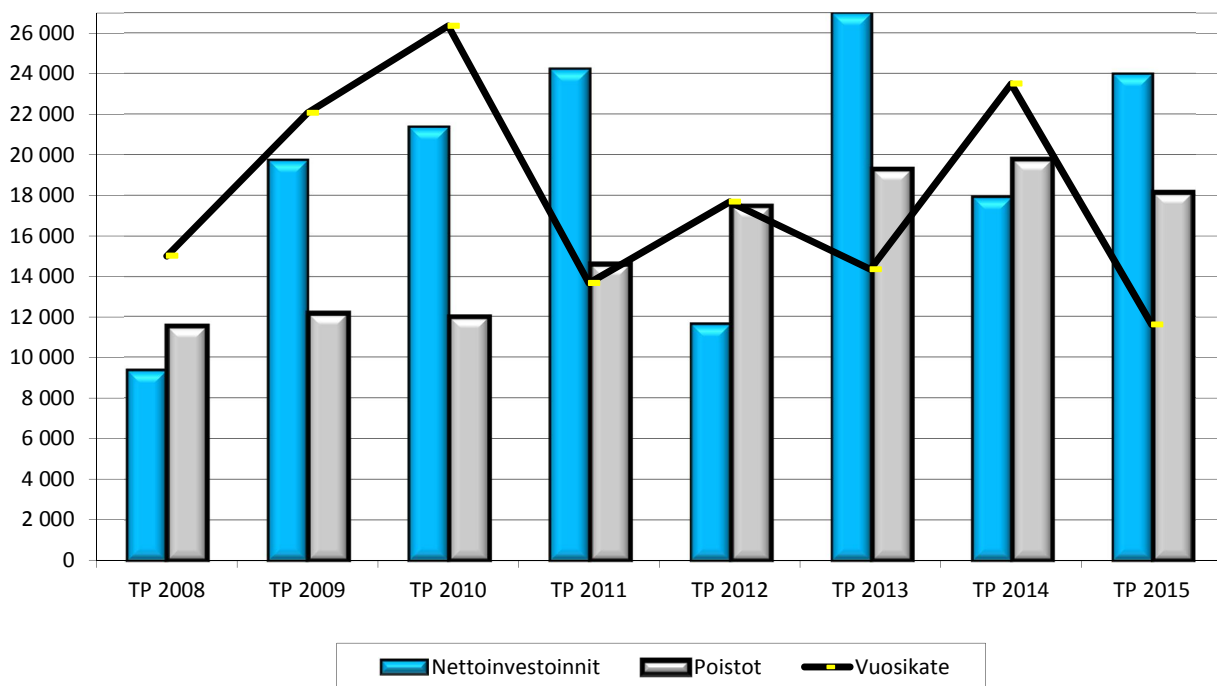
Toimintakate heikkeni 13,8 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta ollen -294,9 miljoonaa euroa. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman yksi keskeinen tavoite on ollut toimintakatteen heikkenemisen pysäyttäminen kuluja sopeuttaen ja uusia rakenteellisia palveluratkaisuja etsien.

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valti-onosuuksilla. Toimintakate oli -294,9 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkeni 13,8 miljoonaa euroa eli 4,9 %. Keskimäärin kunnissa toiminta-katteet heikkenivät 3,7 %.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletuksena tulo-rahoitus on riittävä, jos vuosikate on käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Mikkelin kaupungin vuosikate oli ylijäämäinen 11,6 miljoonaa euroa. Vuosikate oli Mikkeliissä noin 213 euroa/ asukas, kun se on alustavi-en arvioiden mukaan kunnissa keskimäärin 324 euroa/ asukas vuonna 2015. Mikkelin vuosikate heikkeni 11,9 miljoonaa euroa eli 50,6 % vuodesta 2014, kun se alustavien kuntien tilinpäätösarvioiden mukaan heikkeni kunnissa keskimäärin 11,4 %. Vuosikate ei riittänyt katta-maan 18,2 miljoonan euron poistoja. Investointien rahoitus tulo-rahoituksella ilman lainamäärän lisäämistä edellyttäisi, että vuosikate olisi suurempi kuin vuotuiset nettoinvestoinnit. Mikkelin kaupungin 11,6 miljoonan euron vuosikate ei riittänyt kattamaan 24 miljoonan euron nettoinvestointeja (nettoinvestoinnit = investoinnit - rahoitusosuudet investointeihin - pysyvien vastaavien myynnit).

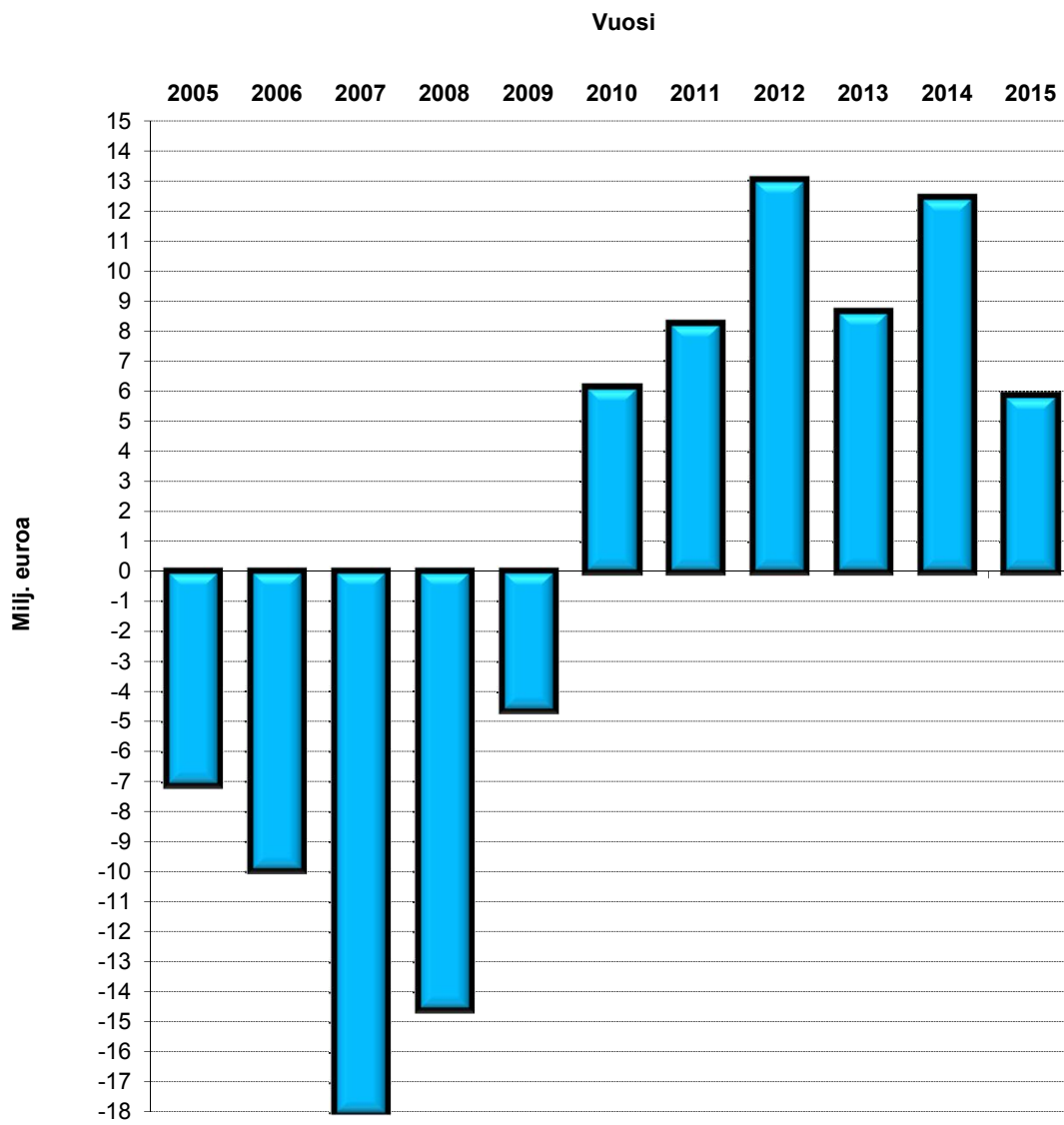
Tulos ja ylijäämä

Tilikauden tulos kuvaa tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta. Siinä huomioidaan myös pitkävaikutteisten tuotannontekijöiden käyttöä kuvaavat poistot, arvonalennukset sekä satunnaiset erät. Tilikauden ylijäämä voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen. Tilikauden alijäämä oli 6,6 miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa on jäljellä kertyneitä ylijäämiä 5,9 miljoonaa euroa.

Vuosikatteen, nettoinvestointien ja poistojen kehitys vuosina 2007 - 2015

Seuraavassa taulukossa on esitetty tilikauden tuloksen kehitystä esittävä kuvaaja vuosilta 2004 – 2015.

Tilikausien kumulatiivinen ali- ja ylijäämät vuosina 2004 - 2015

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Ulkoinen eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä

1 000 euroina

	01.01.-31.12.2015	01.01.-31.12.2014
Toimintatuotot		
Myyntituotot	56 723	57 801
Maksutuotot	20 071	21 242
Tuet ja avustukset	9 614	9 878
Muut toimintatuotot	6 864	11 760
Toimintatuotot yhteensä	93 272	100 681
 Valmistus omaan käyttöön	 677	 527
 Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-153 256	-155 070
Palkat ja palkkiot	-118 395	-120 154
Henkilösivukulut	-34 861	-34 916
Palvelujen ostot	-179 144	-171 824
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 257	-18 870
Avustukset	-29 019	-27 226
Muut toimintakulut	-8 180	-9 330
Toimintakulut yhteensä	-388 856	-382 320
 Toimintakate	 -294 907	 -281 112
 Verotulot	 199 303	 196 289
Valtionosuudet	103 615	100 416
Rahoitustuotot ja -kulut	3 609	7 908
Korkotuotot	1 861	1 951
Muut rahoitustuotot	5 090	9 430
Korkokulut	-801	-1 264
Muut rahoituskulut	-2 541	-2 210
Vuosikate	11 620	23 501
Poistot ja arvonalentumiset	-18 160	-19 786
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-6 540	3 715
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-43	19
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		50
Tilikauden ylijäämä (+) alijäämä (-)	-6 583	3 784
 TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	23,9	26,4
Vuosikate/Poistot, %	64,0	118,8
Vuosikate, euroa/asukas	213	430
Asukasmäärä	54 630	54 616

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

=100 * Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Rahoituslaskelman analysointi

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmaan kootaan kaikki kaupungin rahan lähteet ja käytöt. Liikelaitoksen ja taseyksikön erät sisältyvät myös rahoituslaskelmaan.

Toiminnan ja rahoituksen rahavirta

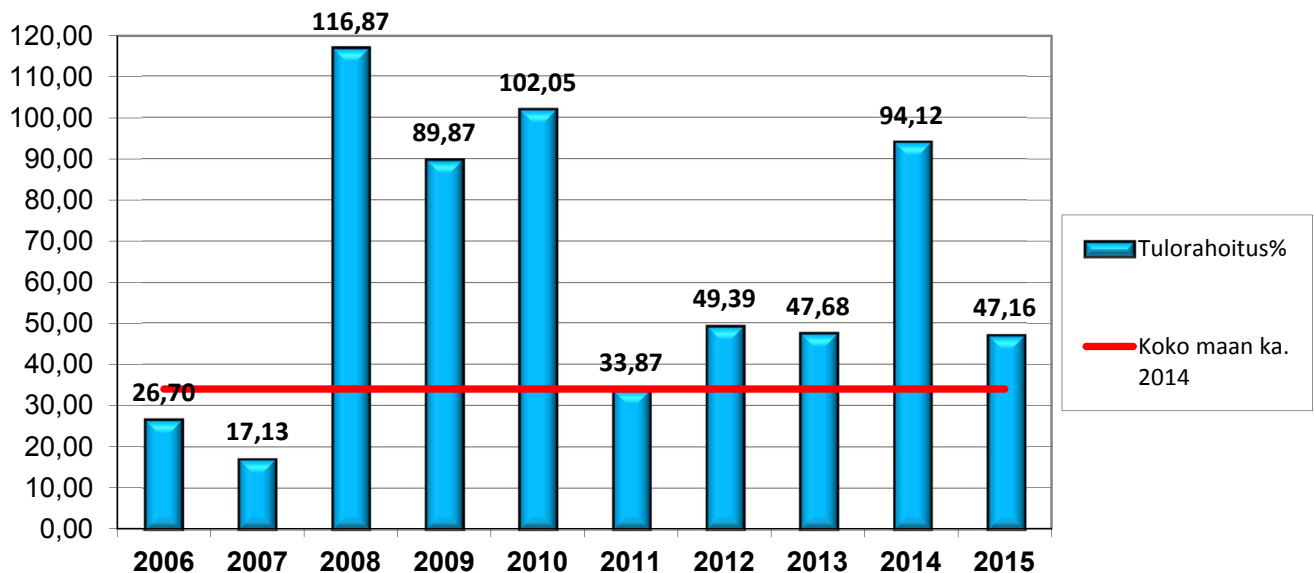
Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavirtoihin. Toiminnan rahavirta oli 10,9 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 18,6 miljoonaa euroa.

Rahoituslaskelman investointien rahavirta muodostuu investointimenoista, rahoitusavustuksista sekä pysyvien vastaavien luovutustuloista. Investointimenojen (brutto) määrä oli 25,1 miljoonaa euroa vuonna 2015. Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 509 000 euroa. Pysyvien vastaavien luovutustulot vähenivät edellisen vuoden 7 miljoonasta eurosta 0,6 miljoonaan euroon.

Tulorahoituksen ja investointien erotuksena laskettu toiminnan ja investointien rahavirta oli -13,1 euroa, kun se vuonna 2014 oli 0,6 miljoonaa euroa. Investointien tulorahoitusprosentti oli 47,2 prosenttia, mikä kertoo kuinka monta prosenttia investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tulorahoitus ei riittänyt kattamaan investointien rahoitusta vuonna 2015. Investointien tulorahoitusprosentti oli koko maan kunnissa keskimäärin 34 prosenttia vuonna 2014. Tämä kertoo kuntien velkaantumisesta.

Rahoitustoiminta ja rahavarojen muutos

Rahoitusrakenne muuttui vuoden 2015 aikana edelleen lyhytaikaiseen rahoitukseen painottuen. Pitkäaikaista lainaa ei nostettu vuonna 2015 ja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 12 miljoonaa euroa. Kuntatodistuslainoja, joiden korko on ollut loppusyksystä 2009 alkaen poikkeuksellisen alhainen (0,1 -1 prosenttia), oli noin 84,7 miljoonaa euroa tilinpäätöksessä 2015 (66,6 miljoonaa euroa vuonna 2014). Mikkelin kaupungin lainamäärä kasvoi vuoden 2014 tilinpäätöksestä kokonaisuutena 10 miljoonaa euroa ollen 181,6 miljoonaa euroa vuoden 2015 lopussa.

Investointien tulorahoitusprosentin kehitys vuosina 2005 - 2015

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Ulkoinen eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä

1 000 euroina

Toiminnan rahavirta

	2015	2014
Vuosikate	11 620	23 501
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-695	-4 936
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-25 149	-25 952
Rahoitusosuudet investointimenoihin	509	983
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	631	7 018
Toiminnan ja investointien rahavirta	-13 085	615

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset	-23	-18
Antolainasaamisten vähennykset	668	1 594

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 027	-16 242
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 958	18 021
Oman pääoman muutokset	0	0

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	67	116
Vaihto-omaisuuden muutokset	369	-90
Saamisten muutokset	6 641	-1 426
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	642	104

Rahoituksen rahavirta	18 296	2 059
------------------------------	---------------	--------------

Rahavarojen muutos	5 212	2 674
---------------------------	--------------	--------------

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	7 985	2 773
Rahavarat 1.1.	-2 773	-99
	5 212	2 674

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä

viideltä vuodelta, euroina	-38 262 357	-21 168 568
Investointien tulorahoitus, %	47,16	94,12
Lainanhoitokate	0,97	1,41
Kassan riittävyys, pv	6,80	2,37
Asukasmäärä	54 630	54 616

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymä

Investointien tulorahoitus

=100*Vuosikate/Investointien omahankintameno

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

=(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv

=365 pv * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

Taseen analysointi

Taseen sisältö

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase sisältää kaupungin omaisuus- ja pääomaerät tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaan. Taseessa on mukana myös liikelaitoksien omaisuus- ja pääomaerät. Taseesta lasketavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Kaupungin taseen loppusumma on noin 462 miljoonaa euroa, jossa kasvua oli edellisestä vuodesta noin 4 miljoonaa euroa.

Taseen erät

Taseen vastaavaa puolella merkittävin erä on pysyviin vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet, jotka ovat 70,4 prosenttia taseen loppusummasta.

Myyntisaamiset nousivat 0,7 miljoonaa euroa ja lainasaamiset laskivat 1,3 miljoonaa euroa. Siirtosaamiset laskivat 0,4 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Muissa saamisissa oli 5,6 miljoonan euron vähennys, joka selittyy Kampuskiinteistöt kuntayhtymän ylijäämän palautuksella, joka maksettiin vuoden 2015 puolella. Kaikkiaan lyhytaikaiset saamiset vähenivät vuoden 2014 tilinpäätöksestä noin 6,5 miljoonaa euroa, mikä osaltaan vähentää lainamäärän kasvua. Toisaalta rahat ja pankkisaamiset eli kassavarat kasvoivat 5,2 miljoonaa euroa, joka lisää tilinpäätöksen lainamäärää.

Taseen vastattavaa puolella oma pääoma oli 214,1 miljoonaa euroa, jossa oli alijäämäisestä tilinpäätöksestä johtuen vähennystä 6,6 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Vieraan pääoman määrä oli 236,5 miljoonaa euroa. Tilikaudelta syntynyt 6,6 miljoonan euron alijäämä ja lainamäärän 10 miljoonan euron lisäys heikensi omavaraisuusastetta.

Pitkäaikainen vieras pääoma väheni edellisvuodesta noin 12,1 miljoonaa euroa. Vastaavasti lyhytaikainen vieraspääoma kasvoi 22,7 miljoonaa euroa.

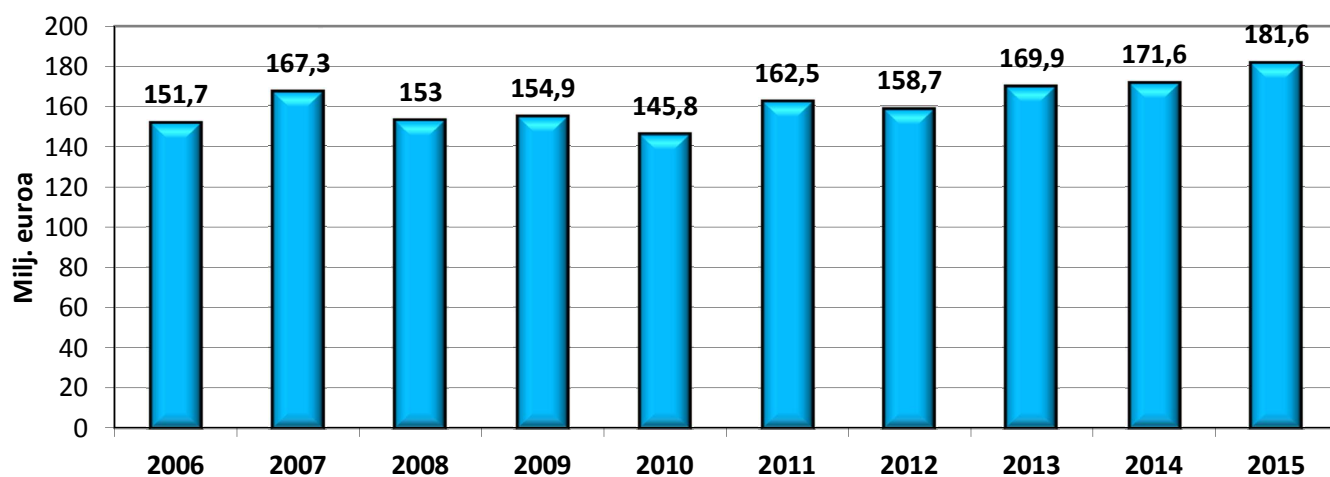
Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä omista sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Yleisesti ottaen omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimäärin 60 - 70 prosentin omavaraisuutta; kuntien keskimääräinen omavaraisuusaste oli 61,1 prosenttia vuonna 2014. Omavaraisuusastetta voidaan pitää heikkona, jos tunnusluku on alle 50 prosenttia. Mikkelin kaupungin omavaraisuusaste oli 47,8 prosenttia vuonna 2015 ja se heikentyi 1,84 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Heikentymisen sai aikaan 6,6 miljoonan euron alijäämäinen tulos ja 10 miljoonaa euroa kasvanut velkamäärä vuonna 2015.

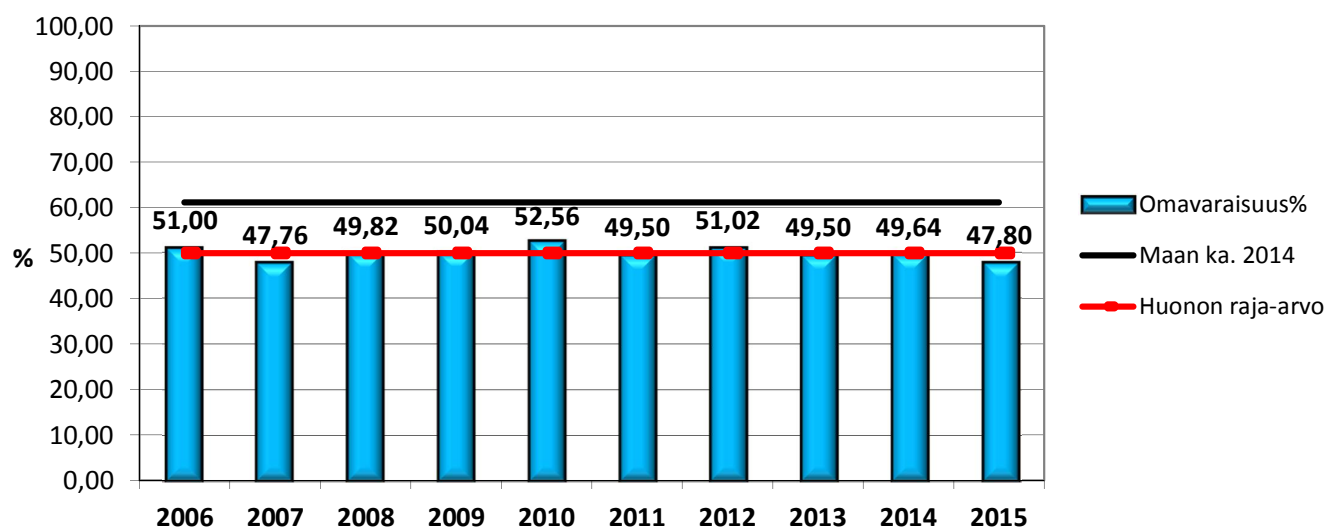
Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnuslukua voidaan pitää heikkona, jos se on yli 50 prosenttia. Mitä pienempi ko. tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Mikkelin kaupungin suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on 59,2 prosenttia vuonna 2015 eli on huonon rajan yläpuolella. Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 2,8 % prosenttia edellisestä vuodesta. Suhteellinen velkaantuneisuus oli koko maan kunnissa keskimäärin 52 prosenttia vuonna 2014. Uuden kuntalain 118 §:n arviointiin johtava suhteellisen velkaantuneisuuden kriteeri täyttyy, kun tunnusluku on kahdessa peräkkäisessä tilinpäätöksessä yli 50 prosenttia; tältä osin Mikkelin kaupungin osalta arviointikriteeri täyttyy.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkoilla, osto- ja siirtovelkoilla sekä muilla veloilla. Mikkelin kaupungin lainamäärä oli 181,6 miljoonaa euroa vuonna 2015. Lainamäärä kasvoi 10 miljoonaa euroa vuodesta 2014. Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Mikkelin kaupungin lainakanta asukasta kohden oli 3.324 euroa/ asukas, mikä nousi 182 euroa/ asukas vuodesta 2014. Lainakanta asukasta kohden oli koko maan kunnissa keskimäärin 2.694 euroa/asukas vuonna 2014 ja kuntien alustavien tilinpäätösarvioiden mukaan 2.793 euroa/ asukas vuonna 2015. Etelä-Savossa lainakanta oli 2.908 euroa/ asukas vuonna 2014 ja alustavien tilinpäätösarvioiden mukaan jo yli 3.000 euroa/ asukas vuonna 2015. Uuden kuntalain 118 §:n selvitykseen johtava lainamäärä asukasta kohden ei saisi olla 50 prosenttia suurempi kuin kunnilla keskimäärin eli vuoden 2014 mukaisesti suurempi kuin 4.041 euroa/ asukas. Mikkeli on lainamäärän suhteen selvästi tunnuslukukriteerin hyväksyttävissä puitteissa. Mikkelin kaupungin lähivuosien lainamäärän tavoitetasona on pidettävä nykyistä lainamäärää asukasta kohden, mutta tulevien investointien seurauksena lainamäärä nousee selvästi lähivuosina.

Lainakannan kehitys vuosina 2003 – 2015

Omavaraisuusasteen kehitys vuosina 2004 – 2015

Tase ja sen tunnusluvut

Eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä 1 000 euroina

VASTAAVAA	31.12.2015	31.12.2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	1 017	201
Ennakkomaksut	722	
	<u>1 739</u>	<u>201</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	93 374	93 422
Rakennukset	145 535	139 328
Kiinteät rakenteet ja laitteet	60 749	62 477
Koneet ja kalusto	6 118	6 073
Muut aineelliset hyödykkeet	597	597
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	19 283	21 096
	<u>325 656</u>	<u>322 993</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	78 372	76 177
Muut lainasaamiset	24 895	25 564
Muut saamiset	1 738	1 715
	<u>105 005</u>	<u>103 456</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot		1
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	973	988
Muut toimeksiannot	69	69
	<u>1 042</u>	<u>1 058</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	58	10
Valmiit tuotteet		74
Muu vaihto-omaisuus	227	570
	<u>285</u>	<u>655</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	412	494
Lainasaamiset	1 265	1 285
Muut saamiset	4	48
	<u>1 681</u>	<u>1 828</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	7 828	7 040
Lainasaamiset	2 288	3 557
Muut saamiset	3 001	8 602
Siirtosaamiset	5 981	6 392
	<u>19 097</u>	<u>25 591</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	20	20
Rahat ja pankkisaamiset	7 965	2 753
VASTAAVAA YHTEENSÄ	462 491	458 556

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	153 857	153 857
Arvonkorotusrahoisto	54 350	54 402
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	12 448	8 664
Tilikauden yli-/alijäämä	-6 583	3 784
	214 072	220 707

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	2 164	2 226
Vapaaehtoiset varaukset	3 888	3 783
	6 052	6 009

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	47	90
Muut pakolliset varaukset	2 925	2 978
	2 972	3 068

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	1	12
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 398	1 599
Muut toimeksiantojen pääomat	449	1 186
	2 847	2 796

VIERAS PÄÄOMA***Pitkäaikainen***

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	71 672	83 345
Lainat julkisyhteisöiltä	3 097	3 269
Saadut ennakot	420	560
Ostovelat		280
Muut velat	3 231	3 084
Siirtovelat	1 183	1 183
	79 603	91 720

Lyhytaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	96 373	78 469
Lainat julkisyhteisöiltä	172	158
Lainat muilta luotonantajilta	10 241	6 384
Saadut ennakot	1 593	1 298
Ostovelat	22 799	23 031
Muut velat	6 895	3 278
Siirtovelat	18 872	21 638
	156 945	134 255

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

462 491 458 556

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	47,80	49,64
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	59,2	56,4
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	5 865	12 448
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	107	228
Lainakanta 31.12., 1000 €	182	171
Lainakanta 31.12., €/asukas/1000€	3	3
Lainasaamiset, 1000 €	24 895	25 564
Asukasmäärä	54 630	54 616

Omavaraisuusaste, %

=100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

=[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)]/Asukasmäärä

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Kokonaistulot ja menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä.

Kokonaistulo ja -meno- käsitteet kattavat laskelmissa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Valtionosuudet merkitään tuloihin tulonvähennyksenä silloin, kun niiden määrä on negatiivinen. Vähennyseriä tuloissa ovat lisäksi pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja menoissa valmistus omaan käyttöön, pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot ja pakollisten varausten muutos silloin, kun varausten määrä on tilikaudella kasvanut.

Lyhytaikaisten lainojen ja oman pääoman muutokset esitetään kumpikin nettoeränä joko tulona tai menona.

Kokonaistulot- ja menot

Tulot	M€	%	Menot	M€	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	93,2	21,81	Toimintakulut	388,9	90,56
Verotulot	199,3	46,64	- Valmistus omaan käyttöön	-0,5	-0,12
Valtionosuudet	103,6	24,25	Korkokulut	0,8	0,19
Korkotuotot	1,9	0,44	Muut rahoituskulut	2,5	0,58
Muut rahoitustuotot	5,0	1,17	Tulorahoituksen korjauserät	0,7	0,16
Satunnaiset tuotot	0,0	0,00	Pakollisten varausten muutos		
Tulorahoituksen korjauserät			- Pakollisten varausten lis. (+), väh. (-)	-0,1	-0,02
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0,5	0,12	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0,0	0,01
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,5	0,12	Investointimenot	25,1	5,85
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,6	0,14			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	0,7	0,16	Antolainasaamisten lisäykset	0,0	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,00	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	12,0	2,79
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	22,0	5,15	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,0	0,00
Oman pääoman lisäykset	0,0	0,00			
Kokonaistulot yhteensä	427,3	100,00	Kokonaismenot yhteensä	429,4	100,00

Laskelma sisältää vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Liikelaitokset yhdistelty rivi riviltä.

"Lyhytaikaiset lainat" ja "Oman pääoman muutokset" nettoeränä joko tulona tai menona.

Konsernin toiminnan ohjaus ja rakenne

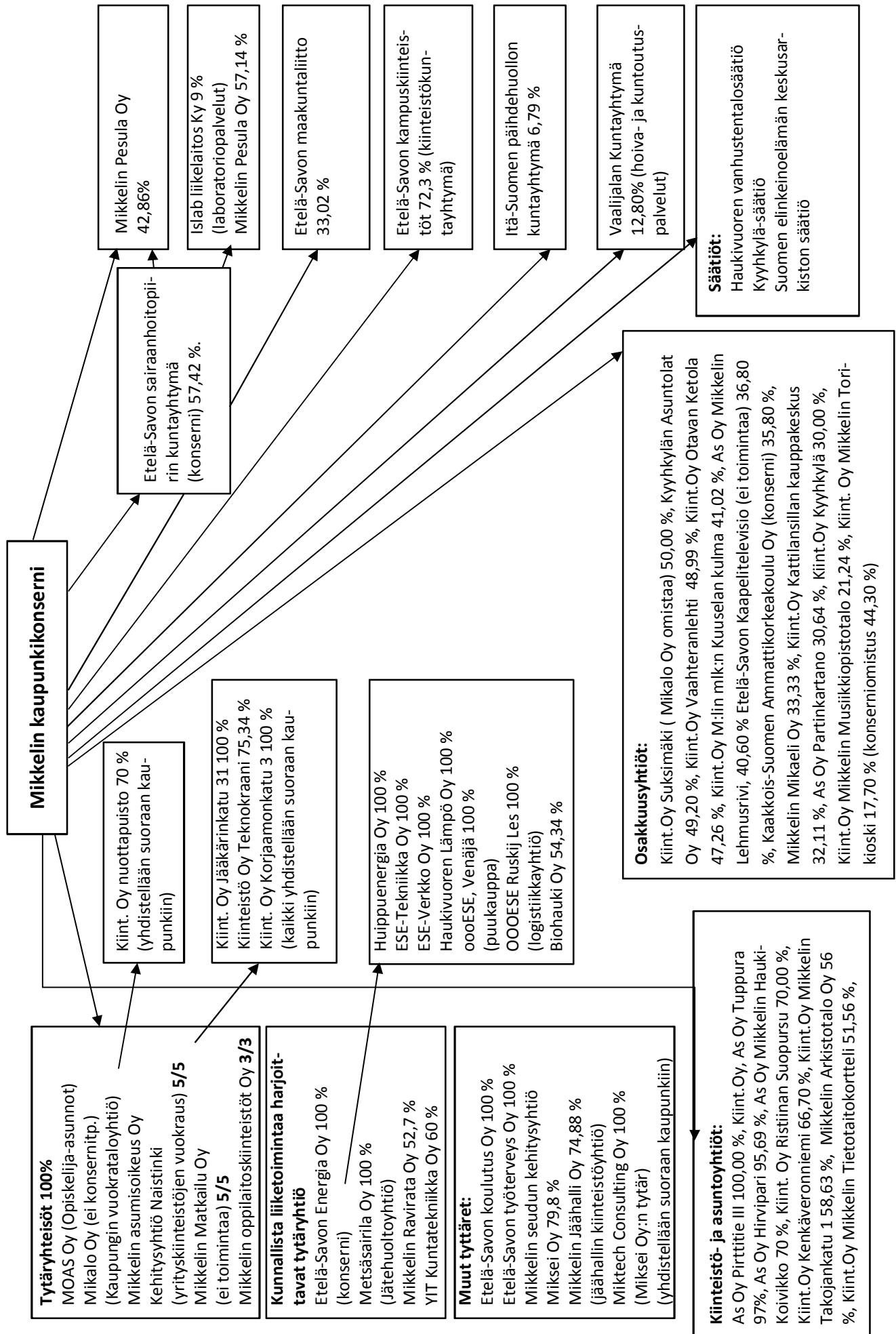
Kuntalain 16§ mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöistä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaa säätiöön. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty emoyhteisö Mikkelin kaupunki ja tytäryhteisöt, kuntayhtymät, joissa Mikkelin kaupunki on jäsenenä, sekä osakkuusyhteisöt. Kuntayhtymät on yhdistelty omistussuuden mukaan.

Mikkelin kaupunki ja sen määräysvallassa olevat tytäryhteisöt muodostavat kuntakonsernin, jossa on yhteensä 15 osakeyhtiötä, 12 asunto- tai kiinteistöyhtiötä ja kolme säätiötä, jotka katsotaan omistussuudeltaan tai määräysvallan kautta kuuluvan konsernin tytäryhtiöksi tai -yhteisöksi. Kaupungilla on myös omistusta 15 osakkuusyhteisössä sekä viidessä kuntayhtymässä.

Yhteisöä pidetään osakkuusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisöyhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Kaupungilla voi olla huomattava vaikutusvalta ja mahdollisuus vaikuttaa yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

Konsernia koskevat olennaiset tapahtumat

Etelä-Savon työterveys liikelaitos lakkautettiin ja sen toiminta siirrettiin liiketoimintasiirtona kaupungin 100- prosenttisesti omistamalle Etelä- Savon Työterveys Oy:lle Kuntalain 1.1.2013 voimaan tulleesta muutoksesta johtuen. Kaupunginhallituksen lokakuussa 2013 käynnistämän kehitysyhtiörakenteen selvitystyön perusteella Mikkelin Seudun elinkeinoyhtiö Miset Oy:n sulautuessa Miktech Oy:öön 31.5.2015 syntyi Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy. Edellä mainittujen yhtiöiden tavoitteet esitetään ensimmäisen kerran vuodelle 2016.

Konserniohjaus ja omistajapolitiikka

Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan olevaan säätiöön. Siten kuntakonserni on kunnan sekä yhden tai useamman yhteisön muodostama taloudellinen kokonaisuus, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhtiöt).

Valtuusto päättää kunnan omistajapolitiittisista linjauksista. Omistajapolitiikassa on kyse omistajastrategian valinnasta ja sen onnistuneisuuden arvioinnista sekä konserniohjauksesta. Omistajapolitiittisissa linjauksissa määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä omaisuuden käytöstä vastuussa olevat tahot. Samoin määritellään, miten seuranta ja raportointi on järjestetty. Omistajapolitiikan linjauksen lähtökohtana on kaupungin strategia. Mikkelin kaupungin strategiassa keskeisenä tekijänä on tehokas omistajapolitiikka, jonka tavoitteena on konserniohjausprosessin toteuttaminen ohjeiden mukaisesti. Mittarina tähän ovat strategian mukaiset vuositavoitteet, seuranta ja raportointi.

Kaupungin johtoryhmän 5.9.2014 tekemän päätöksen mukaisesti kaupunginjohtaja on perustanut konserniohjausryhmän, johon kuuluvat talousjohtaja, kaupunginlakimies ja konsernitarkastaja. Konserniohjausryhmä on valmistellut Mikkelin kaupunkikonsernin konserniohjeen päivittämistä. Konserniohje koskee kaupunkikonserniin kuuluvia tytäryhteisöjä. Konserniohjeella on tarkoitus yhtenäistää ohjausta, lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa tiedonkulkua.

Mikkelin kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet määritellään kaupungin talousarviossa. Yhteisöjen tavoitteet valmistellaan yhteistyössä tytäryhtiön ja yhteisön konsernivastuuhenkilön kanssa. Konsernivastuuhenkilöt ovat pääsääntöisesti konsernin johtoryhmään kuuluvia viranhaltijoita.

Omistajapolitiittiset linjaukset valmisteilla

Vuonna 2016 tullaan valmistelevaan omistajapolitiittiset linjaukset, jossa määritellään yksityiskohtaisesti kunkin yhteisön roolia ja asemaa Mikkelin kaupunkikonsernissa. Myös vuonna 2007 hyväksytty konserniohje tullaan päivittämään vuonna 2016. Tärkeimmät tytäryhteisöt kutsutaan kaupunginhallitukseen raporttoimaan toiminnastaan säännöllisesti. Kaupungin johtoryhmä valvoo konserniyhteisöjen toimintaa ja konserniraportointi hoidetaan keskushallinnossa.

Konsernivalvonta ja riskienhallinta

Valtuusto arvioi konsernin tavoitteiden toteutumista vuosittain tilinpäätöksissä. Kaupunginhallitus antaa konsernitalinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin toiminnasta ja taloudesta. Arviointi perustuu konsernin toiminnasta ja taloudesta saatuihin tietoihin. Tytäryhteisöt toimittavat riittävät tiedot konsernitalinpäätöksen tietojen lisäksi. Tytäryhteisöt tekevät myös oman arvionsa tavoitteidensa toteutumisesta tilinpäätöksen yhteydessä. Tilinpäätöksen yhteydessä havaitut tarvittavat korjaavat toimenpiteet viedään seuraaviin talousarvioihin, ellei tarvita nopeammin. Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Tätä tehtävää varten on pyrittävä kehittämään ja vahvistamaan tunnusluvut ja mittarit, joilla tytäryhteisöjen toiminnan kannattavuutta, vaikuttavuutta ja talouden tilaa kuntakonsernissa arvioidaan. Konsernivalvonnessa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti keskitetyissä konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä. Konsernivalvonnessa seurataan erityisesti riskienhallinnan toimivuutta konserniyhteisöissä.

Konsernivalvonnan operatiivinen vastuu kuuluu kaupungin johtoryhmälle. Tilinpäätöksen yhteydessä niiltä tytäryhteisöiltä, joille on asetettu sitovat tavoitteet, on pyydetty selonteko yhtiöiden taloudellisesta tilanteesta, investoinneista, toimintaan liittyvistä riskeistä. Tämän lisäksi yhtiöltä on pyydetty kannanottoja tulevaisuuteen liittyvistä kehittämistarpeista ja yhteistoiminnasta emon kanssa. Yhtiöt käyvät vuoropuhelua yhtiöiden toiminnasta pitkin vuotta kaupunginjohtajan, konsernivastuuhenkilöiden sekä konserniohjausryhmän jäsenten kanssa.

Konserniohjauksessa noudatetaan 10.12.2007 valtuustossa hyväksyttyä konserniohjetta. Konserniohjeen päivittäminen on käynnissä ja päivitetty konserniohjeistus tuodaan hyväksyttäväksi vuoden 2016 aikana.

Konsernituloslaskelman analysointi

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös (Kuntalaki 410/2015 §114). Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

Edellisten tilikausien tietojen vertailukelpoisuus

Kirjanpitolausautokunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimista koskevaa uusittua yleisohjetta sovelletaan vuodelta 2015 laadittavaan tilinpäätökseen. Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutoksesta johtuen konsernin vertailutietoja vuoden 2014 osalta on muutettu, tulosvaikutus on +3,26 milj. euroa.

Konsernin tilikauden yli/alijäämä

Milj. euroa	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Konsernin toimintakate	271,1	270,1	- 282,4
Konsernin vuosikate	43,9	51,1	45,9
Konsernin korkomenot	6,0	5,3	4,2
Poistot	42,0	42,5	41,5

Konsernin toimintatuotot olivat 245,6 miljoonaa euroa ja toimintakulut 528,4 miljoonaa euroa. Konsernin toimintakate oli -282,4 miljoonaa euroa. Mikkeli konsernin vuosikate oli 45,9 miljoonaa euroa vuonna 2015, kun se oli 51,1 miljoonaa euroa vuonna 2014. Vuonna 2015 konsernin vuosikate pieneni 5,2 miljoonaa euroa, kaupungin vuosikate pieneni 11,9 miljoonaa euroa.

Konsernin korkomenot ovat 4,2 miljoonaa euroa, jossa ei ole mukana lainojen suojauksia korkojohdannaisilla. Korkomenot ovat alentuneet 1,1 miljoonaa euroa vuodesta 2014. Konsernin (pl. kaupunki) rahoitus on painottunut enemmän kiinteisiin lainakorkoihin. Esimerkiksi kiinteistötoiminnassa kiinteät korot ovat luontaisia, koska tulovirrat eivät korreloi taloussuhdanteita. Konsernin suunnitelman mukaiset poistot olivat 41,4 miljoonaa euroa, josta Mikkelin kaupungin osuus oli 18,2 miljoonaa euroa. Tarkastelussa on huomioitava kuntien yhdistyminen ja kirjanpitolausautokunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaisten suunnitelman mukaisten poistoaikojen käyttöönotto vuonna 2013. Konsernituloslaskelma osoittaa 2,1 euroa ylijäämää, johon sisältyy Mikkelin kaupungin alijäämä 6,6 miljoonaa euroa. Muiden konserniosien tilikauden tulososuus muodostui siten ylijäämäiseksi 8,7 miljoonaa euroa (erotuksena). Konsernin tilikauden ylijäämä oli Mikkeliässä 6,4 miljoonaa euroa vuonna 2014 eli, konsernin tuloskyky heikentyi näin tarkasteltuna noin 1 miljoonaa euroa poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutos huomioiden.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

tuhansin euroin

	01.01.-31.12.2015	01.01.-31.12.2014
Toimintatuotot	245 585	253 406
Toimintakulut	-528 406	-524 727
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	386	1 173
Toimintakate	-282 435	-270 148
Verotulot	197 227	194 419
Valtionosuudet	136 132	133 677
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	549	449
Muut rahoitustuotot	1 961	1 817
Korkokulut	-4 239	-5 314
Muut rahoituskulut	-3 301	-3 742
Vuosikate	45 894	51 157
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-41 460	-42 549
Tilikauden yli- ja alipariarvot	20	-97
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	0	-82
Tilikauden tulos	4 454	8 429
Tilinpäätössiirrot	-81	-61
Tilikauden verot	-1 189	-1 237
Laskennalliset verot	-505	281
Vähemmistöosuudet	-602	-1 061
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 077	6 350
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	46,5	48,3
Vuosikate/Poistot, %	110,7	120,0
Vuosikate, euroa/asukas	840,1	936,7
Asukasmäärä	54 630	54 614

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

=100 * Vuosikate/Poistot

Vuosikate euroa/asukas

Konsernin rahoituslaskelman analysointi

Konsernin toiminnan rahavirta oli 43,3 miljoonaa euroa. Konsernin toiminnan rahavirran kehitys on heikentynyt edellisestä vuodesta. Konsernin investointimenot olivat 55,2 miljoonaa euroa, mikä laski edellisestä vuodesta 1,3 miljoonaa euroa. Investoinneista 25,1 miljoonaa euroa eli 45 prosenttia oli Mikkelin kaupungin investointeja. Konsernin muiden yhteisöjen investoinnit olivat siten 30,1 miljoonaa euroa. Muiden konserniin kuuluvien yhteisöjen investoinnit laskivat edellisvuodesta 0,4 miljoonaa euroa.

Konsernin investointien tulorahoitusprosentti oli 82,2 % vuonna 2015 heikentyen 4,4% vuodesta 2014. Kaupungin investointien tulorahoitusprosentti oli 47,2 % kun se vuonna 2014 oli 94,1 % eli merkittävästi heikommalla tasolla. Konsernin lainahoitokate oli 1,4 vuonna 2015, kun se oli 1,3 vuonna 2014. Investointien tulorahoituksen osuus on kyettävä pitämään korkealla tasolla lainamäärän kasvun hillitsemiseksi.

Milj. euroa	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Toiminnan rahavirta	39,5	45,0	43,3
Konsernin investointimenot	76,0	56,5	55,2
Konsernin investointien tulorahoitusprosentti	60,8 %	86,6 %	82,2
Kaupungin investointien tulorahoitusprosentti	47,7 %	94,1 %	47,2
Konsernin lainanhoitokate	1,2	1,3	1,4

Konsernin rahoituslaskelma

Tuhansin euroin

	31.12.2015	31.12.2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	45 893	51 157
Satunnaiset erät	0	-82
Tilikauden verot	-1 189	-1 237
Tulorahoituksen korjauserät	-1 379	-4 795
	43 325	45 043
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-55 217	-56 489
Rahoitusosuudet investointimenoihin	615	1 149
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 497	8 512
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 780	-1 785
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-59	-18494
Antolainasaamisten vähennykset	484	619
Lainakannan muutokset	425	-17875
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	22 444	42 667
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-32 152	-38 580
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	18 330	13 574
	8 622	17 661
Oman pääoman muutokset	-192	1 835
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	64	-7
Vaihto-omaisuuden muutos	2 391	-1 090
Saamisten muutos	-1 672	2 977
Korottomien velkojen muutos	898	514
Rahoituksen rahavirta	10 536	4 015
Rahavarojen muutos	4 756	2 230
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	27 329	22 547
Rahavarat 1.1.	-22 547	-20 534
	4 782	2 013
Yritysjärjestelyissä tulleet/lähteneet rahavarat	-25	217
	4 757	2 230
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	82,2	88,8
Lainanhoitokate	1,4	1,3
Kassan riittävyys, pv	16,0	12,7
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä viideltä vuodelta, euroa	-63424,6	-62863,0
Asukasmäärä	54 630	54 616

Investointien tulorahoitus

100*Vuosikate/Investointien omahankintameno

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman pysyvien vastaavien investointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv

365*Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta-välitulos tilin-päätösvuodelta ja neljältä edelliseltä

Konsernitaseen analysointi

Edellisten tilikausien tietojen vertailukelpoisuus

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimista koskevaa uusittua yleisohjetta sovelletaan vuodelta 2015 laadittavaan tilinpäätökseen. Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutoksesta johtuen konsernin vertailutietoja vuoden 2014 osalta on muutettu. Kunnan taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan, tytäryhteisöjen poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Taseen sisältö

Konsernin rahoituksen rakennetta kuvataan, samoin kuten kunnalla, taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta, joiden avulla voidaan arvioida keskeisesti konsernin taloudellista asemaa. Konsernin taseen loppusumma on 845,8 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 833,4 miljoonaa euroa. Taseen loppusumma lisääntyi 12,4 miljoonaa euroa eli noin 1,5 prosenttia.

Taseen erät

Taseen vastaavaa puolella merkittävin eräkokonaisuus on pysyviin vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet, jotka ovat 710,9 miljoonaa euroa eli 84,0 % taseen loppusummasta. Tämän osuus kasvoi 0,9 % eli 6,6 miljoonaa euroa. Aineettomien hyödykkeiden kasvu tilikauden aikana oli noin 2,8 milj. euroa. Vastaavasti vaihto- omaisuuden määrä pieneni noin 2,4 milj. euroa. Rahat ja pankkisaamiset kasvoivat 6,3 milj. euroa, josta kaupungin osuus 5,2 milj. euroa. Taseen vastattavaa puolella oma pääoma oli 277,9 miljoonaa euroa. Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutoksesta johtuen vuoden 2014 vertailutieto oman pääoman osalta kasvoi noin 33,7 milj. euroa. Vieraan pääoman määrä oli 547,1 miljoonaa euroa, joka lisääntyi kokonaisuutena 9,9 miljoonaa euroa vuodesta 2014. Vuoden 2014 vertailutieto vieraan pääoman osalta kasvoi noin 6,3 milj. euroa poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutoksesta johtuen. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä pieneni tilikauden aikana 13,1 milj. euroa ja lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä kasvoi 23,0 milj. euroa. Kasvua selittää pääosin se, että kaupunki ei nostanut pitkäaikaista rahoitusta tilikauden aikana. Vastaava järjestely tehtiin vuonna 2014.

Alijäämän kattamisvelvollisuus kuntakonsernissa

Kuntalain 110 § mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Lähtökohta on, että 110 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuutta kattaa kunnan taseeseen kertynyt alijäämä enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien sovelletaan ensimmäisen kerran tilikauden 2015 tilinpäätöksessä taseeseen kertyneeseen alijäämään. Mainitun tilikauden taseeseen kertynyt alijäämä tulee siten kattaa viimeistään vuoden 2020 tilinpäätöksessä.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste mittaa kuntakonsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä omista sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Mikkelin konsernin omavaraisuusaste oli 34,2 prosenttia vuonna 2015, kun se oli 34,4 prosenttia vuonna 2014. Kuntakonsernien keskimääräinen omavaraisuusaste oli Suomessa keskimäärin 43,1 prosenttia vuonna 2014.

	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Konsernin absoluuttinen lainakanta (milj. euroa)	425,9	434,4	443,0
Konsernilainat euroa / asukas	7 799	7 954	8 111
Konsernin kertyneet ylijäämät euroa / asukas	335	1 015*	1 053
Poistot (milj. euroa)	42,0	42,5	41,5

* poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutoksesta johtuen konsernin ylijäämä vertailuvuodelta 2014 kasvoi 617 euroa/ asukas

Mikkelin konsernin absoluuttinen lainakanta oli 443,0 miljoonaa euroa, kun se oli 434,4 miljoonaa euroa vuonna 2014. Vuonna 2013 konsernin lainakanta oli 425,9 miljoonaa euroa. Konsernin lainat olivat 8.111 euroa/asukas, kun ne olivat 7.954 euroa/ asukas vuonna 2014. Konsernin lainamäärä on noussut viime vuosina selvästi. Kuntakonsernien lainakanta oli keskimäärin Suomen kunnissa 5.768 euroa/ asukas vuonna 2014. Mikkelin konsernin kertyneet ylijäämät olivat 1.053 euroa/ asukas vuonna 2015, kun kertyneet ylijäämät edellisvuonna olivat 1.015 euroa/asukas. Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutoksesta johtuen konsernin ylijäämä vertailuvuodelta 2014 kasvoi 617 euroa/ asukas, alkuperäinen ylijäämä oli 398 euroa/ asukas. Suomessa kuntakonsernien keskimääräinen ylijäämä taseessa oli 1.071 euroa/ asukas vuonna 2014, luvussa ei ole huomioitu poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutosta.

Konsernitase (lyhyt) ja sen tunnusluvut

1000 euroa

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	2 757	2 931
Konserniliikearvo	311	191
Muut pitkävaikutteiset menot	2 794	1 516
Ennakkomaksut	726	83
	6 588	4 721

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	100 868	100 733
Rakennukset	425 639	423 653
Kiinteät rakenteet ja laitteet	70 855	73 651
Koneet ja kalusto	77 199	78 288
Muut aineelliset hyödykkeet	4 469	4 981
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	31 864	23 039
	710 893	704 345

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosakkeet	8 784	8 292
Osakkeet ja osuudet	9 830	9 522
Joukkovelkakirjasaamiset	0	0
Muut lainasaamiset	25 438	25 881
Muut saamiset	2 450	2 590
	46 502	46 286

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

2 053 **1 782**

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

7 283 **9 674**

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset	2 819	2 273
Lyhytaikaiset saamiset	42 291	41 749
	45 110	44 022

Rahoitusarvopaperit

2 979 **4 489**

Rahat ja pankkisaamiset

24 350 **18 058**

VASTAAVAA YHTEENSÄ

845 758 **833 377**

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	153 857	153 857
Arvonkorotusrahasto	60 677	60 729
Muut omat rahastot	5 889	5 810
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	55 447	49 061
Tilikauden yli- / alijäämä	2 077	6 351
	277 946	275 808

VÄHEMMISTÖOSUUS

10 272 **9 895**

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	47	90
Muut pakolliset varaukset	6 368	6 719
	6 415	6 809

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 913	3 578
KONSERNIRESERVI	68	79
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	312 198	324 775
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	19 561	20 127
Lyhytaikainen korollinen pääoma	130 879	109 625
Lyhytaikainen koroton pääoma	84 506	82 681
	547 144	537 208
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	845 758	833 377

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	34,2	34,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	94,1	91,9
Kertynyt yli-/ alijäämä 1000 €	57 523,7	55 411,3
Kertynyt yli-/ alijäämä euroa/ asukas	1053,0	1014,6
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	443 077,1	434 400,1
Konsernin lainat, euroa/asukas, 1000 €	8 111	7 954
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	25 438	25 881
Kunnan asukasmäärä	54 630	54 616

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)
/ (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

=(Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä))/Asukasmäärä

Konsernin lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Liittymismaksut ja Muut velat)

Konsernin lainat, euroa/asukas

=Lainakanta/asukasmäärä

Konsernin lainasaamiset 31.12.

=Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

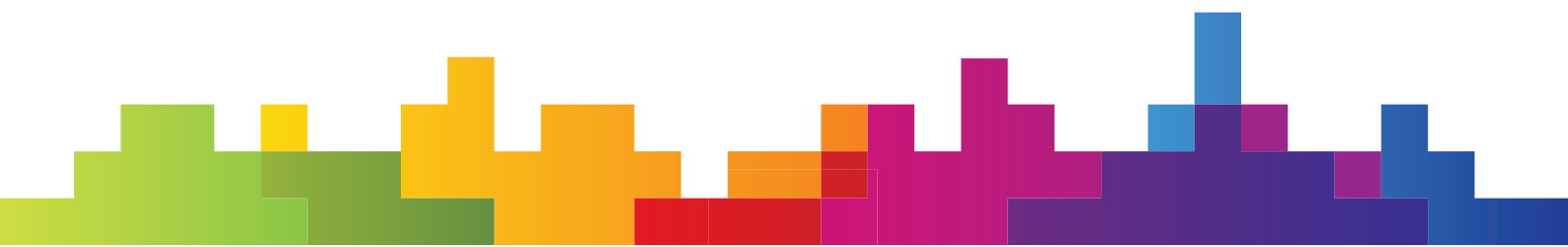
Kaupunginhallitus esittää tilikaudelle 2015 muodostuneen 6 583 114,53 euron alijäämän käsittelyksi:

- tilikauden tuloslaskelman tulos ennen varaus- ja rahastosiirtoja 6 540 295,58 euroa.
- kirjataan tulona suunnitelman mukaan vesilaitoksen poistoeron vähennys 41 256,49 euroa.
- kirjataan menona suunnitelman mukaan Etelä-Savon pelastuslaitokselle poistoeron lisäys 667 510,19 euroa.
- kirjataan tulona suunnitelman mukaan Etelä-Savon pelastuslaitokselle poistoeron vähennys 583 282,33 euroa.
- kirjataan tulona Mikkelin kaupungin poisto ero 152,42 euroa.
- kirjataan tilikauden alijäämä 6 583 114,53 euroa tilikauden yli/alijäämän tilille taseeseen.

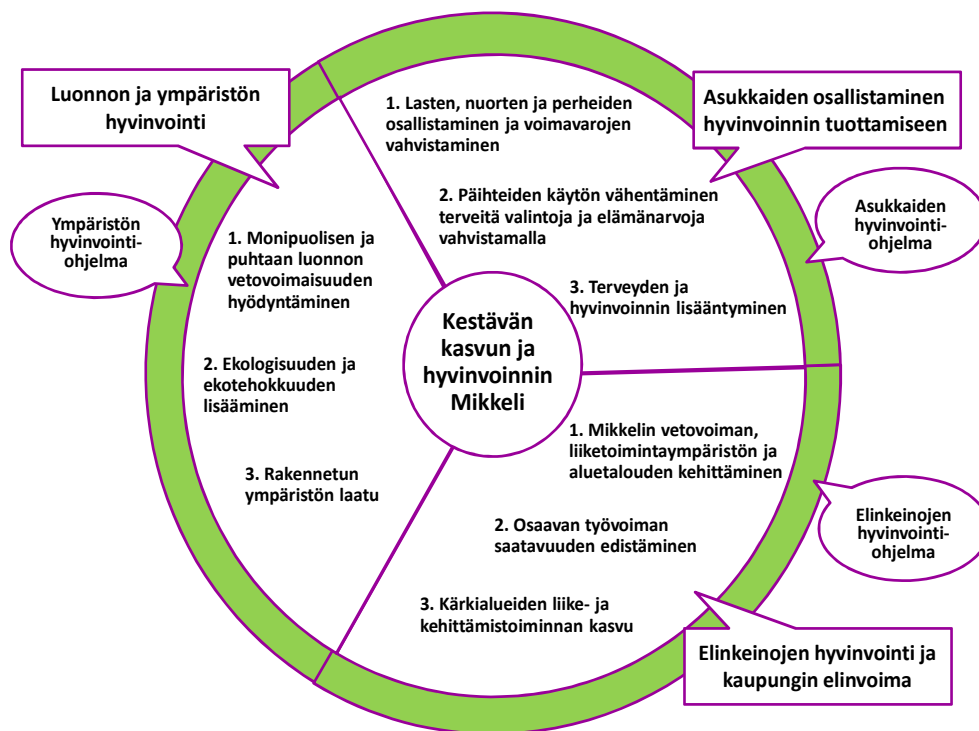
Ylijäämää on taseessa vuoden 2015 tilinpäätöksen jälkeen 5 864 823,61 euroa.

MIKKELIN KAUPUNKI

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Kaupungin strategisten tavoitteiden toteutuminen 2015

Mikkelin kaupunkistrategia Kestävän kasvun ja hyvinvoinnin Mikkeli on hyvinvointistrategia ja se tarkastelee hyvinvointia kolmesta näkökulmasta: asukkaiden, elinkeinojen ja ympäristön hyvinvointi. Mikkelin kaupungin strategisia päämääriä on toteutettu kolmen hyvinvointiohjelman kautta:

1. asukkaiden hyvinvointiohjelma
2. elinkeinojen hyvinvointiohjelma
3. ympäristön hyvinvointiohjelma

Strategisia toimenpiteitä ovat laajuudeltaan ja vaikuttavuudeltaan isot kehittämishankkeet tai muut toimenpiteet, jotka tarvitaan strategian toteuttamiseen ja joiden toteuttamiseen osallistuu useampi toimiala. Toimenpiteitä on rajallinen määrä. Päätöksenteon valmisteluvaiheessa tarkastellaan, onko valmisteltavalla päätöksellä vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin tai terveyteen. Mikäli vaikutuksia on, tehdään vaikutusten ennakoarviointi (EVA).

Mikkelin kaupunkistrategian kolmelle hyvinvointinäkökulmalle on kullekin määritelty kolme strategista päämäärää. Päämäärille on asetettu yksityiskohtaisemmat tavoitteet ja mittarit, joilla kehitystä voidaan seurata. Vuoden 2014 aikana Mikkelin kaupungin strategiset hyvinvointiohjelmat on viety Kuntaliiton Sähköinen hyvinvointikertomus- alustalle, jonka kehittämiseen Mikkelin kaupunki on kutsuttu mukaan. Kehittämistyötä on jatkettu vuoden 2015 aikana ja raportointia tullaan edelleen kehittämään siten, että kunkin hyvinvointiulottuvuuden kehittämiseksi sovitut toimenpiteet saadaan mittareittain analysoitua selkeänä kokonaisuutena läpi koko kaupunkiorganisaation.

Asukkaiden hyvinvointi

Asukkaiden hyvinvointiohjelman päämäärinä ovat:

1. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden osallistaminen ja voimavarojen vahvistaminen
2. Päihteiden käytön vähentäminen terveitä valintoja ja elämänarvoja vahvistamalla
3. Terveiden ja hyvinvoinnin lisääntyminen

Mikkelin väestö on sosioekonomiselta ja ikärakenteeltaan pienoisokuva Suomesta. Hyvinvointia ajatellen Mikkeli on kuitenkin tiettyjä kehittämistarpeita, joita strategiassa on tunnistettu. Mikkeliäiset juovat alkoholia noin litran enemmän vuodessa kuin suomalaiset keskimäärin, sairastavuus on hieman Suomen keskiarvoa korkeammalla tasolla ja mikkeliäisten ennenaikaiset kuolemat ovat muun maan keskiarvoa korkeammat. Päihteet ovat merkittävä ennenaikaisia kuolemia aiheuttava tekijä. Toisaalta mikkeliäisten hyvinvoinnissa on myös paljon myönteisiä piirteitä. Osa kuntalaisista harrastaa varsin aktiivisesti liikuntaa, kulttuuria ja muita hyvinvoinnin kannalta tärkeitä aktiviteetteja, osa on hyvin passiivisia. Polarisoitumiskehitys on haasteena.

Olkari- toimintamalli on vakiintunut ja monipuolistunut. Olkarissa nuori voi saada myös terveydenhoitajan ja opinto-ohjaajan sekä sosiaalisen kuntoutuksen tukea. Tajua mut! - järjestelmässä huolensa voi ilmaista myös erikoissairaanhoidon ammattilaiset. Etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkaus jatkui edelleen avustusrahoituksella.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen osalta toiminnassa useita verkostoja, jotka tekevät yhteen sovittavaa johtamista. Opiskeluhuoltoa koordinoi monialainen oppilashuolenpidon ohjausryhmä. Toiselle asteella aloitti opiskeluhoollon psykologi 1.8.2015 alkaen toistaiseksi.

Perheneuvo on aloittanut toimintansa sivistystoimen ja sosiaalitoimen yhteistyönä. Se on varhaisen tuen toimintamalli 0- 13-vuotiaille. Perheitä on kuultu varhaisen tuen toimintamallien kehittämisessä. Neuvolassa ja alakouluilla on otettu käyttöön Neuvokas perhe- perheitä osallistava elintapojen tarkastelumalli. Terveystoimijat on koulutettu nuorten itsemurhien ehkäisemiseen ja riskien varhaiseen tunnistamiseen Valoa elämään- hankkeen menetelmien avulla.

Koulukiusaamisen ehkäisyyn ja yksinäisyyden vähentämiseen on kouluilla monenlaisia toimintamalleja. Yhtenä on aktiivinen kerhotoiminta, jonka suunnittelussa ovat olleet oppilaat ja lasten parlamentti mukana. Vuorovaikutus- ja osallisuustaitoihin liittyvää koulutusta ja toimintaa on järjestetty hankerahoituksella. My Space Not Yours- hanke jalkauttaa malleja ehkäistä ja puuttua nuoriin kohdistuvaan seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan.

Ehkäisevän päihdetyön malleja on toteutettu: Örebro-vaikutteiset vanhempainillat, Selvästi paras- tapahtuma (6.lk), Hyvinvointivirtaa - tapahtuma (II aste) ja ehkäisevän päihdetyön viikon tapahtumat. Vastuullisen alkoholinkäytön toimintamallin laatiminen on suunniteltu toteuttaa oppilaitosyhteistyössä.

Sähköisinä palveluina otettiin käyttöön mm. yli 18-vuotiaiden kutsuperusteinen ajanvaraus suuhygienistin vastaanotolle, neuvolassa sähköinen ajanvaraus 3-vuotiaista lähtien, äitiyshuollon esitietolomake ja Omahoito sähköinen sovellus Marevanhoito-potilaiden lääkehoidon seurantaan joustavoittamaan tulosten ja lääkemääritysten tiedonkulkua (tieto tekstiviestinä, Hyviksen kautta, ekirjeenä). Alueellisesti tarjotaan verkossa Verkkopuntari- painonhallintaryhmiä.

Päihdepalveluissa on lisätty avopainotteisuutta tavoitteena vähentää laitoshoidon tarvetta sekä helpottaa laitoshoidosta kotiutumista. Uuden päivätoimintapisteen Toimintakeskus Veturin toiminnan aloittaminen vuoden 2016 alussa on valmisteltu, asumispalveluyksikkö Kinnari lopettaa toimintansa. Veturi tuottaa päihdeasiakkaille päivätoimintaa ja tiivistä avohoitoa. Yhteistyötä peruspalveluiden ja erikoissairaanhoidon avopalveluiden yhteensovittamiseksi on tehty tiiviisti.

Esper- ja ESSO-hankkeet ovat edenneet suunnitelman mukaisesti. Kehittämiskohteina ovat olleet mielenterveys- ja päihdetyö ja päivystystoiminta. Tavoitteena on, että jatkossa Mikkeliissä on vain yksi päivystyspiste. Suunnitelmat erikoissairaanhoidon, sosiaalityön ja perusterveydenhuollon integraation osalta ovat edenneet suunnitellusti sotealueen valmistelun ja Esper- rakentamishankkeen myötä. Uusien toimintamallien suunnittelu käynnistyi syksyllä 2015 (vastaanottotoiminta, Mielentalo ja Perhetalo).

Ikäihmisten palveluissa on lisätty ennaltaehkäisevää, hyvinvointia ylläpitävää ja etsivää työtä, kuten HUOLI- ilmoitus, jonka avulla vanhuksesta huolestunut läheinen voi kertoa huolensa. Huoli- ilmoituksia tuli touko-joulukuun aikana yhteensä 21. Ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä tehtiin noin 200, joista 90:ssä on tarve jatkotoimille. Omaishoitajille tarjottiin mahdollisuus terveystarkastuksiin.

Palveluneuvo, keskitetty sotepalveluiden palveluohjausyksikkö käynnistyi 1.2.2015. Se vastaa palvelutarpeen arvioinnista ja palveluohjauksesta sosiaalipalveluihin.

Hyvinvoinnin virtaa Mikkeliissä- hanke käynnistyi ja osana sitä Liikkumisen unelmavuosi, joka on tarjonnut runsaasti mahdollisuuksia ja kannustusta kaikenikäisten mikkeliäisten liikkumisen lisäämiseen.

Kulttuuriin osallisuutta on lapsille ja nuorille mahdollistanut Kulttuuripolku ja Kulttuurikameli, jotka on toteutettu suunnitelmien mukaisesti vuosittain vakiintuneena toimintana varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Etelä-Savon sairaanhoitopiirin ESPER-hankkeessa toteutetaan prosenttiperiaatetta osana koko sairaala-alueen ympäristö- ja taidesuunnittelun kokonaisuutta. Kirkonvarkauden prosenttitaidehankintoihin julistettiin kutsukilpailu. Kilpailun taideteokset tulevat asuntomessualueelle viimeistään alkukesän 2017 aikana. Mikkelin kaupungin kulttuuripalvelut järjesti vuosijuhlapäivänä mm. opastettuja kierroksia kulttuuriperintöohjelmaan liittyen.

Suomi 100 v. juhluvuoden suunnittelua on tehty kaupungin poikkihallinnollisella työryhmällä ja muiden toimijoiden kanssa. Vuoden aikana on ollut avoimia tilaisuuksia, työpajoja ja tiedotusta.

Järjestöyhteistyössä on tehty ja kehitetty kumppanuussopimuksia avustusta saavien järjestöjen kanssa. Avustuksia on myös muutettu sähköiseksi (mm. nuoren taiteilijan apuraha 2015). Järjestöavustusten yhteistä linjausta ja ohjeistusta on hahmotettu, siitä huolimatta käytännössä on eroavuuksia eri toimialoilla.

Vaikutusten ennakkoarvointimallin ja ohjeen valmistelu päätöksenteon valmisteluun on aloitettu. Yhtenäisen toimintamallin käyttöönotto vuoden 2016 aikana.

Hyvinvoinnin tilan muutokset 2015

Nuorten päihteiden käyttö on vähentynyt kansallisesti ja Mikkeliissä, noin neljännes on raittiita ja yhä harvempi juo itsensä humalaan. Tupakkakeilut ja päivittäinen tupakointi ovat vähentyneet. Hyvä kehitys liittyy todennäköisesti saatavuuden sääntelyyn ja vanhempien asenne-muutoksiin.

Huolestuttavaa on, että nuoret pitävät päihteiden riskejä entistä vähäisempinä. Nuorilla on myönteinen asenne sähkötupakkaan, nuuskaan ja kannabikseen. Sähkötupakan ja nuuskan käyttö on lisääntynyt. Nuorten parissa työskentelevät kertovat, etteivät nuoret helposti kerro päihteiden käytöstään, etenkin huumeista. Ennaltaehkäisyyn panostus nähdään tärkeänä, sillä lopettaminen on vaikeaa riippuvuuden synnyttyä.

13 prosenttia 8.-9. luokkalaisista kokee läheisen päihteiden käytön aiheuttavan ongelmia. Koko väestöä koskevassa kyselyssä (11/2014) läheisen alkoholinkäytöstä oli huolissaan yli 60 prosenttia vastaajista.

Peliriippuvuus ja sosiaalisen median käyttö lisääntyvät lieveilmiöineen, kuten vaikutuksina koulunkäyntiin, unen vähäisyyteen, liikkumattomuuteen sekä kiusaamiseen, johon on internetissä vaikea puuttua.

Koulukiusattuna on mikkeliäisistä lapsista ja nuorista yhä moni. Laajojen terveystarkastusten (2015) oppilasarvioiden mukaan 5-luokkalaista

18 prosenttia on mukana kiusaamisessa (joko kiusattuna tai kiusaajana), opettajan arvio kiusaamisesta oli 8 prosenttia. 5-luokkalaisista noin 50 prosenttia ilmoittivat huomanneensa muiden kiusaamista (vastaukset kyllä/ehkä). Tarkastusten mukaan 8-luokkalaisista oli oman ilmoituksen mukaan ollut kiusattuna 11 prosenttia ja 29 prosenttia oli huomannut toisia kiusattavan. Opettajan arvio 8-luokkalaisten koulukiusaamisen ilmenemisestä oli 5 prosenttia (kiusaajana/kiusattuna).

Aikuisväestöllä huolestuttavaa on, että yhä useampi kokee, ettei jaksa työssään vanhuuseläkeikään saakka. Masennus on yleistä ja johtaa usein ennen aikaiseen eläköitymiseen. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeelle jäädään Mikkeliissä muita alueita useammin jo 16–24-vuotiaana. Terveysriskit, kuten runsas alkoholin käyttö, tupakointi, lihavuus ja yksinäisyys ovat yleisempiä miehillä kuin naisilla.

Positiivista on mikkeliäisten aktiivinen osallistuminen esim. järjestötoimintaan. Mikkeli koetaan turvalliseksi paikaksi asua. Mikkeliiläiset kokevat itsensä keskimääräistä onnellisemmiksi, vaikka elämänlaatu ja terveys koetaan heikommaksi kuin vertailualueilla. Säännöllistä liikkumista harrastavia on määrällisesti vähän. (ATH-tutkimus 2013–2015, THL.)

Eläkeläisten köyhyys on ollut Mikkeliissä vertailukuntia yleisempää. Omaishoidon tuen piirissä on yhä useampi omaistaan hoitava. Omaishoitajia tuetaan, heille on muun muassa tarjottu mahdollisuus terveystarkastukseen. Ikäihmisten kaatumisten määrä on pienentynyt ja on Mikkeliissä vertailukuntia harvinaisempaa. (Sotkanet, ATH 2013–2015, THL.)

Kokonaisuutena tärkeää hyvinvoinnin lisäämiseksi on yksinäisyyden torjunta, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen, mielenterveyden ja terveyden elintapojen tukeminen, erityisesti päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja haitallisen käytön varhainen tunnistaminen, liikkumisen lisääminen, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen liittyvään kehitykseen puuttuminen.

Elinkeinojen hyvinvointi

Elinkeinojen hyvinvointiohjelman tavoitteena on:

1. Mikkelin vetovoiman, liiketoimintaympäristön ja aluetalouden kehittäminen
2. Osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen
3. Kärkialueiden liike- ja kehittämistoiminnan kasvu

Mikkelin elinkeinorakenne on pk- ja mikroyritysvaltainen. Yli puolet yrityksistä on palveluyrityksiä. Mikkeliissä on runsaammin kuin Suomessa keskimäärin julkisen sektorin työpaikkoja (36%). Nämä piirteet ovat sekä vahvuus että heikkous. Suuryrityksiä on vähän ja veturiyritysten pieni määrä aiheuttaa sen, että merkittäviä lisäyksiä työpaikkamäärään tai kaupungin verotuloihin on vaikeaa saada aikaan.

Mikkelin logistinen sijainti on vahvuus, samoin tietyt vetovoimatekijät kuten luontoympäristö ja Saimaa. Mikkeli on Suomen merkittävin vapaa-ajan keskittymä vapaa-ajanasuntojen määrällä mitattuna. Tämä sisältää isoja osittain vielä hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. Asenneilmastoa tulisi muuttaa enemmän mahdollisuuksiin tarttuvaksi.

Suomen taloustutkimuksen tekemässä vuoden 2015 Kuntien imago-tutkimuksessa Mikkeli oli mukana olevista kaupungeista suurin nousija sijalta 24. sijalle 8. Yksittäisistä kysymyksistä parhaat arvosanat Mikkeli saa perinteisesti sijainnistaan ja liikenneyhteyksistään. Imagotekijöissä Mikkeli sijoittui suurimmassa osassa kärkikymmenikköön ja lähes aina keskiarvon paremmalle puolelle. Erityisen hyvät arvot tulivat yritysten ja oppilaitosten välisestä yhteistyöstä, jossa oltiin 3. sijalla. Sekä kunnan markkinointi että keskustan kaupalliset palvelut ylsivät kumpikin 4. sijalle. Eniten kehitettävää olisi vastaajien mukaan työvoiman saatavuudessa (17. sija) ja asioiden tiedottamisesta yrityksille (19. sija). Kehityskohteet ovat samat kuin edellisellä tutkimuskerralla.

Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy aloitti toimintansa syksyllä 2015 ja kaikki keskeiset yritysrajoitukset operoivat toimijat saatiin saman katon alle Tuma-taloon.

Mikkeliissä perustettiin vuoden 2015 aikana kaikkiaan 202 uutta yritystä, joissa käynnistyshetkellä oli 158 työpaikkaa.

Vapaista yritystiloista on ylläpidetty seudulla yhteistyössä kuntien ja kiinteistövälittäjien nettirekisteriä, joka on vakiinnuttanut asemansa hyvin.

Mikkeli Entrepreneurship Societyn (ES) toimesta järjestettiin Ahjo Accelerator -kiihdytysohjelma. Ohjelmaan haki kaikkiaan 8 aloittavaa nuorten perustamaa yritystiimiä, jotka kaikki pääsivät loppuun asti. Uusia yrityksiä kiihdytysohjelmaan osallistuneista perustettiin 3 kappaletta.

Teollisuustontteja luovutettiin vuonna 2015 noin puolenkymmentä. Vuodenvaihteessa oli muutamia neuvotteluja vireillä.

Satamalahden arkkitehtuurikilpailun ja businessplanin valmistumisen jälkeen alueen suunnittelu jatkuu yleis- ja asemakaavoituksella. Businessplanissa esiin nousseet digitaalisuus, ekologisuus ja yhteisöllisyys huomioidaan soveltuvin osin alueen suunnittelussa. Ns. Veturitallin alueelle on laadittu Naistinki Oy:n toimesta hankesuunnitelmaa muun muassa toimitalon ja siihen liittyvien toimintojen sijoittamiseksi alueelle. Hankkeen etenemisen edellyttämä maanhankinta on käynnissä.

Asuntomessut Mikkeliissä 2017- messutoimisto aloitti toimintansa vuoden 2015 aikana. Kirkonvarkauden asemakaava-alueella, jossa asuntomessu-alue sijaitsee, aloitettiin kunnallistekniikan rakentaminen ja tonttien markkinointi. Infran rakentaminen on sujunut suunnitellusti, jopa hieman aikataulua edellä. Vuoden 2015 lopussa noin 20 messutonttia oli varattu.

Työllisyydenhoidon kehittämiskumppanuutta on jatkettu Mikkelin toimintakeskus ry:n kanssa ja vuoden 2015 aikana työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvua on pystytty hillitsemään vertailukuntien suhteutettuna.

Hankintojen kehittämistä on jatkettu valmistelemalla hallituksen hyväksyttäväksi hankintojen periaatteet ja yhteinen kriteeristö, joka lanseerataan koko konserniin.

EcoSairila- alueen kehittämisen tueksi on määritelty koko alueen kattava TKI-konsepti, jossa alueen kaavoituksen tavoitteita on tarkennettu ja aika-
taulutettu. Alueelle on tehty markkinointi- ja viestintäsuunnitelma ja veturiyrityksen ja yritysten sitouttaminen alueen kehittämiseen on käynnistetty.

Seudun matkailun kehittäminen on kanavoitunut muun muassa Kilpailukykyä vapaa-ajasta- ohjelman toimenpiteinä. Alueelle on lanseerattu uusi liiketoimintamalli ns. ”Vuokraamme mökkisi”- konsepti, jonka kansainvälisenä toteuttajana toimii Novasol. Lisäksi ko. ohjelmassa on koottu alueen matkailun palveluverkostoja sekä tuotettu uusia matkailupalveluja. Seudun vapaa-ajanasukille suunnattu Laiturilla-lehti ja siihen liittyvät some-kanavat julkaistiin kesällä 2015.

Kesällä 2015 käynnistyneessä Sotahistoria – menneisyys innovaatioympäristönä- hankkeessa valmistellaan Sotahistoriakeskuksen perustamispäätöstä vuonna 2017. Hankkeessa luodaan Sotahistoriakeskuksen toiminnan sisältösuunnitelma, mallit digitaalisen tiedon hyödyntämiseksi keskuksen toiminnassa ja laaditaan keskuksen liiketoimintasuunnitelma.

Ympäristön hyvinvointi

Ympäristön hyvinvointiohjelman päämääränä on:

1. Monipuolisen ja puhtaan luonnon vetovoimaisuuden hyödyntäminen
2. Ekologisuuden ja ekotehokkuuden lisääminen
3. Rakennetun ympäristön laatu

Metsäsairailan kaatopaikan sekajätettä on toimitettu Kotkan Energian Hyötyvoimalaan. Jätteiden lajitteluhallissa lajitellaan muun muassa pienkuoria ja rakennusjätettä. Biokaasulaitoksen ympäristölupa on laitettu vireille.

Etelä-Savon Energia Oy:n Pursialan voimalaitokselle on rakennettu uusi kaukolämpöakku, jonka avulla Pursialan voimalaitoksen käytön optimointi on tehokkaampaa ja öljyn käyttöä voidaan leikata entisestään. Akku on käyttöönottovalmiudessa 2015 lopussa.

Hiilidioksidipäästöjen (CO₂) osalta viimeisin laskettu tieto on vuodelta 2013 ja ennakkotieto vuodelta 2014. Päästöjä aiheutuu eniten tieliikenteestä (36 %), seuraavaksi eniten kaukolämmön tuotannosta (18 %), kuluttajien sähkön kulutuksesta (16 %), erillislämmityksestä (11%), maataloudesta (9%) ja jätehuollosta (5%). CO₂- päästöjä on merkittävästi vähennetty viimeisen laskennan jälkeen kaukolämmön sekä sähkön tuotannossa.

CO₂- määrästä ohikulkuliikenne muodostaa huomattavan osan. Omiin liikennemääriin voidaan vaikuttaa hyvällä kevyenliikenteen verkostolla ja hyvillä joukkoliikennedyteyksillä. Biokaasulaitosten perustamiseen tähtäävät hankkeet ovat askel kohti biopolttoaineiden tuotantoa. Kaukolämmön päästöjen hallinta on hoidettu hyvin. Kaukolämpöverkoston laajentamisella voidaan pienentää erillislämmityksen osuutta CO₂- päästöistä. Ristiinan keskusta-alueen kaukolämpöhanke etenee.

Luomutilojen lukumäärä on pienentynyt. Syynä saattaa olla, että vuoden 2015 luomuehdot eivät kannustaneet liittymään luomutuotantoon. Tiedotusta on lisätty, mutta luomutilakierto kestää minimissään 5 vuotta.

Uusia kevyen liikenteen väyliä on rakennettu muun muassa Kirkonvarkauden uudelle asuinalueelle, ensimmäisinä kohteina Asuntomessualueen väylästä. Suomenniemen taajamaan on valmistunut kevyenliikenteenväylä. Samoin Ristiinan taajamassa on parannettu kevyenliikenteenväylästä. Urpolan alueen kevyenliikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta on parannettu Valtatie 5:n peruskorjauksen yhteydessä muun muassa uusimalla Selännekadun ylikulku eli ”Urpolankaari”. Urpolan koulun kohdalle on rakennettu saattoalue. Vuoden 2015 aikana käynnistettiin hanke ”Pyöräilystä ja kävelystä potkua Mikkelin kulmille!”

Pintavesien tilaa on parannettu uudistamalla kaupungin keskusta-alueen hulevesien johtamisjärjestelyjä ja Ristiinan harmaavesilinjoja sekä torjumalla viemäriverkoston vuotovesiä. Veturitallin luhdan hulevesialtaan rakentaminen on aloitettu.

Pohjavesien tilaa on parannettu kaupungin keskusta-alueen hulevesien johtamisen uudelleen järjestelyllä Kattilanlahdesta Kenkäveron puhdistamon edustalle. Pohjavesien suojelusuunnitelmat on hyväksytty valtuustossa. Suunnittelu- ja kunnostustyöt vedenottamon vedensaannin turvaamiseksi jatkuvat.

Kiinteistöjä on korjattu ja investointeja tehty, mutta korjausvelan määrä on kasvava. Kaupunki pyrkii aktiivisesti luopumaan tarpeettomaksi jääneistä kiinteistöistä.

Koko kaupungintason tavoitteet, niiden lähtötasot 2013, tavoitetasot 2017 sekä toteutuma vuonna 2014 ja 2015¹ on esitetty seuraavassa taulukossa.

1 Kaikkien mittareiden osalta ei ole saatavissa tietoa vuodesta 2015, jolloin on käytetty viimeisintä saatavilla olevaa tietoa.

Asukkaiden hyvinvoinnin strategiset tavoitteet

Vaikuttavuusindikaattori	lähtötaso vuonna 2012	vuosi 2013	vuosi 2014	vuosi 2015	tavoitetaso vuonna 2017
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % -osuus	8,3, %	6,8 %	tietoa ei ole saatavilla vuodelta 2014	tietoa ei saatavilla	7,5 %
Ei yhtään läheistä ystävää % -osuus	8-9 lk:t: 9,6 % Amm.opisk: 7,2 % Lukiolaiset: 6 %	8-9 lk:t: 8,6 % Amm.opisk: 8,0 % Lukiolaiset: 6,6 %	tietoa ei saatavilla	*tietoa ei saatavilla	8-9 lk:t: 6,5 % Amm. opisk: 5,8 % Lukiolaiset: 5 %
Vanhemmuuden puutetta, % -osuus	8-9 lk:t: 20 % (koko maa 22,3) Amm.opisk: 27,3 % (koko maa 26,1) Lukiolaiset: 21,5 % (koko maa 21,7)	8-9 lk:t: 21,6 % Amm.opisk: 25,3 % Lukiolaiset: 16,6 %	tietoa ei saatavilla	*tietoa ei saatavilla	8-9 lk:t: 19 % Amm.opisk: 24 % Lukiolaiset: 18 %
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % -osuus	8-9 lk:t: 8 % Amm.opisk: 4,5 % Lukiolaiset: 1,9 %	8-9 lk:t: 7 % Amm.opisk: 4 % Lukiolaiset: 1 %	*tietoa ei saatavilla	*tietoa ei saatavilla	8-9 lk:t: 0 % Amm.opisk: 0 % Lukiolaiset: 0 %
Humalajuominen, % -osuus	8-9 lk:t: 12 % Amm.opisk: 40 % Lukiolaiset: 26 %	8.-9. lk: 14 % Amm.opisk: 34 % Lukiolaiset: 16 %	*tietoa ei saatavilla	*tietoa ei saatavilla	8-9 lk:t: 7 % Amm.opisk: 30 % Lukiolaiset: 20 %
Tupakointi päivittäin, % -osuus	8-9 lk:t: 15 % Amm.opisk: 42 % Lukiolaiset: 10 %	8.-9. lk: 18 % Amm.opisk: 37 % Lukiolaiset: 7 %	*tietoa ei saatavilla	*tietoa ei saatavilla	8-9 lk:t: 10 % Amm.opisk.: 32 % Lukiolaiset: 5 %
Kokeillut laittomia huumeita, % -osuus	8-9 lk:t: 8 % Amm.opisk: 23 % Lukiolaiset: 12 %	8.-9. lk: 9 % Amm.opisk: 18 % Lukiolaiset: 4 %	*tietoa ei saatavilla	*tietoa ei saatavilla	8-9 lk:t: 5 % Amm.opisk: 15 % Lukiolaiset: 8 %
Sairastavuusindeksi	105,7 (koko maan keskiarvo 100)	106,1(koko maan keskiarvo 100)	105,1 (koko maan keskiarvo 100)	tietoa ei vielä saatavilla	100 (koko maan keskiarvo)
PYLL – indeksi (ehkäistävissä olevat ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet)	Alkoholin ja tupakoinnin aiheuttamat kuolemat suurin ennenaikaista kuolleisuutta aiheuttava tekijä	PYLL – indeksi 2007–2011: Alkoholilla suuri merkitys. Mikkelin naisten osalta: pienet menetykset alkoholiperäisistä sairauksista ja myrkytyksistä, joiden suhteen trendi on jopa laskeva. Miehillä alkoholiperäiset sairaudet ja myrkytykset: pitkäaikaistrendi laskeva.	uudet tiedot saadaan 2016	uudet tiedot saadaan 2016	Alkoholin ja tupakan aiheuttamat ennenaikaiset kuolemat vähenevät, laskee koko maan keskiarvotasolle
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö:					
kirjaston käyttö/kävijät	467 157	603 102	523 071	Pientä laskua odotettavissa, koska kirjastot olivat kiinni kaksi viikkoa järjestelmän vaihdon takia.	500 000
museot/kävijät	28 024	22 136	22 346	n. 27 000	30 000
orkesteri/kuulijamäärä	11 494	15 393	13 578	15 862	17 000

Yleiset kulttuuripalvelut:					
1. Kävijämäärä omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa	21 340	20 574	21 100	33261	24 000
2. Kävijämäärä tapahtumissa, joihin myönnetty kohdeavustusta	30 015	15 522	10 000	20825	32 000
3. Säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä	20 665	16 220	20 000	7233	22 000
uimahallikäynnit	166 276	172 155	171 608	164 530 (Naisvuori 57 225, Viihdeumala Rantakeidas 107 305, kuntosali 22038)	230 000
teatterin kävijämäärät	51 567	50 388	58 464	43 827	55 000

*) Joka toinen vuosi toteutettavan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemän kouluterveyskyselyn vuoden 2015 toteuttaminen epäonnistui ja Mikkeli ei saa kuntakohtaisia tuloksia. Mikkelin osalta viimeisimmät tiedot ovat vuodelta 2013.

Elinkeinojen hyvinvoinnin ja kaupungin elinvoiman vaikuttavuusmittareiden toteutuminen

Vaikuttavuusindikaattori	lähtötaso vuonna 2012	vuosi 2013	vuosi 2014	vuosi 2015	tavoitetaso vuonna 2017
Yritysten nettolisäys ja kasvuyritysten määrä (TEM-määritelmän mukaan)	122 yritystä		90 yritystä (tilanne 6.11.2015) Miset Oy:n arvio koko vuodesta on yht. 110 yritystä	202 yritystä, joissa perustamishetkellä 158 työpaikkaa	140 yritystä/vuosi tai 560 ajalla 2014-2017
Työpaikkakehitys ja työpaikkaomavaraisuusaste%	23 506 henkilöä ja 104 %		23 094 henkilöä ja 104 %	tietoa ei saatavilla	24 500 henkilöä ja 106 %
Mikkelin mainekuvan kehitys	Imagotutkimuksen 7. sija Yleinen yritysilmasto 3.12		2014: 24. sija 3.5	2015: 8. sija tietoa ei saatavilla	4 .sija 3.5
Mikkelin väkiluvun kehitys ja huoltosuhde	+65 henkilöä ja 54,4 (Tilastokeskus) 55,6 (Sotkanet)		+116 henkilöä ennuste 2015: 61,5 (Tilastokeskus) 59,0/v. 2013 (koko maa 2011/52,9→ v. 2013/ 55,7)	54 674 (+69, ennakkotieto) tietoa ei saatavilla	+250 henkilöä
Työttömyysaste % - alle 25-vuotiaat - alle 30-vuotiaat valmistuneiden osuus	12,3 % 15 % 32,7 %		12,1 % 18 % tieto puuttuu	13,5 % 15,9 % tieto puuttuu	alenee alle 8,3 %:iin alenee alle 10 %:iin alenee alle 27 %:iin
15-64-vuotiaiden työllisten prosenttiosuus samanikäisestä väestöstä	60 % (valtakunnan ka 70 %)	64 % (2012) (koko maa 66 %)		tietoa ei saatavilla	nousee 70 %:iin (valtakunnallinen tavoite 75 %)
Asukkaiden koulutustaso (tutkinon suorittaneiden määrä)	69,9 %	71 % (Maakuntaliitto 2013)		tietoa ei saatavilla	nousee 75 %:iin (valtakunnallinen tavoite 75 %)
Kärkialueiden T&K&I rahoituksen määrä	22 milj. euroa	tietoa ei saatavilla		tietoa ei saatavilla	34 milj. euroa
Työllisten määrä kärkialayrityksissä - teknologia	1400 hlöä				3000 hlöä

- palvelut	23 500 hlöä				24 600 hlöä (TIETO ON LÄHTÖKOHTAISESTI VÄÄRIN)
- matkailu	400 yritystä				440 yritystä
Matkailun yöpymisten määrä/vuosi	kaupunki: 216 645 vrk Mikkelin seutu: 277 155 vrk	345 030 vrk	251 117 vrk 321 813 vrk	304 856 vrk	280 000 vrk

Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin vaikuttavuusmittareiden toteutuminen

Vaikuttavuusindikaattori	lähtötaso vuonna 2012	vuosi 2013	vuosi 2014	vuosi 2015	tavoitetaso vuonna 2017
Asemakaavoitetuilla alueilla virkistysalueiksi kaavoitettu alueiden osuus	69 %	(lähtö- ja tavoitetaso väärin!)	15 %	15 %	70 %
Kasvihuonekaasupäästöt	t CO2-ekv/as 6,2	t CO2-ekv/as 6,1 (viimeisin tieto vuodelta 2012)	t CO2-ekv/as 6,1	arvio 5,7	t CO2-ekv/as 5,5
Ekologinen jalanjälki	gha/as 5,9	ei uudempaa tietoa	ei uudempaa tietoa	ei uudempaa tietoa	gha/as 5,5
Uusiutuvan energian osuus koko energiantuotannosta (ESE Oy)	68 %	Pursialan tekninen puupolttoaineosuus on teknisesti 85 %, loppu 15 % kotimaista turvetta.	80,5 %	80,3 %	85 %
Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä/asukas	107 kg/as	V. 2013 asumisen sekajätteen loppusijoitusmäärä oli 97 kg/as. Energiahyödyntämiseen sekajätettä meni 149 kg/as.	75,8 kg/asukas	59,9 kg/asukas	75 kg/as
Luomumaatilojen osuus kaikista maataloista	8,7 %	8,1 %	9,1 %	10 % tiloista	15 %
Luomussa olevan peltopinta-alan % -osuus kaikesta peltopinta-alasta	11,9 %	14,3 %	13,1 %	11,7 % peltopinta-alasta (1636,73 ha/13	18 %

Vaikuttavuusindikaattori	lähtötaso vuonna 2012	vuosi 2013	vuosi 2014	vuosi 2015	tavoitetaso vuonna 2017
				883,09 ha)	
Korjausvelka kaupungin omistamien kiinteistöjen osalta	1109 €/asukas	1 119 €/asukas	1 216 €/asukas	Ei vielä tietoa	1000 €/asukas
Todettujen sisäilmaongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus koko kiinteistökannasta	Kiinteistöjen määrä v. 2014 (?)	Koulut 12/30 Päiväkodit 5/42 Muut 5 kpl	Koulut 9/25 Päiväkodit 5/42 Muut 3 kpl	Koulut 6 kpl Päiväkodit 3 kpl Muut 8 kpl	20 5 pienempi
Asiakastytyväisyys, asteikolla 1...5	Puistot 3,51 Liikenneväylät 3,29	Puistot 3,53 Liikenneväylät 3,38	Puistot 3,55 Liikenneväylät 3,30	Tutkimusta ei tilattu	Puistot 4 Liikenneväylät 4
Hoidettujen ja opastettujen retkeilyreittien pituus (43 km), opastettu ja tuotettu	ei lähtöarvoa	Retkeilyreittien osalta hoidettuja ja opastettuja (niin että reitille voidaan oikeasti ohjata) on 16,1 km. Säynähti 5,1 km ja Kerovuori 5 km.	Retkeilyreittien osalta hoidettuja ja opastettuja (niin että reitille voidaan oikeasti ohjata) on 16,1 km. Säynähti 5,1 km ja Kerovuori 5 km	Retkeilyreittien osalta hoidettuja ja opastettuja (niin että reitille voidaan oikeasti ohjata) on 16,1 km. Säynähti 5,1 km ja Kerovuori 5 km	100 %
Koululaisten luontopäivien määrä	2,5 kpl/ koululainen/a	2,5 kpl/ koululainen/a	2,5 kpl/ koululainen/a	2,5 kpl/ koululainen/a	3,5 kpl/koululainen7a
Vesistöissä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrän %-osuus	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus	33 %	33 %	33 %	33 %	50 %

Kullakin hyvinvointiohjelmalla on monialaiset ohjausryhmät, joissa on laajasti mukana yhteistyöverkostojen jäseniä sekä viranhaltijoita ja kaupungin hallituksen nimeämä edustaja. Valtuusto on seminaareissaan 1.9.2014 ja 8.12.2014 käsitellyt hyvinvointiohjelmaa ja antanut evästyksiä ohjelmien päivittämiseksi. Alkuvuodesta 2015 ohjausryhmät ovat päivittäneet hyvinvointiohjelmat ja ne on viety Kuntaliiton ylläpitämään valtakunnalliseen sähköiseen hyvinvointikertomukseen, jonka jatkokehittämisessä Mikkelin kaupunki on aktiivisena jäsenenä mukana.

Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelma

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 21.1.2013 § 16 Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman. Edelleen kaupunginvaltuusto päätti 17.6.2013 § 90, että mahdolliset uudet talouden tasapainotustoimenpiteet valmistellaan ja tehdään hyväksytyn ohjelman linjausten mukaisesti, ja että mahdolliset palvelustrategian muutostarpeet tuodaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi erikseen.

Ohjelman strategiset tavoitteet

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.1.2015 § 8 tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmaan tehdyt päivitykset vuosille 2015- 2016. Keskeinen periaate tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa on, että ”kaupunki jatkaa kasvustrategiaa, mutta hillitsee ja priorisoi investointeja siten, että absoluuttinen velkamäärä ei kasva. Palvelutuotannosta haetaan säästöjä siten, että peruspalvelutasosta pidetään huolta”.

Ohjelman toteutuminen

Mikkelin kaupungin vuoden 2015 tilinpäätöksen mukainen vuosikate oli 11,6 milj. euroa. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman linjauksen mukaisesti investointiohjelman on oltava kasvua tukeva nettoinvestointien ollessa enintään 20 miljoonaa euroa. milj. euroa. Vuoden 2015 nettoinvestoinnit olivat 24,0 milj. euroa ylittäen ohjelmassa asetetun tavoitteen. Vuosikatteella eli tulorahoituksella ei kyetty rahoittamaan tilikauden investointeja.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman mukainen velkamäärän hallinnan tavoite ei toteutunut, kaupungin velkamäärä kasvoi tilikauden aikana 10,0 milj. euroa 181,6 milj. euroon. Suunnitelmakaudella 2016- 2019 velkamäärä kasvaa edelleen.

Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon toiminnallisesta ja rakenteellisesta integraatiosta (ESPER- hanke) saatavien säästöjen on arvioitu olevan 4,75 milj. euroa vuosina 2017- 2020. Hanketta valmistelevat kunnat palkkasivat yhteisen muutosjohtajan, joka aloitti sosiaali- ja terveystoimen alueellisen tuotanto-organisaation kokoamisen helmikuussa 2015.

Tasapainoisen kasvun ja talouden työryhmää täydennettiin kaupunginhallituksen päätöksen 14.9.2015 § 282 mukaisesti kaupunginvaltuustossa edustettuina olevien ryhmien edustajilla. Työryhmä käsitteli syksyn 2015 aikana sopeuttamistoimenpiteitä ja totesi osan toimenpiteistä viivästyneen merkittävästi, mikä on aiheuttanut talousarvion ylittymistä vuoden 2015 osalta. Näistä merkittävimpinä erinä mainittakoon erikoissairaanhoidon tuottavuusohjelman riittämättömyys, perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen ostopalvelujen kasvu edelleen sekä kouluverkon uudistumisen viivästyminen.

2016 talousarvio (kv 9.11.2015 § 104) sisältää tilikautta koskevia tasapainottamistoimenpiteitä. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman työryhmä valmisteli syksyn 2015 aikana yhdessä ao. lautakuntien kanssa päätöksentekoa varten talouden tasapainottamisen edellyttämät ja ohjelman tunnistamat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi talousarviovuoden 2016 osalta. Lisäksi työryhmä aloitti ohjelman jatkoon valmistelun vuosille 2017- 2020.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman toimenpiteiden edistymisestä on raportoitu kaupungin raportointisuunnitelman mukaisesti ja tilinpäätöksessä on annettu toimialoittain selvitys tasapainottamistoimenpiteiden toteutumisesta. Kokonaisuutena voidaan todeta, tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen on jatkunut. Toimenpiteiden eteenpäin viemisessä ohjelman mukaisesti on kehitettävää.

Konsernin tavoitteiden toteutuminen

Kaupunki on määritellyt 12 tytäryhtiölle valtuustoon nähden sitovat tavoitteet. Näiden yhtiöiden tehtävänä on palvelutuotannon hoitaminen tai kaupungin kehittämistoimintaan keskeisesti osallistuminen. Konserniyhtiöiden tulee toimia kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjetta.

Etelä-Savon Energia Oy (konserni)

Omistus 100 %

Toimiala: Sähkön- ja kaukolämmön yhteistuotanto, sähkön siirto

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Energia-ala on murroksessa. Sähkön hinta on niin alhainen, että vastapainesähkönkään tuottaminen ei aina ole kannattavaa. Tuettu uusiutuva energia on sotkenut sähkömarkkinoita. Viime vuodet ovat olleet erittäin lämpimiä, jolloin polttoaineiden käyttö on ollut pientä. Tammikuu 2016 oli kuitenkin jälleen kylmä, jolloin huomattiin, että polttoaineketjujen toimivuus oli lämpimien vuosien aikana rapautunut niin, että polttoainetoimitukset eivät toimineet täysin toiveiden mukaisesti. Jatkossa yhtiöt tulevat panostamaan aurinkoon ja tuuleen energiantuotannossa. Sähkön siirrosta alkoi uusi valvontakausi 2016- 2020 ja uusi valvontamalli mahdollistaa edelliskautta korkeamman tuottotason sähkön siirrolle.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Vuosi 2015 oli ennätysellisen lämmin, lämmöntarveluvun ollessa vain 3939, kun vuoden budjetti oli laadittu lämmöntarveluvulle 4400. Lisäksi sähkönhinta jatkoi tukkumarkkinoilla laskua ja näiden yhteisvaikutus vei emoyhtiön tuloksen tappiolliseksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Ympäristöystävällisen energian hankinta ja tuotanto:

Tavoite	Mittari	Toteutuma 2015
Saavutetaan Pursialan (ympäristöystävällisen) lämmön ja sähkön tuotanto-tavoitteet	käytettävyys 98%	Toteutui 99,4%
Tuotannon ympäristöystävällisyyden ja kannattavuuden varmistaminen	Uusiutuvilla polttoaineilla tuotetaan 85% energiasta sekä polttoainehankinnan kustannusten kasvu alle keskiarvon	Ei toteutunut Uusiutuvien polttoaineiden osuus 81%
Sähköntuotanto-osuuksien kannattavuuden parantaminen	Mankala-hintojen pysyminen pörssi-hintojen alapuolella	Ei toteutunut

Luotettava ja tehokas energian siirto sekä myynti:

Tavoite	Mittari	Toteutuma 2015
Siirto- ja lämpöverkkojen käytön ja rakentamisen optimointi	Sähkön siirtohäviöiden ja lämmön verkosto- sekä mittaushäviöiden osalta kaupunkiyhtiöiden keskiarvo	Toteutui Häviöt samalla tasolla kuin kaupunkiyhtiöillä keskimäärin
Sähkön myynnin kannattavuuden parantaminen	Tulos positiivinen	Ei toteutunut tulos negatiivinen v. 2014, tulos negatiivinen v. 2015
Kaukolämmön kilpailukyvyyn turvaaminen	Nykyisen tulostason säilyminen	Ei toteutunut kaukolämmön tulos v. 2013 2642 tuhatta euroa v. 2014 2987 tuhatta euroa v. 2015 2305 tuhatta euroa

Uudet energiapalvelut:

Tavoite	Mittari	Toteutuma 2015
Osaamisen varmistaminen	Pystytään myymään ja toteuttamaan uudet ratkaisut	Toteutunut Hankittu osaamista aurinkopaneelien myyntityöhön ja asentamiseen
Älykkäät energiaratkaisut	Liikevoiton parantaminen	Ei toteutunut liikevoitto: v. 2013 5,7 milj. euroa v. 2014 6,5 milj. euroa v. 2015 4,0 milj. euroa
Uudet bioenergiatuotteet	Liikevoiton parantaminen	Ei toteutunut
		liikevoitto v. 2013 5,7 milj. euroa v. 2014 6,5 milj. euroa v. 2015 4,0 milj. euroa

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Suoritteet (GWh)			
Sähkön myynti	290	340	265
Lämmön myynti	366	420	355
Höyry ja teollisuuslämpö	64,2	70	68,0
Tehokkuus/taloudellisuus			
Sijoitetun pääoman tuotto-%	6,2	6	3,8
Omavaraisuusaste	21,2	23	20,4
Oman pääoman tuotto-%	9,7	7	5,4
Osinko 1000 €)	2 860	50 % tuloksesta	2 860
Toiminnan laajuustiedot			
Liikevaihto, milj. euroa	52,1	53	49,2
Liikevoitto milj.euroa	6,5	6,0	4,0
Liikevoitto-%	12,4	11,3	8,2
Investoinnit 1000 €	6,1	8	7,8
Henkilöstö 31.12.2015			
Vakituinen henkilöstö	92	91	93
Määräaikaiset	6	10	8

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

- Pursialan polttoaineenvastaanoton uusinta: julkinen kilpailutus tehtiin vuonna 2015. Rakentaminen alkaa keväällä 2016.
- Lämpöakku (mahdollinen): valmistui joulukuussa 2015.
- Biokaasulaitokset (Haukivuori ja Mikkeli): ESE on osakkaana BioHauki Oy:ssä sekä BioSairila Oy:ssä. BioHauki on YVA- prosessissa ja BioSairilan ympäristöluvasta on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

ESE- konsernin hallitukset ja toimitusjohtajat ovat vastanneet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valvonta on osa prosessien toimivuuden ja oikeellisuuden varmistamista. Riskienhallinta on perustunut riskien tunnistamiseen ja toimenpiteisiin näiden riskien poistamiseksi tai niihin varautumiseksi. ESEllä on käytössä sertifioitu toimintajärjestelmä, joka täyttää standardien (ISO 9001 laatujärjestelmät, ISO 14001 ympäristöjärjestelmät sekä OHSAS 18001 työturvallisuus ja työterveysjohtamisjärjestelmät) vaatimukset.

Konsernin tunnistetut riskit ja niihin varautuminen

Strategiset riskit

ESEn strategiset riskit liittyvät Pursialan voimalaitoksen tuotannon kannattavuuteen sekä sähkön ja kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Lämpimät vuodet pitävät Pursialan voimalaitoksen tuotantomäärät alhaisella tasolla ja ns. minimikuormalla ajaminen heikentää tuotannon hyötysuhdetta. Pursialan voimalaitos pystyisi tuottamaan enemmän lämpöä, kuin tällä hetkellä on olemassa lämpökuormaa. Sähkönmyynnissä katteet ovat erittäin pienet, sillä markkina on hyvin kilpailtu ja tukkumarkkinahinnat ovat historiallisen alhaiset. Kaukolämmössä haasteena on energiankulutuksen väheneminen sekä maalämpöratkaisujen imagoetu markkinoinnissa.

Sähkön hintariskeihin varaudutaan riskipolitiikalla, jonka ESEn hallitus on hyväksynyt. Riskipolitiikka määrittelee, miten tulee varautua markkinahintariskiiin, määräriskiiin, vastapuoliriskiiin, likviditeettiriskiiin, aluehintariskiiin, tarjousriskiiin ja luottoriskiiin. Lisäksi riskipolitiikka määrittelee rajat, joissa riskien tulee pysyä.

Energian tuotantokustannusten nousua on pyritty hillitsemään uudistamalla polttoaineenhankintaa, keskittämällä hankinta suuremmille toimijoille sekä ottamalla toimitusehdoksi toimitus terminaaliin tai voimalaitokselle. Näin ei kanneta itse enää riskiä tienvarsikasojen hävikistä. Lisäksi pyritään hankkimaan polttoaineita omien yhteyksien kautta vähemmän kilpailluilta Venäjän-markkinoilta.

Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat puupolttoaineen saannin turvaaminen Pursialan voimalaitoksella, lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus sekä sähkönjakelun varmistaminen. Polttoaineiden saantia on pyritty turvaamaan riittävillä polttoainesopimuksilla, omilla polttoaineiden varmuusvarastoilla sekä keskittämällä polttoaineterminaalitoiminnot Mikkelin Metsäsairilaan. Puupolttoaineiden saatavuutta varmistaa lisäksi oman polttoaineiden hankinnan kehittäminen Venäjällä.

Lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetilla. Pursialan lämmöntuotantokapasiteetti on noin 130 MW ja vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetti noin 110 MW. Vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetin tulee vastata kaukolämmön myyntimäärien kehitystä.

Verkkotoiminnan riskeinä ovat sähkönjakelun häiriöt ja sallitun tuoton laskentaan vaikuttavat viranomaissäädökset. Sähköverkon kehittämiseksi on laadittu suunnitelma, joka ohjaa verkkoon tehtäviä investointeja, joilla pyritään turvaamaan sähköverkon toimintavarmuus sekä kehittämään verkkoa. Sähkönjakelun häiriöitä pyritään lisäksi ennaltaehkäisemään siten, että verkon toimintakunnosta huolehditaan mm. huoltotoimenpiteillä ja verkonraivauksella. ESE-Verkko on kaapeloinut noin 55 % keskijänniteverkostaan ja yli 80 % pienjänniteverkostaan.

Muita riskejä ovat päästöoikeuksien riittävyys ja muutokset sähkön markkinahinnassa. Yhtiön saamat ja edellisiltä vuosilta yli jääneet päästöoikeudet riittävät vuonna 2015 Pursialan voimalaitoksen tarvitsemaan turpeen polttomäärään, koska Pursialan kattilatekniikka mahdollistaa puunkäytön aina 85 %:iin saakka. Sähkön hintariskeihin on varauduttu riskipolitiikalla.

Rahoitusriskit

Konsernin rahoitusriskeihin on varauduttu joko kiinteäkorkoisilla lainoilla tai hankkimalla lainoille suojaustuotteita. Tällä tavoin suojattuja lainoja on 60-80% konsernin lainakannasta aina vuoteen 2026 saakka.

Vahinkoriskit

Konsernissa on tunnistettu seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahinkoriskit, vastuuvahingot, tuotannon keskeytysriskit, ympäristövahingot ja tapaturmat. Vakuutusmäärät tarkastetaan vuosittain. Omaisuusvahinkoriskeihin on varauduttu omaisuusvakuutuksilla, joita ovat mm. laitosten ja irtaimiston vakuutukset sekä ajoneuvovakuutukset. Toiminnan vahinkojen varalta yhtiöllä on toimitusjohtajan, hallituksen, johtoryhmän ja toiminnan vastuuvakuutukset. Pursialan voimalaitoksen sekä Tikkalan tuotantojen mahdollisen keskeytyksen varalta on keskeytysvakuutus. Ympäristövahinkoihin on varauduttu mm. valitsemalla vähäpäästöisiä polttoaineita, parantamalla tulipalotilanteiden toimintavalmiuksia, vaihtamalla sähköverkkoon ympäristöystävällisiä muuntajia sekä ympäristövahinkovakuutuksiin.

Työtapaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä Työturvallisuuskorttikoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallista työtavoista. Lisäksi yhtiössä järjestetään säännöllisesti ensiapukoulutusta. Työtapaturmien varalta henkilöstöllä on lakisääteinen tapaturmavakuutus sekä matkavakuutus työmatkoille. Henkilöstölle on otettu myös vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus, joka on voimassa sekä töissä että vapaa-ajalla.

Sisäisen valvonnan kohteet ja menettelytavat

Toimivalta ja vastuut

Organisaation toimivalta ja vastuut on määritelty osakeyhtiölaissa, henkilökohtaisissa tehtäväkuvauksissa ja ESEN toimintajärjestelmässä.

Päätöksenteko

Emoyhtiön hallitus on konsernin korkein päättävä elin. Tytäryhtiöiden hallitukset päättävät yhtiöitä koskevista asioista. Konsernin toimitusjohtajalla on päätöksenteossa tukena johtoryhmä. Esimiesten tulee valvoa alaistensa tekemiä päätöksiä. Konsernissa noudatetaan lisäksi ”yksi yli”-periaatetta, jonka mukaan kukaan ei voi hyväksyä omia hankintojaan tai päättää taloudellisesti merkittävästä asiasta, kuten investoinnista tai oman alaisen palkkaamisesta tai tämän palkasta. Tällaisiin päätöksiin tarvitaan aina oman esimiehen lupa.

Henkilöstö

Henkilöstöä kohdellaan voimassaolevan lainsäädännön, työehtosopimusten, paikallisen sopimuksen sekä hyvien tapojen mukaisesti. Esimiehiä on ohjeistettu ESEmiehen käsikirjalla ja työyhteisöön on yhdessä henkilöstön kanssa laadittu ESEläisen pelisäännöt. ESE:ssä on käytössä varhaisen puuttumisen malli, johon jokainen uusi työntekijä perehdytetään toimintajärjestelmän mukaisesti. Konsernissa pidetään vuosittain kehityskeskustelut ja näiden yhteydessä suunnitellaan henkilöstön osaamisen kehittäminen. Henkilöiden sijaisjärjestelyt on mietitty ja sijaisuudet on kirjattu henkilökohtaisiin tehtäväkuvauksiin. Henkilöstöasioiden linjauksessa operatiivisella johdolla on apunaan hallituksen palkkajaos. ESE:llä on käytössä sertifioitu OHSAS 18001 työturvallisuus ja työterveysjohtamisjärjestelmä.

Työympäristön turvallisuuden kehittämiseksi saadaan ideoita ESE:ssä käytössä olevan työturvallisuusaloitetoiminnan kautta sekä läheltä piti-tilanteiden kirjaamisen kautta. Työturvallisuusaloitteet ja läheltä piti-tilanteet käsitellään osastopalavereissa, työsuojelutoimikunnassa ja johtoryhmässä.

Toiminta ja talous

Konsernille laaditaan vuosittain budjetti sekä investointisuunnitelma, jotka hallitus vahvistaa. Näiden suunnitelmien perusteella laaditaan konsernin kassabudjetti, jonka avulla määritellään vuosittainen rahoitus. ESE-konsernin toiminnalliset tavoitteet määritellään vuosisuunnitelun yhteydessä ja ne pohjautuvat pitkälti hallituksen vahvistamaan strategiaan. Strategian mukaisten tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmätasolla 2 kertaa vuodessa.

Kirjanpito ja maksuliikenne

Kirjanpito ja maksuliikenne hoidetaan ESEN oman henkilöstön toimesta. Tehtäviin on palkattu eri henkilöt. Heillä on kyseisiin tehtäviin tehtävänkuvaukset, joissa tehtävät on määritelty. Heidän ammatillinen osaaminen on varmistettu sopivan koulutustaan ja työkokemuksen kautta. Henkilöt osallistuvat koulutuksiin ammattitaidon säilyttämiseksi. ESEN käytännön mukaan jokaiseen maksuun tarvitaan asiattarkastaja sekä hyväksyjä, joiden tulee olla eri henkilöt. Omaehtoinen valvonta toimii eli kirjanpidossa tehdään täsmäytykset ja erot tarkastetaan.

Ympäristöasiat

ESE-konsernissa on sertifioitu ISO 14001 –ympäristöjärjestelmä, jota toiminnassa noudatetaan. Konsernissa julkaistaan vuosittain ympäristöraportti.

Omaisuuden hallinnointi

Jokainen työntekijä on velvollinen käsittelemään työnantajan omaisuutta vastuullisesti, kuten heidän tulee myös kunnioittaa asiakkaan omaisuutta. Nämä on määritelty ESEläisen pelisäännöissä, joka on osa ESEN toimintajärjestelmää. Omaisuuteen kohdistuvat riskit arvioidaan vuosittain vakuutusyhtiön kanssa ja riskit pyritään poistamaan omaisuusvakuutuksiin.

Hankinnat

Hankintojen tekeminen on määritelty ESEN toimintajärjestelmässä. Hankintojen tekemiseen on määritelty hankintarajat ja -valtuudet.

Tietohallinto, tietoturva ja tietosuoja

ESE-konsernissa on tietohallintasuunnittelija, joka vastaa tietosuojan hallinnan kehittämisestä ja koordinoinnista liiketoimintojen tarpeet huomioiden. Vastuu ESEN asioihin liittyvästä tietoturvasta on jokaisella käyttäjällä ja tämä on määritelty ESEläisen pelisäännöissä. Jokaiselle työntekijälle on annettu tietoturvaohje, jota tulee noudattaa. Vuoden 2016 aikana ESE-konsernissa tehdään tietoturvamäärittelyyn liittyvä dokumentti. ESEN rekistereissä olevista henkilötiedoista on laadittu rekisteriselosteet henkilötietojen käsittelystä.

Sisäisen valvonnan arviointi

Sisäinen valvonta on osa päivittäistä toimintaa. Sisäiseen valvontaan liittyviä asioita on määritelty mm. Paikallisessa sopimuksessa sekä Toimintajärjestelmässä. Tilintarkastaja on se ulkopuolinen henkilö, joka tilintarkastusta suorittaessaan tekee valvontaa, eikä hän ole raportoinut väärinkäytöksistä. Myöskään esimiesten suorittamassa päivittäisen työn valvonnassa ei väärinkäytöksiä ole havaittu.

Etelä-Savon Koulutus Oy

Omistus 62,50 %

Toimiala: Koulutuspalvelut toisen asteen koulutuksessa

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Ammatillisen toisen asteen koulutuksen reformin myötä perustutkintorahoitus vähenee vuonna 2017 noin 10 % eli 3,2 miljoonaa euroa, jonka koulutuksen järjestäjä voi vähentää sisäisesti yksikköhinnoista tai vähentämällä koulutuspaikkoja. Jo 2015- 2016 järjestämislupa pieneni 110 eli noin 1,2 miljoonaa. Kokonaisuudessaan tulopohjan arvioidaan pienenevän noin 7 miljoonaa euroa vuoteen 2018 mennessä vuoden 2015 lähtötasosta (39,1 milj. euroa -> 32,1 milj. euroa).

Vuonna 2018 tulee voimaan kokonaan uusi toiminnan ja rahoituksen lainsäädäntö, joka kattaa kaiken toisen asteen ammatillisen tutkintoon johtavan koulutuksen. Tavoitteena on asiakaskeksisyyden ja osaamisperusteisuuden vahvistaminen ja koulutuspolkujen lyhentäminen. Suunnittelukaudella tapahtuneen myös opettajien työehtosopimusten yhtenäistäminen, ainakin kokeiluna.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Oppisopimuskoulutuksen volyymi oli ennakoitua pienempi ja sen osalta ostopalvelut toteutuivat 366.000 euroa ennakoitua pienempinä. Vanhoja lomioita oli pidetty pois ja lomapalkkavelkakirjaus oli noin 100.000 euroa negatiivinen kasvattaen tältä osin tulosta. Lisäkoulutus ei toteutunut arvioidun mukaisesti ja sen osalta tulokseen jäi 200.000 euroa tuottoja, joihin ei kohdistunut kuluja. Kone- ja kalustokulut jäivät 260.000 euroa talousarviota pienemmiksi. Tästä 100.000 euroa oli tietohallintokuluja, mikä johtui leasing- konekannan vähenemisestä. Näin on varauduttu henkilöstön ja opiskelijoiden vähenemiseen. Henkilöstö väheni vuoden aikana 38:lla.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiö tuotti voittoa 800.000 euroa asetettua tavoitetta enemmän edellä mainituista syistä johtuen. Perustutkinto-opiskelijoiden osalta järjestämislupa 2.570 oli täynnä, ylipaikoilla oli 35 opiskelijaa. 2.605 opiskelijasta nuoria oli 1.835 ja aikuisia 770. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa oli 306 vuosiopiskelijaa, mikä oli 181 vähemmän kuin vuonna 2011. Oppisopimuskoulutuksen opiskelijamäärä laski 128:lla vuoden 2011 tasosta ollen 580. Erityisesti perustutkinto-opiskelijoiden määrä on laskenut oppisopimuksessa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2015 tulos oli loppuvuonna ennakoitua parempi, 1,36 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilikauden henkilöstökulut oli budjetoitu hiukan alle 22 miljoonan euron tasolle ja ne toteutuivat vain 48.000 euroa pienempänä. Henkilöstökulujen eron selittää lomapalkkavarauksen negatiivinen kirjaus. Tämä johtuu siitä, että vanhoja lomioita oli pidetty vuoden 2015 aikana. Pitämättömien lomien määrän vähentyminen vähensi henkilöstön kokonaiskuluja noin 100.000 euroa.

Hankinnat ajoittuivat loppuvuoteen ja poistot jäivät näin 170.000 euroa budjetoidusta. Oppisopimuksen ostopalvelut toteutuivat 366.000 euroa alempana kuin oli vielä loppuvuoden ennuste. Kone- ja kalustokulut jäivät talousarviosta yhteensä 260.000 euroa, josta 100.000 euroa oli tietohallinnon osuus. Jälkimmäinen aiheutui tietokoneiden hankkimisesta omaksi leasing-vaihtoehtoon sijasta. Tämä on ollut hyvä ratkaisu, koska opiskelija- ja henkilöstömäärä pienentyvät. Myös matkakulut jäivät noin 150.000 arvioidusta.

Osaltaan tulos on noin 200.000 euroa rakenteellisesti ”liian hyvä”, kun lisäkoulutuksen myynti jäi alle tavoitteen ja siihen jäi kohdistumatta kuluja 200.000 euron verran. Tuotot tältä osin jäivät kuitenkin tulokseen.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Liikevaihto (milj. euroa)	38,4	36,6	36,6
Tilikauden voitto/tappio (milj. euroa)	1,809	0,353	1,362
Investoinnit (milj. euroa)	1,03	1,8	1,8
Henkilöstö vakituinen	451 373	441 363	413 333
määräaikainen	78	78	80

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Opetusvälinehankinnat, mm. metsäkonealan koulutukseen Mikkeliin uusi hakkuu- ja ajokone ja Pieksämäelle simulaattori ja ajokone sekä sosiaali- ja terveysalan uusien tilojen kalustus. ICT-palveluiden ATK-laittehankinnat leasing-laitteiden tilalle. KuntaErp-ohjelmisto talous- ja henkilöstöhallintoon.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Hankintojen osalta on tehty tiivistä yhteistyötä kaupungin hankintayksikön kanssa. Talous- ja henkilöstöhallinnon arkkitehtuurin kehittäminen on tehty konsernin emon kanssa yhdessä. Vuoden 2015 osalta saavutettiin lähes kaikki strategiset tavoitteet. Ainoastaan keskeyttäminen oli hieman asetettua tavoitetta heikompi (9,38 % / 9 %) ja vetovoima jäi tavoitteesta (0,8 / 1,0).

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan johtoryhmänä toimii osakeyhtiön johtoryhmä. Sisäinen valvonta on osa normaalia toimintaa. Toi-

mialajohtajat ovat arvioineet sisäisen valvonnan tilaa omalta osaltaan COSO-mallin mukaisesti ja lisäksi on tehty kaksi erityistarkastusta, tunti-ilmoituksista ja tilojen käyttöasteesta suhteessa opetuksen suunnitelmiin. Vakuutusyhtiön kanssa on tehty riskikartoitus kesällä 2015. Kokonaisuudesta raportoidaan hallitukselle tilinpäätöksen yhteydessä.

Yhtiö ei omista tiloja, mutta huolehtii niiden kunnosta yhteistyössä kiinteistöjen omistajien kanssa. Koneita ja laitteita hankitaan jatkuvasti ja niiden käyttöä ja kuntoa valvovat opettajat ja muu henkilöstö. Työsuojelupäällikön johdolla tehdään lisäksi turvallisuskartoituksia yksiköittäin. Etelä-Savon Koulutus Oy:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus on hyväksytty hallituksessa vuonna 2010 ja se on tarkoitus päivittää vuoden 2016 aikana.

Etelä-Savon työterveys Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Terveydenhuolto/työterveyshuolto

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Etelä-Savon Työterveys Oy on Suomen ensimmäinen vapailla markkinoilla toimiva työterveyshuollon palveluita tuottava kunnallinen yhtiö, joka on perustettu kuntalain muutoksen aiheuttamien vaatimusten mukaisesti. Etelä-Savon Työterveys Oy tuottaa työterveyshuollon palvelukokonaisuutta Mikkelin, Mäntyharjun, Juvan, Kangasniemen, Puumalan, Hirvensalmen ja Pertunmaan kunnan alueella toimiville yrityksille. Työterveyshuollon kysyntään vaikuttaa yleinen taloustilanne.

Valtakunnallista SOTE-päätöstä odotetaan ja sen sisältö työterveyshuollon osalta on avoin. Työterveyshuollon rahoitusta tullaan tarkastelemaan osana terveydenhuollon rahoitusta vuonna 2019.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Yhtiö varsinainen toiminta alkoi 1.1.2015, vuosi 2015 on yhtiön ensimmäinen toimintavuosi. Yhtiö tuottaa Aluehallintoviraston luvalla yksityistä avoterveydenhuollon palvelua ja työterveyshuoltoa. Mäntyharjun toimipiste muutti uusiin toimitiloihin 1.7.2015. Mikkelin toimipisteen osa muutti samassa osoitteessa suurempiin tiloihin. Yhtiön talous kehittyi vuoden aikana hyvin ja toimintaympäristön muutoksiin pystyttiin vastaamaan. Kanta-arkistoon liittymisprojekti käynnistettiin loppuvuodesta ja sen mahdolliset vaikutukset talouteen konkretisoituivat vasta seuraavan toimintavuoden aikana.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Mikkelin kaupunki ei asettanut toiminnallisia tavoitteita yhtiön perustamisvuodelle 2015. Etelä-Savon Työterveys Oy on pääsääntöisesti työterveyshuollon palveluita tuottava yritys. Asiakastytyväisyyttä sekä henkilöasiakkailta että päättäjäasiakkailta on mitattu vuosittain ja verrattu samantyyppisiin toimijoihin muualla Suomessa. Henkilöstön työtyytyväisyyttä on mitattu jo kolmen vuoden ajan Great Place to Work- Suomen Parhaat työpaikat -tutkimuksen kautta. Etelä-Savon Työterveys Oy:n sijoitus pienten yritysten sarjassa vuonna 2015 oli 11. ja 8. vuonna 2016.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön aloittaessa toimintaansa vuoden 2015 alussa oli varauduttu kustannusten nousuun. Liikevaihto pysyi koko vuoden hyvänä ja saavutettiin asetetut taloudelliset tavoitteet. Mikkelin kaupunki ei asettanut yhtiölle talousarviotavoitetta.

Tunnusluvut

	TP 2015
Liikevaihto (milj.euroa)	6,34
Liikevoitto (milj.euroa)	0,686
Liikevoitto %	10,82
Sijoitetun pääoman tuotto %	50,60
Henkilöstö	49
Vakituinen henkilöstö	47
Määräaikaiset	2

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Etelä-Savon Työterveys Oy:llä ei ole tällä hetkellä investointiohjelmaa.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Etelä-Savon Työterveys Oy toimii Aluehallintoviraston myöntämällä luvalla yksityisenä avoterveydenhuollon palveluita ja työterveyshuoltoa tuottavana yhtiönä. Yhtiö noudattaa toiminnassaan ja palvelutuotannossaan Sosiaali- ja terveysministeriön ja Valviran ohjeita sekä ajanmukaista lainsäädäntöä. Hallitus seuraa yhtiön toimintaa toimitusjohtajan laatimien raporttien pohjalta. Tilintarkastaja saa myös seurantaan tarvittavat tiedot. Riskienhallinta on kirjattu laatukäsikirjaan. Toimijoiden vastuut, velvollisuudet ja oikeudet on kirjattu. Hallitus valvoo ja ohjaa toimintaa ja toimitusjohtaja vastaan toiminnan oikeellisuudesta ja talouden valvonnasta. Yhtiön hankinnoissa noudatetaan julkisen kilpailutuksen edellyttämiä hankintarajoja. Hankinnat tukevat aina yhtiön perustehtävää työterveyshuollon palvelutuottajana.

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan järjestämisellä on tavoitteena varmistaa Etelä-Savon Työterveys Oy:n toiminnan taloudellisuus, laadukkuus ja toiminnan pitkäjänteisyys. Hallitus valvoo ja ohjaa yhdessä toimitusjohtajan kanssa yhtiön toimintaa. Hallitukselle raportoidaan kuukausittain tilanne ja siitä aiheutuvat toimenpiteet. Jokaisen hallituksen kokouksen yhteydessä on raportointi yhtiön taloudellisesta tilanteesta ja merkittävistä asiakkuuksista.

Talousseuranta toteutetaan kuukausittain ja toteuma tiedotetaan henkilöstölle. Johtoryhmä seuraa toimintaa ja taloutta kuukausittain ja

tekee tarvittavat ehdotukset toimitusjohtajalle jatkotoimenpiteistä. Yhtiön laatukäsikirja toimii sisäisen valvonnan välineenä. Etelä-Savon Työterveys Oy:ssä on onnistuttu kustannusten valvonnassa ja hallinnassa. Sisäisen valvonnan näkökulmasta toiminnassa ei ole ollut huomautettavaa.

Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Omistus 100 %

Toimiala: Omistaa, myydä ja hallita kiinteistöjä.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Yleinen taloudellinen tilanne jatkuu kireänä ja se vaikuttaa toimitilojen kysyntään ja yritysten maksukykyyn. Luoton saaminen toimitilainvestointeihin vaikeutuu edelleen. Sijoittajien kiinnostus toimitilarakentamista kohtaan Mikkelin seudulla säilyy varovaisena. Mikkelin kaupungilla on käynnissä useita tärkeitä aluerakennushankkeita. Uusien hankkeiden käynnistyminen Mikkelin seudulla edellyttää kaupungin aktiivisuutta hankkeiden kehittäjänä. Uudet toimitila-alueet tarjoavat sijainniltaan hyvät mahdollisuudet toimitilarakentamisen kehittämiseen Mikkeliin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n strategiset tavoitteet vuodelta 2013 ovat talouden tasapainottaminen, markkinoinnin kehittäminen yhteistyössä kehitysyrityksen kanssa ja 1-3 uuden aluehankkeen käynnistäminen, joilla voidaan lisätä Mikkelin toimitilatarjontaa ja tukea elinkeinoelämän virkistymistä.

Talous on tasapainottunut pitkäaikaisten saatavien kotiutumisen myötä. Tämä on parantanut yhtiön kassatilannetta. Markkinoinnin kehittäminen kehitysyrityksen kanssa on saanut uusia avauksia, mutta vapaa vuokratilakanta on rajoittanut suurempia yhteismarkkinointitoimenpiteitä ja toisaalta kehitysyrityksen käynnistymisessä on ollut muutakin perustekemistä. Muutoin uustilatutontoon on tarjottu yrityksille ratkaisuja Naistingin suorina toimeksiantoina. Aluekehityshanke on ollut käynnissä Satamalahdessa, mutta vuoden 2015 aikana sen eteneminen oli hidasta johtuen maanomistusratkaisuista. Loppuvuonna tämäkin asia eteni.

Yhtiön omistamista tiloista on vuokrattuna 98 %, minkä vuoksi uusien toimitilojen rakentaminen ja hankkiminen on perusteltua. Veturitalien alueen 1.vaiheen rakennushanke (kustannusarvio 15- 20 milj. euroa) on riippuvainen maanomistusratkaisuista. Seuraavien vaiheiden suunnittelu ja valmistelu pääsee käyntiin maanomistuksen ratkettua. Yhteistyössä kehitysyrityksen kanssa pyritään toteuttamaan myös muita hankkeita, jotka toteuttavat yhtiön talouden tasapainottamistavoitetta sekä lisäävät ja monipuolistavat kaupungin elinkeinoelämää. Yhtiön nykyisen kiinteistöomaisuuden korjausvelkaa tulee pienentää. Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:n kanssa tehdyn palvelusopimuksen mukaan Naistinki vastaa Oppilaitoskiinteistöjen hallinnosta ja kehittää sen omistamaa kiinteistöomaisuutta. Erityisesti Otavan koulutilan alueen uudistaminen asumis- ja toimitilakäyttöön on kehittämiskohteena. Alueen kehittämisessä jatkuu kehitysyrityksen kanssa yhteinen hanke. Investoinnit vuonna 2016 kohdistuvat kaupungin strategisesti tärkeiden yritysten kehittämisedellytysten turvaamiseen ja kiinteistökannan korjaustöihin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tunnusluvut

	TP 2014	TA2015	TP 2015
Liikevaihto	4,14 milj. euroa	4,2 milj. euroa	4,38 milj. euroa
Tilikauden voitto/ tappio	113 000 euroa	200 000 euroa	126 000 euroa
Investoinnit	0,5 milj. euroa		0,2 milj. euroa
Henkilöstö vakituinen	5	5	5
määräaikainen	-	-	-

Toimintaan sisältyvät riskit

Suurimpia yhtiön toimintaan liittyviä riskejä on yleisen taloudellisen tilanteen mahdollistavien yritysten eli vuokralaisten talousongelmat, jolloin vuokrasaatatavat voivat kasvaa ja tilojen vuokraaminen hidastua sekä vuokrataso laskea. Riskinä on, että yhtiön vuokratuloista merkittävä osa on muutaman ison teollisuusyrityksen vuokria, joiden tiloille olisi vaikeata löytää uutta käyttöä. Toisaalta kaikki noin 100 vuokralaista ovat hyvin erittyviä yrityksiä teollisista, kaupallisista ja konsulttialan yrityksistä julkiahallinnon toimijoihin, mikä tasaa mahdollisia ongelmia tilojen vuokraamisessa. Yhtiöllä on merkittävä määrä pitkäaikaisia lainoja, jolloin korkokannan mahdollinen nopea nousu aiheuttaisi ongelmia yhtiön tulokselle. Osa lainoista on suojattu korkojen nousua vastaan koronvaihtosopimuksilla. Toisaalta yhtiön pääomarakente on vahva, jolloin tase kestää myös joitakin tappiollisia vuosia.

Metsäsairila Oy

Omistus 100,0 %

Toimiala: Jätehuolto

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

- Riikinvoima Oy:n Ekovoimalaitoksen käynnistyminen (tavoite 12/2016).
- BioSairila Oy:n perustaminen 1/2016 (biokaasulaitoksen ympäristölupa käsittelyssä Vaasan hallinto-oikeudessa, laitoksen investointi 2017).
- Kompostilaitoksen lunastus 1/2015 ja oman laitoksen operoinnin aloittaminen 6/2016.
- Kaikki kotitalouksien sekajäte hyödynnetään energiana vuodesta 2017 eteenpäin, kun Riikinvoiman Ekovoimalaitos valmistuu.
- Siirtokuormaushallin rakentaminen sekajätteen siirtokuormaukseen 2018.
- Vaarallisen jätteen (mm. pilaantuneet maat) kaatopaikkapohjan luvitus ja rakentaminen 2018.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Riikinhoivan voimallaitoksen rakentaminen sitoi pääomaa. Biokaasulaitoksen suunnittelu ja ympäristölupahakemus sitoivat työaikaa, ei vaikutusta talouteen. Kompostointilaitoksen operointi lisäsi henkilökuntaa ja vaati laitehankintoja (leasingin koneet).

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Penkkaan loppusijoitettavan jätteen määrä väheni edellisestä vuodesta. Riikinhoivan Ekovoimallaitoksen käynnistyttyä kotitalouksien sekajäte hyödynnetään täysin energiana.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Liikevaihtoa pienensi edellisestä vuodesta Puumalan jätekuljetusten ja aluekeräyspisteiden laskutuksen siirtyminen Puumalan kunnalle. Tilikauden tulos on edellistä vuotta parempi, koska pilaantuneita maita ja eräitä muita eriä saatiin hyötykäyttöön budjetoitua edullisemmin.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Suoritteet (GWh)			
Yhdyskuntajäte koko yhtiö, tn	14 400	16 000	14 590
Yhdyskuntajäte / Mikkeli, tn	12 750	11 000	13 225
Tonnia /asukas Mikkeli	0,23	0,20	0,24
Tehokkuus ja taloudellisuus			
Sijoitetun pääoman tuotto-%	14	15	12,7
Omavaraisuusaste	82	84	78,9
Oman pääoman tuotto-%	11	10	10,3
Osinko 1000 €	300	103	
Toiminnan laajuustiedot			
Liikevaihto, milj. euroa	5,9	5,8	5,8
Liikevoitto milj. euroa	0,7	0,6	1,0
Liikevoitto-%	16	16	16,5
Investoinnit 1000 €	1500	2200	700
Henkilöstö			
Vakituinen henkilöstö	13	14	13
Määräaikaiset	1	1	3

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Jätekeskukseen toteutettiin kaatopaikkapohjan lisärakentaminen ns. nojaavana rakenteena, joka toimii myös vanhan kaatopaikan peittämisen rakenteena. Lisäksi rakennettiin kompostointilaitoksen kentän laajennusosa.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Yhtiössä on laadittu talousohje, jossa on määritelty rahaliikenteen ja hankintojen valtuudet ja vastuut. Taloushallinnon osalta vaarallisia työyhdistelmiä vältetään sillä, että jokaisessa laskussa on eri asiataarkastaja ja hyväksyjä, tilitoimisto hoitaa maksamisen. Palkanlaskenta ja -maksu on ulkoistettu tilitoimistolle. Jätekeskuksessa, pienjäteasemilla ja toimistolla ei käsitellä käteistä rahaa ollenkaan. Jätekeskuksen ja pienjäteasemien kassaraportit tarkastetaan hallinnon toimesta. Luottokorttimaksuista on tositteet laskun mukana.

Noudatetaan yhtiön hallituksen ja johdon päätöksiä ja ohjeistuksia. Tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Konsernitili on käytössä. Hallitus vahvistaa talousarvion ja seuraa talouden kehitystä saamiensa raporttien kautta kuukausittain.

Riskienhallinnassa käytetään omaa yhtiön sisäistä toimintajärjestelmää. Yhtiöllä on käytössä sertifioitu laatu- ja ympäristöjärjestelmä, joka sisältää työohjeet ja tuloksen mittarit. Järjestelmän ulkoinen auditointi on vuosittain. Tehtävien työohjeet ja muut toimintaohjeet päivitetään säännöllisesti. Johtoryhmä kokoontuu kuukausittain. Sähköinen kirjanpito ja raportointi mahdollistavat mm. tilintarkastajalle mahdollisuuden tilien sisällön tarkastamiseen missä ja koska vain.

Hallitus yhdessä toimitusjohtajan kanssa vastaa omaisuuden hankinnasta, luovutuksesta ja hoidosta. Käytännön toimenpiteistä vastaa toimitusjohtaja hallituksen ohjeistuksen mukaisesti. Toimitusjohtaja ohjeistaa ja valvoo alaisilleen delegoimiaan hankintoja.

Sisäinen valvonta koostuu tilintarkastuksesta ja omista toimintaohjeista. Laskujen tarkastaja on eri kuin hyväksyjä. Myyntireskontrasta on tiedonsiirto suoraan kirjanpito-ohjelmaan. Tilintarkastaja on tutustunut talousohjeeseen. Ongelmia ei ole ollut. Käteistä rahaa ei käsitellä.

Mikalo Oy

Omistus 100 %

Toimiala: Kiinteistöjen vuokraus ja hallinnointi sekä huolto- ja isännöintitoiminta

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Kunnan väestökehityksen muutos, väestö ikääntyy ja vähenee. Yhden henkilön ruokakuntien määrä lisääntyy, jolloin isoja asuntoja tarvitaan aikaisempaa vähemmän. Ihmiset muuttavat keskustaajamiin ja niiden läheisyyteen. Asuntojen kysyntä kohdistuu alueille joissa palvelut ovat toimivia tai niitä on tarjolla. Tyhjiillään sekä vajaakäytöllä olevia kiinteistöjä heikolla sijainnilla tulee tarvittaessa purkaa.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Mikalo Oy rakennutti yhteistyössä Mikkelin kaupungin tilakeskuksen kanssa päiväkotihankkeen. Päiväkodin kustannukset olivat 2.599.780,23

euroa. Kohde lainoitettiin pankkilainalla, jonka vakuutena on päiväkodin rakennus, vuokrasopimus ja vuokratontti. Kohde vuokrataan Mikkelin kaupungille 25 vuoden vuokra-ajaksi pääoma- ja investointikulujen mukaisella vuokralla. Sakastikuja 5 kohteen rakentaminen käynnistyi. Kustannukset noin 4,3 milj. euroa katetaan korkotukilainalla.

Ristiinan Pellosniemen alueen asuinrakennusten käyttöaste aleni entisestään. Vuoden 2015 lopussa alueella oli tyhjänä kolme asuinkerrostaloa, joissa on asuntoja yhteensä 50 kpl, muita asuntoja tyhjiään alueella on noin 10 kpl. Yhtiön käyttöaste oli historiansa alhaisin ollen 95,76 %.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Suuremmissa asunnoissa kysyntä on heikkoa ja tyhjäkäynti lisääntyy. Pellosniemen tyhjiä kerrostaloista tulee päästä eroon, joten ne on poistettava kulumakunnasta välittömästi. Purkamisen esteenä on Pellosniemen kehittämisen valtuustoaloite, jonka käsittelyn aikataulusta ei ole tarkempaa tietoa. Yhtiölle tilanne ei ole millään tavalla järkevä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Poistot on tehty EVL:n sallimien enimmäispoistojen mukaisesti, yhteensä 3.909.953 euroa. Talousarviossa poistot ovat budjetoitu lainojen lyhennysten mukaisesti, 6.209.553 euroa. Asuintalovarausten lisäys tilikaudella oli 3.832.096 euroa. Lainojen korkokulut olivat 697.954 euroa budjetoitua pienemmät.

Lisäksi on tehty arvonalennuskirjaus 38.782 euroa koskien Kuomionkoskella sijaitsevaa Koskitie 57 kiinteistöä. Kiinteistö on tyhjiään eikä siitä ole tuotto-odotuksia. Käyttöastetta lukuun ottamatta taloudelliset tavoitteet ovat täyttyneet sekä tunnusluvut parantuneet edellisestä vuodesta.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Suoritteet			
Käyttöaste ASRA- %	97,01	96	95,76
Tehokkuus/taloudellisuus			
Sijoitetun pääoman tuotto- %	6,03	3,5	6,2
Omavaraisuusaste	17,70	15,1	21,2
Toiminnan laajuustiedot			
Liikevaihto, milj. euroa	22,4	22,8	22,9
Liikevoitto milj. euroa	5,1	2,8	5,9
Investoinnit milj. euroa	0,4	4,5	5,3
Lainamäärä milj. euroa	78,8		78,8
Henkilöstö			
Vakituisen henkilöstö	66	66	66
Määräaikaiset	0	0	0

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Vuoden 2015 aikana yhtiö käynnisti uuden asuintalohankkeen osoitteessa Sakastikuja 5. Kohteeseen valmistuu 31 asuntoa, joihin asukkaat pääsevät muuttamaan huhtikuussa 2016. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on noin 4,3 milj. euroa. Yhtiö toteutti myös yhteistyössä Mikkelin kaupungin tilakeskuksen kanssa keskusta-alueen päiväkotihankkeen. Hankkeen kustannukset olivat noin 2,6 milj. euroa.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Yhtiön toimialan merkittävin riski on käyttöasteen heikkeneminen. Lähtöleveysuuden haasteena on lähinnä kuntaliitosalueiden asuinrakennusten heikko kunto, korjausvelka ja käyttöaste. Tämä riski realisoitui Ristiinan vuokratilojen sulautuessa Mikalo Oy:öön. Erityisesti Pellosniemen vuokra-asuntojen heikko käyttöaste painoi alas kannattavuutta.

Vuokratason nouseminen yli markkinavuokratason, josta on seurauksena asuntojen lisääntyvä vajaa käyttö. Edellä mainittu aiheuttaa määrärahojen riittämättömyyden asuntojen kunnostamiseen ja sitä kautta edelleen korjausvelan kasvamisen.

Mikalo Oy:ssä noudatetaan johtosääntöä. Johtosäännön noudattamista valvotaan. Yhtiön toimiva johto valvoo asetettujen tavoitteiden toteutumista. Varoja ei käytetä kuin ennalta budjetoidusti tai yllättävän menon sattuessa toimitusjohtaja päättää varojen käytöstä. Laskujen hyväksyntä tapahtuu johtosäännön mukaisesti.

Mikalo Oy:ssä toimiva johto arvioi säännöllisesti liiketoiminnan riskejä. Arvioinnissa tarkastellaan riskien mahdollista realisoitumista ja päätetään suunnitelmista kuinka niihin varaudutaan tai reagoidaan. Toiminnassa ei ole ilmennyt muuta realisoitunutta riskiä kuin kuntaliitoksen myötä tapahtunut käyttöasteen aleneminen. Riskin minimoimiseksi on käynnistetty erillinen ”käyttöaste-projekti”, jossa käsitellään eri vaihtoehdot riskin vaikutusten minimoimiseksi.

Yhtiö hankkii tai myy omaisuutta toimivan johdon päätöksillä. Hankinnat ja investoinnit huomioidaan vuosittain budjetoinnissa. Merkittävimmistä muutoksista keskustellaan omistajaohjauksesta vastaavan kanssa.

Yhtiön toimiva johto muodostaa sisäisen valvonnan ytimen. Johtoryhmä arvioi säännöllisesti toimintaympäristön muutoksia, tavoitteiden täyttymistä, riskien olemassa oloa, toimenpiteitä varautumisessa, tiedonkulkua ja raportointia. Riskienhallinnan avulla arvioidaan, havainnoidaan ja hallitaan niitä liiketoiminnan tavoitteita uhkaavia tekijöitä joita toimialalla voi esiintyä.

Mikkelin Asumisoikeus Oy

Omistus 100 %

Toimiala: Yhtiön toimialana on harjoittaa asuntojen vuokraustoimintaa sekä asumisoikeussopimusten nojalla luovuttaa huoneistojen hallintaoikeuksia. Tässä tarkoituksessa yhtiö voi omistaa ja hallita kiinteistöjä, asunto- ja kiinteistöyhtiön osakkeita tai muuta toimintaansa liittyvää omaisuutta yhtiö toimii yleishyödyllisenä yhtiönä, tavoittelematta voittoa ja jakamatta osakkailleen vastikkeetonta etuutta.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Uuden asumisoikeustaloyksikön hankesuunnittelun valmistelu on käynnissä ja tonttivaraus on olemassa. Neuvotteluita kaupungin kanssa on käyty. Yhtiön tärkeimpinä strategisina linjauksina on huoneistojen käyttöasteen säilyttäminen mahdollisimman korkeana, varsinkin isojen (kolmiot ja neliöt) huoneistojen markkinointiin tulee yhtiön panostaa enemmän tulevina vuosina. Haastetta on myös käyttövastikkeiden pitämisessä kilpailukykyisellä tasolla.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Yhtiön talous on menneinä vuosina ollut kohtuullisen hyvin tasapainossa. Tuotoilla on pystytty kattamaan yhtiön menot varsin hyvin. Vuodesta 2014 alkaen on asuntojen tyhjäkäynti lisääntynyt ja varsinkin isoihin asuntoihin ei ole saatu kohtuullisessa aikataulussa uutta asukasta. Tämä aiheuttaa sen, että yhtiöllä on 31.12.2015 saamisissa asumisoikeusmaksuja 96 711,00 euroa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Asuntojen kysyntään pystyttiin vastaamaan erittäin hyvin. Isompiin (3h+k+s, 4h+k+s) asuntoihin asumisoikeuden haltijan saaminen on ollut vaikeaa ja asuntoja on jäänyt tyhjäksi. Lisäksi yhtiö on joutunut remontoimaan näitä asuntoja, jotta asunnot on saatu käyttöön.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön liikevaihto kasvoi edellisvuodesta noin 27 000,00 euroa kohoten 1 656 523,53 euroon. Lainoja on lyhennetty yhteensä 571 852,13 euroa ja uutta lainaa ei ole otettu. Poistot on tehty EVL:n sallimien enimmäispoistojen mukaisesti. Poistot vastaavat rakennusten ja muiden hyödykkeiden teknistaloudellista kulumista. Poistoja on tehty rakennuksista 408 181,48 euron, koneista ja kalustosta 1 172,66 euron eli yhteensä 409 354,14 euroa.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Liikevaihto euroa	1 629 303,22	1 633 134,00	1 656 523,53
Lainamäärä euroa	8 488 317,30		7 876 465,17

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Vuoden 2015 ei ole tehty merkittäviä investointeja.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Edellä mainittu tyhjäkäynti sekä asumisoikeusmaksujen saamiset vaikeuttaa maksuvalmiutta ja vaikeuttaa suunniteltujen vuosikorjausta tekemistä.

Mikkelin Jäähalli Oy

Omistus suora omistus 74,88%, konsernin omistus 89,10%

Toimiala: Jäähallikiinteistöjen ylläpito energiakustannuksineen, jääurheilun edistäminen

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Mikkelin Jäähalli Oy:n tavoitteena on ollut turvata ja tarjota Mikkeliäiselle jääurheiluseuroille hyvät harjoittelu- ja kilpa-olosuhteet. Lisäksi tavoitteena tulevina vuosina on nostaa käyttöastetta sekä markkinoida hallia sekä aluetta laaja-alaisemmin. Mikkelin jäähallilla on loistavat harjoittelu- ja kilpaolosuhteet, myös vierailijapalautteen mielestä. Hallin markkinointi on myös viime vuosina ollut liikuntatoimen alaisuudessa, eikä sitä liiemmin ole tehty. Tavoitteet täyttyivät todennäköisesti Areena-hallin ja siihen liittyvien muutostarpeiden myötä paremmin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Liikevaihto euroa	*604 250,27	560 000	577 770
Tilikauden voitto/tappio	+41 839,81	+21 000	0
Investoinnit euroa	140 000	20 000	30 000
Henkilöstö			
vakituisen	1	1	1
määräaikainen			

*vuonna 2014 oma varainhankinta oli TGFL-tapahtuman ansioista 88 500€, jolla katettiin osittain joustokaukalon hankinta.

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Isot investoinnit päähallinn osalta on tehty pitkäksi aikaa. Harjoitushallin osalta on tehty korjauksia kesällä 2015, koskien pukuhuoneiden lattiaita, kahvion lämmöneristämistä halliin päin (kondensio- ongelma) ja yleisilmeen kohottamista maalauksella.

Toimintaan sisältyvät riskit

Kiinteistöyhtiön toimintaan sisältyvät tavanomaiset kiinteistöriskit, joihin on varauduttu vakuutuksin.

Mikkelin opiskelija-asunnot Oy (MOAS)

Omistus 100 %

Toimiala: Asuntojen hallinta ja vuokraus opiskelijoille.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Kysyntä saattaa hiukan heikentyä, kun Suomen hallituksen jo lailla päättämä lukukausimaksu EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville kansainvälisille opiskelijoille toteutuu eri oppilaitoksissa. Toisaalta EU:n käynnistämä Erasmus+ -ohjelma (vaihto- ja yhteistyöohjelma) – jonka tavoitteena on muun muassa tukea eurooppalaisten korkeakoulujen yhteistyötä sekä korkeakoulujen välistä opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilökunnan liikkuvuutta – lisännee ainakin tilapäisesti asuntojen kysyntää ohjelmakauden 2014- 2020 aikana. Asuntojen vuosikorkaukset lisääntyvät asukkaiden vaihtuvuuden ja lyhytaikaisen asumisen kasvun myötä. Asumiskustannusten nousun (mm. kiinteistöveroitus/piiloveroitus) osalta asumistuki- ja asumislisäjärjestelmä ei seuraa riittävän nopeasti vuokrien nousua, joka saattaa aiheuttaa ainakin tilapäisesti vuokratästä kasvua opiskelijoiden maksukyky huomioon ottaen.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Käyttöaste 94,2 % oli lähes budjetin mukainen. Myös uusien hakijoiden määrä eli asuntojen kysyntä pysyi lähes ennallaan ja kesäajan käyttöaste 89,0 % lähes edellisvuoden tasolla. Yhtiön rahoitustulos oli edellä mainituista syistä johtuen selkeästi ylijäämäinen, mikä mahdollisti myös vuokraustoiminnan normaalia suuremmat laiteinvestoinnit sekä merkittävän luottotappiokirjauksen perinnässä olevista vanhoista vuokratästä. Yhtiön hoitokulut ovat hiukan budjetoitua alemmat ja siten myös hoitokate on kunnossa.

Vieraan pääoman osalta korkokulut ovat talousarviota pienemmät yhtiön varauduttua korkotason nousuun ja lainanlyhennykset budjetin mukaiset eli 1,159 milj. euroa. Yhtiö konvertoi tilikauden aikana kahden talokohteen korkeakorkoiset valtion vanhat asuntolainat yhteensä n. 1 milj. euroa kilpailuttamalla rahalaitokset, jonka seurauksena toisen talokohteen vuokria laskettiin - 0,34 euroa/as-m²/k, kun taas toisen talokohteen vuokraa tarkistettiin suoritettua peruskorjauksesta (685 euroa/as-m²) huolimatta vain +0,46 euroa/as-m²/kk.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Asuntojen käyttöaste oli 94,20 %. Tähän vaikuttivat tavoitteeksi asetettu yhteistyön tiivistäminen Mikkelin Ammattikorkeakoulun ja Aalto-yliopiston kanssa muun muassa kansainvälisten opiskelijoiden asunonsaannissa sekä vuokratason pitäminen kohtuullisena. Varsinaisia uusia opiskelija-asuntoja yhtiö rakennuttaa hyvin kriittisen harkinnan perusteella yhtiön tonttistrategian mukaisesti, joka mahdollistaa käyttöasteen pitämisen vähintään tavoitteiden mukaisella 94 %:n tasolla. Yhtiön tavoitteena on, että vuokrataso pidetään maan keskiarvon tasolla. Yhtiön opiskelija-asuntoa hakeneiden eli uusien hakijoiden ja saaneiden tilastossa MOAS oli edelleen maan kärjen tuntumassa. Vuonna 2015 asunnon sai uusista hakijoista 55 %.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Suoritteet			
Asuntojen käyttöaste-%	95,4	94,50	94,2
Toiminnan laajuustiedot			
Liikevaihto, milj. euroa	4,32	4,60	4,23
Investoinnit milj. euroa*	1,87	0,75	0,89
Henkilöstö			
Vakituinen henkilöstö	10	10	10
Määräaikaiset (opiskelijat)	2	2	3

*) sis. myös vuokraustoiminnan laiteinvestoinnit peruskorjausten lisäksi.

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

MOAS 1 peruskorjaus valmistui määräajassa eli heinäkuun lopussa. Investointi 0,8 milj. euroa rahoitettiin pitkäaikaisella vapaarahoitteisella lainalla. Lisäksi vuokraustoiminnan investoinnit 0,19 milj. euroa (mm. laite- ja huoltoautohankinnat), rahoitus vuokratulorahoituksella.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Yhtiössä noudatetaan yhtiön taloussääntöä, jonka noudattamista valvotaan. Toimitusjohtaja valvoo tavoitteiden toteutumista ja toimitusjohtajan tulee tilikauden aikana raportoida kirjanpitoon perustuen talousarvion toteutumisesta samoin kuin menojen ja tulojen toteutumisesta edelliseen vuoteen verrattuna hallitukselle kolmannesvuosittain. Raporttiin tulee liittää selvitys yhtiön tilikauden investointitilanteesta ja rahoitusasemasta. Lisäksi on huolehdittava siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Jokaisen toimihenkilön on osaltaan huolehdittava tehtävien asianmukaisesta hoitamisesta niin, että virheiltä, epätarkoituksenmukaisuuksilta ja väärinkäytöksiltä välttytään. Yhtiön johto arvioi säännöllisesti riskejä, toisin sanoen käyttöasteen eli asuntojen haun kehitystä sekä yhtiön tulojen (vuokrien) kertymistä järjestelmällisesti. Yhtiöllä on myös yritysakuutus tiettyjen riskien osalta.

Yhtiön talousarvion yhteydessä esitetään arviot tilikauden investoinneista ja rahoituksesta hallitukselle, joka päättää niistä sekä hyväksyy

yhtiölle myös pidemmän aikavälin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä omaisuuden hankinnan. Edellä mainituista informoidaan konsernille sekä tarvittaessa neuvotellaan konsernin yhtiön vastuuhenkilön kanssa. Yhtiön omaisuuden, esimerkiksi yhtiön omistaman kiinteistön, luovutuksesta päättää aina yhtiön omistaja eli konserni yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Toimitusjohtaja vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä perustuen yhtiön taloussääntöön.

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Omistus 100 %

Toimiala: Omistaa ja hallita kiinteistöjä. Tämän lisäksi toimialana on rakennuttaa, omistaa, ylläpitää koulutus- ja opetustoiminnan, muun julkisen palvelutoiminnan, majoitustoiminnan sekä asuinhuoneistotoiminnan tarvitsemia tiloja sekä vuokrata niitä käyttäjille.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Yhtiön päävuokralainen on Etelä-Savon Koulutus Oy, joka vastaa ammatillisen opetuksen järjestämisestä. Yleinen taloudellinen tilanne saattaa vaikeutua entisestään ja valtakunnallisissa koulutusjärjestelmissä ja niiden rahoituksessa tapahtuvat muutokset todennäköisesti lisääntyvät ja vaikuttavat tilojen vuokrausasteeseen ja niiden muutostarpeisiin. Koulutuskäytöstä vapautuvien tilojen kysyntä saattaa tulevaisuudessa olla entistä haasteellisempaa. Pitkällä aikavälillä korkokannassa saattaa tapahtua nousua. Otavan kiinteistöjen uudelleenvuokraus yritys- ja asumisympäristöksi on käynnistynyt. Alueen kehittäminen taloudellisesti kannattavaksi on haasteellinen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy toteuttaa investointiohjelman, joka on laadittu yhdessä Etelä-Savon Koulutus Oy:n kanssa ottaen huomioon koulutusjärjestelmässä ennakoituvat muutokset. Investointien vaikutus rahoitusmenoihin on huomioitu vuokrasopimuksissa. Yhtiön tavoitteena on tehdä vuosittain nollatulos, koska yhtiön tavoitteena ei ole tuottaa voittoa eikä toisaalta ole tarkoitus maksaa veroa tuloksesta. Vuoden 2015 alusta lähtien yhtiön vastuulle siirtyy myös kiinteistöjen ylläpitotehtävät vuokralaiselta, mikä kasvattaa yhtiön liikevaihtoa ja vastuuta ylläpitotöiden organisoinnista. Yhtiö tulee ostamaan kiinteistönhoitopalvelut yksityiseltä palvelutuottajalta. Koulutuskäytöstä vapautuville tiloille pyritään löytämään uutta käyttöä mahdollisimman nopeasti ja siten turvaamaan yhtiön taloudellinen tilanne. Lähivuosien suurimpana tavoitteena on uudistaa entinen maatalousoppilaitos, Otavan koulutila asumisen, maatalouden harjoittamisen ja yritystoiminnan monipuoliseksi keskittymäksi.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Liikevaihto milj. euroa	2,49	3,5	3,44
Tilikauden voitto/tappio	-3.728,19	0	972,18
Investoinnit milj. euroa	1,88	4,10	3,80
Henkilöstö			
vakituinen	1	1	1
määräaikainen			

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:lle on laadittu yhdessä päävuokralaisen Etelä-Savon Koulutus Oy:n kanssa investointiohjelma ammatillisen opetuksen tilojen uudistamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi. Lisäksi investointeja toteutetaan koulutuskäytöstä vapautuvien tilojen muuttamiseksi uuteen käyttöön. Vuonna 2015 arvioidaan investointeja olevan noin 3,8 milj. euroa ja vuonna 2016 noin 2 milj. euroa. Laadittu investointiohjelma kestää 8-10 vuotta ja on suuruudeltaan noin 20 milj. euroa (alv 0%). Lainakannan korkoriski on huomattava. Otavan koulutilan kiinteistöjen peruskorjaus/tekninen taso aiheuttaa investointeihin merkittäviä kustannuspaineita.

Toimintaan sisältyvät riskit

Suurimpana toimintaan liittyvänä riskinä on ammatillisessa opetuksessa tapahtuvat rahoitusmuutokset sekä oppilasmäärien kehitys, mikä vaikuttaa päävuokralaisen tilatarpeeseen ja vuokrien maksukykyyn. Lisäksi riskinä on vapautuvien tilojen kysyntä uusille toimijoille ja toisaalta niistä aiheutuvat kustannukset.

Otavan koulutilan kiinteistöjen alueen alhainen vuokrahintataso ja siihen liittyvät investointitarpeet aiheuttavat kustannusriskejä. Otavan koulutilan tulevaisuuden visiot asumis- ja yritys ympäristöksi ovat haastavat. Tavoite ylläpitää maatalouden ja kasvinviljelyn yritystoimintoja koulutilalla vaativat niin investointeja kuin innovaatioita ja hyvää markkinointia. Koulutukseen suunniteltujen tilojen muuttaminen yritysliiketoimintaan sisältää paljon nykyisten kiinteistöjen teknisiä riskejä ja nämä lisäävät investointeja. Valtiolta luovutettujen tilojen hankinta opetusministeriöstä tulee vaikuttamaan lyhytaikaisiin menoihin korottavasti.

Mikkelin Ravirata Oy

Omistus 52,7 %

Toimiala: Edistää hevoskasvatusta ja raviurheilua, järjestää ravi- ja ratsastuskilpailuja, hevosnäyttelyitä ja muita raviurheiluun liittyviä tilaisuuksia, hallita Mikkelin kaupungin alueella ravirataa alueineen, rakentaa, omistaa ja hallita rakennelmia ja rakennuksia sekä vuokrata niitä sekä tarjota palveluja eri tapahtumiin Mikkelin raviradan alueella.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Internetin kasvava osuus myyntikanavana pienentää raviratojen tuottoja lyhyellä aikavälillä. Kiristynyt kansainvälinen kilpailu lisää haastetta saada hevosia St Micheliin. Taloustilanne on haasteellinen yritysmyyntin kannalta. Mahdollisesti 1.1.2017 aloittava uusi rahapeliyhtiö tuo epävarmuutta toimintaan.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

St Michel- ravit 16.-17.7. oli toiminnallisesti ja taloudellisesti onnistunut tapahtuma. Uusien Toto-pelipisteiden lisätoitoilla oli positiivinen

vaikutus yhtiön talouteen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Päätapahntumien ja muiden tapahtumien järjestelyt onnistuivat.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toto-pelipisteiden myynnin kehittämisellä oli positiivinen vaikutus yhtiön talouteen.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Liikevaihto milj. euroa	1,6	1,6	1,8
Voitto/tappio milj. euroa	- 0,04	0	0,12
Investoinnit	0,03	0	0,01
Vakituinen henkilöstö	3	3	3

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Ei merkittäviä investointeja tilikaudella.

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Ei merkittäviä investointeja tilikaudella.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Päätapahntuman aikaiset sääriskit, rataolosuhderiski kaikissa tapahtumissa, hevosepidemiat, uusi rahapeliyhtiö.

Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy (Miktech Oy:n ja Miset Oy:n fuusio)

Omistus 79,80 %

Toimiala: Seudullisen elinkeinopolitiikan ja siihen liittyvän toiminnan edistäminen, kehittäminen ja toteuttaminen Mikkelin seudulla

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

Toimintaympäristö muuttuu voimakkaasti ja erityisesti yhteiskunnalliset rakennemuutokset ja rahoituksen supistuminen vaativat myös kehitysyhtiöiltä toiminnallista ja hallinnollista uudistumista. Kehittämisyhtiöiden, teknologiakeskusten ja/tai uusyrityskeskusten fuusiot alueilla ovat osa luonnollista ja tervetullutta evoluutiota. Toimintaresurssien niukentuessa ja/tai etääntyessä uusien toimintamuotojen ja tekniikoiden hyväksikäyttöön on syytä panostaa. Esimerkiksi sähköinen neuvontatyö, uuden yrityksen perustamiseen liittyvä neuvonta, yritystukien haku tms. arjen työhön liittyvä palvelu vaatii yrittäjältä erikoisosaamista, aikaa, resursseja ja verkostoja. Tällöin kehitysyhtiöiden valmisteleva/neuvova rooli korostuu.

Hanketoiminnan volyyymi ei tule merkittävästi kasvamaan vuosina 2015- 2018, mutta rahoituslähteiden osalta tulee tapahtumaan laajentumista. Euroopan yhteisön suorat rahoituslähteiden merkitys kasvaa. Mikkelin osalta on selkeä tarve kasvattaa nykyistä rahoitustasoa lähelle koko maan keskiarvoa. Tämä tarkoittaa noin 400.000 euron lisäystä budjettiin.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Miset Oy:n fuusioituminen Miktech Oy:öön oli vuoden 2015 merkityksellisin tapahtuma. Päätökset fuusiosta oli tehty syksyllä 2014, yhtiön hallitukset järjestäytyivät alkuvuodesta ja yhtiöt fuusioituivat virallisesti kesäkuussa. Fuusioituvien yhtiöiden henkilöstö pääsi muuttamaan uusiin yhteisiin tiloihin lokakuun 2015 alusta, jolloin aloitti myös yhtiön uusi toimitusjohtaja. Yhtiön uusi organisaatio julkaistiin marraskuussa, jonka jälkeen yhtiö aloitti organisoitumisen. Fuusiokustannukset ajoittuivat pääosin vuodelle 2015.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön toiminnalliset tavoitteet saavutettiin suunnitelmien mukaisesti. Yhtiön budjetti ylittyi ennakoidusta merkittävästi. Miktech Oy:n ja Miset Oy:n alkuperäiset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Miktech Oy

Tavoite	Mittari	Toteutuma
Syntyy uusia ja innovatiivisia yrityksiä	Yritysten ja työpaikkojen määrä	18 yritystä ja noin 110 työpaikkaa
Mikkelin kaupungin määrittelemät kärkiklusterit saavuttavat kehittämis-tavoitteensa	Tavoitteet vuoteen 2017 Biosaimaa, Safesaimaa, Digitalmikkeli, tuotannolliset alat, Start-up toiminta ja Invest-toiminta.	Toimintaa tarkastellaan fuusion myötä uudelleen. Hankkeet ovat toistaiseksi edenneet suunnitelmien mukaisesti.
Korkea asiakastytyväisyys	Asiakastytyväisyysmittarit	Eksaktia tietoa ei saatavissa. Toden-näköisesti ei merkittävää muutos-ta. Miksei rakentamassa omaa seu-rantaa.
Miktechin osaamisen mahdollistama kaupallinen liiketoiminta toteutuu Miktech Consulting Oy:n palvelutar-jontana	Toimenpiteet	Kaupallinen liiketoiminta mahdollista vain hyvin rajallisesti in-house – asemassa. Miktech Consukting Oy:n toimittaa ollaan suuntaamassa uudel-leen.

Tavoite	Mittari	Toteutuma
<i>Mikkelin vetovoiman, liiketoimintaympäristön ja aluetalouden kehittäminen</i>		
Yritysten kokonaismäärän kasvu	Määrä	94 (arvio, lopettaneiden tieto alustava)
Työllisten määrä 23506->24500	Määrä	Pudonnut
Mikkelin maine kuva parane	Sijoitus imagotutkimuksessa 7.-> 4.	Taloustutkimus Oy:n 2015 Mikkelin sijoitus parani enemmän kuin millään muulla kaupungilla. Imagotutkimuksessa Mikkelin saa yhtä lukuun ottamatta kaikista imagotekijöistä edellistä vuotta paremmat arviot. Aavistuksen heikompi arvio tuli kunnan virkamiesten tavoitettavuudesta. Erityisen paljon parannusta on tapahtunut yritysten ja oppilaitosten välisessä yhteistyössä, kaavoittamisessa yritys-
		toiminnan kannalta ja kuntayhteistyön tuloksellisuudessa. Omassa viiden kunnan verrokkiryhmässään (Mikkeli, Lappeenranta, Kuopio, Seinäjoki, Kotka) Mikkelin menestyy toiseksi parhaiten.
Yleinen yritysilmasto parane	-> 3,4	Mittaustulosta ei ole käytettävissä
<i>Osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen</i>		
Työttömyysasteen laskeminen	- > 8.3:een työttömyysaste, yhtiö on mukana tavoitteen toteuttamisessa em. tavoitteiden avulla	14.8
<i>Kärkialueiden liike- ja kehittämistoiminnan kasvu</i>		
Kärkialueiden tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoituksen määrän kasvu 34 milj. euroon. Miset 2 milj., muut investoinnit 63 milj. euroa.	Määrä	Ei luotettavaa mittatulosta tiedossa.
Työllisten määrän kasvu palvelusektorilla ja matkailussa	Määrä	Seudun työlliset 1038 vuonna 2012. Tuoreempaa tietoa ei ole.
Matkailun yöpymisten määrän kasvu	Määrä	321813 vuonna 2014 305 000 vuonna 2015 (Venäjän vaikutus)

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön lopullinen tulos jäi tappiolliseksi -309.021,37 euroa.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Liikevaihto euroa		3.736.369	2.910.141
Tilikauden voitto/tappio euroa		-179.639	-309.021

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Fuusiota lukuun ottamatta merkittäviä investointeja ei ollut vuonna 2015.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Yhtiössä noudatettiin hallituksen päätöksiä ja osakeyhtiölain määräyksiä. Tavoitteita, työllistyminen ja uusien yritysten lukumäärä, seurataan tilastoinnin avulla. Kuluseurantaa tehdään ja raportoidaan rahoittajien (Maakuntaliitto, ELY-keskus, EU, Mikkelin kaupunki) vaatimusten mukaisesti. Yhtiön hallitus valvoo varojen käyttöä. Yrityksen toimintaan liittyy lähinnä rahoitusriskejä ja henkilöstöön liittyviä riskejä. Yhtiön johto ja hallitus ovat seuranneet molempia säännöllisissä kokouksissaan. Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu johdon arvioihin valvonnan tarpeellisuudesta ja laajuudesta sekä rahoittajien vaatimuksiin ja hallituksen aktiiviseen seurantaan. Vuosittaisien tavoitteiden osalta seurannasta vastaa hallitus ja yrityksen johto. Fusionin pituus huomioiden sisäinen valvonta on onnistunut kohtuullisesti.

YIT Kuntatekniikka Oy

Omistus 60 %

Toimiala: Rakentaa, ylläpitää ja kehittää hyvää elinympäristöä sekä tarjota tekniseen infrastruktuuriin ja kiinteistöihin liittyviä palveluita ensisijaisesti Mikkelin talousalueella ja infrapalveluiden osalta myös muualla Itä-Suomessa.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2015 - 2018

2015 toteutui budjetoidun mukaisesti. Vuoden 2016 alussa yhtiöstä myytiin kiinteistötekniinen liiketoiminta Caverion Suomi Oy:lle, mikä tarkoittaa noin puolta liikevaihdosta ja henkilökunnasta.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2015 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Vuoden 2015 aikana saatiin infrapalveluissa jatkona Kehäalueen urakka, lisäksi kiinteistöpalveluissa saatiin tarjouskilpailun kautta jatko Mikkelin kaupungin kiinteistöjen hoitosopimukseen. Loppuvuoden tulosta painoi projektiliiketoiminnan heikko tulos.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvio 2015 ei sisältänyt toiminnallisia tavoitteita.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Liikevaihto- ja tulostavoitteista jäätin hieman jälkeen.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Liikevaihto, milj. euroa	14,39	13,70	13,59
Liikevoitto, milj. euroa	0,90	0,40	0,15
Liikevoitto %	6,3	2,9	1,1
Sijoitetun pääoman tuotto %	46	30	10
Henkilöstö			
Vakituinen henkilöstö	101	100	101
Määräaikaiset	14	14	7

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Ei investointeja vuonna 2015.

Toimintaan sisältyvät riskit ja sisäinen valvonta

Riskit ovat liittyneet kilpailu- urakointiin sekä yleensäkin urakkakilpailussa menestymiseen. Yhtiössä noudatetaan hyvää hallintomenettelyä, Corporate Governance, jota valvoo yhtiön hallitus sekä sisäinen ja ulkoinen tarkastus. Tavoitteiden toteutumista valvoo hallitus. Riskien hallinnassa noudatetaan YIT:n toimintajärjestelmää, jonka mukaisesti mm. toimivaltuudet sekä päätöksentekoprosessi on määritelty. Hallitus valvoo toimintaa. Isommat hankintatoimenpiteet on säädelty yhtiöjärjestyksessä. Pienemmissä toimitaan toimivaltuuksien puitteissa. Sisäinen valvonta nojaa YIT konsernin periaatteisiin ja menettelytapoihin. Tässä on onnistuttu hyvin, josta on osoituksena esimerkiksi suoritettu verotarkastus, josta saatiin erinomainen palaute.

Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän valmistelu ja perustaminen 1.3.2016 alkaen on merkittävä päätös, mikä edistää Etelä-Savon alueen valtakunnallista sosiaali- ja terveystalouden uudistamista vuoden 2019 alussa. Etelä-Savon Työterveys Oy aloitti toimintansa vuoden 2015 alussa ja ensimmäinen toimintavuosi toteutui toiminnallisesti ja taloudellisesti hyvin. Alueen elinvoiman ja kilpailukykyyn kehittämistä on vahvistettu yhdistämällä Miktech Oy ja Miset Oy ja perustamalla uusi Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy, joka aloitti toimintansa 1.6.2015. Asuntomessualueen liikenne- ja infra -järjestelyjä on viety eteenpäin ja alkuvuodesta 2016 saatiin varmuus asuntomessujen toteutusta varten tarvittavista tonttikaupoista.

Mikkelin strategisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan valtuustokaudella kolmen hyvinvointiohjelman (asukkaat, elinkeinot ja ympäristö) sekä henkilöstö- ja taloustavoitteiden toteutumisen perusteella.

Asukkaiden hyvinvointi

Lasten, nuorten ja perheiden palveluita toteutettiin ja ohjattiin moniammatillisesti. Hyvä yhteistyö toimii oppilashuolenpidon ja varhaisen tuen työryhmissä. Olkkari- toimintamalli on monipuolistunut ja Perheneuvo- toiminta alle 13-vuotiaille käynnistyi. Seurannassa koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17-24- vuotiaiden määrä on Mikkeliissä vähentynyt koko valtuustokauden ajan 8,5 %:sta 6 %:iin (valtuustokauden tavoite 7,5 %). Huostaan otettujen lasten perhesijoitukset ovat korvanneet laitossijoituksia, tämä on hyvä suunta. Muiden tavoitteiden seurantatietoja ei saatu vuodelta 2015 valtakunnallisen kouluterveyskyselyn epäonnistuttua.

Nuorten päihteiden käyttöä käsittelevästä eurooppalaisesta yhdeksäsluokkalaisten koululaistutkimuksesta 2015, European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) ilmenee, että raitistuminen on yleistynyt Suomessa koko 2000-luvun ajan. Yhdeksäsluokkalaisten päihteiden käyttö on vähentynyt. Heistä noin neljännes on raittiita ja yhä harvempi juo itsensä humalaan. Tupakkakokeilut ja päivittäinen tupakointi ovat vähentyneet. Hyvä kehitys liittyy todennäköisesti saatavuuden sääntelyyn ja vanhempien asennemuutoksiin. Mikkeliissäkin on panostettu vanhempiin vaikuttamiseen mm. osallistavat Örebro-vaikutteiset vanhempainillat. Huolestuttavaa on, että nuoret pitävät päihteiden riskejä entistä vähäisempinä. Nuorilla on myönteinen asenne sähkötupakan, nuuskaan ja kannabikseen. Sähkötupakan ja nuuskan käyttö on lisääntynyt. Poliisiammattikorkeakoulun selvityksen mukaan koko maassa huumeiden käyttö on lisääntynyt, erityisesti kannabiksen (Poliisiammattikorkeakoulu/PolStat, Yhteiskuntapolitiikka 4/2015).

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa avopainotteisuutta on lisätty ja laitospaikkoja vähennetty. Seurantamittareissa ilmenee mikkeliiläisten miesten ja naisten välisiä terveyseroja, jotka liittyvät miehillä erityisesti masennuksen, päihteiden liikakäytön, työttömyyden sekä yksinäisyyden yleisyyteen. Mielenterveyden häiriöiden vuoksi eläköityminen varhain 16-24- vuotiailla on yleistä. Mikkeliiläisen aikuisväestön masennus on kaikkiin vertailualueisiin nähden korkeampaa. Aikuisväestöllä huolestuttavaa on, että yhä useampi kokee, ettei jaksu työssään vanhuuseläkeikään saakka. Sairastavuusindeksi on edelleen korkeahko 105,1 (tavoite 100, maan keskiarvo). (Sotkanet, ATH- tutkimus* 2013-2015.)

Ikäihmisten palveluissa on otettu käyttöön Huoli- ilmoitus, jolla voi ilmaista huolensa ikäihmisestä vanhustalouteen. Tämä on tuottanut 21 yhteydenottoa (5-12/2015). Ikäneuvo tarjoaa matalan kynnyksen palveluita ikäihmisille saman katon alta, mm. sairaanhoitajan vastaanoton ilman ajanvarausta. Kulttuurisäpinää senioreille- hankkeessa viedään kulttuuria osaksi vanhustaloutta.

Etelä- Savon sotealue-valmistelu sekä Esper ja ESSO-hankkeet ovat edenneet tuloksellisesti kohti yhteistä kuntayhtymää. Sosiaali- ja terveyspalveluissa sähköisiä palveluita ei ole saatu käyttöönotettua tavoitteiden mukaisesti. Mikkeli on ATH- tutkimuksen* 2013-2015 mukaan jäljessä tässä kehityksessä vertailualueisiin ja koko maahan nähden.

Mikkeliiläiset käyttävät aktiivisesti kulttuuripalveluita, kirjastoa ja käyvät uimahallissa. Teatterin kävijämäärät putosivat 2015 vuoden 2014 kävijäennätyksestä 58 464 kävijää 43 827 kävijään. ATH- tutkimuksen* (2013-2015) mukaan mikkeliiläiset ovat aktiivisia järjestötoimintaan osallistujia. Sen sijaan liikunnan säännöllisessä harrastamisessa on aikuisväestöllä parannettavaa. Liikunnan ja hyvinvoinnin lisääntymiseen tähdätään 1.10.2015 alkaneella Hyvinvoinnin virtaa- hankkeella, jonka osana Liikkumisen unelmavuosi kannustaa kaikkia kaupunkilaisia liikkumaan ja kokeilemaan uusia liikuntamuotoja. Kulttuuri, taide ja osallisuus ovat olleet vahvasti esillä Suomi 100- vuotta - sekä Asuntomessujen suunnittelussa. *) Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus: www.thl.fi/ath

Elinkeinojen hyvinvointi

Suomen taloustutkimuksen tekemässä vuoden 2015 Kuntien imago- tutkimuksessa Mikkeli oli mukana olevista kaupungeista suurin nousija sijalta 24. sijalle 8. Erityisen hyvät arviot tulivat yritysten ja oppilaitosten välisestä yhteistyöstä, jossa oltiin 3. sijalla. Sekä kunnan markkinointi että keskustan kaupalliset palvelut ylsivät kumpikin 4. sijalle. Eniten kehitettävää olisi vastaajien mukaan työvoiman saatavuudessa (17. sija) ja asioiden tiedottamisesta yrityksille (19. sija). Kehityskohteet ovat samat kuin edellisellä tutkimuskerralla.

Satamalahden arkkitehtuurikilpailun ja businessplanin valmistumisen jälkeen alueen suunnittelu jatkuu yleis- ja asemakaavoituksella. Businessplanissa esiin nousseet digitaalisuus, ekologisuus ja yhteisöllisyys huomioidaan soveltuvin osin alueen suunnittelussa. Ns. Veturi- tallin alueelle on laadittu Naistinki Oy:n toimesta hankesuunnitelmaa muun muassa toimitalon ja siihen liittyvien toimintojen sijoittamiseksi alueelle. Hankkeen etenemisen edellyttämä maanhankinta on käynnissä.

Mikkeliissä perustettiin vuoden 2015 aikana kaikkiaan 202 uutta yritystä, joissa käynnistyshetkellä oli 158 työpaikkaa. Työllisyydenhoidon kehittämiskumppanuutta on jatkettu Mikkelin toimintakeskus ry:n kanssa ja vuoden 2015 aikana työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvua on pystytty hillitsemään vertailukuntiin suhteutettuna.

Ympäristön hyvinvointi

Ympäristön hyvinvoinnin kannalta keskeiset kaavat mm. keskustan osayleiskaava, EcoSairilan kaavoitus ja Ristiinan osayleiskaava ovat edenneet odotusten mukaisesti.

Etelä-Savon Energia Oy:n Pursialan voimalaitokselle on rakennettu uusi kaukolämpöakku, jonka avulla Pursialan voimalaitoksen käytön opti-

mointi on tehokkaampaa ja öljyn käyttöä voidaan leikata entisestään. Akku on käyttöönottovaiheessa 2015 lopussa. Kaukolämpöverkoston laajentamisella voidaan pienentää erillislämmityksen osuutta CO₂- päästöistä. Ristiinan keskusta-alueen kaukolämpöhanke etenee. CO₂-päästöjä on merkittävästi vähennetty viimeisen laskennan jälkeen kaukolämmön sekä sähkön tuotannossa.

Luomutilojen osuus kaikista tiloista ei ole noussut tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi luomuviljelyssä olevan peltopinta-alan % -osuus kaikesta peltopinta-alasta on laskenut selvästi.

Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä/asukas on laskenut selvästi tavoitteiden mukaisesti.

Henkilöstö

Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa kaupungin henkilöstölinjauksien lähtökohtana on ollut henkilöstömäärän kasvun hillitseminen tuottavuuskehityksen avulla. Kaupungin hallinnollisten tukipalveluiden uudelleenorganisointi aloitettiin vuonna 2015 ja uusi palkanlaskentaohjelmisto otettiin käyttöön 1.1.2015. Kustannuksia pyrittiin hillitsemään myös lisäämällä harkinnanvaraisten palkkatoimien vapaiden käyttöä, osatyökykyisten suunnitelmallisella työllistämällä, tehtäväkierrolla ja tiukentamalla ulkoista rekrytointia. Henkilöstömäärä on vuoden 2015 aikana vähentynyt 174 henkilöllä.

Mikkelin kaupunki on tukenut työntekijöiden työssä jatkamista varhaisen välittämisen keinoin. Kevan 13.1.2016 antaman seuranta-arvion mukaan vuoden 2015 varhe-maksu tulee olemaan 1 181 573,15 euroa. Vuoden 2014 vastaava luku oli 1 198 958,58 euroa. Mikkelin kaupungin, Kevan sekä työterveyshuollon aktiivinen yhteistyö näyttäytyy mahdollisesti varhe-maksujen pienenemisenä, koska työkykyä uhkaaviin tekijöihin on kiinnitetty huomiota mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Talous

Kaupungin taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet odotetusti. Kaupunki teki alijäämää 6,6 miljoonaa euroa ja kaupungin Kuntalain 118 § mukaiset tunnusluvut heikkenivät monelta osin. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelma linjaa keskeisiä tuottavuutta lisääviä toimenpiteitä, joita on vietävä edelleen eteenpäin tulevina vuosina. Kaupungin taloudellisena tavoitteena on, että kaikki uuden kuntalain 118 § tunnusluvut kehittyisivät myönteiseen suuntaan. Uusi kuntalaki linjaa tunnusluvut koskemaan myös kaupunkikonsernia. Kaupungin alijäämäinen tilinpäätös heikensi myös konsernin tunnuslukuja, vaikka konsernin ylijäämä oli 2,1 miljoonaa euroa. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on kaupungin ja konsernin tunnuslukuarvioinnissa heikolla tasolla. Taulukossa on koottuna kuntien arviointimenettelyn mukaiset tunnusluvut:

Taseen alijäämä on katettava 4 vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien:						
	Raja-arvo	Mikkeli 2014	Mikkeli 2015	Konserni 2014	Konserni 2015	Arvio
Alijäämien kattaminen	4 vuotta					+
Taseen ali-/ ylijäämä ja	-1000 eur/ as.	228	107	1015	1053	+
Taseen ali-/ ylijäämä ed. vuosi	-500 eur/ as.	228	107	1015	1053	+
Rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut eivät saa ylittyä kahtena vuonna peräkkäin:						
	Raja-arvo	Mikkeli 2014	Mikkeli 2015	Konserni 2014	Konserni 2015	Arvio
1. Vuosikate euroa/ as. (ilm. hark.var. VO)	Negatiivinen	430	213			+
2. Veroprosentti 1 % yli kuntien KA	Yli 20,83 %	20 %	20 %			+
3. Suhteellinen velkaantuneisuus %	Yli 50 % on huono	56,4 %	59,2 %	91,9 %	94,1 %	-
4. Lainamäärä 50 % yli kuntien KA *	Yli 4.041 euroa/ as.	3142	3324			+
5. Lainamäärä 50 % yli kuntien KA *	Yli 8.652 euroa/ as.			7954	8111	+

*Lainamääräarviot kaupungissa ja konsernissa on laskettu kuntien vuoden 2014 lainamääräkeskiarvojen perusteella

Kaupungin omistajaohjausprosesseja selkeytetään vuoden 2016 aikana. Konserniohjeet, hankintasääntö, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje uusitaan keväällä 2016. Omistajapoliittinen linjaus valmistellaan vuoden 2016 aikana ja talousarvion 2017 yhteydessä konketisoidaan toimenpideohjelma.

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on hoitaa kunnalle kuuluvia tehtäviä vaalilain mukaisesti.

Vuonna 2015 järjestettiin eduskuntavaalit 19.4.2015. Äänestysprosentti oli 70,1%. Hallituksen muodostivat Suomen Keskusta, Perussuomalaiset ja Kansallinen Kokoomus.

Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Talous

Keskusvaalilautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	80 000		80 000	88 116	8 116
Toimintamenot	-82 100		-82 100	-109 413	-27 313
Toimintakate (netto)	-2 100		-2 100	-21 297	-19 197

Talous

Tarkastuslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	-104 500		-104 500	-84 823	19 677
Toimintakate (netto)	-104 500		-104 500	-84 823	19 677

Talous

Kaupunginvaltuusto

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot					
Toimintamenot	-227 400		-227 400	-219 033	8 367
Toimintakate (netto)	-227 400		-227 400	-219 033	8 367

Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden tehtävänä on tukea päätehtävätehtäväalueiden ja liikelaitoksien ja taseyksiköiden tuloksellista toimintaa ja seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista. Konsernipalvelut tuottavat johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa varten ajantasaista tietoa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista. Konsernipalvelut sisältää elinvoima- ja kilpailukykypalvelut, hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä talouspalvelut.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut koordinoi kaupunkistrategian toteutusta, toteutti ja kehitti työllisyys-, koulutus- ja asumispalveluita, vastasi kaupunkimarkkinoinnista ja matkailun kehittämisen ohjaamisesta sekä seutuhallinnon valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä. Elinvoima- ja kilpailukyky- yksikön lakkauttamista 1.1.2016 lukien ja tehtävien jakamista hallintopalveluihin ja talouspalveluihin valmisteltiin. Uusi elinkeino-yhtiö Miksei Oy aloitti toimintansa 1.6.2015 Miset Oy:n fuusioituessa Miktech Oy:öön.

Hallintopalvelut on toteuttanut lupausta ensimmäisestä digitaalisesta kaupungista Suomessa Lupa2016- ohjelman puitteissa sekä kehittänyt koko kaupungin monikanavaista asiakaspalvelukeskusta yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Lupa2016 -ohjelman merkittävin kehittämiskohde on ollut uuden toiminnanohjausjärjestelmän (KuntaERP) käyttöönotto 1.1.2015. Asiointipisteen pilotointi päättyi keväällä 2015, jonka jälkeen siirryttiin tuotantovaiheeseen.

Henkilöstöpalvelut vastasi henkilöstöstrategian toteuttamisesta, jonka keskeisiä osatekijöitä ovat osaamisen ja henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen. Henkilöstön osaamisen kehittämisen painopisteenä vuonna 2015 oli edelleen esimiestyö. Esimiesinfoja pidettiin säännöllisesti kuukausittain, myös valtakunnallinen esimiesten ja keski johdon (EKJ) valmennusohjelma jatkui vuonna 2015. Ohjelman tavoitteena on, että valmennuksen myötä esimiehellä on osaamista asiakas- ja henkilöstölähtöiseen johtajuuteen, jolla on vaikutusta kuntapalveluiden laadukkuuteen ja työyhteisön hyvinvointiin. Vuonna 2015 koulutuksen tulokset ovat näkyneet muun muassa verkostoyhteistyön sekä verkostojohdamisen kehittymisenä, jolloin hyödynnetään sekä sisäisten että ulkoisten verkostojen parhaita käytänteitä. Ohjelma jatkuu vuodelle 2016. Lisäksi esimiehillä ja asiantuntijatehtävissä toimivilla oli edelleen mahdollisuus suorittaa johtamisen erikoisammattitutkinto (JET) oppisopimuskoulutuksena.

Ruoka- ja puhtauspalvelut toteutti palvelusopimuksien mukaista toimintaa ja kehitti palveluita eteenpäin yhdessä asiakkaiden kanssa.

Talouspalvelut toteutti talouden tasapainotusohjelmaa yhteistyössä kaupungin toimialojen kanssa sekä kehitti ja koordinoi koko konsernin hankinta- ja ict- palveluita. Kehittämistoiminnasta kaupunkistrategian koordinoituvastuu siirtyi talouspalveluille vuonna 2015.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Konsernipalveluiden toimintamenot alittivat talousarvion kokonaisuutena noin 2,0 milj. euroa. Toimintatuotot alittivat alkuperäisen talousarvion noin 3,3 milj. euroa ja valtuuston hyväksymän pysyvien vastaavien myyntivoittoja koskeva tulojen alituksen jälkeen noin 0,9 milj. euroa.

Talouden tasapainottaminen

Konsernipalvelut on valmistellut vuoden aikana tukipalveluiden yhdistämistä (hallintopalvelukeskus), ottanut Lupa2016- ohjelman puitteissa käyttöön uusia sähköisiä palveluita. Osinkotuottokertymä oli noin 0,3 milj. euroa vuotta 2014 suurempi. Vuoden 2015 aikana otettiin käyttöön uudet talous- ja henkilöstöhallinnon sekä asianhallinnan ohjelmistot. Uuden CaseM- ohjelmistokokonaisuuden myötä mahdollistettiin täysin paperittomat kokoukset. Merkittävää omaa ohjelmistotuotantoa ovat varhaisen tunnistamisen ja välittämisen ohjelmat ja niiden myötä uudet toimintamallit, vanhuspalveluille kehitetty HUOLI- ohjelma ja lapsiperhepalveluille kehitetty PYYDÄ APUA- ohjelma. Vuoden 2015 aikana luotiin edellytykset täysin digitaalisille hakemus-prosesseille, jotka otettiin loppuvuodesta käyttöön.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Konsernipalveluiden toimintaa ohjaa keskeisesti hallintosääntö, konsernipalveluiden toimintasääntö ja valtuuston hyväksymä talousarvio ja taloussuunnitelma tulokortteineen. Asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja talousarvion toteutumisesta on raportoitu hallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

Hankinnat on toteutettu hankintalain ja kaupunginhallituksen 5.10.2015 hyväksymän hankintasäännön mukaisesti. Hallinnossa ei ole ilmenyt erityisiä ongelmakohtia, tulosyksiköissä säännösten ja määräysten noudattamista on valvottu normaalikäytänteiden mukaisesti normaalin esimiestyön yhteydessä.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Koskee kaikkia indikaattoreita	Varmistaa laadukkaan henkilöstön saatavuus (rekrytointien oikea kohdistuminen), tukea toimialoja kehittämistyössä, huolehtia esimiesten osaamisesta (verkostot ja tiedolla johtaminen)	Henkilöstöpalvelut	Osaavia hakijoita avoimiin tehtäviin, onnistuneet rekrytoinnit, esimiesten osaamisen kehittäminen valmennusohjelman avulla, verkostoituminen, säännölliset esimiesinfot.

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus: tavoite 7,5 %	Kehittämiskumppanuussopimus astui voimaan 4/2014. Kumppanuussopimuksen toimeenpano edellyttää useita toiminnallisia parannuksia ja muutoksia mm. asiakasohjauksessa.	Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut/työllisyyspalvelut/palvelupäällikkö ja kehitysjohtaja	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet; vuoden 2013 toteutuma 6,8. Vuodelta 2014 tietoa ei ole vielä saatavissa. (THL, Sotka.net) (tark 25.1.2016)
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Osaavan työvoiman saatavuus ja Mikkelin mainekuvan kehitys	Työnantajamielikuvan systemaattinen kehittäminen. Voidaan mitata esim. oppilaitosyhteistyön määrällä, medianäkyvyyden määrällä (liittyen työnantaja-asioihin), tilaisuuksiin (messut, rekrytapahtumat) osallistumisien ja järjestämisien määrällä sekä työnantajaimago-tutkimuksella.	Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut/henkilöstöpalvelut/ kehitysjohtaja ja henkilöstöjohtaja	Vuoden 2015 aikana perustettu opiskelijaneuvottelukunta kaupungin ja alueen oppilaitosten yhteistyöhön. RekryON tapahtuma alueen yrityksille ja oppilaitoksille järjestetty keväällä 2015.
Kaupunkistrategian toimeenpano			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Työpaikkakehitys sekä Mikkelin väkiluvun kehitys	SOLMU-hankkeella 300 uutta asukasta seudulle hankkeen aikana.	Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut/kehityspäällikkö/SOLMUn projektipäällikkö	Noin 100 perhettä. lisäksi noin 100 perhettä tällä hetkellä asiakkaana.
	Etelä-Savon alueella tuotetun tai jatkojalostetun ruoan ja elintarvikkeiden ostomäärän lisääminen	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja	Lähituotteiden ostomäärä oli 21,0 % (524 345 €) kaikista elintarvikehankinnoista. Määrä on lisääntynyt 3,8 % (19 284 €) vuoteen 2014 verrattuna.

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Ekologinen jalanjälki	Laaditaan sähköisen asioinnin suunnitelma, jonka mukaisesti lähdetään kehittämään sähköisiä asiointipalveluita, otetaan käyttöön sähköiset kokouskäytännöt sekä etäpalvelun mahdollisuudet sisäisessä ja ulkoisessa asiakaspalvelussa	Konsernipalvelut/hallintopalvelut ja talouspalvelut	Sähköisen asioinnin suunnitelma on laadittu ja käyttöön on otettu Fujitsun sähköisen asioinnin alusta jolle viety palveluita. Sähköiset kokouskäytännöt käyttöön otettu 3/2015. Etäpalvelukanava valtion viranhaltijoiden ja kunnan sisällä on tehty ja palvelutuotanto aloitettu.
	Luomutuotteiden ostomäärä pidetään vähintään v. 2014 tasolla sekä pesu- ja puhdistusaineiden sekä siivousvälineiden kilpailutuksessa käytetään yhtenä valintakriteerinä ympäristömerkkiä niissä tuoteryhmissä, joilla on ympäristömerkki	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja	Luomutuotteina käytettiin samoja luomuelintarvikkeita ja samoille asiakasryhmille kuin v. 2014. Pesu- ja puhdistusaineina käytettiin tuotteita, joilla on ympäristömerkki ja jotka ostettiin entisten puitesopimusten perusteella. Pesu- ja puhdistusaineiden hankinta kilpailutetaan kun sote-kuntayhtymän vaikutukset ruoka- ja puhtauspalveluihin ovat selvillä.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	
Rakennetun ympäristön laatu	Työsuojelu mukaan tilojen korjaamiseen ja suunnitteluun ennakoivasti	Henkilöstöpalvelut/ työsuojelu	Työsuojelutoiminta vuonna 2015 painottui työn vaarojen arvioinnin, psykososiaalisen kuormittumisen, työajan kuormittavuuden sekä sisäilmaongelmien aiheuttamien riskien hallintaan. Esiemiesten osaamisen kehittäminen työsuojeluasioissa.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	
Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä	Kiinteistöjen sisäilmaan vaikuttavien tekijöiden kuvaaminen ja vastuualueiden määrittäminen erityisesti uudisrakennus- ja korjauskohteiden loppusiivouksessa	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja	Tehty ohjeet ”Käyttäjän vastuut ja velvollisuudet hyvän sisäilman turvaamiseksi” sekä ”Tarkistuslista sisäilmaongelmakohteen irtaimiston puhdistuksen”. Toimintaohjeiden vastuualueiden määrittämistä jatketaan edelleen vuoden 2016 aikana yhdessä
			Tilakeskuksen ja sisäilmatyöryhmän kanssa.

Talous

Kaupunginhallitus yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	25 302 900		25 302 900	25 260 917	-41 984
Toimintamenot	-47 045 333	-139 600	-47 184 933	-43 659 696	3 525 237
Toimintakate (netto)	-21 742 433	-139 600	-21 882 033	-18 398 780	3 483 254

Keskushallinto (ilman Ruoka- ja puhtauspalveluja)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	12 524 600		12 524 600	12 409 687	-114 914
Toimintamenot	-34 111 733	-139 600	-34 251 333	-31 194 939	3 056 394
Toimintakate (netto)	-21 587 133	-139 600	-21 726 733	-18 785 253	2 941 481

Kohderahoitteinen

Ruoka- ja puhtauspalvelut

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot					
Myyntitulot	12 728 900		12 728 900	12 786 227	57 327
Muut toimintatulot	49 400		49 400	65 003	15 603
Toimintamenot					
Materiaalit ja palvelut	-5 258 900		-5 258 900	-5 278 337	-19 437
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 542 400		-2 542 400	-2 816 589	-274 189
Palvelujen ostot	-2 716 500		-2 716 500	-2 461 748	254 752
Henkilöstömenot	-7 152 300		-7 152 300	-6 676 912	475 388
Palkat ja palkkiot	-5 541 800		-5 541 800	-5 267 073	274 727
Henkilösivukulut	-1 610 500		-1 610 500	-1 409 839	200 661
Muut menot	-522 400		-522 400	-509 508	12 892
Toimintakate (netto)	-155 300		-155 300	386 473	541 773
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot				-177 435	
Tilikauden tulos				209 038	

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva ympäristöpalvelut- yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon (mukaan lukien eläinlääkintähuolto) ja ympäristösuojelun tehtävistä Mikkeliissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä, Mäntyharjussa ja Pertunmaalla.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Palveluja on tuotettu ensisijaisesti ympäristöpalvelujen toimintaa säätelevien lakien ja asetusten mukaisesti. Lisäksi resurssien puitteissa on toteutettu erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Palvelut pyritään antamaan tulostavoitteissa annettujen aikataulujen puitteissa. Tavoitteena on antaa palvelut samantasoisina koko toiminta-alueella. Palvelujen tuottamisessa on onnistuttu tavoitteiden mukaisesti.

Ympäristöpalvelujen toimintaa on pyritty tehostamaan ja parantamaan asiakaspalvelulähtöisyyttä muun muassa lisäämällä valmiuksia lupa- ja ilmoitusasioiden sähköiseen käsittelyyn. Ympäristöpalvelut on ollut mukana ympäristönsuojelun sähköistä lupa-asioiden käsittelyä koskevan Lupapiste- järjestelmän testauksessa ja kehittämisessä. Elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteiden tiedonkeruuta koskevat valtakunnalliset kohde- ja tilastointirekisterit on otettu käyttöön ja niiden toimialaan kuuluvien lakien mukaiset valvontakohteet ja valvontatietoja koskevat tiedot on kirjattu yhteiseen tietorekisteriin vuodesta 2013 lähtien. Valtakunnallisen sähköisen kohde- ja tilastointirekisterin käyttöönotto yhtenäistää ja tehostaa valvontakäytäntöjä koko maassa.

Vuonna 2012 alkanut uusi jätevesineuvojahanke (OMAVESI - oikeaa tietoa maaseudun vesihuollosta -hanke) on jatkunut vuonna 2015. Hanke on tarjonnut maksutonta ja puolueetonta neuvontaa jätevesiasioissa haja-asutusalueen toimialueella. Kesäkuusta 2014 alkaen hankkeen hallinnoijaksi vaihtui Savonlinnan kaupungista Mikkelin kaupunki / Mikkelin seudun ympäristöpalvelut. Hanke jatkuu 30.4.2016 saakka. Hankkeelle on haettu jatkorahoitusta.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Ympäristölautakunnan taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Toimintakate alittui noin 126 000 eurolla. Tämä johtui henkilöstökulujen alittumisesta terveysvalvonnassa sekä säästöistä ulkopuolisten palvelujen ostosta sekä tulopuolella ympäristönsuojelun OMAVESI- hankkeen tukiin ja avustuksiin, joita ei oltu budjetoitu.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Toiminnassa noudatetaan kaupungin hallintosääntöä sekä ympäristölautakunnan johto- ja toimintasääntöä. Erityislakien mukaisia tehtäviä on delegoitu viranhaltijoille ympäristölautakunnan päätöksellä 19.2.2009 § 15. Delegointipäätöstä on tarkistettu ympäristölautakunnassa 14.3.2013 § 12. Viranhaltijoiden tekemät päätökset on viety ympäristölautakunnalle tiedoksi.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu kuukausittain ja talousarvion toteutumisesta on raportoitu kuukausittain yhteiselle W-alueelle ja tehty johdon analyysi sekä määrärahaennuste.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Tupakointi päivittäin (% osuus)	Tupakanmyynnin lainmukaisuuden valvonta painopisteenä nuorten suosimat myyntipaikat.	Terveysvalvonta, terveysvalvonnan johtaja, terveystarkastaja	Valvontaa on kohdistettu erityisesti myynnin ikärajoitusten valvontaan valvomalla mm. oppilaitosten läheisyydessä sijaitsevia tupakan vähittäismyyntipaikkoja. Tupakanmyynnin kohteita on tarkastettu yhteensä 57.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Kaupungin mainekuvan kehitys	Laadukkaat, hyvin toimivat palvelut ja ilmoitusten ja lupien kohtuulliset käsittelyajat (luvat 4-6 kk ja ilmoitukset 1 kk).	ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristöpäällikkö, koko henkilöstö	- Tupakkaluvat 1-2 vkoa - Elintarvikehuoneistoilmoitukset 1-2 vko - Terveysvalvontailmoitukset < 1 kk - Meluilmoitukset noin 1 kk - Ympäristöluvut 2-5 kk - Muut luvat 1-6 kk

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Hoidettujen ja opastettujen retkeilyreittien ja luontopolkujen pituus: tavoite opastettu ja tuotetettu 100%	Urpolan luonnonsuojelualueen käyttö- ja hoitosuunnitelman päivitys, jonka yhteydessä arvioidaan luontopolun rakenteiden uusimistarve. Luontopolun opastetaulut uusitaan.	Ympäristöpäällikkö	Käyttö- ja hoitosuunnitelman päivitys aloitettu vuonna 2015. Ensimmäiset katselmukset ja kuulemiset pidetty vuonna 2015.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%)	Osallistutaan aktiivisesti perustettavan Mikkelin seudun pohjavesialueiden suojelun yhteistyöryhmän toimintaan.	Ympäristöpäällikkö	Yhteistyöryhmä on järjestäytynyt 22.4.2015 pidetyssä kokouksessa (Ympäristöpalvelut toimi kokouksen koolle kutsujana). Suppeampi yhteistyöryhmä kokoontui loppuvuodesta 2015. Pohjavesien suojelusuunnitelmien toimenpiteiden toteutuminen on päivitetty vuonna 2015.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Kasvihuonekaasupäästöt (t CO ₂ -ekv./as)	Mikkelin ilmasto- ja energiastrategian toteuttaminen ja seuranta.	Ympäristöpäällikkö, ympäristötarkastaja, koko henkilöstö	Mikkelin ilmasto- ja energiastrategian seurantaraportti on valmistunut vuonna 2015.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Ekologinen jalanjälki (gha / as)	Mikkelin kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian ja siihen liittyvän ympäristöohjelman toteuttaminen ja seuranta.	Ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristöpäällikkö, koko henkilöstö	Ympäristöpalvelujen edustaja on mukana kaupunkistrategiaan liittyvän ympäristöohjelman johtoryhmässä, joka seuraa ympäristöohjelman tavoitteiden toteuttamista.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Todetuista sisäilmaongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus kaupungin koko kiinteistökannasta	Sisäilmatyöryhmän toiminnan tehostaminen ja kokonaisnäkömyksen luominen kiinteistöjen sisäilmaan vaikuttavista tekijöistä. Vastuunjaon selkeyttäminen eri toimijoiden välillä.	Ympäristöpalvelujen johtaja, terveystarkastaja	Ympäristöpalveluilla on kaksi edustajaa sisäilmatyöryhmässä. Ryhmä on kokoontunut kolme kertaa vuoden 2015 aikana. Ryhmä toimii asiantuntijatahona sisäilmaongelmissa.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Tot %	Muutos % 14/15
Terveysvalvonnan tarkastukset	1 153	1 100	922	83,8	-20,0
Eläinlääkintähuollon virka-, ja sairausmatkat	1 749	1 500	1399	93,3	-20,0
Hoidetut pieneläimet	4 783	3 900	4318	110,7	-9,7
Ympäristölupavelvollisten kohteiden tarkastukset	69	40	63	157,5	-8,7
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (päätökset, lausunnot, kehotukset)	725	550	727	132,2	0,3

Talous
Ympäristölautakunta

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
-----------------------------	---------------------------	-------------------------------------	-----------	-----------

Toimintatuotot	642 500	642 500	753 224	110 724
Toimintamenot	-1 848 000	-1 848 000	-1 831 997	16 003
Toimintakate (netto)	-1 205 500	-1 205 500	-1 078 773	126 727

Seudullinen sosiaali- ja terveyslautakunta

Järjestäjähallinto

Seudullisella sosiaali- ja terveystoimella on vastuu

- väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja seurannasta
- väestön palvelutarpeen selvittämisestä
- palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta
- palveluiden saavutettavuudesta
- tuotannon valvonnasta
- sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisestä

Sosiaali- ja terveystoimi tekee työtä väestön hyvinvoinnin (terveyden, turvallisen elämän, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn sekä oman elämän hallinnan) edistämiseksi. Ehkäisevä ja ennakkoiva toiminta sekä terveyden edistäminen ovat palvelujen suunnittelun lähtökohta. Palveluja kehitetään ja tuotetaan yhteistyössä erikoissairaanhoidon, yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Sosiaali- ja terveystoimi on suuren muutoksen kynnyksellä. Päivittäisen toiminnan rinnalla seudullinen sosiaali- ja terveystoimi valmistautuu uuden sote-järjestämislain mukaiseen palvelutuotanto-organisaation muodostamiseen yhdessä seudun muiden kuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa. Kaikes- sa kehittämisessä tavoitteena on luoda yhdestä organisaatiosta koostuva sote-tuotantoyksikkö. Päätös sosiaali- ja terveystoimien perustami- sesta siirtyi tammikuulle 2016.

Seudullinen sosiaali- ja terveystoimi edistää digitaalisuutta ja ottaa käyttöön sähköisiä palveluja sairaanhoitopiirin kanssa solmitun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Järjestämissuunnitelma

Järjestäminen on kuuden kunnan (Mikkeli, Hirvensalmi, Kangasniemi, Mäntyharju, Pertunmaan ja Puumala) yhteisen sosiaali- ja terveyslautakun- nan tehtävänä. Palvelujen tuottamisesta vastaa neljän kunnan organisaatioissa olevat palvelutuotantoyksiköt (Mikkeli, Kangasniemi, Mäntyharju ja Pertunmaa). Seudullisen sosiaali- ja terveystoimen kehittämis- ja järjestämissuunnitelma on laadittu vuonna 2013. Tämän lisäksi toimintaa ohjaa terveydenhuoltolain mukainen järjestämissuunnitelma koko sairaanhoitopiirin alueella. Järjestämissuunnitelmat pohjautuvat seudun ja kuntien hy- vinvointikertomuksiin.

Palvelusuunnitelma

Tavoitteena on yhtenäinen palvelutaso koko yhteistoiminta-alueella

Perhe- ja sosiaali-, vammais-, terveys-, vanhus-, mielenterveys- ja päihde sekä taloudellisen tuen palveluiden toimintakäsikirjat ohjaavat seudullista toimintaa. Palvelutasoa eli hoito- ja hoivatakuun toteutumista seurataan säännöllisesti ja asiasta tiedotetaan väestölle.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Järjestäjähallinnossa ei ollut oleellisia poikkeamia. Yhteistoimintakorvaukset laskutetaan asukasluvun suhteessa toteutuneista kustannuksista.

Talouden tasapainottaminen

Järjestäjähallinnolle ei ole asetettu erillisiä talouden tasapainotustoimenpiteitä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tapahtui hallinto- ja johtamisjärjestelmän mukaisesti. Sisäisestä valvonnasta raportoidaan tarkemmin kunkin pal- velutuotantoyksikön tulokortissa kunnissa noudatettavien periaatteiden mukaisesti. Järjestäjähallinnon osalta sisäisen valvonnan piiriin kuuluu eri- tyisesti sen varmistaminen, että sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta toteutuu asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja että sosiaali- ja terveystoimen valvontatiimit toimivat ja varmistavat toimivan omavalvonnan. Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnasta ja valvonnan toteutumisesta raportoidaan seudulliselle johtoryhmälle ja lautakunnalle.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori seudun hyvinvointikertomuksesta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Ikäihmisten palvelurakenteen indikaattorit. Kotona asuvat 75 –vuotta täyttäneet. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevat 75 –vuotta täyttäneet. Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 –vuotta täyttäneet asiakkaat Yksinasuvat 75 –vuotta täyttäneet	Seudullisen vanhusten palvelujen toimintaohjelman toimeenpano.	Vanhusten palveluiden seudullinen työryhmä	Kunnissa noudatetaan valtuustoissa hyväksyttyä vanhuspalvelujen toimintaohjelman mukaisia palvelurakenteen tavoitteita ja niiden toteutumista seurataan ja arvioidaan sekä tehdään tarvittavat toimenpiteet. Maisema-analyyseissä on toteutuneet indikaattorit vuodelta 2015
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori seudun hyvinvointikertomuksesta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Päihteiden käytön haittavaikutusten vähenemistä seurataan seuraavien indikaattoreiden avulla: 1. PYLL (ehkäistävissä olevat ennen aikaisesti menetetyt elinvuodet) 2. Humalajuominen 3. Tupakointi 4. Päihdehuollon avo- ja laitospalveluiden asiakasmäärät 1000/asukas 5. Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten osastoilla hoidettujen asiakkaiden määrä/1000 asukasta 6. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat/1000as 7. Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit nuorisopsykiatria/1000 13-17v. 8. Psykiatrian avohoitokäynnit/1000 asukasta	Seudullisen alkoholiohjelman kumppanuussopimuksen toimeenpano. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen. Sähköisen asioinnin lisääminen	Mikkelin seudun ehkäisevän päihdetyön työryhmä; terveyden edistämisen koordinaattori, seudun hyvinvointikoordinaattori sekä mielenterveys- ja päihdetyön johtaja ja Mikkelin pty, seudullinen mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämistyöryhmä Yhteistyö ESSO- ja ESPER-hankkeiden kanssa.	Käytössä Tie selväksi -malli, jossa poliisi kysyy suostumusta 18–25-vuotiailta ensikertalaisilta rattijuopoilta siihen, että heidän yhteystietonsa saa antaa poliisin sosiaalityöntekijälle. Nuorelle tarjotaan mahdollisuutta selvittää mahdollisesti taustalla vaikuttavia päihde-, mielenterveys- tai sosiaalisia ongelmia ja ohjata tarvittaessa eteenpäin. Örebro – vaikutteiset vanhempainillat toimintamalliksi kaikkiin Mikkelin yläkouluihin sekä 2016 Seutusoten kuntiin. Selvästi paras – teemaviikko. Ehkäisevän päihdetyön viikolla päihdeettömiä tilaisuuksia mm. ravintolayrittäjien kanssa Selvästi paremmat opiskelijabilleet. PAKKA – Paikallista vaikuttamista mm. Jättinäytöillä Estä överit, Kilistele kohtuudella, Älä välitä -kuvat vuosikellon mukaisesti. Mielenterveys- ja päihdetyön toimintamallin kehittäminen yhteistyössä eri yhteistyötahojen kanssa on käynnistynyt Esso-hankeessa ja etenee suunnitelman mukaisesti.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori seudun hyvinvointikertomuksesta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Sairastavuusindeksi PYLL	Vastaanottopalvelujen kehittäminen	Seudun johtava ylilääkäri	Tiimitoiminta on käynnistynyt seutusoten alueella. Lääkärisijaisten saanti on ollut ajoittain vaikeaa.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Työpaikkakehitys Työomavaraisuusaste Mikkelin seudun imagokuvan kehitys Mikkelin seudun väkiluvun kehitys Työttömyysaste	Etelä-Savon sote-tuotantoalueen muodostaminen vuosien 2015 ja 2016 aikana.	Seudullinen sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmä	Kuntayhtymän perustamissopimus hyväksyttiin tammikuussa 2016.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Pätevän henkilöstön rekrytoinnin onnistuminen	Seudullista vetovoimaa rakennetaan seudullisen sosiaali- ja terveystoimen kautta, jossa on hyvin toimivat palvelut.	Seudullinen sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmä	Seudulliset johtoryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja yhteiset seutuosot rekrytointiohjeet on hyväksytty. Nykyinen seudullinen kehittämis yhteistyö siirtyy osaksi uuden sotealueen suunnittelua.

Talous
Mikkelin seudun sosiaali- ja terveyslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	98 000		98 000	84 274	-13 726
Toimintamenot	-383 000		-383 000	-318 413	64 587
Toimintakate (netto)	-285 000		-285 000	-234 139	50 861

Tuotantolautakunta

Mikkelin palvelutuotantoyksikkö

Mikkelin palvelutuotantoyksikön perustehtävänä on huolehtia sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta Mikkelin seudun yhteistoiminta-alueella ensisijaisesti Mikkelin, Hirvensalmen ja Puumalan kuntien asukkaille. Palvelutuotantoyksikkö tekee työtä väestön hyvinvoinnin (terveyden, turvallisen elämän, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn sekä oman elämän hallinnan) edistämiseksi. Ehkäisevä toiminta ja terveyden edistäminen ovat palvelujen suunnittelun lähtökohta. Palvelutuotannosta huolehditaan niin, että asiakkaat saavat tarpeen mukaiset palvelut oikea-aikaisesti. Palvelutuotantoyksikön tuottamat peruspalvelut ovat sosiaali- ja terveyspalvelujen ydin. Palvelutuotantoyksikkö kehittää ja tuottaa palvelut yhteistyössä yhteistoiminta-alueen kolmen muun palvelutuotantoyksikön, erikoissairaanhoidon, yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Palvelutuotantoa ohjaavat seudulliset toimintakäsikirjat, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmat ja hyvinvointikertomuksen linjaukset. Sotepalveluselvitystä, joka hyväksyttiin vuonna 2014, toimeenpannaan toimenpidekorttien kautta. Palveluselvityksen toimenpiteet on viety talousarvioon ja toimenpiteitä on päivitetty vuoden 2015 aikana. Sosiaali- ja terveystoimi on suuren muutoksen kynnyksellä. Päivittäisen toiminnan rinnalla palvelutuotantoyksikkö valmistautuu uuden sote-järjestämislain mukaiseen palvelutuotanto-organisaation muodostamiseen yhdessä seudun muiden kuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa. Kaikessa kehittämisessä on tavoitteena yhdestä organisaatiosta koostuva sote-tuotantoyksikkö. Kunnat tekivät päätöksen sote-kuntayhtymän perustamisesta nykyisen sairaanhoitopiirin pohjalle tammiukuussa 2016. Sosiaali- ja terveystoimi edistää digitaalisuutta ja otti käyttöön uusia sähköisiä palveluja sairaanhoitopiirin kanssa solmitun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Tuotantolautakunnan tulosalueet jakaantuivat vuoden 2015 alusta sosiaalipalveluihin, terveyspalveluihin, vammais- ja vanhuspalveluihin. Muutos johtui palveluohjausyksikön perustamisesta, jonne siirtyi palveluita kaikilta kolmelta aikaisemmilta tulosalueilta.

Palvelusuunnitelma

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluiden tehtävänä on tuottaa riittävät, tarkoituksenmukaiset ja oikea-aikaiset sosiaalipalvelut palvelutuotantoyksikön alueen väestölle. Sosiaalipalveluihin kuuluvat lastensuojelu, perheoikeudelliset palvelut, lasten ja nuorten tukiyksikkö, ennaltaehkäisevät perheiden palvelut, aikuissosiaalityö, maahanmuuttajatyö ja talous- ja velkaneuvonta. Uusi sosiaalihuoltolaki astui voimaan huhtikuun alussa 2015 ja lapsiperheiden kotipalvelua koskeva uudistus jo vuoden alusta. Uusi sosiaalihuoltolaki vahvistaa peruspalveluja. Tavoitteena on madaltaa tuen hakemisen kynnystä järjestämällä sosiaalipalveluita muiden peruspalveluiden yhteydessä, vähentää korjaavien toimenpiteiden tarvetta sekä parantaa asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja avun ja tuen saantia oikea-aikaisesti. Kuntien on varattava riittävät resurssit uudistuksen toteuttamiseen. Tavoitteena on turvata sosiaalipalvelut palvelutuotantoyksikön alueen väestölle niin, että heidän subjektiiviset oikeutensa ja lakisääteiset palvelunsa toteutuvat.

Nuorten Olkkarin toiminta vakinaistettiin 1.2.2015 alkaen, jolloin Olkkarin toiminnanohjaaja aloitti työnsä. Sosiaali- ja terveystoimi ja sivistystoimi (perhepalvelut, terveysneuvonta, varhaiskasvatus ja perusopetus) käynnistivät syksyllä PerheNeuvon eli varhaisen tuen poikkihallinnollisen tiimin toiminnan alle 13 – vuotiaiden lasten ja heidän perheidensä sekä työntekijöiden varhaiseen tukemiseen. Tiimin tehtävänä on esimerkiksi perheneitin, pyydä apu-nettitoiminnan sekä PerheNeuvo-puhelimen toimintojen toteuttaminen. Vanhemmuuden ja työntekijöiden tuki matalalla kynnykselle on keskeistä (kotiin tehtävä työ, parisuhdekeskustelut, ryhmät, toimiva lapsi ja perhe ja lapset puheeksi menetelmät sekä tuki työntekijöiden arkeen). Työntekijät jalkautuivat peruspalveluiden toimijoiden tueksi, työpariksi päiväkoteihin ja kouluun. Lapsen tukemisen rinnalla käynnistettiin tuki ja työskentely vanhempien kanssa matalalla kynnyksellä. Tiimi koordinoi yhteistä koulutussuunnittelua sekä ryhmätoimintoja. Sosiaalihuoltolain mukaisen perhepalveluiden palvelutarpeen arviointien kehittämistyö ja perhepalveluiden myöntämisen kriteerityö käynnistyi ja palvelutarpeenarviointitiimi käynnistää toimintansa keväällä 2016.

Nuorten tuen ja hoidon toimintamallityötä on toteutettu yhdessä Esso-hankkeen toimijoiden ja nuorten kanssa toimivan verkoston kanssa. Toimintamallityön perusajatuksena on vahvistaa ennaltaehkäisevää ja matalan kynnyksen työtä ja perustason hoitoa, joka vähentäisi nuorisopsykiatrian hoitoa erikoissairaanhoidossa. Toimintamallin resurssineen on tarkoitus olla valmiina huhtikuussa 2016.

Kevään aikana toimeentulotuen lainmukaisessa käsittelyajassa oli haasteita. Keväällä tehtiin useita toimenpiteitä, jotta lainmukainen käsittelyaika varmistetaan kaikissa tilanteissa. Käsittelyaikoja seurataan päivittäin. Sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunta asetti toimeentulotukihakemusten tavoite käsittelyyn ottoajaksi täydellä henkilöstöresurssilla 5 päivää. Kevästä vuoden loppuun toimeentulotuen käsittelyyn ottoajat ovat pysyneet lainmukaisina.

Mikkelissä on toiminut turvakoti vuoden 2015 alusta lähtien. Mikkelin haki pääsyä valtion rahoituksen piiriin turvakotipalvelujen tuottamiseksi. Valtio myönsi kokonaisuudessaan rahoituksen 19:lle turvakotipalvelun tuottajalle 1.7.2015 alkaen Suomessa. Mikkelin oli yksi rahoituksen saajista. Puitesopimus on tehty vuoden 2017 loppuun.

Terveyspalvelut

Tulosalueen tavoitteena oli tuottaa väestölle (Mikkeli, Hirvensalmi, Puumala) perusterveydenhuollon avopalvelut ja akuuttisairaalapalvelut joustavasti ja kustannustehokkaasti. Oikein kohdentuvat ja kohtuulliset terveyspalvelut olivat yhtenä peruspilarina seudun väestön hyvinvoinnille ja merkittävänä edellytyksenä seudun vetovoimaisuudelle. Seudun väestö sai avoterveydenhuollon palvelut hoitotakuun rajoissa ja laissa vaaditulla asiantuntemuksella.

Terveyspalveluiden tulosalueeseen kuuluivat lääkäripalvelut, vastaanottotoiminta, terveysneuvonta, suun terveydenhuolto, fysioterapia, mielenterveys- ja päihdepalvelut, akuuttiosastot, erityistyöntekijät ja tukipalvelut (välinehuolto, tekstinkäsittely, laitehuolto). Tulosalue huolehti keskitetysti lääkäripalvelujen tuottamisesta ja kohdentamisesta sosiaali- ja terveystoimen eri tulosalueille/tulosyksiköille. Terveyspalvelut toimivat moniammatillisesti väestön parhaaksi edistämällä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Terveyspalveluissa seurattiin aktiivisesti toimialan teknistä kehitystä ja otettiin hallitusti käyttöön uutta teknologiaa. Erityisesti huomiota

kiinnitettiin sähköisten palvelujen kehittämiseen. Sähköisten palvelujen toiminta eteni suunnitelman mukaisesti. Suun terveydenhuollossa laajennettiin yli 18-vuotiaiden kutsuperusteinen ajanvaraus suuhygienistin vastaanotolle. Neuvolassa otettiin käyttöön kutsuperusteinen 3-vuotiaiden terveystarkastus, joka laajeni syksyn 2015 aikana myös 4-vuotiaiden sekä muiden alle kouluikäisten tarkastuksiin. Kouluterveydenhuollossa ensimmäisten luokkalaisten terveystarkastuksiin kutsu tehtiin sähköisesti Kalevankankaan ja Moisioin koululaisille, myös tämän on tarkoitus laajentua kaikkiin kouluihin jatkossa. Terveyskeskuksen vastaanotolle (Pankalampi ja Ristiina) kuntalaiset voivat varata sairaanhoitajille aikoja netin kautta esimerkiksi tikkien poistoihin tms. toimenpiteisiin ja vastaanottoihin, jotka eivät vaatineet hoidon tarpeen arviointia. Vastaanotolla otettiin käyttöön myös Omahoito-sovellus. Siinä INR-poliklinikan asiakkaille lähetettiin tieto uudesta lääkannostuksesta E-kirjeenä, tekstiviestinä tai asioiden kautta.

Sosiaali- ja terveystoimen yksi tärkeimmistä kehittämishankkeista oli mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittäminen. Palvelurakenteen ja toiminnan kehittäminen jatkui koko vuoden 2015. Kehittämistyö tapahtui yhdessä eri työyksiköiden henkilöstön yhteistyönä. Kehittämistyössä oli kiinteästi mukana erikoissairaanhoito.

Mielenterveysasiakkaiden kaiken tasoinen palveluasuminen, päihdeasiakkaiden tehostettu palveluasuminen, sosiaalihuollollinen työtoiminta sekä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kotiin vietävät palvelut siirtyivät vuoden 2015 alusta vammais- ja vanhuspalveluiden tulosalueelle. Yhteistyö oli tiivistä ja palveluiden kehittäminen jatkuu edelleen. Vuoden 2015 kehittämisen painopisteinä olivat mielenterveys- ja päihdepalvelujen avopalvelut. Palvelujen kehittäminen tehtiin yhdessä henkilöstön ja asiakkaiden kanssa. Päätös Kinnarin asumispalveluyksikön lakkauttamisesta tehtiin vuoden 2015 lopussa ja resurssit kohdennettiin päihdeasiakkaiden avohoitoon ja päivätoimintaan.

Terveyspalveluiden kehittämistyötä ohjasi vuonna 2012 hyväksytty järjestämissuunnitelma, joka linjasi suuriksi kehittämiskohteiksi mielen- terveys- ja päihdetyön lisäksi päivystystoiminnan kehittämisen. Tavoitteena oli, että Mikkeliässä on vain yksi monitoimijapäivystys. Suunnitelmat erikoissairaanhoidon, sosiaalityön ja perusterveydenhuollon integraation osalta eteni suunnitelman mukaisesti sotealueen valmistelun ja myös Esper-rakentamishankkeen myötä. Uusien toimintamallien suunnittelu käynnistyi syksyllä 2015 (vastaanottotoiminta, mielentalo ja perhetalo).

Vammais- ja vanhuspalvelut

Tulosalueen tehtävänä on tukea asiakkaiden itsenäistä arkea omassa elämänympäristössään ja tarjota kuntalaisten tarpeista lähtevää oikea-aikaista palvelua. Tehtävänä on tukea asiakkaiden osallisuutta asiakasprosessissaan ja palvelujen kehittämisessä. Vammais- ja vanhusneuvostot toimivat kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamisväylänä. Vammais- ja vanhuspalvelua ohjaa lainsäädäntö ja suositukset. Vanhuspalvelun toimintaa ohjaa seudullinen vanhusten palvelujen toimintaohjelma, johon on kirjattu uuden lain edellyttämä (§ 4) suunnitelma toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi sekä palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Vammais- ja vanhuspalveluiden toimintakäsikirjat ohjaavat seudullista toimintaa.

Vammais- ja vanhuspalvelut toimivat lain ja suositusten mukaisesti. Palvelurakennetta vammais- ja vanhuspalvelussa on viety valtuuston hyväksymän toimintaohjelman tavoitteiden suuntaan ja toimittu vammais- ja vanhuspalveluissa hyväksytyn toimintakäsikirjan mukaisesti. Laitoshoidon on purettu vanhuspalvelussa ja vammaispalvelussa viedään suunnitelman mukaan eteenpäin ja mm. suunniteltu uutta palvelutaloa yhteistyössä Vaalijalan kanssa laitoshoidon edelleen purkamiseksi. Oma toimintaa lisätään ostopalvelun rinnalle. Palveluneuvo aloitti toimintansa ja tarjoaa kuntalaisille oikea-aikaista palvelua, palvelut on pystytty toteuttamaan määräajassa ja hoivatakuu toteutuu. Vammais- ja vanhusneuvoston kanssa on tehty yhteistyötä ja osallistuttu kokouksiin.

Tavoitteena on, että asiakas saa asua turvallisessa ja kodinomaisessa ympäristössä aina saattohoitoon asti. Lyhytaikaishoito ja kuntoutus tukevat kotona asumista. Pitkäaikaishoiva tarjotaan ympärivuorokautisissa palvelutaloissa ja pitkäaikaishoito on vanhuspalveluissa purettu. Lyhytaikaishoidossa ja kuntoutuksessa on vielä kehittämistä ja kotikuntoutusta lisätään ja kehitetään edelleen. Kustannustehokasta toimintaa arvioidaan Kuntamaisen ja keski suurten kaupunkien vertailun avulla ja toimintamalleja arvioidaan systemaattisesti.

Ennakoiva toiminta, kuntoutus ja kotiin annettavat palvelut ovat painopistealueita. Kotiin annettavia palveluita koordinoidaan, seurataan ja arvioidaan toiminnanohjausjärjestelmän kautta systemaattisesti. Huhtikuusta joulukuun loppuun asti oli asiantuntija kehittämässä kotihoidon toimintamallia eteenpäin.

Muistipoliklinikkatoiminta integroitui osaksi erikoissairaanhoidon geriatria poliklinikkatoimintaa ja luotiin uusi toimintamalli. Toiminnan kehittäminen jatkuu. Kesäkuussa 2015 kehitysvammaisten Maamiehen palvelukoti siirtyi ostopalvelusta omaksi toiminnaksi. Palvelut tuotetaan kotihoidon turvin.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Sosiaali- ja terveystoimi on oman toiminnan osalta nettositova-yksikkö ja erikoissairaanhoidon osalta bruttositova. Talousarvioon verrattuna toimintakate heikkeni 11,6 milj. euroa, joka on 7 %. Lisämäärärahaa myönnettiin menoihin 10,4 milj. euroa ja tulojen lisäys oli 0,7 milj. euroa, mutta lisämäärärahoista huolimatta toimintakate heikkeni vielä 1,9 milj. euroa. Tulojen osalta myyntituotot ylittivät 3,4 milj. euroa, joista sosiaalipalveluissa ProConsonan yhteiskäytöstä läpilaskutettavat erät olivat 1,1 milj. euroa. Muut myyntituotot muodostuivat maahanmuuttopalveluiden, lastensuojelupalveluiden myynneistä muille sekä sosiaalipäivystyksen myynnistä yhteensä 0,6 milj. euroa. Vammais- ja vanhuspalveluissa ylittivät kotikuntakorvaukset 0,5 milj. euroa, rekrytointiyksikön sisäiset myynnit 0,7 milj. euroa ja yhteistoimintakorvaukset 0,1 milj. eurolla. Loput myyntituottoista tulivat pienistä laskutuksista eri yhteisöille.

Menojen osalta omassa toiminnassa ylityksiä syntyi henkilöstömenoissa lomapalkkakajaksotuksen kirjauskäytännön muutoksesta johtuen 0,5 milj. euroa. Aikaisempina vuosina lomapalkkavaraukset ovat olleet keskushallinnossa.

Palveluiden ostoissa oman toiminnan palveluiden ostot ylittivät 5,3 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Suurimmat ylitykset olivat sosiaalipalveluissa 1,6 milj. euroa, jotka syntyivät lastensuojelun lastensuojelulaitoksissa 1,1 milj. euroa ja perhehoidossa 0,2 milj. euroa sekä avohuollon tukitoimissa 0,3 milj. euroa. Terveyspalveluissa 0,9 milj. euroa, joista laboratoriopalvelut ylittivät 0,7 milj. eurolla ja muut palveluiden ostot 0,2 milj. euroa. Vammais- ja vanhuspalveluissa ylitys oli 2,9 milj. euroa. Suurimmat ylitykset syntyivät vammaispalveluihin, joissa kuljetukset ylittivät 0,6 milj. euroa, vammaispalveluiden palveluasuminen 0,7 milj. euroa, kehitysvammaisten laitoshoidon 0,7 milj. euroa, kehitysvammaisten asumispalvelut 0,3 milj. euroa, henkilökohtaiset avustajapalvelut 0,2 milj. euroa. Sen lisäksi mielenterveysasiakkaiden tehostettu palveluasuminen ylittyi 0,4 milj. eurolla.

Omaan toimintaan haettiin lisämäärärahaa 3,7 milj. euroa. Lisämäärärahojen jälkeen ylitystä syntyi vielä omassa toiminnassa palveluiden ostoissa yhteensä 2,7 milj. euroa. Sosiaalipalveluissa ylittivät 0,3 milj. euroa lastensuojelun kustannukset, terveystaloudissa 0,7 milj. euroa laboratoriopalvelut ja vammais- ja vanhustaloudissa 1,7 milj. euroa vammais- ja vanhustaloudien palveluasuminen ja laitoshoidot. Erikoissairaanhoidon menot ylittivät talousarvioon verrattuna 6,8 milj. euroa. Lisämäärärahoja haettiin 6 milj. euroa, mutta menot ylittivät lisämäärärahoista huolimatta 0,8 milj. euroa. Etelä-Savon sairaanhoitopiirin hallinnoimien hankkeiden kuntasuudet olivat 0,8 milj. euroa, johon ei osattu varautua.

Avustukset ylittivät 2,5 milj. euroa, josta ProConsonan yhteiskäytöstä sosiaalipalveluissa muiden kuntien toimeentulotuet olivat 1 milj. euroa, jotka laskutettiin Mäntyharjun, Pertunmaan ja Kangasniemen kunnilta. Suurimpana avustuksien ylityksenä oli työmarkkinatuen kuntasuus, joka ylittyi 1,4 milj. euroa (TA 2,7 milj. euroa ja toteutunut 4,1 milj. euroa). Vammais- ja vanhustaloudissa vammaisille myönnettävät avustukset ylittivät 0,1 milj. eurolla. Lisämäärärahaa ylitykselle haettiin 1,3 milj. euroa, joka hieman ylittyi.

Talouden tasapainottaminen

Akuuttiosastojen keskittäminen: Osastojen keskittäminen Etelä-Savon sairaanhoitopiirin tiloihin toi säästöjä vuokrakustannuksiin jo vuonna 2014. Toiminta kuitenkin muuttui entistä enemmän erikoissairaanhoidolliseksi ja toiminnan kustannukset kasvoivat ennakoitua enemmän. Potilaat ovat olleet myös entistä enemmän hoitoa tarvitsevia, joten kustannukset ylittivät kokonaisuudessaan noin 640.000 euroa.

Työmarkkinatuen kuntasuuden kääntäminen laskuun: Kuntouttavaa työtoimintaa on aktiivisesti viety eteenpäin, mutta siitäkin huolimatta työmarkkinatuen kuntasuus ei ole lähtenyt laskuun. Vuoden 2015 tilipäätöksessä työmarkkinatuen kuntasuus ylittyi 1,4 miljoonaa talousarvioon verrattuna. Kaupunginhallitus on nimennyt työryhmän työllisyydenhoidon ohjelman valmisteluun. Ohjelmassa tullaan huomioimaan esimerkiksi sosiaalinen kuntoutus tässä kokonaisuudessa. Ohjelman tulee olla valmiina keuhällä 2016.

Vaikeavammaisten palvelujen asiakaskohtaisten kustannusten lasku: Vammais- ja vanhustaloudien kotihoidot yhdistyi muuhun kotihoidon 1.1.2015. Vaikeavammaisten päivätoiminnan ostopalvelu päättyi 31.12.2014 ja käynnistyi omana toimintana osana muuta päivätoimintaa 1.1.2015. Säästöä syntyi 89.000 euroa. Henkilökohtaisten avustajien määrä lisääntyi 35 avustajalla ja määräraha ei riittänyt palvelun tuottamiseen. Henkilökohtaisten avustajien tilipalvelut siirrettiin Kunnan Taitoa Oy:n hoidettavaksi, jonka odotetaan tuottavan säästöjä vuonna 2016 noin 70.000 euroa. Kuljetuspalveluissa matkojen välitys- ja yhdistelytoiminnan käynnistymistä valmisteltiin Kyytimeuvon kanssa ja toiminta käynnistyi maaliskuussa 2015. Toiminnassa on vielä kehittämistä ja tavoitekustannussäästöt näkyvät vuonna 2016. Kustannukset säilyivät vuoden 2014 tasolla ja kustannusten kasvu saatiin pysäytettyä. VpL-mukainen (vammais- ja vanhustaloudin mukainen kuljetuspalvelu) ensimmäinen haettava etuisuus vammais- ja vanhustaloudista. Kyytimeuvon yhdistely ei vielä tuottanut toivottua säästöä näiden osalta. Työ- ja opiskelumatkoja varten on haettu kuljetuspalvelua aikaisempaa enemmän vaikeavammaisille asiakkaille. Vuoden lopussa VpL:n mukaisia asiakkaita kuljetuspalveluissa oli 1.198, ja asiakasmäärän lisäys VpL:n mukaisessa kuljetuspalvelussa oli 60 asiakasta. Määrärahat ylittivät noin 205.000 euroa. Vammaisten palveluasuminen on subjektiivinen oikeus ja asumispalvelut ylittivät noin 331.000 euroa asiakasmäärän kasvun takia. Vuoden aikana on 4 mikkeliläistä muuttanut ulkopakkakunnille (kotikuntalain mukainen oikeus) ostopalvelupaikoille ja niissä kustannukset tulevat korkeammiksi kuin aiemmin Mikkeliä tuotettuna. Kotikuntalain perusteella Mikkeliin muuttaneita vaikeavammaisia oli 3 asiakasta, josta taas saatiin kotikuntakorvaus Mikkeliin. Kehitysvammaisten laitoshoidon ei ole saatu purettua. Laitoshoidon on jouduttu sijoittamaan akuutisti 2 vaikeasti hoidettavaa asiakasta, joiden vuorokausihinta on huomattavan korkea. Sijoituksia ei ole voitu ennakoida. Tarkoituksena on mahdollisuuksien mukaan asumispalveluihin jatkossa, mutta asumispalvelupaikkoja paljon tukea ja ohjausta vaativille sekä haasteellisille asiakkaille ei ole ollut. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa on vuoden lopussa 18 asiakasta. Kehitysvammaisten asumispalvelujen kustannukset myös ylittivät. Asumispalvelujen ostopalvelupaikoissa asiakasmäärä on vähentynyt 8 asiakkaalla. Maamiehen palvelukoti (8 asiakasta) siirtyi kaupungin omaksi kotihoidon yksiköksi 1.6.2015 alkaen. Anttolan saatiin oma 6-paikkainen yksikkö palvelutalon yhteyteen elokuussa 2015. Oma toimintaa lisätään edelleen, kun sopivia tiloja löytyy. Muun päivätoiminnan osalta saavutettiin säästöjä noin 90.000 euroa. Vammais- ja vanhustaloudien palveluiden kalleus sekä subjektiivinen oikeus tiettyihin palveluihin tuo säästöjä hitaasti ja tarkoituksena onkin hillitä lisäkasvua kehittämällä palveluita omaksi toiminnaksi.

Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton vaikutus: Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä on otettu käyttöön kotihoidossa. Kotisairaala, kotitustiimi ja yöpartio käyttöönottoivat järjestelmän joulukuussa 2015. Välittömän työajan keskiarvo oli vuonna 2015 lähihoitajilla 54 ja sairaanhoitajilla 34. Välittömän työajan toteumat ovat lähentyneet tavoitetasoja, mikä on lähihoitajilla 60 % ja sairaanhoitajilla 40 %. Sairaanhoidajien keskiarvo on noussut 28 %:sta 34 %:iin. Säästöä on syntynyt tilapäisen työvoiman kustannuksissa noin 240.000 euroa. Tavoitteeseen 350.000 euroon ei päästy asiakasmäärän kasvun takia.

Säännöllisen ja tilapäisen kotihoidon kriteerit: Kaikki uudet asiakkuudet käynnistyvät keskitetyn palveluneuvon suorittaman palvelutarpeen arvioinnin jälkeen. Tilapäisen kotihoidon myöntämisessä on vielä kehittämistä ja tarkentamista. Kaikkien palvelupiirissä olevien asiakkaiden (kotihoidon ja asumispalvelun asiakkaat) hoitoisuudet selvitettiin ja tarkistettiin elo-syyskuun aikana. Asiakkaat ohjattiin käyttämään yksityisiä ja avopalveluita, mikäli ei ollut tarvetta säännölliseen kotihoidon. Lisäksi matalan kynnyksen paikat olivat käytettävissä. Säästötavoite oli 143.600 euroa. Kotihoidon talousarvio ylittyi 653.000 euroa, mutta kustannukset alenivat tilinpäätökseen 2014 verrattuna 250.000 eurolla. Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä oli 1.445 ja asiakasmäärä on kasvanut 386 asiakkaalla verrattuna vuoteen 2014. Tilapäisen kotihoidon asiakasmäärä on vähentynyt 193 asiakkaalla verrattuna vuoteen 2014 eli tavoitteen mukaisesti on saatu tilapäistä kotihoidon vähennettyä.

Keskitetty palveluohjausyksikkö: Uutta toimintamallia on kehitetty yhteistyössä palveluneuvon ja palvelutuotannon henkilöstön ja yhteistyöverkoston kanssa. Kehittämistä on vielä työnjaon ja vastualueiden selkeyttämisessä. Toiminta on alkanut vuoden alussa ja puheluiden määrä on kasvanut ja määrä on vaihdellut 700 - 900 puhelua/kuukausi. Keskimäärin puheluihin vastataan minuutin kuluessa. Uuden toimintamallin kehittämistä tehdään asiakastyön ohessa. Kuntalaisten ja yhteistyöverkostojen yhteydenotto on helpottunut keskitetyn palveluohjauksen myötä. Palvelujen monikäyttäjille on luotu uusi toimintamalli ja nimetty vastuutyöntekijät. HUOLI-ilmoitusmenettely on otettu käyttöön toukokuussa ja yhteensä Huoli-ilmoituksia tuli sähköisen ohjelman kautta 25 yhteydenottoa. Palveluohjausyksikön toiminta vaikuttaa eri sote-palveluihin mm. tilapäisen henkilöstön käyttöön, asumispalveluiden kilpailuttamiseen jne. ja säästöt syntyvät näihin kokonaisuuksiin.

Mikkelin päiväaikaisen vastaanoton tehostaminen: Alkuvuonna vastaanottojen henkilöstössä oli vajausta niin lääkäreiden kuin hoitohenkilöstön osalta. Syksyn osalta haasteena oli erityisesti lääkäriresurssin riittävyys. Vastaanotto- ja tiimitoiminnan kehittäminen jatkui edelleen ja tiimien toiminta etsi muotoaan. Poliklinikka-alueen toimintamallien kehittämistyö Esper-hankkeen mukaisesti käynnistyi. Hankkeessa oli

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumispalveluiden vähentäminen: Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden kustannukset tehostetussa ja tavallisessa palveluasumisessa ylittyivät noin 734.000 eurolla. Asiakasmäärä on vähentynyt mielenterveysasiakkaiden tehostetussa palveluasumisessa 9 asiakkaalla ja tavallisessa palveluasumisessa pysynyt vuoden aikana ennallaan. Päihdeasumisen tehostettu palveluasumisen kulut jäivät alle noin 270.000 euroa. Määräraha asumisessa ylittyi siten kokonaisuutena noin 464.000 euroa. Tilinpäätös 2014 toteutuma oli 4.176.409 euroa ja talousarvion laadintavaiheessa 2015 varauduttiin 3.689.000 euron määrärahalla eli hoitopäivän hintataso olisi keskimäärin 68 €/vrk. Hintataso tavallisessa palveluasumisessa oli kuitenkin keskimäärin 84 €/vrk ja tehostetussa palveluasumisessa keskimäärin 113 €/vrk. Talousarvion varattu määräraha olivat riittämättömät.

Veikesti sosiaali- ja terveyspalveluissa on kaikilla tulosalueilla toimintakäsikirjat, joiden perusteella toimintaa tehdään. Kaikilla on käytössä Riskienhallintaohjelma 4KS2 ja ohjelman tietoja päivitetään vuosittain. Työntekijöillä on tehtävään vaadittava peruskoulutus (täyttää kelpoisuusvaatimukset). Henkilöstön täydennyskoulutus velvoitteesta huolehditaan laatimalla koulutussuunnitelma vuosittain. Lainsäädännön vaativat omavalvontasuunnitelmat on laadittu vammais- ja vanhushpalveluissa, terveyspalveluissa vuoden loppuun mennessä ja sosiaalipalvelut tekevät kevään 2016 aikana. Omavalvontasuunnitelmiin kuvataan toimintatapa ja miten toimintaa mitataan ja arvioidaan, jotta toiminta vastaa lainsäädäntöä, suosituksia ja omien laatutavoitteita. Toimintaa arvioidaan vuosittain. Eniten toiminnan seuranta haittasivat keskeneräiset ja toimimattomat tietojärjestelmät (KuntaERP, Populus sekä ASHA). Talouden järjestelmiin määrärahat saatiin järjestelmiin vasta kesällä, lopulliset lisämäärärahat vasta tilinpäätösvaiheessa ja raportointi oli koko vuoden keskeneräisiä tai toimimatonta. Populuksessa henkilöstötietoja ei pystytty seuraamaan, koska raportit ovat kesken. Toimimattomat tietojärjestelmät aiheuttivat myös ostolaskujen myöhästymisiä sekä asiakaslaskutuksien viivästyksiä ja myös perintä käynnistyi vasta syksyllä 2015. Oma valvonta ja seuranta järjestettiin erillisillä omilla excel-seurantalomakkeilla, jotta henkilöstömääriä ja ostopalveluiden kehittymistä voitiin jollakin tasolla seurata. **Sosiaalipalveluissa** noudatetaan annettuja valtakunnallisia suosituksia ja keskeisimpiä lakeja, mm. sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulaki, hallintolaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä lastensuojelun laatusuositukset. Lisäksi seudullisesti on laadittu perhe- ja sosiaalipalveluiden toimintakäsikirja, jota noudatetaan toiminnassa. Riskien hallinnassa on laadittu esille nousseisiin riskeihin toimenpiteet aikatauluineen ja seurantoineen, jotka käydään läpi sosiaalipalveluiden johtoryhmässä. **Terveyspalveluissa** vastualueet ja toimintayksikön valtuudet ovat selkeät. Sääntöjen päivittäminen tehdään vuosittain, koska toimintakenttä on muutoksessa. Työssä noudatetaan annettuja valtakunnallisia suosituksia (mm. STM, THL, Käypä hoitosuositus). Riskejä arvioidaan säännöllisesti, esim. taloudenseuranta, hoitoon pääsyn toteutuminen, asiakaskyselyt, kehityskeskustelut. Riskit nähdään laajempaan kuin vain työyhteisö, riskejä arvioidaan myös kuntalaisen näkökulmasta (potilasturvallisuussuunnitelma). Talousriskien raportointi on säännöllistä, mutta muiden riskien arviointi on sattumanvaraista, koska sähköinen ohjelma koetaan hankalaksi käyttää. Terveyspalveluissa on käytössä HAIPRO ohjelma. Sen avulla seurataan potilasturvallisuutta. HaiPro on potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien raportointimenettely ja tietekninen työkalu. Haipron käyttöön on kirjattu toimintamalli kuinka ilmoitukset käsitellään ja kuinka ne raportoidaan sekä yksiköissä käsitellään. Ohjelman pääkäyttäjän vaihtuminen kesken vuoden koettiin epäselvänä ja se vaikutti esimerkiksi HAIPRO ohjelmaan saatavien tunnusten hakemiseen. **Vammais- ja vanhushpalveluissa** noudatetaan työssä annettuja valtakunnallisia suosituksia ja keskeisimpiä lakeja, mm. vanhus- ja vammaispalvelulakia, ikäihmisten laatusuosituksia sekä valtuustossa hyväksyttyä seudullista vanhushpalvelujen toimintaohjelmaa. Riskien hallinta on kunkin yksikön esimiehen vastuulla. Riskien arviointiprosessi on kuvattu yksiköiden omavalvontasuunnitelmiin ja käyty työntekijöiden kanssa läpi. HaiPro-ohjelma käytössä myös vammais- ja vanhushpalveluissa ja työntekijät on opastettu käyttämään ohjelmaa ja esimiehet käsittelevät saapuneet ilmoitukset välittömästi. Tavassa toimia on vielä kehittämistä. Vakavista läheltä piti -tilanteista pidetään heti yhteinen palaveri. Palaverissa sovitaan tehtävät toimenpiteet sekä tehdään tilannearvio. Ilmoitus vakavista läheltä piti -tilanteista lähtee myös aluehallintovirastolle. Kerran vuodessa ajetaan yhteiset raportit kaikista yksiköistä HaiProsta ja käydään johtoryhmässä läpi ja samassa yhteydessä asetetaan seuraavan vuoden kehittämistavoitteet tulosten mukaisesti ja toimintaa kehitetään niin, että riskit vähenevät ja asiakas-/potilasturvallisuus lisääntyisi ja pysyisi tavoitetasossa. Vanhushpalveluissa on käytössä ilmoitusmenettely, minkä kautta tuodaan esille mm. epäkohtia. Toiminta ohjeistettu vanhushpalveluin mukaisesti ja henkilökunta on koulutettu tunnistamaan epäkohtia ja turvallisuusriskejä. Sähköinen HUOLI-ohjelma on osa riskien arviointia. Vammais- ja vanhushpalveluissa on yksikön turvallisuusohjeet ja henkilökuntaa koulutetaan säännöllisesti ennakoidaan riskejä ja toimimaan työssään turvallisesti.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Sairastavuusindeksi PYLL Alkoholin kokonaiskulutus asukasta kohti 100 % alkoholina lisäksi Palvelurakennedindikaattorit	Palveluohjausyksikön muodostaminen Luodaan keskitetty SOTE-palveluiden palveluohjausyksikkö, jonka kautta sovitut asiakkuudet kulkevat palvelutarpeen arviointiin ja annetaan tietoa ja ohjausta sosiaalipalveluista. Toimii myös palveluiden suorkuluttajien vastuutahona ja nimetään heille vastuutyöntekijä. Kaupungin asiointipisteen kanssa tehdään yhteistyötä.	Vammais- ja vanhuspalveluiden johtaja, palveluohjausyksikön esimies sekä palvelupäällikkö	Palveluneuvon kautta on kulkenut uudet asiakkuudet ja kuntalaisten yhteydenotto on helpottunut ja saanut hyvää palautetta. Puhelimeen vastaamisessa on onnistuttu hyvin. Keskimääräinen vastausaika on ollut 1 minuutti. Asiointipisteen kanssa on pidetty yhteisiä palaveria ja käyty prosesseja läpi, työ jatkuu vielä. Palvelujen suorkuluttajien toimintamallia on työstetty ESSO-hankkeen kanssa ja saatu tilastoja asiakkuuksista ja palveluohjauksella puututtu käyntimääriin.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Sairastavuusindeksi PYLL	ESPER-hanke ja ESSO-hanke. Hankkeissa suunnitellaan perusterveydenhuollon ja osan sosiaalipalveluiden siirtämistä keskussairaalan alueelle. Tavoitteena on pitkälle viety toiminnallinen yhteistyö ja pidemmällä tähtäimellä toimintojen, kuten sairaalapalveluiden konkreettinen yhdistäminen. Hankkeesta saadaan merkittävät synergiaedut ja sitä kautta edistetään asiakas/potilaslähtöistä toimintaa ja saadaan myös taloudellista hyötyä. Hankkeen toteuttaminen edellyttää uudisrakentamista keskussairaalan tontille ja entisten tilojen saneeraamista ja mm. Pankalammen tiloista luopumista.	Johtava ylilääkäri, tulosalueiden esimiehet.	Hankkeet etenivät suunnitelman mukaisesti. Esper-hankkeen suunnitelma hyväksyttiin ja hanke siirtyi vaiheeseen 2. Vastaanoton ja perhetalon ja mielentalon sekä sosiaalityön kehittäjätyöntekijät valittiin. He aloittivat toimintamallien suunnittelun syksyllä 2015. Hankkeeseen nimettiin vastaanoton toimintamallia suunnittelemaan kehittäjätyöntekijöitä. Pankalammen terveysaseman vastaanoton siirtyminen on suunniteltu toteutuvaksi tammikuussa 2017.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
PYLL Sairastavuusindeksi Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa; nollatoleranssi Vanhemmuuden puutetta; vanhemmuuden vahvistaminen lisääntyy Humalajuominen; vähenee Kokeillut laittomia huumeita; käyttö vähenee	Matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen ja sähköisen asiointin lisääminen Olkkarin toiminnan vakinaistaminen matalan kynnyksen ohjaus- ja ennaltaehkäisevien palveluiden yksiköksi yhdessä sivistyspalvelujen kanssa. Tajua Mut! -hankkeen juurruttaminen osaksi Olkkarin toimintaa. Sähköisten palvelujen	Tulosalueen esimiehet	Olkkarin matalan kynnyksen ja Tajua Mut -toiminta on vakinaistettu osaksi Olkkarin toimintaa. 1.2.2015 Olkkarin toiminnanohjaaja aloitti työt. PerheNeuvo eli varhaisen tuen poikkihallinnollisen tiimin toimintamallia alle 13 v. lapsille ja heidän verkostolle ja toiminta käynnistyi elokuussa 2015. Terveyspalveluissa otettiin
	käyttöönotto HYVIS-alustaa hyödyntäen, yhteistyössä sairaanhoidopiirin kanssa heidän kanssa solmitun yhteistyösopimuksen mukaisesti.		käyttöön Omaha-sovellus.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Työpaikkakehitys Työomavaraisuusaste Mikkelin imagokuvan kehitys Mikkelin väkiluvun kehitys Työttömyysaste	Etelä-Savon sote-tuotantoalueen muodostaminen vuosien 2015 ja 2016 aikana.	Sosiaali- ja terveysjohtaja	Kuntayhtymän perussopimus valmistui ja kunnat tekivät päätöksen tammi-kuussa 2016.

Palvelu: Hallinto

Vastuuhenkilöt: Niina Kaukonen, Minna Mutanen, Timo Talo

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Kulut	6 810 952	5 250 400	5 237 400	5 794 040	110,4
Tulot	-17 173 610	-16 194 500	-16 181 500	-16 910 724	104,4
Netto	-10 362 658	-10 944 100	-10 944 100	-11 116 684	101,6

Viestit tilaajalle

Hallinnon taulussa on rekrytointiyrityksen käyttö, sisäiset laskutukset sekä projektit. Kaikki erä on muiden taulujen kustannuksissa sisällä, mutta kokonaisuuden täsmäämiseksi on esitettävä Kuntamaisessa omana eränä.

Palvelut: Aikuissosiaalityö

Vastuuhenkilöt: Johanna Will-Orava, Kirsti Korhonen

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Toimeentulotuki, asiakasperheet	2 413	2 100	2 100	2 516	119,8
Euroa/toimeentulotukiasiakasperhe	3 241	3 748	4 271	3 539	94,4
Sosiaalisen luotuksen asiakkaat	10	29	29	12	41,4
Työllistämistoiminnan piirissä olevat	366	420	420	415	98,8
Aikuissosiaalityö yhteensä					
Asiakkaat	376	420	420	427	101,7
Kulut	10 824 889	10 436 630	11 709 591	12 588 467	120,6
Tuotot	-4 532 177	-4 083 400	-4 304 700	-5 397 103	132,2
Netto	6 292 712	6 353 230	7 404 891	7 191 364	113,2

Viestit tilaajalle

Aikuissosiaalityössä kustannusten ylitys johtui mm. etuuskäsittelyyn palkatusta lisäresurssista. Koko alkuvuosi 2015 oli vaikeuksia pysyä lakisääteisessä toimeentulotuen käsittelyynottoajassa ja palkkaamalla lisäresurssia etuuskäsittelyyn pystyttiin toimeentulotuki käsittelemään lainmukaisesti. Toimeentulotuen kohta pitää sisällään työmarkkinatuen kuntaosuuden ja toimeentulotuen. Asiakasmäärät ovat kasvaneet toimeentulotuensaajissa. Samoin työmarkkinatuen kuntaosuus on kasvanut edellisestä vuodesta suuresti, mutta kustannuksia on pystytty hillitsemään tehdyillä toimenpiteillä, kuten esim. kuntouttavan työtoiminnan työllistämistoiminnasta on havaittavissa. Samoin työvoimapalvelukeskus Reitin ja toimintakeskuksen kanssa on kehitetty yhteistä toimintaa ja käynnistetty sosiaalisen kuntoutuksen hankkeita ja toimintaa. Työmarkkinatuen kuntaosuus oli talousarviossa varattu noin 2,7 milj. euroa ja myönnettyjen lisämäärärahojen jälkeen määrärahaa oli 4 milj. euroa. Lisämäärärahasta huolimatta tmt ylittyi vielä noin 146 000 euroa (yht. 4,1 milj. euroa). Toimeentulotukeen oli varattu rahaa noin 2,56 milj. euroa ja määrärahakäyttö alittui noin 100.000 euroa. Kangasniemen, Mäntyharjun ja Pertunmaan toimeentulotuen osuus 970.000 euroa näkyy taulukossa läpilaskustuseränä.

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 +Imr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Mielenterveyshuollon avohoito, asiakkaat kpl	2 057	2 125	2 125	2 141	100,8
Euroa/asiakas	794	790	789	960	121,6
Palveluasuminen	41 864	45 625	45 625	37 383	81,9
Euroa/hoitopäivä	99	68	68	102	150,0
Mielenterveyspalvelut - hoitopäivät/1000 asukasta	1 262	1 224	1 224	1 322	108,0
Päivätoiminnan asiakkaat kpl	248	345	345	340	98,6
Euroa/asiakas	1 724	1 319	1 318	1 211	91,8
Päihdehuollon polikliinisen avohuollon asiakkaat	585	665	665	586	88,1
Euroa/asiakas	932	782	782	1 004	128,4
Päihdehuollon asumispalvelut hoitopäivät	12 848	17 590	17 590	13 388	76,1
Euroa/hoitopäivä	83	89	89	87	98,0
Laitoskuntoutusotot (hoitopäivät)	7 379	4 500	4 500	7 770	172,7
Euroa/hoitopäivä	161	373	373	156	41,8
Psykososiaaliset palvelut yhteensä kulut	8 988 634	9 070 369	8 985 879	9 261 187	102,1
Euroa/asukas	164	166	166	170	102,4
Psykososiaaliset palvelut yhteensä tuotot	-954 364	-966 848	-966 848	-960 492	99,3
Netto	8 034 270	8 103 521	8 019 031	8 300 696	102,4

Viestit tilaajalle

Tilinpäätösluvut vuodelta 2014 ja 2015 eivät suoraan ole vertailukelpoisia, koska vuoden 2015 alussa tapahtuneen organisaatiouudistuksen yhteydessä mielenterveysasiakkaiden tukiasuminen siirrettiin palveluasumisesta kotiin vietäviin palveluihin ja kohdentui avohoitoon. Tämä on huomioitava sekä asiakasmääriä että kustannuksia vertailtaessa. Vuoden 2015 aikana palvelujen tuottamisen painopistettä muutettiin avopalveluihin ja kotiin vietäviin palveluihin. Kotiin vietävien palvelujen lisääminen on mahdollistanut asiakkaiden kotona selviytymisen pidempään. **Mielenterveysasiakkaiden avohoidon** asiakasmäärät ylittyivät arvioidusta, vaikka henkilöstökuluihin kohdistuvien säästötoimittien vuoksi mielenterveysasiakkaiden avohoidossa (mielenterveysvastaanotto) on toimittu kahden sairaanhoitajan vajeella suurin osa vuodesta sekä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden sosiaalityössä yhden sosiaalityöntekijän vajeella puolet vuodesta. Nämä seikat vaikuttavat asiakasmääriin ja käyntilukuihin alentavasti. **Mielenterveysasiakkaiden palveluasumisen** asiakasmäärän ja kustannusten kasvu on pysähtynyt vuoteen 2014 verrattuna, vaikka hoitopäivän keskimääräinen hinta nousi 102 euroon /kk (tavallinen palveluasuminen noin 84 euroa/kk ja tehostettu palveluasuminen noin 113 euroa/kk). **Mielenterveysasiakkaiden päivätoiminnan** osalta hoitopäivän hintaa on laskennut ja asiakasmäärät ovat pysyneet arvioidussa vaikka yksi päivätoimintapiste oli vuoden alussa tilojen vaihtumisen vuoksi vajaalla käytöllä. **Päihdehuollossa** päihdehuollon asiakasprofiili on muuttunut alkoholiriippuvaisten hoidosta huumeriippuvaisten asiakkaiden hoitoon. Hoito on pidempiaikaista ja kustannuksiltaan korkeampaa. Asiakasmäärä on kuitenkin pysynyt samana tilinpäätökseen 2014 verrattuna. Päihdehuollon avohuollon kustannuskehitys on ollut kasvava viime vuosina, koska opioidiriippuvaisten korvaushoitoasiakkaiden määrän on kasvanut. Talousarviossa 2015 arvioitiin opioidiriippuvaisten korvaushoitoasiakkaiden määräksi 25 asiakasta/kk, mutta todellisuudessa asiakkaita oli noin 30/kk. **Päihdehuollon asumispalvelujen** asiakasmäärät ylittyvät 8 asiakkaalla arvioidusta. Vastaavasti hoitopäivien määrä on alittunut talousarvioon verrattuna. Päihdeasiakkaiden tehostetun palveluasumisen osalta asiakasmäärä on pysynyt vuoden 2015 aikana vakiona noin 12 asiakasta/kk, mutta kokonaiskasvu asiakasmäärässä johtuu huumeriippuvaisten asiakkaiden määrän kasvulla Mikkelin alueella sekä toimintamallimuutoksella heidän hoidossaan. Toimintamallia on muutettu heidän osaltaan laitoshoidosta määräaikaiseen kuntouttavaan tukiasumiseen. Tämä tukiasuminen kohdentuu päihdehuollon asumispalveluihin ja on kustannuksiltaan edullisempaa kuin laitoskuntoutus. **Päihdehuollon laitoskuntoutuksen** hoitopäivien kasvu johtuu huumeasiakkaiden katkaisu/ laitoskuntoutusjaksoista, jotka ovat lisääntyneet ja joiden pituus on pidempi kuin alkoholiriippuvaisten katkaisu/laitoskuntoutusjaksot. Lisäksi päihdeavohuollon riittämättömyys näyttäytyy päihdeasiakkaiden laitoshoidon kasvuna. Vuoden 2016 alusta tavoitteena on lisätä päihdehuollon avohuoltoa sekä päihdeasiakkaiden päivätoimintaa, jotta laitoskuntoutuksen osuus saadaan laskemaan.

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + Imr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
ESH:n kulut yhteensä	76 728 233	73 390 000	79 439 600	80 238 654	109,3

Viestit tilaajalle

Talousarvioon varattu määräraha oli riittämätön. Lisämäärärahojen jälkeenkin kustannukset kasvoivat 0,8 milj. euroa. Erikoissairaanhoidossa kustannusten nousu avohoidossa oli maltillista ja kokonaiskustannusten kasvu oli 2 % (somaattinen ja psykiatrinen) tilinpäätökseen 2014 verrattuna. Vuodeosastohoidossa kustannukset nousivat merkittävästi 5 % verrattuna edellisvuoteen ja erityisesti psykiatrian vuodeosasto lisääntyi merkittävästi (10 %) edellisvuoteen verrattuna. Ostopalvelut muualta kasvoivat myös +16 %, tässä on mukana niin sairaalasta erityistason lähetetyt kuin myös valinnan vapauden perusteella muualta hoitoa hakeneet. Hankkeisiin ei erikseen osattu varata määrärahoja, kun päätökset tehtiin muualla kuin sosiaali- ja terveystoimessa. Hankkeiden osuus kustannuksista on noin 0,8 milj. euroa. Viime vuonna maksettua ylimääräistä potilasvahinkovakuutusmaksua 1,5 milj. euroa ei tänä vuonna tarvinnut maksaa.

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA2015)
Omaishoidon tuen asiakkaiden määrä	280	284	284	325	114,4
Peittävyyys yli 75-vuotiaat	3,8	4,1	4,1	4,5	110,1
Euroa/asiakas	5 466	6 398	6 395	5 118	80,0
Kotihoitoon asiakkaiden määrä,	4 206	4 509	4 509	3 997	88,6
joista hoito- ja palvelusuunnitelman piirissä olevat	1 166	1 110	1 110	1 445	130,2
Peittävyyys yli 75-vuotiaat, hoitosuunnitelman piirissä olevat	17,3	17,0	17,0	16,8	98,8
Euroa/asiakas	4 181	3 766	3 573	4 241	112,6
Päiväkeskushoitopäivät	34 281	36 857	36 857	38 193	103,6
Euroa/hoitopäivä	58	53	53	54	101,5
Tavallinen palveluasuminen	48	45	45	42	93,3
Peittävyyys yli 75-vuotiaat	0,6	0,6	0,6	0,7	121,5
Euroa/hoitopäivä	43	167	167	57	34,1
Tehostettu palvelumisen hoitopäivät	177 058	180 060	180 060	180 900	100,5
Peittävyyys yli 75-vuotiaat	7,8	8,0	8,0	7,9	98,8
Euroa/hoitopäivä	114	123	123	119	96,9
Pitkäaikaishoitopäivät	11 480	6 206	6 206	3 333	53,7
Peittävyyys yli 75-vuotiaat	0,50	0,31	0,31	0,15	48,7
Euroa/hoitopäivä	189	187	187	196	104,6
Akuutti, kuntoutus- ja lyhytaikaishoitopäivät	48 199	47 542	47 542	48 416	101,8
Peittävyyys yli 75-vuotiaat	1,9	1,8	1,8	1,8	95,5
Euroa/hoitopäivä	242	221	221	238	107,9
Kulut yhteensä	55 031 286	54 598 548	54 489 817	54 695 112	100,2
Tuotot	-10 847 250	-10 267 326	-10 267 326	-10 946 499	106,6
Netto	44 184 036	44 331 221	44 222 491	43 748 613	98,7
Bruttokulut/yli 75-vuotiaat	10 005	9 947	9 677	9 695	97,5

Viestit tilaajalle

Omaishoito: asiakkaita oli 41 asiakasta arvioitua enemmän, mutta kaikki kriteerit täyttävät saivat myönteisen päätöksen ja määräraha riitti, peittävyystvoite 4-5 % Kotihoito: tavoitteen mukaisesti tilapäinen kotihoito vähentyi ja säännöllinen lisääntyi. Nettokulut ovat pienemmät kuin tilinpäätöksessä 2014, mutta talousarvio ylittyi arvioitua enemmän johtuen asiakasmäärän kasvusta. Säännöllisen kotihoitoon peittävyyys on edelleen korkea suhteessa yli 75- vuotiaisiin. **Tavallinen palveluasuminen:** hoitopäivät oli arvioitu talousarvioon liian suuriksi, mutta menotkin vähentyivät arvioidusta. Kotihoito ja tavallinen palveluasuminen vähentää raskaamman palvelun tarvetta. **Päivätoiminnassa** tilinpäätökseen 2014 verraten menoja arvioitua enemmän, koska asiakasmääräkin kasvoi tavoitteen mukaisesti. Nettomenot olivat lähes talousarvion mukaiset. **Tehostettu palveluasuminen** asiakasmäärä nousi vuoteen 2014 verraten 11 asiakkaalla, mutta nettosäästöä syntyi silti noin 1,1 milj. euroa verrattuna tilinpäätökseen 2014. Tämä johtui onnistuneesta minikilpailutuksesta ja hoitopäivähinnat ovat pysyneet kohtuullisena. Palvelurakenne painottuu kevyempään suuntaan. **Pitkäaikaishoitohoito** purettu ja näkyy menojen alenemisena. Paikkaa odottajia määrä on ollut 9 asiakasta vuonna 2015, kun vuonna 2014 määrä oli 31 asiakasta. Palveluketjut toimivat hyvin. **Akuutti- ja kuntoutushoito:** Akuuttiosastoilla hoitopäivät ovat nousseet arviota enemmän. Akuuttiosastoilla hoidetaan yhä vaativampihoitoisia potilaita, joiden hoito on erikoissairaanhoidotasoista (lääkkeet ja tehtävät tutkimukset aiheuttavat suurempia kustannuksia). Tämä näkyy myös ostopalveluissa kuntayhtymiltä, kun erikoissairaanhoidon lääkäreiden konsultaatiokustannukset ovat nousseet. **Kuntoutusosasto:** Mikkeli osti akuuttia kuntoutusosastopalvelua Kyyhkylältä. Hoitopäivän hinta oli 222 euroa. Kuntoutusosastohoitoa on ostettu asiakkaan hoidon- /kuntoutustarpeen mukaisesti. Ostettujen hoitopäivien määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna (- 1 689) ja myös asiakkuuksia oli vähemmän (- 152). Siitä huolimatta, vaikka ostoa ollut vähemmän kuin edellisenä vuotena Kyyhkylän ostopalvelukustannukset ylittivät 139 000 euroa. Hoiva- ja hoito: Tilinpäätös on samalla tasolla kuin vuonna 2014, vaikka asiakasmäärät ovat kasvaneet. Talousarvioon 2015 verrattuna nettotulos alittui.

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Kuntoutusasiakkaat	1 616	1 500	1 500	1 869	124,6
Euroa/asiakas	305	212	212	94	44,3
Kustannukset yhteensä	852 951	647 674	647 685	569 336	87,9
Tuotot	-384 365	-384 996	-361 750	-313 200	81,4
Netto	468 586	262 678	285 935	256 136	97,5

Viestit tilaajalle

Fysioterapia: Vuoden 2015 alusta Mikkelin palvelutuotantoyksikkö on ostanut fysioterapiapalvelut Etelä-Savon sairaanhoitopiiristä. Toiminnan käynnistymisessä on ollut alkuun haasteita, esim. asiakkaiden osallistuminen ryhmiin, tietojärjestelmämuutokset, osastosihteerityö ja fysioterapeutin suoravastaanotto. Vuoden aikana saatiin osa näistä joustavaa toimintaa estävistä haasteista korjattua. Kehittämistyö jatkuu edelleen. Asiakkaita oli 1 862, joka on enemmän kuin edellisenä vuotena (+ 279), mutta käyntejä vähemmän eli 3 042 (- 363). Myös ryhmiä toteutui aiempaa vähemmän 840 (- 196). Lääkinnällinen kuntoutus jäi kaupungin hoidettavaksi ja toteutui suunnitelman mukaisesti. Vete- raanien kuntoutus sisältää myös kotiin vietävien palvelujen määrärahat. Kuntoutusasiakkaita oli 126 ja loput asiakkaista ovat kotiin vietävien palvelujen asiakkaita.

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Avohuolto, asiakas	680	852	852	619	72,7
Euroa/asiakas	1 927	1 123	2 006	2 645	235,5
Kodin ulkopuolelle sijoitetut, asiakkaat	307	145	145	187	129,0
Hoitopäivät	40 648	32 940	32 940	34 262	104,0
Euroa/hoitopäivä	137	139	164	167	120,4
% 0-17 v. ikäryhmästä	3	1	1	2	200,0
Jälkihuolto, asiakkaat	114	128	128	136	106,3
Euroa/asiakas	5 264	4 754	4 738	5 122	107,7
Perheneuvola, asiakkaat	1 462	1 382	1 382	1 760	127,4
Euroa/asiakas	1 718	845	843	621	73,5
Lastenvalvoja, asiakkaat	1 596	1 818	1 818	2 367	130,2
Euroa/asiakas	111	110	110	58	52,2
Isyys-, elatus- ja huolto sekä tapaamissopimukset	2 401	2 388	2 388	1 534	64,2
Euroa/sopimus	142	84	83	89	106,5
Kulut yhteensä	10 057 595	9 157 120	10 705 567	10 915 883	119,2
Tuotot	-807 833	-941 510	-1 398 010	-827 297	87,9
Netto	9 249 762	8 215 610	9 307 557	10 088 586	122,8

Viestit tilaajalle

Avohuolto pitää sisällään perhetyön, lastensuojelun avohuollon tukitoimet sekä turvakodin. Avohuollon tukitoimenpiteiden piirissä olevien perheiden tilanteet ovat haasteellisia. Lapsia ja vanhempia tuetaan sekä omalla että ostopalvelulla ja intensiivinen työskentely perheiden kanssa on lisääntynyt perheiden monista tuentarpeista johtuen. Intensiivistä perhetyötä/ kuntoutusta tehdään perheiden kotiin tiiviisti ja vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta arvioidaan ja tuetaan / hoidetaan yhdessä laajan verkoston kanssa. Avohuollon tukitoimenpiteiden kustannukset ylittivät noin 150.000 euroa. Turvakotitoiminta käynnistyi vuoden alusta ja Mikkelin turvakoti pääsi valtion rahoituksen piiriin. Turvakoti on seitsemänpaikkainen yksikkö ja palvelua on käytetty jatkuvasti. Vuonna 2015 asiakkaita oli 71 ja 580 hoitopäivää.

Sijaishuolto: Vuoden aikana tehtiin 9 uutta huostaanottoa, joista 1 lastensuojelulaitoksiin, 6 perhehoitoon ja 2 ammatilliseen perhekotiin. Lastensuojelulaitoksiin tehtiin lyhytaikaisijoituksia (pitäen sisällään Havurinteen ja perhekuntoutuksen) vuoden aikana 47. Vuoden lopussa lastensuojelulaitoksiin oli sijoitettu pitkäaikaisesti 20 lasta, joista 8 oli uusia sijoituksia laitoksiin. Uusista sijoituksista osa oli sijaishuollon muutoksia perhehoidosta. Vuoden aikana 1 uusi huostaanotto tehtiin lastensuojelulaitokseen ja 2 sijoitusta tehtiin vuoden vaihteessa avohuollon tukitoimena / kiireellisenä sijoituksena lastensuojelulaitoksiin, joista on huostaanotto valmisteilla. Vuoden lopussa perhehoitoon oli sijoitettu pitkäaikaisesti 58 lasta. Pienet lapset on saatu sijoitettua perhehoitoon. Syitä huostaanottoihin ovat olleet vanhemmuuden haasteet, vakavat vuorovaikutus- ja kiintymyssuhdehäiriöt, perheväkivalta, mielenterveys- ja päihdeongelmat jne. Joissakin tilanteissa on myös jouduttu tekemään sijaishuollon muutos perhehoidosta lastensuojeluyksikköön lapsen tilanteen muuttuessa esim. murrosiässä ja auttamis- ja tukitoimista huolimatta ne eivät ole olleet riittäviä tukemaan lasta ja perhettä. Lisäksi nuorten tilanteet ovat monimutkaistuneet ja ongelmakenttä on laaja. Vaativahoitoisten nuorten sijoitukset ovat lisääntyneet ja vuorokausihinnat näissä lastensuojeluyksiköissä ovat korkeat. Tiivillä tuella, terapeutilla työskentelyllä haetaan muutosta nuoren elämään. Lastenvalvojen asiakasmäärät ovat kasvaneet, mutta työntekijäresurssi on pienempi edelliseen vuoteen verrattuna, mikä selittää kustannusten alenemisen asiakasta kohti.

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Hammashuollon asiakkaat	17 381	18 055	18 055	18 148	100,5
Peittävyyys yli 18-vuotiaat	25	26	26	26	101,6
Peittävyyys alle 18-vuotiaat	58	59	59	58	98,9
Yli 18 v. asiakkaiden %-osuus	66	67	67	68	101,1
Kulut yhteensä	4 901 842	5 005 987	5 006 147	4 915 073	98,2
Tuotot	-1 325 461	-1 200 822	-1 200 822	-1 343 680	111,9
Netto	3 576 381	3 805 165	3 805 325	3 571 393	93,9
Netto/asiakas	215	183	219	210	114,8
Netto/asukas	66	70	70	67	96,3

Viestit tilaajalle

Asiakkaiden määrä jäi arvioitua pienemmäksi, koska henkilöstöresurssia oli vuonna 2015 vähemmän. Kuitenkin peittävyyys kasvoi, mikä johtuu siitä, että kokonaishoidossa käyneiden osuus kasvoi ja päivystyspotilaiden määrä pysyi ennallaan. Peittävyyys yli 18-vuotiaiden osalta kasvoi hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä näkyy kasvaneina potilastuloina. Toisaalta yli-18-vuotiaat tarvitsevat pidempiä hoitoaikoja, joten heitä ei määrällisesti voi hoitaa niin paljon kuin alle 18-vuotiaita. Menot talousarvioon verrattuna alitettiin, mikä johtui säästöistä henkilöstömenoissa. Vajaus henkilöstössä näkyi siten, että potilaiden jatkohoitoaikojen saanti vaikeutui. Henkilöstöresurssia jouduttiin myös keskittämään Mikkelin kaupunkiin muiden lähipalvelujen kustannuksella. Hoitotakuussa pysyttiin.

Palvelu: Vammaispalvelut

Vastuhenkilöt: Niina Kaukonen

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Vaikeavammaiset asiakkaat (ilman palveluasumista)	1 332	1 243	1 243	1 356	109,1
Euroa/asiakas	3 729	3 509	3 988	3 929	112,0
Vaikeavammaiset palveluasuminen hoitopäivät	21 278	20 475	20 475	23 458	114,6
Euroa/hoitopäivä	130	114	131	131	115,2
Kehitysvammaiset avohoitoasiakkaat	383	395	395	383	97,0
Euroa/asiakas	8 754	7 942	8 508	9 031	113,7
Kehitysvammaisten palveluasumisen hoitopäivät	48 109	49 030	49 030	46 935	95,7
Euroa/hoitopäivä	97	103	103	104	101,0
Kehitysvammaisten laitoshoitopäivät	7 170	7 200	7 200	8 119	112,8
Euroa/hoitopäivä	303	276	326	331	119,9
Kulut yhteensä	19 054 204	17 609 420	19 160 275	20 331 272	115,5
Tuotot	-1 017 621	-517 600	-517 600	-934 648	180,6
Netto	18 036 583	17 091 820	18 642 675	19 396 624	113,5

Viestit tilaajalle

Kuljetuspalvelun asiakasmäärä kasvoi 119 asiakkaalla ja menot ovat tilinpäätöksen 2014 tasolla. Vaikeavammaisten palvelut: asiakkaita oli 113 asiakasta enemmän kuin arvioitiin talousarviota tehtäessä ja kulut ovat kasvaneet asiakasta kohden 206 euroa/asiakas verrattuna tilinpäätökseen 2014. **Vaikeavammaisten asumispalveluissa** oli 5 asiakasta enemmän verrattuna tilinpäätökseen 2014. **Vammaisten työtoiminnan asiakkaita** oli 7 asiakasta enemmän. Kehitysvammaisten avohuollon asiakasmäärä pysyi samalla tasolla kuin tilinpäätöksessä 2014, mutta kulut kasvoivat. **Kehitysvammaisten palveluasumisen** hoitopäivät vähentyivät tilinpäätökseen 2014 verrattuna 1 174 hoitopäivää eli 3 asiakkaalla, mutta hoitopäivän hintaa ei saatu laskettua. **Kehitysvammaisten laitoshoitopäiviä** kertyi 949 enemmän verrattuna tilinpäätökseen 2014 eli 3 asiakasta enemmän. Hoitopäivän hinta on korkea johtuen 2 asiakkaan korkeasta hoidettavuudesta. Kehitysvammaisissa suurin ylitys oli laitoshoidossa. Asiakasmäärien kasvusta johtuen sekä yksikkökustannusten kasvusta johtuen verrattuna tilinpäätökseen 2014 kasvua on + 1,3 milj. euron ja talousarvioon verrattuna kasvua oli 2,3 milj. euroa. Osa talousarvion ylityksestä johtui riittämättömistä määrärahavarouksista talousarvioraamissa.

Palvelu: Vastaanotto

Vastuhenkilöt: Minna Mutanen

	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Avohoito-/vastaanottoasiakkaat	27 370	26 510	26 510	27 610	104,1
Euroa/yhteistoiminta-alueen asukas	253	175	175	191	109,4
Euroa/asiakas	530	380	380	396	104,2
Terveysneuvonta-asiakkaat	17 975	17 324	17 324	16 820	97,1
Euroa/yhteistoiminta-alueen asukas	54	53	53	50	93,2
Euroa/asiakas	172	174	174	170	97,7
Kulut yhteensä	17 479 221	13 048 431	13 067 502	14 015 926	107,4
Tuotot	-5 910 605	-1 684 783	-1 713 187	-2 168 064	128,7
Netto	11 568 616	11 363 648	11 354 315	11 847 862	104,3
Kulut yhteensä/yhteistoiminta-alueen asukas	309	231	231	242	104,6

Viestit tilaajalle

Lääkärivastaanotot vähentyivät -1.580 käynnillä ja asiakkuudet -1.012 asiakkaalla. Hoitajavastaanotot lisääntyivät +5.159 käynnillä ja asiakkuuksia oli +2.015 enemmän kuin vuonna 2014. Lääkäri- ja hoitajan vastaanotoilla tapahtuneet käyntimäärien muutokset johtuvat mm. toimintamallin muutoksesta, jossa kiirevastaanotolle tulevat asiakkaat kiertävät hoitajan vastaanoton kautta. Ulkokuntalaisia oli palveluiden piirissä 82 asiakasta. Ravitsemusterapeutilla yksilökäynnit lisääntyivät 48 käynnillä ja asiakkuudet 50. Ryhmiä oli kaikkiaan 42 eri ryhmää. Ensineuvon puheluiden määrä kokonaisuudessaan oli 28.795 ja vastaava luku vuonna 2014 oli 24.295 puhelua.

YHTEENSÄ	TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Kulut	210 729 807	198 214 579	208 449 462	213 324 951	107,6
Tuotot yhteensä	-42 953 286	-36 241 785	-36 911 744	-39 801 707	109,8
<i>Yhteistoimintakorvaukset muilta kunnilta</i>	<i>-10 589 216</i>	<i>-11 109 717</i>	<i>-11 267 982</i>	<i>-11 206 586</i>	100,9
<i>Tuotot omasta toiminnasta</i>	<i>-32 364 070</i>	<i>-25 132 068</i>	<i>-25 643 762</i>	<i>-28 595 121</i>	113,8
Netto	178 365 737	173 082 510	182 805 700	184 729 830	106,7
Nettokulut/asukas 31.12.2014 asukasmäärällä	3 266	3 169	3 347	3 382	106,7

Mikkelin palvelutuotantoyksikkö		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % (TA 2015)
Mikkelin palvelut						
Aikuisten psykososiaaliset palvelut / Psykososiaaliset palvelut yhteensä						
Psykososiaaliset palvelut yhteensä, kulut	€	8 988 634	9 070 369	8 985 879	9 261 187	102,1
Psykososiaaliset palvelut yhteensä tuotot	€	-954 364	-966 848	-966 848	-960 492	99,3
Netto	€	8 034 270	8 103 521	8 019 031	8 300 696	102,4
Aikuissosiaalityö / Aikuissosiaalityö yhteensä						
Kulut	€	10 824 889	10 436 630	11 709 591	12 588 467	120,6
Tuotot	€	-4 532 177	-4 083 400	-4 304 700	-5 397 103	132,2
Netto	€	6 292 712	6 353 230	7 404 891	7 191 364	113,2
Erikoissairaanhoido / ESH Yhteensä						
ESH:n kulut yhteensä	€	76 728 233	73 390 000	79 439 600	80 238 654	109,3
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	76 728 233	73 390 000	79 439 600	80 238 654	109,3
Rekry-yksikkö ja sisäiset laskutukset						
Hallinto kulut yhteensä	€	6 810 952	5 250 400	5 237 400	5 794 040	110,4
Hallinto tuotot yhteensä	€	-17 173 610	-16 194 500	-16 181 500	-16 910 724	104,4
Hallinto netto	€	-10 362 657	-10 944 100	-10 944 100	-11 116 684	101,6
Hoito- ja hoivapalvelut / Hoito ja hoiva yhteensä						
Kulut yhteensä	€	55 031 286	54 598 548	54 489 817	54 695 112	100,2
Tuotot	€	-10 847 250	-10 267 326	-10 267 326	-10 946 499	106,6
Netto	€	44 184 036	44 331 221	44 222 491	43 748 613	98,7
Kuntoutus / Kuntoutus yhteensä						
Kustannukset yhteensä	€	852 951	647 674	647 685	569 336	87,9
Tuotot yhteensä	€	-384 365	-384 996	-361 750	-313 200	81,4
Netto	€	468 586	262 678	285 935	256 136	97,5
Perhepalvelut / Perhepalvelut yhteensä						
Kulut yhteensä	€	10 057 595	9 157 120	10 705 567	10 915 883	119,2
Tuotot	€	-807 833	-941 510	-1 398 010	-827 297	87,9
Netto	€	9 249 762	8 215 610	9 307 557	10 088 586	122,8
Suunterveydenhuoltopalvelut / Hammashuolto yhteensä						
Kulut yhteensä	€	4 901 842	5 005 987	5 006 147	4 915 073	98,2
Tuotot	€	-1 325 461	-1 200 822	-1 200 822	-1 343 680	111,9
Netto	€	3 576 381	3 805 165	3 805 325	3 571 393	93,9
Vammaispalvelut / Kaikki vammaispalvelut yhteensä						
Kaikkien vammaispalveluiden kulut	€	19 054 204	17 609 420	19 160 275	20 331 272	115,5
Kaikkien vammaispalveluiden tuotot	€	-1 017 621	-517 600	-517 600	-934 648	180,6
Kaikkien vammaispalveluiden netto	€	18 036 583	17 091 820	18 642 675	19 396 624	113,5
Vastaanottopalvelut / Vastaanotto yhteensä						
Kulut yhteensä *)	€	17 479 221	13 048 431	13 067 502	14 015 926	107,4
Tuotot	€	-5 910 605	-1 684 783	-1 713 187	-2 168 064	128,7
Netto	€	11 568 617	11 363 648	11 354 315	11 847 862	104,3
Tulos / Kulut	€	210 729 808	198 214 578	208 449 462	213 324 951	107,6
Tuotot yhteensä	€	-42 953 287	-36 241 785	-36 911 744	-39 801 707	109,8
Yhteistoimintakorvaukset*)		-10 589 216	-11 109 717	-11 267 982	-11 206 586	100,9
Oman toiminnan tuotot		-32 364 070	-25 132 068	-25 643 762	-28 595 121	113,8
Tulos / Netto	€	178 365 737	173 082 510	182 805 700	184 729 830	106,7

Tuotantolautakunta

Mikkelin palvelutuotantoyksikkö

	Mikkelin PTY TP 2014	Mikkeli PTY TA 2015	Mikkelin PTY TA + lmr	Mikkelin PTY TP 2015	Muutos TA 2015/TP 2015	Toteutuma % TP 2015/TA 2015
Toimintatuotot	44 976 379	38 983 501	39 648 300	42 553 827	3 570 326	109,2
Toimintamenot	223 342 117	212 066 010	222 454 000	227 283 657	15 217 647	107,2
Toimintakate (netto)	-178 365 737	-173 082 509	-182 805 700	-184 729 830	-11 647 321	106,7

	Mikkeli TP 2014	TA 2015	TA + lmr	TP 2015	Muutos TP 2015/TP 2015	Toteutuma % TP 2015/TA 2015
Toimintatuotot	42 953 287	36 241 785	36 911 744	39 801 707	3 559 922	109,8
Josta yhteistominnan maksuosuus	10 589 216	11 109 717	11 267 982	11 206 586	96 869	100,9
Josta Mikkelin kaupungin toimintatuotot	32 364 070	25 132 068	25 643 762	28 595 121	3 463 053	113,8
Toimintamenot	210 729 808	198 214 578	208 449 462	213 324 951	15 110 373	107,6
Toimintakate (netto)	-178 365 737	-173 082 510	-182 805 700	-184 729 830	-11 647 320	106,7

	Hirvensalmi TP 2014	TA 2015	TA + lmr	TP 2015	Muutos TA 2015/TP 2015	Toteutuma % TP 2015/TA 2015
Toimintatuotot	916 662	984 498	979 925	1 055 481	70 983	107,2
Toimintamenot	5 530 662	5 826 139	5 893 465	6 034 444	208 305	103,6
Toimintakate (netto)	-4 614 001	-4 841 641	-4 913 540	-4 978 963	-137 322	102,8

	Puumala TP 2014	TA 2015	TA + lmr	TP 2015	Muutos TA 2015/TP 2015	Toteutuma % TP 2015/TA 2015
Toimintatuotot	1 106 431	1 757 218	1 756 631	1 696 639	-60 579	96,6
Toimintamenot	7 081 646	8 025 294	8 111 073	7 924 262	-101 032	98,7
Toimintakate (netto)	-5 975 216	-6 268 076	-6 354 442	-6 227 623	40 453	99,4

Talous

Sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunta (sis. Seudullisen sos.- ja terv.ltk:n sekä erikoissairaanhoidon)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	38 983 500	677 800	39 661 300	42 553 826	2 892 526
Toimintamenot	-212 066 000	-10 401 000	-222 467 000	-227 283 657	-4 816 657
Toimintakate (netto)	-173 082 500	-9 723 200	-182 805 700	-184 729 831	-1 924 131

Seudullinen Sosiaali- ja terveystk

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	38 983 500	677 800	39 661 300	42 553 826	2 892 526
Toimintamenot	-138 676 000	-4 351 400	-143 027 400	-147 045 004	-4 017 604
Toimintakate (netto)	-99 692 500	-3 673 600	-103 366 100	-104 491 178	-1 125 078

Erikoissairaanhoido

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	-73 390 000	-6 049 600	-79 439 600	-80 238 653	-799 053
Toimintakate (netto)	-73 390 000	-6 049 600	-79 439 600	-80 238 653	-799 053

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi lautakunta vastaa kansalaisopistotoiminnassaan yleissivistävästä koulutuksesta, jonka painopistealueina ovat taide- ja taitoaineet, tietotekniikka, kielet sekä elämänhallintaa ja terveyttä edistävät aineet. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että myös fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelma

Lautakunnan palvelut ovat pääasiassa lähipalveluja, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella niukoilla resursseilla on vaikeaa. Palveluverkkoselvityksiin sisältyvillä toimenpiteillä pyritään turvaamaan laadukkaat, tasavertaiset ja pedagogisesti toimivat sekä kohtuullisesti saavutettavissa olevat kasvatus- ja opetuspalvelut ja terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt koko kaupungin alueella. Lautakunnan alaisen toiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta asukkaiden hyvinvointiin, sen synnyttämiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen, tullaan korostamaan.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Johtamisen tukipalvelut tuotti edelleen palveluja kattavasti kaikille toimialansa tulosalueille. Henkilöstö on osallistunut kaupungin hallinto- palvelukeskuksen valmisteluun ja yhteistyötä on edelleen kehitetty ja vahvistettu eri toimialojen suuntaan kaupungin strategian mukaisesti.

Esiopetuksessa ja perusopetuksessa oppimisen ja kasvun jatkumoa on vuonna 2015 rakennettu erityisesti opetussuunnitelmatyön avulla. Uudet esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2016. Opetussuunnitelmatyötä on tehty osallistavien menetelmin kuullen henkilöstöä, huoltajia ja oppilaskuntia. Opetussuunnitelman toteuttaminen edellyttää myös jatkossa panostamista oppimisympäristöjen turvallisuuteen (sisäilma), toiminnallisuuteen (esimerkiksi koulujen ja päiväkotien pihat ja välineet) ja digitaalisuuteen (laitehankinnat ja toimivat verkkoyhteydet). Hankerahoitusta on haettu ja saatu esimerkiksi oppilashuollon, osallisuuden ja digitaalisuuden edistämiseksi. Myös palveluverkkoa on tarkasteltu ja tiivistetty yhteistyössä. Lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tuen tarve näyttää edelleen lisääntyvän ja siihen on etsitty moniammatillisia ratkaisuja. Lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi on perustettu yhdessä sosiaali- ja terveystoimen kanssa Perheneuvo, jonka avulla lapsiperheet voivat saada varhaista tukea ja ohjausta.

Mikkelissä toimi vuonna 2015 kolme lukiota: Mikkelin lukio, Ristiinan yhtenäiskoulun Ristiinan lukio ja Mikkelin etä- ja aikuislukio, jonka toimipiste oli myös Puumalan lukio. Lukiokoulutus Puumalassa loppui 31.7.2015. Lisäksi lukiokoulutusta annettiin Otavan Opistossa. Vuonna 2014 valmistuneen Mikkelin lukiokoulutuksen kehittämissuunnitelman mukaan Mikkelin lukiokoulutuksen visiona on toimia maakunnan kärkenä lukiokoulutuksessa. Mikkelin lukiokoulutuksessa vuoden 2015 kehittämisen painopistealueet olivat lukiokoulutuksen opetussuunnitelmatyön käynnistäminen, digipedagogiikan kehittäminen (osana mm. sähköiset ylioppilaskirjoitukset) ja uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisen toiminnan vakiinnuttaminen.

Kansalaisopisto on tehnyt hankeyhteistyötä Pieksämäen seutuopiston, Mäntyharjun kansalaisopiston ja Otavan opiston kanssa. Opiston rooli merkittävänä hyvinvoinnin lisääjänä ja edistäjänä on vahvistunut. Yhteistyö sivistystoimen sisällä on tiivistynyt muun muassa kulttuur- ja liikunta- ja nuorisopalveluiden ja kirjaston kanssa. Opisto on järjestänyt erilaisia tapahtumia, joissa yhteistyökumppaneina on ollut muun muassa paikallisia järjestöjä. Palvelumyyntin osuus toiminnasta on pysynyt suurin piirtein ennallaan.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 435 000 eurolla. Myyntituotot ylittivät yli 300 000 eurolla ja maksutuotot lähes 140 000 eurolla. Toimintakulut toteutuivat lähes talousarvion mukaisina: kulut alittivat talousarvion noin 13 000 eurolla. Henkilöstömenot ylittivät noin 965 000 eurolla ja muut toimintakulut alittivat talousarvion. Palvelujen ostot alittuivat 560 000 euroa, aineet/tavarat/tarvikkeet alittuivat 90 000 euroa, avustukset alittuivat 166 000 euroa ja muut toimintakulut alittuivat 162 000 euroa. Lautakunnan alaisen toiminnan toimintakate muodostui alkuperäiseen talousarvioon nähden lähes 450 000 euroa paremmaksi.

Johtamisen tukipalvelujen toimintakate ylittyi 57 000 eurolla. Syynä ylitykseen oli kansalaistoimijälähtöisen kehittämishankkeen ”Hyvinvoinninvirtaa Mikkelissä”-käynnistyminen 1.10.2015 alkaen. Hanke on kolmivuotinen ESR-rahoitteinen hanke, jonka budjetti on 1 080 000 euroa. Rahoituksesta 80 prosenttia katetaan ESR-rahoituksella, kaupunki on sitoutunut 15 prosentin rahoitusosuuteen ja 5 prosenttia katetaan hankkeeseen osallistuvien kolmannen sektorin toimijoiden taholta. Hankkeeseen ei oltu varattu määrärahaa talousarvion valmistelun yhteydessä. Hankkeen kulut vuodelle 2015 ovat 55 000 euroa, josta hankemaksatuksen jälkeen kaupungille palautuu 85 prosenttia ja 15 prosenttia jää kaupungin omavastuusuudeksi.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintatuotot ylittivät noin 472 000 euroa. Hanketuloja ja kotikuntakorvauksia saatiin arvioitua enemmän. Suurin osa hanketuloista kohdistui henkilöstökuluihin eikä osaa hankerahoista ollut budjetoitu, koska avustukset tulivat hakuun vasta budjetin hyväksymisen jälkeen. Lomapalkkajaksoitusten siirtyminen keskushallinnosta tulosalueille aiheutti menojen siirtoa talousarviovuodelle. Henkilöstökulut ylittivät kaiken kaikkiaan noin 841 000 euroa. Palvelujen ostoista säästyi mm. oppilaiden kuljetusmenoista, ICT-menoista ja ruokailuista. Säästöä tuli yhteensä noin 494 000 euroa. Kaupunginhallituksen edellyttämää hankintakieltoa noudatettiin ja säästöä syntyi noin 58 000 euroa. Kotihoidon tuen avustuksista säästyi noin 170 000 euroa. Kaiken kaikkiaan toimintakulut ylittivät noin 22 000 euroa. Toimintakate muodostui noin 449 000 euroa paremmaksi kuin talousarviossa.

Lukiokoulutuksen tulosalue alitti talousarvion. Toimintatuotot alittuivat 28 000 euroa. Myyntituotot alittuivat 75 500 euroa, kun taas maksutuottoja kertyi 7 000 euroa, tukia ja avustuksia 15 000 euroa sekä muita toimintatuottoja 25 000 euroa talousarviota enemmän. Toimintakulut alittuivat lähes 120 000 euroa. Henkilöstökulut alittuivat 14 000 euroa, palvelujen ostot 94 000 euroa ja vuokratulot alittuivat lähes 12 000 euroa. Toimintakate muodostui näin ollen noin 90 000 euroa talousarviota paremmaksi.

Kansalaisopiston toimintakate oli kertomusvuonna noin 35 000 euroa budjetoitua suurempi. Opiston toimintatuotot jäivät noin 1 000 euroa alle budjetoidun. Toimintakulut ylittivät noin 34 000 euroa. Merkittävin ylitys oli henkilöstökuluissa, lähes 60 000 euroa. Kun toiminnan volyymi on ollut korkealla, näkyy se myös tuntiopettajien palkkakustannuksissa. Toimintakulujen puolella säästöä syntyi vuokra-kustannuksissa noin 40 000 euroa. Palveluiden ostoihin käytettiin noin 20 000 euroa budjetoitua enemmän. Ylitys selittyy kokonaan sillä, että hankekumppaneiden hankekulut on kirjattu palveluiden ostoihin. Hankekuluihin on saatu täysi rahoitus, sillä hankekumppanit ovat vastanneet omarahoitusosuudesta.

Talouden tasapainottaminen

Vuodelle 2015 johtamisen tukipalveluille ei ollut osoitettu talouden tasapainotustoimenpiteitä. Talouden tasapainottamisessa keskityttiin palveluverkkosuunnitelman tekemiseen ja toteuttamiseen. Kalevankankaan päiväkotia aloitti toimintansa lokakuussa 2014 ja pienempiä yksiköitä poistui käytöstä. Vuoden loppuun 2015 mennessä keskitettiin edelleen pienempiä yksiköitä ja Naisvuoren päiväkotia valmistui. Kaarinan päiväkotina toiminut tila tarvittiin edelleen jatkamaan lapsimäärän lisääntymisen vuoksi Naisvuoren päiväkodin filiaalina. Pelloksen koulu yhdistyi Ristiinan yhtenäiskouluun 1.8.2015.

Talouden tasapainotustoimenpide ”lukiokoulutuksen hallinto- ja johtamisjärjestelmän” uudistaminen ei toteutunut, sen valmistelu siirtyi vuodelle 2016. Tulosalue on kuitenkin saavuttanut sille talouden tasapainotusohjelmassa 2013 asetetut säästötavoitteet, yhteensä 250 000 euroa. Vuonna 2013 tulosalueen toimintakate oli 6 819 400 euroa ja vuonna 2015 toimintakate on 6 122 200 euroa.

Talouden tasapainottamisohjelmassa on kansalaisopiston kohdalla asetettu tavoitteeksi tilojen hyvä käyttöaste. Tilojen käyttöaste nousi vuonna 2015. Opisto luopui kertomusvuoden aikana suuresta osasta Päämajatalon tiloja ja korvaavia tiloja saatiin Kiinteistöyhtiö Mikkelin tietotaitokorttelin tiloista yliopistokeskuksen yhteydestä Lönnrotinkadulta. Kertomusvuoden vuokrasäästö suhteessa talousarvioon on noin 40 000 euroa.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisilla tulosalueilla noudatetaan sivistystoimen toimintasääntöä ja kaupungin hallintosääntöä. Ne ohjaavat lautakunnan alaista toimintaa ja päätöksen tekoa. Sivistystoimiala jakaantuu seitsemään tulosalueeseen, joilla kaikilla on vastuullinen johtaja. Sivistystoimenjohtajan apuna johtamisessa ja kehittämisessä on johtoryhmä, johon kuuluvat tulosalueiden päälliköt, talouspäällikkö, kehittämispäällikkö, palvelussuhdepäällikkö, johdon sihteeri sekä kaksi henkilöstön edustajaa.

Tavoitteiden toteutumista on seurattu kaupunginhallituksen asettaman seuranta-aikataulun mukaisesti. Varojen käytön valvontaa on suoritettu lautakuntatasolla kuukausittain järjestetyn seurannan avulla. Yksiköiden varojen käytön valvontaa ovat suorittaneet tulosaluepäälliköt, jotka raportoivat kuukausittain tilanteesta seurannan yhteydessä. Yksiköiden päätösvallassa olevista määrärahoista on koottu seuranta kaksi kertaa vuoden aikana. Yksiköt voivat seurata ko. määrärahojen käyttöä koulukohtaisista raporteista. Talouspäällikkö on kaksi kertaa vuodessa tehnyt vertailun peruskoulujen ja lukioiden määrärahojen riittävydestä. Toimialan johto tekee seurannan yhteydessä tilanneanalyysin ja tarvittavat toimenpide-ehdotukset, jotta talous pysyy annetuissa raameissa.

Päätösten oikeaa täytäntöönpanoa on valvottu erityisesti palkanlaskennan yhteydessä yksiköiden päätöksentekosaamisen kehittämiseksi henkilöstöasioissa. Riskien hallintaan liittyvät alitilityskassojen tarkistukset on tehty kassanhoito- ja alitilitysohjeen mukaisesti. Tukipalveluiden sisäinen valvonta on järjestyksessä ja talouspäällikkö vastaa alitilityskassojen tarkastuksista. Käteisen rahan vastaanottoa on vähennetty/poistettu niissä työpisteissä, joissa se on mahdollista. Hyväksymiskäytännöt on vahvistettu käyttösuunnitelmien yhteydessä ja asiataarkastus- ja hyväksymisketju on talousohjeen mukainen. Riskienhallinta-analyysiin ei ole erityistä järjestelmää, analyysijä on tehty tapauskohtaisesti.

Omaisuuksien hankinnasta, luovutuksesta ja hoidosta on ohjeistettu käyttösuunnitelmien yhteydessä. Hankinnat on kilpailutettu hankintasäännön mukaisesti. Hankintapalvelujen kilpailuttamia sopimustoimittajia on hyödynnetty palvelu- ja tavarahankinnoissa. Hanketoiminta on laajentunut merkittäväksi. Merkittävä osa on ollut seudullisia ja muita yhteistyöhankkeita. Hankkeiden talousseuranta on vahvistunut henkilöstöjärjestelyillä. Hankkeet ovat toteutuneet tavoitteen mukaisesti ja ne ovat tukeneet koulujen toimintaa. Hankerahoituksella on mm. hankittu kouluille uutta tietotekniikan laitteistoa.

Päätösten oikeellisuutta seurataan kaupunginhallituksen ohjeen mukaan ja mm. otto-oikeuden toteutumiseksi tehtävän ilmoitusmenettelyn avulla niin viranhaltija- kuin lautakunnan tasolla.

Seudullisia palvelutuotantosopimuksia on tarkistettu tarpeen mukaan. Sopimusten toteuttamisesta on käyty palvelusopimusneuvottelut ja palautekeskustelut ennen talousarvion valmistelua, missä yhteydessä käsitellään palaute edelliseltä sopimuskaudelta, tulevan kauden ostopalvelujen laajuus, laatu ja määrä sekä vaikutukset kustannuksiin. Sopimukset on koottu yhteen sähköiseen tiedostoon.

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuminen
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus: tavoite 7,5	Tajua Mut! –toimintamallin vakiinnuttaminen. Perusopetuksen ja toisen asteen toimijoiden yhteistyön vahvistaminen: uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisen toiminnan vakiinnuttaminen, jokaiselle peruskoulun päättävälle taataan opiskelupaikka toisen asteen koulutuksessa	Sivistystoimenjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, hallintopäällikkö, rehtorit, oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmä	Tajua Mut!-toimintamalli on vakiintunut osaksi myös lukioden toimintaa. Etsivälle nuorisotyölle on ilmoitettu lukioista eronneet ja ilman opiskelupaikkaa jääneet opiskelijat.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuminen
Ei yhtään läheistä ystävää, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 6,5 tavoite: ammattikoululaiset 5,8 tavoite: lukiolaiset 5	Varhaiskasvatuksessa havainnoidaan ja ohjataan systemaattisesta lasten vuorovaikutus- ja ystävyyssuhteita. Harrastustoiminnan mahdollistaminen ja kehittäminen kouluilla: koulukerhot, oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta, KAMU-toiminta (KAVERIKSI MULLLE) yhdessä MLL:n (Mannerheimin lastensuojeluliiton) kanssa. Yhteisöllinen oppilashuolto varhaiskasvatuksesta perusopetuksen läpi aina toiselle asteelle. Yläkoulujen ja lukion Olkkari-yhteistyö.	Kasvatus- ja opetusjohtaja, oppilashuollon henkilöstö, rehtorit, varhaiskasvatusjohtaja, varhaiskasvatuksen henkilöstö, nuorisotoimi/Olkkari	Lasten havainnointi ja sosiaalisten taitojen ohjaus on arkipäivää varhaiskasvatuksessa. Oppilaskunnat toimivat kaikilla kouluilla ja tukioppilastoimintaa järjestetään yläkouluilla. Kerhotoimintaa on järjestetty hankerahoituksella. KAMU-toimintaa järjestetään yhteistyössä MLL:n kanssa. Uuden oppilashuoltolain velvoittamat yhteisölliset oppilashuoltoryhmät toimivat kaikilla kouluilla ja niiden toimintaa edelleen kehitetään. Olkkari-yhteistyö on tiivistynyt. Lukiossa toimii opiskelijatoimikunnat.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuminen
Vanhemmuuden puutetta %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 19 tavoite: ammattikoululaiset 24 tavoite: lukiolaiset 5	Avoimen varhaiskasvatuksen laajentaminen. Kasvatuskumppanuustoiminnan vakinaistaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa: vanhempainillat, huoltajatapaamiset. Varhainen puuttuminen sekä huolen ilmaisu/puheeksiotto. ”Lapset puheeksi” ym. koulutusta henkilöstölle.	Kasvatus- ja opetushenkilöstö	Varhaiskasvatuksessa kasvatuskeskustelut käydään säännöllisesti ja päivittäin on mahdollisuus kohdata vanhempia. Avoimen varhaiskasvatuksen lapsiryhmä on aloittanut syksyllä 2015 Ristiinan päiväkodissa. Uuden oppilashuoltolain myötä moniammatillisten Aluevarputyöryhmien toimintaa on tarkennettu. Varhaisen välittämisen menetelmät ja käsikirja ovat käytössä kaikissa yksiköissä. Varhaiskasvatuksessa on työkaluna Väistö-hankkeen laatima Lähisuhdeväkivalta – kansio puheeksi ottoon ja toimintaan lapsiin kohdistuneissa rikoksissa. Vanhempainiltoja on kehitetty osallistavampaan suuntaan. Mahdollisuus henkilökohtaisiin huoltajatapaamisiin on olemassa

			ja tarvittaessa kutsutaan moniammatillinen asiantuntijaryhmä koolle huoltajatapaamisiin. Neuvottelukunnat toimivat kaikilla kouluilla. Varhaisen tuen toimintamallia on kehitetty yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa ja toiminta on käynnistynyt syksyllä 2015 (Perheneuvo).
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuminen
Koulukiusatut, tavoite: nollatoleranssi	Varhainen puuttuminen, KiVa-koulutoiminta: puuttumisen kynnyksen madaltaminen luomalla ohjeistus ja jalkauttamalla toimintamallit kaikkiin kouluyksiköihin. Opiskelijakuntatoiminnan kehittäminen. Tunnetaitoihin liittyvää täydennyskoulutusta esi- ja alkuopettajille.	Kasvatus- ja opetusjohtaja, rehtorit	Uuden oppilashuoltolain myötä pystytään paneutumaan kiusaamisen ehkäisyyn ennakoitummin ja syvemmin. Väkivallan ja häirinnän ehkäisyhankkeen pilottivaihe on alkanut yläkouluissa (yhteistyössä Violan kanssa). Varhaiskasvatuksessa on tehty suunnitelma vuodelle 2016 henkilöstön tunnetaitokoulutuksesta.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuminen
Päihteiden käytön vähentäminen terveitä valintoja ja elämänarvoja vahvistamalla (alkoholin käyttö, humalajuominen, tupakointi, laittomat huumeet - %-osuus)	Soten ja sivistystoimen yhteistyön monipuolistaminen ja tiivistäminen ”yhteen sovittava johtaminen”-hankkeen avulla (opiskeluhuollon tehostaminen, matalan kynnyksen toiminta Olkkarissa); varhainen puuttuminen ja huolen puheeksiotto, nollatoleranssi koulujen toiminnassa, vanhempainillat, teemapäivät, Selvästi Paras –tapahtuma kaikille kuudesluokkalaisille, aikuisten esimerkki ja ohjaus	Sivistystoimenjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmä, rehtorit	Selvästi Paras -tapahtuma on järjestetty kaikille kuudesluokkalaisille ja heidän huoltajilleen yhteistyössä ammattikorkeakoulun kanssa. Yläkouluilla päihdevalistus on osa terveystiedon opetussuunnitelmaa. Örebro-malli on otettu käyttöön yläkoulujen vanhempainilloissa osana päihdekasvatusta. Lukioissa ei ole havaittu päihdetapauksia 1-12/2015, matkoille ja retkille opiskelijat ja heidän huoltajansa allekirjoittavat päihdeettömyyssopimukset.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuminen
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: Kirjaston käyttö tavoite 500.000 Museoiden kävijät tavoite 30.000 Orkesterin kuulijamäärä tavoite 17.000 Uimahallikäynnit tavoite 230.000 Teatterin kävijämäärät tavoite 55.000	Mahdollistetaan kohdeikäluokkien osallistuminen toimintaan: KulttuuriKameli varhaiskasvatuksessa ja Kulttuuripolku perusopetuksessa, Liikkuva koulu –hanke, kansalaisopiston monipuolinen kurssitarjonta	Sivistystoimenjohtaja, ko. tulosaluejohtajat	Kulttuuripolun ja -kamelin yhteistyötä on kehitetty edelleen. Kävijämäärät 2015: kirjastot 548.757 museot 26.974 orkesteri 15.862 uimahallit 164.530 Mikkelin teatteri 43.827

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuminen
Terveyden ja hyvinvoinnin lisääntyminen	Riittävä ja monipuolinen ruoka, uni ja liikunta Toiminnassa kulttuurin ja liikunnan sisällöt vahvasti mukana arjessa. Liikkuva lapsuus -pilotointi varhaiskasvatuksessa, Liikkuva koulu -hanke Kulttuurikameli ja kulttuuripolku Päiväkotien ja koulujen pihat kiinnostaviksi ja virikkeellisiksi Turvallisuuskoulutusta esimiehille ja henkilöstölle Kansalaisopisto/kulttuuri- ja harrastustoiminta on tärkeä hyvinvoinnin lisääjä.	Kasvatus- ja opetushenkilöstö, kansalaisopisto, koko sivistystoimi Suunnittelu ja toteutus yhteistyössä teknisen toimen kanssa.	Asukkaiden hyvinvointiohjelmaa toteuttava kansalais-toimijalähtöinen kehittämis-hanke ”Hyvinvoinninvirtaa Mikkelissä” käynnistyi. Kaikki koulut ovat rekisteröityneet Liikkuviksi kouluiksi ja Liikkuva koulu-verkosto toimii. Varhaiskasvatuksessa toteutetaan Liikkuva lapsi-toimintaa. Liikkumisen unelmavuosi (osa Hyvinvoinninvirtaa Mikkelissä-hanketta) ja siihen liittyvät verkostotyöpajat käynnistyivät sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Varhaiskasvatuksessa seurojen kanssa tapahtuva kummitoiminta on käynnistynyt muutamassa päiväkodissa. Lisäksi on aloitettu perheliikuntakerhotoiminta. Kulttuurikameli ja -polku toiminta jatkuu edelleen yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa. Päiväkotien ja koulujen pihojen kunnostus on edennyt peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeiden yhteydessä. Kunnostustarvetta on edelleen. Turvallisuuskoulutusta on järjestetty pitkäkestoisesti esimiehille.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuminen
Mikkelin mainekuvan kehitys: tavoite imago tutkimuksessa 4.sija tavoite Yleinen yritysilmasto 3,5	Verkkopalvelujen ajan tasalla pitäminen, tiedottamisen oikea-aikaisuus Positiivinen palveluasenne ja hyvin toimivat palvelut	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja Koko henkilöstö	Tulosalueelle on saatu kelpoista ja osaavaa henkilöstöä. Henkilöstön myönteistä palvelu- ja yhteistyöasennetta korostetaan. Toimintaympäristöissä ja sisäilman laadussa on edelleen kehitettävää, vaikka korjaustoimenpiteitä on tehty.
Asukkaiden koulutustaso, tutkinnon suorittaneiden %-osuus: tavoite 75	Rekrytointiprosessi – houkuttelevat työpaikkailmoitukset -> kelpoisuusehdot täyttävä työvoima, tavoite 100 %	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja	Rekrytointi on onnistunut yleensä hyvin.
Kärkialueiden liike- ja kehittämistoiminnan kasvu	Yrityskylätoiminta 5.-6. – luokkalaisille Lapsen osallisuuden lisääminen.	kasvatus- ja opetusjohtaja, kehittämisspäällikkö	Mikkeliin suunnitellaan omaa yrittäjyyskasvatus-toimintamallia yhteistyössä pienyrityskeskuksen ym. toimijoiden kanssa.

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuminen
Koululaisten luontopäivien määrä/koululainen/vuosi: tavoite 3,5	Kasvaminen ja oppiminen luontoympäristössä, luonnossa liikkuminen ja toimiminen: luontopäivät ja luontoretket osana opetussuunnitelmaa	Kasvatus- ja opetushenkilöstö	Koululaisten luontopäivien lukumäärä on toteutunut.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuminen
Ekologinen jalanjälki: tavoite 5,5 Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohde laskettuna: tavoite 75	Ympäristöohjelmat käyttöön joka yksikössä, kierrätyksen tehostaminen, energiakulutuksen seuranta; sähköisten opetusmateriaalien/verkkokurssien suunnitelmallinen käyttöönotto sisällytetään opetussuunnitelmiin niiden uudistamistyössä Sähköisten palveluiden kehittäminen ja olemassa olevien palvelujen mahdollisimman täysimääräinen käyttö	Sivistystoimenjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, rehtorit, päiväkotien johtajat	On otettu käyttöön lautakuntien sähköiset kokoukset. On kartoitettu tulostuskäytänteet tulostuskustannusten pienentämiseksi. Kestävän kehityksen suunnitelmat ja ympäristöohjelmat ovat käytössä kaikissa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköissä. Sähköisiä oppimateriaaleja (sekä kustantajien laatimia että opettajien omia) on otettu käyttöön peruskouluissa ja lukioissa. Kokouksissa ja palavereissa on käytetty entistä enemmän sähköisiä materiaaleja. Ekologisuus näkyy entistä selvemmin opiston kurssitarjonnassa: esim. käden taitojen kurseihin on tullut paljon sellaisia kursseja, joilla hyödynnetään vanhaa tai kierrätysmateriaalia.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuminen
Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä vähenee 20 %:iin.	Palveluverkkoselvityksen toimenpiteiden toteuttaminen; sisäilmatyöryhmän toiminnan tehostaminen (käyttäjäpalaute, oikea-aikaiset kunnossapitotoimet ja peruskorjaustoimet) Omavalvonta	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja	Toimitilojen sisäilmaongelmiin on puututtu, mutta ongelmia esiintyy edelleen. Työterveyshuolto, kouluterveydenhuolto sekä terveysvalvonta ovat mukana sisäilmaongelmien selvittämisessä niin päiväkodeissa, kouluissa, lukioissa, kansalaisopistossa kuin virastotalossakin.

Palvelu: Johtamisen tukipalvelut
Vastuuhenkilö: Virpi Siekkinen

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Kokousten määrä yhteensä	kpl	11	11	11	11	100,0 %
Nettokustannus/kokous	€	2 912	3 155	3 155	2 368	75,0 %
Kustannukset netto	€	32 037	34 700	34 700	26 044	75,1 %
Yleiset tukipalvelut						
Kustannukset	€	495 825	410 600	410 600	414 725	101,0 %
Tuotot	€	-11 237	-12 700	-12 700	-5 476	43,1 %
Netto	€	484 589	397 900	397 900	409 250	102,9 %
Projektit						
Kustannukset	€	1 723	0	0	54 684	
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	1 723	0	0	54 684	
Johtamisen tukipalvelut yhteensä						
Kustannukset	€	529 586	445 300	445 300	495 454	111,3 %
Tuotot	€	-11 237	-12 700	-12 700	-5 476	43,1 %
Netto	€	518 349	432 600	432 600	489 978	113,3 %

Viestit tilaajalle

Tulosalueen toimintakate ylittyi 57 000 eurolla. Syynä ylitykseen oli kansalaistoimijälhtöisen kehittämishankkeen ”Hyvinvoinninvirtaa Mikkeliissä”-käynnistyminen 1.10.2015 alkaen. Hanke on kolmivuotinen ESR-rahoitteinen hanke, jonka budjetti on 1 080 000 euroa. Rahoituksesta 80 prosenttia katetaan ESR-rahoituksella, kaupunki on sitoutunut 15 prosentin rahoitusosuuteen ja 5 prosenttia katetaan hankkeeseen osallistuvien kolmannen sektorin toimijoiden taholta. Hankkeeseen ei oltu varattu määrärahaa talousarvion valmistelun yhteydessä. Hankkeen kulut vuodelle 2015 ovat 55 000 euroa, josta hankemaksatuksen jälkeen kaupungille palautuu 85 prosenttia ja 15 prosenttia jää kaupungin omavastuusuudeksi.

Palvelu: Lukiokoulutus
Vastuuhenkilö: Virpi Siekkinen

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Varsinaiset opiskelijat	kpl	871	830	830	826	99,5 %
€ / varsinainen opiskelija	€/opiskelija	7 431	7 515	7 515	7 469	99,4 %
Aineopiskelijoiden lukumäärä	kpl	186	184	184	196	106,3 %
Opetuskurssien lukumäärä	kpl	1 007	950	950	1 003	105,5 %
€ / opetuskurssi	€/kurssi	6 427	6 566	6 566	6 150	93,7 %
Opetuskurssit / opiskelija	kpl/opiskelija	1,16	1,14	1,14	1,21	106,1 %
Yhteensä	€	6 472 457	6 237 600	6 237 600	6 165 710	98,8 %
Tuotot	€	-321 094	-234 200	-234 200	-208 006	88,8 %
Netto	€	6 151 363	6 003 400	6 003 400	5 957 704	99,2 %
Oppilashuolto						
€ / oppilas	€/oppilas	73,02	203,98	203,98	127,57	62,5 %
Yhteensä	€	63 604	169 300	169 300	105 308	62,2 %
Tuotot	€	-3 168	-30 000	-30 000	-4 256	14,2 %
Netto	€	60 436	139 300	139 300	101 053	72,5 %
Toiminnan kulut yhteensä	€	6 616 456	6 477 600	6 477 600	6 358 265	98,2 %
Tuotot	€	-342 103	-264 200	-264 200	-236 075	89,4 %
Tuotot % kuluista	%	5,2	4,1	4,1	3,7	91,0 %
Netto	€	6 274 353	6 213 400	6 213 400	6 122 190	98,5 %

Viestit tilaajalle

Mikkelin etä- ja aikuislukion tuottama lukiokoulutus Puumalassa loppui 31.7.2015. Mikkelin lukiokoulutuksen hallinto- ja johtamisjärjestelmän uudistaminen ei toteutunut, vaan sen valmistelu siirtyi vuodelle 2016.

Palvelu: Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut
Vastuuhenkilö: Seija Manninen

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Päiväkotit, asiakkaat	kpl	1 066	913	913	940	103,0 %
Alle 3-vuotiaita	%	14	14	14	13	91,1 %
Erityisasiakkaita (kahdenpaikalla ja erityistä tukea tarvitsevat)	%	15	18	18	12	68,3 %

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
€ / asiakas	€/asiakas	10 685	10 220	10 220	10 377	101,5 %
Kulut	€	11 389 835	9 331 000	9 331 000	9 754 759	104,5 %
Tuotot	€	-1 516 094	-1 144 900	-1 144 900	-1 271 842	111,1 %
Netto	€	9 873 742	8 186 100	8 186 100	8 482 917	103,6 %
Esiopetusasiakkaat	kpl	372	427	427	375	87,8 %
pelkässä esiopetuksessa	kpl	126	119	119	108	91,0 %
€ / asiakas	€/asiakas	8 477	7 793	7 793	7 831	100,5 %
Kulut	€	3 153 509	3 327 700	3 327 700	2 936 679	88,2 %
Tuotot	€	-26 155	-20 000	-20 000	-100 688	503,4 %
Netto	€	3 127 354	3 307 700	3 307 700	2 835 991	85,7 %
Vuorohoito, asiakkaat	kpl	247	389	389	400	102,8 %
€ / asiakas	€/asiakas	13 022	11 410	11 410	12 700	111,3 %
Kulut	€	3 216 347	4 438 600	4 438 600	5 079 811	114,4 %
Tuotot	€	-319 260	-485 600	-485 600	-515 484	106,2 %
Netto	€	2 897 087	3 953 000	3 953 000	4 564 326	115,5 %
Päivähoitoasiakkaat (sis. pv. koti, erityis- ja vuorohoito)	kpl	1 439	1 421	1 421	1 448	101,9 %
€ / asiakas	€/asiakas	12 349	12 032	12 032	12 270	102,0 %
€ / läsnäolopäivä	€/pvä	65	58	58	64	110,0 %
Kulut	€	17 771 023	17 097 300	17 097 300	17 771 248	103,9 %
Tuotot	€	-1 861 509	-1 650 500	-1 650 500	-1 888 014	114,4 %
Netto	€	15 909 515	15 446 800	15 446 800	15 883 234	102,8 %
Ryhmis, asiakkaat	kpl	150	138	138	157	113,8 %
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	13 472	15 032	15 032	12 745	84,8 %
Kulut	€	2 020 734	2 074 400	2 074 400	2 000 965	96,5 %
Tuotot	€	-245 710	-222 600	-222 600	-237 934	106,9 %
Netto	€	1 775 024	1 851 800	1 851 800	1 763 031	95,2 %
Perhepäivähoito hoitajan kodissa	kpl	162	146	146	150	102,7 %
Perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat	kpl	162	146	146	150	102,7 %
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	13 166	13 078	13 078	12 753	97,5 %
Kulut	€	2 132 881	1 909 400	1 909 400	1 913 008	100,2 %
Tuotot	€	-240 670	-230 200	-230 200	-214 160	93,0 %
Netto	€	1 892 211	1 679 200	1 679 200	1 698 849	101,2 %
Perhepäivähoitopaikat yhteensä	kpl	312	284	284	307	108,1 %
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	13 313	14 027	14 027	12 749	90,9 %
Kulut	€	4 153 615	3 983 800	3 983 800	3 913 973	98,2 %
Tuotot	€	-486 380	-452 800	-452 800	-452 094	99,8 %
Netto	€	3 667 235	3 531 000	3 531 000	3 461 879	98,0 %
Kotihoidontuella hoidettavat lapset	kpl	765	795	795	747	94,0 %
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	3 495	3 522	3 522	3 560	101,1 %
Kulut	€	2 673 432	2 800 100	2 800 100	2 659 605	95,0 %
Tuotot	€	0	0	0	0	0 %
Netto	€	2 673 432	2 800 100	2 800 100	2 659 605	95,0 %
Yksityisen hoidon tukilapset	kpl	450	435	435	450	103,4 %
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	5 945	6 305	6 305	5 965	94,6 %
Kulut	€	2 675 187	2 742 500	2 742 500	2 684 069	97,9 %
Tuotot	€	0	0	0	0	0 %
Netto	€	2 675 187	2 742 500	2 742 500	2 684 069	97,9 %
Muu kuntakohtainen tuki, asiakas	kpl	75	72	72	66	91,7 %
€ / asiakas (tai muu suorite)	€/asiakas	3 208	4 010	4 010	3 726	92,9 %
Kulut	€	240 570	288 700	288 700	245 916	85,2 %
Tuotot	€	-8 669	-12 000	-12 000	-12 641	105,3 %
Netto	€	231 901	276 700	276 700	233 275	84,3 %
Yhteensä hoidon tuella	kpl	1 290	1 302	1 302	1 263	97,0 %
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	4 333	4 479	4 479	4 426	98,8 %
Kulut	€	5 589 189	5 831 300	5 831 300	5 589 590	95,9 %
Tuotot	€	-8 669	-12 000	-12 000	-12 641	105,3 %
Netto	€	5 580 520	5 819 300	5 819 300	5 576 949	95,8 %

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Kulut	€	1 570 197	2 152 500	2 152 500	1 680 834	78,1 %
€ / asiakas	€/asiakas	516	717	717	557	77,7 %
Tuotot	€	-150 482	-137 300	-137 300	-152 401	111,0 %
Netto	€	1 419 715	2 015 200	2 015 200	1 528 434	75,8 %
Varhaiskasvatus yhteensä						
Kulut yhteensä	€	29 084 024	29 242 900	29 242 900	28 955 696	99,0 %
€ / asiakas	€/asiakas	10 433	9 970	9 970	9 703	97,3 %
Tuotot yhteensä	€	-2 507 039	-2 283 600	-2 283 600	-2 505 149	109,7 %
Yhteensä lapsia	kpl	2 966	2 935	2 935	2 952	100,6 %
Päivähoito netto	€	26 576 985	26 959 300	26 959 300	26 450 496	98,1 %
Perusopetuspalvelut						
Peruskoulut, oppilaita	kpl	4 879	4 852	4 852	4 829	99,5 %
joista erityistä tukea tarvitsevat oppilaat	kpl	395	390	390	403	103,4 %
Tuntia, koulut	h	9 405	9 360	9 360	9 266	99,0 %
€ /oppilas	€	9 089	9 441	9 439	9 438	100,0 %
Tuntiresurssit per oppilas	h/oppilas	1,93	1,93	1,93	1,92	99,5 %
Luokkien keskikoko	hlö	19,30	19,25	19,25	19,13	99,4 %
Koulut yhteensä	€	44 343 106	45 809 300	45 798 500	45 573 225	99,5 %
Tuotot	€	-1 306 994	-1 135 100	-1 135 100	-1 371 299	120,8 %
Netto	€	43 036 112	44 674 200	44 663 400	44 201 926	99,0 %
11-v oppivelvollisuus						
11-v oppivelvollisuus, oppilaita	kpl	103	94	94	105	111,8 %
€ /oppilas	€/oppilas	19 862	19 643	19 643	21 605	110,0 %
11-v oppivelvollisuus yhteensä	€	2 049 746	1 846 400	1 846 400	2 270 657	123,0 %
Tuotot	€	-39 602	0	0	-50 839	
Netto	€	2 010 145	1 846 400	1 846 400	2 219 818	120,2 %
Aamu- ja iltapäivätoiminta, osallistujia	kpl	871	397	397	437	110,1 %
€ / osallistuja	€/osallistuja	815	1 779	1 779	1 465	82,3 %
Aamu- ja iltapäivätoiminta, yhteensä	€	709 466	706 400	706 400	640 225	90,6 %
Tuotot	€	-84 819	-77 500	-77 500	-67 556	87,2 %
Netto	€	624 647	628 900	628 900	572 669	91,1 %
Oppilashuolto						
Oppilashuolto, oppilaita	kpl	4 982	4 946	4 946	4 934	99,8 %
€ / oppilas	€/oppilas	85	103	103	93	90,3 %
Yhteensä	€	421 827	510 500	510 500	460 064	90,1 %
Tuotot	€	0	0	0	-3 319	
Netto	€	421 827	510 500	510 500	456 744	89,5 %
Perusopetus yhteensä						
Perusopetus yhteensä, oppilaita	kpl	4 982	4 946	4 946	4 934	99,8 %
Tuntia, perusopetus	h	9 663	9 632	9 632	9 543	99,1 %
€ /oppilas	€/oppilas	9 872	10 124	10 105	10 193	100,9 %
Perusopetus yhteensä	€	47 524 145	48 872 600	48 861 800	48 944 171	100,2 %
Tuotot	€	-1 431 415	-1 212 600	-1 212 600	-1 493 014	123,1 %
Netto	€	46 092 730	47 660 000	47 649 200	47 451 157	99,6 %
Toiminnan kulut yhteensä	€	49 180 652	50 072 600	49 980 100	50 289 796	100,6 %
Tuotot	€	-2 485 626	-2 156 500	-2 156 500	-2 406 750	111,6 %
Netto	€	46 695 026	47 916 100	47 823 600	47 883 118	100,1 %
Tulos						
Toimintakulut	€	78 264 677	79 315 500	79 223 000	79 245 492	100,0 %
Tuotot	€	-4 992 666	-4 440 100	-4 440 100	-4 911 899	110,6 %
Netto	€	73 272 011	74 875 400	74 782 900	74 333 593	99,4 %

Viestit tilaajalle

Palveluverkkoa tiivistämällä ja aktiivisesti tulorahoitusta hakemalla yksikkökustannukset eivät ole olennaisesti nousseet.

Vuorohoito lisääntyi ja Lähemäen päiväkotit laajeni Lähemäkitalolle.

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Vapaa sivistystyö, opiskelija	kpl	6 902	7 300	7 300	6 418	87,9 %
€ / opiskelija	€/opiskelija	293,00	277,30	277,30	314,71	113,5 %
Opetustunnit	kpl	27 015	25 000	25 000	26 435	105,7 %
€ / opetustunti	€/opetustunti	74,86	80,97	80,97	76,41	94,4 %
Kurssilaisia	kpl	13 145	12 400	12 400	12 284	99,1 %
€ / kurssilainen	€/kurssilainen	153,84	163,25	163,25	164,42	100,7 %
Peittävyys-%	%	12,6	13,4	13,4	11,8	87,9 %
Toiminnan kulut yhteensä	€	2 089 482	2 028 600	2 028 600	2 062 237	101,7 %
Tuotot	€	-601 659	-528 000	-528 000	-526 874	99,8 %
Tuotot % kuluista	%	28,8	26,0	26,0	25,5	98,2 %
Netto	€	1 487 823	1 500 600	1 500 600	1 535 354	102,3 %

Viestit tilaajalle

Kansalaisopiston kokonaistuntimäärä on hieman laskenut edellisvuoteen verrattuna ja tämä on ollut tavoitteenakin. Tuntimäärää pyritään edelleen saamaan selkeästi vuoden 2014 tasoa alemmaksi, koska vapaan sivistystyön valtionosuuksia on supistettu. Opiston kulut ylittivät budjetin noin 34.000 eurolla ja tulot jäivät aavistuksen alle budjetoidun. Opiskelijamäärä pieneni kertomusvuonna, mutta kurssilaisia oli kuitenkin suunnilleen sama määrä kuin edellisvuonna. Näin ollen opiskelijakohtaiset kustannukset ovat nousseet, mutta kustannukset yhtä kurssilaista kohden ovat hyvin lähellä sitä, mikä oli budjetoitu. Opiskelijoilla tarkoitetaan yksittäisiä ihmisiä ja kurssilaisilla eri kursseille ilmoittautuneiden henkilöiden määrää. Yksi opiskelija saattaa siis olla kurssilaislaskennassa useampaan kertaan sen mukaan, kuinka monelle kurssille hän on osallistunut. Peittävyysprosentti eli opiskelijoiden suhde väkilukuun on hieman pienentynyt. Opetustuntikohtainen kustannus jäi muutaman euron alle sen, mitä oli budjetoitu. Tuottojen osuus kuluista on hieman laskenut, mutta on silti lähes talousarvion mukainen.

Talous

Kasvatus- ja opetuslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	5 245 000		5 245 000	5 680 323	435 323
Toimintamenot	-88 267 000	92 500	-88 174 500	-88 161 438	13 062
Toimintakate (netto)	-83 022 000	92 500	-82 929 500	-82 481 115	448 385

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia, harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä, lisätä sähköisten palvelujen käyttöä ja tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lautakunta vastaa kulttuuripalvelujen, liikunta- ja nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelma

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunnan alaiset tulosalueet järjestävät asukkaiden hyvinvointia edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita. Ne tuottavat monipuolista ja laadukasta kulttuuri- ja liikuntatarjontaa, mikä mahdollistaa kuntalaisille sekä ohjattuja että omaehtoisia palveluja. Yleisö- ja kävijämääriä pyritään kasvattamaan erilaiset kohderyhmät huomioimalla, kehittämällä käyttäjälähtöisiä palveluja ja markkinointia.

Lautakunnan palvelut ovat pääasiallisesti lähipalveluita, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella on niukkenevilla resursseilla vaikeaa. Jos halutaan, että palvelut ovat käytettävissä eripuolilla kaupunkia, lautakunnan alaisista toiminnoista ei voi enää vähentää resursseja.

Avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla ylläpidetään palvelutarjoomaa ja luodaan mahdollisuuksia kolmannen sektorin toimijoille kokeilla uudentyyppisten palveluiden tuottamista. Kaupungin eri toimijoiden kesken pyritään yhteistyöhön. Esimerkkinä poikkihallinnollisesta työstä ovat kirjastojen ja yhteispalvelupisteen yhteisen asiakaspalvelun kehittäminen sekä KulttuuriKameli ja Kulttuuripolku. Lautakunnan alaiset toimialat vaikuttavat myönteisesti Mikkelin mainekuvaan viihtyisänä kulttuurikaupunkina.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Yleisten kulttuuripalveluiden palvelusuunnitelma toteutui vuonna 2015 suunnitelman mukaisesti. Poikkihallinnollisten Kulttuuripolun sekä KulttuuriKamelin toimintaa jatkettiin ja kehitettiin edelleen. Ikäihmisten kulttuuripalveluja tuotettiin yhteistyössä eri yhteistyökumppaneiden kanssa, muun muassa jo vakiintuneiden taiteilijavierailujen kautta laitoksiin. Lisäksi vuonna 2015 starttasi Kulttuurisäpinää senioreille Etelä-Savossa- hanke, jossa on mukana Mikkelin lisäksi Pieksämäki, Puumala, Kangasniemi ja Mäntyharju. Hanketta koordinoi Mikkeli. Tapahtumia järjestettiin vuoden aikana huomioiden myös Mikkelin syntymäpäivä ja liittyneiden kuntien perinteiset tapahtumat, seudullinen Veteraanipäivän juhla sekä Itsenäisyyspäivän juhla. Uutena tulokkaana Mikkelin tapahtumatarjontaan tuli syksyllä toteutettu ja hyvän vastaanoton saanut Valoja Yössä. Avustuksien kautta mahdollistettiin monenlaisten tapahtumien ja taiteen perusopetuksen palvelut. Avustuksia jaettiin pitkin vuotta ja avustuksiin budjetoidut rahat jaettiin kokonaisuudessaan. Kotouttamiseen kulttuuripalvelut osallistui mm. maahanmuuttajille suunnattujen kulttuurikävelysten osalta. Valtakunnan tasolla kulttuuripalvelut jatkoi yhteistyötä 11 kunnan muodostaman verkostomallisen lastenkulttuurikeskus Verson ja Itäisen tanssin aluekeskuksen kanssa. Sähköisistä palveluista otettiin käyttöön avustusten sähköinen haku; säännöllinen toiminta-avustus ja nuoren taiteilijan apuraha. Sosiaalisen median osalta tehtiin taas uusi aluevaltaus, ottamalla käyttöön oma Instagram-tili.

Kirjastojen toimintaa kehitettiin edelleen lähipalveluna. Talouden tasapainottamistoimenpiteet johtivat siihen, että uuden kirjastoauton investoinnista luovuttiin syksyn 2014 talousarvioneuvotteluissa, ja vuoden 2015 aikana valmistauduttiin kirjastoauton lakkauttamiseen. Kirjastoauton ja asiointikyytien reittejä vertailtiin toisiinsa ja havaittiin, että alle kymmenen kirjastoautossa asiointua henkilöä jää asiointikyytien katvealueelle. Kouluille tehtiin kysely kirjastopalvelujen hoitamiseksi jatkossa. Toimenpiteitä suunnitellaan vastausten perusteella. Lisäksi kirjastot hakivat Itä-Suomen AVI:lta hankerahoitusta hakeutuvien ja uudentyyppisten sähköisten palveluiden kehittämiseen. Hankerahoitus ratkeaa vuoden 2016 keväällä.

Sähköisten aineistojen käyttöä edistettiin hankkimalla uusi lainausalusta sähköisille kirjoille. Kirjastolla on tarjolla kahdeksan sähköisiä aineistoja (lehtiä, sanakirjoja, musiikkia ja niin edelleen) sisältävää tietokantaa, ja lisäksi tarjolla on lähes 700 lisenssinalaista e-kirjaa. Vuoden 2015 budjetissa oli erikseen varattu 30 000 € sähköisten aineistojen hankintaan. Budjettileikkausten vuoksi osasta e-aineistoja on jouduttu luopumaan eikä e-kirjoja pystytty enää hankkimaan tai niiden lisenssejä uusimaan. Henkilöstöresurssi on ehdottomassa minimissä nykyisellä palvelurakenteella. Esimerkiksi hakeutuvien palvelujen kehittämiseen ei ole riittävää resurssia, vaikka osa rutiinitoimista on automatisoitu ja ulkoistettu. Kirjastojen ja yhteispalvelupisteen yhteisen asiakaspalvelun kehittämistä jatkettiin. Haukivuorella yhteispalvelupiste aloitti toimintansa kirjaston kanssa samoissa tiloissa tammikuussa.

Keväällä 2013 valmistunut kulttuuriperintöohjelma velvoittaa sekä viranomaisia että kuntalaisia ottamaan yhä suurempaa vastuuta omasta kulttuuriperinnöstämme ja sen siirtämisestä tuleville sukupolville. Rakennetun kulttuuriperinnön ja kulttuurimaiseman osalta palvelusuunnitelma toteutuu poikkihallinnollisen Mikkelin kulttuuriympäristötyöryhmän toiminnan kautta. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti ja tuo esim. asemakaavoitusprosesseissa kulttuuriperintönäkökulman esiin. Kulttuuriperintöohjelma heijastuu myös Ympäristön hyvinvointi-työryhmän työssä ja linjauksissa. Mikkelin Seutuwiki -portaalia päivitetään jatkuvasti. Vuonna 2013 yhteistyössä opetustoimen kanssa aloitettu Museolinkki-toiminta jatkuu. Toiminnan tuloksena kouluille tuotetaan museopedagogista opetusmateriaalia. Museotoimi osallistui koululaisille suunnattuun Kulttuuripolku- ja päiväkotikiikarille suunnattuun KulttuuriKameli -toimintaan vuonna 2015. Museotoimen kymmenestä perusnäyttelystä kaikki yhtä lukuun ottamatta olivat avoimina yleisölle. Pien-Toijolan talonpoikaismuseo oli kesällä poikkeuksellisesti suljettuna. Museotoimen eri kohteissa toteutettiin seitsemän suurempaa vaihtuvaa näyttelyä toimintakertomusvuonna.

Etsivään nuorisotyöhön perustettiin kuusi vakanssia talousarvion 2016 yhteydessä, eli työmuoto vakainaistettiin. Valtionapua etsivän työn palkkakustannuksiin haettiin edelleen vuodelle 2016. Uusia ostopalvelusopimuksia taajama-alueiden liikuntapaikkojen hoidosta ei syntynyt liikuntaseurojen kanssa. Sen sijaan muutamien kaupunkialueen kenttien alkujäädätyksestä sovittiin seurojen kanssa. Lisäksi aktiivisen seura-yhteistyön tuloksena syntyi uusi frisbeegolfrata ja uudenlainen sopimus skeittihallin ylläpidosta. Palveluverkkoa päätettiin tiivistää talousarvion 2016 valmistelun yhteydessä siten, että Kalevankankaalta lähtevä Mäntyniemen latureitti jätetään jatkossa latujen hoito-ohjelmasta pois. Liikuntasihteerin lakkautetun vakanssin tilalle perustettu liikunnanohjaajan vakanssi täytettiin ja uusia soveltavan liikunnan ryhmiä perustettiin. Lisäksi Kaikki liikkumaan! -toiminnan sekä maahanmuuttajille että kantaväestölle suunnatut ryhmät vetivät lisää osallistujia. Haukivuoren uudet nuorisotilat otettiin käyttöön ja kävijämäärä lisääntyi eritoten tyttöjen osalta.

Orkesteri on tuottanut monipuolista konserttitoimintaa niin paikallisten, alueellisten kuin kansainvälisten musiikkitoimijoiden kanssa. Vuonna 2015 orkesteri saavutti kuulijaennätyksen 15 862 kuulijalla. Lisäksi orkesterin neljää suoraa internet-lähetystä seurasi noin 3 600 katsojaa. Konserttitalo Mikaelin konserttisarjan lisäksi orkesteri on järjestänyt vierailukonsertteja lähialueella sekä mm. vanhusten palvelukodeissa, kauppakeskus Stellassa ja MikkeliPuistossa ja esiintynyt mm. kaupungin juhlissa ja henkilöstötilaisuuksissa. Orkesterin mainekuvan ja taiteel-

lisen kehittämisen kannalta merkittävin yksittäinen tekijä oli maaliskuussa toteutettu Sibeliuksen 150-vuotisjuhlavuoden kuuden konsertin kiertue Etelä-Koreaan ja Kiinaan. Saimaa Sinfonietta -yhteistyön toimintamallia kehitettiin yhdessä Lappeenrannan kaupunginorkesterin kanssa maakuntaliittojen rahoittamassa hankkeessa. Välivuosien jälkeen orkesteri jatkoi yhteistyötä Kuopion kaupunginorkesterin kanssa. Uusia yhteistyökumppaneita olivat Tampereen musiikkiakatemia, jonka kanssa järjestettiin koulutuksellinen konserttiprojekti, virolainen Pärnun kaupunginorkesteri, jonka kanssa toteutettiin yhteiskonsertti molemmissa maissa sekä Mikkelin Revyyteatteri, jonka juhlatuotannossa orkesteri esiintyi. Maaliskuussa orkesterissa aloitti määräaikainen nuotistonhoitaja-tuottaja, ja tämä työpanos on mahdollistanut hallinnon työn uudelleenorganisointia ja vapauttanut työaikaressurssia mm. edellä mainitun kaltaiseen toiminnan sisältöjen monipuolistamiseen ja kehittämiseen. Markkinoinnin kehittämistoimenpiteinä on aloitettu Internet-sivuston uudistus sekä tehostettu sähköisten viestintäkanavien käyttöä.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan alaisen toiminnan toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisina: ne alittuivat vain noin 6 000 euroa. Toimintakulut ylittivät talousarvion noin 117 000 eurolla. Henkilöstökulut alittuivat noin 82 000 euroa ja avustukset alittuivat noin 12 000 euroa. Palvelujen ostot ylittivät vain 5.000 euroa, aineet/tavarat/tarvikkeet ylittivät noin 78 000 euroa ja muut toimintakulut ylittivät noin 128 000 euroa. Lautakunnan toimintakate muodostui näin ollen noin 123 000 euroa talousarviota heikommaksi.

Yleisten kulttuuripalveluiden talous toteutui hyvin. Toimintakuluista säästyi 15 600 euroa. Tulotavoite oli 20 600 euroa ja tuloja kertyi 27 900 euroa. Tuloihin vaikutti positiivisesti Kulttuurisäpinää senioreille Etelä-Savossa- hankkeeseen saatu Opetus- ja kulttuuriministeriön avustus, joka oli vuodelle 2015 8711 euroa. Toimintakate on 96,05 %.

Kirjastopalveluiden budjetti ylittyi 77 000 eurolla. Tilanteeseen ei osattu reagoida ajoissa, koska ylitykset näyttivät liittyvän hanketoimintaan virheellisten tiliöintien vuoksi. Toimintatuotot ylittivät 71 700 euroa, mikä johtuu siitä, että Mikkelin hallinnoi valtakunnallista järjestelmä-hanketta. Toimintakulut ylittivät 149 000 euroa. Suurin osa ylityksistä johtuu henkilöstökulujen ylittymisestä. Siellä suurimpia tekijöitä ovat lomapalkkajaksotusten kirjaamisen muuttuminen ja 1.7.2015 tapahtunut hinnoittelukohtien alarajojen nosto, mikä aiheutti 36 600 euron ylityksen. Lisäksi pitkät sairauslomat ovat aiheuttaneet tarpeen palkata sijaisia, jotta kirjastot on voitu pitää auki ja kirjastoauto reitillä. Järjestelmävaihdon vuoksi aineistohankinnan seuraaminen ei pysynyt ajan tasalla, mistä syystä aineistohankinnat ylittivät 9 500 eurolla. Järjestelmävaihdon vuoksi jouduimme uusimaan viivakoodinlukijoita ja kuittikirjoittimia yhteensopiviksi järjestelmään. Sisäiset vuokrat ylittivät 5 100 euroa ja siivouspalvelut 8 700 euroa.

Museotoimi ylitti annetun budjetin noin 36 000 eurolla. Museotoimen toimintakate oli noin 103,4 %. Palveluiden ostot ylittivät 26 600 euroa. Museotoimi tuotti toimintavuoden aikana kaksi näyttelykirjaa, mikä aiheutti ylitystä painatusten osalta. Aineet, tarvikkeet ja tavarat tilikohdassa ylitystä tuli 15 000 euroa. Ylitys aiheutui kalustomäärärahojen ylityksestä. Toimintatuottoja jäi puuttumaan noin 8 400 euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden.

Liikunta- ja nuorisopalveluiden TA-2015 toimintakate on kokonaisuutena 100,5 %. Henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa päästiin reilut neljä prosenttia alle budjetoidun johtuen rekrytointien ja sijaisten oton viivästyttämisestä sekä leudon talven tuottamasta liikuntapaikkojen hoidon ostopalvelusäästöstä. Sen sijaan reilusti nostettu tulo-odotus ei toteutunut, sillä tuloja kertyi noin 126 200 arvioitua vähemmän. Tuloina saatuja valtionapuja siirtyy vuoden 2016 palkkakuluihin noin 75 000 euroa, koska tuettu toiminta (etsivä nuorisotyö ym.) jatkuu. Jää-halliyhtiölle maksettavaan vastikkeeseen haettiin 150 000 euron lisätalousarvio. Vastikkeeseen oli varattu 281 000 euroa liian vähän, mutta talouden arvioitiin loppuvuodesta toteutuvan niin hyvin, että koko summaa ei haettu.

Kaupunginorkesterin vuoden 2015 talous oli erittäin haastava erityisesti lukuisten sairauspoissaolojen vuoksi. Konserttitoiminnan luonteen vuoksi välttämättömiin sijaisjärjestelyihin on käytetty vuoden aikana yli 40 000 euroa. Tästä huolimatta toimintakate ylittää talousarviotason vain noin 0,7 %:lla (noin 6 000 euroa). Toimintatuottoja kertyi noin 40 % (49 000 euroa) talousarviota enemmän. Toimintakulut ylittivät noin 5,8 % (noin 55 000 euroa). Tuottojen osuus kuluista toteutuu erittäin hyvällä tasolla, 17,0 % (TA 12,8 %). Henkilöstökulut alittuivat noin 25 000 € (- 3,5 %) ja palvelujen ostot ylittivät 64 000 euroa (+ 37 %). Tuottojen ja kulujen ylitykset selittyvät sillä, että OKM:n Korea-Kiina-kiertueeseen sekä markkinoinnin- ja viestinnän kehittämishankkeeseen myöntämä rahoitus ei ole talousarviossa ja kasvattaa siksi menojen ja tulojen toteumaa. Vuosi 2015 osoittaa, että pienen soittajiston haavoittuvuus sairaustapauksissa on suuri riskitekijä sekä toiminnallisesti että taloudellisesti konserttitoiminnan luonteen vaatimien pakollisten sijaisjärjestelyjen vuoksi.

Talouden tasapainottaminen

Kirjastojen osuus talouden tasapainottamisohjelman toteuttamisessa on kytköksissä palveluverkkoselvityksen toimenpiteiden toteuttamiseen. Vuoden 2015 aikana valmisteltiin kirjastoauton lakkauttamista, mikä toteutuu vuonna 2016. Lisäksi vuonna 2015 toteutettu kirjasto-järjestelmän vaihdos tulee jatkossa säästämään noin 25 000- 30 000 euroa/vuosi. Nuorisopalveluissa luovuttiin siivoojan toimesta, jota ei enää vuonna 2016 täytetä. Irtisanottujen Moisio nuorisotilan ja Ristiinan Kuomapirtin vuokranmaksu päättyi kesällä 2015. Yleisille kulttuuripalveluille, museopalveluille ja orkesterille ei osoitettu yksilöityjä toimenpiteitä talouden tasapainottamiseen vuodelle 2015.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Lautakunnan alainen toiminta on noudattanut sisäisen valvonnan ohjeita. Tavoitteiden toteutumista sekä varojen käyttöä on valvottu ja seurattu annettujen ohjeiden mukaisesti. Kuukausittain tehtävän talousseurannan ja tuloskortin kautta on arvioitu ja kehitetty toimintaa ja palveluita. Hankinnat on tehty hankintasäännön mukaan. Suurimmat menoerät (aineisto ja logistiikka) on kilpailutettu hankintapalveluiden avulla ja muissa hankinnoissa on noudatettu hankintapalveluiden antamaa ohjeistusta. Laskutusten asiataarkastus- ja hyväksyntäketjut on toteutettu kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunnan hyväksymän käyttösuunnitelman mukaisesti. Henkilökunnan rekrytoinnissa on noudatettu kaupungin voimassa olevia ohjeita. Lakien ja sääntöjen mukaista toimintaa on tarkasteltu normaalin päätöksenteon yhteydessä.

Kirjastossa turvallisuussuunnitelma on tehty ja päivitetty. Sopimukset ovat ajan tasalla, ja sopimusseuranta on järjestetty. Sopimuksia on noudatettu. Museoyksiköiden käteiskassat tarkastetaan kerran vuodessa (museotoimenjohtaja). Museotoimen tulot koostuvat pääsilypupujen myynnistä ja museokauppojen myyntituloista. Riskienhallinnassa huomio kiinnitetään sekä henkilöstöön että omaisuuteen (museo-kokoelmat) kohdistuviin riskeihin. Orkesterissa riskienhallinnassa huomio on kiinnitetty pääasiallisen toimipaikan, Mikaelin, toimintaympäristön turvallisuuteen (turvallisuussuunnitelma) sekä työhyvinvoinnin edistämiseen työhyvinvointisuunnitelman toimenpide-ehdotusten mukaisesti. Pienen soittajiston haavoittuvuus sairaustapauksien sattuessa on suuri toiminnallinen ja taloudellinen riski. Sijaisrekisterin ylläpidolla voidaan varautua toiminnallisiin uhkiiin, mutta taloudelliset riskit eivät ole erittäin niukkojen toimintaresurssien puitteissa hallittavissa.

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuminen
Ei yhtään läheistä ystävää %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 6,5 tavoite: ammattikoululaiset 24 tavoite: lukiolaiset 18	Järjestetään matalan kynnyksen palveluita nuorille ja pyritään turvaamaan palvelut niiden piiriin hakeutuville.	Tulosalueiden päälliköt	Kirjaston hankkeissa on järjestetty koulutusta kirjaston ja nuorisopalveluiden henkilökunnalle sekä työpajoja nuorille. On mm. luotu toimintamalleja tablettien monipuoliseen hyödyntämiseen media-kasvatuksessa ja sosiaalisessa kirjastotoiminnassa sekä ollaan osatoteuttajana ESR-hankkeessa Erityisnuoret ja digiajan osallisuuden tukeminen monialaisissa toimintaympäristöissä. Kirjaston tehtäviin kuuluu muun muassa media-, ja opiskeluklubien järjestäminen. Kaikki liikkumaan –hankkeen ryhmissä ja lajikokeiluissa mukana 3701 osallistujaa. Koulujen välisissä eri lajien urheilukilpailuissa 5745 osallistujaa. Nuorisotalojen toiminnasta on informoitu mm. kouluyhteistyökäytien, nuorisotiedotuksen ja sosiaalisen median kautta. Ryhmätyöt kaikille 7.-luokkalaisille on tehty syksyllä.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuminen
Humalajuominen, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 7 tavoite: ammattikoululaiset 30 tavoite: lukiolaiset 20. Tupakointi päivittäin, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 10 tavoite: ammattikoululaiset 32 tavoite: lukiolaiset 5 Kokeillut laittomia huumeita, %-osuudet tavoite: 8-9 lk:t 5 tavoite: ammattikoululaiset 15 tavoite: lukiolaiset 8	Päihteettömyys kaikessa nuorisotoiminnassa.	Liikunta- ja nuorisajohtaja	Päihteettömyys kaikessa nuorisotoiminnassa. Etsivät nuorisotyöntekijät ja nuorisotyöntekijät ovat mukana Örebro-mallisissa vanhempainilloissa kouluilla. Kamut-katupartio on toteutettu vapunaattona, koulujen loppumisena ja uuden vuoden aattona. Nuorisotyö on mukana Selvästi paras –viikolla 6.-luokkalaisille ja ESEdu:n Tumpkaa tupakat-tapahtumassa.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuminen
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: tavoite: kirjaston kävijät 500.000 tavoite: museoiden kävijät 30.000 tavoite: orkesterin kuulijamäärä 17.000 Yleiset kulttuuripalvelut: tavoite: kävijämäärät omissa ja yhteistyössä 24.000	Kehitetään palvelusisältöjä ja -viestintää.	Sivistystoimenjohtaja ja tulosalueiden päälliköt	Kävijämäärät 2015: kirjastot 548.757 museot 26.974 orkesteri 15.862 uimahallit 164.530 Mikkelin teatteri 43.827 Yleiset kulttuuripalvelut: omissa ja yhteistyössä 33.261 kohdeavustetuissa 20.825
tavoite: kävijämäärät kohdeavustetuissa tapahtumissa 32.000 tavoite: säännöllisiä kulttuuriavustusta saavien kävijä/osallistujamäärä 22.000 tavoite: uimahallikäynnit 185.000 tavoite: teatterin kävijämäärät 55.000			säännöllistä saavien 7.233

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuminen
Työttömyysaste, %-osuus: tavoite: alle 25-vuotiaat 10	Etsivän nuorisotyön turvaaminen.	Liikunta- ja nuorisajohtaja	Etsivässä nuorisotyössä 1263 käyntiä/tapaamista.
Mikkelin mainekuvan kehitys: tavoite: imagotutkimuksen 7. sija →4. sija	Laadukkaiden tapahtumien, konserttien ja näyttelyiden järjestäminen. Kulttuuristrategia saatetaan v. 2015 aikana loppuun.	Kulttuurijohtaja, orkesterin intendentti, museotoimenjohtaja	Erilaisia kulttuuritapahtumia on tuotettu itse sekä avustuksilla ja erilaisilla kumppanuussopimuksilla. Pääpainopisteenä olevat lapset ja lapsiperheet sekä ikäihmiset on otettu erityisesti huomioon mm. uuden Valoja yössä – tapahtuman sekä Kulttuurisäpinää senioreille Etelä-Savossa –hankkeen myötä. Taidemuseossa toteutettiin viisi vaihtuvaa näyttelyä, Suur-Savon museossa ja Päämajamuseossa kummassakin yksi. Päämajamuseossa julkistettiin talvisodan pommituksia käsittelevä näyttelyinstallaatio. Uusi frisbeegolfrata ja kaksi monitoimikenttää/ lähiliikuntapaikkaa valmistunut (Anttola, Urski). Tenniskenttien korjaukset ja pesäpallon kotipesäalue tehtiin Lähemäelle. Urheilupuiston saneeraus alkoi ja jatkuu vuoden 2016 aikana. Naisvuoren uimahallin hankesuunnitelma on valmistunut ja valtuustopäätös remontista on tehty. Urheilupuiston sisälle sijoittuvan ulkoilu- ja latureitin suunnitelma valmistui, toteutus 2016 puolella. Vanhasta huonokuntoisesta skeittihallista luovuttiin, ja uusi tila vuokrattiin kaupungin tilakeskukselta.

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuminen
Hoidettujen ja opastettujen retkeilyreittien ja luontopolkujen pituus (43km): tavoite: opastettu ja tuotteistettu 100 %:sesti.	Keskitytään tiettyihin valikoituihin reitteihin ja pidetään ne kunnossa.	Liikunta- ja nuorisajohtaja	Ennallaan liikuntapalveluiden vastuulla olevien reittien suhteen.

Palvelu: Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta ja avustukset
Vastuuhenkilö: Virpi Siekinen

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Kokousten määrä yhteensä	kpl	11	11	11	11	100,0 %
Nettokustannus/kokoukset	€	3 413	3 118	3 118	2 635	84,5 %
Kustannukset	€	37 542	34 300	34 300	28 980	84,5 %
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	37 542	34 300	34 300	28 980	84,5 %
Avustukset						
Teatteri	€	1 175 400	1 116 600	1 116 600	1 116 600	100,0 %
Musiikkiopisto	€	390 800	385 800	385 800	385 800	100,0 %
Mikaeli	€	755 726	751 300	751 300	751 118	100,0 %
Avustukset yhteensä	€	2 321 926	2 253 700	2 253 700	2 253 518	100,0 %
Toimintakulut yhteensä		2 359 468	2 288 000	2 288 000	2 282 498	99,8 %

Viestit tilaajalle

Palvelu: Kulttuuripalvelut
Vastuuhenkilö: Marita Kajander

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Järjestöjen kulttuuriav., järjestömäärä	kpl	55	65	65	59	90,8 %
Avustettujen järjestöjen jäsenmäärä	kpl	6 500	6 000	6 000	15 175	252,9 %
Kävijämäärä tapahtumissa, joihin myönnetty kohdeavustusta	kpl	20 000	20 000	20 000	20 825	104,1 %
Säännöllistä toiminta-avusta saavien kävijä-/osallistujamäärä	kpl	20 000	20 000	20 000	7 233	36,2 %
€ / jäsen	€/jäsen	18,96	24,47	24,47	9,78	40,0 %
Yhteensä	€	123 256	146 800	146 800	148 421	101,1 %
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	123 256	146 800	146 800	148 421	101,1 %
Muu kulttuuritoiminta						
Muu kulttuuritoiminta, asiakkaat	kpl	21 000	22 000	22 000	33 261	151,2 %
€ / asiakas	€/asiakas	19,70	20,72	20,72	13,09	63,2 %
€ / käynti	€/käynti	19,70	20,72	20,72	13,09	63,2 %
Yhteensä	€	413 761	455 800	455 800	435 445	95,5 %
Tuotot	€	-20 632	-20 600	-20 600	-27 912	135,5 %
Netto	€	393 129	435 200	435 200	407 533	93,6 %
Kulttuuripalvelut yhteensä						
Toiminnan kulut yhteensä	€	537 017	602 600	602 600	586 866	97,4 %
Tuotot	€	-20 632	-20 600	-20 600	-27 912	135,5 %
€ / asukas	€/asukas	9,83	11,04	11,04	10,75	97,4 %
Netto	€	516 385	582 000	582 000	558 954	96,0 %
Asiakkaat yhteensä	kpl	21 000	22 000	22 000	33 261	151,2 %
Käynnit yhteensä	kpl	21 000	22 000	22 000	33 261	151,2 %
Tilaisuudet yhteensä	kpl	430	360	360	735	204,2 %
Avustettavien järjestöjen määrä yhteensä	kpl	55	65	65	59	90,8 %
Järjestöjen jäsenet yhteensä	kpl	6 500	6 000	6 000	15 175	252,9 %
Ammatillinen henkilöstö	hlö	4	4	4	4	100,0 %
Sairauspoissaolopäivät per työntekijä	kpl/hlö		6	6	11	183,3 %
Toimitilat, m2	m2	1 001,0	1 001,0	1 001,0	1 001,0	100,0 %
Käynnit / tilaisuus	kpl/til.	48,84	55,00	55,00	45,25	82,3 %
€ / avustetun järjestön jäsen	€/jäsen	82,62	100,43	100,43	38,67	38,5 %
€ / toimitila m2	€/m2	536,48	602,00	602,00	586,28	97,4 %
Toimintakulut / asiakas	€/asiakas	25,57	27,39	27,39	17,64	64,4 %
Toimintakulut / tilaisuus	€/til.	1 248,88	1 506,50	1 506,50	798,46	53,0 %
Toimintatuotot	€	-20 632	-20 600	-20 600	-27 912	135,5 %
Toimintakulut	€	537 017	602 600	602 600	586 866	97,4 %
Toimintakate	€	516 385	582 000	582 000	558 954	96,0 %

Viestit tilaajalle

Yleisten kulttuuripalveluiden vuosi 2015 toteutui suunnitelmien mukaisesti. Avustuksiin budjetoidut rahat jaettiin kokonaisuudessaan.

Toimintakuluista säästy 15 600 euroa. Tulotavoite oli 20 600 euroa ja tuloja kertyi lopulta 27 900 euroa. Tuloihin vaikutti positiivisesti Kulttuurisäpinää senioreille Etelä-Savossa –hankkeeseen saatu Opetus- ja kulttuuriministeriön avustus, joka oli vuodelle 2015 8711 euroa. Omissa ja yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa kävijätavoite oli 22 000, joka ylitettiin lopullisen toteuman ollessa 33 261. Tapahtumien määrän osalta asetettu tavoite oli 360 kpl, toteuma 735 kpl.

Palvelu: Museot

Vastuhenkilö: Matti Karttunen

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Museot						
Museot, käynnit	kpl	21 353	25 900	25 900	26 974	104,1 %
€ / käynti	€/käynti	46,57	38,81	38,81	38,34	98,8 %
€ / aukiolotunti	€/h	224,04	187,47	187,47	266,92	142,4 %
Kävijämäärä per käyttötunti	kpl/h	4,3	4,5	4,5	6,2	137,2 %
Näyttelyiden määrä	kpl	17	17	17	17	100,0 %
Tallenteiden määrä	kpl	47 714	43 974	43 974	47 633	108,3 %
Sijoitettavien teosten määrä	kpl	608	600	600	655	109,2 %
Yhteensä	€	994 495	1 005 200	1 005 200	1 034 061	102,9 %
Tuotot	€	-87 653	-107 600	-107 600	-93 685	87,1 %
Toiminnan kulut yhteensä	€	1 139 971	1 159 300	1 159 300	1 187 117	102,4 %
Tuotot	€	-90 869	-107 600	-107 600	-99 171	92,2 %
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	8,0	9,3	9,3	8,4	90,0 %
Netto	€	1 049 101	1 051 700	1 051 700	1 087 945	103,4 %

Viestit tilaajalle

Museotoimen kävijämäärät kasvoivat lähes 21 % vuonna 2015. Kasvu johtui siitä, että Päämajamuseo oli ensimmäistä kertaa vuonna 2014 valmistuneen remontin jälkeen koko vuoden avoinna yleisölle. Museotoimen yleisökohteista Pien-Toijolan talonpoikaimuseo oli poikkeuksellisesti suljettuna yleisöltä kesäkaudella. Mikkelin kaupungin museot liittyivät valtakunnalliseen museoiden, arkistojen ja kirjastojen kokoelmaportaalien Finnaan kesäkuun alussa 2015.

Palvelu: Kirjastopalvelut

Vastuhenkilö: Virpi Launonen

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Pääkirjasto						
Pääkirjasto, lainat	kpl	512 034	534 000	534 000	490 425	91,8 %
€ / laina	€/laina	3,66	3,68	3,79	4,22	111,1 %
€ / toimintatunnit	€/h	701,49	786,52	810,52	763,98	94,3 %
Käynnit	kpl	338 893	368 000	368 000	312 225	84,8 %
€ / käynti	€/käynti	5,52	5,34	5,51	6,62	120,2 %
Aukiolotunnit viikossa	h	58	53	53	58	109,4 %
Pääkirjasto yhteensä	€	1 871 581	1 966 300	2 026 300	2 067 322	102,0 %
Tuotot yhteensä	€	-548 567	-461 100	-461 100	-477 686	103,6 %
Netto	€	1 323 014	1 505 200	1 565 200	1 589 636	101,6 %
Lähikirjastot						
Lähikirjastot, lainat	kpl	311 505	334 800	334 800	297 936	89,0 %
€ / laina	€/laina	4,59	4,66	4,66	5,43	116,6 %
€ / toimintatunnit	€/h	91,85	89,84	89,84	102,19	113,7 %
Käynnit	kpl	174 332	225 200	225 200	190 716	84,7 %
€ / käynti	€/käynti	8,21	6,92	6,92	8,48	122,5 %
Aukiolotunnit viikossa	h	357	356	356	357	100,3 %
Lähikirjastot yhteensä	€	1 430 585	1 558 800	1 558 800	1 617 681	103,8 %
Tuotot yhteensä	€	-35 353	-56 000	-56 000	-38 563	68,9 %
Netto	€	1 395 232	1 502 800	1 502 800	1 579 118	105,1 %
Kirjastoautot						
Kirjastoautot, lainat	kpl	25 689	29 000	29 000	19 752	68,1 %
€ / laina	€/laina	4,41	4,41	4,41	5,61	127,2 %
Käynnit	kpl	9 847	6 000	6 000	10 028	167,1 %
€ / käynti	€/käynti	11,50	21,32	21,32	11,05	51,8 %
Kirjastoautot yhteensä	€	113 216	127 900	127 900	110 787	86,6 %

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Tuotot yhteensä	€	-867	-300	-300	-222	74,1 %
Netto	€	112 349	127 600	127 600	110 564	86,6 %
Kirjastot yhteensä						
Kirjastot yhteensä, lainat	kpl	849 228	897 800	897 800	808 113	90,0 %
€ / laina	€/laina	4,02	4,07	4,14	4,70	113,6 %
€ / lainaaja	€/lainaaja	136,34	142,97	145,32	169,16	116,4 %
Lainaajat / asukas (peittävyys)	%	34,21	34,89	36,75	36,75	100,0 %
Käynnit	kpl	523 072	599 200	599 200	512 969	85,6 %
€ / käynti	€/käynti	6,53	6,10	6,20	7,40	119,4 %
Bruttokulut / asukas	€/asukas	46,64	49,89	63,35	65,78	103,8 %
Verkkopalvelun käyttö		193 023	185 000	185 000	197 167	106,6 %
Asiantuntijapalvelut		882 940	960 900	960 900	947 690	98,6 %
Kirjastot yhteensä	€	3 415 382	3 653 000	3 713 000	3 795 789	102,2 %
Tuotot yhteensä	€	-584 787	-517 400	-517 400	-516 472	99,8 %
Netto	€	2 830 595	3 135 600	3 195 600	3 279 318	102,6 %
Kirjastopalvelut yhteensä						
Toiminnan kulut yhteensä	€	3 547 048	3 807 600	3 867 600	4 016 515	103,9 %
Toiminnan tuotot yhteensä	€	-709 092	-674 400	-674 400	-746 121	110,6 %
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	0,20	0,18	0,17	0,19	106,5 %
Netto	€	2 837 956	3 133 200	3 193 200	3 270 394	102,4 %

Viestit tilaajalle

Kirjastojen käyttö laski hieman vuoden 2014 tasosta, mitä selittää se, että kirjastot olivat kiinni kaksi viikkoa järjestelmän vaihdon vuoksi. Tulo-odote on liian korkea, ja se saavutettiin onnistuneiden hankehakemusten sekä konversiosta johtuvien kuntalaskutusten vuoksi. Budjettiseurantaa vaikeuttivat uuden talousjärjestelmän käyttöönotossa olleet vaikeudet, väärät kirjauskset hanketoimintaan sekä kirjastojärjestelmän vaihdon aiheuttamat sekaannukset aineistomäärärahaseurantaan. Näistä syistä budjetti ylittyi, mikä yhdessä tavoitetta alempien suoritteiden kanssa johti siihen, että yksittäisen suoritteen hinta on tavoitetta korkeampi.

Jatkossa tulisi harkita yhteispalveluiden erottamista budjetillisesti ja tilastollisesti kirjastotoiminnasta, jolloin kirjaston tilastoista saisi vertailukelpoisempia suhteessa toisiin kirjastoihin. Vuoden 2015 luvut poikkeavat aikaisemmista vuosista siinä, että yhteispalvelun kustannukset, mukaan lukien 3,5 htv:n kustannukset, on sisällytetty kirjastojen budjettiin.

Palvelu: Liikunta- ja nuorisopalvelut

Vastuuhenkilö: Antti Mattila

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Ulkoliikunta-alueet						
Ulkoliikunta-alueet, kpl	kpl	139	140	140	140	100,0 %
€ / alue	€/alue	11 835	11 923	11 923	11 711	98,2 %
€ / hoidettu m2	€/m ²	17,18	19,05	19,05	18,71	98,2 %
Yhteensä	€	1 645 061	1 669 200	1 669 200	1 639 559	98,2 %
Tuotot	€	-49 639	-74 600	-74 600	-61 027	81,8 %
Netto	€	1 595 422	1 594 600	1 594 600	1 578 532	99,0 %
Liikuntareitit						
Liikuntareitit, km	km	318	319	319	319	100,0 %
Yhteensä	€	77 778	137 600	137 600	108 158	78,6 %
Tuotot	€	-36 051	-24 200	-24 200	-35 247	145,6 %
Netto	€	41 727	113 400	113 400	72 911	64,3 %
Jäähallit						
Käyttöaste %	%	64,02	77,33	77,33	76,27	98,6 %
€ / käyttötunti	€/h	193,04	156,03	178,59	189,42	106,1 %
Yhteensä	€	1 167 917	1 037 600	1 187 600	1 242 407	104,6 %
Tuotot	€	-251 356	-274 100	-274 100	-243 214	88,7 %
Netto	€	916 561	763 500	913 500	999 193	109,4 %
Uimahallit						
Uimahallit, käynnit	kpl	171 608	176 000	176 000	164 530	93,5 %
€ / käynti	€/käynti	9,26	8,73	8,73	9,65	110,5 %
€ / käynti (netto)	€/käynti	6,36	5,84	5,84	6,81	116,7 %
€ / aukiolotunti	€/h	232,52	351,21	351,21	360,31	102,6 %
€ / aukiolotunti (netto)	€/h	159,88	234,69	234,69	254,28	108,3 %
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	31,24	33,18	33,18	29,43	88,7 %

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Yhteensä	€	1 588 351	1 536 900	1 536 900	1 587 509	103,3 %
Tuotot	€	-496 228	-509 900	-509 900	-467 140	91,6 %
Yhteensä (netto)	€	1 092 123	1 027 000	1 027 000	1 120 369	109,1 %
Sisäliikuntatilat						
Yhteensä	€	1 361 649	1 347 900	1 347 900	1 373 070	101,9 %
Tuotot	€	-158 989	-177 000	-177 000	-161 344	91,2 %
Netto	€	1 202 660	1 170 900	1 170 900	1 211 726	103,5 %
Liikuntapaikat yhteensä						
Liikuntapaikat, kustannukset yhteensä	€	5 840 756	5 729 200	5 879 200	5 950 703	101,2 %
Tuotot yhteensä	€	-992 263	-1 059 800	-1 059 800	-968 972	91,4 %
Netto	€	4 848 493	4 669 400	4 819 400	4 981 731	103,4 %
€ / asukas	€/asukas	106,96	104,92	107,67	108,98	101,2 %
Liikuntatoiminta						
Liikuntatoiminta, käynnit	kpl	17 529	30 000	30 000	22 240	74,1 %
€ / käynti	€/käynti	2,76	1,91	1,91	3,88	203,7 %
Yhteensä	€	48 356	57 200	57 200	86 394	151,0 %
Tuotot	€	-15 642	-16 600	-16 600	-17 076	102,9 %
Netto	€	32 715	40 600	40 600	69 318	170,7 %
Seura- ja järjestötoiminta						
Seura- ja järjestötoiminta, seurojen määrä	kpl	50	60	60	49	81,7 %
Yhteensä	€	186 353	181 900	181 900	190 812	104,9 %
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	186 353	181 900	181 900	190 812	104,9 %
Liikuntapalvelut yhteensä						
Toiminnan kulut yhteensä	€	6 347 291	6 408 400	6 558 400	6 537 541	99,7 %
Tuotot	€	-1 050 141	-1 131 800	-1 131 800	-1 038 365	91,7 %
€ / asukas	€/asukas	116,18	117,29	120,11	119,72	99,7 %
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	16,54	17,66	17,26	15,88	92,0 %
Netto	€	5 297 150	5 276 600	5 426 600	5 499 176	101,3 %
Nuorisopalvelut						
Nuorisotilat, käynnit	kpl	21 122	20 000	20 000	19 935	99,7 %
€ / käynti	€/käynti	28,45	31,63	31,63	30,65	96,9 %
Avoimet ovet tuntia viikossa	h	148,84	134,50	134,50	124,66	92,7 %
Yhteensä	€	600 847	632 600	632 600	611 104	96,6 %
Tuotot	€	-11 848	-18 100	-18 100	-8 770	48,5 %
Netto	€	589 000	614 500	614 500	602 334	98,0 %
Leirikeskukset						
Leirikeskukset, käynnit	kpl	105	120	120	460	383,3 %
€ / käynti	€/käynti	23,55	60,83	60,83	8,98	14,8 %
Yhteensä	€	2 473	7 300	7 300	4 132	56,6 %
Tuotot	€	-60	-4 900	-4 900	0	0,0 %
Netto	€	2 413	2 400	2 400	4 132	172,2 %
Nuorisotoiminta						
Nuorisotoiminta, käynnit	kpl	6 201	5 000	5 000	4 920	98,4 %
€ / käynti	€/käynti	21,10	24,48	24,48	18,97	77,5 %
Yhteensä	€	130 829	122 400	122 400	93 324	76,2 %
Tuotot	€	-66 977	-7 700	-7 700	-5 081	66,0 %
Netto	€	63 852	114 700	114 700	88 243	76,9 %
Järjestöjen nuorisotoiminta						
Järjestöjen nuorisotoiminta, avustettuja järjestöjä	kpl	20	25	25		0,0 %
Järjestöjen jäsenmäärä alle 29-vuotias	kpl	979	1 000	1 000		0,0 %
€ / järjestöjen jäsen	€/jäsen	181,61	198,90	198,90	0,00	0,0 %
Yhteensä	€	177 797	198 900	198 900	165 583	83,2 %
Tuotot	€	-22 879	-23 000	-23 000	-20 084	87,3 %
Netto	€	154 918	175 900	175 900	145 499	82,7 %

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Erityisnuorisotyö						
Erityisnuorisotyö yhteensä	€	183 516,13	217 800,00	217 800,00	208 272,08	95,6 %
Tuotot	€	-174 512,21	-180 000,00	-180 000,00	-165 854,49	92,1 %
Netto	€	9 003,92	37 800,00	37 800,00	42 417,59	112,2 %
Nuorisotyö yhteensä						
Toiminnan kulut yhteensä	€	1 348 765	1 479 400	1 479 400	1 407 312	95,1 %
€ / alle 29-vuotias asukas	€/asukas	78,65	86,27	86,27	82,07	95,1 %
Tuotot	€	-284 589	-288 900	-288 900	-257 049	89,0 %
Tuotot % kuluista	%	-21,10	-19,53	-19,53	-18,27	93,5 %
Netto	€	1 064 176	1 190 500	1 190 500	1 150 263	96,6 %
Toimintatulot	€	-1 334 730	-1 420 700	-1 420 700	-1 295 414	91,2 %
Toimintakulut	€	7 696 056	7 887 800	8 037 800	7 944 844	98,8 %
Toimintakate	€	6 361 325	6 467 100	6 617 100	6 649 430	100,5 %

Viestit tilaajalle

Liikunta- ja nuorisopalveluiden TA-2015 toimintakate on kokonaisuutena 100,5 %. Henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa päästiin reilut neljä prosenttia alle budjetoidun johtuen rekrytointien ja sijaisten oton viivästyttämisestä sekä leudon talven tuottamasta liikuntapaikkojen hoidon ostopalvelusäästöistä. Sen sijaan reilusti nostettu tulo-odotus ei toteutunut, sillä tuloja kertyi noin 126 300 arvioitua vähemmän. Tuloina saatuja valtionapuja siirtyy vuoden 2016 palkkakuluihin noin 75 000 euroa, koska tuettu toiminta (etsivä nuorisotyö ym.) jatkuu. Jäähalliyhtiölle maksettavaan vastikkeeseen haettiin 150 000 euron lisätalousarvio. Vastikkeeseen oli varattu 281 000 euroa liian vähän, mutta talouden arvioitiin loppuvuodesta toteutuvan niin hyvin, että koko summaa ei haettu.

Etsivään nuorisotyöhön perustettiin kuusi vakanssia talousarvion 2016 yhteydessä eli työmuoto vakinaistettiin. Liikuntasihteerin lakkautetun vakanssin tilalle perustettu liikunnanohjaajan vakanssi täytettiin. Päätettiin luopua siivoojan toimesta nuorisopalveluissa, työpanos on korvattu ostopalveluna jo loppuvuoden 2015.

Uusi frisbeegolfrata ja kaksi monitoimikenttää/lähiliikuntapaikkaa valmistunut (Anttola, Urski). Tenniskenttien korjaukset ja pesäpallon kotipesäalue toteutettu tekonurmesta Lähemäelle. Haukivuoren uusi nuorisotila otettu käyttöön.

Palvelu: Orkesteri

Vastuuhenkilö: Nikke Isomöttönen

		TP 2014	TA 2015	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma %
Orkesteritoiminta						
Orkesteritoiminta, konsertit ja esitykset kpl		60	50	50	60	120,0 %
€ / konsertti	€/konsertti	15 188	18 714	18 714	16 507	88,2 %
Kuulijoiden määrä	kpl	13 578	11 000	11 000	15 862	144,2 %
€ / kuulija	€/kuulija	67	85	85	62	73,4 %
Kuulijoiden määrä / konsertit ja esitykset kpl/konsertti		226	220	220	264	120,2 %
Orkesteritoiminta yhteensä	€	911 274	935 700	935 700	990 403	105,8 %
Tuotot	€	-144 686	-119 000	-119 700	-168 484	141,6 %
Toiminnan kulut yhteensä	€	911 274	935 700	935 700	990 403	105,8 %
Tuotot	€	-144 686	-119 000	-119 700	-168 484	141,6 %
Tuotot % kuluista	%	15,9	12,8	12,8	17,0	133,0 %
Netto	€	766 588	816 000	816 000	821 916	100,7 %

Viestit tilaajalle

Kaupunginorkesterin kuulijamäärä ja esiintymiskertojen määrä ylittävät tavoitetason; vuonna 2015 tehtiin kuulijamääräennätys. Esiintymiskertojen suuren määrän mahdollistaa kustannustehokas ilman ulkopuolisia kapellimestareita ja solisteja tehtävä vierailutoiminta lähialueilla, sekä 6 konsertin Etelä-Korean- ja Kiinan-kiertue, johon oli ulkopuolinen rahoitus. Tuotot ylittävät tason n. 40 % ja toimintakulut n. 5,8 %. Tuottojen osuus kuluista (17,0 %) ylittää tavoitetason merkittävästi. Tuottojen ja kulujen ylitykset selittyvät sillä, että kaikkia hanketoiminnan ja ulkomaankiertueen tuloja ja kuluja ei ollut talousarviossa. Suurin haaste taloudelle oli sairauspoissaolojen suuri määrä, minkä vuoksi sijaisuusjärjestelyt olivat merkittävä ennakoinaton kulutekijä. Tästä huolimatta toimintakate ylittää talousarviotason vain noin 0,7 % (n. 6 000 euroa). Vuosi 2015 osoittaa, että pienen soittajiston haavoittuvuus sairaustapauksissa on suuri riskitekijä sekä toiminnallisesti että taloudellisesti konserttitoiminnan luonteen vaatimien pakollisten sijaisjärjestelyjen vuoksi.

Talous

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Toimintatulot	2 343 000	2 343 000	2 337 101	-5 899
Toimintamenot	-16 681 000	-210 000	-16 891 000	-117 239
Toimintakate (netto)	-14 338 000	-210 000	-14 548 000	-123 138

Talous

Sivistystoimi yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten älkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	7 588 000		7 588 000	8 017 424	429 424
Toimintamenot	-104 948 000	-117 500	-105 065 500	-105 169 677	-104 177
Toimintakate (netto)	-97 360 000	-117 500	-97 477 500	-97 152 253	325 247

Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan tehtävänä on tuottaa kaupunkilaisille ja elinkeinoelämälle viihtyisän elin- ja toimintaympäristön puitteet suunnittelemalla, rakentamalla ja ylläpitämällä yhdyskuntateknisiä verkostoja sekä viher- ja virkistysalueita. Lautakunnan toimialaan kuuluvat kaavoitus, mittaus- ja kartastopalvelujen tuottaminen sekä maan hankinnan ja luovutuksen suorittaminen taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Tekninen lautakunta vastaa toimialansa viranomaistehtävistä, omistajahallintatehtävistä sekä palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Teknisen lautakunnan tulosalueet ovat:

- hallinto (johtamisen tukipalvelut, hallinto ja talous, maankäyttö, Kyytineuvo)
- kaupunkiympäristö (yhdyskuntateknikka ja ympäristö, lentoasema, ympäristövastuut)
- mittaus ja kiinteistöt (mittaus, metsät ja vesialueet, energiapuun hankinta)
- kaupunkisuunnittelu (hallinto, yleiskaavoitus, asemakaavoitus, muut palvelut)

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Kaupungin alueella elinkeinoelämän ja yritysten investointipäätökset noudattivat hyvin koko Suomen viimevuotista ympäristöilmapiirin tilannetta. Tämä näkyi kaupungin tonttien ja kiinteistöjen myyntitulojen alhaisena tasona. Tavoiteltuun kilpailijakaupunkeja parempaan menestykseen ei pystytty. Tähän tavoitteeseen reagoiden Mikkeli jatkoi utterasti kehittymisen edellytysten luomista kaavoittamalla, rakentamalla ja ylläpitämällä infraa ja kiinteistöjä. Seuraavat vuodet lupaavatkin kaupungin alueelle merkittävää rakennushankkeiden kasvua ja rakentajien työllistymistä.

Keskeisin yritys- ja työpaikkakehitys tapahtuu kaavoittamalla. Laajavaikutteisien kaavavalmistelu kohdistui kantakaupungin osayleiskaavaan, jolla tiivistetään ja jäsennetään maankäyttöä rakennetulla alueella. Ristiinan kirkonkylän strateginen yleiskaava valmistui päätöksentekovaiheeseen. Kaava mahdollistaa taajaman ulkopuolisilla alueilla kyläkeskusten rakennusluvitusten ja kirkonkylän strategisena yleiskaavana maankäytön joustavan ohjausvaikutuksen.

Digitaalisuuden kehitys tekniikan alalla ja kaupungin omassa palvelutuotannossa jatkui. Tukipalveluhenkilöstö toimi yhtenä kokonaisuutena, jolla valmistauduttiin hallintopalvelusta koskevaan organisaatiouudistukseen. Henkilökuljetusten logistiikkakeskus, Kyytineuvo, aloitti toimintansa. Sote -kuljetukset, koulukuljetukset ja joukkoliikenne järjestetään nyt yhdestä toimipaikasta. Henkilöstön määrä jatkaa pientä laskua, joka on johtanut osaltaan henkilöstön työ määrän ja työpaineen kasvamiseen. Kohdennetussa uusrekrytoinnissa onnistuttiin. Henkilöstö oli kaikessa muutokseen liittyvässä epävarmuudessa ja työpaineessa erittäin sitoutunutta työtehtäviinsä ja aikaansaapaa.

Maanhankinnan suurin mielenkiinto kohdistui sataman alueelle, mutta tältä osin valmista ei saatu. Vanhan kasarmialueen maanostoneuvottelut edistyivät päätöksentekoon ja kaupat realisoituivat vuodenvaihteen jälkeen. Keskeisin maanmyyntitavoite, joka kohdistuu kerrostalorakentamiseen, ei toteutunut. Tehdyistä hallinnollisista myyntipäätöksistä valitettiin ja osa kaupoista siirtyi uudisasuntojen kysynnän pysyessä matalalla tasolla. Kirkonvarkauden tontteihin, osana Saimaan Sivun avautumista, kohdistui odotetusti mielenkiintoa ja kolmikantasopimuksia allekirjoitettiin. Varsinaiset tonttikaupat tapahtuvat vuoden 2016 aikana.

Asunomessujen järjestäminen Mikkelissä vuonna 2017 vaati sekä osayleiskaavan että asemakaavan laatimista nopeassa aikataulussa. Alueen kulttuuriympäristö, maisema ja direktiivilajit, kuten liito-orava ja viitasammakko, asettivat kaavoitukselle tiukat kriteerit. Kaava sai lain voiman 8.1.2015.

Investointien valmistelu ja toteuttaminen edistyi suunnitellusti. Rantakylän koulun ja Vesiliikelaitoksen jätevedenpuhdistamon hankepäätökset tehtiin valtuustossa. Valtatie 5 remontti edistyi tavoiteaikataulua hieman nopeammin. Asunomessualueen rakentaminen ja maanpuhdistustyö etenivät. Rakentaminen tonteilla voi alkaa huhtikuussa 2016, kuukautta suunniteltua aikataulua aikaisemmin. Yhteiskoulurakennuksen remontti eteni ja koulun käyttöönotto tapahtuu vuoden 2016 alussa. Katu- ja aluevalaistusta uudistettiin projektilla energiasäästöhyppäyksen aikaansaamiseksi.

Ylläpidon alueurakoita kilpailutettiin, niin alueurakoiden kuin kiinteistöjenkin osalta. Palveluntuottajien määrä kasvoi. Sisäilmaongelmallisten kiinteistöjen kanssa kamppailu jatkui, eikä väistötiloissa tapahtuvasta toiminnasta esim. koulutoiminnassa päästy eroon. Ylläpidosta saadun palautteen määrä suhteessa käytettäviin resursseihin pysyi kaikesta huolimatta kohtuullisella tasolla.

Kaupunki menestyi European Green Leaf- kilpailussa sijoittuen neljän parhaan kaupungin joukkoon Euroopassa. Tämän saavutuksen hyväksi erityisesti teknisen sektorin henkilöstö kumppaneineen on tehnyt pitkään merkityksellistä työtä.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Kyytineuvon perustamisesta johtuva lisämääräraha käyttötalouteen 319 000 euroa (siirto sivistys- ja sosiaalitoimesta yhteensä 239 000 euroa ja lisämääräraha 80 000 euroa) sekä investointiin 88 000 euroa hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 23.3.2015/§ 33.

Teknisen lautakunnan toimintatuotot ylittyivät 760 000 euroa, toimintakulujen ylitys oli 2,0 milj. euroa. Toimintakate oli 1,3 milj. budjetoitua heikompi.

Rakennusten purkukustannusten sekä tonttien maanparannuksen kirjaamisessa on noudatettu uusia ohjeita ja ne on kirjattu käyttötalouteen (talousarviovaraus investoinneissa). Tästä aiheutui käyttötalousmenoja purkukustannusten osalta noin 188 000 euroa ja Kirkonvarkauden alueen maanparannuskustannuksesta noin 2,2 milj. euroa. Edellä mainitut määrärahat säästivät investointien puolella. Energiapuutaraston alaskirjauksesta johtuva varastotappio oli 447 427 euroa. Varastojen myyntitulo ylittyi noin 236 000 euroa. Ympäristövastuiden taloutta rasitti Naisvuoren päiväkodin tontilla tehdyt pilaantuneiden maiden puhdistustyöt n. 69 000 euroa ja Haukivuorelle tehty ympäristövastuuvastuun nosto 105 000 euroa.

Ilman kirjaamiskäytäntöjen muutosta olisi teknisen lautakunnan talous toteutunut menojen osalta lähes budjetin mukaisena.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta toimi muun työn ohessa toimialajohtajan ja johtoryhmän ohjauksessa noudattamalla sisäisen valvonnan ohjeita ja tavoitteita.

Teknisen toimialan toimintaa koskevien lakien sisältämien määräysten sekä organisaation omien ohjeiden ja sääntöjen noudattamisesta huolehdittiin. Huolehdittiin päätösten lain- ja sääntöjenmukaisuudesta. Tarvittaessa pyydettiin lakimiehen kantaa asiaan.

Talouden seuranta ja raportointi käsiteltiin teknisen toimialan johtoryhmässä ja siitä raportoitui kaupunkinhallitukselle kuukausittain. Lisäksi kaupunginvaltuustolle raportoitui kolmannesvuosittain. Muutoksiin on reagoitu välittömästi. Investointimäärärahojen käyttötarkoituksen muutokset sekä lisämäärärahaesitykset vietiin tarvittavassa laajuudessa luottamuselinten päätettäväksi. Vapautuvien vakanssien täyttämässä noudatettiin välttämättömyysharkintaa ja tarkkaa lupamenettelyä. Palveluhankinnoissa muun muassa kaupungin kustantamat koulutukset edellyttivät perusteltua tarvetta. Hankintarajoja ja toimivaltuuksia sekä kilpailutusta koskevia määräyksiä noudatettiin tarkasti. Henkilökuntaa koulutetaan hankinta-asioissa jatkuvasti. Alitilityskassojen tarkastukset suoritettiin ohjeiden mukaisesti.

Sopimusten valvonta kuului tulosalueiden ja -yksiköiden päivittäiseen toimintaan. Sopimusten noudattamista valvottiin normaaliin toimintaan liittyvissä kokouksissa ja katselmuksissa, joita pidettiin säännöllisesti sopimuskumppaneiden kanssa.

Riskienhallintaan liittyvä merkittävä riski teknisellä toimialalla sisältyy infra -omaisuuteen. Omaisuu- den kunto on tunnistettu ja on pyritty toimimaan ennakoivasti. Vuonna 2015 panostettiin erityisesti katujen ja kevyenliikenteenväylien pintauksiin. Omaisuu- den käytön tehokkuutta on arvioitu edullisuusvertailujen ja erilaisten toimintamallien vaihtoehtotarkastelujen avulla. Omaisuu- den arvon säilyttäminen edellyttää myös linjausta investointien rahoituksen järjestämisestä, hinnoitteluperiaatteista sekä vuokrien ja käyttömaksujen tasosta. Omaisuu- den käytettävyyttä arvioidaan siltä kannalta, miten se palvelee tulevaisuuden palvelutarjonnassa.

Ympäristövastuusiin on varauduttu tekemällä varauksia muun muassa pilaantuneiden maiden ja vanhojen kaatopaikkojen kunnos- tusta varten. Haukivuoren pilaantuneiden maiden puhdistamiseen tehtiin 105 000 euron ympäristövastuuvarauksen nosto.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman toteutuminen

Kaupunginvaltuuston tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman mukaisesti kaupunki hillitsee ja priorisoi investointeja siten, että absoluut- tinen velkamäärä ei kasva. Kaikissa investoinneissa pyritään -10 prosentin toteumaan suhteessa valtuuston hyväksymään investointimäärä- rahaan. Puun myynnissä ollaan 10 % aktiivisempia kuin perustasossa. Kiinteistöjä realisoidaan.

Kiinteistöjen sisäilmaongelmat ovat nousseet ennustamattomasti kunnostusohjelmasta esiin. Erityisesti koulujen kohdalla ja kouluissa teh- dyissä remonteissa on tapahtunut välttämättömiä muutoksia ohjelmiin. Tämä on tuonut lisähaastetta investointiohjelman toteuttamiseen. Investoinneissa on saatu aikaan investointitasen alapuolisia toteumakustannuksia, mutta vastaavasti joitakin ylityksiäkin on syntynyt työn laajentuessa. Metsistä on myyty puuta perustasoa enemmän. Hakkuutuoton osalta tavoite sisällytettiin talousarvioon ja toteutui näin ollen lähes täysimääräisenä. Heikot pakkastalvet ovat aiheuttaneet ongelmia talvileimikoiden korjuussa ja myynnissä. Kaupan olleet kiinteistöt ovat pääsääntöisesti olleet melko huonokuntoisia.

Henkilöstökuluissa saatiin säästöjä ja henkilömäärän vähentämistavoite on toteutunut. Euromääräiset tulotavoitteet teknisen toimen osalta toteutuivat.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrate- giasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Sairastavuusindeksi (KV)	Huolehditaan kevyenliikenteen väylien ja jalkakäytävien kun- nosta ja kunnossapidosta. Edel- lyttää rakenteiden ja päällystei- den uusimista (tavoite 5-7 km/vuosi) ja riittävästä kunnos- sapitotasosta huolehtimista.	Kunnossapitopäällikkö	Kevyenliikenteen väylien kestopäällysteiden paikkauk- sia ja routavaurioiden korja- uksia jatkettiin, johon käytet- tiin erityisesti osoitettu re- surssi. Rakenteiden ja päällysteiden uusimista tehtiin 3,3 km.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrate- giasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Sairastavuusindeksi (KV)	Huolehditaan keskeisten (tun- nistettujen) puistojen viihtyi- syydestä. Pusikoiden ja puuston raivaamisella varmistetaan käyttäjäkokemus sosiaalisesti turvallisesta tilasta aktiivisim- min käytössä olevien virkistys- alueiden (ranta-alueet, puistot, siirtymät) osalta.	Kaupunginpuutarhuri ja metsätalousinsinööri	Taajamametsien hoitotyötä tehtiin yhteensä n. 48 heh- taaria. Uusissa alue-urakoissa on huomioitu keskeisimpien ranta- ja virkistysalueiden raivausten lisääminen hoito- luokitusta muuttamalla.

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Valtuutus toimialalla	Toteutuma
Yritysten nettolisäys (KV) Tavoite 140 yritystä	Selkeytetään ja nopeutetaan lupa- ja päätösprosesseja huomioiden erityisesti asiakkaan näkökulma.	Tekninen johtaja	Kaupunki käytti mm. Rakennuslupa.fi järjestelmää asiakaspäätöksissä. Kaupunki myösi enemmän asiakaskohtaisia kokonaislupia, jolloin kaikki kaupungin asiat olivat asiakasymärrettävämmin yhden päätöksen takana.
	Ollaan aktiivisena neuvotteluosapuolena ja mahdollistajana yrityksiä ja työpaikkoja synnyttävissä projekteissa.		Yhteistyössä Mikkelin kehitysytio Miksei Oy:n kanssa on tuettu yritystoiminnan mahdollisuuksia.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Mikkelin mainekuvan positiivinen kehitys (KV)	Asuntomessuprojekti hallitaan laadukkaasti ja tehokkaasti yhdessä Osuuskunta Suomen Asuntomessut kanssa.	Projektijohtaja	Asuntomessuprojekti on edennyt suunnitellun mukaisesti. Katujen ja kunnallistekniikan rakentaminen sekä maankaatopaikan puhdistus ovat edenneet edellä aikataulusta, mikä mahdollistaa talonrakentamisen jo huhtikuussa 2016. Tonttimarkkinointi on ollut aktiivista, ja vuoden 2015 lopussa tonteista oli varattu noin 20 kpl.

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%) (KV)	Kaupunki toimii aktiivisesti omissa kohteissaan PIMA-maiden puhdistamiseksi (ns. Shell-tontti, Veturitalit, jne.) ja rakentamisen mahdollistamiseksi.	Kehitysinsinööri	Shell-tontilla (Laiturikatu 6) kunnostus (in-situ) aloitettiin alkuvuodesta ja se jatkuu kesään 2016 asti, jonka jälkeen suoritetaan tontilla osittainen massojen vaihto. Suomenniemellä on entinen liimapuutehdas vedenottamon läheisyydessä. Tämän riskin poistamiseksi maaperä tullaan kunnostamaan.
	Kaupunki osallistuu Vapon kloorifenoli-ongelman ratkaisemiseksi ja rakentamisen mahdollistamiseksi	Kehitysinsinööri	Vapo on jättänyt ympäristölupahakemuksen ja saanut koetoinnin hyväksymispäätöksen. Biologinen puhdistus on aloitettu.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla	Toteutuma
Asiakastytyväisyyystutkimus (KV) - puistojen hoito tavoite 4 (asteikko 1-4), lähtötaso 3,55 - liikenneväylien hoito 4 (asteikko 1-4), lähtötaso 3,30	Kaupunginosaseurojen ja muiden toimijoiden aktiivisuutta oman alueensa ja erityisten kaupunginosakohteiden siistimistalkoissa tuetaan. Kaupunki osallistuu osaltaan tarpeen mukaan siistimis- ja raivausjätteiden pois kuljetukseen kustannuksellaan.	Kaupunginpuutarhuri	Asiakastytyväisyyystutkimusta ei tehty v. 2015. Mikkelin siistiksi -kampanja ja kaupungin kevätsiivoustalkoot on järjestetty. Jättibalsamin kitkemistalkoot on järjestetty Emolassa ja Otavassa. Kaupunginosaseurat ovat jatkaneet omatoimisena talkootyönä mm. vesistörantojen raivauksia.
	Urakkakokonaisuuksien muuttamisen ja urakka-alueiden työn aloittaminen.		Alueurakat on kilpailutettu (urakka-ajat keskustassa 4 v ja kehällä 5 v.). Keskustan palvelun tuottaja on Viherpalvelut Hyvönen Oy ja kehäalueella vastavasti YIT Kuntatekniikka Oy.

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015/ TA 2015 + lmr
Projektien hallinto						
Kulut	€	187 012	67 498	67 498	57 656	85,4
Tuotot	€	-98 000	0	0	0	
Netto	€	89 012	67 498	67 498	57 656	85,4
Strategiset projektit						
Kulut	€	0	284 751	284 751	131 276	46,1
Tuotot	€	0	0	0	-30 337	
Netto	€	0	284 751	284 751	100 939	35,4
Asuntomessut						
Kulut	€	54 077	318 609	318 609	272 468	85,5
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	54 077	318 609	318 609	272 468	85,5
Projektit yhteensä						
Kulut	€	241 089	670 858	670 858	461 400	68,8
Tuotot	€	-98 000	0	0	-30 337	
Netto	€	143 089	670 858	670 858	431 064	64,3

Viestit tilaajalle

Strategisiin projekteihin ovat kuuluneet mm. MyllySiilo- projekti, jossa on laadittu alustava arkkitehtisuunnitelma korttelin maankäytöstä, tilasuunnitelma ja kustannusarvio sekä kuntokartoitus myllyrakennuksen muuttamisesta museokäyttöön.

Lentoasemalle on laadittu selvitys UAS -testikeskuksen perustamisedellytyksistä.

Mikkeli-areena Oy:n hankesuunnittelua on jatkettu yhdessä Mamk Oy:n kanssa. Vuonna 2015 aiheutuneet projektikustannukset on maksettu puoliksi Mamk Oy:n kanssa.

Satamalahden alueen projektissa on jatkettu maanhankintaneuvotteluja. Alue sisältyy laadittavana olevaan yleiskaavan tarkistus-alueeseen. Asemakaavan laatiminen aloitetaan kun riittävän suuri, kaavoituksellisesti yhtenäinen alue on saatu kaupungin omistukseen.

Asuntomessujen valmistelua on jatkettu rakentamalla Kirkonvarkauden asemakaava-alueen infraa ja puhdistamalla alueella sijainnut maankaatopaikka. Kaupungin oma asuntomessuorganisaatio on aloittanut toimintansa vuoden 2015 aikana. Kaupunki on palkanut projektipäällikön, projektikoordinaattorin, tiedottajan sekä aluevalvojan. Messualueen tonteista on vuoden 2015 lopussa varattu noin 20 kpl.

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015/ TA 2015+lmr
Valtionapuliikenne						
korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>	9 524	9 500	9 500	10 937	115,1
€/korttilataus	<i>€/korttilataus</i>	68,7	70,5	70,5	76,9	109,2
Valtionapuliikenteen kulut yhteensä/asukas	€	12,0	12,3	12,3	15,4	125,7
Yhteensä (€)	€	654 527	669 590	669 590	841 415	125,7
Tuotot	€	-372 036	-260 000	-260 000	-412 626	158,7
Netto	€	282 491	409 590	409 590	428 789	104,7
Muut lipputuotteet						
korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>	14 856	15 400	15 400	13 990	90,8
€/korttilataus	<i>€/korttilataus</i>	2,7	4,1	4,1	2,7	65,0
Muut lipputuotteet, kulut yhteensä/asukas	€	0,7	1,2	1,2	0,7	59,0
Yhteensä (€)	€	40 190	63 053	63 053	37 233	59,0
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	40 190	63 053	63 053	37 233	59,0
Joukkoliikenne						
korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>	24 380	24 900	24 900	24 927	100,1
€/korttilataus	<i>€/korttilataus</i>	70,0	67,6	67,6	79,2	117,1
Joukkoliikenteen kulut yhteensä/asukas	€	31,2	30,8	30,8	36,1	117,2
Yhteensä (€)	€	1 705 462	1 683 462	1 683 462	1 973 409	117,2
Tuotot	€	-372 036	-260 000	-260 000	-412 626	158,7
Netto	€	1 333 427	1 423 462	1 423 462	1 560 783	109,6
Kutsutaksi						
asiakasmäärä	<i>kpl</i>	4 750	4 000	4 000	4 460	111,5
€/asiakas	€	8,6	15,3	15,3	6,9	44,7
Kutsutaksin kulut yhteensä/asukas	<i>€/asukas</i>	0,8	1,1	1,1	0,6	49,8
Yhteensä (€)	€	40 962	61 379	61 379	30 588	49,8
Tuotot	€					
Netto	€	40 962	61 379	61 379	30 588	49,8
Joukkoliikennepalvelut yhteensä						
Joukkoliikennepalveluiden kulut yhteensä	€	1 746 424	1 744 841	1 744 841	2 003 997	114,9
Kulut yhteensä / asukas	<i>€/asukas</i>	32,0	32,0	32,0	36,7	114,9
Tuotot	€	-372 036	-260 000	-260 000	-412 626	158,7
Netto	€	1 374 388	1 484 841	1 484 841	1 591 371	107,2
Suoritteet						
Asiakasmäärä/korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>	29 130	28 900	28 900	29 387	101,7

Viestit tilaajalle

Joukkoliikenteen ostoliikenteiden määrä kasvoi jo syksyllä 2014 Mikkeli- Ristiina- Mikkeli sekä Ristiina-Suomenniemi liikenteiden siirtyessä kaupungille; kulurakenne näkyvillä koko vuoden 2015 osalta. Kaikki joukkoliikenteen palveluhankinnat on kilpailutettu ja ostoliikenteet alkoivat uusilla sopimuskausilla syksyllä 2014 sekä syksyllä 2015. Hankintojen ostoliikenteiden hinnat nousivat kokonaisuudessaan noin 18 prosenttia. Lipputuotteiden käytössä oli kasvua nimenomaan paikallisliikenteen lipputuotteissa. Kustannusten nousu johtuu ostoliikenteiden hankintahinnoista.

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015/ TA 2015+lmr
Yleiskaavoitus						
Bruttokulut / asukas	€/asukas	7,0	8,2	8,2	6,8	83,1
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (kpl)	€/kpl	76 350	445 848	445 848	185 353	41,6
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (ha)	€/ha	254,3	95,9	95,9	848,7	885,1
Hyväksytyt kaavat (kpl)	kpl	5	1	1	2	200,0
Hyväksytyt kaavat (ha)	ha	1 501	4 650	4 650	437	9,4
Yhteensä (€)	€	381 749	445 848	445 848	370 706	83,1
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	381 749	445 848	445 848	370 706	83,1
Asemakaavoitus						
Bruttokulut / asukas	€/asukas	15,1	7,3	7,3	6,0	83,1
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (kpl)	€/kpl	63 599	79 193	79 193	47 022	59,4
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (ha)	€/ha	2 942	3 168	3 168	2 318	73,2
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (k-m ²)	€/k-m ²	2,7	4,9	4,9	2,1	42,2
Hyväksytyt kaavat (kpl)	kpl	13	5	5	7	140,0
Hyväksytyt kaavat (ha)	ha	281	125	125	142	113,6
Hyväksytyt kaavat (k-m ²)	k-m ²	305 611	80 000	80 000	157 520	196,9
Yhteensä (€)	€	826 792	395 963	395 963	329 156	83,1
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	826 792	395 963	395 963	329 156	83,1
Muut palvelut						
€ / asukas	€/asukas	0,8	1,2	1,2	2,6	217,4
Yhteensä (€)	€	43 044	65 474	65 474	142 327	217,4
Tuotot	€	0	0	0	37	
Netto	€	43 044	65 474	65 474	142 364	217,4
Kaavoituspalvelut yhteensä						
Kulut yhteensä	€	1 251 585	907 286	907 286	842 189	92,8
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	22,9	16,6	16,6	15,4	92,8
Tuotot	€	0	0	0	37	
Netto	€	1 251 585	907 286	907 286	842 226	92,8

Viestit tilaajalle

Toimintavuoden aikana on normaalia, että syntyy uusia selvitystarpeita, joita ei ole voitu ottaa huomioon budjettia laadittaessa. Määrä ja vaikuttavuus vaihtelevat vuosittain, mutta selvityskustannukset kohottavat kokonais- ja yksikkökustannuksia, joita sitten verrataan mai-semataulukossa vertailukaupunkeihin. Ylimääräiset selvitykset tehdään joko osana kaavatyötä tai itsenäisinä. Seuraavan vuoden talousarviota laadittaessa ennustetaan kuinka monta kaavaa vuoden aikana valmistuu, mikä on niiden laajuus hehtaareissa ja paljonko rakennusoikeutta ne sisältävät. Kaavaprosessissa voi tapahtua paljon muutoksia; kaava- alueita supistetaan, tarkistetaan rakennusoikeudet realistiselle tasolle ja todetaan, että aikataulu venyy koska tarvitaan lisäselvityksiä. Sen lisäksi kaavasta voidaan valittaa tai osa kaavasta jätetään vahvistamatta siihen koskevan valituksen takia. Nämä kaikki vaikuttavat toteutuneisiin lukuihin.

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015/ TA2015+lmr
Maastotietopalvelut						
€ / kunnan maapinta-ala (km ²)	€/km ²	154,8	169,8	169,8	169,7	100,0
€ / asukas	€/asukas	7,2	7,9	7,9	7,9	100,0
Yhteensä (€)	€	394 774	432 994	432 994	432 837	100,0
Tuotot	€	-28 463	0	0	-20 104	
Netto	€	366 312	432 994	432 994	412 732	95,3
Paikkatietopalvelut						
€ / ylläpidettävä alue (km ²)	€/km ²	2 097,8	2 777,2	2 777,2	2 432,1	87,6
€ / asukas	€/asukas	5,8	7,7	7,7	6,8	87,6
Yhteensä (€)	€	318 870	422 135	422 135	369 679	87,6
Tuotot	€	-98 451	-90 000	-90 000	-62 528	69,5
Netto	€	220 420	332 135	332 135	307 151	92,5
Kiinteistöinsinööripalvelut						
€ / rekisteröidyt kiinteistöt	€/kiinteistö	2 346,8	6 023,6	6 023,6	3 486,4	57,9
€ / asukas	€/asukas	3,7	5,5	5,5	5,4	98,4
Yhteensä (€)	€	199 476	301 180	301 180	296 342	98,4
Tuotot	€	-43 772	-260 000	-260 000	-78 793	30,3
Netto	€	155 705	41 180	41 180	217 549	528,3
Tonttipalvelut						
€ / operoidut kiinteistöt	€/kiinteistö	5 280,8	384,4	384,4	504,0	131,1
€ / asukas	€/asukas	14,6	1,4	1,4	1,2	87,2
Yhteensä (€)	€	797 396	76 884	76 884	67 033	87,2
Tuotot	€	-3 644 271	-2 820 000	-2 820 000	-3 210 533	113,8
Netto	€	-2 846 875	-2 743 116	-2 743 116	-3 143 500	114,6
Kiinteistö- ja mittauspalvelut yhteensä						
Kulut yhteensä	€	1 710 517	1 233 193	1 233 193	1 165 891	94,5
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	31,3	22,6	22,6	21,4	94,5
Tuotot	€	-3 814 956	-3 170 000	-3 170 000	-3 371 959	106,4
Netto	€	-2 104 439	-1 936 807	-1 936 807	-2 206 067	113,9
Suoritteet						
Kunnan maapinta-ala	km ²	2 550	2 550	2 550	2 550	100,0
Kantakartan mukainen ylläpidettävä alue	km ²	152	152	152	152	100,0
Rekisteröityjen kiinteistöjen määrä	kpl	85	50	50	85	170,0
Operoitujen kiinteistöjen määrä	kpl	151	200	200	133	66,5
Mittarit						
Maastotietopalveluiden bruttokulut / kunnan pinta-ala	€/km ²	671	484	484	457	94,5
Paikkatietopalveluiden bruttokulut / ylläpidettävä alue	€	11 253	8 113	8 113	7 670	94,5
Kiinteistöinsinööripalveluiden bruttokulut / toimitukset	€/toimitus	20 124	24 664	24 664	13 716	55,6
Tonttipalveluiden bruttokulut / operoidut kiinteistöt	€	11 328	6 166	6 166	8 766	142,2

Viestit tilaajalle

Maapolitiikan toteutus siirtyi teknisen toimen hallintoon vuoden alusta lukien. Henkilöstömuutosten seurauksena yksikössä on tehty töiden uudelleen järjestelyjä. Pientalotonttien luovutustoimintaa on kehitetty, otettiin käyttöön sähköinen tontinhakupalvelu jota käytetään asun-
tomessutonttien hakemisessa. Tontinvuokrarekisterin tietosisältöä on parannettu. Uusien luovutettavien tonttien lukumäärä on pysynyt
vuoden 2014 tasolla mikä on selvästi alhaisempi aiempiin vuosiin verrattuna. Uusittavia tontinvuokrasopimuksia oli hieman edellisvuotta
vähemmän. Tontin lohkomisten lukumäärä sekä rakennusvalvontamittaukset pysyivät edellisvuoden tasolla. Numeerista kartta-aineistoa
toimitettiin ulkoisille asiakkaille selvästi edellisvuotta vähemmän.

Palvelu: Metsät ja vesialueet

Vastuuhenkilö: Annamari Huttunen

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015 + lmr
Talousmetsät						
Metsät	ha	5 112	5 112	5 112	5 112	100,0
€/ha	€/ha	20,2	33,3	33,3	25,5	76,5
Kulut	€	103 220	170 273	170 273	130 335	76,5
Tuotot	€	-675 555	-996 000	-996 000	-900 296	90,4
Netto	€	-572 335	-825 727	-825 727	-769 962	93,2
Taajamametsät						
Metsät	ha	1 647	1 647	1 647	1 647	100,0
€/ha	€/ha	128,6	205,2	205,2	138,7	67,6
Kulut	€	211 763	337 889	337 889	228 471	67,6
Tuotot	€	-182 191	-144 000	-144 000	-255 399	177,4
Netto	€	29 572	193 889	193 889	-26 928	-13,9
Palvelut ja monikäyttö						
Kulut	€	182 021	89 539	89 539	264 654	295,6
Tuotot	€	-53 145	-48 500	-48 500	-98 104	202,3
Netto	€	128 876	41 039	41 039	166 550	405,8
Metsät ja vesialueet yhteensä						
Metsät yhteensä	ha	6 759	6 759	6 759	6 759	100,0
Metsät yhteensä	€/ha	73,5	88,4	88,4	92,2	104,3
Kulut	€	497 004	597 701	597 701	623 460	104,3
Tuotot	€	-910 891	-1 188 500	-1 188 500	-1 253 799	105,5
Netto	€	-413 887	-590 799	-590 799	-630 339	106,7

Viestit tilaajalle

Yksikön resursseja käytettiin arvioitua enemmän rakentamisen tarvitsemiin palveluihin, keskeisenä kohteena oli asuntomessualue. Lentokentän tilaamana tehtiin ILS -lähettimen etumaaston raivaukset. Talousmetsien uudistamistöitä tehtiin 36 ha, taimikonhoitotöitä 54 ha ja hakkuun ennakkoraivauksia 43 ha. Puutavaraa luovutettiin 22 910 m³ ja myyntitulot olivat 1.074.557 euroa. Taajamametsien hoitotöitä jatkettiin Laajalammella, Otavassa, Rantakylässä ja Ristiinassa, uutena kohteena aloitettiin Länsi-Tupala. Hoidettujen alueiden pinta-ala oli yhteensä 58 ha. Yhteistyö metsäalan oppilaitosten ja kaupungin työllisyyspalvelujen kanssa jatkui. Mamkin metsätalouden laitos toteutti asukastytyväisyyskyselyn ja selvitti mielipiteitä taajamametsien hoidosta Launialassa, Tuppurialassa, Kattilansillassa, Laajalammella ja Urpolassa. TAPIOForestKIT - metsäsovelluksen käyttöönottoprojekti lähti liikkeelle. Osallistuttiin Mikkelin alapuolisen Saimaan poistokalastuksen kustannuksiin. Kokonaisuutena yksikön toimintakate ylitti talousarviossa asetetun tavoitteen.

Palvelu: Energiapuun hankinta

Vastuuhenkilö: Pekka Halonen

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015 + lmr
Projektit						
Kulut	€	752 272	651 059	651 059	986 001	151,4
Tuotot	€	-637 166	-530 000	-530 000	-766 154	144,6
Netto	€	115 106	121 059	121 059	219 847	181,6

Viestit tilaajalle

Yksikkö suoritti määrätietoista toiminnan alasajoa v. 2015. Etelä-Savon Energia Oy:lle toimitettiin haketta 70 488 i-m3. Tuloja kertyi 236 154 euroa budjetoitua enemmän, kun varastoja tyhjennettiin systemaattisesti. Toimintamenoja karsittiin noin 30 000 euroa. Tulosta heikensi kuitenkin varastotappiokirjaus - 447 427,35 euroa.

Palvelu: Suunnittelu ja rakennuttaminen

Vastuuhenkilö: Maini Väisänen

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015+ lmr
Suunnittelu						
Kadut (sis. liikennesuunnittelun)	€	248 901	451 268	451 268	357 208	79,2
Puistot ja leikkikentät	€	115 175	129 988	129 988	116 077	89,3
Suunnittelun kulut yhteensä	€/kpl	11 556	10 825	10 825	7 867	72,7
Suunnittelun kulut yhteensä	€/asukas	7,4	11,3	11,3	9,1	80,3
Yhteensä	€	404 443	617 010	617 010	495 593	80,3
Tuotot	€	-97 970	-101 970	-101 970	-121 942	119,6
Netto	€	306 474	515 040	515 040	373 652	72,6
Rakennuttaminen						
Kadut	€	203 612	199 196	199 196	221 069	111,0
Puistot ja leikkikentät	€	68 743	65 633	65 633	67 387	102,7
Rakennuttamisen kulut yhteensä	€/asukas	5,4	5,1	5,1	5,6	108,1
Yhteensä	€	297 040	280 279	280 279	302 997	108,1
Tuotot	€	-61 201	-165 000	-165 000	-86 103	52,2
Netto	€	235 839	115 279	115 279	216 894	188,2
Suunnittelu- ja rakennuttaminen yht.						
Kulut yhteensä	€	701 483	897 289	897 289	798 590	89,0
Kulut yhteensä	€/asukas	12,9	16,4	16,4	14,6	89,0
Tuotot	€	-159 170	-266 970	-266 970	-208 045	77,9
Netto	€	542 313	630 319	630 319	590 545	93,7

Viestit tilaajalle

Suunnittelun puitesopimus vuosille 2015- 2016 on kilpailutettu. Asuntomessujen katu- ja puistosuunnitelmat lisäsivät 2015 suunnittelukustannuksia normaaliin vuoteen verrattuna. Kaikki rakennusurakat kilpailutetaan vapailla markkinoilla.

Palvelu: Liikenneväylien ylläpito

Vastuuhenkilö: Päivi Turkki

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015 + lmr
Liikenneväylien kunnossapito						
Hoidetut liikenneväylät	m ²	2 556 294	2 556 294	2 556 294	2 727 220	106,7
Kesäkunnossapito	€/m ²	0,41	0,44	0,44	0,39	88,3
Talvikunnossapito	€/m ²	0,72	0,74	0,71	0,66	93,0
Kunnossapito yhteensä	€/m ²	1,44	1,55	1,55	1,44	92,8
Liikenneväylien kunnossapito yhteensä	€	3 689 081	3 971 675	3 971 675	3 933 642	99,0
Tuotot	€	-33 893	-39 700	-39 700	-45 406	114,4
Netto	€	3 655 188	3 931 975	3 931 975	3 888 235	98,9
Katuvalaistus ja liikenteen ohjauslaitteet						
Valaisimet	kpl	11 640	11 640	11 640	12 587	108,1
€ / valaisin	€/kpl (valaisin)	96,9	117,3	117,3	87,8	74,9
Ohjauslaitteet	kpl	26,0	26,0	26,0	26,0	100,0
€ / ohjauslaite	€/kpl (valaisin)	4 775	8 320	8 320	3 911	47,0
Yhteensä	€	1 252 403	1 582 034	1 582 034	1 207 269	76,3
Tuotot	€	0	0	0	-5 518	
Netto	€	1 252 403	1 582 034	1 582 034	1 201 751	76,0
Muut palvelut						
€/asukas	€/asukas	0,1	6,3	6,3	3,5	54,8
Yhteensä	€	7 304	346 350	346 350	189 853	54,8
Tuotot	€	-1 986	-155 000	-155 000	-111 663	72,0
Netto	€	5 319	191 350	191 350	78 190	40,9
Liikenneverkot yhteensä						
Kulut yhteensä	€	4 948 788	5 900 059	5 900 059	5 330 764	90,4
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	90,6	108,0	108,0	97,6	90,4
Tuotot	€	-35 879	-194 700	-194 700	-162 588	83,5
Netto	€	4 912 909	5 705 359	5 705 359	5 168 176	90,6

Viestit tilaajalle

Uudet kunnossapidon alueurakat alkoivat lokakuun alussa. Tästä johtuen kaupunkiympäristön ylläpidon menoissa on tulossa hie-
man säästöä. Ulkoalueiden sähkön kulutuksessa ja kustannuksissa energiaa säästävien lampujen ja ohjausjärjestelmien saneera-
uksien vaikutus näkyy. Katujen pintauksia suoritettiin normaalia enemmän. Hoidettujen liikennealueiden neliömäärän kasvuun on
syytä digitaalisella karttaohjelmalla laskettujen neliömäärien tarkistus sekä Ristiinan alueen, kaupungille kuuluvien liikenneväylien
neliöt, joita ei ollut tarkasti laskettu aikaisemmissa luvuissa. Laskentaa jatketaan vielä Suomenniemen osalta.

Palvelu: Viheraluepalvelut

Vastuuhenkilöt: Viljo Muuronen ja Maini Väisänen (puistot) ja Annamari Huttunen (metsät)

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015/ TA 2015+lmr
Puistojen hoito ja ylläpito						
Puistojen hoito ja ylläpito	m ²	902 901	902 901	902 901	888 237	98,4
2. hoitoluokan puistot	m ²	286 271	286 271	286 271	287 877	100,6
2. hoitoluokan puistot	€/m ²	1,94	2,16	2,16	1,94	90,0
3. hoitoluokan puistot	m ²	616 630	616 630	616 630	600 360	97,4
3. hoitoluokan puistot	€/m ²	0,33	0,33	0,33	0,33	100,7
Puistojen hoito ja ylläpito yhteensä	€/m ²	1,08	1,23	1,23	1,15	93,1
Muu maisemanhoito	€/m ²	0,05	0,13	0,13	0,08	64,4
Yhteensä	€	976 880	1 114 470	1 114 470	1 020 811	91,6
Tuotot	€	-26 900	-14 300	-14 300	-14 976	104,7
Netto	€	949 981	1 100 170	1 100 170	1 005 834	91,4
Metsät						
Metsät	ha	6 759	6 759	6 759	6 759	100,0
€/ha	€/ha	73,53	88,43	88,43	92,24	104,3
Yhteensä	€	497 004	597 701	597 701	623 460	104,3
Tuotot	€	-910 891	-1 188 500	-1 188 500	-1 253 799	105,5
Netto	€	-413 887	-590 799	-590 799	-630 339	106,7
Muut palvelut						
€/asukas	€/asukas	0,56	1,07	1,07	0,71	66,6
Yhteensä	€	30 399	58 549	58 549	39 008	66,6
Tuotot	€	-607	-1 300	-1 300	-635	48,9
Netto	€	29 791	57 249	57 249	38 373	67,0
Kulut yhteensä	€	1 504 283	1 770 720	1 770 720	1 683 279	95,1
Kulut yhteensä/asukas	€/asukas	27,55	32,43	32,43	30,83	95,1
Tuotot	€	-938 398	-1 204 100	-1 204 100	-1 269 411	105,4
Netto	€	565 885	566 620	566 620	413 868	73,0

Viestit tilaajalle

Palveluja on kehitetty syksyllä 2014 laaditun priorisointiohjelman mukaisesti. Uudet alueurakat keskustan ja kehän alueilla alkoivat lokakuun alussa. Uusissa alueurakoissa on otettu huomioon keskeisempien ranta- ja virkistysalueiden raivaukset hoitoluokitusta muuttamalla. 1. luokan puistoja Mikkeliissä ei ole. Metsien tarkemmat luvut on eritelty metsät- ja vesialueet kohdassa.

Palvelu: Satamat

Vastuuhenkilö: Maini Väisänen

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015+lmr
Venepaikat						
Venesataman kulut yhteensä	€/asukas	1,5	1,6	1,6	1,7	106,6
Yhteensä	€	83 083	85 634	85 634	91 254	106,6
Tuotot	€	-40 737	-37 800	-37 800	-39 982	105,8
Netto	€	42 345	47 834	47 834	51 273	107,2

Viestit tilaajalle

Veneilijöiden asiakaspalautteen mukaisesti sataman palvelut ovat vastanneet melko hyvin kysyntään. Haukivuoren sataman alueelle panostettiin suunniteltua enemmän. Talous toteutui lähes budjetin mukaisesti.

Palvelu: Lentoasema

Vastuuhenkilö: Sakari Silvennoinen

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015+lmr
Kulut	€	519 836	609 335	609 335	528 454	86,7
Tuotot	€	-190 186	-164 582	-164 582	-185 846	112,9
Netto	€	329 650	444 753	444 753	342 608	77,0

Viestit tilaajalle

Valtionavun maksuperusteet ovat muuttuneet, lentoasema voi hakea enää hyvin perusteltuihin lentoaseman ja lentoliikenteen ei liiketaloudellisiin menoihin ja erityisesti turvallisuuteen liittyviin toimenpiteisiin valtionapua. Muuttuneen perusteen haettiin loppusyksystä valtionapua, jota saatiin 170 099 euroa. Valtionavustus Mikkelin lentoasemalle ylläpidon osalta pitäisi olla vuosittain vähintään 200 000 euroa. Valtion investointiavustuksen määrä on ollut viime vuosien aikana liian vähäinen, jotta kaikki tarvittavat ja suunnitellut investoinnit voitaisiin suorittaa ilmailuviranomaisten ja käytännön vaatimalla tavalla. 2015 vuodelle ei investointiavustusta enää saatu.

Mikkelin lentoaseman ylläpitokulut ovat olleet Suomen lentoasemista kaikkein edullisimmat useiden vuosien ajan. Kuluvan vuoden aikana myös pyrittiin mahdollisimman suuriin säästöihin kentän ylläpidon osilta. Nykyisten ilmailumääräysten, EU:n direktiivien, ICAO regulaatioiden johdosta lentoaseman perus ylläpitokulut pysyivät edelleen alhaisina.

Palvelu: Ympäristövastuut
Vastuuhenkilö: Maini Väisänen

		Tilinpäätös 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	Tilinpäätös 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015 + lmr
Ympäristövastuut						
Kulut	€	569 474	290 928	290 928	456 130	156,8
Tuotot	€	-10 583	-970	-970	-12 637	1 302,8
Netto	€	558 891	289 958	289 958	443 493	153,0

Viestit tilaajalle

Shell-tontilla (Laiturikatu 6) kunnostus (in-situ) aloitettiin alkuvuodesta 2015 ja se jatkuu kesään 2016 asti, jonka jälkeen suoritetaan massojen vaihto.

Suomenniemen liimapuutehdas sijaitsee vedenottamon lähellä. Tehtaan ympäristön maaperä tullaan kunnostamaan ja toiminta siirtyy muualle. Kustannusten jaosta on neuvoteltu Suur-Savon Osuuspankin, Mikkelin kaupungin ja Vesilaitoksen kanssa. Mikkelin kaupunki vastaa omasta kiinteistöstään. Kunnostusprojektia siirretään rahoituksen järjestämiseksi ja avustusten mahdollisuus selvitetään.

Vapo on jättänyt koetoiminnastaan ympäristölupahakemuksen koskien kloorifenoleilla pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista kolmella eri menetelmällä. Koetoiminta kestää 2 vuotta, josta ensimmäinen vaiheen biologinen puhdistus aloitettiin loppuvuodesta 2015. Etelä-Savon ELY-keskus antoi koetoiminnasta hyväksymispäätöksen kesäkuussa 2015.

Kustannusten nousu sisältää Haukivuoren pilaantuneiden maiden 105 000 euron ympäristövastuuvarauksen noston. sekä Naisvuoren päiväkodin tontin puhdistuskustannukset 68 900 euroa, joihin ei oltu budjetissa pystytty varautumaan.

Talous

Tekninen lautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	5 741 000		5 741 000	6 543 660	802 660
Valmistus omaan käyttöön	288 000		288 000	245 563	-42 437
Toimintamenot	-14 936 500	-319 000	-15 255 500	-17 267 772	-2 012 272
Toimintakate (netto)	-8 907 500	-319 000	-9 226 500	-10 478 549	-1 252 049

Maaseutu- ja tielautakunta

Maaseutu- ja tielautakunnan toiminta-alueena on maataloushallinnon ja maatalousyrittäjien lomituspalveluiden järjestäminen sekä yksityistielain mukaisena kunnallisena tiehallintoviranomaisena toimiminen. Lautakunta kehittää maaseutua ja maaseudun elinkeinotoimintaa sekä alempaa tieverkkoa ja avustaa vesiosuuskuntien rakentamista.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Maaseututoimi

Maaseutu- ja tielautakunta toteutti palvelua asiakaslähtöisesti lähellä asiakasta. Palvelua käyttävien asiakkaiden neuvontaan, tiedotukseen sekä sähköisten palveluiden käytön lisäämiseen kiinnitettiin huomiota, jotta palvelutoiminnan tasapuolisuus toteutui. Maaseututoimen sähköinen asiointi kasvoi vuoden takaisesta 48 prosentista 86 prosenttiin. Mikkelin maaseutuhallinto toteutti kahdeksan tukihakukoulutusta toiminta-alueensa kunnissa. Koulutuksiin osallistui 350 viljelijää, kiinnostus koulutuksiin oli runsasta, koska EU-ohjelmakauden muutoksen myötä tukiehdot muuttuivat. Viljelijät palauttivat tukihakemuksensa pääsääntöisesti sähköisesti. Maaseutuhallinto panosti hukkakauraseurantaan tekemällä hukkakauratiloille viljelykatselmuksia. Tilatukirekisterin- sekä tukihallinnon ohjelmisto muutokset lisäsivät olennaisesti hallinnon työmäärää.

Maaseudun kehittäminen

Maaseutu- ja tielautakunta oli mukana avustamassa seitsemässä kyläyhdistyksen hankkeessa (yhteensä 19 225 euroa). Lautakunta myönsi toiminta-avustuksen Mikkelin 4H- yhdistykselle (70 000 euroa), Veej'jakaja LEADER- toimintaryhmän kuntaosuus katettiin maaseudun kehittämisvaroista (67 493 euroa). Maatalousyrittäjien avustuksia myönnettiin yhteensä -73 783 euroa (talous-suunnitelmat 2 295 euroa, salaajasuunnittelu 446 euroa, karjanjalostus 22 762 euroa, viljelysuunnittelu 20 630 euroa, maksullinen lomitus 27 650 euroa).

Lomituspalvelut

Lomitus toimi seudullisesti Mikkelin ympärillä olevien kuntien alueella. Asiakkaille tehtiin tilakohtaisia palvelusuunnitelmia ja samalla päivitettiin myös työolosuhteet sekä tehtiin riskien arviointia. Tilakäynnit ja suunnitelmat tukivat asiakaspalvelua. Kertomusvuonna lomituksen osalta ostopalvelut lisääntyivät, koska vakituinen henkilöstö eläköityi eikä korvaavaa henkilöstöä ole saatavilla.

Tietoimi

Yksityistiekunnat hakivat kuudennen kerran sähköisesti kunnossapitoavustuksia sähköisen Wintie -palvelun kautta, 89,15 prosenttia asiakkaista haki avustuksen sähköisessä muodossa. Yksityistiekuntien peruseräparannushankkeita oli 114 kpl. Suomenniemen alueen peruseräparannushankkeissa maksettiin yhteensä 40 171 euroa liitoslisää. Ristiinan alueen peruseräparannushankkeissa maksettiin 67 710 euroa liitoslisää.

Yksityisteiden peruseräparantamisavustuksien Ristiinan ja Suomenniemen alueilla vuosina 2013- 2015 myönnettiin yhteensä 228 888 euroa, Ristiinaan 142 751 euroa ja Suomenniemelle 86 137 euroa.

Vesihuollossa valmistui Salapirkko-Vesiheinän yhdysviemäri sekä Annilanrannan vv -huoltolinjat. Löytö-Vitsiälän osalta saatiin yksityiskohtainen suunnittelu valmiiksi ja vuoden loppupuolella tehtiin päätös rakennustöiden käynnistämisestä (1,65 milj. euroa).

Maaseutu- ja tielautakunnan henkilöstömäärä vuoden lopussa oli yhteensä 127 henkilöä, vakinaisia 96 henkilöä ja määräaikaisia 31 henkilöä.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan tulot ja menot alittuivat. Poikkeama johtui pääosin lomituspalveluiden henkilöstömenojen alituksesta, mikä heijastui vastavasti tuloihin. Tulot alittuivat 768 449 euroa ja menot 934 687 euroa. Nettotulos oli 166 238 euroa budjetoitua parempi.

Tietojen avustusmääräraha ylittyi n. 90 761 euroa.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Toiminnassa noudatettiin vuonna 2014 vahvistettuja teknisen toimen sisäisen valvonnan ohjeita ja tavoitteita. Sisäinen valvonta toimi muun työn ohessa toimialajohtajan ja johtoryhmän ohjauksessa.

Sääntöjen ja päätösten noudattaminen; toiminnassa noudatettiin lainsäädäntöä, kaupungin omia hallinto- ja toimintasääntöjä sekä muita velvoittavia ohjeita.

Tavoitteiden toteutumista ja varojen käyttöä valvottiin kerran kuukaudessa kokoontuvassa johtoryhmässä, jossa käytiin läpi käyttötalouden toteutumaseurantaa samalla tarkastellen toiminnan toteutumista ja mahdollisia muutoksia. Henkilöstön rekrytoinnissa vapautuvien vakanssien täyttämiseksi noudatettiin välttämättömyysharkintaa ja tarkkaa lupamenettelyä. Laskutukset tehtiin pääosin nopealla aikavälillä. Alkuvuoden laskutusten viivästymiseen vaikutti uuden taloushallinto-ohjelman käyttöönotossa ilmenneet ongelmat.

Talouden tasapainottaminen

Talouden tasapainottamisessa toimittiin ohjelman mukaisesti. Maaseutuhallintoon ei vuodelle 2015 kohdistunut euromääräisiä tavoitteita.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Sairastavuusindeksi	Vesihuollon kehittämistoimenpiteiden jatkotoimien toteuttaminen	Yhdyskuntatekniikan insinööri Markku Suomela	Kaksi vesihuollon rakennushanketta Yhden hankkeen suunnittelun tukeminen

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Yritysten nettolisäys: tavoite 140 yritystä, työpaikkakehitys: tavoite 24 500 työpaikkaa	Yksityisteiden perusparannusprojekteja toteutetaan n. 60 kpl	Yhdyskuntatekniikan insinööri Markku Suomela	114 kpl

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Luomumaatilojen %-osuus kaikista maataloista	Ollaan aktiivinen toimija eri luomu –hankkeiden – ja infotilaisuuksissa.	Maaseutupäällikkö Kari Mikkonen	10 % -osuus kaikista maataloista
Luomussa olevan peltopinta-alan %-osuus kaikesta peltopinta-alasta: tavoite 18	Lisätään maatalousyrittäjien tietoisuutta lähi- ja luomuruuan tulevaisuuden näkymistä sekä markkinoidaan luomuviljelyä maatalousyrittäjille tukikoulutuksien yhteydessä	Maaseutupäällikkö Kari Mikkonen	11,7 % peltopinta-alasta (1636,73 ha/13 883,09 ha)
	Hyödynnetään Luomuinstituutin, Pro Agrian ja MTK Etelä-Savon kyvykkyyttä ja palveluita tiedottamisessa ja vuoropuhelussa.	Maaseutupäällikkö Kari Mikkonen	Maaseututoimen ja Luomuinstituutin välinen keskustelu.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	TOTEUTUMA %
Maatilat yhteensä, kpl	1 493	1 350	1 414	104,7
Maatalouden tukihakemukset, kpl	6 971	7 500	6 961	92,8
Maatalouden tuet milj. euroa/vuosi	27	28	*ei saatavilla	
Lomituspäivät (vuosilomat, sijaisapu, tuettu lomitus)	24 991	23 000	23 336	101,5
Kustannus euroa/lomituspäivä	169	162	167	103,3
Avustettavat yksityistiet, kpl	748	760	747	98,3
Perusparannetut yksityistiet, kpl	89	80	114	142,5
Kunnossapidetyt yksityistiekilometrit euroa/km	391	425	393	92,6
Rakennetut vesiosuuskuntien johtokilometrit tms.	13	9	5	58,9

* Maaseutuviraston sovellusuudistuksen myötä yhteenvetoa maksetuista maataloustuista ei ole saatavilla vuodelle 2015.

Talous
Maaseutu- ja tielautakunta

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Toimintatulot	5 959 300	5 959 300	5 190 851	-768 449
Toimintamenot	-8 425 300	-8 425 300	-7 490 613	934 687
Toimintakate (netto)	-2 466 000	-2 466 000	-2 299 762	166 238

Rakennuslautakunta

Rakennuslautakunnan tehtävänä on, mikäli tämä ei lainsäädännön tai kunnallisten sääntöjen mukaan kuulu muulle viranomaiselle:

1. toimia Mikkelin kaupungin rakennusvalvontaviranomaisena
2. seurata rakentamisen yleistä kehitystä kaupungissa sekä vaikuttaa valmisteluun, joka liittyy rakentamiseen, maisema- tai ympäristökaupunkikuvaan sekä maankäytön suunnitteluun ja
3. huolehtia toimialaansa kuuluvan lupamenettelyn sekä valvonta- ja neuvontatoimen asianmukaisesta järjestämisestä sekä tähän liittyen tehdä esityksiä kaupunginhallitukselle
4. toimia Mikkelin kaupungin jätehuoltoviranomaisena.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Rakennusvalvonnan toimistolla on säilytetty asiakaspalveluajat varmistamaan toiminnan tehokkuus. Rakennusvalvonnan toimipisteistä suljettiin Haukivuori joulukuussa 2014 ja Anttola 1.2.2015 alkaen, kun alueen aikaisemmat rakennustarkastajat jäivät eläkkeelle. Uuden rakennustarkastajan työpaikka siirtyi kaupungin virastotalolle. Sijoituksella varmistettiin asiakaspalvelun tavoitettavuus esimerkiksi lomien aikana. Suomenniemen asiakaspalvelu siirrettiin Ristiinan toimipisteeseen kesän 2015 aikana, jolla parannettiin laajemmin asiakaspalvelua tavoitettavuutta ja toimipisteen keskittämistä valvonta-alueelle. Suomenniemellä rakennustarkastaja on osa-aikaeläkkeellä ja tavoitettavissa joka toinen viikko. Loma-aikoina ei Suomenniemellä ole ollut asiakaspalvelua.

Asiakaspalvelun painopiste on siirtymässä sähköiseen Lupapiste- palveluun, jolloin asiakkaat voivat asioida ajasta ja paikasta riippumatta rakennusvalvonnan asioissa. Tämä ei kuitenkaan sulje pois ajanvarauksella sovittavia asiakastapaamisia tai rakennuspaikalla käyntejä. Sähköistä lupaprosessia on kehitetty edelleen. Lupapisteen käyttöaste on saatu nousemaan 35 prosenttiin. Kaupungin kotisivuille on lisätty ohjeistusta ja järjestetty lupapisteen koulutus, jotta asiakkaat saavuttaisivat sähköisen asiointipalvelun paremmin. Asiakaspalvelua ohjataan ennakoneuvontaan, jotta varmistutaan sujuvasta lupakäsittelyprosessista. Rakennusvalvonnan työmäärää lisäävät luvaton rakentaminen, laiminlyönnit lupa-asioiden hoitamisessa sekä rakennusten ja rakennuspaikkojen kunnossapidossa.

Lupakäsittelyaika pystyttiin säilyttämään nopeana, joskin vuoden aikana tapahtuneet rakennustarkastajien irtisanoutumiset aiheuttivat väliaikaista työpainetta ja käsittelyn ruuhkautumista. Kesäajaksi palkatun määräaikaisen rakennustarkastajan työpanos oli tärkeä kiireisimmän kesäajan palvelutason säilyttämiseksi. Rakennusvalvonnan toimistoon palkattiin 3 kk:n ajaksi määräaikainen toimistosihtööri hoitamaan ruuhkautunutta laskutusta. Rakennusvalvonnan Anttolan ja Haukivuoren arkistot siirrettiin virastotalolle, jolla pystytään parantamaan arkistopalvelua. Toimistolla oli työllistämistuella palkattu henkilö järjestämässä Haukivuoren arkiston lupa-asioita 8 kk:n ajan.

Rakennuslupia myönnettiin 424 kpl, toimenpidelupia 129 kpl ja rakentamislupia 141 kpl. Lupamäärä laski edellisestä vuodesta noin 15 prosenttia. Rakennusvalvonnan tuloihin vaikuttava kokonaisala kasvoi kuitenkin n. 10 000 m². Uusille asunnoille haettiin lupia edellisvuotta vastaava määrä, 169 kpl. Omakotitalorakentamisessa ei ollut enää merkittävää muutosta edelliseen vuoteen, lupia haettiin 49 kpl. Vapaa-ajan asuntorakentamiseen haettiin lupia 44 kpl, jossa on kasvua edelliseen vuoteen noin 35 prosenttia. Uusia merkittävimpiä lupa-asioita olivat muun muassa Mikkelin jäteveden puhdistamon ja Kalevankankaan kaupunginosaan rakennettavan arkistolaitoksen rakennukset.

Uudet jätehuoltomääräykset hyväksyttiin lautakunnassa elokuussa, mutta ne eivät ole astuneet lainvoimaisiksi. Jättemaksuihin lähtökohteisesti tuli korotuksia vain jäteveron nousun mukaisesti. Perusmaksun valmistelua lykättiin eteenpäin tarpeellisten selvitysten tekemisen vuoksi.

Pysäköintipalveluissa osa-aikaisena ollut tarkastusesimies jäi eläkkeelle syksyllä ja virkaan saatiin vakituinen kokoaikainen henkilö, mikä tulee jatkossa parantamaan palvelua ja tehostamaan toimintaa. Keväällä avoimeksi tullut pysäköinnintarkastajan virka täytettiin vuoden lopulla. Uusi pysäköinnintarkastaja-torikaupanvalvojan virka perustettiin ja saatiin täytettyä syksyllä.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Rakennusvalvonnan lupien määrä oli taantumasta huolimatta ennakoitua suurempi. Tämän ansiosta tulot ylittyivät 165 000 euroa. Rakennusvalvonnan maksuihin tehtiin tarkistukset. Jätehuollon viranomaispalvelut laskutettiin Metsäairilla Oy:ltä toteutuneiden kustannusten mukaan.

Virkoja oli vuoden aikakana täyttämättä useita, johtuen eläkkeelle jäämisistä ja ennakoimattomista irtisanoutumisista. Jäteasiain tarkastaja palkattiin vasta syksyllä kun jätehuollon viranomaistehtäviä oman virkansa ohella hoitanut kaupunginpuutarhuri Viljo Muuronen jäi eläkkeelle. Näistä syntyi henkilöstömenojen säästöjä 87 000 euroa.

Palvelujen ostojen säästö oli 80 000 euroa. Pysäköintipalveluissa menot jäivät 59 000 euroa budjetoitua pienemmiksi, mutta tulot vähenivät vielä enemmän. Tulot jäivät 197 000 euroa budjetoitua pienemmiksi. Nettotavoite jäi 137 000 alle tavoitteen.

Keväällä avoimeksi tullut pysäköinnintarkastajan virka päästiin täyttämään vasta vuoden lopulla, jolloin henkilöstökustannuksissa tuli säästöä, mutta vastaavasti virhemaksutuloja jäi saamatta vielä suurempi määrä. Toimistotehtävien hoito osa-aikaisesti hidasti maksujen perintää.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Toiminnassa noudatettiin vuonna 2014 vahvistettuja teknisen toimen sisäisen valvonnan ohjeita ja tavoitteita. Sisäinen valvonta toimi muun työn ohessa toimialajohtajan ja johtoryhmän ohjauksessa.

Sääntöjen ja päätösten noudattaminen; toiminnassa noudatettiin lainsäädäntöä, kaupungin omia hallinto- ja toimintasääntöjä sekä muita velvoittavia ohjeita. Tarvittaessa pyydettiin lakimiehen kantaa asioihin.

Tavoitteiden toteutumista ja varojen käyttöä valvottiin kerran kuukaudessa kokoontuvassa johtoryhmässä, jossa käytiin läpi käyttötalouden

toteutumaseurantaa samalla tarkastellen toiminnan toteutumista ja mahdollisia muutoksia.

Henkilöstön rekrytoinnissa vapautuvien vakanssien täyttämässä noudatettiin välttämättömyysharkintaa ja tarkkaa lupamenettelyä.

Laskutukset tehtiin pääosin nopealla aikavälillä. Alkuvuoden laskutusruuhkaa purkaman palkattiin kesällä määräaikainen toimistotyöntekijä. Pysäköintipalveluissa maksujen perintä sekä oikaisuvaatimusten käsittely nopeutui huomattavasti, mikä näkyy jatkossa nopeampana maksujen kertymänä.

Talouden tasapainottaminen

Avoimeksi jääneiden kahden rakennustarkastajan viran sijaan palkattiin yksi rakennustarkastaja. Viranomaiskatselmuksia on vähennetty, jotta työpanosta on pystytty kohdentamaan lupaprosessiin ja varmistumaan riittävän nopeasta päätösprosessista. Asiakaspalvelupisteet on siirretty Haukivuoresta ja Anttolasta kaupungin virastotalolle ja Suomenniemeltä Ristiinaan. Anttolan ja Haukivuoren arkistot on siirretty virastotalolle. Edellä mainituilla toimenpiteillä on saatu säästöjä aikaan ja toimintaa tehostettu. Sähköinen asiointi on parantanut tiedon kulkua ja asiakkaiden asiointimahdollisuuksia.

Pysäköintimaksujen osalta lippuautomaattien käyttö väheni edelleen hiukan aikaisempien vuosien tapaan. Mobiilimaksamisen osuus kasvoi selvästi.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Yritysten nettolisäys: tavoite 140	Kirkastetaan lupa- ja päätösprosessit (ennakoitavuus, nopeus, selkeys). Sähköinen lupaprosessi otetaan käyttöön.	Johtava rakennustarkastaja	Nettisivustoja ja sähköistä Lupapistepalvelua on edelleen kehitetty. Järjestettiin lupapistekoulutus ja tiedotettiin nettisivuilla etätietoiskuista.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohden laskettuna (kg/asukas): tavoite 75	Yhdyskunnan (Mikkeli) jätehuolto on lajittelevaa ja jätelogistiikka suunnitellaan Metsä-Sairilan kanssa vastaamaan kierrätys- ja jätteenpolttoprosessia.	Jätehuoltoviranomainen Viljo Muuronen/Kaisa Helaakoski	Uudet jätehuoltomääräykset on valmisteltu yhteistyössä kuljetusliikkeiden, Metsäsairila Oy:n ja kuntaliiton kanssa. Uusi jäteasiain tarkastaja on aloittanut virassa 17.8.2015.

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä %-osuus: tavoite 90 (KV)	Varmistetaan hulevesisuunnittelu ja tonttikohtainen veden ohjaus rakennuslupaprosessin aikana. Rakennuslupatarkastuksessa pitää huolehtia tonttikohtaisesta imeyttämisestä ja viivyttämisestä.	Rakennustarkastajat	Hulevesien käsittelyä on kehitetty pohjavesien suojelun yhteistyöryhmän kautta. Lupakäsittelyssä on kiinnitetty huomioita hulevesiin ohjaukseen ja imeyttämiseen kiinteistöllä.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%): tavoite 50 (KV)	Vanhan Kalevankankaan koulun ja Kirkonvarkauden uuden asuinalueen käyttöönoton yhteydessä varmistetaan, ettei asuinrakentaminen muodosta pohjavesiriskiä	Johtava rakennustarkastaja Rakennus- ja lvi-tarkastajat	Rakennusvalvonta on osallisena perustetussa pohjavesien suojelun yhteistyöryhmässä. Maalämmön riskit on huomioitu asuntomessualueella.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
	Noudatetaan laadittua maalämmön perustamisen sähköistä ohjetta. Erityishuomio kiinnitetään pohjavesialueelle sijoitettaviin järjestelmiin. Kattavilla lupaehdoilla varmennetaan pohjaveden hyvän laadun säilyminen.	Rakennus- ja lvi-tarkastajat	Maalämmön perustamisen ohjetta on hyödynnetty ohjaustyössä ja palvelussa.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Ekologinen jalanjälki (gha / as): tavoite 5,5 (KV)	Energiatohokkaan rakentamisen ohjausta ja neuvontaa lisätään laatimalla korjausrakentamisen toimintaohje sekä lisäämällä neuvontaa	Rakennustarkastajat	Korjausrakentamisen toimintaohje on laadittu ja otettu käyttöön. Toimintaohjeistusta kehitetään edelleen.
	Ajoneuvojen joutokäynnin valvonta	Juha Ruuth	Tiedottamisen keinoin on pyritty puuttumaan.

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015+lmr
Rakennus- ja toimenpideluvat						
Kulut / asukas	€/asukas	9,5	10,9	10,9	9,9	91,6
Kulut/ lupa	€/lupa	748	1 185	1 185	953	80,4
Kulut / katselmus	€/katselmus	373	611	611	438	71,6
Kulut	€	518 632	592 530	592 530	542 952	91,6
Tuotot	€	-652 738	-520 200	-520 200	-679 831	130,7
Netto	€	-134 106	72 330	72 330	-136 879	-189,2
Katselmukset	kpl	1 390	970	970	1 241	127,9
Päätökset ja luvat	kpl	500	500	500	570	114,0
Muut luvat						
Kulut/ asukas	€/asukas	2,5	2,7	2,7	2,7	1,8
Kulut/ lupa	€/lupa	618	858	858	666	-22,4
Kulut / katselmus	€/katselmus	893	456	456	1 076	136,0
Kulut	€	138 474	145 910	145 910	148 504	1,8
Tuotot	€	-67 963	-70 000	-70 000	-52 091	-25,6
Netto	€	70 512	75 910	75 910	96 413	27,0
Katselmukset	kpl	224	170	170	138	43,1
Päätökset ja luvat	kpl	155	320	320	223	69,7
Korjausneuvonta						
Kulut/ asukas	€/asukas	1,3	1,9	1,9	0,9	46,0
Kulut / lupa	€/lupa	1 635	1 733	1 733	854	49,3
Kulut/ katselmus	€/katselmus	764	1 040	1 040	563	54,1
Kulut	€	70 316	103 961	103 961	47 850	46,0
Katselmukset	kpl	92	100	100	85	85,0
Päätökset ja luvat	kpl	43	60	60	56	93,3
Rakennusvalvonta yhteensä						
Kulut yhteensä/asukas	€/asukas	13,32	15,43	15,43	13,54	87,8
Luvat yhteensä	€/lupa	757,73	1 153,97	1 153,97	870,80	75,5
Katselmukset yhteensä	€/katselmus	444,36	606,04	606,04	504,99	83,3
Kulut	€	727 422	842 400	842 400	739 306	87,8
Tuotot	€	-720 700	-590 200	-590 200	-731 923	124,0
Netto	€	6 722	252 200	252 200	7 384	2,9
Katselmukset yhteensä	kpl	1 637	1 390	1 390	1 464	105,3
Päätökset ja luvat yhteensä	kpl	960	730	730	849	116,3

Viestit tilaajalle

Lupamäärät olivat ennakoitua suuremmat, jonka myötä tuotto on ollut ennakoitua suurempi. Lupaehdoissa määrättyjä katselmuksia on vähennetty jo aiemmin, mutta vaikutus näkyy viiveellä, koska aiemmin myönnettyissä luvissa on vielä vanhoja lupaehtokatselmuksia. Toimenpide- ja ilmoituslupien määrä on kasvanut, joten suhteessa luvan hinta €/lupa on pienentynyt, vaikka taksaa on 2015 korotettu.

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015+lmr
Rakennusvalvonta						
Kulut yhteensä/as	€/asukas	1,37	2,83	2,83	1,51	53,4
Kulut	€	75 057	154 800	154 800	82 658	53,4
Tuotot	€	-73 802	-154 800	-154 800	-78 924	51,0
Netto	€	1 255	0	0	3 734	

Viestit tilaajalle

Mikkelin kaupungin jätehuoltoviranomaisena toimii rakennuslautakunta, joka hoitaa jätelain mukaisia jätehuollon viranomaistehtäviä. Jäteasiain tarkastaja päättää hakemuksesta tyhjennysvälin pidennyksistä ja jätemaksuistutuksista. Vuoden aikana käsiteltiin jätehuollon hakemuksia seuraavasti:

Jätemaksun kohtuullistamishakemus	14 kpl
Jätemaksun vapautushakemus	25 kpl
Oikaisuvaatimus	3 kpl
Tyhjennysvälin pidennyshakemus	31 kpl
yht.	77 kpl

		TP 2014	TA 2015 (valtuusto)	TA 2015 + lmr	TP 2015	Toteutuma % TP 2015 / TA 2015 + lmr
Pysäköinninvalvonta						
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	3,4	4,7	4,7	3,6	76,6
Yhteensä (€)	€	186 270	255 800	255 800	196 042	76,6
Tuotot	€	-571 493	-735 000	-735 000	-538 143	73,2
Netto	€	-385 223	-479 200	-479 200	-342 100	71,4
Suoritteet:						
Pysäköintivirhemaksut	kpl	10 700	14 000	14 000	7 713,00	55,1
Pysäköintivirhemaksutulot	€	-351 617	-500 000	-500 000	-311 478	62,3

Viestit tilaajalle

Pysäköintivirhemaksuja on annettu selvästi edellisvuosia vähemmän, mikä luonnollisesti näkyy myös maksutulojen vähentymisenä. Tärkeimpänä syynä lukumäärän laskuun on henkilökuntavaje. Kolmesta pysäköinnintarkastajasta on käytännössä koko tämän vuoden ollut yksi poissa. Tarkastusesimies, jonka työpanoksesta puolet on aikaisemmin kohdistettu valvontaan, on nyt ollut sidottu toimistotehtäviin ja asiakaspalveluun, kun toimistosihteerin virkaa ei ole täytetty. Elokuussa täytetty uusi pysäköinnintarkastajan/torikaupanvalvojan virka parantaa hieman tilannetta jatkossa, mutta viran työajasta vain puolet tulee pysäköinninvalvontaan.

Pysäköinninvalvonnan ”yksikköhinnan” vaihtelu (saadut virhemaksutulot jaettuna virhemaksujen lukumäärällä) selittyy sillä, että läheskään kaikkia maksuja ei saada perittyä ja maksuajan jälkeen perittävä maksu on noin 30 prosenttia alkuperäistä suurempi. Lukumäärässä ovat mukana myös ne tapaukset, joissa virhemaksu on oikaisuvaatimuksen perusteella muutettu huomautukseksi tai peruutettu kokonaan, maksuvelvollinen on todettu varattomaksi tai maksua ei muuten ole pystytty perimään (esim. ulkomaalaiset). Euroja nämä tapaukset eivät tuota kassaan. Niiden osuus voi vaihdella paljonkin eri vuosina, jolloin edellä mainittu laskutoimitus antaa erilaisia tuloksia. Pysäköintivirhemaksu sinänsä on kussakin kunnassa oikeusministeriön määräämä kiinteä summa. Mikkelissä se on 40 euroa pysäköintivirheestä ja 35 euroa joutokäyntirikkomuksesta. Jos maksu ei suoriteta määräajassa, maksu korottuu 14 eurolla.

Pysäköintimaksutuloissa (lippuautomaatit, pysäköintikortit ja kännykkämaksut) on edelleen lievää laskua.

Kulut ovat pysyneet hyvin kurissa mm. henkilöstömenojen jäädessä arvioitua pienemmiksi.

Talous

Rakennuslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	1 482 000		1 482 000	1 377 811	-104 189
Toimintamenot	-1 255 000		-1 255 000	-1 046 829	208 171
Toimintakate (netto)	227 000		227 000	330 982	103 982

Liikelaitoksien ja taseyksiköiden tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet liikelaitoksille sekä taseyksikkönä toimiville Etelä-Savon pelastuslaitokselle sekä Tilakeskukselle. Liikelaitokset noudattavat toiminnassaan talousarviossa määriteltyjä tavoitteita. Talousarviossa toiminnalliset tavoitteet on määritelty sitoviksi ja niiden mahdollisista muutoksista päättää valtuusto. Talousarviossa esitettävät tunnusluvut muodostuvat suoritettavista, tehokkuutta ja taloudellisuutta ilmaisevista luvuista, toiminnan laajuustiedoista sekä voimavaroja osoittavista tunnusluvuista, jotka eivät ole määrärahojen tapaan valtuustoon nähden sitovia. Liikelaitosten ja taseyksikön tavoitteiden toteutuminen on esitetty erillistilinpäätöksinä tilinpäätöskirjassa.

Asetettujen tavoitteiden rajoissa johtokunta päättää toiminnan kehittämisestä sekä seuraa ja raportoi tavoitteiden saavuttamista. Liikelaitoksille ja taseyksiköille asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kerran vuodessa heinäkuun toteutumaan ja tilinpäätöksen yhteydessä kaupungin toimintakertomuksessa. Liikelaitoksien ja taseyksikön taloudellisesta tilanteesta on raportoitu kaupungin raportointiaikataulun mukaisesti 3/2015, 7/2015 ja 10/2015 seurantaraporteissa. Kaupunginhallitus on päätöksessään konserniohjauksen järjestämisestä 22.6.2009 § 334 määritellyt myös liikelaitoksia koskevan konserniohjauksen.

Otavan Opiston liikelaitoksen talouden ja toiminnan tavoitteet toteutuivat suunniteltua heikommin ja liikelaitos teki 135.000 euron ylijäämän, kun tavoitteena oli 200.000 euron ylijäämä. Otavan Opiston tuotoista merkittävimmän osan muodostaa opiskelijamäärään suhteutettu valtionosuusrahoitus, mikä vuonna 2015 toteutui 244.000 euroa budjetoitua pienempänä. Rahoituksen vähentymiseen vaikuttivat sekä pienemmät opiskelijamäärät ja yksikköhintarahoituksen alentuminen. Henkilöstökulut alittuivat 155.000 euroa talousarvioon nähden.

Lukion opiskelijamäärä oli 688, joka on 30 opiskelijaa talousarviota pienempi eli talousarviotavoitteen alitus oli 4,2 %. Peruskoulun opiskelijamäärä oli 109 opiskelijaa ja se alitti talousarvion 2 oppilaalla eli 1,8 %. Vapaan sivistystyön opiskelijaviikkojen tavoitteena oli 2100 opiskelijaa ja toteutuma oli 1458 eli opiskelijamäärätavoite alittui 30,6 %.

Opistotoiminnan keskeiseksi haasteeksi muodostuu lähivuosina toisen asteen rahoitusuudistus, joka toteutuessaan voi muuttaa merkittävästi verkkokoulutuksen valtionosuusperiaatteita. Myös vapaan sivistystyön valtionosuudet tulevat laskemaan entisestään. Keskeinen strategia varautua käynnissä olevaan myllerrykseen ja toisaalta ajassa elävään tarpeeseen vastaamiseen on oman toiminnan kehittäminen kohti tilannetta, jossa Opistolla on tunnustettu valtakunnallinen verkko-oppimisen toteuttajan ja kehittäjän rooli täydentäen ja vahvistaen oppilaitoskenttää.

Mikkelin Vesiliikelaitoksen kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Vesijohtoveden laatu säilyi hyvänä eikä vedenjakelussa, viemäröinnissä tai jätevesien puhdistuksessa tapahtunut vakavia häiriöitä.

Mikkelin Vesiliikelaitoksen liikevaihto oli 11,4 miljoonaa euroa vuonna 2015. Talousarvion mukainen liikevaihtotavoite oli 11,1 miljoonaa euroa, joten liikevaihtotavoite ylittyi 0,3 miljoonaa euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2,8 miljoonaa euroa, joka ylitti talousarvion 0,6 miljoonalla eurolla. Henkilökuntamäärä oli talousarvion mukainen, mutta vakituisten työntekijöiden tilalla oli enemmän määräaikaista henkilökuntaa.

Vedenmyynti alitti talousarvion 2,850 milj. m³ tavoitteen ja oli 2,715 milj. m³. Jätevettä laskutettiin 2,664 milj. m³. Vesihuoltolaitosten perimien vesi- ja jätevesimaksujen keskimääräinen vertailuhinta omakotitalokiinteistöissä oli 5,57 euroa/ m³, kun Mikkelin Vesiliikelaitoksen vastaava vertailuhinta oli 5,86 euroa/ m³.

Etelä-Savon Pelastuslaitoksen osalta toiminnassa toteutettiin pelastustoimen palvelutasopäätöstä vuosille 2014 - 2017, jossa on selvitetty pelastustoimen nykytila sekä palvelutaso. Palvelutasopäätös on strateginen päätös toiminnan ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Etelä-Savon pelastuslaitos on ollut aktiivisesti mukana hankkeissa, joiden tarkoitus on vahvistaa häiriötilanteiden aikaista toimintaa ja johtamista. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä on lisätty edelleen omavaltavaraa pohjautuvaa valvontaa.

Etelä-Savossa pelastustoimen hälytystehtävämäärät nousivat edellisvuoden tasosta. Vuonna 2015 pelastustoimen hälytystehtäviä oli 3 341 kappaletta (v. 2014; 3 255 kpl, v. 2013; 3 575 kpl ja v. 2012; 3 672 kpl).

Etelä-Savon pelastuslaitoksen liikevaihto alittui 0,7 miljoonaa euroa. Liikelylijäämä oli 85 000 euroa.

Tilakeskus toimi 31.12.2015 asti ns. kirjanpidollisena taseyksikkönä. Toiminnasta teki edelleen haasteellisen kiinteistöjen sisäilmaongelmat ja niiden korjaamiset. Talousarvion investointiosan lisämäärärahoja aiheutui pääosin Anttolan koulun saneerauksesta. Investointimäärärahat ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,2 miljoonaa euroa. Investoinnit olivat 5,45 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Tilakeskuksen liikevaihto, muut tuotot, avustukset ja valmistus omaan käyttöön (yhteensä) ylittivät noin 1,1 miljoonaa euroa talousarvion. Toimintakulut alittivat talousarvion 0,6 miljoonaa euroa. Liikelylijäämä ylitti talousarvion 1,7 miljoonalla eurolla ollen 9,5 miljoonaa euroa. Tilikauden ylijäämä ylitti talousarvion 2 miljoonaa euroa.

Talousarvion toteutuminen

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (Kuntalaki 410/2015 §110). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi se, onko menot rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla vai lisäksi muulla rahoituksella. Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin kassavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Kunnan toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa on valtuusto asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina. Käyttötalouden määrärahat sitovat toimielimiä valtuustoon nähden lautakuntatasolla.

Toimintatuotoissa alkuperäisen talousarvion ylitykset olivat kokonaisuutena 1,3 miljoonaa euroa. Seudullisen sosiaali- ja terveystoimen ylitykset olivat 3,6 miljoonaa euroa, teknisen toimen ylitys 0,8 miljoonaa euroa, sivistystoimen ylitys 0,4 miljoonaa euroa. Keskushallinto alitti alkuperäisen talousarvion toimintatuotot 3,6 miljoonalla eurolla; määrärahojen muutoksen jälkeenkin keskushallinto alitti talousarvion 1 miljoonalla eurolla. Maaseutulautakunnan toimintatuotot alittuivat 0,8 miljoonaa euroa. Liikelaitoksista Otavan opiston liikevaihto alitti 0,1 miljoonaa euroa talousarvion ja Vesiliikelaitoksen liikevaihto ylitti talousarvion 0,3 miljoonaa euroa sekä taseyksiköistä Tilakeskuksen liikevaihto ylittyi 1,1 miljoonaa euroa ja Etelä-Savon pelastuslaitoksen liikevaihto alitti alkuperäisen talousarvion 0,6 miljoonaa euroa.

Toimintamenoissa alkuperäinen talousarvio ylittyi 14,9 miljoonaa euroa. Lisämäärärahoja myönnettiin 10,8 miljoonaa euroa, jonka jälkeen muutettu talousarvio ylittyi vielä 4,1 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveystoimen menot ylittyivät alkuperäisestä talousarviosta 15,2 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunnalle myönnettiin lisämäärärahaa 10,4 miljoonaa euroa, mutta tämäkään ei riittänyt kattamaan kasvaneita menoja, vaan talousarvion ylitystä syntyi lisämäärärahojen jälkeenkin 4,8 miljoonaa euroa. Sivistystoimi alitti alkuperäisen talousarvion toimintamenot yhteensä 0,1 miljoonalla eurolla. Teknisen toimen toimintakulut toteutuivat kokonaisuutena muuten hyvin alkuperäisen talousarvion mukaisesti, mutta Kirkonvarkauden asunomessualueen maanparannustöiden siirto investointibudjetista käyttötalouden kuluihin aiheutti noin 2 miljoonan euron ylityksen. Keskushallinnossa jäi 1,6 miljoonaa euroa käyttämättä. Maaseutulautakunnan menot alittuivat 0,9 miljoonaa euroa. Liikelaitoksista Mikkelin vesiliikelaitoksen liiketoiminnan kulut alittuivat 0,7 miljoonaa euroa ja Otavan opiston menot alittuivat 0,3 miljoonaa euroa sekä taseyksiköistä Tilakeskuksessa menot alittuivat 0,8 miljoonaa euroa. Etelä-Savon pelastuslaitoksella menot alittuivat 0,8 miljoonaa euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Henkilöstömenot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1,7 miljoonaa euroa. Kaupungin johdon ja hallinnon henkilöstössä tapahtui muutoksia ja vakansseja oli täyttämättöminä vuoden aikana, millä oli henkilöstökuluja vähentävä vaikutus.

Kaupungin palvelujen ostot ylittivät alkuperäisen talousarvion 12,8 miljoonaa euroa, josta sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunnan osuus 12,2 miljoonaa euroa. Erityisesti ylittyivät sairaanhoitopiirin palveluiden ostot 6,8 miljoonaa euroa. Vammais- ja vanhuspalveluissa palvelujen oston ylitys oli 2,9 miljoonaa euroa, sosiaalipalveluissa asiakaspalveluiden ostot ylittyivät 1,6 miljoonaa euroa ja lastensuojelussa 1,1 miljoonaa euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden. Lisämäärärahaa palvelujen ostoissa haettiin kaupungille 8,7 miljoonaa euroa, mutta ylitystä syntyi 4,1 miljoonaa euroa lisämäärärahasta huolimatta.

Verotulot ylittivät talousarvion 2,9 miljoonaa euroa eli 1,5 %. Valtionosuudet ylittivät talousarvion 1,9 miljoonaa euroa eli 1,9 %. Verotulot olivat 199,3 miljoonaa euroa ja valtionosuudet 103,6 miljoonaa euroa.

Verotulojen talousarvion ylityksestä 1,6 miljoonaa euroa kertyi kunnallisverosta. Yhteisöverot ylittivät talousarvion 1,5 miljoonaa euroa. Kiinteistöverot alittivat talousarvion 0,2 miljoonaa euroa.

Suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten menot kirjataan kohtaan muut rahoituskulut. Kokonaisuutena korkomenot ja muut rahoituskulut, johon sisältyvät lainojen korkokulut ja lainasuojausten muut rahoitusmenot, toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Suunnitelman mukaiset poistot alittivat talousarvion 0,9 miljoonaa euroa ja olivat 18,3 miljoonaa euroa. Poistot tehdään kuntaliiton suositusten mukaisesti. Tilinpäätöksen alijäämä oli -6,7 miljoonaa euroa, kun talousarviossa tavoiteltiin nollatulosta.

Talousarvion toteutuminen

(1000 euroina)

(kaupunki, taseyksiköt ja liikelaitokset)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli
Toimintatuotot	150 813	-1 922	148 890	152 126	3 235
Myyntituotot	75 922	221	76 144	78 170	2 026
Maksutuotot	19 559		19 559	20 309	750
Tuet ja avustukset	14 414	457	14 871	14 641	-230
Muut toimintatulot	40 917	-2 600	38 317	39 006	689
Valmistus omaan käyttöön	633		633	677	44
Toimintamenot	434 019	10 838	444 856	447 709	2 852
Henkilöstömenot	154 953	316	155 270	153 256	-2 014
Palvelujen ostot	194 101	8 659	202 759	206 865	4 105
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	20 054	19	20 074	19 589	-484
Avustukset muille	26 836	1 646	28 482	29 380	-898
<i>Avustukset liikelaitoksille</i>	5 119		5 119	5 020	-99
Muut toimintamenot	32 955	197	33 152	33 599	446
Toimintakate	-282 573	-12 760	-295 333	-294 906	427
Verotulot	196 410		196 410	199 303	2 893
Valtionosuudet	101 715		101 715	103 615	1 900
Rahoitustulot ja -menot	3 500		3 500	3 609	109
Korkotulot	2 600		2 600	1 953	-647
Muut rahoitustulot muilta	9 550		9 550	5 093	-4 457
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta</i>	500		500	500	
<i>Korvaus peruspääomasta muilta taseyks.</i>	4 880		4 880	4 750	-130
Korkomenot	1 700		1 700	893	-807
Muut rahoitusmenot	6 950		6 950	7 794	844
Vuosikate	19 052	-12 760	6 291	11 620	5 329
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	19 200		19 200	18 292	-908
Tilikauden tulos	-147	-12 760	-12 909	-6 672	6 237
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	90		90	42	-48
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-58	-12 760	-12 817	-6 715	6 102

Verotulojen erittely

(1000 euroina)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	196 410 000		196 410 000	199 302 923	2 892 923
Kunnan tulovero	167 355 000		167 355 000	168 949 039	1 594 039
Osuus yhteisöveron tuotosta	10 823 000		10 823 000	12 366 442	1 543 442
Kiinteistövero	18 232 000		18 232 000	17 987 442	-244 558

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj.€	Muutos
2011	19,50	814	4,70 %
2012	19,50	839	3,07 %
2013	19,75	864	2,97 %
2014	20,00	881	1,96 %
2015	20,00	tietoa ei vielä saatavilla	

Kiinteistöveroprosentit

	2011	2012	2013	2014	2015
Yleinen kiinteistövero%	1,00	1,00	1,00	1,20	1,20
Vakituinen asuinrakennus	0,42	0,42	0,50	0,55	0,55
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	0,90	0,90	1,10	1,10	1,10
Yleishyödyllinen yhteisö	-	-	-	-	-
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50

Valtionosuuksien toteutuminen

(1000 euroina)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	101 715		101 715	103 615	1 900
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus	105 647		105 647	105 781	135
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus				17 820	17 820
Opetus- ja sivistystoimen muut valtionosuudet	-3 932		-3 932	-2 166	1 765

Liikelaitosten ja taseyksiköiden vaikutus tulokseen

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnan tulee esittää laskelmat, josta käy ilmi liikelaitosten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen. Laskelmien tarkoituksena on osoittaa miten liikelaitostamisesta johtuen talousarvion toteutumavertailu ja tilinpäätöksen laskelmat poikkeavat toisistaan. Kunnan talousarviossa ja toteutumisvertailussa liikelaitosta käsitellään ulkoisena talousyksikkönä, kun taas tilinpäätöksessä liikelaitos on osa kunnan taloutta.

Mikkelin kaupungin kahden liikelaitoksen (Mikkelin Vesiliikelaitos ja Otavan Opiston liikelaitos) sekä kahden taseyksikön (Etelä-Savon pelastuslaitos ja Tilakeskus) vaikutus on esitetty taulukossa ”Liikelaitoksen vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostamiseen”. Näiden yksiköiden vaikutus kaupungin toiminnan rahoituksen esitetään ”Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen laskelmassa”. Etelä-Savon pelastuslaitos ja Tilakeskus ovat laskennallisesti eriytettyjä taseyksiköitä, joiden käsittelytapa vastaa liikelaitosten käsittelyä.

Laskelma liikelaitosten vaikutuksesta kaupungin tuloksen muodostamiseen kokoa yhteen talousarvion tuloslaskelman toteutumavertailun, liikelaitosten tuloslaskelmat ja kaupungin tilinpäätöksen tuloslaskelman. Liikelaitosten vaikutus on esitetty laskelmassa niin sanotun peruskaupungin eli kaupungin ilman liikelaitoksia sekä liikelaitosten eliminoidujen lukujen avulla. Eliminoidut luvut on esitetty Kunta ulkoinen eliminointi ja liikelaitosten tulos eliminoitu (ei sisällä sisäisiä eriä) olevissa sarakkeissa. Sisäisillä erillä tarkoitetaan kaikkien kaupungin yksiköiden välisiä myynti- ja ostopahtumia sekä niistä aiheutuvia yksiköiden tuloja ja menoja, jotka ovat mukana talousarvion toteutumaluvuissa.

Etelä-Savon Työterveys Liikelaitos jatkoi toimintaansa osakeyhtiönä 1.1.2015 alkaen. Tämä vähensi kaupungin toimintatuottoja vuonna 2015, jotka olivat noin 5,8 miljoonaa euroa vuonna 2014. Vastaavasti toimintakuluja väheni työterveystoiminnan siirtymisessä yhtiöön. Etelä-Savon Työterveys Oy:n ensimmäinen toimintavuosi yhtiönä toteutui toiminnallisesti ja taloudellisesti hyvin.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden toimintatuotot olivat 33,2 prosenttia koko kaupungin toimintatuotoista. Liikelaitosten ja taseyksiköiden toimintatuotoista 96,4 prosenttia on myyntituottoja. Liikelaitosten ja taseyksiköiden myyntituotot olivat 52,6 prosenttia koko kaupungin myyntituotoista.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden osuus kaupungin toimintakuluista oli 9,2 prosenttia. Henkilöstökulut olivat 53,5 prosenttia liikelaitosten ja taseyksiköiden toimintakuluista. Liikelaitosten ja taseyksiköiden henkilöstökulut olivat 12,5 prosenttia koko kaupungin henkilöstökuluista. Palveluiden ostot olivat 12,2 prosenttia liikelaitosten ja taseyksiköiden toimintakuluista. Liikelaitosten ja taseyksiköiden palveluiden ostot olivat 2,5 prosenttia koko kaupungin palveluiden ostosta.

Verotulot ja valtionosuudet kirjataan kaupungin yhteisiin eriin, jotka raportoidaan peruskaupungin luvuissa. Rahoitustuotot ja -kulut ovat pääasiassa kaupungin yhteisten erien tuottoja ja kuluja. Liikelaitoksilla on käytössä kaupungin konsernitili, josta ne maksavat korkoa tai saavat konsernitilin talletuksille korkotuloja. Liikelaitoksista vain Mikkelin Vesiliikelaitos maksaa korvausta peruspääomasta, jonka kaupunki on sijoittanut liikelaitokseen. Peruspääomaa on sijoitettu Mikkelin Vesiliikelaitokselle ja peruspääomakorvaus on 500.000 euroa/vuosi. Taseyksiköistä Tilakeskus maksaa peruspääoman korvausta ja vuoden 2015 osalta korvauksen suuruudeksi määriteltiin 3,6 prosenttia eli korvaus oli 4,75 milj. euroa.

Suunnitelman mukaisista poistoista liikelaitosten/ taseyksiköiden osuus on 11 milj. euroa eli 60,6 prosenttia. Tilakeskuksen poistojen osuus on 7,5 milj. euroa eli 41,3 prosenttia ja Mikkelin Vesiliikelaitoksen poistojen osuus on 2,8 milj. euroa eli 15,5 prosenttia koko kaupungin poistoista.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen

1000 euroina

	Sitovuustarkastelu		Kokonaistarkastelu
	Talousarvion toteutuminen		
	Kunta eliminoitu	Liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä eliminoitu	Kokonaistarkastelu kunta ulkoinen eliminoitu
Toimintatuotot			
Myyntituotot	26 886	29 838	56 723
Maksutuotot	20 071	0	20 071
Tuet ja avustukset	9 052	562	9 614
Muut toimintatuotot	6 302	562	6 864
Valmistus omaan käyttöön	248	430	677
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-134 070	-19 186	-153 256
Palvelujen ostot	-174 751	-4 393	-179 144
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 357	-7 900	-19 257
Avustukset	-29 019	0	-29 019
Muut toimintakulut	-3 773	-4 407	-8 180
Toimintakate	-290 411	-4 495	-294 907
Verotulot	199 303	0	199 303
Valtionosuudet	103 615	0	103 615
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotuotot	1 861	0	1 861
Muut rahoitustuotot	5 082	8	5 090
Korkokulut	-801	0	-801
Muut rahoituskulut	-2 503	-38	-2 541
Vuosikate	16 146	-4 526	11 620
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 153	-11 007	-18 160
Arvonalentumiset, muut	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden tulos	8 993	-15 533	-6 540

Investointien toteutuminen

Koko kaupungin nettoinvestointien toteutuma oli 24,0 milj. euroa. Alkuperäinen talousarvion nettoinvestointi oli 19,7 milj. euroa.

Investoinnit jakaantuivat seuraavasti:

Investoinnit 2015 (1 000 €)	TULOT	MENOT	NETTO
PERUSKAUPUNKI	816	12 538	-11 722
· Muut pitkävaikutteiset menot	49	841	-792
· Uusinvestoinnit	106	5 190	-5 084
· Peruskorjaus-/korvausinvestoinnit	82	3 236	-3 154
· Koneet ja kalusto	8	1 057	-1 049
· Maa- ja vesialueet	358	19	339
· Rakennukset	82	0	82
· Osakkeet, osuudet	129	2 195	-2 066
VESILIIKELAITOS	91	6 253	-6 162
OTAVAN OPISTO	0	14	-14
TILAKESKUS	117	5 451	-5 334
· Uusinvestoinnit	0	35	-35
· Peruskorjaus-/korvausinvestoinnit	100	5 416	-5 316
· MYYNNIT	17	0	17
E-S PELASTUSLAITOS	115	892	-777
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	1 138	25 148	-24 009

Lisämäärärahat vuoden aikana hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa seuraavasti:

Menot

- Kyytineuvon ohjelmistoon 88 000 euroa (kv 23.3.2015 §33)
- Kokouspäätteet valtuutetuille 19 000 euroa (kv 28.4.2015 §44)
- Osakkeiden hankinta (Porrassalmen Kehitys Oy) 24 000 euroa (kv 15.6.2015 §64)
- KuntaERP toiminnanohjausjärjestelmään 330 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Osakkeiden hankinta (Etelä-Savon Työterveys Oy:n osakkeiden merkintä) 2 171 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Kirjaston ohjausjärjestelmän muutos -60 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Anttolan koulun saneeraus, lisämääräraha 215 000 euroa (ylitystarve yhteensä 530 000 euroa) (kv 7.12.2015 §112)

Muut menolyytykset katettiin määrärahasiirroin.

Tulot

- Maanmyyntitulot -2 000 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Raviradan alueen (kadut) tulot -100 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Lentoaseman tulot -53 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Anttolan lähiliikuntapaikka, avustus 22 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Sotakoulun rakennusperintöavustus 4 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Urpolan kentän huoltorakennus, avustus 5 000 euroa (kv 7.12.2015 §112)
- Omaisuuden myynnit (Tilakeskus) -2 900 000 (kv 7.12.2015 §112)

Kuntaliitosinvestoinnit 2015

Kuntaliitosinvestoinneista tehdään erillinen selvitys kolmen vuoden ajalta. 2015 investointeja tehtiin yhteensä 4,3 milj. euroa, joista Ristii-
nan alueella 3,8 milj. euroa ja Suomenniemen alueella 0,5 milj. euroa.

Maa- ja vesialueet

Investointeihin budjetoidut maanparannustyöt Kirkonvarkauden alueella sekä rakennusten purkukustannukset on uusien kirjanpitolukinto-
jen mukaan kirjattu käyttötalouden menoksi, koska em. kohteilla ei ole oleellista vaikutusta tonttien myyntiarvoon. Poikkeama budjetoituun
määrärahaan 2,65 milj. euroa.

Rakennusten myyntitulot

Peruskaupungin puolelle oli budjetoitu myyntivoittoa 300 000 euroa, toteutuma 82 000 euroa. Tilakeskuksen omaisuuden myyntituloihin
oli budjetoitu 2,95 milj. euroa, mikä sisälsi konsernin sisäiset myynnit. Rakennusten myyntitulot tilakeskuksen puolella jäivät lähes kokonaan
toteutumatta, koska myynnit konsernin sisällä eivät edenneet neuvotteluvaiheesta päätöksentekoon (toteutuma 0,17 milj. euroa).

Kunnallistekniikan investointien toteutuminen 2015

Kaupunkiympäristössä korjausvelkaa pienennettiin viimeistelemällä uusia alueita ja saneeraamalla vanhoja alueita. Uuden korjausvelan

kasvua ehkäistiin oikea-aikaisella hoidolla ja kunnossapidolla.

Poimintoja kunnallistekniikan investointikohteista vuonna 2015:

- Yhteishankkeista merkittävin oli VT5 -hanke ja siihen liittyvä liitännäishankkeet. Rinnekadun kevyen liikenteen turvallisuutta parannettiin uusimalla Selännekadun silta, Urpolankaari, ja eriyttämällä autoliikenne valtatie varteen sekä rakentamalla oma alue koululaisten saattoliikenteelle. Valtaosa melusuojuuksista saatiin myös valmiiksi. Valtatiehankkeen yhteydessä on tehty suuri hulevesien uudelleenjärjestely, jossa Nuijamiehen kaupunginosasta ohjattiin kaupungin hulevedet altaiden kautta Saimaaseen. Toimenpiteellä vähennettiin Kaihunlahden kuormitusta ja suojattiin vesilaitoksen pohjaveden ottoa. VT5:n luiskiin tehtiin myös pohjavesisuojuuksia.
- Ristiinassa Sepäntien ja Tiitus-Matintien, Otto von Fieandtintien, Linnantien, Linnaniementien ja Kitereentien peruskorjaukset sekä Kissalammentien päällysteen korjaus.
- Satamaan rakennettiin uusi leikkipuisto.
- Lampeinuisto peruskorjattiin.
- Suomenniemellä rakennettiin kevyenliikenteen väylä ja koulun pihalla tehtiin peruskorjauksen vaiheet 2- 3.
- Haukivuorella tehtiin saneeraustöitä torialueella.
- Katuviheralueita viimeisteltiin Itäharjussa ja Tuukkasen alueella.
- Kantakaupungin alueella rakennettiin kevytväyliä Polttimokadulla, Päämajankadulla, Issuntielle ja Liuskekadulla.
- Itäharjun asuntoaluetta, Ylännietietä ja Kaskirauniontietä viimeisteltiin.
- Kirkonvarkauden asuntoalueen katujen rakennusurakat aloitettiin.
- Lentoasemalla saneerattiin rullaustie.
- Otavan ja Haukivuoren satamissa rakennettiin sähköistystä.
- Urheilupuistoon rakennettiin monitoimikaukalo.

Tilakeskuksen talonrakennusinvestoinnit

Merkittävimmät talonrakennusinvestointikohteet vuonna 2015 olivat:

- Päämajakoulu (entisen Yhteiskoulun muutostyöt),
- Anttolan yhtenäiskoulun korjaus ja muutostyöt,
- Anttola-talon muutostyöt koulun tarpeisiin,
- Vanhalan koulun peruskorjaus ja uudisrakennus,
- Ristiinan koulukeskuksen peruskorjaus,
- Otavan opiston ruokalan ja asuntojen korjaus,
- Kaupungintalon pintakorjaus (julkisivujen maalaus),
- Kyyhkylän lämmönjakokeskuksen uusinta,
- Urheilupuiston saneeraus (huoltotilat, katsomo),
- Anttolan lähiliikuntapaikka (liikettä Anttolaan-hanke),
- Energiataloudellisen Kets-sopimusten mukaiset investoinnit, useita kohteita.

Lisämäärärahaa haettiin 215 000 euroa Anttolan yhtenäiskoulun korjauksiin. Lisäksi investointiohjelman sisällä tehtiin sisäisiä määrärahasiirtoja Anttolan yhtenäiskoululle 315 000 euroa. Investointien määrärahojen ylityksiä tuli myös

- 2015 talousarvio Anttola-talon muutostyöt koulun tarpeisiin 70 000 euroa, menot 247 374 euroa, ylitys 177 374 euroa,
- 2015 talousarvio Vanhalan koulun peruskorjaus 500 000 euroa, menot 714 055 euroa, ylitys 214 055 euroa,
- 2015 talousarvio Päämajakoulu (entisen Yhteiskoulun muutostyöt) 1 950 000 euroa, menot 2 037 598 euroa, ylitys 87 598 euroa.

Vanhalan koulun peruskorjaus ja Päämajakoulun muutostyöt jatkuvat vuonna 2016 ja useammalle eri vuodelle jaksottuvien hankkeiden määrärahojen jakautuminen vuosittain on talousarviovaiheessa vaikeasti ennustettavissa. Vanhalan koulun KVR-urakka lisärakennuksen osalta valmistuu noin kaksi kuukautta etujassa, joten myös laskutukset ovat etupainotteisia. Investointien määrärahaylitykset pystyttiin kattamaan kuitenkin muista talonrakennusinvestointimäärärahoista.

Lisäksi rakennettiin yhteistyössä Mikalo Oy:n kanssa (Naisvuoren päiväkotito) keskusta-alueen uusi päiväkotito. Kohde valmistui joulukuussa 2015.

Investointien toteutuminen

(1000 euroina)

s=sitovuustaso

	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Kustannus- arviosta käytetty 31.12.
--	---	-----------------------	-----------------------------	---------------------------	-------------------------------------	-----------	----------------------------------	---

KAUPUNKI**Muut pitkävaikutteiset menot**

Menot Talouden toimintaohj.jär. KuntaErp	s	889	300	330	630	771	141	
Tulot Talouden toimintaohj.jär. KuntaErp						49	49	
Kyytineuvon ohjelmisto				88	88	70	-18	

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueiden myynti*	s		2 510	-2000	510	358	-152	
Maa- ja vesialueiden hankinta	s		100		100	19	-81	
Maankaatopaikan kunnostus (Kirkonvarkaus)			2 400		2 400		-2400	
Maanjalostus (rakennusten purkamiset)	s		250		250		-250	

*sis. Myyntivoiton 343.981 euroa

2160 160 339

Rakennukset

Rakennusten myynnit (myyntivoitot)	s		300		300	82	-218	
------------------------------------	---	--	-----	--	-----	----	------	--

*sis. myyntien rakennusten myyntivoitot 82.356 euroa

300 300 82 -218

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut/menot			600	0	600	1 143	543	
Kadut (pien- ja rivitalotonttien luovutus)			500	-150	350		-350	
Raviradan alue/menot	2 000	2 084	500	-145	355	298	-57	2 382
Raviradan alue/tulot	400	475	100	-100				475
VT5 rakentaminen	5 100	68	2 200	100	2 300	2 304	4	2 372
Kirkonvarkauden as.alue rakentaminen			1 600	100	1 700	1 670	-30	
Ristiinan kadut (kohdentamaton (klr))			200	-100	100	81	-19	
Sepäntie ja Tiitus-Matintie (klr)			90	45	135	121	-14	
Kitereentien peruskorjaus (klr)			250		250	211	-39	
Linnantie-Linnaniementie (klr)			500	150	650	640	-10	
Otto von Fieandtintie (klr)			200	0	200	185	-15	
Kissalammentie/Vanha Suurlahdentie (klr)			100	0	100	77	-23	
Suomenniemen keskusta/kevyen liik.väylä (klr)			500		500	352	-148	
Katuvalojen investoinnit ja saneeraukset			150	50	200	156	-44	
Puistot ja leikkipaikat			400		400	517	117	
Sataman teemapuisto/tulot						20	20	
Graanin rantaväylä/tulot						86	86	
Kaihun ja Kenkäveron matkailualueen kehitt.			150	-70	80	0	-80	0
Savilahden ruoppaukset		300	300		300	252	-48	252
Satamien kunnostukset			30		30	34	4	
Uimarantojen kunnostukset			40		40	14	-26	
Lentoasema/tulot			135	-53	82	82		
Lentoasema/menot			250		250	114	-136	
Luovutettavien tonttien kunnostus			26		26	0	-26	
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus			125		125	144	19	
Korvaavat kentät (Laajalampi, Pankalampi)			100	20	120	114	-6	
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä								
Menot	s		8 811	0	8 811	8 426	-385	
Tulot	s		235	-153	82	188	106	
Netto			8 576		8 729	8 237	-492	

Koneet ja kalusto

Keskushallinto/Ruoka- ja puhtausp.	s		30		30	28	-2	
Keskushallinto/Kokouspäätteet	s			19	19	19		
Sosiaali- ja terveystoimi	s		400		400	316	-85	
Sivistystoimi	s		800	-60	740	694	-46	
Yhteensä								

Menot			1 230	-41	1 189	1 057	-131	
Tulot*						8	8	

*kaluston myyntivoitto 8.742 euroa

Osakkeet ja osuudet

Tulot						129	129	
Koy ja asunto-osakkeiden myynti *						129	129	

*) sis. Myyntivoiton 128.712 euroa

Menot

Etelä-Savon Työterveys Oy:n osakkeet				2 171	2 171	2 171		
Muut osakkeet				24	24	24		
Menot	s			2195	2195	2195		
Tulot	s					129	129	
Netto				-2195	-2195	2066	-129	

* rahoitusvastikkeet

	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Kustannus- arviosta käytetty 31.12.
KAUPUNGIN INVESTOINNIT yhteensä								
Menot	s		13 091	2 572	15 663	12 538	-3 125	
Tulot	s		3 045	-2 153	892	816	-76	
Netto			10 046	4 725	14 771	11 722	-3 048	
LIIKELAITOKSET								
Vesilaitos								
Menot	s		6 600		6 600	6 253	-347	
Tulot*	s					91	91	
Netto			6 600		6 600	6 162	-256	
*sis.kaluston myyntivoiton 3.500 euroa								
Otavan opisto								
Menot	s		15		15	14	-1	
TASEYKSIKÖT								
Etelä-Savon pelastuslaitos								
Menot	s		1 784		1 784	892	-892	
Tulot*	s		900		900	115	-786	
Netto			884		884	777	-107	
* sis.myyntivoitot 32.000 euroa								
Tilakeskus								
RAKENNUKSET								
Uudisrakenn./Menot	s		50	-10	40	35	-5	
Peruskorjaukset								
Menot			5 195	225	5 420	5 416	-4	
Tulot			140	-34	106	100	-6	
Netto	s		5 055	259	5 314	5 316	2	
Käyttöomaisuuden myynnit								
Omaisuuuden myynnit	s		2 950	-2 900	50	17	-33	
Myynnit yhteensä			2 950	-2 900	50	17	-33	
* sis.myyntivoitot 17.000 euroa								
TILAKESKUKSEN INVESTOINNIT yhteensä								
Menot			5 245	215	5 460	5 451	-9	
Tulot			3 090	-2 934	156	117	-39	
Netto			2 155	3 149	5 304	5 334	30	
INVESTOINNIT kaikki yhteensä								
Menot			26 735	2 787	29 522	25 148	-4 374	
Tulot			7 035	-5 087	1 948	1 138	-810	
Netto			19 700	7 874	27 574	24 009	-3 565	

Rahoitusosan toteutuminen

Kaupunki, taseyksiköt ja liikelaitokset sisäisin erin

(1000 euroa)

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Toiminta ja investoinnit

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	19 052	19 052	11 620	-7 432
Tulorahoituksen korjauserät	-3 000	-3 000	-695	2 305

Investointien rahavirta

Investointimenot	-26 735	-26 735	-25 149	1 586
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 275	1 275	509	-766
Pv vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 760	5 760	631	-5 130
Investointien rahavirta yhteensä	-19 700	-19 700	-24 010	-4 310

Toiminnan ja investoinnit , netto

	-3 648	-3 648	-13 085	-9 437
--	--------	--------	---------	--------

Rahoitustoiminta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset muille			-23	-23
Antolainasaamisten vähennykset muilta	2 500	2 500	668	-1 832

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 000	25 000		-25 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-23 500	-23 500	-12 027	11 474
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 780	1 780	28 123	26 343
Oman pääoman muutokset			2 171	2 171
Muut maksuvalmiuden muutokset	150	150	-610	-760
Rahoituksen rahavirta	5 930	0	18 303	12 373
Rahavarojen muutos	2 282	0	5 218	2 936

Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Kaupunki ja taseyksiköt: Tilakeskus, Etelä-Savon pelastus

		Määrärahat			Tuloarviot			Määrärahat			Tuloarviot		
	Sito- vuus	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) alle (-) yli	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Määrärahat ylitys	Tuloarviot alitus
KÄYTTÖTALOUSOSA													
	B	96		96	98	-2	88		88	93	5	2	
	B	105		105	88	17							
	B	227		227	249	-22						22	
		45 447		45 447	43 441		23 724	-2 600	21 124	20 361			
	B	32 574		32 574	30 947	1 628	11 006	-2 600	8 406	7 423	-983		983
	N	12 873		12 873	12 495	379	12 718		12 718	12 938	220		
	B	1 848		1 848	1 832	16	643		643	753	110		
	B	383		383	318	65	98		98	84	-14		14
		212 066	10 401	222 467	227 284	-4 817	38 984	678	39 662	42 554	2 892		
	N	138 676	4351	143 027	147 045	-4 018	38 984	678	39 662	42 554	2 892	1126	
	B	73 390	6050	79 440	80 239	-799						799	
		104 948	118	105 066	105 169	-103	7 588	0	7 588	8 017	429		
	B	88 267	-93	88 175	88 161	14	5 245		5 245	5 680	435		
	B	16 681	210	16 891	17 008	-117	2 343	0	2 343	2 337	-6	117	6
	B	14 937	319	15 256	17 268	-2 012	6 029		6 029	6 789	760	2 012	
	B	8 425		8 425	7 491	934	5 959		5 959	5 191	-768		768
	B	1 255		1 255	1 047	208	1 482		1 482	1 378	-104		104
		Kaupunki yhteensä											
	B	376 864	10 838	387 701	391 789	-4 088	71 877	-1 922	69 955	72 282	2 328		
	B												
	N	12 873		12 873	12 495	379	12 718		12 718	12 938	220		
	N	389 737					84 595						
		Taseyksiköt 2)											
	N	16 701		16 701	16 091	610	17 573		17 573	17 004	-569		
	N	16 550		16 550	15 754	796	31 700		31 700	32 769	1 069		
		Käyttötalous kaikki yhteensä											
	B	376 864	10 838	387 701	391 789	-4 088	71 877	-1 922	69 955	72 282	2 328		
	B												

	Sito- vuus	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) alle (-) yli	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Määrärahat ylitys	Tuloarviot alitus
Määrärahat	N	46 124		46 124	44 340	1 784	61 991		61 991	62 712	721		
Tuloarviot	N												
TULOSLASKELMAOSA													
Verotulot	B						196 410		196 410	199 303	2 893		
Valtionosuudet	B						101 715		101 715	103 615	1 900		
Rahoitustuotot/-kulut yht: 3)	N	8 149	0	8 149	8 146	3	12 137		12 137	12 289	152		
Korkotulot							2 587		2 587	1 951	-636		
Muut rahoitustulot							9 550		9 550	10 338	788		
Korkomenot		1 699		1 699	892	808							
Muut rahoitusmenot		6 450		6 450	7 255	-805							
Tuloslaskelmaosa yhteensä		8 149		8 149	8 146	3	310 262	0	310 262	315 207	4 945		
INVESTOINTIOSA													
KAUPUNKI													
AINEETOMAT HYÖDYKKEET													
Kyytineuvo	B		88	88	70	18							
Talouden toimintaohj. Järj. KuntaErp	B	300	330	630	771	-141				49	49	141	
MAA- JA VESIALUEET													
Maa- ja vesialueiden osto	B	100		100	19	81							
Maanjalostus	B	250		250	0	250							
Maankaatopaikan kunnostus (Kirkonvarkaus)	B	2 400		2 400	0	2 400							
Maa- ja vesialueiden myynti	B						2 510	-2 000	510	358	-152		152
RAKENNUKSET													
Rakennusten myynnit (tulot)	B						300		300	82	-218		218
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	B	8 811		8 811	8 426	385	235	-153	82	188	106		
IRTAIMISTON INVESTOINNIT													
Keskushallinto/Kokouspäätteet	B		19	19	19								
Ruoka- ja puhtauspalveluiden kalusto	B	30		30	28	2							
Sosiaali- ja terveystoimi	B	400		400	316	84							
Sivistystoimi	B	800	-60	740	694	46				8	8		
OSAKKEET JA OSUUDET													
Osakkeet ja osuudet	B	13 091	2 195	2 195	2 195	0	3 045	-2 153	892	129	-78	24	
<i>Kaupungin investoinnit yhteensä</i>			2 572	15 663	12 538	3 126							
TASEYKSIKÖ													
Etelä-Savon pelastuslaitos	B	1 784		1 784	892	892	900		900	115	-785		785
Tilakeskus: peruskorjaukset	N	5 195	225	5 420	5 416	4	140	-34	106	100	-6	2	
muut rak. investoinnit (sis.om. myynnin)	B	50	-10	40	35	5	2950	-2900	50	17	-33		33

	Sito- vuus	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) alle (-) yli	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Määrärahat ylitys	Tuloarviot alitus
Investoinnit kaikki yhteensä													
Määrärahat		20 120	2 787	22 907	18 881	4 026	7 035	-5 087	1 948	1 046			
Tuloarviot							-3 000	2 600	-400	-692	-292		
<i>Tulorahoituksen korjaukset, josta</i>													
RAHOITUSOSA					7	-7	2500		2500	668	-1 832		
Antolainauksen muutokset	B						25 000		25 000		-25 000		
Antolainasaamisten lisäys	B						1 780		1 780	27 640	25 860		
Antolainasaamisten vähennys	B	23 500		23 500	12 027	11 474				2 171	2 171		
Lainakannan muutokset	B												
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B												
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B												
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N												
Oman pääoman muutokset					628	-628							
Muut maksuvalmiuden muutokset		2 687		2 687	5 218	-2 531							
Valkutus maksuvalmiuteen							18 034		18 034		-18 034		
YHTEENSÄ		477 444	13 625	491 069	481 035	10 034	477 444	13 625	491 069	481 035	-10 034		

Sitovuus B = brutto, N= netto

1) Sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunnan sitovuus Mikkelin sos.-ja terveystoimen tuotantolautakunnan osalta nettositovuus, ylitys 1,126 milj ja Erikoissairaanhoidon osalta bruttositovuus, menojen ylitys 0,799 milj, euroa

2) taseyksiköt ilman polstoja, taseyksiköiden sitovuustaso on liikeylijäämä, joten niiden osalta taulukkoon ei ole merkitty ylityksiä/alituksia

3) tuloslaskelmaosassa sitovuustasona rahoitustuotot/-kulut netto

4) käyttötalouteen kirjatut myyntivoitot/-tappiot, jotka esitetään myös investointien toteutumisissa

MIKKELIN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma

Ulkoinen eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014	
Toimintatuotot			
Myyntituotot	56 723 065,44	57 801 430,99	
Maksutuotot	20 071 104,28	21 241 998,23	
Tuet ja avustukset	9 614 472,44	9 877 804,61	
Muut toimintatuotot	<u>6 863 683,79</u>	<u>11 759 927,61</u>	100 681 161,44
Valmistus omaan käyttöön	677 185,99		527 184,00
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-118 394 701,90	-120 154 070,62	
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-29 972 293,12	-29 959 925,96	
Muut henkilösivukulut	-6 641 408,54	-6 395 890,36	
Henkilöstökorvaukset	<u>1 752 592,39</u>	<u>1 439 454,03</u>	-155 070 432,91
Palvelujen ostot	-179 143 990,79	-171 823 978,91	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 256 621,13	-18 869 517,73	
Avustukset	-29 019 200,11	-27 226 154,30	
Muut toimintakulut	<u>-8 180 418,07</u>	<u>-9 330 014,52</u>	-227 249 665,46
Toimintakate	-294 906 529,33		-281 111 752,93
Verotulot	199 302 922,95		196 289 468,78
Valtionosuudet	103 614 955,00		100 415 909,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	1 860 575,46	1 950 933,32	
Muut rahoitustuotot	5 089 657,26	9 430 094,72	
Korkokulut	-800 778,02	-1 263 599,11	
Muut rahoituskulut	<u>-2 540 660,02</u>	<u>-2 209 828,26</u>	7 907 600,67
Vuosikate	11 620 143,30		23 501 225,52
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 160 438,88	-19 785 808,82	
Arvonalentumiset	<u>0,00</u>	<u>-18 160 438,88</u>	-19 785 808,82
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	0,00
Tilikauden tulos	-6 540 295,58		3 715 416,70
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-42 818,95		18 518,96
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			50 000,00
Tilikauden ylijäämä (+) alijäämä (-)	-6 583 114,53		3 783 935,66

Rahoituslaskelma

Ulkoinen eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä

	2015	2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	11 620 143,30	23 501 225,52
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-695 163,32	-4 935 947,66
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-25 149 390,31	-25 951 785,56
Rahoitusosuudet investointimenoihin	509 328,97	983 391,25
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	630 558,74	7 018 409,67
Toiminnan ja investointien rahavirta	-13 084 522,62	615 293,22
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-22 675,05	-18 165,50
Antolainasaamisten vähennykset	668 202,95	1 593 546,25
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 026 539,80	-16 241 788,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 957 612,36	18 020 610,21
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	67 120,33	116 129,63
Vaihto-omaisuuden muutokset	369 311,73	-89 555,77
Saamisten muutos	6 641 489,31	-1 425 628,72
Korottomien velkojen muutos	641 816,61	103 964,56
Rahoituksen rahavirta	18 296 338,44	2 059 112,66
Rahavarojen muutos	5 211 815,82	2 674 405,88
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	7 985 100,55	2 773 284,73
Rahavarat 1.1.	-2 773 284,73	-98 878,85
	5 211 815,82	2 674 405,88

Tase

Eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä

VASTAAVAT	31.12.2015	31.12.2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Muut pitkävaikutteiset menot	1 017 356,65	201 459,11
Ennakkomaksut	722 070,35	
	1 739 427,00	201 459,11
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	93 374 061,43	93 421 724,43
Rakennukset	145 535 348,50	139 328 280,06
Kiinteät rakenteet ja laitteet	60 748 501,52	62 477 204,54
Koneet ja kalusto	6 118 254,10	6 072 829,47
Muut aineelliset hyödykkeet	597 277,85	597 277,85
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	19 283 068,26	21 095 956,47
	325 656 511,66	322 993 272,81
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	78 371 684,82	76 176 851,22
Muut lainasaamiset	24 895 394,22	25 563 597,17
Muut saamiset	1 738 005,96	1 715 330,91
	105 005 085,00	103 455 779,30
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot		1 035,99
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	972 896,60	987 961,25
Muut toimeksiannot	69 032,31	69 032,31
	1 041 928,91	1 058 029,55
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	57 950,10	10 020,31
Valmiit tuotteet		74 463,30
Muu vaihto-omaisuus	227 446,04	570 224,26
	285 396,14	654 707,87
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	412 001,12	494 478,52
Lainasaamiset	1 264 709,36	1 285 304,18
Muut saamiset	4 000,00	48 253,75
	1 680 710,48	1 828 036,45
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	7 827 611,98	7 039 565,55
Lainasaamiset	2 287 662,32	3 557 238,54
Muut saamiset	3 001 101,54	8 602 200,31
Siirtosaamiset	5 980 539,44	6 392 074,22
	19 096 915,28	25 591 078,62
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	20 089,31	20 202,36
	20 089,31	20 202,36
Rahat ja pankkisaamiset	7 965 011,24	2 753 082,37
VASTAAVAA YHTEENSÄ	462 491 075,02	458 555 648,44

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	153 857 306,13	153 857 306,13
Arvonkorotusrahasto	54 349 755,45	54 402 172,45
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	12 447 938,14	8 664 002,48
Tilikauden yli-/alijäämä	-6 583 114,53	3 783 935,66
	<u>214 071 885,19</u>	<u>220 707 416,72</u>

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	2 163 597,62	2 226 039,00
Vapaaehtoiset varaukset	<u>3 888 204,05</u>	<u>3 782 943,72</u>
	6 051 801,67	6 008 982,72
Pakolliset varaukset		
Eläkevaraukset	46 825,99	89 701,09
Muut pakolliset varaukset	<u>2 925 341,41</u>	<u>2 978 236,01</u>
	2 972 167,40	3 067 937,10

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	902,00	11 510,61
Lahjoitusrahastojen päääomat	2 397 765,58	1 599 246,46
Muut toimeksiantojen päääomat	<u>448 652,67</u>	<u>1 185 543,49</u>
	2 847 320,25	2 796 300,56

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	71 672 305,00	83 345 284,55
Lainat julkisyhteisöiltä	3 096 811,24	3 268 762,92
Saadut ennakot	420 000,00	560 000,00
Ostovelat		280 000,00
Muut velat	3 231 188,02	3 083 624,77
Siirtovelat	<u>1 182 547,87</u>	<u>1 182 547,87</u>
	79 602 852,13	91 720 220,11

Lyhytaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	96 372 979,55	78 468 941,10
Lainat julkisyhteisöiltä	171 951,71	157 598,70
Lainat muilta luotonantajilta	10 241 154,20	6 383 541,87
Saadut ennakot	1 593 105,79	1 297 704,97
Ostovelat	22 798 924,39	23 030 627,50
Muut velat	6 894 778,09	3 278 443,82
Siirtovelat	<u>18 872 154,65</u>	<u>21 637 933,27</u>
	156 945 048,38	134 254 791,23

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

462 491 075,02 458 555 648,44

Konsernin tuloslaskelma

	01.01.-31.12.2015	01.01.-31.12.2014
Toimintatuotot	245 584 806,41	253 405 888,98
Toimintakulut	-528 406 449,70	-524 726 834,79
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	386 373,09	1 172 638,52
Toimintakate	-282 435 270,20	-270 148 307,29
Verotulot	197 226 718,93	194 418 745,38
Valtionosuudet	136 132 360,00	133 676 533,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	549 218,77	449 222,20
Muut rahoitustuotot	1 960 641,19	1 817 259,30
Korkokulut	-4 239 127,39	-5 313 725,04
Muut rahoituskulut	-3 301 359,66	-3 742 487,84
Vuosikate	45 893 181,64	51 157 239,71
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-41 459 863,52	-42 549 291,46
Omistuksen eliminointierot	20 709,00	-97 207,58
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Satunnaiset erät	0,00	-81 834,53
Tilikauden tulos	4 454 027,12	8 428 906,14
Tilinpäätössiirrot	-81 023,07	-61 288,23
Tilikauden verot	-1 189 316,03	-1 237 109,71
Laskennalliset verot	-505 054,08	281 044,94
Vähemmistöosuudet	-601 701,49	-1 061 335,46
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 076 932,45	6 350 217,68

Konsernin rahoituslaskelma

	31.12.2015	31.12.2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	45 893 181,64	51 157 239,72
Satunnaiset erät	0,00	-81 834,53
Tilikauden verot	-1 189 316,03	-1 237 109,71
Tulorahoituksen korjauserät	-1 378 859,70	-4 794 945,66
	43 325 005,91	45 043 349,82
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-55 216 765,51	-56 489 068,57
Rahoitusosuudet investointimenoihin	615 047,71	1 148 657,88
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 496 803,02	8 512 875,12
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 779 908,87	-1 784 185,75
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-58 889,90	-18 494 029,37
Antolainasaamisten vähennykset	483 505,91	618 713,04
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	22 443 962,84	42 667 833,08
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-32 151 670,74	-38 580 400,51
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	18 329 987,67	13 573 773,92
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	63 539,59	-7 352,67
Vaihto-omaisuuden muutos	2 391 362,21	-1 090 182,10
Saamisten muutos	-1 671 554,62	2 977 809,68
Korottomien velkojen muutos	898 336,65	514 023,21
Rahoituksen rahavirta	10 536 422,39	4 014 760,58
Rahavarojen muutos	4 756 513,52	2 230 574,83
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	27 329 144,77	22 547 115,32
Rahavarat 1.1.	-22 547 115,32	-20 533 750,80
Yritysjärjestelyissä tulleet/lähteneet rahavarat	-25515,93	217210,31
	4 756 513,52	2 230 574,83

Konsernitase (lyhyt)

VASTAAVAA	31.12.2015	31.12.2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	2 757 523,00	2 931 425,47
Konserniliikearvo	310 684,07	190 805,00
Muut pitkävaikutteiset menot	2 794 070,48	1 516 387,31
Ennakkomaksut	726 092,06	82 535,47
	6 588 369,61	4 721 153,25
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	100 867 535,05	100 732 750,85
Rakennukset	425 638 875,76	423 653 346,50
Kiinteät rakenteet ja laitteet	70 854 914,14	73 650 866,30
Koneet ja kalusto	77 198 679,62	78 288 347,31
Muut aineelliset hyödykkeet	4 468 798,40	4 981 426,79
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	31 864 452,51	23 039 069,33
	710 893 255,48	704 345 807,08
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	8 784 367,66	8 291 770,39
Osakkeet ja osuudet	9 829 659,21	9 522 232,03
Joukkovelkakirjasaamiset	0,00	0,00
Muut lainasaamiset	25 437 781,18	25 881 287,08
Muut saamiset	2 449 631,43	2 590 368,19
	46 501 439,48	46 285 657,69
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 053 405,89	1 781 711,01
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	7 282 481,00	9 673 843,22
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	2 819 266,64	2 273 247,86
Lyhytaikaiset saamiset	42 291 169,14	41 749 031,30
	45 110 435,78	44 022 279,16
Rahoitusarvopaperit	2 979 385,41	4 489 257,52
Rahat ja pankkisaamiset	24 349 759,36	18 057 857,80
VASTAAVAA YHTEENSÄ	845 758 532,02	833 377 566,74
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	153 857 306,18	153 857 306,18
Arvonkorotusrahasto	60 676 839,93	60 729 256,93
Muut omat rahastot	5 888 444,56	5 810 300,19
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	55 446 777,79	49 061 051,83
Tilikauden yli- / alijäämä	2 076 932,45	6 350 217,70
	277 946 300,91	275 808 132,83
VÄHEMMISTÖOSUUS	10 272 098,23	9 895 183,51
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	46 825,99	89 701,09

Muut pakolliset varaukset	6 368 231,85	6 719 149,74
	<u>6 415 057,84</u>	<u>6 808 850,83</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 912 876,23	3 577 641,77
KONSERNIRESERVI	67 517,95	79 044,05
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	312 198 250,83	324 775 370,62
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	19 561 411,16	20 127 433,79
Lyhytaikainen korollinen pääoma	130 878 799,97	109 624 756,40
Lyhytaikainen koroton pääoma	<u>84 506 218,94</u>	<u>82 681 152,94</u>
	547 144 680,90	537 208 713,75
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	845 758 532,06	833 377 566,74

MIKKELIN KAUPUNKI

LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt mikäli myöhemmin näissä liitetiedoissa ei toisin mainita. Mikäli tytäryhteisön konsernitilinpäätöksen tekemisen edellytykset eivät täyty eikä se ole tehnyt konsernitilinpäätöstä, on sen tyttären tiedot yhdistelty konsernitilinpäätökseen suoraan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Etelä-Savon Työterveyshuolto yhtiöitettiin 1.1.2015 ja siitä muodostui Etelä-Savon Työterveys Oy. Miset Oy fuusioitui Miktech Oy:ön 1.6.2015, uuden yhtiön nimeksi tuli Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy. Kiinteistö Oy Korjaamokatu 3 fuusioitui 1.1.2015 Kehitysyhtiö Naistinki Oy:ön.

Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistetty sellaisia tytäryhtiöidemme yhtiöitä, joita tyttäreemme eivät ole olennaisuuden arvioinnin perusteella yhdistelleet omaan tilinpäätökseensä. Nämä yhtiöt ovat: K-S Energiavälitys Oy, Suomen Voimatieto Oy, Koskienergia Oy, Ki Oy Koppelonpesä, Alakoski Oy.

Konsernitilinpäätöksessä on huomioitu kaikki olennaiset yhdisteltävien yhteisöjen ilmoittamat korjaukset, jotka ovat tulleet talouspalveluihin 9.3.2016 mennessä. Etelä-Savon Kaapelitelevisiolla ei ole toimintaa, joten sitä ei ole yhdistelty konserniin.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhtiöiden keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on vuonna 2015 jaettu uuden ohjeen mukaisesti konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Tilikauden 2014 vertailutiedot on muutettu uutta kirjaustapaa vastaavaksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Edellisten tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muutoksesta johtuen **konsernin vertailutietoja vuoden 2014 osalta on muutettu**, tulosvaikutus 3,26 milj. euroa. Yleisohjeen s. 6 mukaisesti *”Edellisen vuoden tiedot tulee muuttaa vertailukelpoisiksi, ellei muuttamatta jättäminen ole tarpeen olennaisuuden näkökulmasta.”*

Tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien edellisiin tilikausiin liittyvien korjausvientien ja Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (konserni) osingonjaon vaikutus edellisten tilikausien yli-/ alijäämään on 0,035 milj. euroa.

Konsernitaseesta esitetään lyhennetty versio.

Rahavarojen muutos

Kaupunki otti vuoden 2011 aikana käyttöön konsernitilin, johon on liitetty kaupungin konserniyhtiöitä.

Muut velat

Muiden velkojen erittelyssä ei esitetä muut velat riviä, koska eliminoidussa lyhyessä taseessa ei ole erikseen muut velat taseryhmää.

Siirtovelat

Olennaisissa erissä ei ole esitetty erikseen riviä menojäämät ja siirtovelat yhteensä, koska lyhyt eliminoitu konsernitase ei tuo rivejä erikseen. Pyydettyistä liitetiedoista on kerätty erät, jotka on ilmoitettu.

Myyntituotot

Myyntituottoihin kirjattu Esko Oy:n yksikköhintarahaus 32 517 405,00 euroa on oikaistu konsernitilinpäätöksessä valtionosuuskohtaan. Vuoden 2014 vastaava summa on 33 260 624,00 euroa.

Verotulot

Verotuloista on oikaistu kiinteistöveroja 2,2 milj. euroa.

Laskennallisia verovelkoja koskeva liitetieto

	2015	2014
Saamisiin sisältyvät laskennalliset verosaamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	0,00	0,00
Yhteensä		
Korottomaan vieraaseen pääomaan sisältyvät laskennalliset verovelat		
Pitkäaikainen koroton vieraspääoma	3 176 387,33	3 529 700,53
Lyhytaikainen koroton vieraspääoma	4 178 654,69	3 284 907,61
Yhteensä	7 355 042,02	6 814 608,14

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti, joita on muutettu vuoden 2013 alusta vastaamaan Kuntaliiton suosituksen mukaisia alimpia poistoaikoja. Tilakeskuksella on tehty sama muutos. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintameno tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimukset

Koronvaihtosopimuksista esitetään oma liitetieto.

Muut toimintakulut

Luottotappioiden kirjaus

Saatavista poistetuista myyntilaskuista on tehty luottotappiokirjaukset tuloslaskelman erään muut toimintakulut.

Varausten ja rahastojen muutos

Poistoeron muutos ja varausten muutos pelastuslaitos

Pelastuslaitoksen investoinnit rahoitetaan kunnilta kerättävällä maksuosuudella.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelman esittämistavan muutokset sekä muutoksen vaikutukset:

Tilikaudella on muutettu tuloslaskelman esittämistapaa aktivoitavien henkilöstökulujen osalta. Omaan käyttöön valmistettavan aktivoitavan hyödykkeen valmistuksen arvo esitetään tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen omana nimikkeenä Valmistus omaan käyttöön. Ne on kirjattu aiemmin siten, että tuloslaskelmaan kirjattuihin henkilöstömenoihin ei ole sisällytetty aktivoitavan pysyvien vastaavien hyödykkeen valmistusmenoja, vaan oman käytön osuus on käsitelty menonsiirtona siten, että osuus on vähennetty tuloslaskelmaan kirjatusta menoista ja aktivoitu pysyviin vastaaviin. Muutoksella ei ole olennaista vaikutusta kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksen tai taloudellisen aseman arvioinnissa.

Rahavarojen muutos

Kaupunki otti vuoden 2011 aikana käyttöön konsernitilin, johon on liitetty kaupungin konserniyhtiöitä. Konsernitilin saldo sisältää lainasaamisissa 2,2 milj. euroa tytärien rahavaroja sekä lainoissa muilta velkoja 10,1 milj. euroa.

Liitetieto 8

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Keskushallinto	6 263 876,35	43 733 177,50	5 196 070,14	12 230 398,10
Sosiaali- ja terveystoimet	152 484 331,83	73 888 494,77	36 346 023,17	38 844 493,97
Ympäristöpalvelut	738 193,83	769 122,03	738 193,83	769 122,03
Opetuspalvelut	20 387 730,40	10 665 533,80	11 821 387,50	7 082 066,58
Kulttuuri- ja vapaa-aika	2 249 043,28	2 130 023,29	2 249 043,28	2 130 023,29
Yhdyskuntapalvelut	60 992 762,41	32 525 023,90	41 401 880,17	17 236 212,46
Muut palvelut	130 025 144,73	89 694 513,69	32 477 099,65	22 312 623,90
Kunnan toimintatuotot yhteensä	373 141 082,83	253 405 888,98	130 229 697,74	100 604 940,33

Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä

Liitetieto 9

Verotulojen erittely

	2015	2014
Kunnan tulovero	168 949 038,61	167 616 929,84
Osuus yhteisöveron tuotosta	12 366 441,94	10 697 340,44
Kiinteistövero	17 987 442,40	17 975 198,50
Verotulot yhteensä	199 302 922,95	196 289 468,78

Liitetieto 10

Valtionosuuksien erittely

	2015	2014
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	105 781 366,00	104 818 051,00
<i>Sii</i> tä :Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus	17 819 952,00	8 410 812,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 166 411,00	-4 402 142,00
Valtionosuudet yhteensä	103 614 955,00	100 415 909,00

Liitetieto 11

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00		
E-S Koulutus Ky:n purku	0,00	0,00	0,00	0,00
Mlin Ammattikorkeakoulu ky	0,00	0,00		
Muut	0,00	13 780,80		
Satunnaiset tuotot yhteensä	0,00	13 780,80	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	95 615,33		
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	95 615,33	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%	Vuotuiset poistoprosentit
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 v	20 %
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3-5 v	20 % - 33,3 %
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	20 v, 30 v, 50 v	2%, 3,34%, 5%
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	30 v, 50 v	2 %, 3,34%
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 v, 30 v	3,34%, 5 %
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 v, 50 v	2 %, 3,34%
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	mj-poisto	15%, 20%	15%, 20%
Sillat,laiturit ja uimalat	mj-poisto	15%, 20%	15%, 20%
Muut maa- ja vesirakenteet	mj-poisto	15%, 20%	15%, 20%
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	mj-poisto	15 %	15 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 v	10 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 v -20 v	5 % - 10 %
Lentoasema	mj-poisto	20 %	0,2
Vesimittarit (käytössä vain Vesilaitoksella)	mj-poisto	20 %	0,2
Vesijohto- ja viemäriverkostot (käytössä vain Vesilaitoksella)	mj-poisto	30 v	3,34 %
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet	tasapoisto	4 v, 5 v	20% - 25%
Liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 v	20 %
Liikkuvat työkoneet (käytössä vain Vesilaitoksella)	tasapoisto	10 v	10 %
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 v, 5 v	20% - 33,34%
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v	33,34 %
Sairaala- , terveydenhuolto- yms.laitteet	tasapoisto	5 v	20 %
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	poisto käytön mukaan		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa		
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa		
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa		
Taseyksiköt (Etelä-Savon pelastuslaitos ja Tilakeskus)			
Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja			
Liikelaitos (Etelä-Savon Työterveys ja Otavan opisto)			
Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja			
Liikelaitokset (Vesilaitos)			
Noudatetaan liikelaitoksen johtokunnan määrittelemiä poistoaikoja			

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

Vuosina 2014 - 2019

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	124 900 000,00
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	168 300 000,00
Ero (€)	-43 400 000,00
Ero %	-25,79

Selvityksen antamisen perusteet

Kunnan tai kuntayhtymän on esitettävä tilinpäätöksessä liitetieto keskimääräisten suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintamenon vastaavuudesta, jos niiden määrät poikkeavat olennaisesti toisistaan; olennaisena poikkeamana voidaan pitää yli 10 % poikkeamaa (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta).

Perusteiden täyttyminen

Mikkelin kaupungin suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuus poikkeaa 15,79 % määrittelyrajasta. Laskelmaan vaikuttaa vielä vuoden 2012 alhainen poistotaso. Poisto-ohjelman uusiminen vaikuttaa vuoden 2013 tilinpäätöksestä alkaen. Mikkelin Vesiliikelain ja jätevedenpuhdistamon investointimääräraha 43,1 milj. vuosina 2016-2019 kasvattaa poikkeamaa. Vuosien 2014 - 2019 poistotaso vastaa investointien omahankintamenoa, jos laskennasta eliminoidaan mittava jätevesipuhdistamon investointi. Tulevat investoinnit vaikuttavat suunnitelman mukaisia poistoja kasvattavasti vasta myöhempinä vuosina.

Toimenpiteet:

1. Mikkelin kaupunki (KV 4.9.2012 § 70) muutti pysyvien vastaavien suunnitelman mukaisten poistojen poistoajkoja vuoden 2013 alusta, jolloin kaupungin vuotuinen poistojen määrä nousi noin 5 milj. euroa.
2. Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa (KV 21.1.2013 § 16) on linjattu, että kaupungin investointitaso on lähtökohtaisesti poistoja vastaavalla tasolla pl. merkittävän iso jätevedenpuhdistamon investointi.
3. Eo. toimenpiteiden tuloksena keskimääräisten suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintameno vastaavat hyvin toisiaan vuosina 2014 - 2019, kun laskennasta eliminoidaan merkittävän iso jätevedenpuhdistamon investointi.

Pakollisten varausten muutokset

Kohde	2015	2014	2015	2014
	Konserni	Konserni	Kunta	Kunta
Jätehuolto (siirtynyt) Mikkelin kaupunki				
Kaatopaikkojen jälkihoito 1.1.2015	1 121 554,85	1 053 456,76	1 121 554,85	1 053 456,76
Lisäykset tilikaudella		68 098,09		68 098,09
Vähennykset tilikaudella	107 023,68		107 023,68	
Kaatopaikkojen jälkihoito 31.12.2015	1 014 531,17	1 121 554,85	1 014 531,17	1 121 554,85
Kaatopaikkojen jälkihoito 1.1.2015	1 856 681,16	1 736 539,70	1 856 681,16	1 736 539,70
Lisäykset tilikaudella	105 000,00	151 253,13	105 000,00	151 253,13
Vähennykset tilikaudella	179 522,91	31 111,67	179 522,91	31 111,67
Kaatopaikkojen jälkihoito 31.12.2015	1 782 158,25	1 856 681,16	1 782 158,25	1 856 681,16
Muut pakolliset varaukset				
Varaukset 1.1.2015	587 931,00	523 227,00		
Lisäykset tilikaudella	177 251,99	64 704,00	128 651,99	
Vähennykset tilikaudella				
Muut pakolliset varaukset 31.12.2015	765 182,99	587 931,00	128 651,99	
Potilasvahinkovastuuvaraus (ky) 1.1.2015	3 152 982,73	2 143 715,41		
Lisäykset tilikaudella		1 009 267,32		
Vähennykset tilikaudella	346 623,29			
Potilasvahinkovastuuvaraus (ky) 31.12.2015	2 806 359,44	3 152 982,73		
Eläkevaraus 1.1.2015	89 701,09	145 816,57	89 701,09	145 816,57
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	42 875,10	56 115,48	42 875,10	56 115,48
Eläkevaraus 31.12.2015	46 825,99	89 701,09	46 825,99	89 701,09
	6 415 057,84	6 808 850,83	2 972 167,40	3 067 937,10

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	339 420,00	1 005 191,00	339 420,00	1 197 875,00
Rakennusten myyntivoitot	82 356,92	148 000,00	82 356,92	148 000,00
Muut myyntivoitot	177 616,70	3 724 878,51	177 616,70	3 746 186,28
<i>Myyntivoitot yhteensä</i>	<i>599 393,62</i>	<i>4 878 069,51</i>	<i>599 393,62</i>	<i>5 092 061,28</i>
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen myyntitappiot			0,00	0,00
Muut myyntitappiot	0,00	30 413,01	0,00	23 989,55
<i>Myyntitappiot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>30 413,01</i>	<i>0,00</i>	<i>23 989,55</i>

Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät osingot ja peruspääoman korot

	2015	2014
Osingot		
Etelä-Savon Energia Oy	2 860 000,00	2 860 000,00
Suur-Savon Sähkö Oy	487 620,00	606 816,00
Metsäsairila Oy	300 300,00	300 300,00
YIT Kuntatekniikka Oy	300 000,00	
Muut yhtiöt	12 409,16	11 774,57
 Osuuspääoman korot	 16 811,48	 17 044,72
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	839,01	1 441,64
	<u>3 977 979,65</u>	<u>3 797 376,93</u>

Arvonkorotukset

	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Pysyvien vastaavien arvonkorotukset				
Maa- ja vesialueet arvonkorotukset 1.1.	56 154 775	56 313 928	54 402 172	54 561 325
Lisäykset				
Vähennykset	52 417	159 153	52 417	159 153
Maa- ja vesialueet arvonkorotukset 31.12.	56 102 358	56 154 775	54 349 755	54 402 172
 Rakennukset arvonkorotukset 1.1.	 4 574 482	 4 574 482		
Lisäykset				
Vähennykset				
Rakennukset arvonkorotukset 31.12.	4 574 482	4 574 482		
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	<u>60 676 840</u>	<u>60 729 257</u>	<u>54 349 755</u>	<u>54 402 172</u>

ARVONKOROTUKSEN PERIAATTEET JA NIIDEN KOHTEIDEN ARVONMÄÄRITYKSEN MENETELMÄT

Mikkelin maa- ja vesialueiden arvonkorotukset on tehty tonttirekisteriohjelman laskelmien mukaan.

Osakkeissa ja osuuksissa sekä muussa käyttöomaisuudessa ei ole arvonkorotuksia.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Kaupunki	Pelastus- laitos	Tilakeskus	Mikkeli Vesiliike- laitos	Otavan Opisto	Yhteensä
Aineettomat hyödykkeet 31.12.2015	2 102 775	0	0	531 650	0	2 634 425
Aineettomat oikeudet						
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0	0	0	0	0	0
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0
Tilikauden poistot	0	0	0	0	0	0
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0	0	0	0	0	0
Tietokoneohjelmistot						
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0	0	0	0	0	0
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0
Tilikauden poistot	0	0	0	0	0	0
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0	0	0	0	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot						
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0	0	0	201 459	0	201 459
Lisäykset tilikauden aikana	321 791	0	0	94 552	0	416 343
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	25 307	0	25 307
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	169 796	0	0	373 558	0	543 354
Tilikauden poistot	0	0	0	118 492	0	118 492
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	491 587	0	0	525 769	0	1 017 357
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat, aineettomat 1.1.2015						
889 118	0	0	254 694			1 143 812
Lisäykset tilikauden aikana	771 444	0	0	14 256		785 700
Rahoitusosuudet tilikaudella	49 374	0	0	0		49 374
Siirrot erien välillä	0	0	0	263 069		263 069
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	1 611 188	0	0	5 881	0	1 617 069

	Kaupunki	Pelastus- laitos	Tilakeskus	Mikkeli Vesiliike- laitos	Otavan Opisto	Yhteensä
Aineelliset hyödykkeet 31.12.2015	134 284 489	2 561 711	144 083 515	43 219 881	13 742	324 163 338
Maa- ja vesialueet 1.1.2015	93 364 431	0	0	57 293	0	93 421 724
Lisäykset tilikauden aikana	18 989	0	0	0	0	18 989
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	66 652	0	0	0	0	66 652
Poistamaton hankintameno 31.12.	93 316 768	0	0	57 293	0	93 374 061
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	93 316 768	0	0	57 293	0	93 374 061
Rakennukset						
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	1 496 366	0	135 579 360	2 252 982	0	139 328 709
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	1 225 713	968 847	0	2 194 559
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	10 507	0	0	10 507
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	16 643	0	0	16 643
Siirrot erien välillä	0	0	6 659 216	4 911 759	0	11 570 976
Tilikauden poistot	34 221	0	7 251 016	245 937	0	7 531 174
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	1 462 145	0	136 186 124	7 887 651	0	145 535 920
Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	32 856 868	9 735	1 499 586	28 110 001	0	62 476 189
Lisäykset tilikauden aikana	2 947 438	0	241 315	3 074 640	0	6 263 393
Rahoitusosuudet tilikaudella	102 947	0	52 240	62 457	0	217 644
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	215 333	0	0	188 663	0	403 995
Tilikauden poistot	5 918 497	2 198	226 837	2 031 255	0	8 178 786
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	29 998 195	7 537	1 461 824	29 279 591	0	60 747 148
Koneet ja kalusto						
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	3 141 360	2 570 436	38 699	322 248	0	6 072 743
Lisäykset tilikauden aikana	940 267	786 556	0	149 319	13 742	1 889 885
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	82 440	0	0	0	82 440
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	570 162	0	570 162
Tilikauden poistot	1 200 397	825 639	14 940	291 235	0	2 332 211
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	2 881 230	2 448 913	23 759	750 494	13 742	6 118 139
Muut aineelliset hyödykkeet						
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0	0	0	0	0	0
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0
Tilikauden poistot	0	0	0	0	0	0
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0	0	0	0	0	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat, aineelliset 1.1.2015	1 753 298	0	9 124 404	9 074 443	0	19 952 145
Lisäykset tilikauden aikana	5 344 327	105 260	3 984 333	1 951 480	0	11 385 401
Rahoitusosuudet tilikaudella	86 345	0	37 712	0	0	124 058
Siirrot erien välillä	385 129	0	6 659 216	5 781 072	0	12 825 418
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	6 626 151	105 260	6 411 807	5 244 851	0	18 388 070

Vesilaitoksen summat sisältävät sisäistä katetta seuraavasti:

Rakennukset	2 062 808,66
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 570 046,70
Koneet ja kalusto	344 234,01

Poistot sisältävät sisäistä katetta seuraavasti:

Rakennukset	89 848,79
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 045,24
Koneet ja kalusto	8 365,01

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Maa- ja vesialueet	99 243 747,71	99 029 160,93	93 374 061,43	93 824 245,43
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 737 820,11	1 765 205,69		
Muut maa- ja vesialueet				
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>100 981 567,82</i>	<i>100 794 366,62</i>	<i>93 374 061,43</i>	<i>93 824 245,43</i>

Liitetieto 21 c

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet Konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. Yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina saamiset	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	46 062 245,84	5 942 713,60	19 910 631,42	4 261 260,36	76 065 574,83	0,00		0,00	0,00	0,00
Lisäykset	2 171 348,34	72,30		23 700,00	2 195 120,64					
Vähennykset	0,00	287,04		0,00	287,04		0,00		0,00	0,00
Siirrot erien välillä					0,00					0,00
Hankintameno 31.12.	48 233 594,18	5 942 498,86	19 910 631,42	4 284 960,36	78 371 684,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvonlennukset
Arvonkorotukset
Kirjanpitoarvo 31.12.

Liitetieto 22

Tytäryhtiöosuudet, laskettu yhtiöiden alkuperäisistä taseista

	Kirjanpito-arvo 31.12.2015	Kaupungin omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus, euroa		
				omasta pää- omasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tappiosta/voit- osta
Asunto Oy Hirvipari	51 153,15	95,69	95,69	417 097	487 590	-4 350
Asunto Oy Pirttitie III	21 864,43	100,00	100,00	72 554	990 577	30
Asunto Oy Tuppara	66 329,56	97,00	97,00	721 026	490 196	3 079
KiintOy Hauki-Koivikko	1 177,32	70,00	70,00	62 068	79 736	-488
KiintOy Kenkäveronniemi	1 009 127,56	66,70	66,70	1 009 570	267 963	2
KiintOy Mlin Tietotaitokortteli	3 330 120,82	51,56	51,56	2 970 588	523 969	-169 124
KiintOy TeknoGraani			75,64	1 884 925	246 821	-46
Mikkelin kehitysytio Miksei Oy	316 695,00	79,80	79,80	151 530	1 019 583	-246 599
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	13 623 222,04	100,00	100,00	28 607 425	111 958 478	1 211 807
	rahasto sijoitus	821 881,00				
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	2 522,82	100,00	100,00	7 826 332	16 814 743	126 242
	rahasto sijoitus	7 997 976,44				
Metsäsairila Oy	2 342 500,00	100,00	100,00	7 637 801	1 409 551	761 995
Mikkelin Arkistotalo Oy	470 926,19	56,00	56,00	2 046 928	215	145 808
Mikkelin Asumisoikeus Oy	8 525,12	100,00	100,00	2 099 206	8 160 000	0
Mikkelin Matkailu Oy	120 254,37	100,00	100,00	133 245	0	-42
Moas Oy	8 041,79	100,00	100,00	9 002	21 396 175	1
Mikkelin Ravirata Oy	383 485,29	52,70	52,70	235 000	209 743	67 499
Mikalo Oy	2 041 881,21	100,00	100,00	3 671 909	79 725 630	11
Mikkelin Jäähalli Oy	498 744,00	74,88	89,10	2 660 448	8 026 805	0
	rahasto sijoitus	2 300 000,00				
Kiint Oy Nuottapuisto (Mikalo Oy)			70,00	2 805	5 520	8
YIT Kuntatekniikka Oy	300 000,00	60,00	60,00	766 366	946 584	78 725
Etelä-Savon Koulutus Oy	2 500 000,00	62,50	62,50	5 395 773	3 858 777	851 077
Kiint.Oy Jääkärintie 31			100,00	8 568	9 217 255	3 196
Kiit Oy Mlin Takojankatu 1	558 800,00	58,63	58,63	295 270	1 432	4 725
Mlin Oppilaitoskiinteistö Oy	2 500,00	100,00	100,00	7 277 062	21 703 508	972
	rahasto sijoitus	7 284 400,00				
KiintOy Ristiinan Suopursu	117,73	70,00	70,00	77 836	131 705	0
KiintOy Korjaamonkatu 3/ fuusio Naistinki 2015			100,00	0	0	0
Miktech Consulting Oy			100,00	5 923	282	1 227
Etelä-Savon Työterveys Oy	2 171 348,34	100,00	100,00	2 715 933	883 072	544 585
Tytärtyhtiöt yhteensä	48 233 594,18			75 962 499	287 540 851	2 838 847

Haukivuoren Vanhustentalosäätiö jäsen 2 901 1 301 260 135

Mikkelin Asumisoikeus Oy:n omassa pääomassa on kirjattuna asumisoikeusmaksuja 2 123 259,39 euroa, jotka yhtiö on velvollinen palauttamaan asukkaille heidän luopuessaan asumisoikeudestaan.

Ilman asumisoikeusrahastoa konsernin osuus omasta pääomasta on -24 053,40 euroa.

Kuntayhtymäosuudet

		Kuntakonsernin osuus			
Kirjanpito-arvo 31.12.2015	Kaupungin omistus-osuus %	omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden tappiosta / voitosta	
Etelä-Savon sairaanhoitopiirin ky, Mikkeli	17 543 348,73	57,42	18 921 532	29 340 427	4 137 941
Etelä-Savon maakuntaliitto, Mikkeli	27 128,72	33,02	228 735	157 189	88 037
Itä-Suomen päihdehuollon ky, Mäntyharju	122 669,19	6,79	125 459	43 637	-4 058
Etelä-Savon Kampuskiinteistöt kuntayhtymä	1 968 916,48	72,30	12 960 378	23 762 491	533 206
Vaalijalan kuntayhtymä, Pieksämäki	248 568,30	12,80	1 270 031	2 472 261	80 547
Kuntayhtymät yhteensä	19 910 631,42		33 506 135	55 776 004	4 835 672

Omistusyhteisyyshyödyt

				Kuntakonsernin osuus		
	Kirjanpito-arvo 31.12.2015	Kaupungin omistus-osuus %	Konsernin omistus- osuus %	omasta pää- omasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tappiosta / voitosta
Yhteisyyshyödyt						
Mikkelin Mikaeli Oy	40 000,00	33,3	33,3	75 008	23 986	1 634
Osakkuusyhtiöt						
AsOy Mikkelin Lehmusrivi (6 as)	83 204,08	40,5	40,5	85 351	713	273
AsOy Partinkartano	227 053,70	30,6	30,6	84 130	57 939	5 920
KiintOy Kattilansillan kauppakeskus	166 523,94	32,1	32,1	86 430	2 108	0
KiintOy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	316 193,30	41,2	41,2	320 081	10 664	82
KiintOy Mikkelin Musiikkiopistotalo	328 195,56	21,2	21,2	357 350	2 120	0
KiintOy Otavan Ketola	144 373,02	47,3	47,3	108 315	2 047	2 979
KiintOy Vaahteranlehti	948,89	38,0	38,0	3 196	1 239	-1
KiintOy Kyyhkylä Oy			30,3	75 470	795 279	10 034
Kyyhkylän Asuntolat Oy	9 082,15	49,2	49,2	9 940	44 197	14
Etelä-Savon Kaapelitelevisio Oy	22 146,99	36,8	36,8	Ei toimintaa vuonna 2015		
Mikkelin Toriparkki Oy	300 000,00	16,4	16,4	Ei yhdistellä		
Mikkelin Pesula Oy	18 915,09	42,9	42,9	376 380	1 084 603	252 236
KiintOy Torikioski	198 119,41	17,7	44,3	492 691	1 560	2 270
Kaakkois-Suomen Amk Oy	4 087 742,73	36,2	36,2	8 510 389	2 654 386	311 423
K-S Energiavälitys Oy, Jyväskylä			20,0			
Suomen Voimatieto Oy, Imatra			21,7			
Koskienergia Oy			45,0			
Kiinteistö Oy Koppelonpesä			50,0			
KiintOy Suksimäki (Mikalo Oy)			50,0	3 950	12 322	4
Yhteensä	5 942 498,86			10 588 678	4 693 162	586 867

Omistukset muissa yhteisöissä

	Kirjanpito-arvo 31.12.2015	Osakkeita, kpl	Omistus- osuus, %
AsOy Jääkärintie 29 (1 as)	48 774,50	10 014	15,4
AsOy Kvarretti (1 as)	353,19	21	0,2
AsOy Mikkeli (1 as)	67 275,17	27	5,4
AsOy Mikkelin Jalavapuu (1 as)	71 743,75	762	3,8
AsOy Orijärven Kyläpuisto	293 497,00	427	20,7
AsOy Porrassalmentie 28 (1 as)	44 317,52	2 111	12,4
AsOy Porrassalmentie 43 (1 as)	16 634,69	300	2,2
AsOy Ristiinantie 17 (1 as)	807,30	480	0,6
Kiinteistö Oy Laaninkulma	209 613,59	379	27,6
Kiinteistö Oy Näsiäkara	252,28	15	10,0
Kiinteistö Oy Kankaalan Talonhoito Oy	33,64	2	6,7
Kiinteistö Oy Suomenniemen Kate	14 917,76		
Etelä-Savon Pääomarahasto Oy	161 574,78	80 820	6,2
Indekon Oy	42 046,98	2 000	0,6
Kuntarahasto Oy	526 083,03	222 675	
Luotais-Venäjä Rahasto Oy	139 550,00	2 791	3,5
Mikkelin Keilahalli Oy	1,68	1	0,1
Pieksämäen Jäähalli Oy	1 681,88	100	
Saimaa Golf Oy	43 728,86	5	1,0
Savon Teknia Oy	42 046,98	3 125	0,5
Suur-Savon Sähkö Oy	1 955 326,54	10 836	13,6
YH Suomi Oy			
Amplus	27 785,26	108 974	
Tiera Oy	54 435,00	54 435	
Kunnan Taitoa OY	64 192,00	49 492	
Suomen kalliotaideyhdistys	500,00		
Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmä OY	4 361,52		
Porrassalmen kehitys Oy	23 700,00	1 000	10,0
osuudet:			
Luottokunta	100,00	1	
Maakunta-arkisto	5 045,64		
Mikkelin Kauppahuone	168,19		
Mikkelin Puhelinosuuskunta	268 413,14	673	3,4
Osuuskunta Metsäliitto	128 462,47		
Olkkolan vesiosuuskunta	2 561,19	3	
Sairilan vesiosuuskunta	13 051,40	3	
Hintikan vesiosuuskunta	672,75	8	
Vesiosuuskunta Hauki	268,00		
Löytö-Vitsiälä vesiosuuskunta	84,10	1	
Hermannin vesiosuuskunta	10 898,58	5	
Yhteensä	4 284 960,36		

Saamisten erittely

	2015		2014	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	159 801,12	288 491,34	198 120,28	541 482,16
Lainasaamiset	79 597,24	551 396,61	82 961,00	4 036,52
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		22 706,96		77 695,40
<i>Yhteensä</i>	<i>239 398,36</i>	<i>862 594,91</i>	<i>281 081,28</i>	<i>623 214,08</i>
Kuntayhtymiltä, joissa Mikkeli jäsenenä				
Myyntisaamiset		107 989,11		149 255,70
Lainasaamiset		1 736 265,71		108 099,01
Muut saamiset		5 930,14		5 328 815,61
Siirtosaamiset		1 298,15		400 681,96
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>1 851 483,11</i>	<i>0,00</i>	<i>5 986 852,28</i>
Osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		23 342,24		40 748,48
Lainasaamiset	1 113 952,50		1 138 537,50	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		1 147,08		
<i>Yhteensä</i>	<i>1 113 952,50</i>	<i>24 489,32</i>	<i>1 138 537,50</i>	<i>40 748,48</i>
Saamisten erittely yhteensä	1 353 350,86	2 738 567,34	1 419 618,78	6 650 814,84

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Pitkäaikaiset siirtosaamiset			0,00	
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Yksikköhintarahoitus				
Palkkojen välitilin saldo	3 016 081,31	3 006 165,37	3 016 081,31	3 006 165,37
Työttömyysvak.maksut-tilien saldot	191 526,67	0,00	191 526,67	
Tapaturmavak.maksut-saldo	15 598,98	0,00	15 598,98	
Siirtyvät korot	2 046,34	67 463,42	801,53	3 748,86
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	928 418,42	824 896,69	928 418,42	824 896,69
Yrittäjien ja maatal.yrittäjien Kela korv.	0,00	67 737,55		67 737,55
Pohjola Vakuutus Oy / palovahinko	0,00	19 192,00		19 192,00
EU-tuet ja avustukset	29 051,44	365 021,40	29 051,44	365 021,40
Pakolaisista aih.kustannusten korv.	301 707,54	410 469,58	301 707,54	410 469,58
Palkkatuet/Ely-keskus	63 712,41	0,00	63 712,41	
Muut siirtosaamiset,projektit	348 897,57	189 463,61	348 897,57	189 463,61
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	475 521,00	0,00	475 521,00	
Kuntouttava työtoiminta/Ely-keskus	73 283,67	0,00	73 283,67	
Lomituspalvelukorvaus	30 847,00	0,00	30 847,00	
Lääkäreiden korvaukset/ISAVI	73 849,12		73 849,12	
Versowood Oy, pystykaupat	113 021,79		113 021,79	
UPM-Kymmene Oy, kaupat	83 161,59		83 161,59	
ALV saaminen	0,00	0,00		130 942,23
Muut tulojäämät	5 516 532,45	5 165 158,85	235 059,40	1 374 436,93
Tulojäämät yhteensä	11 263 257,30	10 115 568,47	5 980 539,44	6 392 074,22
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>11 263 257,30</i>	<i>10 115 568,47</i>	<i>5 980 539,44</i>	<i>6 392 074,22</i>

Rahoitusarvopaperit

	2015	2014
Osakkeet ja osuudet		
Kesko B, 5 360 osaketta	5360	5360
Jälleenhankintahinta	173 503,20	161 764,80
Kirjanpitoarvo	16 904,31	16 904,31
Erotus	156 598,89	144 860,49
 Metsä Boarb B, 85 kpl		
Jälleenhankintahinta	583,10	379,95
Kirjanpitoarvo *		113,05
Erotus	583,10	266,90
Neo Industrial Oyj, 1820 kpl		
Jälleenhankintahinta	2 930,20	1 201,20
Kirjanpitoarvo	3 185,00	3 185,00
Erotus	-254,80	-1 983,80
Yhteensä	20 089,31	20 202,36
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta		
Kirjanpitoarvo		
Erotus		
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta		
Kirjanpitoarvo		
Erotus		
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta		
Kirjanpitoarvo		
Erotus		

* Myyntitoimeksianto 17.3.2015 toimeksiantonumero 13986328

Oma pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Peruspääoma 1.1	153 857 306,18	153 857 306,18	153 857 306,13	153 857 306,13
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12	153 857 306,18	153 857 306,18	153 857 306,13	153 857 306,13
Osuus kuntayhtymien opo:n lisäyksestä 31.12.				
Arvonkorotusrahasto 1.1	60 729 256,93	60 888 409,93	54 402 172,45	54 561 325,45
Lisäykset				
Vähennykset	52 417,00	159 153,00	52 417,00	159 153,00
Arvonkorotusrahasto 31.12	60 676 839,93	60 729 256,93	54 349 755,45	54 402 172,45
Muu rahastot/oma pääoma 1.1.	5 810 293,65	6 402 442,74		
Lisäykset	78 150,92	657 171,30		
Vähennykset	0,00	1 249 320,39		
Muut rahastot/oma pääoma 31.12.	5 888 444,57	5 810 293,65		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	55 411 269,53	48 653 057,01	18 456 920,79	14 691 504,09
Voitonjako	-76 899,42	0,00		
Edellisen tilikauden virheen oikaisu	112 407,67	407 994,82		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12	55 446 777,78	49 061 051,83	18 456 920,79	14 691 504,09
Tilikauden yli-/alijäämä	2 076 932,45	6 350 217,70	-6 540 295,58	3 765 416,70
Oma pääoma yhteensä	277 946 300,91	275 808 126,29	220 123 686,79	226 716 399,37

Liitetieto 30

Pitkäaikaiset velat**Velat, jotka erääntyvät 1.1.2021 tai sen jälkeen konsernin ulkopuolelta**

	2015	2014
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	26 863 464,00	37 900 482,00
Lainat julkisyhteisöiltä	2 487 062,38	2 723 047,41
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut pitkäaikaiset velat		
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	29 350 526,38	40 623 529,41

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	46 825,99	89 701,09	46 825,99	89 701,09
Muiden alueiden jälkihoito	1 782 148,69	1 856 681,16	1 782 148,69	1 856 681,16
Kaatopaikkojen jälkihoito	1 014 540,73	1 121 554,85	1 014 540,73	1 121 554,85
Muut pakolliset varaukset / eläkekompensaatio	765 182,99	587 931,00	128 651,99	0,00
Etelä-Savon sairaanhoitopiiri ky:n potilasvakuutusvastuu	2 806 359,44	3 152 982,73		
Etelä-Savon koulutuksen Ky				
Etelä-Savon koulutus Oy				
<i>Pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>6 415 057,84</i>	<i>6 808 850,83</i>	<i>2 972 167,40</i>	<i>3 067 937,10</i>

Vieras pääoma

	2015		2014	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		2 302 684,17		2 368 913,01
Muut velat				49837,85
Siirtovelat				
Velat kuntayhtymille, joissa Mikkeli on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		8 911 602,49		9 358 113,93
Muut velat		383 800,10		
Siirtovelat				
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisyyksille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		209 446,00		219 314,24
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>11 807 532,76</i>	<i>0,00</i>	<i>11 996 179,03</i>

Kuntatodistuslimiitti

	2015	2014
Kuntatodistuslimiitti 31.12.2015	84 700 000,00	66 600 000,00
Luotollisen konsernitilin limiitti 31.12.2015	25 000 000,00	25 000 000,00

Kuntatodistussopimusten yhteislimiitti on 120.000.000 euroa.

Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Muut velat				
Liittymismaksut	14 495 858,47	14 309 929,29	3 215 784,77	3 083 624,77
Laskennallinen verovelka				
Asumisoikeusmaksut				
Ennakkonpidätysvelka	2 387 969,94	2 570 617,51	2 387 969,94	2 570 617,51
Sosiaaliturvamaksuvelka	242 685,26	211 257,73	242 685,26	211 257,73
Työnantajan tapaturmavak.maksut	246 545,97		246 545,97	
Kuel-eläkevakuutusmaksut	2 078 229,18		2 078 229,18	
Vael-eläkevakuutusmaksut	264 528,62		264 528,62	
I-S Sairaanhoidopiiri/lopullinen maksuos.	383 800,10		383 800,10	
Kuntien lopullinen maksuosuus	398 220,27		398 220,27	
Muut velat	7 043 452,18	7 211 806,75	908 202,00	496 568,58
Muut velat yhteensä	27 541 289,99	24 303 611,28	10 125 966,11	6 362 068,59

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot		0,00		
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	28 428 267,14	27 086 768,25	18 344 475,01	17 235 885,97
Lomapalkkajaksotus				
Korkojaksotukset	1 295 770,22	1 451 226,45	433 804,90	484 721,54
Kuvelvelka		2 133 706,70		2 133 706,70
Kiinteistöjen alv palautus				
Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden korvaus		177 700,90		177 700,90
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden tarkistus/	52 154,39	540 569,00	52 154,39	540 569,00
Otavan Opisto				
Muut siirtovelat	6 391 991,35	10 047 734,60	41 720,35	1 065 349,16
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	36 168 183,10	41 437 705,90	18 872 154,65	21 637 933,27
Siirtovelat yhteensä	36 168 183,10	41 437 705,90	18 872 154,65	21 637 933,27

Huollettavien varat

	2015	2014
Huollettavien varat 31.12.	72 926,21	104 074,67

Leasingvastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	712 964,49	601 136,47	277 822,51	290 248,74
Myöhemmin maksettavat	975 939,41	911 257,48	275 351,08	378 811,00
Yhteensä	1 688 903,90	1 512 393,95	553 173,59	669 059,74

Huomautukset:

* lisäksi ESE- tekniikka Oy:n ja kaupungin välisen energiansäästövalaisinten vaihtoa koskevan leasing-sopimuksen (kv 16.3.2015 §87) leasingvastuut 31.12.2015 655.789,42 euroa

Vastuusitoumukset

	Kunta	
	2015	2014
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
<i>Alkuperäinen pääoma</i>	162 844 832,43	163 318 200,09
<i>Jäljellä pääomasta</i>	117 578 520,66	123 001 821,82
Konsernin osakkuusyhtiöiden velasta		
<i>Alkuperäinen pääoma</i>	3 000 000,00	3 000 000,00
<i>Jäljellä pääomasta</i>	805 555,38	1 138 888,74
Konsernin ulkopuolisten velasta		
<i>Alkuperäinen pääoma</i>	15 334 889,97	15 655 213,16
<i>Jäljellä pääomasta</i>	3 752 067,62	4 280 152,57
Takaukset yhteensä		
<i>Alkuperäinen pääoma</i>	181 179 722,40	181 973 413,25
<i>Jäljellä pääomasta</i>	122 136 143,66	128 420 863,13

Huomautukset:

* Mikkelin kaupunki on antanut Metsäsairila Oy:lle takauksen, jota vastaan ei ole nostettu lainaa (maa-aineslain mukainen takaus, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus).

Liitetieto 46

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2015	2014
Osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	260 405 743,47	249 317 336,05
Osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Mahd. vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	185 566,64	172 370,93

Takauskeskuslain 10 §:n mukaan takauskeskuksen jäsenyhteisöt vastaavat yhdessä takauskeskuksen sellaisten menojen ja sitoumusten rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi, väestötietolain (507/93) 18 §:ssä tarkoitetun edeltävän vuodenvaihteen asukaslukujen mukaisessa suhteessa. Vuosina 2014 ja 2015 vakuudet ovat olleet riittävät, eikä takauskeskuslain 10 §:n mukaisia menoja ja sitoumuksia ole realisoitunut.

Liitetieto 47 a

Muut taloudelliset vastuut

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Sopimusvastuut				
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kunnalle aiheutuvat velvoitteet				
Sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet				
Sitoumukset avustukseen				
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut	3 270 972,96	3 270 972,96		
Vuokravastuut, vastuut voimassa		382 894,05		
	23 233 200,00	20 427 200,00		
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	26 504 172,96	24 081 067,01	0,00	0,00
Johdannais- ja osakkeiden arvot				
Johdannais- ja osakkeiden arvot	Liitetieto 47 b		Liitetieto 47 b	
Valuuttatermiinit				
Käypä arvo				
Kohde-etuuden arvo				
Korkotermiinit				
Käypä arvo				
Kohde-etuuden arvo				
Arvonlisäveron palautusvastuu	19 771 611,62	16 809 486,80	14 103 137,63	12 171 039,04
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu				

Muut taloudelliset vastuut

Koronvaihtosopimukset Mikkeli

Mikkelin kaupungin koronvaihtosopimukset kiinteisiin korkoihin

	Pääoma 31.12.2015	Alkupäivä	Eräpäivä	Lyhennysohjelma	Maksettu korko	Vastaanotettu korko	Lisä- ehto
1.	5 000 000	21.6.2010	1.3.2019	kertalyhenteinen	3,175 %	3kk euribor	
2.	5 000 000	27.2.2014	1.3.2019	kertalyhenteinen	3,175 %	3kk euribor	
3.	15 000 000	31.3.2011	31.12.2020	kertalyhenteinen	3,600 %	6kk euribor	
4.	15 000 000	28.12.2012	31.12.2020	kertalyhenteinen	3,600 %	6kk euribor	
5.	20 000 000	1.2.2012	3.2.2022	kertalyhenteinen	2,650 %	6 kk euribor	*
6.	14 000 000	19.9.2011	21.9.2021	kertalyhenteinen	2,478 %	6 kk euribor	

Sopimukset, joiden ensimmäinen korkojakso alkaa vasta tulevaisuudessa:

	Pääoma alkupäivänä	Alkupäivä	Eräpäivä	Lyhennysohjelma	Maksettu korko	Vastaanotettu korko	Lisä- ehto
7.	20 000 000	27.9.2021	27.9.2041	kertalyhenteinen	2,730 %	6kk euribor	*
8.	30 000 000	31.12.2020	31.12.2040	kertalyhenteinen	1,380 %	3 kk euribor	

* Lisäehdot ja huomautukset eo. korkosopimuksissa:

5. * Jos 6 kk -euribor alle 0,9 % => 2,65 % + (0,9 % - 6 kk euribor).

7. * Jatkaa 5. kohdan sopimussisältöä.

Arvio suojaustasosta vuosien 2016-2019 alussa

	Lainakanta (milj.) TA 2016 mukaisesti:
Vuoden 2016 alussa suojaustaso 74 milj. euroa / 38 % lainoista.	193,9 miljoonaa euroa.
Vuoden 2017 alussa suojaustaso 84 milj. euroa / 40 % lainoista.	208,2 miljoonaa euroa.
Vuoden 2018 alussa suojaustaso 94 milj. euroa / 43 % lainoista	217,3 miljoonaa euroa.
Vuoden 2019 alussa suojaustaso 94 milj. euroa / 42 % lainoista	223 miljoonaa euroa.

Huomautukset:

* Arvio suojaustasosta sisältää Mikkelin vesiliikelaituksen Metsä- Sairilan vedenpuhdistamon rahoitusta varten nostettavan kiinteäkorkoisen lainan, nostot vuonna 2016 10,0 milj. euroa ja vuonna 2017 10,0 milj. euroa

Koronvaihtosopimukset

Konserni

Etelä-Savon Energia Oy

Kohde-etuuden

Kohde-etuuden

arvo 31.12.2015

arvo 31.12.2014

Koronvaihtosopimukset

31 493 340,00

31 976 672,00

Korkokatot

1 650 000,00

1 800 000,00

Yhteensä

33 143 340,00

33 776 672,00

Emo

Emo

Kohde-etuuden

Kohde-etuuden

arvo 31.12.2015

arvo 31.12.2014

Koronvaihtosopimukset

28 193 340,00

23 376 672,00

Korkokatot

Yhteensä

28 193 340,00

23 376 672,00

Mikalo Oy

Lainojen yht saldo

Lainojen yht saldo

31.12.2015

31.12.2014

8 173 750,00

10 328 045,00

Mikkelin Opiskelija-Asunnot Oy

Nimellispääoma

Nimellispääoma

31.12.2015

31.12.2014

1 953 907,00

1 967 717,50

1 110 295,45

Arvonlisäveron palautusvastuu

Kiinteistöjen uudisrakentamisen ja perusparantamisen menot

	ALV vastuu 2015	ALV vastuu 2014
Kunta	14 103 137,63	12 171 039,04
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	713 333,38	830 025,72
Mikkelin Jäähalli Oy	1 539 799,63	1 772 664,77
Kiinteistöosakeyhtiö Jääkärintie 31	1 731 149,28	2 019 281,18
Etelä-Savon Kampuskiinteistöt kuntayhtymä	1 684 191,70	16 476,09
Kiint. Oy Mikkelin Tietotaitokortteli		0,00
Arvonlisäveron palautusvastuu, yhteensä konserni	19 771 611,62	16 809 486,80

Vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2015	2014
Kaupunginhallitus	297	303
Ympäristölautakunta	28	27
Sosiaali- ja terveyslautakunta	1244	1225
Opetuslautakunta	1148	1123
Kulttuuri, nuoriso- ja liikuntalautakunta	169	150
Tekninen lautakunta	73	77
Rakennuslautakunta	16	11
Maaseutu- ja tielautakunta	123	109
Tilakeskus	18	20
Etelä-Savon pelastuslaitos	197	202
Mikkelin Vesiliikelaitos	41	40
Etelä-Savon Työterveys Liikelaitos	0	50
Otavan Opisto Liikelaitos	87	108
	3 441	3 445

Henkilöstökulut

	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	118 394 701,90	120 154 070,62
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	29 972 293,12	29 959 925,96
Muut henkilösivukulut	6 641 408,54	6 395 890,36
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	1 752 592,39	1 439 454,03
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	153 255 811,17	155 070 432,91
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	208 095,05	144 409,41
Henkilöstökulut yhteensä	153 463 906,22	155 214 842,32

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2015	2014
Keskusta Mikkelin kunnallisjärjestö	12 738,01	
Mikkelin seudun Vihreät ry	2 530,60	
Perussuomalaiset, Mikkelin piiri	3 000,69	
SDP Mlin kunnallisjärjestö	8 198,42	
Mikkelin Kristillisdemokraatit	935,99	
SDP kaakkois-suomen sosiaalidemokraatit	1 169,95	
Kokoomus Mikkelin kunnallisjärjestö	8 419,48	
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	36 993,14	0,00

Tilintarkastajien palkkiot		
	2015	2014
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	0,00	0,00
Tilintarkastajien lausunnot	0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	0,00	0,00
Muut palkkiot	0,00	0,00
Kuntatarkastajien Oy Clavis		
Tilintarkastuspalkkiot	0,00	0,00
Tilintarkastajien lausunnot	0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	0,00	0,00
Muut palkkiot	0,00	0,00
PWC julkistarkastus Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	44 085,00	42 480,00
Tilintarkastajien lausunnot	0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	11 622,00	10 574,00
Muut palkkiot		
Palkkiot yhteensä:	55 707,00	53 054,00

MIKKELIN KAUPUNKI

ERIYTETTY TILINPÄÄTÖKSET - liikelaitokset

Otavan Opiston liikelaitos

Mikkelin kaupungin liikelaitoksena toimiva Otavan Opisto tutkii, tuottaa, kehittää ja ylläpitää koulutuksen, opetuksen ja oppimisen palveluita.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Toiminnan ja talouden painopiste on viime vuodet ollut erityisesti yleissivistävän koulutuksen verkko-oppimisessa. Opiston päätuotteita tällä sektorilla ovat Nettilukio ja Nettiperuskoulu. Erityisesti näihin liittyy vahvasti laaja kehitystyö, jota toteutetaan enenevässä määrin hanketoiminnan kautta kehittäen verkko-opetuksen pedagogisia ja teknisiä ratkaisuja. Opistolla on ollut myös vahva rooli oppimisen tulevaisuuden tutkimuksessa. Verkko-oppimisen teknologian kehittämiseen liittyen Opistolla on oma sovelluskehitysryhmänsä, joka on tuottanut Opiston ja Opiston asiakkaiden käyttöön tarkoitettua oppimisalustan ja opiskelijahallintojärjestelmän.

Opiston lähitoiminnan näkyvin osa perustuu monikulttuurisiin linjoihin, joihin kuuluu peruskouluun valmentava koulutus ja peruskoulu. Tämä maahanmuuttajille suunnattu koulutustoiminta on ollut kasvussa ja Opisto sopi vuoden 2015 lopussa myös nuorten turvapaikanhakijoiden koulutuksen aloittamisesta. Tätä nuorille turvapaikanhakijoille suunnattua koulutusta toteutetaan ostopalveluperusteisesti päivätoteutuksena. Opisto toteuttaa myös paikanpäällä aikuislukiota. Vapaan sivistystyön pitkistä linjoista kuluvana vuonna aloitettiin vain bändilinja, jota on toteutettu yhteistyössä Suomen Nuorisopiston kanssa monimuoto-toteutuksena. Vapaan sivistystyön lyhytkursseja on sen sijaan toteutettu ja kehitetty totuttuun tapaan.

Sitova tavoite	Mittari	Toteutuma
Liikelyijäämä	210.000	135.423
Vakituisen henkilöstön määrä	65	62

Talouden toteuma ja olennaiset poikkeamat

Otavan Opiston talouden tuotoista merkittävimmän osan muodostaa opiskelijamäärään suhteutettu valtionosuusrahoitus. Tämä opiskelijamäärään sidoksissa oleva rahoitus toteutui 244 000 euroa budjetoitua pienempänä. Rahoituksen pienenemiseen vaikuttivat sekä pienemmät opiskelijamäärät että valtionosuuksien yksikköhinnan lasku. Rahoituksen pienenemistä kompensoitiin projekti- ja myyntituottojen kasvattamisella sekä ostojen vähentämisellä. Jo vuoden alkupuolella menoja pyrittiin sopeuttamaan vähentämällä ostopalvelujen käyttöä ja hankintoja suhteessa oletettaviin opiskelijamääriin. Lukion opiskelijamäärään oli budjetoitu merkittävä kasvu, jota ei aivan saavutettu. Palvelujen ostojen määrä toteutui lopulta 50 000 euroa pienempänä kuin oli budjetoitu. Aineiden ja tarvikkeiden osalta sopeutus tuotti 167 000 euron säästöt. Myyntituottoja saatiin lähes 105 000 euroa budjetoitua vähemmän, tähän vaikutti muun muassa Suomen eOppimiskeskuksen kanssa tehdyn sopimuksen toteutuminen suunniteltua pienempänä. Suomen eOppimiskeskuksen henkilöstöresursseja käytettiin suunniteltua enemmän uusien hankkeiden valmisteluun. Hankekanta kasvoikin hyvin, mutta useat myönteisen rahoituspäätöksen saaneet hankkeet saatiin käynnistettyä vasta syksyllä 2015. Tämä osaltaan vaikutti siihen, että etukäteen Opistolle maksettua hankerahoitusta jouduttiin siirtämään vuodelle 2016 noin 204 000 euroa. Henkilöstökuluihin vaikutti myös LUPAUS 2016 -ohjelmaan tehty työ; Opiston henkilöstön työpanosta käytettiin noin 1,5 henkilötyövuotta LUPAUS-ohjelman tehtäviin. Kokonaisuudessaan henkilöstökulut kuitenkin alittuivat 155 000 euroa budjetoidusta. Sitovasta liikelyijäämätavoitteesta jäätin 75 000 euroa, lopullisen ylijäämän ollessa 135 000 euroa.

Talouden tasapainottaminen

Otavan Opiston toiminnalla ei ole suoria vaikutuksia kaupungin tasapainoisen kasvun ja kehityksen ohjelmaan. Välillisesti lisääntyvä toiminta vaikuttaa kaikkiin indikaattoreihin positiivisesti, joskin vähäisesti. Toiminta tukee erityisesti syrjäytymisen ehkäisyä ja nuorten sijoittumista jatko-opintoihin ja työelämään. Monikulttuuriset opiskelijaryhmät edistävät myös alueen kansainvälistymispyrkimyksiä ja vaikuttavat olennaisesti kasvaneen maahanmuuton mukanaan tuomien haasteiden ratkaisemiseen. Opisto haluaa toimia ja toimii jatkossa yhä enemmän myös auttamassa muita alueen oppilaitoksia erityisesti verkko-oppimisen ja verkko-oppimisympäristöjen kehittämisen kautta. Opisto tarjoaa erityisesti tällä kentällä apuaan myös koko kaupunki konsernille.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan tehtävä on varmistaa, että Otavan Opiston oppimispalvelut ovat toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaita ja tulevaisuutta turvaavia. Ennakoinnin merkitys korostuu, kun toiminnassa on hyvin vähän vakiintuneita tai pysyviä tulonlähteitä. Valtakunnallisessa koulujärjestelmässä Otavan Opistolla kuten ei muillakaan kansanopistoilla ole sellaista tehtävää, joka turvaisi toimeentulon sen enempää yleissivistävän kuin ammatillisen tutkintokoulutuksen osalta. Opiston menestys on riippuvainen siitä, miten se onnistuu täydentämään, laajentamaan tai vaihtoehtoistamaan varsinaisen koulujärjestelmän palveluja. Opiston toimintaa valvoo ja ohjaa Otavan Opiston Liikelaitoksen johtokunta, joka vastaa liikelaitoksen hallinnon, talouden sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta. Otavan Opiston liikelaitoksen johtaja ja rehtori johtavat ja kehittävät toimintaa liikelaitoksen johtosäännön mukaisesti. Opiston sisäisen valvonnan turvaamiseksi johtotoiminnasta on tehty mahdollisimman läpinäkyvää ja osallistavaa. Opiston sisäistä päätöksentekoa ohjaa koekäytössä ollut toimintasääntö. Toimintasääntö takaa henkilöstön osallistamisen päätöksentekoon. Johtosääntö ja toimintasääntö ja niihin liittyvät raportointikäytännöt luovat pohjan sisäiselle valvonnalle.

Pääosa Opiston tuotoista perustuu opiskelijamääräpohjaisiin valtionosuuksiin. Opiskelijamäärät vaihtelevat vuosittain ja tällä on suuri merkitys talouteen. Opisto toteuttaa aktiivista opiskelijarekrytointia ja markkinointia tavoittaakseen potentiaaliset asiakkaat. Opiskelijamäärien pienentyessä tulojen menetystä on korvattu osin palvelumyynnin lisäämisellä ja vähentämällä ostopalveluiden käyttöä. Suurimman kulu-erän muodostavat kuitenkin henkilöstömenot, joihin on vaikea vaikuttaa hyvin nopeasti.

Opistotoiminnan keskeiseksi haasteeksi lähivuosina nousee toisen asteen rahoitusuudistus, joka toteutuessaan muuttaa merkittävästi verkkokoulutuksen valtionosuusperiaatteita. Lukiokoulutuksen valtionosuuksien muuttaminen tulospäätöksiksi vaikuttaa koko aikuislu-

kiokenttään ja näin myös Otavan Opiston nettilukioon. Myös vapaan sivistystyön valtionosuudet tulevat laskemaan entisestään. Käynnissä olevat laajat muutokset oppilaitos- ja kuntakentässä edellyttävät harkittua ja tarkkaa oman toiminnan suunnittelua ja kehittämistä, tiivistä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, ajan seuraamista ja vaikuttamista käynnissä olevaan muutokseen. Opiston on kehitettävä vakiintuneista toiminnoistaan yhä tehokkaampia ja tuottavampia, mutta samalla on luotava uusia palvelutuotteita, joilla voidaan auttaa erilaisia oppilaitoksia, yhteisöjä ja yrityksiä. Maahanmuuttajille suunnatun koulutustarjonnan tarpeen kasvu on luonut ja luo jatkossakin Opistolle mahdollisuuden kehittää olemassa olevia ja uusia palveluja tälle sektorille. Keskeinen strategia varautua käynnissä olevaan myllerrykseen ja toisaalta ajassa elävään tarpeeseen vastaamiseen on oman toiminnan kehittäminen kohti tilannetta, jossa Opistolla on tunnustettu valtakunnallinen verkko-oppimisen toteuttajan ja kehittäjän rooli täydentäen ja vahvistaen oppilaitoskenttää.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikauden ylijäämä on 135.422,88 euroa. Otavan Opiston Liikelaitoksen johtokunta esittää, että ylijäämä siirretään ylijäämätillille.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Toteutuma %
Lukion opiskelijamäärä	621	718	688	95,8
Peruskoulun opiskelijamäärä	116	111	109	98,2
Vapaan sivistystyön opiskelijaviikot	2 047	2 100	1 458	69,4

Otavan opiston liikelaitos

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Liikevaihto	830 400		830 400	722 146	-108 254
Liiketoiminnan muut tuotot	427 000		427 000	411 806	-15 194
Tuet ja avustukset kunnalta	5 264 000		5 264 000	5 020 169	-243 831
Materiaalit ja palvelut	-1 483 300		-1 483 300	-1 266 761	216 539
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	-444 400		-444 400	-276 871	167 529
<i>Palvelujen ostot</i>	-1 038 900		-1 038 900	-989 890	49 010
Henkilöstökulut	-4 413 100		-4 413 100	-4 258 047	155 053
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-3 605 500		-3 605 500	-3 465 345	140 155
<i>Henkilösivukulut</i>	-807 600		-807 600	-792 702	14 898
<i>Eläkekulut</i>	-614 200		-614 200	-602 270	11 930
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-193 400		-193 400	-190 432	2 968
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 000		-10 000	0	10 000
Liiketoiminnan muut kulut	-415 000		-415 000	-492 909	-77 909
Liikelylijäämä (-alijäämä)	200 000		200 000	136 403	63 597
Rahoitustuotot ja -kulut	10 000		10 000	-980	10 980
<i>Korkotuotot</i>	10 000		10 000	1 412	8 588
<i>Muut rahoitustuotot</i>	0		0	524	-524
<i>Kunnalle maksetut korkokulut</i>	0		0	0	0
<i>Muut rahoituskulut</i>	0		0	-2 916	-2 916
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	210 000		210 000	135 423	-74 577
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	210 000		210 000	135 423	-74 577
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	210 000		210 000	135 423	-74 577

Otavan opisto liikelaitos tuloslaskelma

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Liikevaihto	722 145,73	845 180,48
Liiketoiminnan muut tuotot	411 805,61	434 533,93
Tuet ja avustukset kunnalta	5 020 168,97	4 868 995,84
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-276 870,68	-229 322,34
Palvelujen ostot	-989 890,20	-1 166 109,72
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-3 465 345,10	-3 377 563,07
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-602 269,79	-585 979,40
Muut henkilösivukulut	-190 432,19	-163 378,43
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-492 909,01	-415 527,88
Liikelyijäämä (-alijäämä)	136 403,34	210 829,41
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 412,05	15 559,88
Muut rahoitustuotot	523,76	844,58
Muut rahoituskulut	-2 916,27	-385,58
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	135 422,88	226 848,29
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	135 422,88	226 848,29
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	135 422,88	226 848,29

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, %	1,8	3,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	1,8	3,1
Voitto, %	18,8	26,8

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Otavan Opisto liikelaitos rahoituslaskelman toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikelyijäämä (-alijäämä)	200 000		200 000	136 403	-63 597
Poistot ja arvonalentumiset	10 000		10 000	0	-10 000
Rahoitustuotot ja -kulut	10 000		10 000	-980	-10 980
	220 000		220 000	135 423	-84 577
Investointien rahavirta					
Investointimenot	0		0	-13 742	-13 742
Toiminnan ja investointien rahavirta	220 000		220 000	121 680	-98 320

Otavan opisto liikelaitos rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014	
Toiminnan rahavirta				
Liikeliikettä (-alijäämä)	136 403,34		210 829,41	
Poistot ja arvonalentumiset	0,00		0,00	
Rahoitustuotot ja -kulut	-980,46		16 018,88	
Muut tulorahoituksen korjauserät	0,00		0,00	
	135 422,88	135 422,88	226 848,29	226 848,29
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-13 742,39	-13 742,39	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta		121 680,49		226 848,29
Rahoituksen rahavirta				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	-17 593,54		-16 412,63	
Saamisten muutos muilta	-219 209,51		-56 997,22	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	7 716,64		2 693,59	
Korottomien velkojen muutos muilta	107 125,22	-121 961,19	-157 226,18	-227 942,44
Rahoituksen rahavirta		-121 961,19		-227 942,44
Rahavarojen muutos		-280,70		-1 094,15
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		582,00		862,70
Rahavarat 1.1.		862,70		-1 956,85
		-280,70		-1 094,15

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, €

	3 942 894,66	5 068 125,54
Quick ratio	9,9	10,6
Current ratio	9,9	10,6

Quick ratio

= (Rahat ja pankkisaamiset+Rahoitusarvopaperit+Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus+Lyhytaikaiset saamiset+Rahoitusarvopaperit+Rahat ja pankkisaamiset)/(Lyhytaikainen vieras pääoma-Saadut ennakot)

Otavan opisto liikelaitos tase

	31.12.2015	31.12.2014
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	13 742,39	0,00
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	125 067,07	179 371,86
Lainasaamiset	8 444 496,78	8 077 134,84
Muut saamiset	23 173,32	8 415,52
Siirtosaamiset	183 089,46	274 101,36
	8 775 826,63	8 539 023,58
Rahat ja pankkisaamiset	582,00	862,70
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 790 151,02	8 539 886,28
Vastattavaa		
Oma pääoma		
Peruspääoma	151 852,46	151 852,46
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	7 393 691,58	7 166 843,29
Tilikauden yli-/alijäämä	135 422,88	226 848,29
	7 680 966,92	7 545 544,04
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot	225 231,54	190 825,95
Ostovelat	108 673,48	104 764,28
Korottomat velat kunnalta	7 716,64	0,00
Muut velat	156 994,49	94 462,29
Siirtovelat	610 567,95	604 289,72
	1 109 184,10	994 342,24
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 790 151,02	8 539 886,28
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	89,7	90,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14,4	13,1
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	7 529	7 394
Lainakanta 31.12., 1000 €	7 717	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Omavaraisuusaste, %

=100*(oma pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

/(koko pääoma - saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

=100*(vieras pääoma-saadut ennakot)/käyttötulot

Lainakanta 31.12., 1000 €

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainasaamiset 31.12., 1000 €

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tietojen kanssa.

Liitetieto 8

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	2015	2014
Keskushallinto	0,00	0,00
Sosiaali- ja terveystoimet	0,00	0,00
Ympäristöpalvelut	0,00	0,00
Opetuspalvelut	602 684,70	546 682,89
Kulttuuri- ja vapaa-aika	0,00	0,00
Yhdyskuntapalvelut	0,00	0,00
Muut palvelut	411 805,61	298 497,59
Toimintatuotot yhteensä	1 014 490,31	845 180,48

Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä

Liitetieto 12

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%	Vuotuiset poistoprosentit
Aineettomat oikeudet			
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3-5 v	33,3 % - 20 %
Koneet ja kalusto			
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	5 v	20 %
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v	33,34 %
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa		

Liitetieto 13

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

Vuosina 2014 - 2019	
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	11 000
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	73 700
Ero (€)	-62 700
Ero %	-85

Selvitys erosta:

Kunnan tai kuntayhtymän on esitettävä tilinpäätöksessä liitetieto keskimääräisten suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintamenojen vastaavuudesta, jos niiden määrät poikkeavat olennaisesti toisistaan; olennaisena poikkeamana voidaan pitää yli 10 % poikkeamaa (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta).

Perusteiden täytyminen:

Otavan Opistolla ei ole taloudellisesti merkittävää poikkeamaa suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudessa; investointien määrä ja poistotaso ovat pieniä toimintaan nähden.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet 31.12.2015	0
--	----------

Tietokoneohjelmistot

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0
--	----------

Lisäykset tilikauden aikana	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	0
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0

Muut pitkävaikutteiset menot

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0
--	----------

Lisäykset tilikauden aikana	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	0
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0

Aineelliset hyödykkeet 31.12.2015	13 742
--	---------------

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0
--	----------

Lisäykset tilikauden aikana	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	0
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0

Koneet ja kalusto

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0
--	----------

Lisäykset tilikauden aikana	13 742
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	0
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	13 742

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat 1.1.2015

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0
--	----------

Lisäykset tilikauden aikana	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Siirrot erien välillä	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Kirjanpitoarvo 31.12.2015	13 742
----------------------------------	---------------

Saamisten erittely

	2015		2014	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		4 070,00		60,00
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		2 321,82		4 967,36
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>6 391,82</i>	<i>0,00</i>	<i>5 027,36</i>
Kuntayhtymiltä, joissa Mikkeli jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Saamisten erittely yhteensä	0,00	6 391,82	0,00	5 027,36

Liitetieto 26

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0,00	0,00
Menoennakot	0,00	0,00
Etukäteen maksetut vuokratulot	0,00	0,00
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Palkkojen välitilin saldo	130 626,20	130 706,66
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	20 990,00	17 128,97
EU-tuet ja avustukset	29 051,44	87 800,40
Muut tulojäämät	2 421,82	38 465,33
Tulojäämät yhteensä	183 089,46	274 101,36
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>183 089,46</i>	<i>274 101,36</i>

Liitetieto 28

Oma pääoman erittely

	2015	2014
Peruspääoma 1.1	151 852,46	151 852,46
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12	151 852,46	151 852,46
 Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	 7 393 691,58	 7 166 843,29
Voitonjako	0,00	0,00
Edellisen tilikauden virheen oikaisu		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12	7 393 691,58	7 166 843,29
Tilikauden yli-/alijäämä	135 422,88	226 848,29
Oma pääoma yhteensä	7 680 966,92	7 545 544,04

Vieras pääoma

	2015		2014	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot		0,00		0,00
Ostovelat		4 117,29		179,13
Muut velat		0,00		0,00
Siirtovelat		0,00		0,00
Velat kuntayhtymille, joissa Mikkeli on jäsenenä				
Saadut ennakot		0,00		0,00
Ostovelat		0,00		0,00
Muut velat		0,00		0,00
Siirtovelat		0,00		0,00
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot		0,00		0,00
Ostovelat		0,00		463,70
Muut velat		0,00		0,00
Siirtovelat		0,00		0,00
Yhteensä	0,00	4 117,29	0,00	642,83

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot		
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	558 386,42	524 345,14
Muut siirtovelat	52 181,53	79 944,58
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>610 567,95</i>	<i>604 289,72</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>610 567,95</i>	<i>604 289,72</i>

Leasingvastuiden yhteismäärä

	2015	2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	30154,00	35984,00
Myöhemmin maksettavat	15662,00	46637,00
<i>Yhteensä</i>	<i>45816,00</i>	<i>82621,00</i>

Kopiokoneet, auto ja puhelimet

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2015	2014
Otavan Opiston liikelaitos	62	63
Yhteensä	62	63

Henkilöstökulut

	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	3 503 881,19	3 377 563,07
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	602 269,93	585 979,40
Muut henkilösivukulut	190 432,19	174 943,89
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	38 536,09	11 565,46
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	4 258 047,22	4 126 920,90
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>4 258 047,22</i>	<i>4 126 920,90</i>

Liitetieto 49a

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2015	2014
Keskusta, Mikkelin kunnallisjärjestö	217,31	
Mikkelin Seudun Vihreät ry	352,14	
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	569,45	0,00

Mikkelin Vesiliikelaitos

Vesiliikelaitos on toiminut vuoden 2009 alusta kuntalain mukaisena kunnallisena liikelaitoksena. Mikkelin Vesilaitos vastaa vesihuollon palvelutuotannosta toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemiellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uudis- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Liikelaitoksella on kahdeksanjäseninen johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa sekä vastaa sen hallinnon, toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet on asetettu siten että ne tukevat valtuuston vahvistamia kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupungin talousarviossa on asetettu Vesilaitokselle toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon hankintaan sisällyville rahoitusjärjestelyille ja puhdistamon hankesuunnitelmalle saatiin valtuuston hyväksyntä. Puhdistamon toteutussuunnittelua jatkettiin hyväksytyn urakkajaon pohjalta. Puhdistamon rakentamisen ensimmäinen urakkavaihe laitettiin laskentaan joulukuussa. Hanhikankaan vesilaitoksen laitos- ja säiliökapasiteetin lisäämiseen liittyvät saneeraus- ja rakennustyöt jatkuivat uuden saostuslaitoksen rakentamisella.

Vesihuoltolain ja Maankäyttö- ja rakennuslain muutokset tulivat voimaan 1.9.2014. Hulevedet eriytettiin lain edellyttämällä tavalla omaksi kirjanpidolliseksi yksiköksi. Lakiuudistuksen myötä käyttöönotettava hulevesimaksujaottelu ja -käytäntö on laaja kokonaisuus ja sen valmistelua jatketaan kuluvaan vuoden aikana.

Uusien kaavoitusalueiden verkostoja rakennettiin asuutomessualueelle mm. Kirkonvarkaudenkatu, Antellinkatu, Murulanpolku, Moisiorinne, Huldankuja ja Paasosenpolku. Merkittävimmät verkostosaneeraukset tehtiin Ristiinassa Saimaantien, Mäkitien, Kitereentien, Sepäntien ja Otto V. Fieandtintien alueilla. VT 5 rakentamiseen liittyen Vesilaitos uusi verkostoja Setrinkadulla ja Rinnekadulla.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Vesilaitostoiminta sujui vuonna 2015 suunnitelmien mukaan. Kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin. Vedenjohtoveden laatu säilyi hyvänä eikä vedenjakelussa, viemäröinnissä tai jätevesien puhdistuksessa tapahtunut vakavia häiriöitä. Vedenhankinnan pitkän aikavälin kehittämiseen liittyvä EAKR-rahoitteinen pohjavesitutkimushanke (SEVERI) päättyi. Vesilaitos täydensi Pursialan pohjavesialueen rakenne- ja virtausmallia Urpolan suuntaan sekä jatkoi Pursialan pohjavesi-alueella olevien pohjavesipilaantumien tarkkailua ja pumppauksen koetoimintaa. Hanhikankaan pohjavesialueella aloitettiin rakenne- ja virtausmallien laadintatyöt yhdessä Geologian tutkimuskeskuksen ja Etelä-Savon elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksen kanssa. Mikkelin tärkeiden pohjavesialueiden suojelutyöryhmä aloitti toimintansa. Vesilaitos osallistuu Smart Effluents-hankkeeseen, jossa tavoitteena on selvittää kalvobioreaktorilla puhdistetun jäteveden sisältämien haitta-aineiden poistamista UV-LED-hapetustekniikan avulla.

Vesihuoltolaitosten perimien vesi- ja jätevesimaksujen keskimääräinen vertailuhinta omakotikiinteistöissä oli 5,57 euroa /m³ (hinta 3,44 euroa/m³ ... 9,46 euroa/m³). Mikkelin Vesilaitoksen vastaava vertailuhinta oli 5,86 euroa/m³.

Vesiliikelaitoksen liikevaihdoista oli 3 274 906 euroa. Kaupungille maksettava tuloutus oli talousarvion mukaisesti 500 000 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2 781 820 euroa, joka ylittää talousarvion mukaisen, vesilaitosta sitovan ylijäämätavoitteen. Vakituisten henkilöstön määrä oli 29, vesilaitosta sitova tavoite oli 37.

Sitova tavoite	Mittari	Toteuma
Tilikauden ylijäämä	2 230 000 euroa	2 781 820 euroa
Korvaus peruspääomasta	500 000 euroa	500 000 euroa
Vakituisten henkilöstön määrä	37	29

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Mikkelin Vesiliikelaitoksen liikevaihto vuonna 2015 oli 11 397 161 euroa ja tuotot 11 622 990 euroa. Talousarvion mukainen liikevaihtotavoite oli 11 058 000 euroa, joten tavoite ylittyi 339 161 eurolla. Liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 6 % vuoden alussa toteutuneiden taksakorotusten johdosta. Vettä myytiin 2,71 milj. m³ ja jätevetä laskutettiin 2,66 milj. m³. Vedenmyynti aleni 46 000 kuutiota edellisvuoden tasosta (1,7 %). Laskutettu jätevesimäärä pysyi edellisvuoden tasolla. Vesilaitoksen toiminnasta syntyi kuluja yhteensä 5 281 173 euroa. Henkilöstökulut olivat 2 107 669 euroa, joista palkkamenot 1 487 059 euroa. Palvelujen ostoon sekä aineisiin ja tarvikkeisiin käytettiin 3 173 504 euroa. Muita toimintakuluja kertyi 248 733 euroa. Vesi- ja viemäri liittymismaksuja kertyi 132 160 euroa.

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2 781 819,59 euroa. Poistojen määrä oli 2 818 178 euroa.

Investoinnit olivat yhteensä 6 253 094 euroa, jossa investointiavustusten osuus oli 87 763 euroa. Vesilaitosinvestointeja kertyi 3 543 170 euroa, viemärlaitosinvestointeja 2 141 004 euroa ja hulevesi-investointeja 568 920 euroa. Vesijohtoverkostoihin investoitiin 1 555 351 euroa ja jätevesiviemäri-verkostoihin 1 251 401 euroa.

Tunnusluvut

	TA 2015	TP 2015	TA 2016
Veden myynti, 1000 m3	2850	2715	2740
Jäteveden myynti, 1000 m3	2810	2664	2740
Vesi- ja jätevesitaksa yht. €/m3	3,98	3,98	4,10
Henkilöstö			
Vakituinen henkilökunta (sitova)	37	29	37
Määräaikainen henkilökunta	3	11	3

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että Mikkelin Vesiliikelaitoksen toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Mikkelin Vesiliikelaitoksen johtokunta ohjaa ja valvoo Mikkelin Vesilaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa vesilaitoksen hallinnon, talouden sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Vesilaitoksen johtaja johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena vesilaitoksen toimintaa ja huolehtii sen hallinnon, talouden ja sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tms. vaatimus tai oikeusseuraamus, ei ole ollut. Myyntisaamisten hallinta on toteutettu yhteistyössä perintätoimiston kanssa.

Tuloksen muodostumisesta, talousarvion toteutumisesta ja raportoinnista sekä siinä mahdollisesti esiintyneistä poikkeamista ja sen johdosta tehdyistä toimenpiteistä sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on kerrottu edellä toimintakertomuksessa.

Vesilaitos korvasi yhden vesijohtovuodosta aiheutuneen kiinteistövahingon tilikauden aikana. Mikkelin Vesilaitoksen toiminnalle aiheutuvista muista, vahinkoa aiheuttavista merkittävistä toiminnallisista riskeistä ei ole raportoitu. Pursialan pohjavesialueen kunnostus ja raakaveden laatu edellyttävät kuitenkin edelleen jatkuvaa, tehostettua tarkkailua.

Tilikauden aikana Mikkelin Vesilaitoksessa ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä, arvon alenuksia eikä vesilaitos ole joutunut korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Mikkelin Vesilaitoksen hankinnat ja sopimushallinta on vastuutettu. Sopimuksista ei ole aiheutunut negatiivisia seuraamuksia. Tilikauden aikana vesilaitoksen hankintapäätöksistä ei tehty hankintaoikaisua eikä hankinnoista valitettu markkinaoikeuteen. Vesilaitoksella tehtiin yksi, erityisalojen hankintalain mukaisen kynnsarvon ylittävä hankintapäätös koskien puhdistamon valmistelevien töiden urakkakilpailutusta. Verkostorakentamisen urakkakilpailutukset tehtiin pääosin teknisen lautakunnan päätöksillä.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2 781 819,59 euroa. Mikkelin Vesiliikelaitoksen johtokunta ehdottaa, että tilinpäätöksessä ylijäämä kirjataan tilikauden ylijäämäksi.

Mikkelin Vesiliikelaitos

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2015	Poikkeama
Liikevaihto	11 058 000		11 058 000	11 397 161	339 161
Liiketoiminnan muut tuotot	0		0	225 829	225 829
Materiaalit ja palvelut	2 826 600		2 826 600	3 173 504	346 904
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	1 274 500		1 274 500	1 440 424	165 924
<i>Palvelujen ostot</i>	1 552 100		1 552 100	1 733 080	180 980
Henkilöstökulut	1 667 300		1 667 300	2 107 669	440 369
<i>Palkat ja palkkiot</i>	1 193 100		1 193 100	1 487 059	293 959
<i>Eläkekulut</i>	366 200		366 200	481 044	114 844
<i>Muut henkilösivukulut</i>	108 000		108 000	139 566	31 566
Suunnitelman mukaiset poistot	3 700 000		3 700 000	2 818 178	-881 822
Liiketoiminnan muut kulut	226 100		226 100	248 733	22 633
Liikelylijäämä (-alijäämä)	2 638 000		2 638 000	3 274 906	636 906
Rahoitustuotot ja -kulut	498 000		498 000	534 343	36 343
<i>Korkotuotot</i>	3 000		3 000	12	-2 988
<i>Muut rahoitustuotot</i>	0		0	4 003	4 003
<i>Kunnalle maksetut korkokulut</i>			0	0	0
<i>Muille maksetut korkokulut</i>	0		0	0	0
<i>Muut rahoituskulut</i>	501 000		501 000	538 357	37 357
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	2 140 000		2 140 000	2 740 563	600 563
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	2 140 000		2 140 000	2 740 563	600 563
Poistoeron vähennys (+)	90 000		90 000	41 256	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 230 000		2 230 000	2 781 820	551 820
Vapaaeht. varausten lisäys (-)				0	
Tilikauden tulos	2 230 000		2 230 000	2 781 820	551 820

Mikkelin Vesiliikelaitoksen tuloslaskelma

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Liikevaihto	11 397 161,35	10 775 312,87
Valmistus omaan käyttöön	211 610,07	
Liiketoiminnan muut tuotot	14 218,93	18 576,61
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 440 424,35	-1 345 217,02
Palvelujen ostot	-1 733 079,92	-1 554 310,72
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 487 059,40	-1 250 272,66
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-481 043,81	-401 439,80
Muut henkilösivukulut	-139 565,68	-77 219,32
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 818 178,43	-2 715 279,32
Liiketoiminnan muut kulut	-248 732,91	-215 635,44
Liikelylijäämä (-alijäämä)	3 274 905,85	3 234 515,20
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	11,70	30,76
Muut rahoitustuotot	4 002,61	6 221,50
Kunnalle maksetut korkokulut	-1 632,15	-6 121,05
Muille maksetut korkokulut	0,00	0,00
Korvaus peruspääomasta	-500 000,00	-500 000,00
Muut rahoituskulut	-36 724,91	-4 138,88
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	2 740 563,10	2 730 507,53
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	2 740 563,10	2 730 507,53
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (-)	41 256,49	44 898,67
Vapaaehtoisten varausten lis. (-) tai väh. (+)	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 781 819,59	2 775 406,20

VESILAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, %	7,5	8,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	7,5	8,0
Voitto, %	24,0	25,3

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Mikkelin Vesiliikelaitos - vesilaitoksen yksikkökohtainen tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Liikevaihto	5 155 123,86	4 896 925,23
Liiketoiminnan muut tuotot	14218,93	18 576,61
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-637 201,43	-647 946,29
Palvelujen ostot	-496 509,49	-459 655,02
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-772 375,34	-701 156,62
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-259 540,02	-227 962,83
Muut henkilösivukulut	-70 808,87	-46 639,96
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 381 045,01	-1 283 012,43
Liiketoiminnan muut kulut	-122 447,00	-103 873,45
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 429 415,63	1 445 255,24
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	11,70	30,76
Muut rahoitustuotot	4 002,61	6 221,50
Muille maksetut korkokulut	-1 632,15	-6 121,05
Korvaus peruspääomasta	-500 000,00	-500 000,00
Muut rahoituskulut	-36 724,91	-4 138,88
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	895 072,88	941 247,57
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	895 072,88	941 247,57
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	41 256,49	44 898,67
Vapaaehtoisten varausten lis. (-) tai väh. (+)	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	936 329,37	986 146,24

Mikkelin Vesiliikelaitos - viemärlaitoksen yksikkökohtainen tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Liikevaihto	6 242 037,49	5 878 387,64
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-781 747,92	-697 270,73
Palvelujen ostot	-1 210 943,43	-1 094 655,70
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-553 566,66	-549 116,04
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-190 362,16	-173 476,97
Muut henkilösivukulut	-49 405,77	-30 579,36
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 437 133,42	-1 432 266,89
Liiketoiminnan muut kulut	-112 830,91	-111 761,99
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 906 047,22	1 789 259,96
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 906 047,22	1 789 259,96
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 906 047,22	1 789 259,96
Vapaaeht. varausten lis(-) tai väh.(+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 906 047,22	1 789 259,96

Mikkelin Vesiliikelaitos - hulevedet tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2015	
Liikevaihto		0,00
Liiketoiminnan muut tuotot		0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-21 475,00	
Palvelujen ostot	-25 627,00	-47 102,00
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0,00	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	0,00	
Muut henkilösivukulut	0,00	0,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		
Liiketoiminnan muut kulut	-13 455,00	-13 455,00
Liikeliikelyjä (alijäämä)		-60 557,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-60 557,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-60 557,00
Vapaaeht. varausten lis(-) tai väh.(+)		0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-60 557,00

Mikkelin Vesiliikelaitos rahoituslaskelman toteutumisvertailu

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Toiminnan rahavirta

Liikelyljäämä (-alijäämä)	2 638 000	2 638 000	3 274 906	636 906
Poistot ja arvonalentumiset	3 700 000	3 700 000	2 818 178	-881 822
Tulorahoituksen korjauserät			-3 500	
Rahoitustuotot ja -kulut	-498 000	-498 000	-534 343	-36 343
	5 840 000	5 840 000	5 555 242	-284 758

Investointien rahavirta

Investointimenot	-6 600 000	-6 600 000	-6 253 094	346 906
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0		87 763	
Käyttöomaisuuden myyntitulot			3 500	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-760 000	-760 000	-606 589	153 411

Rahoituksen rahavirta

Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0		0	0
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset	150 000	150 000		
Pa saamisten muutos muilta			-15 682	
Saamisten muutos kunnalta			210 325	210 325
Saamisten muutos muilta			-394 750	-394 750
Korottomien velkojen muutos kunnalta			470 990	470 990
Korottomien velkojen muutos muilta			335 706	335 706
Rahoituksen rahavirta	150 000	150 000	606 589	

Rahavarojen muutos	-610 000	-610 000	0	-610 000
---------------------------	-----------------	-----------------	----------	-----------------

VESILAITOKSEN TUNNUSLUVUT

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Maksuvalmius	0,00	0,00
Quick ratio	0,50	0,61
Current ratio	0,50	0,61

Maksuvalmius

= 365 pv x Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikauden aikana

Quick ratio

= (Rahat ja pankkisaamiset+Rahoitusarvopaperit+Lyhytaikaiset saamiset) /
(Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus+Lyhytaikaiset saamiset+Rahoitusarvopaperit+Rahat ja pankkisaamiset)/(Lyhytaikainen vieras pääoma-Saadut ennakot)

Mikkelin Vesiliikelaitoksen rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Toiminnan rahavirta		
Liiketoimintajäämä (-alijäämä)	3 274 905,85	3 234 515,20
Poistot ja arvonalentumiset	2 818 178,43	2 715 279,32
Rahoitustuotot ja -kulut	-534 342,75	-504 007,67
Muut tulorahoituksen korjauserät	-3 500,00	0,00
	5 555 241,53	5 445 786,85
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 253 093,53	-4 842 706,94
Rahoitusosuudet investointimenoihin	87 763,31	427 083,95
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 500,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-606 588,69	1 030 163,86
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Pitkäaikaisten saamisten muutos muilta	-15 681,85	-19 780,00
Lyhytaikaisten saamisten muutos kunnalta	210 324,82	-186 640,38
Lyhytaikaisten saamisten muutos muilta	-394 750,39	188 518,70
Korottomien velkojen muutos kunnalta	470 990,22	-665 641,15
Korottomien velkojen muutos muilta	335 705,89	-346 621,03
Rahoituksen rahavirta	606 588,69	-1 030 163,86
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	831,56
	0,00	-831,56

VESILAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, €

	-3 007 900,84	-2 297 779,28
Investointien tulorahoitus, %	90,1	123,3
Lainanhoitokate	-2007,5	-529,4
Kassan riittävyys, pv	0,0	0,0
Quick ratio	0,5	0,6
Current ratio	0,5	0,6

Investointien tulorahoitus, %

=100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys pv

= 365 pv x Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikauden aikana

Quick ratio

= (Rahat ja pankkisaamiset+Rahoitusarvopaperit+Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus+Lyhytaikaiset saamiset+Rahoitusarvopaperit+Rahat ja pankkisaamiset)/(Lyhytaikainen vieras pääoma-Saadut ennakot)

Mikkelin Vesiliikelaitos - hulevedet rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Toiminnan rahavirta		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	-60 557,00	
Poistot ja arvonalentumiset		
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut tulorahoituksen korjauserät	0,00	
	-60 557,00	0,00
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-568 920,00	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-568 920,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-629 477,00	0,00
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Pitkäaikaisten saamisten muutos muilta		
Lyhytaikaisten saamisten muutos kunnalta		
Lyhytaikaisten saamisten muutos muilta		
Korottomien velkojen muutos kunnalta	629 477,00	
Korottomien velkojen muutos muilta	629 477,00	0,00
Rahoituksen rahavirta	629 477,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	831,56
	0,00	-831,56

Mikkelin Vesiliikelaitoksen tase

	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Muut pitkävaikutteiset menot	525 769,45	201 459,11
Keskeneräiset hankinnat, aineettomat	5 880,70	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	57 293,43	57 293,43
Rakennukset	9 860 611,20	4 315 791,11
Kiinteät rakenteet ja laitteet	30 816 592,95	29 680 047,41
Koneet ja kalusto	1 086 363,13	666 481,79
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 244 851,01	9 329 137,23
Sijoitukset		
Muut saamiset	884 249,50	868 567,65
	48 481 611,37	45 118 777,73
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	914 135,73	531 971,79
Lainasaamiset	0,00	195 488,00
Siirtosaamiset	10 670,00	12 920,37
	924 805,73	740 380,16
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	49 406 417,10	45 859 157,89
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	29 872 760,29	29 872 760,29
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 383 128,04	5 607 721,84
Tilikauden yli-/alijäämä	2 781 819,59	2 775 406,20
	41 037 707,92	38 255 888,33
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	523 779,20	565 035,69
Vapaaehtoiset varaukset	2 698 849,76	2 698 849,76
	3 222 628,96	3 263 885,45
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Muut velat	3 248 864,77	3 116 704,77
	3 248 864,77	3 116 704,77
Lyhytaikainen		
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	483 343,22	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	998 252,81	641 644,04
Muut velat	97 203,12	310 552,53
Siirtovelat	318 416,30	270 482,77
	1 897 215,45	1 222 679,34
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	49 406 417,10	45 859 157,89
VESILAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	89,6	90,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	45,1	40,2
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	11 165	8 383
Lainakanta 31.12., 1000 €	483	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0
Omavaraisuusaste, %		
=100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/Koko pääoma-Saadut ennakot)		
Suhteellinen velkaantuneisuus, %		
=100* (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot		
Lainakanta 31.12., 1000 €		
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)		
Lainasaamiset 31.12., 1000 €		
= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset		

Mikkelin Vesiliikelaitos - hulevedet tase

	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	305 353,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	263 567,00	
	568 920,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	568 920,00	0,00
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		
Tilikauden yli-/alijäämä	-60 557,00	
	-60 557,00	0,00
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Muut velat	629 477,00	
	629 477,00	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	568 920,00	

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Pysyvien vastaavien arvotus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Vesilaitokselle liikelaitoksen perustamisen yhteydessä kaupungilta siirtynyt käyttöomaisuus on uudelleen arvostettu vuonna 1994 ja siitä on tehty poistot, uudelleen arvostus tehdään vuoden 2016 aikana.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vesilaitoksen liitetietoihin: Liitetieto 49 Henkilöstökulut

Tuloslaskelman esittämistavan muutokset sekä muutoksen vaikutukset:

Tilikaudella on muutettu tuloslaskelman esittämistapaa aktivoitavien henkilöstökulujen osalta. Omaan käyttöön valmistettavan aktivoitavan hyödykkeen valmistuksen arvo esitetään tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen omana nimikkeenään Valmistus omaan käyttöön. Ne on kirjattu aiemmin siten, että tuloslaskelmaan kirjattuihin henkilöstömenoihin ei ole sisällytetty aktivoitavan pysyvien vastaavien hyödykkeen valmistusmenoja, vaan oman käytön osuus on käsitelty menonsiirtona siten, että osuus on vähennetty tuloslaskelmaan kirjatusta menoista ja aktivoitu pysyviin vastaaviin. Muutoksella ei ole olennaista vaikutusta kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksen tai taloudellisen aseman arvioinnissa.

Hulevedet

Hulevesien tuloslaskelma ja investointiosa on eriytetty viemärlaitoksesta, kirjaamalla investointi- ja käyttökustannuksia huleveteen. Tuloja ei ole tässä vaiheessa kirjattu. Tulojen määrittäminen ja tarvittavat taksamuutokset tehdään valtuustossa tehtävien linjausten ja sopimusten pohjalta.

Tästä on muodostettu tase ja rahoituslaskelma.

Hallinnollista päätöstä ei ole tehty.

Liitetieto 8

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	2015	2014
<u>Liikevaihto</u>		
Vesilaitostoiminta	5 155 123,86	4 896 925,23
Viemärlaitostoiminta	6 242 037,49	5 878 387,64
Hulevesitoiminta	0,00	
<u>Liiketoiminnan muut tuotot</u>		
Vesilaitostoiminta	14 218,93	18 576,61
Viemärlaitostoiminta	0,00	0,00
Hulevesitoiminta	0,00	
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	11 411 380,28	10 793 889,48

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%	Vuotuiset poistoprosentit
Aineettomat oikeudet			
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	2-5 v	20 % - 50 %
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat			
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 - 30 v	3,34 % - 5 %
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 - 50 v	2 % - 3,34%
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Johtoverkostot ja laitteet	mj-poisto	7 %	7 %
Vesimittarit	mj-poisto	20 %	20 %
Vesimittarit	tasapoisto	10 v	10 %
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet	tasapoisto	4 - 5 v	20 % - 25 %
Liikkuvat työkonet	tasapoisto	5 v, 10 v	10% , 20 %
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 v - 10 v	10 % - 33,34 %
Muut laitteet ja kalusteet	mj-poisto	30 %	30 %
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v	33,34 %
Keskeneräiset hankinnat		ei poistoa	

Liitetieto 13

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

Vuosina 2014 - 2019	
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	17 063 000,00
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	64 256 000,00
Ero (€)	-47 193 000,00
Ero %	-73,45

Selvityksen antamisen perusteet:

Kunnan tai kuntayhtymän on esitettävä tilinpäätöksessä liitetieto keskimääräisten suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintameno vastaavuudesta, jos niiden määrät poikkeavat olennaisesti toisistaan; olennaisena poikkeamana voidaan pitää yli 10 % poikkeamaa (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta).

Perusteiden täytyminen:

Vesiliikelaitoksen suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuus poikkeaa 63,45 % määrittelyrajasta. Laskelmaan vaikuttaa vielä vuoden 2012 alhainen poistotaso. Poisto-ohjelman uusiminen vaikuttaa vuoden 2013 tilinpäätöksestä alkaen. Vesiliikelaitoksen jätevedenpuhdistamon investointimääräraha 43,1 milj. vuosina 2016-2019 kasvattaa poikkeamaa. Tulevat investoinnit vaikuttavat suunnitelman mukaisia poistoja kasvattavasti vasta myöhemmin.

Toimenpiteet ja selvitykset:

1. Vesiliikelaitos (KV 4.9.2012 § 70) muutti pysyvien vastaavien suunnitelman mukaisten poistojen poistoaikoja vuoden 2013 alusta.
2. Isot investoinnit suunnitelman mukaisiin poistoihin vasta investoinnin valmistumisen jälkeen
 - a) Vesilaitos on aloittanut uuden jätevesipuhdistamon suunnittelun v. 2008 alussa. Puhdistamon rakentaminen on tarkoitus aloittaa v. 2016. Siirtolinjojen rakentaminen on tarkoitus aloittaa v. 2017. Uuden puhdistamon poistojen laskenta aloitetaan valmistumisen jälkeen, investointihanke on keskeneräisissä rakentamisen aikana tilinpäätöksissä v. 2016 alkaen. Hankkeen arvioitu valmistumisajankohta/käyttöönotto v. 2019.

Liitetieto 17

Erittely poistoeron muutoksista

	2015	2014
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	41 256,49	44 898,67
Poistoeron muutokset yhteensä	41 256,49	44 898,67

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet	31.12.2015	531 650
Aineettomat oikeudet		
Poistamaton hankintameno 1.1.2015		0
Lisäykset tilikauden aikana		0
Rahoitusosuudet tilikaudella		0
Vähennykset tilikauden aikana		0
Siirrot erien välillä		0
Tilikauden poistot		
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015		0
Muut pitkävaikutteiset menot		
Poistamaton hankintameno 1.1.2015		201 459
Lisäykset tilikauden aikana		94 552
Rahoitusosuudet tilikaudella		25 307
Vähennykset tilikauden aikana		0
Siirrot erien välillä		373 558
Tilikauden poistot		118 492
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		
Kirjanpitoarvo 31.12.2015		525 769
Keskeneräiset hankinnat, aineettomat		
Poistamaton hankintameno 1.1.2015		254 694
Lisäykset tilikauden aikana		14 256
Rahoitusosuudet tilikaudella		0
Vähennykset tilikauden aikana		0
Siirrot erien välillä		263 069
Tilikauden poistot		0
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		0
		5 881
Aineelliset hyödykkeet	31.12.2015	47 065 712
Maa- ja vesialueet 1.1.2015		57 293
Lisäykset tilikauden aikana		0
Rahoitusosuudet tilikaudella		0
Vähennykset tilikauden aikana		0
Poistamaton hankintameno 31.12.		57 293
Arvonkorotukset		0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015		57 293
Rakennukset		
Poistamaton hankintameno 1.1.2015		4 315 791
Lisäykset tilikauden aikana		968 847
Rahoitusosuudet tilikaudella		0
Vähennykset tilikauden aikana		0
Siirrot erien välillä		4 911 759
Tilikauden poistot		335 786
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015		9 860 611
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Poistamaton hankintameno 1.1.2015		29 680 047
Lisäykset tilikauden aikana		3 074 640
Rahoitusosuudet tilikaudella		62 457
Vähennykset tilikauden aikana		0
Siirrot erien välillä		188 663
Tilikauden poistot		2 064 300
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015		30 816 593
Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.2015		666 482
Lisäykset tilikauden aikana		149 319
Rahoitusosuudet tilikaudella		0
Vähennykset tilikauden aikana		0
Siirrot erien välillä		570 162
Tilikauden poistot		299 600
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015		1 086 363
Keskeneräiset hankinnat, aineelliset		
Poistamaton hankintameno 1.1.2015		9 074 443
Lisäykset tilikauden aikana		1 951 480
Rahoitusosuudet tilikaudella		0
Vähennykset tilikauden aikana		0
Siirrot erien välillä		5 781 072
Tilikauden poistot		0
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		0
		5 244 851

Liitetieto 21 b

Maa- ja vesialueet erittely

	2015	2014
Maa- ja vesialueet	57 293,43	57 293,43
Maa- ja vesialueet yhteensä	57 293,43	57 293,43

Liitetieto 25

Saamisten erittely

	2015		2014	
	Pitkäaikaiset	Lyhyt aikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhyt aikaiset
Saamiset Mikkelin tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		32 172,95		33 760,71
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>32 172,95</i>	<i>0,00</i>	<i>33 760,71</i>
Kuntayhtymiltä, joissa Mikkeli jäsenenä				
Myyntisaamiset		28 872,34		24 458,70
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>28 872,34</i>	<i>0,00</i>	<i>24 458,70</i>
Osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä (Mikkelin)				
Myyntisaamiset		14 970,32		10 223,99
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>14 970,32</i>	<i>0,00</i>	<i>10 223,99</i>
Kunnan sisäiset myyntisaamiset		-6 104,04		9 688,05
Siirtosaamiset		10 670,00		12 920,37
<i>Yhteensä</i>		<i>4 565,96</i>		<i>22 608,42</i>
Saamisten erittely yhteensä	0,00	80 581,57	0,00	91 051,82

Liitetieto 26

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät	10 670,00	12 920,37
Tulojäämät yhteensä	0,00	0,00
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	10 670,00	12 920,37

Liitetieto 28

Oma pääoman erittely

	2015	2014
Peruspääoma 1.1	29 872 760,29	29 872 760,29
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12	29 872 760,29	29 872 760,29
Osuus kuntayhtymien opo:n lisäyksestä 31.12.		
Arvonkorotusrahasto 1.1	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12	0,00	0,00
Muu rahastot/oma pääoma 1.1.		
Lisäykset		
Vähennykset		
Muut rahastot/oma pääoma 31.12.		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1 (*)	8 383 128,04	5 607 721,84
Voitonjako	0,00	0,00
Edellisen tilikauden virheen oikaisu		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12	8 383 128,04	5 607 721,84
Tilikauden yli-/alijäämä	2 781 819,59	2 775 406,20
Oma pääoma yhteensä	41 037 707,92	38 255 888,33

*) sis. vesilaitoksen liittymismaksuja
1.1.2001-1.4.2004 1 024 458,96
(siirtokelpoiset liittymismaksut)

Liitetieto 29

Erittely poistoerosta

	2015	2014
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	523 779,20	565 035,69
<i>Poistoero yhteensä</i>	523 779,20	565 035,69

Liitetieto 30

Pitkäaikaiset velat

Velat, jotka erääntyvät 1.1.2013 tai sen jälkeen konsernin ulkopuolelta

	2015	2014
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat (*)	3 248 864,77	3 116 704,77
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	3 248 864,77	3 116 704,77

*) Vesilaitoksen liittymismaksut 1.4.2004 alkaen

Liitetieto 33

Vieras pääoma

	2015		2014	
	Pitkäaikainen	Lyhyt aikainen	Pitkäaikainen	Lyhyt aikainen
Velat Mikkelin tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		127 990,99		89 172,91
Muut velat				
Siirtovelat				
Velat kuntayhtymille, joissa Mikkeli on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille (Mikkelin)				
Saadut ennakot				
Ostovelat		552,05		2 458,27
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>128 543,04</i>	<i>0,00</i>	<i>91 631,18</i>

Liitetieto 37

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät	412,09	425,16
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	318 004,21	182 333,44
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>318 416,30</i>	<i>182 758,60</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>318 416,30</i>	<i>182 758,60</i>

Liitetieto 44

Leasingvastuiden yhteismäärä

	2015	2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	43 775,00	45 363,11
Myöhemmin maksettavat	59 835,00	128 716,53
<i>Yhteensä</i>	<i>103 610,00</i>	<i>174 079,64</i>

Liitetieto 48

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2015	2014
Vesilaitos	29	32
	29	32

Henkilöstökulut

	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	1 495 516	1 250 273
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	481 044	401 440
Muut henkilösivukulut	139 566	85 883
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät	8 457	8 664
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	2 107 669	1 728 932
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		144 170
Henkilöstökulut yhteensä	2 107 669	1 873 102
Henkilökulut sisältävät aktivoituja henkilöstökuluja	211 610	

Liitetieto 49a

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2015	2014
Keskusta Mikkelin kunnallisjärjestö	227,99	
Perussuomalaiset, Mikkelin piiri	121,14	
SDP Mlin kunnallisjärjestö	371,57	
Kokoomus Mikkelin kunnallisjärjestö	168,65	
	0,00	
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	889,35	0,00

MIKKELIN KAUPUNKI

ERIYTETTY TILINPÄÄTÖKSET - taseyksiköt

Etelä-Savon pelastuslaitos

Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa pelastustoimen lakisääteiset palvelut Etelä-Savon maakunnan alueella.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Etelä-Savon pelastuslaitos tuotti pelastustoimen lakisääteiset palvelut Etelä-Savon maakunnan alueella. Etelä-Savon pelastuslaitos on ollut aktiivisesti mukana erilaisissa hankkeissa, joiden tarkoitus on vahvistaa häiriötilanteiden aikaista toimintaa ja johtamista. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä on lisätty edelleen omavalvontaan pohjautuvaa valvontaa.

Ensihoidossa Etelä-Savon pelastuslaitoksella on kaksi ensihoitoyksikköä Etelä-Savon sairaanhoitopiirin alueella Mikkeliissä ja Pieksämällä. Lisäksi vuoden 2015 aikana kokeiltiin ns. moniammatillista yhteistyötä Kangasniemellä ja Sulkavalla. Itä-Savon sairaanhoitopiirin alueella ensihoidon palvelutuotanto on kokonaan pelastuslaitoksen vastuulla. Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa ensihoidon palveluita myös Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirille Heinäveden kunnan alueella. Ensivastetoimintaa tehdään käytännössä koko maakunnan alueella.

Toiminnan painopisteet

Etelä-Savossa pelastustoimen hälytystehtävämäärät pysyivät suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Vuonna 2015 hälytystehtäviä oli 3 341 kpl. Etelä-Savossa tapahtuneissa onnettomuuksissa menehtyi 28 henkilöä ja vakavasti loukkaantui 50 henkilöä. Lievästi loukkaantui 404 henkilöä. Tulipaloissa ei menehtynyt vuonna 2015 yhtään henkilöä. Vuonna 2014 tulipaloissa menehtyi 2 henkilöä.

Luonnonilmiöillä on suuri merkitys pelastustoimen tehtävien lukumääriin ja liikenneonnettomuuksien määrä on edelleen melko korkealla tasolla.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy on toimintavuonna toteutettu pelastustoimen palvelutasopäätöksen ja valvontasuunnitelman mukaisesti yhteensä. Etelä-Savon pelastuslaitoksen pelastuslain mukaisia valvontasuoritteita on kirjattu yhteensä 4 939 kappaletta. Turvallisuuskoulutusta ja -kasvatusta sekä valistusta ja opastusta pelastuslaitos antoi 430 tilaisuudessa yhteensä 31 555 henkilölle, joka on 21 % Etelä-Savon maakunnan väestöstä.

Etelä-Savon pelastuslaitos järjesti vuoden 2015 aikana vakinaiselle henkilöstölle täydennyskoulutuspäiviä, joissa harjoiteltiin öljyntorjuntaa, savusukeltamista, korkealla työskentelyllä, pelastussukellusta ja veneen kuljettamista. Lisäksi viestintä, valvonta, varautuminen ja uusien tietojärjestelmien koulutukset sisältyivät koulutusohjelmaan. Sopimushenkilöstöä koulutettiin sammutustyön perustaitoihin, savusukeltajiksi ja pintapelastajiksi. Ensiapu, vaurioiden käsittely ja pelastaminen tieliikenneonnettomuuksissa kuuluivat myös vuoden 2015 sopimushenkilöstön kurssiin.

Onnettomuustyyppi (ensisijainen)	2013	2014	2015	Yhteensä
Rakennuspalo	98	81	79	258
Rakennuspalovaara	118	112	107	337
Maastopalo	98	153	105	356
Liikennevälinepalo	79	99	57	235
Muu tulipalo	56	79	50	185
Liikenneonnettomuus	438	541	537	1 516
Öljyvahinko	73	76	60	209
Vaarallisten aineiden onnettomuus	10	7	11	28
Sortuma/sortumavaara	0	2	0	2
Autom. paloilmioittimen tarkastus-/varmistustehtävä	512	472	482	1 466
Palovaroitin tarkastus-/varmistustehtävä	36	58	51	145
Muu tarkastus-/varmistustehtävä	312	328	336	976
Ensivastetehtävä	905	612	634	2 151
Ihmisen pelastaminen	115	100	112	327
Eläimen pelastaminen	44	47	45	136
Vahingontorjuntatehtävä	501	310	493	1 304
Avunantotehtävä	101	92	107	300
Virka-aputehtävä	79	86	75	240
Yhteensä	3 575	3 255	3 341	10 171

Taulukko 1. Pelastustoimen tehtävät vuosilta 2013-2015

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Vuonna 2015 pelastustoimen ja ensihoidon toimintatuotot olivat 17 004 429 euroa ja käyttötalousmenot olivat 16 091 412 euroa. Investointeihin pelastuslaitos käytti 668 489 euroa ja näihin se sai 110 000 euroa avustuksia. Ensihoidon investoinnit olivat 244 528 euroa.

Sisäinen valvonta

Etelä-Savon pelastuslaitoksella on noudatettu Mikkelin kaupungin päätöksiä ja sääntöjä sekä pelastuslaitoksen omia sääntöjä ja voimassa olevia lakeja ja asetuksia.

Etelä-Savon pelastuslautakunta ohjaa ja valvoo tavoitteiden toteutumista. Etelä-Savon pelastuslaitoksen pelastusjohtaja johtaa pelastuslautakunnan alaisena pelastuslaitoksen toimintaa sekä huolehtii pelastuslaitoksen toiminnan, talouden ja organisaation kehittämisestä.

Etelä-Savon pelastuslaitokselle on laadittu palvelutasopäätöksen yhteydessä riskianalyysi, jota päivitetään vuosittain.

Pelastuslaitoksen investoinnit on tehty pelastuslautakunnan päättämän investointisuunnitelman mukaan. Hankinnat on kilpailutettu Mikkelin kaupungin hankintatoimiston kautta. Lisäksi on hyödynnetty Itä-Suomessa toimivaa pelastuslaitosten yhteistä hankintarengasta.

Pelastuslaitoksen sopimukset ovat ajan tasalla. Pelastustoiminnan osalta merkittävien sopimuskuppani on Etelä-Savossa toimivat vapaaehtois-palokunnat. Ensihoito ja ensivastetoiminta perustuvat yhteistyösopimuksen mukaiseen palvelutuotantoon. Etelä-Savossa on piirinuohousjärjestelmä ja tässä toiminnassa on voimassa olevat sopimukset piirinuohoojien kanssa. Nuohoustoiminnasta on tullut jonkin verran palautetta asiakkailta ja näihin pelastuslaitos on aina tapauskohtaisesti puuttunut.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Ei yhtään läheistä ystävää, %-osuus	Palokuntanuorisotyön toimintaedellytysten turvaaminen	Seppo Lokka	Palokuntanuorten määrä kasvoi vuoden 2015 aikana.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Mikkelin mainekuvan kehitys.	Turvallisuuspalvelut toimivat valvontasuunnitelman mukaan.	Jyri Silmäri	Onnettomuuksien ennaltaehkäisy on toimintavuonna toteutettu pelastustoimen palvelutasopäätöksen ja valvontasuunnitelman mukaisesti.

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä %-osuus.	Pelastustoiminnan toimintavalmius ja toimintakyky pidetään hyvänä vaarallisten aineiden ja öljyntorjunnan osalta.	Tuomo Halmeslahti	Toteutui tavoitteiden mukaisesti. Etelä-Savon pelastuslaitos osallistui muun muassa valtakunnalliseen hankkeeseen, jonka avulla koulutetaan vapaaehtoista torjuntahenkilöstöä.

Etelä-Savon pelastuslaitos

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Liikevaihto	17 438 500		17 438 500	16 752 402	-686 098
Liiketoiminnan muut tuotot	134 500		134 500	252 028	117 528
Materiaalit ja palvelut	-2 674 700		-2 674 700	-2 331 962	342 738
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	-1 214 400		-1 214 400	-983 393	231 007
<i>Palvelujen ostot</i>	-1 460 300		-1 460 300	-1 348 569	111 731
Henkilöstökulut	-12 152 300		-12 152 300	-11 748 896	403 404
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-9 661 300		-9 661 300	-9 222 161	439 139
<i>Henkilösivukulut</i>	-2 491 000		-2 491 000	-2 526 735	-35 735
<i>Eläkekulut</i>	-1 999 500		-1 999 500	-1 967 392	32 108
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-491 500		-491 500	-559 343	-67 843
Suunnitelman mukaiset poistot	-871 900		-871 900	-827 837	44 063
Liiketoiminnan muut kulut	-1 874 100		-1 874 100	-2 010 554	-136 454
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0		0	85 181	85 181
Rahoitustuotot ja -kulut				-953	-953
<i>Korkotuotot</i>				210	210
<i>Muut rahoituskulut</i>				-1 163	-1 163
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä				84 228	84 228
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia					
Poistoeron vähennys				-84 228	-84 228
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)				0	0

Etelä-Savon pelastuslaitoksen tuloslaskelma 2015

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014	
Liikevaihto		16 752 402,14		16 669 009,86
Liiketoiminnan muut tuotot		252 027,70		187 136,79
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	-983 392,70		-1 192 714,17	
<i>Palvelujen ostot</i>	-1 348 569,02	-2 331 961,72	-1 503 666,93	-2 696 381,10
Henkilöstökulut				
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-9 222 160,99		-9 117 362,47	
<i>Henkilösivukulut</i>				
<i>Eläkekulut</i>	-1 967 392,19		-1 902 578,33	
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-559 343,09	-11 748 896,27	-415 218,65	-11 435 159,45
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-827 836,74		-797 063,65
Liiketoiminnan muut kulut		-2 010 554,39		-1 904 259,41
Liikelylijäämä (-alijäämä)		85 180,72		23 283,04
Rahoitustuotot ja -kulut				
<i>Korkotuotot</i>	54,82		3 266,94	
<i>Muut rahoitustuotot</i>	154,97		997,41	
<i>Korkokulut</i>	-198,41		-19,50	
<i>Muut rahoituskulut</i>	-964,24	-952,86	-982,50	3 262,35
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		84 227,86		26 545,39
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		84 227,86		26 545,39
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (-)		-84 227,86		-26 545,39
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		0,00		0,00

Etelä-Savon pelastuslaitoksen rahoituslaskelman toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikelyläämä (-alijäämä)	0		0	85 181	85 181
Poistot ja arvonalentumiset	871 900		871 900	827 837	-44 063
Rahoitustuotot ja -kulut				-953	-953
Tulorahoituksen korjauserät				-32 100	-32 100
	871 900		871 900	879 965	8 065
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 784 000		-1 784 000	-891 816	892 184
Rahoitusosuudet investointimenoihin	900 000		900 000	82 440	-817 560
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				32 100	32 100
Toiminnan ja investointien rahavirta	-12 100		-12 100	102 688	114 788

Etelä-Savon pelastuslaitoksen rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyläämä (-alijäämä)	85 180,72		23 283,04	
Poistot ja arvonalentumiset	827 836,74		797 063,65	
Rahoitustuotot ja -kulut	-952,86		3 262,35	
Muut tulorahoituksen korjauserät	-32 100,00		-63 071,58	
	879 964,60	879 964,60	760 537,46	760 537,46
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-891 816,19		-1 410 675,42	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	82 440,00		107 400,00	
Käyttöomaisuuden myyntitulot	32 100,00	-777 276,19	376 847,56	-926 427,86
Toiminnan ja investointien rahavirta		102 688,41		-165 890,40
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-74 097,34		0,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	-74 097,34	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	-2 038 576,44		1 935 913,21	
Saamisten muutos muilta	752 601,71		295 768,73	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	5 942,97		87 274,75	
Korottomien velkojen muutos muilta	1 251 440,69	-28 591,07	-2 153 066,29	165 890,40
Rahoituksen rahavirta		-102 688,41		165 890,40
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		0,00		0,00
Rahavarat 1.1.		0,00		0,00
		0,00		0,00

Etelä-Savon pelastuslaitoksen tase 31.12.2015

	2015	2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
 Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 537,29	9 734,79
Koneet ja kalusto	2 448 912,96	2 570 436,34
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	105 260,33	0,00
	<u>2 561 710,58</u>	<u>2 580 171,13</u>
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset lainasaamiset	2 037 833,44	0,00
Myyntisaamiset	47 200,71	95 875,61
Muut saamiset	480 495,07	1 172 388,17
Siirtosaamiset	164 418,82	175 709,53
	<u>2 729 948,04</u>	<u>1 443 973,31</u>
 Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
 VASTAAVAA YHTEENSÄ	5 291 658,62	4 024 144,44
 VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	7 049,04	7 049,04
Tilikauden yli-/alijäämä	0,00	0,00
	<u>7 049,04</u>	<u>7 049,04</u>
 Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	1 638 065,57	1 659 098,04
Vapaaehtoiset varaukset	105 260,33	
	<u>1 743 325,90</u>	<u>1 659 098,04</u>
 VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	74 097,34
Saadut ennakot	153 027,06	9 671,93
Ostovelat	567 940,02	429 029,41
Muut velat	1 472 283,37	409 008,71
Siirtovelat	1 348 033,23	1 436 189,97
	<u>3 541 283,68</u>	<u>2 357 997,36</u>
 VASTATTAVAA YHTEENSÄ	5 291 658,62	4 024 144,44

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Pysyvien vastaavien arvotus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tietoihin.

Liitetieto 8

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	2015	2014
Pelastuspalvelut	12 789 623,26	13 124 720,22
Ensihoitopalvelut	3 962 778,88	3 668 723,36
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	16 752 402,14	16 793 443,58

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet
Muut pitkävaikutteiset menot

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset
Tehdas- ja tuotantorakennukset
Vapaa-ajan rakennukset
Asuinrakennukset

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot
Sillat, laiturit ja uimalat
Muut maa- ja vesirakenteet
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet
Liikkuvat työkoneet
Muut laitteet ja kalusteet
Atk-laitteet
Sairaala- , terveydenhuolto- yms.laitteet

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat
Arvo- ja taide-esineet

Keskeneräiset hankinnat**Pysyvien vastaavien sijoitukset**

Osakkeet ja osuudet

Taseyksikkö (Etelä-Savon pelastuslaitos)

Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja

Liikelaitos (Otavan opisto)

Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja

Liikelaitos (Vesilaitos)

Noudatetaan liikelaitoksen johtokunnan määrittelemiä poistoaikoja

Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%	Vuotuiset poistoprosentit
tasapoisto	5 v	20 %
tasapoisto	2 - 5 v	20 % - 50 %
	ei poistoa	
tasapoisto	20 v, 30 v, 50 v	2%, 3,34%, 5%
tasapoisto	30 v, 50 v	2 %, 3,34%
tasapoisto	20 v, 30 v	3,34%, 5 %
tasapoisto	30 v, 50 v	2 %, 3,34%
mj-poisto	15%, 20%	15 %
mj-poisto	15%, 20%	15 %
mj-poisto	15%, 20%	15 %
mj-poisto	15 %	15 %
tasapoisto	10 v	10 %
tasapoisto	10 v -20 v	5 % - 10 %
tasapoisto	4 v, 5 v	20% - 25%
tasapoisto	5 v	20 %
tasapoisto	3 v, 5 v	20% - 33,34%
tasapoisto	3 v	33,34 %
tasapoisto	5 v	20 %

poisto käytön mukaan
ei poistoa

ei poistoa

ei poistoa

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

Vuosina 2014 - 2019

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	3 964 000,00
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	5 575 000,00
Ero (€)	-1 611 000,00
Ero %	-28,90

Perusteet selvityksen antamiselle:

Kunnan tai kuntayhtymän on esitettävä tilinpäätöksessä liitetieto keskimääräisten suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintamenon vastaavuudesta, jos niiden määrät poikkeavat olennaisesti toisistaan; olennaisena poikkeamana voidaan pitää yli 10 % poikkeamaa (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta).

Perusteiden täytyminen:

Etelä-Savon Pelastuslaitoksella on 18,9 % selvitykseen johtavaa poikkeamaa suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudessa; poistotaso ylittää investointien omahankintamenon, jolloin rahoitusnäkyä on hyvä.

Selvitys:

Palo- ja pelastustoimen kalustohankinnoista noin puolet rahoitetaan poistojen kautta. Tehtäviin investointeihin palo- ja öljynsuojarahaston sekä valtion kalliin kaluston hankinnan avustukset ovat huomattavat, joinain vuosina jopa 100% riippuen hankittavasta kalustosta.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	2015	2014
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	0,00	0,00
Rakennusten myyntivoitot	0,00	0,00
Muut myyntivoitot	32 100,00	69 185,38
<i>Myyntivoitot yhteensä</i>	<i>32 100,00</i>	<i>69 185,38</i>
Muut toimintakulut		
Kiinteistöjen myyntitappiot		0,00
Koneiden myyntitappiot		
<i>Myyntitappiot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Erittely poistoeron muutoksista

	2015	2014
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	84 227,86	26 545,39
Poistoeron muutokset yhteensä	84 227,86	26 545,39

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet 31.12.2015	0
--	----------

Tietokoneohjelmistot

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0
--	----------

Lisäykset tilikauden aikana	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	0
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0

Muut pitkävaikutteiset menot

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	0
--	----------

Lisäykset tilikauden aikana	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	0
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0

Aineelliset hyödykkeet 31.12.2015	2 561 711
--	------------------

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	9 735
--	--------------

Lisäykset tilikauden aikana	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	2 198
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	7 537

Koneet ja kalusto

Poistamaton hankintameno 1.1.2015	2 570 436
--	------------------

Lisäykset tilikauden aikana	786 556
Rahoitusosuudet tilikaudella	82 440
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	825 639
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	2 448 913

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat 1.1.2015

	0
--	----------

Lisäykset tilikauden aikana	105 260
Rahoitusosuudet tilikaudella	
Siirrot erien välillä	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	105 260

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Kirjanpitoarvo 31.12.2015	2 561 711
----------------------------------	------------------

Saamisten erittely

	2015		2014	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		1 320,43		1 800,00
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		1 240,00		
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>2 560,43</i>	<i>0,00</i>	<i>1 800,00</i>
Kuntayhtymiltä, joissa Mikkeli jäsenenä				
Myyntisaamiset		5 446,27		10 053,87
Lainasaamiset				
Muut saamiset		27 587,10		
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>33 033,37</i>	<i>0,00</i>	<i>10 053,87</i>
Osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		2 074,75		
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>2 074,75</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Saamisten erittely yhteensä	0,00	37 668,55	0,00	11 853,87

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0,00	0,00
Menoennakot	0,00	0,00
Etukäteen maksetut vuokratulot	0,00	0,00
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Palkkojen välitilin saldo	0,00	0,00
Tapaturmavak.maksu, työnantaja	15 598,98	0,00
Työttömyysvak.maksut-tilien saldot		
Lomapalkkajaksotukset	0,00	0,00
Siirtyvät korot	0,00	26,24
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	74 818,62	54 100,00
Yrittäjien ja maatal.yrittäjien Kela korv.	0,00	0,00
EU-tuet ja avustukset	0,00	0,00
Muut tulojäämät	74 001,22	121 583,29
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>164 418,82</i>	<i>175 709,53</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>164 418,82</i>	<i>175 709,53</i>

Oma pääoman erittely

	2015	2014
Peruspääoma 1.1	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymien opo:n lisäyksestä 31.12.		
Arvonkorotusrahasto 1.1	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12	0,00	0,00
Muu rahastot/oma pääoma 1.1.		
Lisäykset		
Vähennykset		
Muut rahastot/oma pääoma 31.12.		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	7 049,04	7 049,04
Voitonjako	0,00	0,00
Edellisen tilikauden virheen oikaisu		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12	7 049,04	7 049,04
Tilikauden yli-/alijäämä	0,00	0,00
Oma pääoma yhteensä	7 049,04	7 049,04

Erittely poistoerosta

	2015	2014
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 638 065,57	1 659 098,04
EVL-poistoihin liittyvä poistoero	0,00	0,00
<i>Poistoero yhteensä</i>	<i>1 638 065,57</i>	<i>1 659 098,04</i>

Vieras pääoma

	2015		2014	
	Pitkäaikainen	Lyhyt aikainen	Pitkäaikainen	Lyhyt aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot		0,00		0,00
Ostovelat		24 495,95		573,84
Muut velat		0,00		0,00
Siirtovelat		0,00		0,00
Velat kuntayhtymille, joissa Mikkeli on jäsenenä				
Saadut ennakot		0,00		0,00
Ostovelat		0,00		71,00
Muut velat		993 670,21		144 069,30
Siirtovelat		0,00		0,00
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot		0,00		0,00
Ostovelat		0,00		108,62
Muut velat		0,00		0,00
Siirtovelat		0,00		0,00
<i>Yhteensä</i>		<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>144 822,76</i>

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot		
Menojäämät		
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	1 344 515,86	1 222 566,12
Korkojaksotukset	0,00	0,00
Muut siirtovelat	3 517,37	213 623,85
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>1 348 033,23</i>	<i>1 436 189,97</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>1 348 033,23</i>	<i>1 436 189,97</i>

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2015	2014
Pelastuslaitos	189	190
	189	190

Henkilöstökulut

	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	9 222 160,99	9 117 362,47
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	1 967 392,19	1 902 578,33
Muut henkilösivukulut	559 343,09	543 781,79
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät		128 563,14
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	11 748 896,27	11 435 159,45
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0,00	0,00
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>11 748 896,27</i>	<i>11 435 159,45</i>

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2015	2014
Keskusta Mikkeliin kunnallisjärjestö	381,38	
SDP kaakkoi-suomen sosiaalidemokraatit	247,00	
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	628,38	0,00

Tilakeskus

Tilakeskus toimii 31.12.2015 saakka ns. kirjanpidollisena taseyksikkönä, jolla on oma tase, oma rahaliikenne (oma pankkitili) ja vastuu sille siirretystä rakennusomaisuudesta ja osakkeista sekä omista talonrakennusinvestoinneista. Tilakeskuksen sitovat tavoitteet asettaa kaupunginvaltuusto. Tilakeskus kuuluu organisatorisesti tekniseen toimialaan. Vuoden 2013 alusta päättävänä toimielimenä on toiminut teknisen lautakunnan jaosto. Tilakeskus tarjoaa tilaratkaisuja asiakkaille. Se edistää omistamiensa toimitilojen käytön tehokkuutta ja ylläpidon taloudellisuutta sekä vastaa kiinteistöjen arvon säilymisestä.

Vuoden 2016 alusta tilakeskus on yksi teknisen toimialan tulosalue. Päättävänä elimenä jatkaa kuitenkin teknisen lautakunnan jaosto.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Hallinto ja talous

Tilakeskuksen tuotevastuiden ja koko henkilöstön haasteena on ollut tilakeskuksen talouden hallinta, joka edellyttää tuotevastuiden ja investointiprojektien talouden jatkuvaa seuranta ja tiukkaa kustannusohjausta. Edelleen kiinteistöjen sisäilmaongelmat ja niiden rahoitus tekivät talouden hallinnasta vaativan. Lisämäärärahaa jouduttiin hakemaan Anttolan koulun saneeraukseen. Lisäksi investointiohjelman sisällä jouduttiin tekemään sisäisiä määrärahasiirtoja, joista isoimmat Anttolan koulun saneeraus, Anttolan-talon muutostyöt koulun tarpeisiin, Päämajakoulun muutostyöt ja Vanhalan koulun peruskorjaus.

Koska kaupungilla/tilakeskuksella ei ole taloudellisia resursseja toteuttaa kaikkia investointeja, keskusta-alueen (Naisvuoren päiväkot) uusi päiväkot toteutettiin vuokrausvaihtoehdolla yhteistyössä Mikalo Oy:n kanssa. Kohteen hyväksytty lainan takaisinmaksuohjelma on kuitenkin kaupungin yksiköiden ja budjetin kannalta haasteellinen tulevien vuosien aikana, vaikkakin maksutavoista edullisin kokonaisuutta tarkasteltaessa (tasamääräiset lyhennykset, koron osuus vaihtuu).

Tilakeskuksen liikevaihdon (vaikutus noin 770 000 euroa) ja muiden toiminnan tuottojen kasvun (vaikutus noin 440 000 euroa), energiakulussäästöjen (vaikutus noin 800 000 euroa) sekä jatkuvan talouden seurannan ja ohjauksen avulla käyttötalous onnistuttiin pitämään hallinnassa. Tilakeskuksen investoinnit onnistuttiin kattamaan.

Tilakeskuksen tilikauden ylijäämä oli 4,685 milj. euroa.

Eläköitymisistä ja osa-aika-eläköitymistä sekä irtisanoutumisista johtuen henkilöstöresursseja piti saada uudistettua; uusi kiinteistöjen ylläpidon tuotevastuupäällikkö (kiinteistöpäällikkö) aloitti työt helmikuussa ja irtisanoutuneen kunnossapitoinsinöörin tilalle saatiin lupa rekrytoida kunnossapitoinsinööri/sisäilma-asiantuntija, mutta rekrytointi ei tuottanut tulosta vuoden 2015 aikana. Eläkkeelle 31.12.2015 siirtyneen kiinteistöjohtajan rekrytointi siirtyi alkuvuodelle 2016.

Vuokraustoiminta

Tilakeskuksen liikevaihto noin 31 800 000 euroa muodostui pääasiassa vuokratuotoista. Ulkoisia vuokratuottoja oli noin 7 400 000 euroa ja ”sisäisiä” noin 24 400 000 euroa. Kiinteistöjen vuokrausaste, lähinnä talouslamasta johtuen, vuodesta 2014 laski noin 3 %-yksikköä alkuvuoden 2015 tilanteessa. Loppuvuoden osalta resurssivajeen täytyessä vuorausaste onnistuttiin kohottamaan 97 %:iin. Kiinteistöjen vuokrausaste on ollut erittäin tyydyttävä huomioiden kiinteistöjen heikkenevä kunto. Vuokrausasteen merkittävään muutokseen vaikutti o asiakashankinta sekä asiakaspalvelukyky. Jotta tulevina aikoina vuokrausaste saadaan pysymään korkealla tasolla, tulee vuokraustoimintaan erityisesti panostaa ja käyttää uusia keinoja asiakashankintaan.

Kiinteistöjen kunto heikkenee ja sillä on välitöntä vaikutusta vuokralaisten saamiseksi kohteisiin. Viimeaikoina on toistuvasti oltu tilanteessa, jossa asiakkaan toiveisiin ei ole voitu vastata kiinteistön olleessa ns. loppuun käytettävien listalla. On valmistauduttava siihen, että tulevina aikoina kiinteistöjen heikkenevä kunto vaikuttaa myös saataviin vuokratuloihin laskevasti vaikkakaan kiinteistöjen ylläpitokustannukset eivät merkittävästi pienene mahdollisten vuokralaisten vähentyessä. Kaupungin toimintojen siirtyessä kohteesta toiseen vuokraustoiminnalta edellytetään taitoa esitellä olemassa olevia tiloja jokaisen käyttäjäkunnan vaatimalla tavalla. Lisäksi on varauduttava mahdollisesti merkittäviinkin muutostöihin tilankäyttäjien vaihtuessa. Kaupungin yksiköiden tilojenkäytön tehokkuutta on saatava lisättyä, ja kaupungin sisäisiä yksiköitä on kannustettava tilantarpeiden tarkkaan arviointiin. Sisäinen vuokraus kannustaa säästämiseen, sillä tällöin konkreettisesti tiedetään, että jokainen käytössä oleva neliö aiheuttaa kustannuksia niin tilakeskukselle vuokraajana kuin vuokralaiselle käyttäjänä.

Tulevaisuudessa entistä tärkeämmäksi nousee kiinteistökohtainen kannattavuustarkastelu, kustannustietoisuus sekä tekninen tietoisuus kiinteistön tilanteesta ja vuokrausedellytyksistä.

Vuokraustoiminnan markkinointisuunnitelma ja kaupungin virastotalon tilatehokkuusprojekti valmistuivat 2015. Markkinointisuunnitelmassa on läpikäyty perusteellisesti asiaa vuokraustoiminnan ympärillä sekä esitelty keinoja vuokrausasteen kohottamiseen. Tilatehokkuusprojekti esittelään johtoryhmälle tammikuun 2016 aikana. Tilatehokkuusprojektiä mahdollisesti jatkettaessa tulee hankkeelle osoittaa ulkopuolista resurssia.

C-salkun (realisoitavat rakennukset) realisointisuunnitelma päivitettiin 2015.

Koulujen korjaus- ja muutostöiden johdosta jouduttiin vuokraamaan hinnakkaita väliaikaisia opetustiloja (parakkeja) useaan kohteeseen; Päämajakoululle (entinen Yhteiskoulu), Anttolan koululle sekä Rantakylän koululle. Päämajakoululla toteutettiin muutostöitä, Anttolan yhtenäiskoululla sisäilmatutkimuksia ja -korjauksia, Rantakylän koululla siirryttiin väistötiloihin tulevan peruskorjauksen ja sisäilmaongelmien johdosta. Rantakylä koululla peruskorjauksen ja laajennuksen alta puretaan keväällä 2016 suuri osa nykyisen koulun tiloista.

Ulkoisia liike- sekä teollisuustilojen vuokria korotettiin 2,5 % ja sisäisiä vuokria 1,25 %.

Sisäilma-asiat vaativat tulevaisuudessa kasvavassa määrin työpanosta. Sisäilma-asioiden ympärillä on huomioitava ei vain rakennustekniset työt vaan myös käyttäjäkunnan palveleminen, kuunteleminen ja huomioiminen, jotka osaltaan vaativat merkittävää resurssia sekä asiakaspalveluosaamista.

Isojen kohteiden purkutyöt ovat osoittautuneet haasteellisiksi ja työllistäviksi. Kohteissa edellytetään mm. kattavia haitta-aineselvityksiä, tutkimuksia sekä valvontaa purkutöiden eri vaiheissa.

Kiinteistöjen realisointi, myynti ja markkinointi on ulkoistettu kiinteistövälitysyritykselle. Myytävää on yksittäisiä kohteita. Pääsääntöisesti parhailaan myytävät kohteet ovat vaikeasti kaupaksi käyviä (sijainti, hiljentyneet markkinat, erittäin heikkokuntoisia). Kilpailutetun kiinteistövälitysvälityksen sopimusta jatkettiin optiovuodella vuoteen 2016 saakka.

Realisoitu omaisuus

Myydyt asuinkiinteistöt:	Kantalan rivitalo, Luosantie 1 (Haukivuori) Seuralankatu 30
Myydyt asunto-osakkeet:	As Oy Vaahteralehti, Vaahterakatu 5 A 3 As Oy Vaahteralehti, Vaahterakatu 5 A 5
Myydyt muut kiinteistöt:	Soikkalan koulu
Puretut kiinteistöt:	Lehmuskylän päiväkot, Poppelitie 31 Siekkilän päiväkot, Lugankatu 16 Pursialankatu 7, entinen löytöeläintalo

Tilahankkeet; suunnittelu ja rakennuttaminen

Omana työnä tehtiin kunnossapidon arkkitehtisuunnittelu. Kaikki muu suunnittelu ostettiin ulkoa joko hankekohtaisella kilpailutuksella tai puitesopimuksilla.

Investointi- ja kunnossapitohankkeiden rakennuttaminen ja valvonta tehtiin pääosin omana työnä. Rakennuttamis- ja asiantuntijapalveluja myytiin lisäksi emolle, hallintokunnille, konsernin yhtiöille Kiinteistökehitys Naistinki Oy:lle ja Mikalo Oy:lle sekä Mölnlycke Oy:lle.

Kiinteistöjen ylläpito

Kiinteistöpidon perusedellytyksenä on, että tilojen kunnon ja käytettävyyden sekä terveellisten olosuhteiden on vastattava toiminnan tarpeita ja vaatimuksia. Ylläpidossa panostettiin kestäviin ja vähemmän huoltoa vaativiin ratkaisuihin, kehitettiin yhteistyötä vuokraustoiminnan kanssa ja toiminnassa huomioitiin C-salkun kiinteistöjen realisointi. Kunnossapitotöiden ulkoistaminen on lisännyt tilaajan valvontatehtäviä.

Rakennusten kunnossapito

Rakennusten kunnossapitoon ja tilaustöihin käytettiin yhteensä noin 2 697 000 euroa (vuonna 2014 2 698 000 euroa). Kiinteistöjen kuntoarvioita ei teetetty vuoden 2015 aikana käytössä oleviin kiinteistöihin. Kuntoarvioita teetettiin 1 kpl myytävään kiinteistöön. Kuntoarvioiden laadintaan panostetaan vuoden 2016 aikana, mikäli tilakeskus saa rekrytoitua kunnossapitoinsinööriä.

Rakennustekniset ja LVISA-tekniset kunnossapitotyöt toteutettiin ennalta laaditun ohjelman mukaan, samoin erikseen sovitut tilaus- ja investointityöt. Työt tilattiin laskutyönä tai minikilpailutuksella joko kumppanuusyhtiöltä tai puitejärjestelyurakoitsijoilta, jolloin saatiin huomioitua paikalliset pk-yrittäjät ja varmistettua tilausten kustannustehokkuus. LVISA-teknisen kunnossapidon tavoitteeksi on otettu korjaustarpeiden toteaminen ja korjaaminen ennen laitteiden rikkoutumista. Rakennusautomaation toimintaa ja parempaa hyödyntämistä pyritään tehostamaan rakennusautomaation puitesopimuksen kilpailutuksella, joka toteutettiin loppuvuodesta 2015. Puitesopimuksen tärkeänä tavoitteena on luoda yhtenäinen toteutustapa rakennusautomaation saneerauksille.

Kiinteistöjen hoito

Kumppanuusyhtiön kanssa solmitun kiinteistöpalvelusopimuksen tehtävien ja toimintamallin mukaista kehittämistä jatkettiin edelleen, jotta sopimuksen mukaiset tavoitteet toteutuisivat paremmin. Laatutavoitteiden toteutumista seurattiin ja niistä raportoitui urakoitsijalle kuukausikokouksissa. Haahtela-RES huolto-ohjelma on käytössä kaikissa hoitoluokan 1-3 kiinteistöissä. Huolto-ohjelman ulkopuolelle jäävät kiinteistöt, joissa tehdään toimenpiteitä vain erillistilauksesta.

Rakennusautomaation yhteydenpitoa ja valvontaa varten on perustettu sähköpostiosoite, jonne kirjataan kaikki rakennusautomaatioon tehtävät käyntiaikojen yms. muutokset. Ristiinan kiinteistöjen- ja pihojen hoidon sekä Suomenniemen kiinteistöjen päivystys- ja varallaolopalvelu tuotti Punavaara Oy. Ko. palvelusopimuksen toteutumista ja kehittämistä seurattiin kuukausikokouksissa.

Kiinteistöhoitoon kustannusten alentamiseksi huonokuntoisten ja kannattamattomien kiinteistöjen käytöstä tulee luopua mahdollisimman nopeasti tai ainakin laittaa ne ns. ”kylmilleen” odottamaan purkua.

Alueiden ylläpito

Kiinteistöjen pihat lukuun ottamatta Ristiinan ja Suomenniemen kiinteistöjen pihaja on jaettu kolmeen ylläpitoalueeseen; itäinen, läntinen ja keskusta. Nämä kaikki alueet kilpailutettiin 2015. Urakoitsijana keskusta-alueella on Viherpalvelut Hyvönen Oy. Itäisellä ja läntisellä alueella urakoitsijana alueella jatkaa YIT Kuntatekniikka Oy, sopimus astuu voimaan 1.7.2016. Ristiinan kiinteistöjen pihojen hoidon tuotti Punavaara Oy. Suomenniemen kiinteistöjen pihojenhoito ostettiin vesilaitokselta ja paikallisilta pk-yrittäjiltä.

Alueiden ylläpidon kesäajan valvonta tilattiin ulkoisena palveluna. Talvitöiden valvonta hankittiin yhdyskuntatekniikka- ja ympäristöyksiköltä. Laadun valvonnassa on panostettu urakoitsijan omavalvonnan kehittämiseen.

Jätehuolto

Metsäsairila Oy kilpailutti syksyllä 2015 Mikkelin haja-asutusalueen, Haukivuoren ja Suomenniemen taajamien sekä kaupungin Tilakeskuksen ja Mikalo Oy:n jätteiden tyhjennyksen ja kuljetuksen vuosille 2016–2018. Kilpailutuksessa oli yhdeksän eri urakka-alueita, viisi sekajätteelle ja neljä hyötyjätteille. Mikkeliäinen RL-Huolinta Oy voitti urakoista seitsemän ja Lassila & Tikanoja kaksi. Suurempana kokonaisuutena kilpailutettaessa saatiin tyhjennysten yksikköhintoja pudotettua.

Energia ja vesihuolto

Viime vuosina energian hinnankorotukset ovat olleet suuria, etenkin kaukolämmön osalta. Energiahuollon kokonaiskustannus kiinteistöjen

ylläpitomenoista on jo noin 45 %. 2010 hyväksytyn energiatehokkuussopimuksen mukaan energiansäästö tavoite vuoden 2016 loppuun mennessä on kiinteä 11,3 GWh, mikä vastaa 9 % kaupungin vuoden 2005 energiankulutuksesta. Jotta tavoite toteutuu, kiinteistöjen energiatehokkuuteen tarvitaan investointeja ja kiinteistöjen käyttäjien opastamista.

Usean vuoden määrätietoinen energiansäästöohjelma alkaa tuottaa haluttua tulosta tilakeskuksen kiinteistöissä. Vuoden 2015 kaukolämmön normitettu kulutus (vuosikulutus, jossa vuosivaihtelut otettu huomioon) laski 2,8 % ja sähkön kokonaiskulutus 4,9 % vuoteen 2014 verrattuna. Vertailukelpoisten kiinteistöjen (kiinteistöt, joissa useammalta vuodelta luotettava kulutustieto) lukumäärää olemme saaneet kasvatettua vuosittain ja tältä osin luoneet edellytykset luotettavalle ja tehokkaalle energiansäästöille. Vuoteen 2010 verrattuna tilakeskuksen mitattu kiinteistöjen ominaiskulutus (kWh/m³) on laskenut 10,7 % vuoteen 2016 mennessä. Kulutusvertailua ja kulutusmuutoksiin reagointia on saatu helpotettua aktiivisella kulutuksen seurannalla, jota on kehitetty yhteistyössä Enerkeyn kanssa.

Jatkossa energiainvestoinnit on tarkoituksenmukaista yhdistää muuhun talotekniikan, automaation ja kiinteistöjen kunnossapitoon. Yhteishankkeilla saavutetaan kustannustehokkuutta. Laaditun energiainvestointisuunnitelman mukaiset energiatehokkuusinvestoinnit toteutetaan vuosien 2015- 2016 aikana. Hankkeiden pääpaino on energiaa säästävissä tekniikassa ja uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämisessä. Lisäksi tavoitteena on tehostaa yhteistyötä hallintokuntien kanssa ja jalkauttaa näin aktiivista energiansäästötyötä. Investointikohteissa Urheilupuiston ja Uimahallin peruskorjauksissa huomioidaan erityisesti energiatehokkuus ja uusiutuvan energian mahdollisuudet. Lisäksi vuoden 2016 aikana panostetaan muun muassa aurinkosähkön ja -lämmön omaan tuotantoon. Samoin Rantakylän koulun saneerauksessa energiatehokkuutta parannetaan tarpeen mukaisella ilmanvaihdon ohjauksella sekä maalämmöllä.

Puhtaus

Tilakeskuksen tilaamana hoidettiin vain virastojen puhtaus. Muiden tilojen puhtauspalvelujen tilaajana toimivat hallintokunnat. Puhtauspalvelut tuotti kaupungin ruoka- ja puhtauspalvelut-yksikkö lähtökohtana taloudellisuus, asiakastytyväisyys sekä tilojen terveellisyttä ylläpitävä puhtauspalvelu.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Sitovat tavoitteet saavutettiin muuten, mutta henkilöstörekrytointi ei toteutunut.

Sitova tavoite	Mittari	Toteutuminen
Liikelylijäämä	7 850 000 €	9 522 569 €
Korvaus peruspääomasta	3,6 %	4 749 791 €
Investointimäärärahat • lisämäärärahat	5 245 000 € 215 000 €	5 451 361 € (netto 5 334 258 €)
Vakituisen henkilöstön määrä	18	17 (joista 2 oa.)

Tilakeskuksen liikevaihto, muut tuotot, avustukset ja valmistus omaan käyttöön olivat yhteensä noin 1,1 milj. euroa paremmat kuin talousarviossa.

Toimintakulut alittuivat noin 770 000 euroa. Alitus johtui pääasiassa henkilökulusäästöistä (rekrytointi ei toteutunut suunnitellusti), palvelujen ostoista, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoista (energiakustannussäästöt) ja kiinteistöjen kunnossapitokorjauksista.

Talonrakennusinvestointien bruttomenot alittivat talousarviomäärärahat/myönnetty lisämäärärahat 8 600 eurolla. Investointien nettomenot, huomioituna saadut valtionavut (84 757 euroa), muut tulot (15 702 euroa) ja rakennusten ja osakkeiden myynneistä saadut tulot (16 643 euroa), olivat 5 334 258 euroa. Tilakeskus pystyi kattamaan vuoden 2015 nettoinvestoinnit poistoilla + tilikauden ylijäämällä.

Talouden tasapainottaminen

Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman tekniselle toimialalle asettamasta henkilöstömenosäästö tavoitteesta tilakeskus kattoi noin 104 800 euroa. Kiinteistöjen realisoinnin käyttötalousvaikutustavoite -80 000 euroa toteutui.

Tasapainotusohjelman toimenpiteiden jalkauttaminen:

- talouden mahdollistava investointitaso, investointien priorisointi -> tilakeskuksen talous olisi mahdollistanut korkeamman investointitason
- investointien rakentamiskustannusten alentaminen yksinkertaisimmilla ratkaisuilla ja tilankäytön tehokkuutta parantamalla (5-10 prosenttia) -> toteutui mm. Ristiinan koulukeskuksen hankkeessa
- energiatalouden hallinta ja energian säästö -> energiakulusäästöt yhteensä noin 850 000 euroa talousarvioon verrattuna
- kunnossapitotason nostaminen (tavoite 0,5 prosenttia jälleenhankinta-arvosta ilman C-salkkua) korjausvelasta ja alhaisesta investointitasosta johtuen (-> hätätöiden väheneminen, kosteus- ja homevaurioiden väheneminen ja suunnitelmallinen kiinteistöjen ennakoiva kunnossapito ja huolto) -> Tavoitteeseen ei päästy. Kiinteistöjen kunnossapitoon käytettiin noin 1 000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna ja n. 125 000 euroa talousarviota vähemmän(kunnossapito- ja tilaustyöt)
- realinen vuokrataso (laskennallinen korko nyt 2,55, p.o. 4 prosenttia) ja korkea vuokrausaste (tavoite 98 prosenttia) -> vuokrausaste tavoitteesta jäätin hieman, toteuma noin 97 % 31.12.2015.
- pihojen hoitotason alentaminen -> toteutui uuden kilpailutuksen myötä
- c-salkun realisoituisuunnitelma (entistä suuremmasta kiinteistömäärästä luopuminen) -> tavoitteesta jäätin (osa myymättömistä huonokuntoisimmista kiinteistöistä tullaan esittämään purettaviksi)
- toiminnan tuotoissa/kuluissa huomioitu, että kaikista perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksen vapautuvista

tiloista luovutaan ja kiinteistöt realisoitetaan -> purettu Lehmuskylän ja Siekilän päiväkodit sekä Löytöeläintalo
- kannattamattomien kiinteistöjen vuokrauksesta luovutaan ja kiinteistöt laitetaan ”kylmilleen” odottamaan purkua -> toteutui osittain.

Kiinteistöjen korjausvelka 31.12.2014 oli 1216 euroa/asukas, kasvua noin 9 % edellisestä vuodesta. Tasapainotusohjelman toimenpiteistä kunnossapidon määrärahojen lisäämiseen ja C-salkun realisointiin on panostettava jatkossa enemmän korjausvelan hallitsemiseksi ja kiinteistöjen käytettävyyden turvaamiseksi. Kiinteistöjen purkuun on oltava lähivuosina enemmän euroja kuin kuluneina vuosina.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että Tilakeskuksen toiminta on taloudellista ja tuloksellista ja päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Tilakeskuksen toimintaa ohjataan teknisen toimen toimintasäännön ja tilakeskuksen johtosäännön ohella Mikkelin kaupungin hallintosäännöllä, johon nähden toimintasääntöä sovelletaan toissijaisesti ja Mikkelin kaupungin hankintasäännöllä. Tilakeskuksen investointien hyväksymisessä noudatetaan 2013 hyväksytyjä toimitilahankkeiden suunnittelu- ja toteutusohjeita.

Tilakeskusta johtaa kiinteistöjohtaja. Hän huolehtii toiminnan, talouden ja organisaation kehittämisestä sekä teknisen lautakunnan jaostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta.

Seuranta ja raportointi tehtiin kuukausittain johdolle ja teknisen toimen johtoryhmälle. Lisäksi talouden ja toiminnan toteutumasta raportoitin kaupunginhallitukselle 31.3., 31.7. ja 31.10.

Lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tms. vaatimus tai oikeus-seuraamus, ei ole tullut tietoon.

Hankintaprosessissa on huolehdittu siitä, että kaikki hankintoja tekevät ovat tietoisia hankintamenettelyn vaatimuksista ja että hankintalakia noudatetaan.

Talonrakennusinvestoinnit ovat vastuutettu henkilöittäin ja jokainen on seuranta- ja selvitysvastuussa oman projektinsa rahojen käytöstä. Urakka- ja toimitussopimusten ehtoja ja laatumääräyksiä on noudatettu ja valvottu.

Kaikkiin mahdollisiin hankkeisiin, joihin on voinut, on haettu avustusta. Kustannuksiltaan yli 500 000 euron hankkeista esitetään erillinen jälkiseuranta teknisen lautakunnan jaostolle ja kaupunginhallitukselle.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Toteutuma %
Hallinnassa oleva rakennusomaisuus 1000 m ³	³⁾ 1 508	1 505	1476	98,1
Ulosvuokratut liike- ja teollisuuskiinteistöt, 1000 htm ²	61	62	63	101,6
Rakennusten ylläpito				
Rakennusten kunnossapito €/m ³ /v	2,3	1,9	1,7	89,5
Henkilöstö				
Vakituinen henkilökunta (sitova)	¹⁾ 18	¹⁾ 18	17	
Määräaikainen henkilökunta ²⁾	1	1	1	
	KULUTUS TP 2014	TAVOITE 2015	TP 2015	Toteutuma %
Rakennusten ylläpito				
Kaukolämmön normitettu	42,5	42,6	40,4	
kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	21,2	19,0	19,5	94,8
Sähkön kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)				102,6

Kulutukset on laskettu rakennuskuutiometriä kohti. Seurannassa oleva rakennustilavuus edustaa noin 65 prosenttia tilakeskusten hallinnassa olevasta kokonaisrakennustilavuudesta.

¹⁾ Vakituinen henkilökunta 18 (2 osa-aikaista)

²⁾ Koko konsernia palveleva energiainsinööri

³⁾ Sisältää Ristiinan ja Suomenniemen rakennusomaisuuden (118 000 m³)

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

[illegible]

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunki-strategiasta	Toimenpide	Vastuualue toimialalla	Toteutuma
Yritysten nettolisäys	Aktiivinen kiinteistöjen vuokraus- ja myyntitoiminta - markkinointisuunnitelman laadinta - asiakaspalvelun laadun kehittäminen - palveluresurssien varmistaminen. Palvelujen kilpailutus - palvelujen ja hankkeiden kilpailutus sellaisina kokonaisuuksina, että pk-yritykset pystyvät tarjoamaan/tuottamaan palvelut.	Vuokrauspäällikkö Kiinteistöpäällikkö Toimistorakennusmestari	Markkinointisuunnitelma on valmistunut. Asiakaspalvelun laadun kehittämiseen on panostettu ja vuokraustoiminnan resurssitilanne on normalisoitunut. Rakennus-, LVI-, sähkö- ja maa- lausrakat kilpailutettu ja tehty puitejärjestelysopimukset. Rakennusautomaatiotöiden puitejärjestelyjen - ja ylläpidon kilpailutus tehty.

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunki-strategiasta	Toimenpide	Vastuuutus toimialalla	Toteutuma
Ekologinen jalanjälki	Energiasäästöhankeet - energiainvestointimäärärahojen riittävä budjetointi/energia-avustusten maksimointi - määrärahojen kohdentaminen elinkaarikustannuksiltaan kannattaviin hankkeisiin - o energiainvestointitoimenpideohjelman 2015 – 2016 Uusiutuvan energian käyttö - puupohjaisen polttoaineen käytön lisääminen lämmitysenergiana - o edistetään lämpöyrittäjyyttä - lämpöpumpputekniikan hyödyntäminen Siirtokelpoisten tilaratkaisut - Vanhalan koulun laajennus - uusi Rantakylän päiväkotit suunnitelmaudella Energiatohakas rakentaminen - uusiutuvan energian käyttö (mm. puupohjainen kaukolämpö) - uusien rakentamismääräysten mukaisen energiatohokkuusvaatimusten huomioiminen	Energiainsinööri Energiainsinööri Kiinteistöjohtaja Rakennuttajat	Avustusten määrät on maksimoitu. Puupohjaisten polttoainesten käyttömahdollisuudet tarkasteltu hankekohtaisesti. Rakennettu maalämpö Suomenselän toimintakeskus Metsätalteen. Mikalo Oy:n kanssa yhteistyössä toteutettu Naisvuoren päiväkodin rakentaminen vuokrausvaihtoehdolla. Vanhalan koulua saneerattu ja laajennettu. Huomioitu hankkeissa.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunki-strategiasta	Toimenpide	Vastuuutus toimialalla	Toteutuma
Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohden laskettuna (kg/asukas)	Kaupungilla purkuun tulevien rakennusten materiaalien uusiokäyttö - yhteistyö hallintokuntien, Ekotorin, Metsäsairilan Oy:n ja Etelä-Savon rakennusperintöyhdistyksen kanssa	Toimistorakennusmestari/rakennuttajat	Puretuissa kiinteistöissä materiaalien uusiokäyttö on huomioitu.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunki-strategiasta	Toimenpide	Vastuuutus toimialalla	Toteutuma
Korjausvelka kaupungin omistamien kiinteistöjen osalta (euroa/asukas)	Vuosittain tarkistettu kiinteistöjen C-salkun realisointisuunnitelma ja sen toteutus - palveluverkkoselvitysten toimenpiteiden toteutus - tilojen käytön tehokkuus -> entistä suuremmasta kiinteistömäärästä luopuminen mm. purkamisen lisääminen Investointimäärärahat - korjausvelan hallinta Ylläpitoresurssien lisääminen - kunnossapidon tason nosto tasotason 0,5 prosenttia jälleenhankinta-arvosta (ilman C-salkkua)	Kiinteistöjohtaja	Palveluverkkoselvityksen toimenpiteitä on toteutettu. Realisointisuunnitelmaa on tarkastettu ja toteutettu. Tilatehokkuutta on parannettu. Kaksi päiväkotia sekä entinen löytöeläintalo on purettu. Korjausvelkaa on investointimäärärahoja enemmän. Ylläpitoresursseissa on vajeusta. Kunnossapidon suunnitelmallista tason nostoa ei saavutettu resurssivajeesta ja äkillisistä tilanteista johtuen.

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)			
Indikaattori kaupunki-strategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla	Toteutuma
Todetuista sisäilmaongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus kaupungin koko kiinteistökannasta	Satsaus kiinteistöjen huoltoon, käyttöön ja kunnossapitoon - euro- ja henkilöstöresurssit - osaaminen - suunnitelmallisuus ja seuranta Uusin tutkimustieto ja uudet innovaatiot käyttöön.	Kiinteistöpäällikkö	Kunnossapitoinsinöörin rekrytointi ei tuottanut tulosta.
		Kunnossapitoinsinööri ja tekniset asiantuntijat	Suunnitelmallisuutta ja seurantaa parannettu uuden kiinteistönhoito-ohjelman kilpailuttamisella.
	Palveluverkon tiivistämisen kautta luovutaan huonokuntoisimmista kiinteistöistä.	Kunnossapitoinsinööri	Rakennuksia poistettu käytöstä -> purku.
	Huonokuntoisimpien kiinteistöjen korvaaminen vuokratilaratkaisuilla.	Kiinteistöjohtaja	Uusi keskusta-alueen päiväkot.
	Investointimäärärahat	Kiinteistöjohtaja	Toimenpiteet investointimäärärahojen puitteissa
	Korjausvelan hallinta	Kiinteistöjohtaja	Korjausvelka kasvaa ikääntyvissä kiinteistöissä. Euromääräistä panostusta, kuten myös resursseja, tarvitaan entistä enemmän.

Tilakeskus

Talousarvion toteutuminen

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Liikevaihto	31 066 100	31 066 100	31 837 097	770 997
Valmistus omaan käyttöön	345 000	345 000	217 927	-127 073
Liiketoiminnan muut tuotot	288 900	288 900	735 539	446 639
Tuet ja avustukset kunnalta				
Materiaalit ja palvelut	13 047 100	13 047 100	11 786 429	-1 260 671
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	6 207 000	6 207 000	5 531 782	-675 218
<i>Palvelujen ostot</i>	6 840 100	6 840 100	6 254 647	-585 453
Henkilöstökulut	1 175 700	1 175 700	1 071 317	-104 383
<i>Palkat ja palkkiot</i>	778 800	778 800	692 081	-86 719
<i>Eläkekulut</i>	355 600	355 600	341 084	-14 516
<i>Muut henkilösivukulut</i>	41 300	41 300	38 152	-3 148
Suunnitelman mukaiset poistot	7 300 000	7 300 000	7 492 792	192 792
Liiketoiminnan muut kulut	2 327 200	2 327 200	2 917 457	590 257
Liikelylijäämä (-alijäämä)	7 850 000	7 850 000	9 522 569	1 672 569
Rahoitustuotot ja -kulut	5 145 000	5 145 000	4 836 804	-308 196
<i>Korkotuotot</i>	12 000	12 000	99	-11 901
<i>Muut rahoitustuotot</i>	3 000	3 000	2 302	-698
<i>Kunnalle maksetut korkokulut</i>	160 000	160 000	89 027	-70 973
<i>Korvaus peruspääomasta</i>	5 000 000	5 000 000	4 749 791	-250 209
<i>Muut rahoituskulut</i>			385	385
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	2 705 000	2 705 000	4 685 765	1 980 765
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	2 705 000	2 705 000	4 685 765	1 980 765
Poistoeron vähennys (+)				
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 705 000	2 705 000	4 685 765	1 980 765

Tilakeskuksen tuloslaskelma

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Liikevaihto	31 834 919,85	31 212 000,73
Valmistus omaan käyttöön	217 927,26	346 873,17
Liiketoiminnan muut tuotot	642 179,80	628 151,29
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-5 531 782,35	-5 803 319,16
Palvelujen ostot	-6 233 580,73	-7 363 126,65
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-692 080,79	-766 968,92
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-341 084,10	-358 635,93
Muut henkilösivukulut	-38 152,16	-23 681,95
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 492 791,81	-8 636 359,80
Liiketoiminnan muut kulut	-2 842 986,09	-2 702 084,72
Liikelyijäämä (-alijäämä)	9 522 568,88	6 532 848,06
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	98,96	7 352,65
Muut rahoitustuotot	2 301,53	1 128,33
Kunnalle maksetut korkokulut	-88 893,85	-163 666,39
Muille maksetut korkokulut	-133,28	
Korvaus peruspääomasta	-4 749 791,39	-4 881 730,05
Muut rahoituskulut	-385,48	-306,33
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	4 685 765,37	1 495 626,27
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	4 685 765,37	1 495 626,27
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (-)		
Vapaaehtoisten varausten lis. (-) tai väh. (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 685 765,37	1 495 626,27

Tilakeskuksen rahoituslaskelman toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikelyijäämä (-alijäämä)	7 850 000		7 850 000	9 522 569	1 672 569
Poistot ja arvonalentumiset	7 300 000		7 300 000	7 492 792	192 792
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 145 000		-5 145 000	-4 836 804	308 196
	10 005 000		10 005 000	12 178 557	2 173 557
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 245 000	-215 000	-5 460 000	-5 451 361	8 639
Rahoitusosuudet investointimenoihin	140 000	-34 000	106 000	100 459	-5 541
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 950 000	-2 900 000	50 000	16 644	-33 356
Toiminnan ja investointien rahavirta	7 850 000	-3 149 000	4 651 000	6 844 299	2 193 299
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen muutos kunnalta	-2 500 000		-2 500 000		2 500 000
La saamisen muutos kunnalta				6 484	6 484
La saamisen muutos muilta				-5 731 580	-5 731 580
Korottomien velkojen muutos kunnalta				31 998	31 998
Korottomien velkojen muutos muilta				-1 151 201	-1 151 201
Rahoituksen rahavirta	-2 500 000	0	-2 500 000	-6 844 299	-4 344 299
Rahavarojen muutos	5 350 000	-3 149 000	2 151 000	0	-2 151 000

Tilakeskuksen rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyijäämä (-alijäämä)	9 522 568,88		6 532 848,06	
Poistot ja arvonalentumiset	7 492 791,81		8 636 359,80	
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 836 803,51		-5 037 221,79	
Muut tulorahoituksen korjauserät				
	12 178 557,18	12 178 557,18	10 131 986,07	10 131 986,07
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-5 451 360,64		-10 781 492,09	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	100 459,38		396 693,30	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	16 643,08	-5 334 258,18	25 899,96	-10 358 898,83
Toiminnan ja investointien rahavirta		6 844 299,00		-226 912,76
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen muutos kunnalta			-2 500 000,00	-2 500 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Pitkäaikaisten saamisten muutos kunnalta				
Pitkäaikaisten saamisten muutos muilta			-18 177,30	
Lyhytaikaisten saamisten muutos kunnalta	6 484,39		2 349 293,92	
Lyhytaikaisten saamisten muutos muilta	-5 731 580,03		377 831,87	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	31 997,85		-76 743,01	
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 151 201,21	-6 844 299,00	94 707,28	2 726 912,76
Rahoituksen rahavirta		-6 844 299,00		226 912,76
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12. (*)				
Rahavarat 1.1.				
		0,00		0,00

Tilakeskuksen tase

	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	136 186 123,85	135 579 360,23
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 461 824,08	1 499 585,61
Koneet ja kalusto	23 759,32	38 698,97
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 411 807,47	9 124 403,54
Sijoitukset	3 241 417,82	3 241 417,82
	<u>147 324 932,54</u>	<u>149 483 466,17</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	338 235,44	292 532,21
Lainasaamiset (*)	6 063 447,76	309 146,35
Muut saamiset	519 479,13	577 796,71
Siirtosaamiset	54 604,64	71 196,06
	<u>6 975 766,97</u>	<u>1 250 671,33</u>
Rahat ja pankkisaamiset		
VASTAAVAA YHTEENSÄ	154 300 699,51	150 734 137,50
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	131 938 649,87	131 938 649,87
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	7 299 947,09	5 804 320,82
Tilikauden yli-/alijäämä	4 685 765,37	1 495 626,27
	<u>143 924 362,33</u>	<u>139 238 596,96</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat muilta luotonantajilta	8 500 000,00	8 500 000,00
	<u>8 500 000,00</u>	<u>8 500 000,00</u>
Lyhytaikainen		
Ostovelat	1 602 911,34	2 759 317,57
Muut velat	29 939,23	63 346,00
Korottomat velat kunnalta	81 488,01	
Siirtovelat	161 998,60	172 876,97
	<u>1 876 337,18</u>	<u>2 995 540,54</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	154 300 699,51	150 734 137,50

*) kaup. yhdistyli

Tilakeskuksen talonrakennusinvestoinnit v. 2015

KLR = liitosopimuksen mukainen raha

HANKE	SISÄINEN TILAU	TA 2015		LMR 2015/ MÄÄRÄRAHASIIRROT		TA 2015	TOT. 12/2015		
		MENOT	TULOT	MENOT	TULOT	NETTO	MENOT	TULOT	NETTO
Liikelaikokset		100 000		0		100 000	100 095		100 095
Otavan opiston ruokalan ja asuntolan korjaus	148700009001	100 000				100 000	100 095		100 095
Sivistystoimi		3 475 000		530 000	0	4 005 000	4 294 650	15 702	4 278 948
Rantakylän koulu (peruskorjaus ja laajennus)	148700007001	100 000				100 000	70 081		70 081
Yhteiskoulurakennuksen muutostyöt Päämajakoulun tarpeisiin	148700007002	1 950 000				1 950 000	2 037 598	15 702	2 021 895
Vanhalan koulu peruskorjaus	148700007003	500 000				500 000	714 055		714 055
Haukivuoren kouluprojektin viimeistely (piha-alueet)	148700007004	75 000				75 000	72 445		72 445
Ristiinan koulukeskuksen perusparannus (KLR/R)	148700007005	550 000				550 000	407 610		407 610
Anttolan koulun saneeraus	148700007006	200 000		530 000		730 000	730 211		730 211
Anttola-talon muutostyöt koulun tarpeisiin	148700007007	70 000				70 000	247 374		247 374
Koulu- ja esiopetuksen kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt		30 000		0	0	30 000	15 277		15 277
- Päämajankatu 18 jätekeräysjärjestelmän ja henkilökunnan autopaikkojen rakentaminen	148700007008	30 000				30 000	15 277		15 277
Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimi		450 000		0	5 000	445 000	316 897	5 000	311 897
Urheilupuiston saneeraus (huoltotilat, katsomo, aita)	148700008001	300 000				300 000	316 897		316 897
Sotahistoriakituksen perustaminen	148700008002	150 000				150 000	0		0
Urpolan huoltorakennus, ELY-avustus loppuerä	148700003001				5 000	-5 000		5 000	-5 000
Sosiaali- ja terveystoimi		150 000		-10 000		140 000	102 346		102 346
Sosiaali- ja terveystoimen kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt		150 000		-10 000		140 000	102 346		102 346
- Kyyhkylän lämmönjakokeskuksen uusinta	148700006001	50 000				50 000	63 558		63 558
- Vaarinsaaren pesutilojen korjaukset	148700006002	90 000				90 000	38 788		38 788
- muut erittelemättömät ja takuutyöt		10 000		-10 000		0	0		0
Julkiset rakennukset		300 000		-35 000	4 000	261 000	260 554	4 000	256 554
Kaupungintalon pintakorjaus	148700009002	100 000		-20 000		80 000	82 538		82 538
Sotakoulu, Ristiina (KLR/R)	148700009003	50 000		-15 000	4 000	31 000	23 025	4 000	19 025
Julkisten rakennusten muutos/peruskorjaustyöt		150 000				150 000	154 992		154 992
- Teatteriravintolan muutostyöt	148700009004	90 000				90 000	101 172		101 172
- Annikinkatu 4 välipohjan korjaus	148700009006	50 000				50 000	53 820		53 820
- muut erittelemättömät ja takuutyöt		10 000				10 000			
Kiinteistöjen rakennusautomaatiojärjestelmien uudistaminen		200 000	50 000	-160 000	-45 000	35 000	11 437	2 000	9 437
Kiinteistöjen rakennusautomaatiojärjestelmien uudistaminen	148700009007	200 000	50 000	-160 000	-45 000	35 000	11 437	2 000	9 437
Yleiset suunnittelurahat		50 000		-10 000		40 000	34 665		34 665
Suunnittelumääräraha		50 000		-10 000		40 000	34 665		34 665
- keskusta-alueen päiväkotit	148700010001					0	3 218		3 218
- Naisvuoren uimahalli	148700010003					0	27 486		27 486
- Uusi taidemuseo	148700010004					0	3 961		3 961
Energialoudelliset investoinnit		450 000	90 000	-100 000	-20 000	280 000	232 935	51 757	181 178
Energialoudelliset investoinnit		450 000	90 000	-100 000	-20 000	280 000	232 935	51 757	181 178
Rakennukset yhteensä		5 175 000	140 000	215 000	-56 000	5 304 000	5 353 579	78 459	5 275 120
Kiinteät rakenteet ja laitteet		70 000			22 000	48 000	79 313	22 000	57 313
Sivistystoimi									
- Liikettä Anttolan -hanke	148800000001	70 000			22 000	48 000	79 313	22 000	57 313
Omaisuuksien myynti			2 950 000		-2 900 000	-50 000		16 643	-16 643
Omaisuuksien myyntitulot			2 950 000		-2 900 000	-50 000		16 643	-16 643
ALV-korjaukset							18 469		18 469
TILAKESKUS YHTEENSÄ		5 245 000	3 090 000	215 000	-2 934 000	5 304 000	5 451 361	117 102	5 334 258

PURKUKOhteet

- Lehmuskylän päiväkotit
- Siekkilän päiväkotit
- Löytöeläintalo

MUUT KOhteet

- MHC/Kiinteistökehitys Naistinki Oy
- Keskusta-alueen uusi päiväkotit

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti, joita on muutettu vuoden 2013 alusta vastaamaan Kuntaliiton suosituksen mukaisia alimpia poistoaikoja. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelman esittämistavan muutokset sekä muutoksen vaikutukset:

Tilikaudella on muutettu tuloslaskelman esittämistapaa aktivoitavien henkilöstökulujen osalta. Omaan käyttöön valmistettavan aktivoitavan hyödykkeen valmistuksen arvo esitetään tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen omana nimikkeenään Valmistus omaan käyttöön. Ne on kirjattu aiemmin siten, että tuloslaskelmaan kirjattuihin henkilöstömenoihin ei ole sisällytetty aktivoitavan pysyvien vastaavien hyödykkeen valmistusmenoja, vaan oman käytön osuus on käsitelty menonsiirtona siten, että osuus on vähennetty tuloslaskelmaan kirjatusta menoista ja aktivoitu pysyviin vastaaviin. Muutoksella ei ole olennaista vaikutusta kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksen tai taloudellisen aseman arvioinnissa.

Liitetieto 8

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	2015	2014
Keskushallinto	0,00	0,00
Sosiaali- ja terveyspalvelut	0,00	0,00
Ympäristöpalvelut	0,00	0,00
Opetuspalvelut		
Kulttuuri- ja vapaa-aika	0,00	0,00
Yhdyskuntapalvelut	0,00	0,00
Muut palvelut	32 052 847,11	31 840 152,02
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	32 052 847,11	31 840 152,02

Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä

(32052847,11 = liikevaihto + liiketoiminnan muut tuotot)

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%	Vuotuiset poistoprosentit
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 v	20 %
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	2 - 5 v	20 % - 50 %
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	20 v, 30 v, 50 v	2%, 3,34%, 5%
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	30 v, 50 v	2 %, 3,34%
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 v, 30 v	3,34%, 5 %
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 v, 50 v	2 %, 3,34%
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	mj-poisto	15%, 20%	15 %
Sillat, laiturit ja uimalat	mj-poisto	15%, 20%	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	mj-poisto	15%, 20%	15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	mj-poisto	15 %	15 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 v	10 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 v - 20 v	5 % - 10 %
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet	tasapoisto	4 v, 5 v	20% - 25%
Liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 v	20 %
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 v, 5 v	20% - 33,34%
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v	33,34 %
Sairaala- , terveydenhuolto- yms.laitteet	tasapoisto	5 v	20 %
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	poisto käytön mukaan		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa		
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa		
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa		
Taseyksiköt (Etelä-Savon pelastuslaitos ja Tilakeskus)			
Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja			
Liikelaitos (Etelä-Savon Työterveys ja Otavan opisto)			
Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja			
Liikelaitokset (Vesilaitos)			
Noudatetaan liikelaitoksen johtokunnan määrittelemiä poistoaikoja			

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

Vuosina 2014 - 2019

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	15 118 000,00
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	15 915 000,00
Ero (€)	-797 000,00
Ero %	-5,01

Selvityksen antamisen perusteet:

Kunnan tai kuntayhtymän on esitettävä tilinpäätöksessä liitetieto keskimääräisten suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintameno vastaavuudesta, jos niiden määrät poikkeavat olennaisesti toisistaan; olennaisena poikkeamana voidaan pitää yli 10 % poikkeamaa (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta).

Perusteiden täyttäminen:

Tilakeskuksen suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuus ei poikkea olennaisesti toisistaan. Laskelmaan vaikuttaa vielä vuoden 2012 alhainen poistotaso, poisto-ohjelman uusiminen vaikuttaa vuoden 2013 tilinpäätöksestä alkaen.

Selvitys:

Tulevat investoinnit vaikuttavat suunnitelman mukaisia poistoja kasvattavasti vasta myöhempinä vuosina.

Liitetieto 21a

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet 31.12.2015	144 083 515
Rakennukset	
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	135 579 360
Lisäykset tilikauden aikana	1 565 713
Rahoitusosuudet tilikaudella	10 507
Vähennykset tilikauden aikana	16 643
Siirrot erien välillä	6 319 216
Tilikauden poistot	7 251 016
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	136 186 124
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	1 499 586
Lisäykset tilikauden aikana	241 315
Rahoitusosuudet tilikaudella	52 240
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	226 837
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	1 461 824
Koneet ja kalusto	
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	38 699
Lisäykset tilikauden aikana	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poistot	14 940
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	23 759
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	9 124 404
Lisäykset tilikauden aikana	3 644 333
Rahoitusosuudet tilikaudella	37 712
Siirrot erien välillä	6 319 216
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	6 411 807

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet Konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. Yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	558 800,00	1 265 543,60		735 574,72	2 559 918,32					0,00
Lisäykset					0,00					0,00
Vähennykset					0,00					0,00
Siirrot erien välillä					0,00					0,00
Hankintameno 31.12.	558 800,00	1 265 543,60	0,00	735 574,72	2 559 918,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonlennukset										
Arvonkorotukset										
Kirjanpitoarvo 31.12.										

Liitetieto 25

Saamisten erittely

	2015		2014	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		13 264,69		18 227,21
Lainasaamiset				
Muut saamiset				6 360,26
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>13 264,69</i>	<i>0,00</i>	<i>24 587,47</i>
Kuntayhtymiltä, joissa Mikkeli jäsenenä				
Myyntisaamiset		14 246,52		
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>14 246,52</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Saamisten erittely yhteensä	0,00	27 511,21	0,00	24 587,47

Liitetieto 26

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0,00	0,00
Menoennakot	0,00	0,00
Etukäteen maksetut vuokratulot	0,00	0,00
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Palkkojen välitilin saldo	32 014,11	35 007,40
Palkkojen selv.tilin saldo	5 572,51	
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	5 311,00	3 479,00
Suur-Savon Sähkö,tuplasuorituksen palautus		5 520,20
Pohjola Vakuutus Oy / palovahinko		19 192,00
Mikalo Oy/ vesi- ja hoitomaksu hyvitys 2014		6 360,26
Mikalo Oy/ vesi- ja hoitomaksu hyvitys 2015	6 899,05	
Naisvuoren laitesuojan lasku	2 000,00	
Muut tulojäämät	2 807,97	1 637,20
Tulojäämät yhteensä	54 604,64	71 196,06
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>54 604,64</i>	<i>71 196,06</i>

Liitetieto 28

Oma pääoman erittely

	2015	2014
Peruspääoma 1.1	131 938 649,87	131 938 649,87
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12	131 938 649,87	131 938 649,87
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	7 299 947,09	5 804 320,82
Voitonjako	0,00	0,00
Edellisen tilikauden virheen oikaisu		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12	7 299 947,09	5 804 320,82
Tilikauden yli-/alijäämä	4 685 765,37	1 495 626,27
Oma pääoma yhteensä	143 924 362,33	139 238 596,96

Liitetieto 33

Vieras pääoma

	Pitkä- aikainen	2015 Lyhyt aikainen	Pitkä- aikainen	2014 Lyhyt aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		1 047 048,88		1 311 837,26
Muut velat				
Siirtovelat				2 399,34
Velat kuntayhtymille, joissa Mikkeli on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		-839,65		664,02
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		0,00	1 046 209,23	0,00
				1 314 900,62

Liitetieto 36

Muiden velkojen erittely

	2015	2014
Muut velat		
Liittymismaksut		
Laskennallinen verovelka		
Asumisoikeusmaksut		
Ennakkonpidätysvelka	13 891,25	12 690,24
Sosiaaliturvamaksuvelka	1 103,23	1 165,60
Eläkevakuutusmaksut Kuel	12 638,77	
Muut velat	2 305,98	49 490,16
Muut velat yhteensä	29 939,23	63 346,00

Liitetieto 37

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot		
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	161 964,47	159 171,02
Muut siirtovelat	34,13	13 705,95
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>161 998,60</i>	<i>172 876,97</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>161 998,60</i>	<i>172 876,97</i>

Liitetieto 44

Leasingvastuiden yhteismäärä

	2015	2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	2 328,00	2328,00
Myöhemmin maksettavat		2328,00
<i>Yhteensä</i>	<i>2 328,00</i>	<i>4656,00</i>

Leasing vuokrasopimus 1 kpl / Marski Data Oy
5.10.2012/48 kk

Liitetieto 48

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2015

2015	2014
18	20

Liitetieto 49

Henkilöstökulut

	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	692 080,79	766 968,92
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	341 084,10	358 635,93
Muut henkilösivukulut	38 152,16	39 939,16
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät		16 257,21
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	1 071 317,05	1 149 286,80
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	468,80	
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>1 071 785,85</i>	<i>1 149 286,80</i>

MIKKELIN KAUPUNKI

ALLEKIRJOITUKSET

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Mikkelissä 4.4.2016

Seija Kuikka
kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Vesa Himanen

Outi Kauria

Hannu Kilkki

Kati Kähkönen

Raine Lehtonen

Veli Liikanen

Olli Nepponen

Petri Pekonen

Armi Salo-Oksa

Arto Seppälä

Sari Teittinen

Jaana Vartiainen

Juha Vuori

Jaakko Väänänen

Timo Halonen
kaupunginjohtaja

Tilintarkastajan merkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Mikkelissä kuuta 2016

PwC Julkistarkastus Oy

Elina Hämäläinen
vastuunalainen tilintarkastaja

MIKKELIN KAUPUNKI

LUETTELO JA SELVITYKSET

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Käytetyt tilikirjat

Päiväkirja
Pääkirja
Tase
Talousarvion toteutumisvertailu
Tasetilien avaussaldolista

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Käytetyt tositelajit

1402 MIKKELIN KAUPUNKI

Laji	Tositelajin nimi:	Tositenro	Tositenro
AA	Käyttöomaisuuskirjaus	100000000 -	199999999
AB	Kirjanpitosite	100000000 -	199999999
AF	Poistokirjaukset	300000000 -	399999999
AZ	Purkamisen tositelaji	100000000 -	199999999
DA	Asiakastosite	1800000000 -	1899999999
DG	Asiakkaat - hyvitys	1800000000 -	1899999999
DR	Asiakkaat - lasku	1800000000 -	1899999999
DZ	Asiakkaat - maksu	1400000000 -	1499999999
K1	Kirjanpitoliihtymä	100000000 -	199999999
K2	Kirjanpitoliihtymä/Sips/WS	100000000 -	199999999
KG	Toimittajat - hyvitys	1900000000 -	1999999999
KP	TV/LV-tilin selvitys	4800000000 -	4899999999
KR	Toimittajat - lasku	1900000000 -	1999999999
KZ	Toimittajat - maksu	1500000000 -	1599999999
PA	Palkat	100000000 -	199999999
RE	Lasku - brutto	5100000000 -	5199999999
RV	Laskun siirto	900000000 -	999999999
SA	Pääkirjatiliosite/manuaalimuistio	100000000 -	199999999
SB	Pääkirjatilikirjaus/lomapalkkavelka	100000000 -	199999999
WE	Tavaravastaanotto	5000000000 -	5999999999
ZK	Palvelukassa	2000000000 -	2999999999
ZV	Pankin tiliote	2000000000 -	2999999999

1410 ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS

Laji	Tositelajin nimi	Tositenro	Tositenro
AA	Käyttöomaisuuskirjaus	100000000 -	199999999
AB	Kirjanpitosite	100000000 -	199999999
AF	Poistokirjaukset	300000000 -	399999999
AZ	Purkamisen tositelaji	100000000 -	199999999
DG	Asiakkaat - hyvitys	1800000000 -	1899999999
DR	Asiakkaat - lasku	1800000000 -	1899999999
DZ	Asiakkaat - maksu	1400000000 -	1499999999
K1	Kirjanpitoliihtymä	100000000 -	199999999
K2	Kirjanpitoliihtymä/Sips/WS	100000000 -	199999999

KG	Toimittajat - hyvitys	1900000000	-	1999999999
KR	Toimittajat - lasku	1900000000	-	1999999999
KZ	Toimittajat - maksu	1500000000	-	1599999999
PA	Palkat	1000000000	-	1999999999
RV	Laskun siirto	900000000	-	9999999999
SA	Pääkirjatilitosite/manuaalimuistio	1000000000	-	1999999999
SB	Pääkirjatilikirjaus/lomapalkkavelka	1000000000	-	1999999999
ZV	Pankin tiliote	2000000000	-	2999999999

1411 MIKKELIN TILAKESKUS

Laji	Tositelajin nimi	Tositeno	Tositeno
AA	Käyttöomaisuuskirjaus	1000000000	- 1999999999
AB	Kirjanpitosite	1000000000	- 1999999999
AF	Poistokirjaukset	3000000000	- 300000013
AZ	Purkamisen tositelaji	1000000000	- 1999999999
DR	Asiakkaat - lasku	1800000000	- 1800000360
DZ	Asiakkaat - maksu	1400000000	- 1400004767
K1	Kirjanpitoliittymä	1000000000	- 1999999999
K2	Kirjanpitoliittymä/Sips/WS	1000000000	- 1999999999
KG	Toimittajat - hyvitys	1900000000	- 1999999999
KR	Toimittajat - lasku	1900000000	- 1999999999
KZ	Toimittajat - maksu	1500000000	- 1500008650
PA	Palkat	1000000000	- 1999999999
RV	Laskun siirto	900000000	- 90004555
SA	Pääkirjatilitosite/manuaalimuistio	1000000000	- 1999999999
SB	Pääkirjatilikirjaus/lomapalkkavelka	1000000000	- 1999999999
ZV	Pankin tiliote	2000000000	- 2000002328

1420 MIKKELIN VESILAITOS

Laji	Tositelajin nimi	Tositeno	Tositeno
AA	Käyttöomaisuus kirjaus	1000000000	- 1999999999
AB	Kirjanpitosite	1000000000	- 1999999999
AF	Poistokirjaukset	3000000000	- 3999999999
AZ	Purkamisen tositelaji	1000000000	- 1999999999
DA	Asiakastosite	1800000000	- 1899999999
DZ	Asiakkaat-maksu	1400000000	- 1499999999
K1	Kirjanpitoliittymä	1000000000	- 1999999999
K2	Kirjanpitoliittymä/ Sips/WS	1000000000	- 1999999999
KG	Toimittajat-hyvit.	1900000000	- 1999999999
KR	Toimittajat-lasku	1900000000	- 1999999999
KZ	Toimittajat-maksu	1500000000	- 1599999999
PA	Palkat	1000000000	- 1999999999
RV	Laskun siirto	900000000	- 9999999999
SA	Pääkirjatilitosite/ manuaali muistio	1000000000	- 1999999999
SB	Pääkirjatilikirjaus/Lomapalkkavelka	1000000000	- 1999999999
ZV	Pankin tiliote	2000000000	- 2099999999

Laji	Tositelajin nimi	Tositenro	Tositenro
AB	Kirjanpitotosite	100000000 -	199999999
AZ	Purkamisen tositelaji	100000000 -	199999999
DR	Asiakkaat - lasku	1800000000 -	1899999999
DZ	Asiakkaat - maksu	1400000000 -	1499999999
K1	Kirjanpitoliittymä	100000000 -	199999999
K2	Kirjanpitoliittymä/Sips/WS	100000000 -	199999999
KG	Toimittajat - hyvitys	1900000000	1999999999
KR	Toimittajat - lasku	1900000000 -	1999999999
KZ	Toimittajat - maksu	1500000000 -	1599999999
PA	Palkat	100000000 -	199999999
RV	Laskun siirto	90000000 -	999999999
SA	Pääkirjatilitosite/manuaalimuistio	100000000 -	199999999
SB	Pääkirjatilikirjaus/lomapalkkavelka	100000000 -	199999999
ZV	Pankin tiliote	2000000000 -	2999999999

